

Mysteriet Shakespeare

Debatten om William Shakespeare

såsom den förts i tidskriften 'Fritänkaren' sedan sommaren 1996

under ledning av Christian Lanciai, redaktör,

med Carl O. Nordling, John Bede, Laila Roth, John Westerberg, Elizabeth Weir, Peter Farey, Ilja Gililov, Anders Ekman, Charles Hamilton, Göran Michanek m.fl.

Copyright © Christian Lanciai 1996-2020
samt respektive undertecknade under sina respektive artiklar.

Fritänkarens Shakespearedebatt (sedan sommaren 1996)

Innehåll:

	ungefär sid.
Shakespeares identitet avslöjad?	4
John Bede om Shakespeare och kung Arthur	8
Anthony Burgess inlägg i debatten	10
Brev till John Bede — John Bedes oväntade svar	12
Multipelpersonligheten	15
Sista ordet i Shakespearedebatten?	16
En språkexpert vitsordar Shakespearedebatten	17
John Bede sjunger ut	18
Nya ställningar i Shakespearedebatten	22
Stor Shakespearedebatt — med inledning av John Bede	24
Fallet Christopher Marlowe	25
(Argument för Shakespeare	29
Fallet Stanley)	30
Diktarens solfläckar	32
Shakespearedebatten, del 14:	36
(1. John Bede ändrar mening	36
2. Vad sonetterna avslöjar)	37
Shakespearedebatten, del 15	40
Robert Burtons outrannsakliga melankoli	42
Doktor Mendenhalls metod	44
David Rhys Williams inlägg i debatten	45
Mysteriet William Shakeshafte	47
JBW blandar sig i Shakespearedebatten	51
Shakespeares testamente, av John Bede	53
Vem som helst, men inte Shakespeare! — av Laila Roth	55
John Westerberg svarar John Bede	56
Försök till summering	57
John Bede ömsar fot	58
JBW:s svar till John Bede	59
Laila Roth har ordet	60

Sonetterna	61
John Michell löser problemet	63
Mark Twains Shakespearebiografi	65
Laila Roth försöker igen	68
Anthony Bacons hemligheter	71
Den äldsta Shakespearebiografin	77
Kommentar till A.D.Wraight	78
Fallet Marlowe	79
Arden av Feversham	81
Det tragiska fallet Sir Francis Bacon	82
Fakta och spekulationer i fallet John Penry	84
Sir Francis Bacons hemliga anteckningsbok	86
Apologi för Shakespeare, av John Bede	87
Summering av (<i>de obefintliga</i>) bevisen	88
Laila Roth summerar Mysteriet	90
Mike Rubbos film om Marlowe	91
Shakespearedebatten	91
Shakespeare-symposiet i Göteborg, maj 2002:	
1. Shakespeare	92
2. Sir Francis Bacon	95
3. Fallet Oxford	99
4. De viktigaste argumenten för earlen av Derby	102
5. Fallet Marlowe	103
En oreda av spöken	104
Bacon mot Marlowe – debatt	105
Utförligare om doktor Mendenhalls experiment	113
Elizabeth Weirs första inlägg	115
Rapport från Shakespearekonferensen i <i>Globe</i> -teatern i London	116
Elizabeth Weirs andra inlägg	117
Släktutredningar och andra utredningar	118
Mera om 'Arden av Feversham'	120
Laila Roths senaste inlägg (<i>om Derby</i>)	121
John Bede mot Laila Roth (<i>Bacon mot Derby</i>)	122
Marlowe och Giordano Bruno	124
Nya fakta	126
Bacons dom	127
Bakom Shakespeares kulisser	129
Mera om Derby och Bacon: <i>Den misskände earlen av Derby</i>	131
Marloweteorins huvuddrag	134
John Bedes tvivel om Bacon	136
Laila Roth på bettet	138
Paus i Shakespearedebatten (<i>om Anthony Bacon</i>)	140
John Bede summerar Shakespeare	141
John Bede går vidare	142
Vem var 'William'?	143
John Bedes senaste inlägg	145
Shakespearedebatten, del 78	146
Sir Francis Bacons betänkliga äktenskap	148
Marlowes plötsliga och skrämmande slut: självförsvar, mord eller bluff? <i>av Peter Farey.</i>	149
Shakespearedebattens avslutning?	174
Det senaste i Shakespearedebatten	175
Oxfords roll i Shakespearehärvan	175

Shakespearedebatten går vidare (med John Bede)	177
Problemet med Shakespeares gravinskrift	179
Laila Roth om Derby	181
John Bedes svar till Laila Roth	182
Shakespearedebattens fullständiga urspårning	183
Shakespearedebatten 88	183
Vissa tvivel rörande Shaksperes författarskap	184
Marlowe och Shakspere	187
Shakspere och Ben Jonson	187
Shakespearedebatten 91	189
Fyra försynt logiska frågor	189
Teaterkonferensen	189
Sir Fulke Greville (1554-1628)	193
Svar på kritik mot "Teaterkonferensen"	193
Upprop till uppror	194
Senaste nytt	199
Mary Sidneys roll i det hela	200
Stephen Marlowes synpunkter	201
Shakespearedebatten avslutad?	203
Några problem med John Webster	207
Spekulationerna kring drottningens jungfrudom	209
Websteravhandlingens avslutning	210
Kritik mot Rodney Bolt's <i>'History Play – the Lives and Afterlife of Christopher Marlowe</i>	214
Ännu ett försök till summering av problemet	215
Det senaste ur Shakespearedebatten	219
Shakespeares sista drama	221
John Dee har ordet (enligt Ahasverus, ur romanen " <i>Min vän Ahasverus</i> ")	222
Oscar Wilde	226
Dialog om Hamlet	229
Kung Lear	232
Uppdatering av Shakespeareproblemet 2013	236
En Shakespearenotis	241
Kommentar till "Musikens makt" av Anders Ekman	241
Hårda fakta i fallet Shakespeare	244
Ilja Gililovs slutsatser	246
Nytt kapitel i Shakespearedebatten	251
Charles Hamiltons handstilsjämförelser	253
Vem var Shakespeare? – av Göran Michanek	254
Det outgrundliga mysteriet	256
Shakespeare- (Bacon-) debatten	258
Ett besök i Stratford	259
Nya rön i Shakespearedebatten	261
Faustgåtan	264
Shakespeare – till sist	272
Liten summering av Shakespeareproblemet	273
Det nya Marlowe-Shakespeare-projektet	275
Shakespearehärvan (föredrag för <i>Cui Bono</i>)	278

Shakespeares identitet avslöjad?

Egentligen var den som öppnade frågan professor Abel Lefranc (1863-1952), en av Frankrikes främsta inom litteraturvetenskapen, som i en bok kallad "Bakom Shakespeares mask" efter ett livsverk av seriösa forskningar lanserade en ny teori om den verkliga mannen bakom namnet William Shakespeare. Hans namn var minsann William, men efternamnet var ett helt annat än det i England som Olsson och Eriksson i Sverige då lika vanliga namnet Shakespeare (även Shakspere, Shagsbeard, Shaxpier, etc). Man kommer ju inte ifrån, att skådespelaren William Shakespeare från Stratford, som bara var en enkel ofrälse, som nödgades gifta sig med en åtta år äldre fru för att han gjort henne med barn, som flydde från henne till London för att inleda sin teaterkarriär som hästvaktare utanför teatern, som aldrig lämnade England och som tidigt drog sig tillbaka för att dö bara 51-årig, efter att ha testamenterat bara sin nästbästa säng till sitt gamla rivjärn till änka, är svår att sätta i samband med 36 högtravande skådespel som genomgående vittnar om högadlig förtrogenhet med kungar och hertigar, internationell beresthet och expertkunskap om förhållanden till sjöss, i krig och i så fjärran länder som Turkiet (Bosporen), Danmark (Kronborgs slott), Italien, Grekland och Orienten. Med sitt pionjärbete 1918 inledde professor Abel Lefranc en lavin av nya spekulationer om vem den verkliga William Shakespeare kunde ha varit, men de flesta av dessa spekulationer ledde i regel bara fram till, att eftersom Shakespeare inte kunnat vara Edmund Spenser, inte Francis Bacon, inte Christopher Marlowe, inte Thomas Kyd eller en hel drös av andra berömliga elisabetanska kandidater, så förblev det ändå troligast att William Shakespeare helt enkelt hade varit William Shakespeare. Våldigt få tog därmed fasta på professor Abel Lefrancs intressanta vinkar, men några få gjorde det. Det var framför allt A.W.Titherley 1952 i "Shakespeares identitet" och Carl O. Nordling i "Hamlets hemlighet" från 1995.

Dessa har arbetat vidare på professor Abel Lefrancs teorier och styrkt dem. Dessa går ut på, att den som skrev under Shakespeares namn var ingen mindre än William Stanley, den sjätte earlen av Derby, ättling till Henrik VIII:s romantiska lillasyster Mary Tudor, med både Anne Boleyn, drottning Elisabet, Maria Stuart och kung James I som kusiner i olika led. Han var alltså närbesläktad med det engelska kungahuset och kunde själv ha blivit kung efter Elisabet, om han hade velat. Men han skrev "Hamlet" i stället, som var hans förklaring varför.

Carl O. Nordling från Borgå styrker dessa teorier med ett överväldigande övertygande indiciematerial. Till de tyngsta argumenten hör pseudonymen Shakespeares språkbruk, som i sina dialektala ingredienser är övervägande nordengelskt från trakterna Derbyshire, Yorkshire och Lancastershire, William Stanleys hemtrakter, som William Shakespeare aldrig kom i närheten av. Talrika pjäser vittnar om internationell expertkunskap utomlands, som William Stanley måste ha omfattat genom sina vidlyftiga resor, medan Stratfordskådespelaren aldrig kom utanför sitt hemlands dörr. Scener i "Hamlet" vittnar om intim kunskap om förhållanden vid kung Fredrik II:s hov på Kronborgs slott (invigt 1585) där William Stanley vistades, då han troligen skrev den tyska "Ur-Hamlet" som uppfördes vid invigningen med honom själv troligen i en av rollerna, den diletantiska pjäs på dålig skoltyska ur vilken senare de engelska versionerna utvecklades. Dessa är bara några argumentexempel.

Denna tes öppnar emellertid en hel värld av nya intressanta frågor, av vilka alla måste röra sig kring frågan vem denne märklige excentriske högaristokrat, som hellre skrev pjäser än tog hand om den engelska kronan, i så fall egentligen var. Mysteriet

William Shakespeare blir därmed större och mera oöverskådligt och outrannsakligt än någonsin.

Vår enda vägledning är egentligen de få bristfälliga fakta vi har om William Stanleys liv samt William Shakespeares 36 fullbordade pjäser. Av dessa två källor framstår den senare som den mera upplysande.

Man kan ju numera med ganska stor säkerhet fastställa den kronologiska ordningen på Shakespearepjäserna. Till de första hör de passionerade krönikespelen om engelsk medeltidshistoria — Lancastersviterna — som vittnar om ett glödande historiskt intresse och ett djupt engagemang i just huset Lancasters sak, som William Stanley själv tillhörde. Ett brinnande intresse i italienska förhållanden och dess mentalitet kommer fram i de tidiga italienska komedierna och framför allt i tragedin "Romeo och Julia". Den rasande dramaproduktionen fram till år 1600 skriker i pjäs efter pjäs om hur roligt författaren tyckte det var att frossa i ständigt mer vidlyftig och högre utvecklade dramatik. Så kommer med ens Hamletkrisen som en oförneklig höjdpunkt. Plötsligt bryter politiken in på scenen med förkrossande allvar. "Hamlet" är ingenting annat än ett djupt uttryck för en helt självupplevd politisk kris — Hamlet som kunde ha blivit den bästa av kungar är författaren själv, vars samvete tvingar honom att avstå från politiken med all dess makt på grund av dess inneboende ruttenhet. Carl O. Nördling träffar huvudet på spiken när han beskriver hur pjäsen "Hamlet" användes av författaren psykologiskt mot kungarna James I (vars moder själv gift om sig med sin makes mördare) och Danmarks Fredrik II, förebilden till pjäsens kung Claudius, som skjuter kanonsalut till sitt skrålande, vilket var just vad danske kungen gjorde. Höjdpunkten av snillrikheten i "Hamlet" är när huvudpersonen använder en pjäs för att störa kungarnas samveten — vilket var just vad William Stanley gjorde.

Sedan blir pjäserna gradvis mer ödsliga och resignerade — de stora tragedierna följer med kung Learns omåttliga bitterhet och Macbeths brottsliga maktställning som tvingar honom till ständigt värre brott. Resignationen kulminerar med de sista melankoliska sagospelen, där Prospero i "Stormen" till slut avlägger sin magiska kappa och slänger alla sina böcker i havet.

Här uppstår den största frågan — om det verkligen var William Stanley som skrev all denna suveräna dramatik, varför slutade han då så plötsligt och så tidigt? Han var född i januari 1561 och alltså bara strax över 50 år när han slutade skriva. Han levde i ytterligare 30 år, och ingen vet något om dessa 30 år. Kom han i onåd hos sin kunglige kusin? Förbjöds han skriva fler kontroversiella mot etablissemanget kritiska pjäser?

Helhetsbilden blir därmed ganska melankolisk och ödslig. Vi ser en ung briljant begåvning av kungligt blod strunta i samhälle, blod och anor för att i stället passionerat ägna sig åt teatern under rigoröst iakttagen pseudonym — hade hans verkliga namn kommit ut som författarens hade det varit en oerhörd och oförlätlig skandal — kungliga personer fick bara inte skriva pjäser som "Titus Andronicus" och "Richard III". Som den bästa av skådespelare höll han masken — och kunde därmed fortsätta skriva pjäser. Men efter "Hamlet" börjar ålderdomen infinna sig med förfärande verkan. Man märker tydligt att författaren tycker det är mindre och mindre roligt att skriva pjäser, och alltfler blir ofullbordade, som "Timon av Athen", "Perikles" och "Henrik VIII", som fullbordas av andra.

Till slut återstår bara en sak för författaren — att fortsätta hålla skådespelarmasken på med att hålla på sin anonymitet — den avslöjas aldrig.

Och är det en slump att England stänger alla sina teaterscener i september 1642, samma månad som William Stanley, den sjätte earlen av Derby, avlider? Teatern i

England går därmed i graven för att ersättas med de trista glädjedödande puritanernas inbördeskrig och en blodig uppgörelse med monarkin — den politiska verklighetens skådespel slår ut och stänger teatern.

Vad som mest övertygar mig om att earlen William Stanley är författaren bakom Shakespeares verk är den genomgående ädla kvaliteten i alla Shakespeares verk — det har aldrig funnits en ädlare författare. Jag har ofta undrat: "Om Shakespeare skrev alla dessa verk och hade en sådan framgång — varför blev han då aldrig adlad?" Ingenting är så rojalistiskt som Shakespeares pjäser, hur bittra uppgörelser med maktmissbruk de än innehåller. Shakespeares krönikespel är den brittiska monarkins saks själva hjärtpunkt. Därför framstår det som egentligen ganska självklart att de skrevs av en person väl förankrad i kungahuset. Allt detta är egentligen helt oförenligt med en enkel borgares son i småstaden Stratford, en håla på landet, som han flydde från för att göra sin största lycka i London som spekulant i fastighetsaffärer. Det går inte ihop med den internationalistiska Europakonnässören med så stor partiskhet för det brittiska kungahuset och allt ädelt blod i England.

Svårast att vinna för denna "Derby-teori" blir då givetvis republikanska nationer med USA i spetsen. Riktiga republikaner kommer aldrig att kunna tolerera att William Shakespeare *inte* var en vanlig uppkomling från landet. Och att han i stället skulle ha varit av hög adlig börd skulle då helt enkelt rakt inte gå an.

Det skulle bli mycket svårt för vanliga enkla människor att begripa sig på denne kunglige självutplånare, som i själva verket är en demokrat så ut i fingerspetsarna, att han offrar sina kungliga och politiska möjligheter bara för att få presentera sanningen därom på teatern i stället — och ge äran därför åt skådespelarna.

Emellertid fattas det viktiga pusselbitar i pusslet, och den absolut viktigaste är: om det nu en gång var så att William Stanley av Derby var författaren bakom William Shakespeares namn, varför slutade han då skriva samtidigt som skådespelaren William Shakespeare drog sig tillbaka?

Det troligaste svaret på den frågan är att William Stanley och William Shakespeare hade någon sorts överenskommelse och kanske till och med partnerskap. Det var ju William Stanley som sponsrade Shakespeares teatersällskap och som i stort sett betalade allt för dem. I gengäld kan hans villkor ha varit, att de satte upp hans pjäser under förutsättning att han fick gömma sig bakom Shakespeares namn och därmed försäkrades om sitt inkognito. När Shakespeare plötsligt drog sig tillbaka efter Globes teaterbrand 1613 fann sig kanske William Stanley plötsligt stå utan skrivartjänst och fann det kanske svårt om inte omöjligt att undvika att bli avslöjad om han fortsatte skriva för teatern när Shakespeare var borta. Detta är den troligaste förklaringen. Som boren högaristokrat var earl Derby fåfång nog att inte riskera sitt anseende och sin ställning som kungahusets kusin utan föredrog då hellre att William Shakespeare fick behålla äran för hans verk i 300 år — lika länge som det brittiska imperiet varade.

Nästa stora problem att snubbla över i argumenteringen är de Shakespeareska sonetterna. Detta verk är diktarens mest personliga och intima och det enda med någon självuppriktighet. Emellertid handlar alla sonetterna bara om kärlek och kärleksförhållanden till två personer — en ung vacker man och en mörk dam. Sonetterna sprems privat under Shakespeares levnad och förekom alltså bara intimt. De är tillägnade enligt typisk Shakespearesk mystifiering en viss mr "W.H." som har satt myror i huvudet på alla forskare i 370 år och gör det alltjämt. Den vanligaste teorin har varit att mr W.H. var lord Henry Wriothesley av Southampton, en av den yngre Shakespeares främsta gynnare, en extravagant ung man med mycket långt hår,

som skulle kunna vara det manliga föremålet för sonetterna.

På denna stötesten tycks hela Derbyteorin kollapsa. Hur skulle väl någon annan än författaren själv sprida dessa ytterst intima dikter, som bara spreds bland Shakespeares närmaste vänner? Språket är det samma som i romanerna men ännu vackrare, mera intimt och personligt, mera tillspetsat och stundom till och med mera ambitiöst.

Vad har Derbyanhängarna att sätta mot detta? Jo, helt enkelt att mr W.H. skulle ha varit William Shakespeare, som earlen av Derby älskade. William Stanley gifte sig först 1595 vid 34 års ålder då troligen redan de flesta av de Shakespeareska fristående dikterna var skrivna. Längre fram blir även sonetternas ton mera resignerad som om den började ledsna, liksom i tragedierna, och de sista två sonetterna skildrar hur kärleken dör, liksom tydligt hela den unika Shakespeareinspirationen gör efter en intensiv produktion under 25 år utan motstycke.

William Stanleys äktenskap synes ha varit stadgat och konventionellt med tre söner. Stanley kan ha skrivit sonetterna till Shakespeare, liksom Shakespeare kan ha skrivit dem till Wriothesley. Initialerna "W.H." stämmer bättre med Henry Wriothesley än med William Shakespeare, men här är gränserna för trolighetsfaktorn ytterst diffusa.

Emellertid finns två dikter bevarade av William Stanley som definitivt är skrivna av jarlen själv och ingen annan. Det är två poetiska gravskrifter från omkring 1632 över avlidna familjemedlemmar, däribland William Stanleys andre son, som dog 25-årig. Den ena gravskriften har nästan alltid tillskrivits Shakespeare medan den andra tydligt är av samma författare. Kyrkorna är the Chelsea Old Church samt kyrkan i Tong. Dessa båda gravskrifter kan utgöra earlens av Derby enda lapsus linguae, det enda tillfälle då han tappade masken och omedvetet avslöjade sig som mannen bakom William Shakespeares diktning. Shakespeare själv var ju död sedan 16 år när de Shakespeareska epitaferna skrevs, som inte kan ha skrivits tidigare, då de gravlagda personerna inte dog tidigare, varför motivet att skriva dessa gravdikter inte heller kan ha funnits tidigare.

Summering. Det kan inte bevisas att Shakespeare inte var den som skrev Shakespeares verk. Det kan heller inte bevisas att det var William Stanley som gjorde det. Det kan heller inte bevisas att det var Edmund Spenser, Christopher Marlowe, Francis Bacon, Ben Jonson, Thomas Kyd eller någon annan elisabetan som gjorde det, även om det är det minst troliga av allt att någon eller några av dessa skulle ha gjort det. Vi kan bara som argument använda vad som är troligt. Det är lika litet troligt att Shakespeare skrev alla dessa verk ensam som att Stanley gjorde det ensam. Vi slipper inte den högst troliga möjligheten att de i viss mån gjorde det gemensamt, liksom senare Alexandre Dumas-Auguste Picquart, bröderna Goncourt, Erckmann-Chatrion, Nordhoff och Hall och andra berömda samarbetande författare. Troligt är då att språket är William Stanleys medan många sceniska effekter troligen kan vara Shakespeares egna, då Shakespeare som skådespelare och regissör hade mer erfarenhet av rent praktiska detaljer i scenframföranden än Stanley som enbart åskådare och (troligen) drömmare. Vad som gör det mycket troligt att Stanley var diktaren och att Shakespeare var teknikern är det faktum, att Shakespeare arbetade i princip året runt på scenen och egentligen bara kan ha haft tid att dikta på sommaren, medan Stanley hade all tid i världen som oberoende och rik friherre. Vad som mest talar för detta partnerskap är att det de facto brast när Shakespeare lämnade scenen och att ingendera kunde fortsätta ensam. Ett annat starkt argument för att William Stanley är diktaren av de båda är hans något högre ålder — det är nästan omöjligt att tänka sig

att Shakespeare kan ha skrivit Lancastersviterna, "Romeo och Julia" och andra tidiga mästerverk i tidig 20-årsålder, medan Stanley, som redan då haft en hög utbildning och rest mycket, mera troligt kan ha gjort det. Shakespeares fantasi kan ha uppsnappat mycket av Stanleys högre internationella kunskaper och erfarenheter och använt dem för sina egna ändamål, exempelvis för att ge "Othello" lokalfärg. Men Shakespeare kan aldrig ha skrivit den första version av "Hamlet" på engelskinfluerad tyska som uppfördes vid invigningen av Kronborgs slott i Helsingör 1585. Detta var i stället troligen det första i en lång rad av dramer utan offentliggjort författarnamn av den teaterbesatte earlen av Derby, vars titel och ställning förbjöd honom att ägna sig däråt, vilket troligen just därför sporrade honom desto mer att göra det i största hemlighet, vilken sporre bara bestod så länge han kunde göra det i hemlighet.

Vi utesluter alltså varken Stratfordteorin eller Derbyteorin utan föreslår en kompromiss som inkluderar båda som oumbärliga för dramernas tillkomst med dock en dominerande pennföring hos jarlen av Derby.

Detta kommer naturligtvis att göra alla trogna Shakespeare-fans, som årligen i tiotusental vallfärdsar till Stratford, alldeles förtvivlade. Men sanningen tar inte hänsyn till sådant. Vad vi här mest är intresserade av är att medverka till att sanningen kläms fram. William Shakespeare kan inte bevisas vara diktaren. Om William Stanley var diktaren, så må det bevisas.

Litteratur:

Abel Lefranc: "Sous le masque de William Shakespeare", Paris 1918.

A.W.Titherley: "Shakespeare's Identity", Winchester 1952.

Carl O. Nordling: "Hamlets hemlighet", Faktainformation A-Z, 1995.

John Bede om Shakespeare och kung Arthur

"Derry, juli 1996.

Käre Christian, Utan att lyckas, skall jag ändå på din fina svenska försöka skriva ett svar på alla dina frågor.

1. Kung Arthur. T.H.Whites fyra romaner är inte seriösa. De är underhållande som Wodehouse, men man transformerar inte Arthurkrönikan till ett skämt. T.H.White är inte utan fördelar, men han har missförstått hela ämnet totalt och vanskat det.

Marion Bradleys roman är i stället desto mera seriös och kanske den som ansträngt sig för att komma närmast sanningen av alla försök som har gjorts. "Prins Valiant" är den ytligaste av alla Arthurkrönikor, men den är den bäst tecknade av alla serier som har gjorts.

Marion Bradleys placering av Arthursagan på 400-talet kan vara riktig. Själv har jag hellre placerat skeendet utanför tiden, då för mig Arthursagan är en tidlös manifestation av det eviga politiska problemet — omöjligheten att i praktiken genomföra ett ideal. Prosaiskt nog är den troliga historiska upprinnelsen till Arthursagornas politiska problematik — det tragiska regimidealet — kejsar Fredrik II:s hov i Palermo på 1200-talet. Denna kejsare hade bland annat det gemensamt med kung Arthur att han enligt legenden skulle komma en gång tillbaka och regera igen.

2. Shakespeare. Den intressanta teorins säkraste grundstomme är att Shakespeare och Stanley hade mycket gemensamt. Earl Stanley kan ha stått modell för Hamlet. Man kan hitta hur mycket material som helst till stöd för Derby-teorin. Det kanske mest intressanta är skälet till Derbys tystnad efter Shakespeares död. Derby kom inte

väl överens med kung James och hans hov. Till earl Derbys förläningar hörde the Isle of Man, som han nästan var självhärskande kung på och som ännu idag har en särställning i Storbritannien och är inte med i EC. Walter Scott har skrivit en stor roman som påpekar den kanske största krisen under James I:s regering. Den är föga känd och heter "Peveiril of the Peak". Den behandlar ett uppror som leds av en viss mr Christian, hövding på Isle of Man och förfader till Fletcher Christian, berömd från myteriet på "Bounty" 1789. Även denna förfader, William Christian tror jag att han hette, blev orättvist berövad liv och ära och blev till och med halshuggen av misstag. I detta uppror från the Isle of Man måste earl Derby ha spelat en roll som ansvarig. Detta kan ha medfört att kung James belade honom med tystnad och kanske hotade honom genom stjärnkammaren.

Så mycket till stöd för din teori. Emellertid anser jag att din teori faller på just det som du menar att mest bestyrker den — de båda Stanleyska gravskrifterna. Shakespeare kan aldrig ha skrivit dem. Det är tydligt att de är inspirerade av Shakespeares stil, men de är snarare härmande än övertygande. I mina åsikter bekräftar earl Stanleys poem att earl Stanley inte är diktaren Shakespeare. Du menar att människan Shakespeare är svår att förena med de 36 stora skådespelen. Kan han då inte ha haft fantasi? Även Jules Verne skrev fantastiska resor och beskrev utländska förhållanden utan att någonsin lämna Frankrike. Christian, jag är sorry, men tyvärr håller inte din och Nordlings och professor Lefrancis teori, hur mycket som än talar för den." (Här övergår J. Bede till engelska i sitt brev.) "Om det alltid kommer att råda tvivel om Shakespeares identitet, så kommer det alltid att råda större tvivel om någon annans ersättande av Shakespeares identitet.

Men här är en annan teori åt dig : har du aldrig undrat varför Shakespeare aldrig skrev ett drama om kung Arthur? Historien om drottningen som bedrar sin kung med hans främsta riddare var naturligtvis ett känsligt ämne att presentera på scenen, men ändå lyckades han skriva om det, och det blev hans mest subtila drama : det är det som hans sonetter handlar om : kung Arthurs funderingar över Sir Lancelot och lady Guinevere. Den mörka damen är då troligen Morgan le Fay.

Det är bara en teori, men den passar."

John Bede menar alltså att Shakespeare inte kunde producera ett drama som visar hur kungens drottning bedrar honom med hans främsta riddare — det hade varit högst olämpligt. Av samma anledning är väl intrigen i "Henrik VIII" ytterst tillrättalagd och blottar ingenting av konungens äktenskapsbrott. Att Shakespeare ändå skulle ha tjusats av ämnet kung Arthur i så hög grad att han skulle ha behandlat det i sonetterna är en bestickande teori.

Emellertid har vi invändningar mot John Bedes åsikter om gravskrifterna. De skrevs 20 år efter de sista Shakespeareskrifterna, och ingenting tyder på att Stanley skrev något där emellan. Under 20 år hinner även en diktare rosta. Om gravskrifterna inte är i klass med exempelvis Shakespeares finaste sonetter så bärs de ändå fram av ett nästan Shakespeareskt pathos och innerlig känsla. Och framför allt : dessa gravskrifters natur vittnar mer än tydligt om att de inte var de första dikter som earlen av Derby någonsin skrev.

Så här lyder de båda gravskrifterna i moderniserad stavning:

"To say a Stanley lies here, that alone
were epitaph enough ; no brass, no stone,
no glorious tomb, no monumental hearse,
no gilded trophy or lamp-laboured verse

can dignify his grave or set it forth
like the immortal fame of his own worth.
Then, reader, fix not here, but quit this room
and fly to Abraham's bosom — there's his tomb.
There rests his soul, and for his other parts
they are embalmed and lodged in good men's hearts.
A braver monument of stone or lime,
no art can raise, for this shall outlast time."

(Chelsea Old Church,
monumentet över hans son Sir Robert Stanley och dennes barn, 1633.)

"Ask who lies here, but do not weep.
He is not dead ; he doth but sleep.
This stony register is for his bones.
His fame is more perpetual than these stones,
and his own goodness, with himself being gone
shall live when earthly monument is none.
Not monumental stone preserves our fame
nor sky-aspiring pyramids our name.
The memory for him for whom this stands
shall outlive marble and defacer's hands.
When all to time's consumption shall be given,
Stanley, for whom this stands, shall stand in heaven."

(Tong Church, utanför Birmingham, monumentet över hans farbror
Sir Thomas Stanley med fru och son, 1632.)

Anthony Burgess' inlägg i debatten

I sin bok "Död man i Deptford", hans sista och troligen bästa, om Christopher Marlowe och dennes besynnerliga och abrupta slut, vill A. Burgess få det till att Marlowe blev mördad och det med berätt mod enligt noggrann planering. Denna teori kan diskuteras. Den förefaller något långsökt, och troligheten i att det faktiskt var ett helt normalt och helt impulsivt krogslagsmål som innebar slutet för Marlowe förefaller större, i synnerhet när man betänker, att Burgess alltid hade en fallenhet för att överdriva, för att betona det onda, äckliga och fränstötande och för att vältra sig i konstruktioner åt det hållet, exempelvis den vedervärdiga "A Clockwork Orange", hans största publiksuccé. Lägg även märke till de många detaljerade avrättningarna i "Död man i Deptford", där varenda hängd förrädares avrättning beskrivs utförligt med betoning på hur han i snaran själv får se hur bödeln skär ut könsorganen, inälvorna och hjärtat ur offrets kanske ännu levande kropp.

Mera intressant är "Död man i Deptford" för sina inblickar i den tidens Londonliv. Christopher Marlowes personlighet kan knappast gås närmare in på än vad författaren gör i denna bok, och dessutom får man grundligt lära känna Thomas Kyd, Robert Greene, (Shakespeares förste "avslöjare"), Sir Philip Sidney, Sir Walter Raleigh, Walsingham, Essex och många andra. I kulisserna smyger också "Lord Strange", Shakespeares teaterkompanis högadlige mystiske gynnare, alias Sir William Stanley, earlen av Derby. In på denne person går emellertid inte Burgess, som inte

skänker teorin om att denne skulle vara Shakespeares penna en tanke.

Emellertid undslipper han sig en hel del intressanta uppgifter som styrker teorin. Exempelvis berättar Burgess hela historien om det enda drama som man vet att lord Stanley skrev, "Sir Thomas More". Detta drama är tyvärr förlorat. Det synes ha tillkommit mycket tidigt och inlämnats till teaterföreståndaren Sir Thomas Tilney, som omedelbart förkastade pjäsen som högeligen farlig och kontroversiell med ursäkten att den var "avskyvärt uppviglande". Man trodde att Thomas Kyd hade skrivit den, vilket "han kom att få föga glädje av". Avgiften på sju shillings, som åtföljt inlämnandet, blev inte ens återsänd, tillägger Burgess.

Om det nu var earlen av Derby som skrev denna pjäs och sålunda fick den så bryskt refuserad med den skräckslagna stämpeln "farlig", vilket man saknar bevis för men som förefaller troligt, så är det troligt att earlen av Derby blev mera försiktig i fortsättningen, i synnerhet när han sedan såg vad som hände med framstående pjäsförfattare som Thomas Kyd (torterad) och Christopher Marlowe (mördad). Hedersknyffeln William Shakespeare från landet, helt grön och utan syndaregister, kunde då ha framstått som den perfekta galjonsfiguren att lansera som täckmantel.

Anthony Burgess belyser även, om än hur svagt, earlen av Derbys katolska sympatier. Sir Thomas More var ju en katolsk martyr, och bara att skriva en pjäs om denne ende, som med sin samvetsfrihet och sitt civilkurage vågade sätta sig emot Henrik VIII, måste anses som den största tänkbara utmaning och risk. Ett katolskt sätt att tänka framgår också ur flera av Shakespeares pjäser, främst kanske "Hamlet", där Hamlet avstår från att döda kungen, när denne sitter försänkt i bön, av fruktan för att då sända honom direkt till himlen i stället för till helvetet: katolska skrupler i sin prydno.

Det största mysteriet av alla med "Lord Strange" alias earlen av Derby i Burgess bok är dock, att Burgess tydligen uppfattar honom som två olika personer, teatergynnaren å ena sidan och sedan "hans kusin" som kunde ha övertagit tronen. Några försök att förklara dessa "två personer i en" gör inte Burgess.

Om Rosenkrantz och Guildenstern. Enligt bevis förekom det två hovmän vid Fredrik II:s hov i Danmark (1559-88) som sedan hörde till förmyndarstyrelsen för konungens son Kristian IV (född 1577) under dennes minderårighet. Deras rätta namn var tydligen Jörgen Rossenkrantz och P. Guldenstern — man har deras egna autografer. (Kungliga Folkbiblioteket i Stuttgart, se "Shakespeare Jahrbuch XXV".) Dessa båda karaktärer synes alltså vara hämtade ur verkligheten direkt ur det danska renässanshovet, vilket styrker teorin att författaren till den sista versionen av "Hamlet" torde ha vistats vid detta hov och själv ha genomskådat dessa hovmäns choser, ehuru försök att ta varandras liv knappast förekom.

Brev till John Bede

"Ber om ursäkt för att ha dröjt så länge med att svara på ditt senaste brev, men håll dig helst till engelska, så ska jag hålla mig till svenska!

Jag kan mycket väl förstå att ni där på de keltiska öarna kan ha svårt för att plötsligt acceptera en helt annan Shakespeare än den sedan århundraden invanda, men du måste medge, att det inte duger att trotsa vetenskapliga bevis. När kyrkan vägrade acceptera Kopernikus, Bruno och Galilei blev inte jorden platt för det. Visserligen måste jag medge, att det i denna fråga än så länge bara föreligger "circumstantial evidence", på svenska indicier, men dessa är dock överväldigande övertygande. De två

gravskrifterna kan inte bara bortförklaras. De är lika goda som den definitiva signaturen under ett helt livsverk.

För att förtydliga bilden av den nya personlighet som framgår ur ruinerna av den demaskerade Shakespeare, så skall jag be att få teckna ett porträtt av den hemlighetsfulla människa jag ser.

Det är en man med framför allt en oförliknelig självkontroll och självkänedom. Det är en man som aldrig i hela sitt liv tar några risker. Det är en man som aldrig gör något utan att noga tänka sig för. Och det är en man som aldrig utlämnar sig själv — utom i sin sorg över sin sons förtidiga bortgång och sin farbrors; ty han är så totalt "honest" att han i denna sorg över egna bortgångna familjemedlemmar inte kan maskera denna sorg. Det är det enda i livet han inte maskerar, och det är det enda som förräder honom åt en avlägsen eftervärld.

Dock lider han även av ett ofantligt komplex, som troligen är en mycket stor skygghet, som i sin tur beror på en mycket djup ömtålighet och känslighet. Troligen bara för att slippa utlämna sig maskerar han sig redan från början i pjäsen "Sir Thomas More" under Thomas Kyds namn. Den pjäsens öde visar honom att han gjorde rätt i att maskera sig, varför han fortsätter att göra det hela livet, kanske även under Christopher Marlowes och Robert Burtons namn utom William Shakespeares. Denna strategi är kanske denna personlighets största gåta, som om han skämdes för att visa sitt rätta jag, som om han kände att han bara kunde göra sig accepterad av verkligheten under dödliga vänners namn, som om han konsekvent vägrade att acceptera och stå för sin egen storhet. Och detta har blivit en märklig vana för brittiska författare ända sedan dess. Pseudonymer förekom knappast före den refuserade pjäsen "Sir Thomas More" medan de sedermera går som en röd tråd genom hela den engelska litteraturen, där dock de förnämsta exemplen kuriöst nog är kvinnor — Ellis och Currer Bell (systrarna Brontë) och George Eliot (Mary Anne Evans), alla tre från earlen av Derbys hemtrakter.

Detta är bara en skiss. Må debatten och diskussionen fortsätta.

Därmed vill jag inte helt beröva T. Kyd, C. Marlowe och W. Shakespeare all ära för vad de gjorde under sina liv, utan låt för all del deras namn stå kvar orubbade i evighetens klassikerhistoria. Foga bara till alla dessa stora elisabetaners namn även namnet William Stanley och uteslut det inte.

För det kanske största argumentet för detta namns legitimitet är, att vi genom earlen av Derby äntligen har en personlighet att ta fasta på bakom Shakespeares dramer, något som vi aldrig hade genom bara namnet William Shakespeare.

Annars kan jag berätta att din "Gotisk historia" artar sig väl, första delen är nu färdigt utskrivet och kommer att höra till vårt förlags första utgivningar, och jag hoppas min definitiva redigering skall falla dig i smaken. Om du saknar något av det jag har redigerat bort har jag misslyckats."

John Bedes oväntade svar

"Det här håller på att bli en riktigt intressant debatt. Så du vågar försvara närsynta intorkade akademiker som på enbart vetenskapliga grunder vågar påstå att Shakespeare inte skrivit sina egna pjäser? I så fall vågar jag försvara Will Shakespeare.

Min uppfattning är att det är bara enkelriktat ensidigt vetenskapliga akademiska forskare som kan ifrågasätta Shakespeares legitimitet. Därmed är de värre än materialister: de ser bara med ett öga försett med skygglappar, och det ögat är färgblint. Och så tror de att vad de ser måste vara hela sanningen. Därmed missar de

hela poängen.

För att läsa en diktare som Shakespeare måste man nämligen kunna läsa mellan raderna. Alla stora eviga diktare skriver allt mellan raderna, och Shakespeare är en av de största. Om man då inte kan läsa mellan raderna är man inte värdig att beträda litteraturens heliga tempelområde. Då bör man hålla sig till naturvetenskap, matematik, hushållning och matlagning.

Jag måste medge att Derbyteorin är intressant och inte utan en viss trovärdighet. Men ta konsekvenserna av den och se vad du finner. Derby skulle alltså vara en total självutplånare och under hela sin livstid aldrig ta åt sig ett uns av äran för att vara författaren till Hamlet, Othello, Kung Lear och Macbeth. Ingen ger honom något erkännande under hela hans livstid medan Ben Jonson och de andra öppet prisar och älskar Shakespeare. Enligt era finska teorier skulle Derby vara författaren till även alla Thomas Kyds, Christopher Marlowes och Robert Burtons produktioner. Kom igen, Christian! Var är ditt perspektiv? Har du bara två dimensioner kvar av ditt seende?

Det är innehållet som skiljer Shakespeare åt från Marlowe, Kyd och alla andra. Will Shakespeare har en helt annan människouppfattning. Marlowe är homosexuell medan Shakespeare inte är det. Ingen annan författare kanske någonsin har en så ideell människouppfattning som Shakespeare, och det är det som höjer honom över både Kyd, Marlowe och alla andra. Närmast honom kommer Homeros, Schiller, Victor Hugo, Dostojevskij och Stefan Zweig. Det är hans dramatiska människoidealiserande som är hans unika och oöverträffade signatur.

Som anledning till tvivel på hans legitimitet anför du hans mänskliga svagheter, att han gjorde en betydligt äldre dam gravid och bara därför gifte sig med henne för att sedan smita från henne till London, att det enda han gav henne i sitt testamente var hans näst bästa säng, att han började sin karriär i London med att vakta hästar och fortsatte den med fastighetsspekulationer, och så vidare. Mycket av detta kan vara rena myter. Ingen vet något om Anne Hathaways karaktär. Att Will Shakespeare var fäfäng av sig står klart, men vilken skådespelare är inte det? Mänskliga svagheter är aldrig oförenliga med ett geni.

Det är snarare earlen av Derby som då är utan personlighet. Vi vet absolut ingenting om honom som personlighet. På den tavla av honom som finns framstår han som en typisk alldaglig engelsk herreman med ett totalt intetsägande utseende.

Shakespeares andra överlägsna styrka är hans fantasi. Alla hans pjäser är fantasibetonade, och parallellfallet Jules Verne, som bevisligen bara reste i sin fantasi, stödjer min uppfattning att Shakespeare på samma sätt mycket väl kan ha rest i hela världen utan att lämna England. Det fanns reseskildringar redan på Shakespeares tid, och de flesta elisabetaner han umgicks med var vittberesta.

Dina enda argument för Derby som inte kan förkastas är 1) förekomsten av dialektal vokabulär från andra delar av England än Shakespeares, 2) omständigheterna i samband med "Hamlet", 3) de båda gravskrifterna. Det sista av dessa tre argument är onekligen ett aktningvärt mysterium, som man inte kommer förbi.

Jag kan sträcka mig så långt som till att överväga teorin att Shakespeare kan ha skrivit "Hamlet" tillsammans med Derby. Men alla de andra pjäserna, utom som du mycket riktigt påpekar "Timon", "Perikles" och "Henrik VIII", håller jag Shakespeare ensam ansvarig för alltigenom, inklusive alla dikterna och sonetterna.

Derby är för diffus än så länge. Will Shakespeare, han med ögonpåsarna, han med tumören i vänster öga som tog hans liv, han med ett eventuellt rivjärn till hustru, han som vägrade lämna Stratford mer efter sin död, han som varken var Thomas Kyd, Christopher Marlowe eller någon annan än sig själv, skådespelaren och kapitalisten, är mer levande som personlighet än earlen av Derby.

Vi saknar bevis. Det är det som är problemet. Indicier räcker inte när det gäller en världssjäl som skriver mest mellan raderna, ty en sådan kan inte göras konkret med bara indicier.

Med respekt, etc."

John Bedes genmäle är särskilt intressant genom att han spontant utan provokation tar upp en av de viktigaste kärnfrågorna i sammanhanget: att läsa och skriva mellan raderna. Detta är särskilt intressant i sammanhanget genom att Carl O. Nordling i sin bok "Runeberg" enkannerligen framhåller sin litterära analysprincip att hålla sig till vad som står på raderna och att hålla sig borta ifrån faran att spekulera i vad som står mellan raderna; — medan John Bede alltså kategoriskt förkastar Nordlings princip och menar, att om man inte kan läsa mellan raderna så kan man inte läsa rätt.

En annan svaghet i John Bedes resonemang är att han nästan konsekvent ignorerar Nordlings argument för att med retorikens rätt framhålla sina egna. Risken är då att debatten blir lik en politisk sådan, där opponenter vägrar att lyssna på varandra i ivern att driva igenom sina egna argument. Mr Bede må delvis vara ursäktad då han inte känner till alla Nordlings argument, då Nordlings bok ännu inte finns utgiven på engelska och då mr Bede inte ens fått se den svenska utgåvan ännu.

Vad vi minst av allt kan hålla med mr Bede om är hans subjektiva mening om porträttet av William Stanley. Detta porträtt visar om något en man av erfarenhet, en gedigen världsman, lugn och avmätt och med distans till tillvaron. Kläderna och hatten är stilfulla men varken överdådiga eller fåfänga. Det är en man av stil med självklar god smak och utan åthävor, med ett väl vårdat skägg, en vaksam blick i de stora ögonen och hål i örat men utan ring i det, ganska lik Sveriges kung Karl IX men utan dennes fåfänga.

Det kan vara opportunt att närmare förklara vad mr Bede menar med "han med ögonpåsar" etc. Det finns tre porträtt av Shakespeare, en porträttbyst och en dödsmask. Enligt en intressant vetenskaplig undersökning har professor Hildegard Hammerschmidt-Hummel vid Mainz universitet påvisat en tumör i eller strax ovanför Shakespeares vänstra öga, vilken defekt finns med på två av porträtten och i dödsmasken, varför dessa skulle vara äkta, medan de övriga — det vanliga kopparsticket och porträttbysten — därför inte skulle vara det. Professorn menar att denna tumör kan ha lett till Shakespeares förtidiga död strax innan han skulle ha fyllt 52.

Carl O. Nordling attribuerar Robert Burtons "*The Anatomy of Melancholia*" (1621, senare ofta omredigerad och nyutgiven av författaren fram till 1640) till samma penna som Shakespeares, Marlowes och Kyds dramer. Denna märkliga boks författarnamn tillhörde en präst strax norr om Leicester (1577-1640). Boken skiljer sig från Shakespeares verk genom att den påvisar en gedigen bildning hos författaren, och verket var mycket beundrat av främst Doktor Johnson och John Keats. Rent kynnesmässigt rimmar bokens pseudonym "Demokritos Junior" (den skrattande filosofen) och hans utförliga och spirituella utläggningar av fenomenet melankoli ganska väl med en färdigt utvecklad Shakespeare och en eventuell fortsättning på dennes diktning.

Intressantast är dock att mr Bede inte längre bestämt förkastar William Stanley. Han erkänner att tre viktiga argument hos Nordling gör problemet svårt att sopa under mattan.

Om William Stanley verkligen dolde sig under alla dessa pseudonymer — Thomas Kyd, Christopher Marlowe, William Shakespeare, Robert Burton och vem

mer — så står vi dock inför den svåraste frågan till sist. Man kan förstå och förklara Stanleys eventuella döljande av sig själv bakom en teatermask, men varför i all världen dölja en så oskyldig skrift som "The Anatomy of Melancholia" bakom en prästkappa? Författaren till denna skrift hade ingen vanära eller möjlig vedergällning att frukta för att ha gjort sig skyldig till en sådan bok, inte ens om han var kusin till kungen. Här står vi inför en klar brist på motiv till det mest oskyldiga av alla brott — att dölja sin tanke- och yttrandefrihet bakom falsk blygsamhet och anonymitet

Multipel-personligheten

Detta är ett fenomen som man börjat komma till rätta med först i vår tid. Nyligen förekom det ett TV-program där fenomenet belystes närmare. Bland annat fick man komma in i en polisman's liv och verksamhet och hur han för att klara av sitt tuffa jobb skiftade mellan olika personligheter inom sig själv. Han bara plötsligt blev en helt annan person när någonting krävdes som han själv inte kunde klara av. Detta noterade även hans hund, som betedde sig på ett normalt sätt när han var sig själv men som, när han blev en annan, inte kände honom längre och höll sig borta från honom. Denna polis skiftade mellan minst ett dussin olika personligheter, av vilka en var en liten gosses. Den mest extrema av hans personligheter var den som när det behövdes körde radiobilen i en hastighet långt över den tillåtna och kunde gå till vilka våldsamma ytterligheter som helst i handhavandet av brottslingar, medan han som normal aldrig kunde bruka våld eller överskrida lagens hastighet.

Fler sådana personer intervjuades i programmet, både damer och herrar. I seklets början stämplades sådana fall som schizofrena, och man låste in dem, och man blev aldrig klok på dem. Nu först har man börjat förstå dem, och i programmet framkom det snart en märkvärdig omständighet, som nästan alla dessa multipel-personligheter hade gemensamt: de hade alla utsatts för sexuella övergrepp som barn.

Därmed kunde man närma sig fenomenets helt naturliga förklaring. Ett barn som exempelvis blir våldtaget kan aldrig komma över den upplevelsen. Hennes personlighet är så kränkt att hon aldrig kan bli okränkt. För att komma över detta vidtar barnet ibland en sällsam skyddsåtgärd: hon skapar åt sig en ny personlighet, som inte varit med om våldtäkten. Vid behov flyr hon sedan från sig själv till denna andra personlighet, som blir en sorts överjag, som tar vid när det normala jaget inte längre klarar av situationen. Det är helt enkelt som att sätta in en högre växel, eftersom ettan inte orkar upp för backen.

Många sådana multipel-personligheter blir litterära. Dostojevskij, exempelvis, skildrar i sin konst tio ingående fall av övervåld mot barn. Sannolikt blev han utsatt för det själv i barndomen. Få diktare har i sin konst kunnat skapa så extremt olika personligheter i sina romaner som Dostojevskij. Hans tidiga roman "Dubbelgångaren" har kallats litteraturhistoriens första ingående beskrivning av fenomenet schizofreni.

Dramatiker måste, för att kunna skriva pjäser, själv i sitt inre spela alla de olika rollerna. Somerset Maugham belyste detta och bekände sig själv vara ett fall av hundra olika personligheter. Därför blir ej sällan såväl pjäsförfattarna som skådespelarna lätt litet galna, som exempelvis Strindberg, och se vilken aktningvärd samling därar Shakespeare har i sin teatergarderob — kung Lear, Lady Macbeth, Ofelia, Hamlet själv, Henrik VI, och så vidare; och den store Charles Dickens kommer heller inte långt ifrån så avancerade höjder av praktfullt värtaligt och utstuderat vansinne.

Kanske vi genom moderna studier i just detta nyupptäckta fenomen multipel-

personligheten även någon gång kan lösa gåtan och mysterierna kring dualismen i fallet Shakespeare-Stanley?

Sista ordet i Shakespearedebatten?

John Bedes senaste svar :

"Tack för att du skickat mig Carl O. Nordlings arbete. Han har lagt fram ett högst beundransvärt och magnifikt forskningsarbete, och jag undrar om han själv förstår den oerhörda vikten av sina resultat. Jag lutar åt att hålla med honom och acceptera hans teorier på nästan varje punkt, men i slutet snubblar han på mållinjen och gör självmål. Jag måste vidhålla att Shakespeare *inte* var Marlowe eller Thomas Kyd och minst av allt Robert Burton. Denna präst är raka motsatsen till Shakespeare: en övertygad protestant, en odrägligt tråkig pedant och en ytterst andefattig och osofistikerad tråkmåns helt utan Shakespeares ordkonst och ordförråd. Hans verk har sina meriter men långt ifrån sådana meriter som Shakespeare har.

Å andra sidan förblir hans Derbyteori intressant och inte utan en viss rimlighet. Utan säkra bevis är dock mr Nordlings sak hopplös. Man kan aldrig övertyga världen om att Shakespeare inte var Shakespeare utan säkra konkreta bevis. Shakespearismerna hos Marlowe, Burton och andra kan alltid bortförklaras. Det är känt att Marlowe samarbetade med Shakespeare i åtminstone första delen av "Henrik VI". Burton var klart influerad av Shakespeare eftersom han refererar till honom, medan det hos Burton inte finns någon referens till Michel de Montaigne, vilken var en av de författare som mest påverkade Shakespeare. Detta är bara en indikation av många som tyder på att Shakespeare och Burton inte är förenliga.

Vad som förenar många elisabetaner och post-elisabetaner med varandra är en viss anda, som man träffar på hos både Kyd, Marlowe, Jonson, Bacon, Burton och andra, vilken finner sitt högsta uttryck hos personligheten Shakespeare. Även William Stanley ger uttryck för denna anda genom sina gravinskriptioner. Men medan Shakespeare lämnar scenen och dör så fortsätter denna anda göra sig påmind och överger aldrig England. Den gör sig kännbar även hos Milton, Dryden, Swift, Coleridge, Keats och Shelley, systrarna Brontë och även hos Conan Doyle och Robert Louis Stevenson, Kipling och Somerset Maugham. Men denna anda får aldrig förväxlas i Shakespeares egen tid med andra personligheter än Shakespeare. William Stanley kan ha varit under dess inflytande, eftersom han kände Shakespeare personligen, men en nära bekantskap med hans anda behöver inte betyda att Stanley var Shakespeare.

Detta är mitt argument mot mr Nordling och lord Stanley, som kelt och representant för dem som talar engelska och som, vilket jag gör anspråk på, själv initierad i Shakespeares anda.

Frågan förblir intressant, det kommer säkert att framkomma mera material som kastar ljus över mysteriet, men ingen vetenskapsman kommer någonsin att komma någon vart med nya teorier utan säkra bevis som skingrar varje skugga av tvivel."

John Bedes svar kan karaktäriseras som orakelmässigt och minst sagt tvetydigt. Han accepterar Nordlings teorier samtidigt som han avfärdar dem. Man kan också säga, att han varken öppnar eller stänger dörren utan lämnar den försiktigt på glänt. Och frågan är om hans förklaring till mysteriet med sådana diffusa termer som "Shakespeares anda som gör sig kännbar hos andra än Shakespeare" kan accepteras

vetenskapligt.

Nordlings teorier är i princip följande :

1) Shakespeares dialekt kommer inte från Shakespeares hemtrakter utan från norra England, Lancashire, Cheshire och Yorkshire, där Shakespeare aldrig vistades och vilken dialekt inte förekommer utanför dessa landskap, medan earl William Stanley kom från just dessa trakter.

2) De båda gravskrifterna i Tong och Chelsea kan bättre identifieras med Shakespeare än många av Shakespeares egna sonetter. Dessa gravskrifter skrevs bevisligen av William Stanley 1631 och 1632, alltså femton-sexton år efter Shakespeares död.

3) "Hamlet" kan bara ha skrivits av någon som var intimt välbekant med förhållanden på Helsingörs slott Kronborg år 1585. Detta kan inte Shakespeare ha varit. Detta kan William Stanley ha varit.

4) William Stanleys sociala ställning som nära släkting till hela det engelska och skotska kungahuset och hans avståndstagande från successionsordningen kan psykologiskt rimma exakt med Hamlets ställning och predikament i dramat.

5) Många detaljer och geografiska beskrivningar i Shakespeares pjäser tyder på att författaren var väl berest och kände världen väl utanför England. Detta gjorde inte Shakespeare. Detta gjorde Stanley.

Dessa är Carl O. Nordlings huvudargument, av vilka de tre första är de viktigaste.

En språkexpert vitsordar Shakespeare-debatten

Vår högt värderade språkexpert, som kan 48 språk utantill, Fritänkarens speciella fingranskningsexpert, som upprättat en "Dossier Lanciai" för säkerhets skull för fullständig dokumentation av fallet, har kommit med ett intressant inlägg i Shakespeare-debatten. För några år sedan redan klargjordes det i Göteborgs-Posten en gång för alla att Shakespeare naturligtvis härstammade från gården Spjärr öster om Källekärr på Tjörn, en berömd ö utanför Bohuslän, kanske mest berömd för det bevingade ordet: "Jag vet inte nåt — jag är från Tjörn," vilken härstamning plägar förklara och ursäkta allt och vad som helst. En lärarinna (okänd) hade nämligen som hemmahörande i Spjärr trätt fram i offentlighetens ljus och påpekat för Shakespeare-forskningen, att där i Spjärr-trakten visste alla att Shakespeare kom från Spjärr, dvs. rättare sagt hans far, en riktig värsting, kallad Shakespjärr; och man lär ha dragit djupa suckar av lättnad när denne drog med sitt skepp till Engeland, allt enligt en oförvitlig familjetradition. Denna hypotes har aldrig emotsagts, och därför gäller den enligt modern vetenskapsteori. På ön Tjörn tillbakavisar man med förakt påståendet från Västergötlands inre underutvecklade bygder att familjen Shakespjärr skulle ha kommit från Vara nära Skara, då denna hopplates (lokal dialekt) direkt kan förvisas som tvivelaktig genom diktarens egen originala utsago: "Vara eller icke Vara, det är frågan."

Jämför diktatorn överste Khadaffis intressanta alternativa hypotes, som med självklar tvärsäkerhet hävdar, att Shakespeare naturligtvis och otvivelaktigt var libyer. Med stort tack till vår omistlige språkexpert.

John Bede sjunger ut.

"Det finns mycket att säga till din senaste Fritänkare. Låt oss ta en sak i taget.

1. Fröken Laila Roth. Hennes teori är mycket väl formulerad med en nästan övertygande prägel, men hon måste vara medveten om att det bara är en teori. Här är en annan psykologiskt lika övertygande teori:

William Shakespeare rymmer från sin hustru till teatern i London och börjar från botten. Så länge han måste arbeta som en underhuggare presterar han genomgående konstruktiva pjäser som de bästa komedierna och krönikespelen, men en dag (1599) blir han chef för Globeteatern, där han då har möjlighet att iscensätta vad han vill. Resultatet är de stora tragedierna från Julius Caesar till Coriolanus. Ingen av dem eftersträvar popularitet, och de blir med tiden allt mera skeptiska, svåra och kritiska mot mänskliga ansträngningar, de är typiska fria produkter av en man som med självsäkerhet kan göra vad han vill på scenen, och några av dessa pjäser uttrycker även en skådespelares innersta tankar och reflektioner (Hamlet och Macbeth) med en intimitet som vore svår att kombinera med en personlighet som William Stanley, som inte var någon professionell skådespelare. Men liksom alla fria andar tröttnar även Shakespeare till slut på att monologisera offentligt och mjuknar upp mot slutet i de tre resignativa sagospelen.

Om du så lätt kan avfärda Ben Jonson, vad säger du då om Shakespeares gamla medarbetare John Heminge och Henry Condell, som redigerade *The First Folio*? Var de också "hjärtliga dumbommar" som under decennier utsattes för en falsk Shakespeares bedrägerier, som var deras närmaste vän och kollega under en halv livstid?

Den mest intressanta delen av fröken Roths underbart uttryckta teori rör Shakespeares samverkan med Edward de Vere och William Stanley. Denna konstellation är helt möjlig. Du noterar, att det inte finns något spår av adelhet i Shakespeares liv. Men liksom många engelsmän utan något ädelt blod kan han ha närt en stor beundran för allt ädelt och lärt sig en hel del av just earlarna av Oxford och Derby. Samtidigt måste vi dock komma ihåg, att Shakespeare också skapade helt oädla karaktärer som Falstaff och dennes gäng, rucklarna i "Trettondagsafton" och andra låga typer. Hans persongalleri sträcker sig från den lägsta sortens skurkar till oöverträffbara höjder av adelhet. Balansen är perfekt mellan ytterligheterna.

Detta är bara en annan teori med samma validitet som dina, fröken Roths, Carl O. Nordlings och professor Abel Lefrancs, den förste som introducerade William Stanley på scenen i rollen som William Shakespeare.

Då du känner att du saknar fast grund för teorierna börjar du forska efter motiv. Jag har bedrivit en del forskning i ämnet familjen Derby men inte funnit några motiv. William Christian av Man och hans uppror hade ingen direkt beröring med earlen av Derby, fastän ön Man var earlens personliga förläning. Det tycks inte ha förekommit några konflikter alls mellan earlen av Derby och kung Jakob. Om där förelåg någon konflikt var den ensidig på earlens sida. Här finns inga motiv att hämta. Åtminstone har inte jag funnit några.

Men här är ett annat tänkbart motiv åt er. I sin sista bok "Död man i Deptford", som nästan är som hans testamente, hävdar Anthony Burgess att Christopher Marlowe blev offer för ett överlagt mord, att han var en agent som betraktades som farlig och umbärlig, så man ordnade med att han blev likviderad. Men Marlowe var den tidige "Shakespeares" närmaste medarbetare. Om Marlowe blev mördad måste det ha påverkat "Shakespeare" i mycket hög grad. Ändå vidtog Shakespeare knappast

några försiktighetsåtgärder. Han poserade för flera porträtt och förde sitt offentliga liv som teaterkung helt öppet. Om Marlowe blev mördad, så framstår Shakespeares helt öppna och offentliga liv som ganska märkligt — såvida inte William Stanley i sin ytterst känsliga ställning använde "Shakespeare" som täckmantel för sin offentliga konstnärliga gärning.

Låt oss se vad du och herr Nordling och fröken Roth kan få ut av en sådan teori. Själv tar jag parti för Ben Jonson, John Heminge och Henry Condell och deras vittnesmål. Men jag erkänner, att Shakespeares identitet är långt ifrån bevisad, och att teorin om William Stanley, såsom den framlagts av fröken Roth, förblir intressant ("*intriguing*").

Det hos fröken Roth som mest väcker min uppmärksamhet är dock någonting helt annat. Hon vidrör problemet att hon aldrig blivit accepterad av någon förläggare. Jag minns nu att hon skrev ett rätt så bittert inlägg om saken i din Fritänkare, och jag kommer ihåg att det även varit ett problem för dig i ett tjugotal år. Detta fenomen är helt främmande för oss i Britannien. Om man skriver ordentligt utan något alltför stötande språk och har historier att berätta, så blir man förvisso publicerad. Det kan ta tid och kräva en del ansträngningar men aldrig så mycket som 20 år. Både du och fröken Roth verkar ha väntat för evigt på att en spricka skulle uppstå i den totala svenska likgiltighetens tysta mur av djupfrysta stenansikten.

Detta väcker min lust att kommentera den svenska mentaliteten. Mina erfarenheter av den var inte alltid smickrande. Svenskarna beundrar Amerika mer än någonting annat i världen, inget land i Europa är så amerikaniserat som Sverige, som om Sverige inte hade någon egen kultur utan fann sig nödgad att kopiera den lättaste bara för att ha någonting. Tyvärr råkade denna även vara den mest vulgära, oraffinerade och okultiverade. Men medan amerikanerna i allmänhet entusiastiskt applåderar personligheter, uppmuntrar talanger och gärna hjälper fram vem som helst som har något att komma med, så gör svenskarna motsatsen. Om man har något att säga blir man omedelbart kvävd av avundens förintande övermakt. Om man sticker fram hakan blir man omgående förpassad ur sammanhanget med en rak höger och utvisad med en mördande knockout. Om man kommer med något personligt får man fan för det och blir straffad. Allt som på minsta sätt avviker från samhällets etablerade standard blir omedelbart betraktat och behandlat som ett farligt hot som måste elimineras genast utan att det ens beaktas. Är det verkligen den svenska mentaliteten som är sådan, eller är detta bara ytterligare ett vansinnigt symptom på vår socialistiska eras härlighet?

Jag tror att det är båda delarna, ty man finner samma symptom även i andra skandinaviska länder om dock i mindre grad. Man finner det infama mobbningssystemet i hela Skandinavien. Både H.C.Andersen och A.Sandemose skrev böcker om det. Enligt min åsikt är ditt och fröken Roths fall att konstant förbli refuserad av alla förläggare inte ett fall av refusering utan ett fall av mobbning. Annars skulle någon förläggare ha accepterat er efter 20 års motstånd.

Vad som skiljer er och oss från den samtida litteraturens vanliga trender är, att vi skriver seriösa saker på ett anständigt språk utan modernismer. Faktum är, att vi är allergiska mot varje slag av modernism, medan vi håller oss till klassikerna och vidhåller dem som tidlösa mönster. Medan andra experimenterar med nonsens, som James Joyce, Samuel Beckett, Majakovskij, Dario Fo och andra ovärdiga nobelpristagare, så håller vi oss till gammalmodiga versformer, vi koncentrerar oss på att berätta noggrant komponerade historier, vi arbetar hårt för att vårda vårt språk, vi skriver i fullständiga meningar och vill inte ha något nonsens. Vår skola är en neoklassicismisk inriktning (med en bestämd romantisk prägel), och det är vårt enda brott

ur den samtida moderna litteraturens synpunkt. Låt oss glömma tidsbundna struntar som Dario Fo, Samuel Beckett, James Joyce och Majakovskij och i stället hålla oss till tidlöshetens mer djupsinniga pålitlighet.

Vilket leder mig till kung Arthur och vårt kära gamla arbete "Gotisk historia". Jag ska gärna stå till tjänst med introduktionen till del 3. Dessa var mina intentioner:

Jag är av både skandinavisk (svensk) och brittisk (nordirländsk) nationalitet. Eftersom jag insupit dessa kulturfärens forntidssagor med modersmjölken var det helt naturligt för mig att ge dessa antika keltiska legender en fullvärdig behandling när mina vingar växt ut på mig som ung man och gjort poetiska och fantasibetonade flykter helt möjliga.

Där förelåg emellertid svårigheter. En av dem var min dubbla nationalitet och valet mellan två språk, av vilka jag inte behärskade något i tillfredsställande grad. Min engelska kändes säkrare än min svenska, men min haltande svenska erbjöd en mer lockande utmaning.

Likaså var den urnordiska sagoskatten av Snorre Sturlason och om Uppsalakonungarna ett mer komplext och fascinerande kaos att försöka bringa ordning i än de relativt välbekanta krönikorna av Saxo och kring kung Arthur. Så jag började med de gamla keltiska legenderna om Sverige. Men här förelåg en fälla: den nordiska nationalismen. Om det var något jag ville undvika så var det varje tänkbar ton av chauvinism. Därför beslöt jag att skriva de gamla svenska sagorna på engelska, för att få någon sorts distans till nordisk nationalsentimentalitet.

Men därigenom fick jag ingen användning för mitt svenska språk, som jag så väl behövde träning och förkovring i. Så när jag började på andra delen och flyttade till Danmark med Saxo blev det på svenska. När jag begav mig över till Britannien och kung Arthur i tredje delen behöll jag det svenska språket av samma skäl som jag skrivit den första delen på engelska: för att ha en sund distans till nationalsentimentala frestelser.

Då ämnet kung Arthur och Tristanlegenderna var lättare att hantera, koncentrerade jag mig här på att klara upp missförstånd. Varenda diktare sedan medeltiden har frossat i Sir Lancelots ytterst banala äktenskapsbrott med drottning Guinevere, medan det i verkligheten inte förekom något äktenskapsbrott alls. Det var bara förtal motiverat av fördomar mot drottningen som någon av den tidens skandalspekulanter lyckades etablera som gångbart porrmaterial för alla tider. Drottningen hade sina fel, hon var en sanslöst ansvarslös kokett, men hon och Sir Lancelot var båda mer oskyldiga än barn, vilket jag har försökt belysa ingående. Även kung Arthur och Sir Gawain borde frikännas från all skuld, medan endast en person var fullt ansvarig för den Arthurska epokens sammanbrott, och även hans manövrer kunde i viss mån rättfärdiggöras genom hans egen tragiska ställning som en kategoriskt förskjuten oäkta son till kung Arthur.

Även historien om Tristan och Isolde har grovt vulgariserats sedan medeltiden, medan jag från början har försökt förklara de ytterst raffinerade och komplicerade dubbla bottnarna i deras tillgivenhet för varandra. Om somliga av dina läsare inte kan förlåta mig vissa aspekter av det veka könet och några av kvinnokaraktererna i "Gotisk historia", så är jag dock säker på att de kommer att förlåta mig när de får läsa sanningen om Isolde.

När jag skrev dessa delar på svenska kunde jag omöjligt behålla några av de keltiska namnformerna. Guinevere är helt omöjligt på svenska, medan Gunvor är lika lättillgängligt och så nära som någonting kan vara. Både Brangäne och Iseult är förfärliga som namnformer, så jag behöll det keltiska Brangwayne och det germanska

Isolde. Både Mérlyon och Mérlin låter förfärligt osvenskt, så jag beslöt att på svenska kalla honom Merlín, vilket jag en gång hörde i Finland, vilken kuriösa och nästan latinskt klingande form av namnet tilltalade mig. Beträffande denne den störste av alla keltiska druider någonsin såg jag det som min huvuduppgift att rentvå hans rykte från fläckarna av T.H.White's gräsliga karikeringar. Merlin var ingen stolle, men det var T.H.White.

Vilket för mig tillbaka till Dario Fo och andra nobelprismottagande narrar. Många litterära nobelpristagare är nästan helt glömda, medan jag finner det ytterst viktigt att aldrig glömma bort några av dem som aldrig tilldelades priset: Leo Tolstoj, Anton Tjechov, Maxim Gorkij, Henrik Ibsen, August Strindberg, Jules Verne, Emile Zola, Marcel Proust, Stefan Zweig, Lion Feuchtwanger, Erich Maria Remarque, Karen Blixen, Mika Waltari, Joseph Conrad, Graham Greene, Robert Graves, Somerset Maugham, Noel Coward, Conan Doyle, Nevil Shute, Dennis Wheatley och även Gore Vidal.

Medan seriösa diktare av den stora klassiska traditionen som du och Laila Roth inte ens tillåts bli publicerade i de litterära nobelprisens eget framstående hemland.

Jag försökte aldrig publicera mig själv, och om det inte vore för dig så hade aldrig något av vad jag skrivit nått en enda läsares ögon. Skälet till att jag döljer mig är praktiskt och politiskt. Jag är en så extrem särpling som en katolsk anhängare av Unionen i Nordirland. Jag har alltid känt att det var fel av Irland att utträda ur Storbritannien från år 1916, och politiskt har jag i hela mitt liv aktivt försökt reparera den skadan. I vissa avseenden har vi lyckats, och det finns nästan skäl till försiktig optimism: Britannien och Irland är idag tillsammans med i den europeiska unionen, som med tiden kommer att utvecklas mot ännu större enighet. Men om det någonsin blev känt här i Ulster att jag som katolik var anhängare av den brittiska unionen skulle jag omedelbart vara en död man. Så glöm mitt riktiga namn, och låt mig få leva såsom eder

John Bede.

P.S. Jag betraktar även framlidne Bernard Shaw som en av de nobelprismottagande narrar som också lyckades skriva massor av nonsens. Fröken Roth har fel i att han vägrade mottaga priset. Han refuserade det till en början men ångrade sig sedan och tog emot det. Han var en äkta socialist.

Beträffande fallet Raoul Wallenberg har jag hört från experter att han åtminstone var vid liv ännu 1979 efter att ha försmäktat i sovjetiska fångelser i 34 år eller mer. Hur kommer det sig att hans landsmän inte gjorde någonting åt saken? Var de så rädda för det stora socialistiska mönsterlandet Sovjetunionen? Precis som i fallet med mordet på Olof Palme så blev det så, att eftersom de inte agerade beslutsamt från början, så missade de sina möjligheter och blev de lämnade därhän av historiens gång. Jag menar att ert nationalspöke likgiltigheten har skuld i detta. Ännu värre är er benägenhet för att ge bekväm formalism företräde framför sunt förnuft. Detta felgrepp kan visa sig ödesdigert för ert lands framtid, så vida ni inte ändrar på denna högst osympatiska attityd.

Detta felgrepp kan också utgöra roten till problemen med er ståtliga Stadsteater i Göteborg. Är det inte den teatern som mest har refuserat dina pjäser? Kanske det hade gått bättre för den om de åtminstone hade gett dig en chans.

Varför skriver du inte pjäser på engelska i stället? Du skulle verkligen inte bli en ny Shakespeare, men med ditt flytande och grundläggande mänskliga historieberättande skulle dina pjäser kunna göra succé i alla engelsktalande länder och troligen även på kontinenten. Det att ditt språk är enklare än Shakespeares skulle

kunna vara till fördel.

Vilket för oss tillbaka till Shakespeareproblemen igen. Anledningen till att han inte avslöjar Julias och Iagos motiv är dramatiskt mycket välgrundad. Ett motiv är aldrig dramatiskt. Som den störste experten någonsin på att skriva pjäser kände Shakespeare mycket väl till fördelen med att inte berätta hela sanningen för publiken. Ingenting håller greppet om en publik så effektivt som att låta den undra över ett mysterium, och Shakespeare excellerar i den konsten med att låta Iago tala om sina motiv. Det är varken rent spel mot novellens författare, mot publiken eller mot Sanningen, men det är överväldigande effektivt dramatiskt. Detta är ytterligare en indikering av att Shakespeare bara var en fullständig teatermänniska som uteslutande ägnade sig åt maximala teatraliska effekter och inte var intresserad av någonting annat — varken Sanningen, politik eller någonting utanför den idealiska framställningen av livet på scenen.

(övers. från engelskan)

Om John Bedes argument i Shakespearedebatten. Tidigare tog han ställning för William Stanley som den riktiga dramatikern bakom verken men bad oss hålla möjligheten öppen för att det ändå kunde ha varit Shakespeare. Nu tar han alltså ställning för Shakespeare igen men ber oss ändå hålla möjligheten öppen för att det kan ha varit William Stanley. Vi bedömer ställningarna i debatten som 50-50.

Om hans kritik mot Sverige. Både olika regeringar och framför allt privata personer gjorde allt vad som kunde ha gjorts från svenskt håll för Raoul Wallenberg. Vid ett tillfälle hade kung Gustav VI Adolf kunnat göra mera men hindrades av drottning Louise. Den enda svenska politiker som försökte lägga lock på fallet var Olof Palme, som inte ville riskera Sveriges goda relationer med Sovjetunionen under Leonid Bresjnev, rysk kommissarie i Budapest vid tiden för Raoul Wallenbergs försvinnande.

John Bede har inte bott i Sverige efter 1980.

Nya ställningar i Shakespeare-debatten.

I samband med bekantskapen med Gulli Michanek, hennes begåvning och hennes diktning genom mötet med hennes man Göran Michanek, bror till den kände litteraturhistorikern Germund Michanek i Uppsala, har vi plötsligt fått tillgång till nya utomordentliga inblickar i Shakespeare-problematiken. Vi förväntar oss dock att vår vän John Bede, mitt i firandet av sin vapenbror John Humes avgörande demokratiska framgångar i Nordirland, dock fortsätter att försvara William Shakespeares sak, då han är den enda vi känner som frivilligt gör det. Vi ska nu presentera huvuddragen i Marlowe-teorin.

Christopher Marlowe, inte ens två månader äldre än William Shakespeare, var den obestriddige skaparen av det klassiska elisabetanska dramat på blankvers genom sju stora tragedier av epokgörande natur, (däribland det första stora dramat om Doktor Faust, som senare inspirerade Goethe till dennes livsverk). Men utom denna avgjort genialiska diktare och dramatiker var C. Marlowe även sin tids farligaste man i England som därtill levde farligast av alla. Han var ateist, han var homosexuell, han var spion, han var allt utom bekväm och normal. 1589 kom han i slagsmål (med dolk och värja) med en viss William Bradley, ett slagsmål som måste sluta med den enes död. Marlowes gode vän och diktarkollega Thomas Watson ingrep i striden, Bradley

lämnade då Marlowe och koncentrerade sig på Watson, som dödade Bradley. Denna ytterst dramatiska tremannaduell måste ha blivit en av de starkaste upplevelserna i Marlowes liv — hade inte Watson ingripit hade Marlowe själv varit död. Duellens utgång ledde till fängelse för Watson, medan Marlowe klarade sig.

Marlowes ytterst farliga liv som spion åt den hatade Sir Francis Walsingham och som dennes kusin Thomas Walsinghams (förmodade) älskare måste ha lett till att Marlowe till slut fann sin ställning som därtill Londons mest firade teaterdiktare ohållbar. Dessutom hade han den obotliga förmågan att ständigt skaffa sig nya fiender genom att dumdristigt utmana hela etablissemangen. Han hånade kyrkan och kristendomen och hela Bibeln och ansåg att denna drastiskt måste omredigeras, han hävdade att Indiens vishet överträffade hela Bibelns 10,000 år före Bibelns tillkomst, men det värsta var att han dessutom var falskmyntare och att drottningen hade kommit på honom. Han arresterades den 18 maj 1593 och frigavs visserligen mot borgen men förbjöds lämna London, och samtidigt härjade pesten i staden. Han hade alltså all anledning att önska sig ett mindre utsatt liv, särskilt som han mycket väl visste, att anklagelserna mot honom för ateism och falskmynteri måste leda till hans avrättning. Det var hans kollega Thomas Kyd som arresterats och som under tortyr försökt skylla ifrån sig på Marlowe och därvid skriftligen berättat allt han visste om alla Marlowes kriminella verksamheter. I detta ögonblick den 30 maj inträffar det mystiska krogslagsmålet i vilket Marlowe 'omkommer'. Är det troligt att Marlowe med sin överlägsna intelligens och sin förmåga att leda intriger inlåter sig i ett dödligt slagsmål med några skumma typer? Det är mycket troligare att han arrangerade detta sätt att åtminstone officiellt försvinna på.

Liket smusslades undan och begravdes och kan ha varit någon annans. Han fick aldrig någon känd grav, krogslagsmålet hade skett i en tvivelaktig änkas hus utan vittnen, liket blev aldrig vare sig identifierat eller obducerat, och dödsattesten, som hittades 1925, verkar minst sagt skum: enligt den dog Marlowe omedelbart av ett dolkhugg ovanför ögat, som alla läkare experter sedan dess hävdar att en människa omöjligt kan dö av förrän tidigast efter några dagar. Enligt den troligen fabricerade rapporten var det Marlowe som angrep och som den angripne då måste döda i självförsvar medan de andra två inte gjorde någonting. Grälet skall ha handlat om en krognota efter en hel dags fridfull samvaro, Marlowe skall ha vilat på en säng efter middagen och grälet om dess kostnad, medan de tre andra (skumma kriminella typer alla tre och alla tre i tjänst hos Thomas Walsingham som kriminella hantlangare) satt kvar vid bordet på en bänk med ryggarna mot honom och med sina vapen bakom sig, när Marlowe helt oprovocerat plötsligt skall ha angripit den mittersta av dem med hans eget vapen. Denne kunde inte ens vända sig om för att försvara sig när han satt inklämd mellan de två andra. Marlowe tillfogade honom två skrubbsår i pannan varefter då denne måste försvara sitt liv och mörda Marlowe. Så enkelt var det enligt dödsattesten, där varenda detalj verkar noggrant konstruerad efter månaders planering i förväg för att det skulle bli så litet eftersnack som möjligt och ingen skulle bli åtalad. Naturligtvis åtalades i alla fall den som vållat Marlowes död men frikändes snabbt då han handlat i självförsvar och återvände då genast i Thomas Walsinghams sold.

Enligt teorin begav sig Marlowe till Italien för att där bida sin tid och förkovra sig som diktare och dramatiker — han kan här ha skrivit både "*Romeo och Julia*" och "*Othello*" — observera den slående likheten mellan trippelduellen 1589 i London med Mercutios död i "*Romeo och Julia*" under Romeos arm för Tybalts hand. Mercutio är ju helt och hållet diktarens egen skapelse och kan mycket väl, om Marlowe skrev dramat i Italien, vara ett självporträtt av den unge Marlowe.

När tiderna blivit lugnare och episoden med Marlowes skumma död glömts bort skulle Marlowe ha återkommit till England och fortsatt arbeta som dramatiker inkognito under fortsatt beskydd av kusinerna Walsingham. Den trygga och helt pålitliga Shakespeare skulle då gärna ha tjänstgjort som den perfekta täckmanteln åt Marlowe, som det var i Marlowes stora intresse att helst ingen skulle veta att fortfarande befann sig i livet.

Detta är Marlowe-teorin i dess huvuddrag. Mycket talar för denna teori, inte minst detaljer som det slående ungdomsporträttet av Marlowe, som identifierats vetenskapligt som förlagan till Droeshouts världsberömda Shakespeare-porträtt. En av de mest bestickande detaljerna är Marlowes kända lyte som halt på ena benet efter att ha brutit det en gång på själva scenen. *Varför beskriver då författaren till Shakespeares sonetter (sonett 37 och 89) långt senare sig själv som halt och lytesdrabbad, om det inte var Marlowe?*

Även mycket annat talar för denna teori — sedan må Anthony Burgess säga vad han vill, som i sin bok *"Död man i Deptford"* menar att det var Thomas Walsingham själv som lät döda Marlowe bara för att bli av med det besvärliga geniet. Mest av allt talar *det* för teorin, att författarskapet "Shakespeare" passar exakt in som en direkt naturlig fortsättning på Marlowes — mycket i Marlowes sista dikt *"Hero och Leander"* överensstämmer påfallande med det första verket under namnet Shakespeare, dikten *"Venus och Adonis"* i september 1593. Deras språk, melodiska rytm, ordval, litterära stil — allt överensstämmer perfekt, som en litteraturforskare sade, som om *"Marlowe liknade Shakespeare mer än vad Shakespeare gjorde själv"*.

Dock har även teorin vissa svagheter. Marlowe skrev aldrig en komedi och verkar inte ha haft mycket humor. Författarskapet Shakespeare domineras under 1590-talet av humorsprudlande komedier. Om Marlowe överlevde sig själv och fortsatte i Italien, så finns det dock inte ett spår av någon verksamhet av honom efter maj 1593 någonstans.

Mot denna teori står främst William Stanley-teorin, som också många starka argument talar för. Det är alltså de nya ställningarna i Fritänkarens Shakespeare-debatt: *Marlowe contra Stanley*, medan Shakespeare själv nästan helt har fallit ur bilden. Vi emotser ivrigt nya bidrag till denna debatt från Laila Roth, John Bede och andra, samtidigt som den skenande forskningen givetvis oupphörligt accelererar.

Stor Shakespeare-debatt.

Inledning av John Bede.

"Min kära Shakespeare-kännare och högt värderade kollega,

Så du har fallit för Marlowe-teorin. Många är de som gör det. Den verkar smitta av sig, och de som väl är smittade fastnar och kan inte bli fria från den. Det gör den till den farligaste av alla kätterska Shakespeare-teorier.

Tror du då verkligen att Marlowe, den mest hybrisbesatta av alla brittiska dramatiker, den uttalade ateisten och hemlige agenten i Sir Francis Walsinghams tjänst, den demonstrativa älskaren av pojkar och tobak, den kriminelle falskmyntaren som blev en så besvärlig kärleksbelastning för Sir Thomas Walsingham att denne, åtminstone enligt Anthony Burgess och många andra, tvingades expediera honom så att han äntligen kunde gifta sig anständigt; det explosiva geniet med de mest högsiktande ambitionerna i engelsk litteratur, — att han verkligen skrev alla dessa

fulländat välbalanserade och lyriska, ofta pastorala och underbart fantasibetonade dramer och dikter av William Shakespeare? Det är en underbar teori, eftersom de fakta vi känner till om William Shakespeare bara ger bilden av en småskuren borgerlig träkmåns. Jag medger det.

Problemet med denna teori är som följer. Marlowe skrev aldrig ett ord pastoral lyrik. Shakespeare prunkar jämt med sådant. Marlowe spekulerar ofta i religiösa frågor. Shakespeare gör det aldrig. Och vad gjorde Marlowe efter sin "död", om han nu överlevde den? Såsom du själv påpekar, inte ett ord hörs om honom efter Deptford-incidenten.

Men den största stötestenen för denna teori är den samma som för Derby-teorin. Ingen engelsman skulle någonsin kunna acceptera att hans skrifter publicerades i en annans namn, och särskilt aldrig sådana skrifter som Shakespeares dramer. Om du hade skrivit "Hamlet", "Othello" och "Kung Lear", skulle du då kunna acceptera att de publicerades i en annans namn och att det andra namnet fick all äran av dem? Jag försäkrar dig: aldrig. Om Marlowe eller Derby skrev sådana dramer skulle de aldrig ha kunnat smälta en sådan sak. De skulle hellre ha riskerat sina liv med att framträda och stå för dem.

Det är *min* teori.

Emotseende dina kätterska teories vidare utveckling,

din trogne,

John Bede."

Fallet Christopher Marlowe.

En av de diskrepanser mellan Marlowe och Shakespeare som John Bede nämner är i själva verket ett av de intressantaste argumenten för att Marlowe och Shakespeare är samma person: de religiösa frågorna hos Marlowe, som helt saknas hos Shakespeare. Trött på alla religiösa intriger och politiska ränkspel i religionens namn, som han inte minst kan ha fått upp i halsen i sällskap med den likaledes fullkomligt religiöst frisinnade konung Henrik IV av Navarra i Frankrike, som han mycket väl kan ha känt personligen, ("*The Massacre at Paris*" och "*Love's Labour's Lost*"), kan Marlowe ha känt en nödvändighet att helt befria sig från alla svåra rykten om sin egen person och "skrotat" den för att kunna börja arbeta igen från noll uteslutande för scenen utan politiska eller religiösa belastningar.

Utän tvakan måste ryktesspridningen om Marlowe ha varit en outhärdlig belastning för honom. Denna sällsamma skomakarson från Canterbury, en ensam son med fyra yngre systrar, arbetade sig upp helt själv till en lysande examen vid Cambridge. Bara denna studentkarriär för en man helt utan börd torde ha varit unik i England på den tiden. Denna briljanta intellektuella begåvning kom genom sin blotta talang tidigt i kontakt med sådana inflytelserika herrar som Sir Walter Raleigh, den kanske mest färgstarka elisabetanen av alla vid sidan endast av Essex, och Sir Philip Sidney, ett annat litterärt geni som dog ung, men som hann verka som värd för Giordano Bruno när denne var i England. Det är möjligt och troligt att Christopher Marlowe kan ha stått i någon kontakt med Giordano Bruno, då man skönjer inflytelser från både honom och Sidney, som sedan överraskande återklingar i "*Love's Labour's Lost*".

Dock var Marlowe aldrig en ateist. Detta rykte är falskt. I nästan alla Marlowes pjäser förekommer religiösa argument, vilka alla visar en häpnadsväckande förmåga att skilja mellan lögn och sanning, falskhet och äkthet. I "*Tamburlaine the Great*", det första klassiska elisabetanska dramat, tar huvudpersonen Timur Lenk helt sonika

avstånd från Muhammed och förkastar honom, men han avsvärjer sig aldrig Gud. Detta är en typisk Marlowesk differentiering. I *"The Jew of Malta"* framstår den snikne juden allt emellanåt som både heroisk och sympatisk i sina vilda intriger, och hans religion förlöjligas aldrig. När han helt överraskande går under känns det nästan orättvist. *Denna jude Barabbas bär som gestalt upp hela pjäsen genom sin ytterst sammansatta religiösa karaktär, precis som Shylock gör det i "Köpmannen i Venedig", som kan ses som en mera nyanserad och utvecklad version av Barabbaskaraktären på Malta.* Längst går Marlowe sedan i sina intressanta religiösa slutledningar i *"The Massacre at Paris"*, där offret för massakern i Marlowes ögon är själva religionen, som begår självmord genom sin totala moraliska bankrutt. Ett bättre skäl till att aldrig mer befatta sig med religion kan man inte tänka sig för vare sig Marlowes eller Henrik IV:s del.

"Tamburlaine the Great" har en annan intressant likhet med alla historiska Shakespeare-dramer. Redan här i detta tidiga drama demonstrerar diktaren sin totala frihet att handskas hur löst med historiska fakta som helst. För honom är allt tillåtet när det gäller att dikta om historien för att anpassa den efter scenen. Timur Lenk har precis lika litet med verklighetens Timur Lenk att göra som Shakespeares Antonius har med verklighetens Antonius att göra. Parallellen är mer än bara slående.

Ej heller var Marlowe någon falskmyntare. Det är riktigt att han visste hur man kunde göra falska mynt, och han provade på det när han var i Holland, men han gjorde det aldrig i England. Således hade kronan ingen direkt sak mot honom.

Även hans påstådda homosexualitet kan ifrågasättas. Det troligaste är väl att han i likhet med andra brittiska poeter av första rangen (såsom Byron, Shelley och Oscar Wilde, som vi aldrig får glömma att var gift och hade två barn: dennes homosexualitet var egentligen bara vänsterprassel,) helt enkelt var så frigjord att han var bisexuell – eller asexuell, som högt intellektuella tänkare ofta är. Detta ger honom en fördel mot både Shakespeare och Stanley i kandidaturen till dramernas diktare: utan familjeplikter kunde Marlowe lättare koncentrera sig på världens största dramer än både Shakespeare och Stanley.

Så kommer vi till krisen: hans död, vare sig den var fingerad eller ej. Det mesta talar för att den var fingerad. Coronerns alltför utförliga beskrivning av dödsfallet stämmer inte. Varenda detalj tyder på att det hela var en konstruktion för att det inte skulle ställas några frågor. Varenda detalj i "mordet" liknar närmast en så noggrant och väl utfunderad deckarintrig, att det kunde ha fått det att vattnas i munnen på både Agatha Christie och P.D.James och ställt dem båda i skuggan. Det var det perfekta mordet, fastän det inte var något mord.

William Shakespeare existerar inte då ännu som dramatiker. Fyra månader efter "mordet" dyker han upp som författare till sitt förstlingsverk, dikten "Venus och Adonis", med en värtalig dedikation till den granne earlen Henry Wriothesley av Southampton, som omöjliggör varje tvivel på författarens identitet som W. Shakespeare. Denna dedikation utesluter varje misstanke på att det kan vara Marlowe som spökar, fastän dikten passar perfekt in som en direkt fortsättning på och vidareutveckling av temat i det sista verket i Marlowes namn, den idylliska kärleksdikten "Hero och Leander".

Vart kan då Marlowe ha tagit vägen, om han överlevde "mordet" på sig själv? Det finns bara ett svar: Frankrike. Allt tyder på att han fann ett tryggt hem hos den skälmske kungen Henrik IV, som tog ingenting på allvar och betraktade alla politiska intriger som skämt: han bytte religion ett antal gånger och struntade i vilken religion han tillhörde bara det rimmade med politiken. En sådan kung torde ha varit det idealiska tillflyktslägret för en äventyrare, som ville starta ett nytt liv. *"Love's*

Labour's Lost skrevs troligen vid detta tillfälle som diktarens första komedi. Det är en intim kammarkomedi fylld av fransk *espri* och ämnad för en mycket liten scen: det perfekta komediexperimentet för en dramatiker som aldrig skrivit en komedi tidigare. Mycket i denna nästan överspirituella komedi erinrar om "*Som ni behagar*", som ju också tilldrar sig i Frankrike. Talrika är de Shakespeare-kännare som är helt överens om, att "*Love's Labour's Lost*" bara kan ha skrivits av en som kände både Frankrike och Henrik IV intimt.

Så kommer vi till de italienska komedierna, som förråder samma alltför tydliga sak: dramer som "*Så tuktas en arbigga*", "*Två ungherrar från Verona*", "*Romeo och Julia*" och "*Köpmannen i Venedig*" kan bara ha skrivits av någon som vistats tillräckligt länge i dessa trakter av Italien för att känna dem mer än väl. Så intima kunskaper som de förråder om t.ex. vattenvägarna mellan Venedig och Milano kunde man på den tiden endast tillgodogöra sig på ort och ställe. Därtill kommer fenomenet med källorna till några av de italienska dramerna.

Vi har tidigare diskuterat de italienska urkunderna till "*Romeo och Julia*" och "*Othello*". Ännu märkligare är urkunden till "*Köpmannen i Venedig*". Denna novell ingår i en samling typ *Decamerone* av en viss Ser Giovanni, och novellen heter *Il Pecorone*. Det märkliga är att diktaren har hittat denna obskyra novellsamling och därur plockat denna långa intrikata novell och kopierat den *exakt*. Dramat koncentrerar handlingen på ett centralt skeende i novellen, som har karaktären av en smått episk roman med vidlyftiga resor och öden och äventyr. Dramatikern har satt ett förstoringsglas på en episod i novellen och dramatiserat denna med exakt återgivning av alla novellens märkliga detaljer: judens vägran att kompromissa, domstolsbedrägeriet, endast gestalten Shylock är utvecklad och liknar alldeles märkvärdigt mycket Barabbas i Marlowes "*The Jew of Malta*", som om de vore bröder. Shylock är endast ännu mera mänsklig.

Noveller som *Il Pecorone*, *Romeo och Julia* samt *Othello* förelåg inte på engelska. En novell som *Il Pecorone* kan bara ha funnits tillgänglig på italienska i *Italien*. Men William Shakespeare lämnade aldrig Englands mark, och han torde knappast ens ha kunnat italienska. En som kunde italienska var däremot *Thomas Kyd*, författaren till den epokgörande "*The Spanish Tragedy*", det första bloddrypande skräckdramat, som i ett slag gjorde Thomas Kyd till Marlowes farligaste konkurrent. Kyds dramer är ofta kryddade med italienska. Om Kyd kunde italienska är det högst troligt att även Marlowe kunde det — eller fick ambitionen att lära sig det, språkbegåvad som han var; och om han reste till Italien efter en vistelse i Frankrike, vilket allting tyder på att han gjorde, torde han girigt ha kastat sig över rafflande moderna italienska noveller och slukat dem med Marlowesk besatthet — för att sedan tacksamt använda dem till att utveckla sig som dramatiker.

Thomas Kyd är för övrigt intimt förknippad med Marlowes öde. De samarbetade och konkurrerade och torde ha varit samtidigt både vänner och fiender, som stora scenpersonligheter ofta är. Det var Kyd som angav Marlowe när han låg på sträckbänken. Agenter för Elisabets regering hade genomskött Kyds bostad i jakt på smädeskrifter mot flamländska invandrare och därvid hittat så mycket andra intressanta än mer komprometterande skrifter, att Kyd anhölls och sattes på halster. Under tortyr skyllde han allt på Marlowe: ateistiska stämplingar framför allt. Kyd överlevde men dog av sviterna. Marlowe kan ha haft djupa skuldkänslor för Kyds öde, då Marlowe själv var mycket skyldigare till några farligheter än stackars Kyd, som aldrig spekulerat i religion eller politik. Liksom Michelangelo förstörde sina egna fresker i rådhuset i Florens när konkurrenten Leonardos fresker rann bort av ren otur, så kan Marlowe ha beslutat att aldrig mer själv framträda som dramatiker efter

att Kyds musa brutalt och orättvist våldtagits.

Det finns fler indicier. Ett av de märkligaste är det hemliga innehållet i "*Som ni behagar*". Där förekommer inte bara den märklige karaktären Jacques, som många alltid ansett att måste vara ett självporträtt av diktaren. Två andra karaktärer avslöjar ännu mer än Jacques: skojaran *Touchstone* och den helt malplacerade prästen *Sir Oliver Martext*. Skojaren *Touchstone* har flera ytterst intressanta meningsutbyten med spännande innebörder om man är insatt i fallet Marlowe. Bland annat passar *Touchstone* på att skälla ut drängen *William*, som han menar att är en humbug och falsifikation medan han själv är äkta. Detta är obegripligt nonsens för var och en som inte är insatt i fallet Marlowe, då den enda möjliga tolkningen av parenteserna är att det är Marlowe som på detta sätt i förklädnad demaskerar *William Shakespeare*.

Sir Oliver Martext är en fullständigt överflödig karaktär med bara några ovidkommande repliker, och det är ofattbart att *Shakespeare* här som det enda exemplet i hela sin produktion har introducerat en onödig karaktär. Men namnet finns i *The First Folio* utskrivet *Mar-text*, och hans enda rad av någon betydelse är hans avskedsord: "Aldrig skall det hända att någon skälm lurar mig på min kallelse." *Mar-texts* gästspel kan bara förklaras på ett sätt: han är en hemlig signatur och förkortning av *Marlowe's text*.

Detta kan förefalla långsökt och håller bara som en liten länk i en hel kedja av Marlowe-indicier i pjäsen. Och bara sådana små försiktiga antydningar till avslöjanden var för mycket. Just som pjäsen skulle tryckas 1600 drogs den bort från tryckeriet, någon hade blivit rädd för dess farlighet, och den blev aldrig tryckt förrän i *The First Folio* 23 år senare.

Detta är bara små trivialiteter i den överväldigande överensstämmelsen mellan Marlowe och *Shakespeare*. Det stora indiciet är Marlowes och Shakespeares stil, som är nästan identiskt den samma, som fingeravtryck av samma person men i olika åldrar. Man har alltid sett Marlowes hand i delar av Shakespeares tidigaste pjäser, som *Titus Andronicus*, *Så tuktas en argbigga*, *Kung Johan* och *Henrik VI*. Personer som Richard III, kung Lear, Macbeth, Coriolanus och Timon av Athen är direkt som uppförstoringar och vidareutvecklingar av tidiga himlastormande Marlowe-gestalter som Tamburlaine, doktor Faustus och juden på Malta. Marlowes enda krönikespel *Edward II* är en klar prototyp för alla de senare i Shakespeares namn. Beträffande *Henrik VI* finns det ett pjäsfragment av Marlowe med titeln *Richard, hertig av York*, som är en klar förlaga till tredje delen av *Henrik VI*. Det märklige med denna förlaga är, att allt finns färdigt i den: hela tragedin är redan utvecklad, hela Richard III:s personlighet är klar, och till och med de ohyggliga krigsscenerna med fadern som dödat sin son och sonen som dödat sin far finns här i *Marlowes version*.

Detta är bara några ingredienser i fallet Christopher Marlowe. Mycket återstår att utforska. Vad vi framför allt väntar oss mycket av är en bok av en viss David R. Williams som heter "*Shakespeare — Thy Name is Marlowe*" (1967) som inte finns i Norden men kanske ute i Europa.

Av Marlowes fortsatta kontakter i England var väl Sir Thomas Walsingham den viktigaste, men katolikernas tronpretendentkandidat William Stanley, sedermera sjätte earlen av Derby, kan ha varit lika viktig. I norra England och på ön Man bland katoliker kan Marlowe ha känt sig trygg och säker för alla intriger och regeringsspioner i London. Och han kan då ha levat länge nog för att ha kunnat skriva de båda Stanley-gravskrifterna i Tong och Chelsea 1632.

Men mycket talar även för att Stanley är den skyldige till alla Shakespeare-dramerna.

Finns det då inga argument kvar för William Shakespeare?
Jo, det finns det, och de måste i rättvisans namn framläggas.
Argument för Shakespeare.

Det största misstag man kan begå i fallet Shakespeare är att påstå att han aldrig existerat, vilket många gör. Den under tjugo år mycket verksamme skådespelaren och regissören framstår i alla avseenden som en pålitlig hedersknyffel, som vem som helst kunde lita på. Han hade en exemplariskt god ordning på sina affärer, han hade fint väderkorn för marknadens fluktuationer, och han hade god hand med människor av alla kategorier. Han var förtroendeingivande på ett sätt som aldrig Marlowe var. När slutligen hans egen teater brann ner hade han det mycket goda omdömet att aldrig mer beträda en scen.

De starkaste argumenten för att det i alla fall var han som skrev dramerna och dikterna i hans namn är relationen och dedikationerna till Henry Wriothesley, den vackre earlen av Southampton. Dedikationerna i "*Venus och Adonis*" och "*The Rape of Lucrece*" är helt uppriktiga och andas äkthet. Deras relation var berömd och väckte uppmärksamhet, och earlen stack inte under stol med sin utomordentliga tillgivenhet för William Shakespeare — han gav honom till och med pengar, så att William kunde köpa sig hus. Frågan är: skulle earlen ha omhuldat en diktare med så stor generositet och uppriktig beundran om denne diktare inte själv hade skrivit sina dikter? Kan William ha skrivit en så spontant uppriktig dedikation till jarlen om han var en falsk poet som inte själv skrivit sina dikter? Det förefaller orimligt. Och om jarlen med så stor välvilja omhuldade en så falsk poet, så måste den jarlen ha varit bra dum.

På teatern är allting möjligt. Naturligtvis kan Shakespeare ha snappat upp saker om Italien och Orienten som han inte ens läst något om. Naturligtvis kan andra italienskt skolade resenärer ha berättat de italienska novellerna för honom. Naturligtvis kan han ha snappat upp sitt omfattande nordengelska ordförråd under sina tidiga korta gästspel i Chester. Naturligtvis kan han ha lärt sig fantastiskt mycket av lord Stanley, en av sin tids mest beresta och kultiverade människor. Naturligtvis passar hans mörka tragediers period väl in på de besvikelser som måste ha drabbat honom i och med earlen av Essex' fall, som drog med sig hans egen välgörare Henry Wriothesley, som tubbades till att förråda Essex för att slippa dödsstraff själv: ett ohyggligt svek mot det kanske heligaste av allt enligt Shakespeares diktning: vänskapen. Allt är möjligt, men möjligheterna är trots allt begränsade. Marlowe kan ha skrivit Shakespeares pjäser, men Shakespeare kan inte ha skrivit Marlowes. De intima kunskaperna om Henrik IV:s hov i Frankrike i Shakespeares dramatik kan inte förklaras utom genom Marlowe — eller Stanley.

Det finns även en del Shakespeare-apokryfer. Namnet Shakespeare förekom som upphovsman till sex idag bortglömda pjäser: "*Lochrine*", "*Sir John Oldcastle*", "*The True Chronicle History of Thomas Lord Cromwell*", "*The London Prodigal*", "*The Puritan*" och "*A Yorkshire Tragedy*" — alla lokala engelska dramer. Dessa pjäser utrangerades, när *The First Folio* sammanställdes, såsom icke i nivå med de 37 klassiska dramerna. Dock kan dessa sex extra pjäser mycket väl ha varit skrivna av vår gode man William Shakespeare. De trycktes under hans levnad och i hans eget namn.

Vi har även gränsfallen "*Timon av Athen*", "*Henrik VIII*" och "*Perikles*", där delar tydligt skrivits av underhuggare. Även Marlowes "*The Tragedy of Dido*" är en sådan pjäs. Tillsammans har vi fyrtio högklassiska dramer troligen författade av den store diktaren ensam, vem han nu var; fyra apokryfer endast delvis diktade av honom, samt sex apokryfer troligen diktade av ingen annan än William Shakespeare.

Fallet Stanley.

De viktigaste och allra tyngsta argumenten är av en mycket privat natur: hans ökända svartsjuka.

Han gifte sig 1595 trettiofyra år gammal med den andre Shakespearekandidaten Edward de Veres dotter Elizabeth, och äktenskapet synes mest ha varit lyckligt på grund av brudgummens och svärfaderns gemensamma passionerade teaterintresse, som dock Elizabeth inte synes ha delat. William Stanley var en eremitnatur som blev allt mer ensamhetssökande med åren. Jacques i "*Som ni behagar*" skulle passa exakt som porträtt av Stanley. Hans hustru utvecklades åt motsatt håll: hon ville ha flärd och sällskapsliv och bodde helst i London, medan Stanley med åren allt mer föredrog ensamheten ute på hedarna i Lancashire. I London kan Elizabeth ha haft ett förhållande med den oslagbare tjusaren earlen av Essex. Hennes man anklagade henne för detta och tycks ha haft grunder för sitt antagande, men hans svartsjuka tog sig oerhörda uttryck. De båda största dramerna i Shakespeares namn, "*Hamlet*" och "*Othello*", passar egentligen perfekt in i bilden av Stanleys liv. Stanley var själv med och spelade i urversionen av "*Hamlet*" vid invigningen av Kronborgs slott i Helsingör år 1585, mycket i "*Hamlet*" erinrar direkt om de turbulenta politiska turerna i Stanleys eget liv med hans utsatta ställning som katolikernas kandidat till den brittiska tronen, och mest av allt talar den rasande svartsjukan hos Othello för Stanleys kandidatur. Karaktären Othello förekommer inte i den italienska novellförlagan. Denna gestalt, den oerhördaste i hela Shakespearediktningen, är något som diktaren helt och hållet har skapat själv.

Som ett eko av Othello klingar den rasande Leontes med sin svartsjuka i "*En vintersaga*". Det är exakt samma avgrundssvartsjuka, men denna gång är den inte tragisk utan överlevs och övergår i en underbar försoning om dock först efter många år. Men svartsjukan är den samma i dessa båda pjäser: den är mycket djupt erfaren, ytterst personlig och vulkanisk i sin våldsamt och grymhet. Något sådant kan varken ha känts av Shakespeare eller Marlowe. Vi vet att Stanley gjorde det.

Även den mörka pessimismen i de stora tragedierna under 1610-talet stämmer mer än väl in i Stanleys liv. Under detta decennium plågades han oavbrutet av en rättsprocess inom familjen, som aldrig tog slut och som hotade ruinera honom och hans egen familj. Det var hans svägerska som anklagade honom för att ha förgiftat sin äldre bror Ferdinando, som dog 1594, och vars titel och egendom då den yngre brodern William Stanley fick ärva. Det synes ha rått en viss rivalitet mellan bröderna medan de båda levde. Änkan synes ha haft någon grund för sina misstankar, ehuru Stanley var oskyldig. Processen slöts först 1609 genom konungens ingripande till Stanleys förmån. Samtidigt övergår den mörka tragedidiktningen i Shakespeares namn i de ljuvligt och harmoniskt förlösande sagospelen.

Ett annat tungt argument för Stanley är hans bevisliga musikalitet. I Marlowe-pjäserna förekommer nästan ingen musik. I Shakespeare-pjäserna spelar musiken en väsentlig roll, (ex. inledningen till "*Trettondagsafton*"). Varken Marlowe eller Shakespeare var känt musikaliska. Det var däremot Stanley, av vilken det finns bevarade kompositioner.

Andra beaktansvärda indicier är, att nästan alla krönikespelen (inklusive Marlowes *Edward II*) behandlar William Stanleys förfäder, de tidigare jarlarna av Derby. Stanley var bevisligen högt juridiskt skolad, vilket åtskilliga Shakespeare-dramer tyder på att deras författare är: varken Marlowe eller Shakespeare var detta. Stanleys svärfar Edward de Vere, earlen av Oxford, hade som bekant i sitt vapen en *Shake-spear*, en man som skakade ett spjut. Stanley kan ha tagit pseudonymen

därifrån, då de båda teaterjarlarna säkerligen samarbetade: man vet att Oxford skrev ett antal komedier, som gått förlorade, men som kan ha gått igen under namnet *Shake-spear*. Detta namn förekommer i tryck endast under dikterna *Venus och Adonis* samt *The Rape of Lucrece* och därefter inte förrän 1598 efter fem år. Derbyföljetongen i alla krönikespelen och *spjut-skakaren* i Oxfords vapen kan dock vara tillfälligheter utan värde som bevis, medan dock Stanleys höga juridiska utbildning är ett tungt argument för honom.

Vår andra Shakespeare-kännare i England Laila Roth har denna gång ej velat dra en lans för Stanley utan bett att få avvakta vidare händelser, som om hon kände på sig att någon annan skulle göra det i stället. Inför fallet Marlowes möjligheter rådfrågade vi vår Shakespeare-kännare från Borgå, Carl O. Nordling, författare och forskare, om hans synpunkter på Marlowe. Vi fick snabbt svar med besked: *William Stanley är självklart författaren till både alla Marlowes och Shakespeares verk.*

Man kan då möjligen undanta de sex Shakespeare-apokryferna.

Därmed är vi inte tillbaka på ruta ett utan på en helt främmande ruta någonstans långt bortanför hela spelplanen.

Naturligtvis måste en sådan slutsats och konsekvenserna därav fingranskas.

Den allvarligaste konsekvensen vore, att både Marlowe och Shakespeare därigenom vore utdömda och förklarade litterärt helt värdelösa som personer. Det är ett mycket drastiskt och kontroversiellt steg att ta.

Fortsättning på dessa forskningsresultat måste följa i ett annat nummer. Som avslutning här nöjer vi oss med några enkla summeringar:

1. Marlowe och Shakespeare var av allt att döma en och samma diktare.
2. Denna diktare var sannolikt inte Shakespeare.
3. Marlowe blev sannolikt inte mördad.
4. Det är mera troligt att Marlowe skrev de pjäser som går under hans namn än att han inte gjorde det, då Marlowe framstår som en klart levande och briljant person, vars korta (kända) liv blev förvånansvärt väldokumenterat (i total kontrast mot Shakespeares). Efter sin effektfullt iscensatta död kan han mycket väl ha levat vidare dels ute i Europa och dels i den teatervärlds förklädnad, som han själv valt som sitt liv: det finns ingen lättare värld att försvinna i.
5. Marlowes väldokumenterade personlighet och rykte som dramatiker är det första av två argument vi har **mot** att Stanley kan ha varit diktaren till Shakespeares och Marlowes verk. Vi står inför dilemmat, att båda är utmärkta kandidater till att ha skrivit dem. De kan ha samarbetat, och då är det troligt att Marlowe stått under Stanleys beskydd. Marlowe kan då ha avporträtterat Stanley som Jacques i "*Som ni behagar*" och tacksamt diktat verserna till de Stanleyska gravarna i Tong och Chelsea.

Om Marlowe skrev de 40 dramerna måste han ha stått mycket nära William Stanley. Ett nyckeldrama, kanske det viktigaste, är "*Love's Labour's Lost*" i vilket kung Henrik IV av Navarra ges namnet *Ferdinand*, samma namn som William Stanleys äldre bror, den barnlöse femte earlen av Derby, "lord Strange", som dog 16 april 1594 troligen genom att ha förgiftats. Pjäsen skrevs troligen före hans död, och William Stanley hade absolut ingen anledning att smickra sin storebror med att ge hans namn åt en mycket framstående konung. Förhållandet mellan de båda teaterbröderna var inte gott, det är känt att William hade planer på att "detronisera" sin broder och själv överta titeln, han förutsåg att de båda en dag skulle komma att få slåss om Englands krona, och även katolikerna ville hellre ha William som sin tronpretendent än den oberäknelige Ferdinand, som till slut stötte sig så med katolikerna att det troligen var de som expederade honom. Däremot hade det varit

helt i stil med Marlowe att ge den bästa konung han visste namnet av den rådande earlen av Derby, under vars beskydd han mycket väl kan ha stått då. Även William Shakespeare hade som medlem i Ferdinand Stanleys teatersällskap haft all anledning att smickra sin teaterchef med denna mycket smickrande gest.

6. Det andra argumentet *mot* att Stanley kan ha varit diktaren till Marlowes och Shakespeares verk är följande: Stanley var earl av Derby, guvernör för the Isle of Man, ägare till två slott (Knowsley i Chester och Lathom House i Lancashire), gift med en vid hovet mycket väl sedd dam, inskriven i juristkollegiet Lincoln's Inn, deltog i krig på Irland (tillsammans med Essex och Southampton), var aktiv som beskyddare för Shakespeares teaterkompani, var katolikernas kandidat till tronen efter Elisabet och hade tre söner. Allt detta kräver ett visst arbete: slotten måste underhållas, guvernörsplikterna måste skötas, man måste delta i uppvaktning och fester vid hovet, man måste administrera sitt län och sköta sina teaterkompanier, man måste klara inkomsterna för att underhålla alla ens anställda och avhängiga, och man måste vara aktiv jurist och vara länge borta utomlands i krig och handhava politiska intriger samt sköta sina söners uppfostran. Kan man då samtidigt skriva alla Marlowes och Shakespeares dramer och dikter inklusive 154 ekivoka kärlekssonetter? Det förefaller orimligt. Det är inte någon förströelse- eller underhållningslitteratur det är frågan om utan världens (efter Dante) mest avancerade diktning. Marlowe å andra sidan hade, om han överlevde sig själv, all tid i världen till att enbart koncentrera sig på diktning.

Under vår fortsatta forskning lär det komma fler argument både för Derby och för Marlowe.

Vi har här nöjt oss med att presentera problem och argument utan att direkt ta ställning till dem.

Diktarens solfläckar.

Den första av diktarens fläckar är den berömdaste: Hamlets dårskap. Hamlet tappar stilen och ballar ur, när han uppträder förryckt för Ofelia med uppsliten krage och senare går över alla gränser för en korrekt kronprins uppträdande i den upprörande uppgörelsen med henne. Och kulmen i hela denna förryckthet, pjäsens betänkliga mellanakt, som alltid vållat alla skådespelare och framför allt regissörer så oerhörda problem, är naturligtvis självmordsmonologen.

Hela denna dårskap, som inte finns hos förlagan Saxo Grammaticus, där Hamlets dårskap tar sig helt andra uttryck, är fullständigt egen för diktaren. Det finns därför bara en tolkning: här föreligger en självbekännelse eller personlig bikt. Hamlet är så personlig, så unik och en så extremt idiosynkratisk individualist, att den bara kan vara ett självporträtt – och som sådant fullständigt unikt för diktaren. Problemet är bara det, att detta intrikata irrationellt förryckta rollspel är fullständigt obegripligt.

Kan man då sätta en sådan förryckt personlighet i samband med Lord Stanley, earlen av Derby, katolikernas tronkandidat, en högt utbildad jurist med ansvar för ett helt grevskap, lyckligt gift med tre söner och två slott, en typisk etablerad man av världen i högsta tänkbara sociala ställning med en hustru väl sedd vid hovet? Svaret måste bli nej. Lord Stanley är en alltför välbalanserad man för att ha kunnat teckna ett självporträtt i den galne Hamlet.

Låt oss betrakta Kit Marlowe, som vid 29 år måste avstå från sin karriär och gå under jorden för resten av livet för att (enligt teorin) bli spökskrivare åt andra och aldrig mer få förekomma offentligt, som alltid haft problem med kvinnor, som i

Edward II skildrar relation män emellan mera övertygande och intimt än mellan könen, och som redan tidigare, ex. i *Som ni behagar*, visat ansatser till förstulna självbekännelser. Den ytterst spända relationen mellan Hamlet och Ofelia passar perfekt in på fallet Kit Marlowe. Ingenting kunde passa perfektare, ty här föreligger just i sin fullaste prydno det mest karakteristiska av alla särmärken för Marlowe: en dålig relation mellan mannen och kvinnan (Hamlet-Ofelia) men den bästa tänkbara relation mellan män (Hamlet-Horatio) — och observera: utan homosexuella förtecken! Det är däri Marlowes sexuella särmarke består: alla hans sexuella relationer är dåliga, oavsett om det är mellan samma kön eller olika, medan alla hans asexuella relationer eller platoniska vänskaper är perfekta. Och ingenting kunde passa bättre in på ett fall som Kit Marlowes än just Hamlets självmordsmonolog. Ett sådant fall skulle om något ha gett anledning till ständigt återkommande självmordsgrubblrier, och i en rollkaraktär som Hamlet hade han haft det idealiska tillfället att ge utlopp för sådana känslor konstnärligt. Det skulle inte vara annat än den perfekta självterapi. Den galne Hamlet kan mycket väl betraktas som Marlowes smärtsamt gripande självporträtt — och blir då plötsligt mera begriplig.

Ännu större uttryck tar sig diktarens sjukliga fläckar i *Konung Lear*, där centralgestaltens bittra desillusioner tar sig fullständigt astronomiska uttryck i en tragisk galenskap utan like. Kung Lear är inte mer än en konsekvens och utveckling av det steg som diktaren redan tog i Hamlets dårskap. I Hamlet trevar sig den sjukligt bittra melankolin fram i ett vågat försök att antyda ett uttryck. I *Konung Lear* tar diktaren steget fullt ut och vågar sjunga ut sin universella smärta mer än bara ordentligt — det behövs inte mera sedan. Lear är den sista galningen i skaldens diktning.

Två fläckar återstår — *Coriolanus* och *Timon av Athen*. Coriolanus är den totala folkfienden, som tar steget fullt ut i konsekvens av de orättvisor han får lida av den stat han har tjänat. Även Coriolanus är en komplexfylld personlighet, som av rent ädelmod inte kan begagna sig av de metoder som krävs av en statstjänsteman för att vinna den vulgära hopens bevågenhet. Han kan inte nedlåta sig till att visa den vulgaritet som krävs för att bli populär. Han blir då i stället missförstådd och blir impopulär, blir därför utstött av de populära politikerna som inte vill förlora folkets gunst, varpå han av ren hederlighet tar ställning mot staten. Även denna karaktär är en helt personlig skapelse av diktaren — Plutarkhos har inte en antydning av den djupa politiska psykologi i Coriolanus-dramat som finns i Shakespearedramatiseringen. Således kan man även här gissa ett självporträtt. Lord Stanley? Omöjligt. Han sviktade aldrig i sin lojalitet mot kronan, och kung Jakob I tog själv ställning för Lord Stanley i dennes mångåriga släkträttegång. Han var lojaliteten själv.

Kit Marlowe var under 1580-talet i tjänst hos Sir Francis Walsingham som agent främst i Frankrike. Han spionerade bland annat på landsflyktiga engelska katoliker i Rheims. Han visste vad förrädare var för något och måste ha förstått hur de tänkte och fungerade, liksom Dostojevskij lärde sig förstå brottslingars psykologi i tukthusen i Sibirien. Vi har tidigare antytt Marlowes under åren stigande bitterhet. Här passar Coriolanus åter perfekt in i bilden som ett självterapeutiskt uttryck för vulkaniskt djup bitterhet gentemot den brittiska kronan, som troligen svek Christopher Marlowe när den borde ha skyddat honom, med tanke på de tjänster han gjort den som agent.

Slutligen den totala misantropen Timon av Athen — åter ett perfekt personligt uttryck för en total besvikelse på hela mänskligheten och på själva livet. De enda kvinnor som förekommer i hela pjäsen är två horor hos playboyen Alkibiades. Aldrig har kvinnan givits en bittrare gliring i någon pjäs av denne diktare. Det är hans

maximala förolämpning mot hela det kvinnliga könet. Även detta skulle passa perfekt in på fallet Christopher Marlowe — och inte på någon annan.

Slutligen ett autentiskt dokument (i någon förkortning), den kritiska punkten i Marlowes liv, som tvingar honom till hans ytterst sällsamma öde — att endast kunna överleva genom att officiellt upphöra att existera. Det är den kungliga agenten Richard Baines' rapport om Marlowe till drottningen:

"Angående Christopher Marlowes hädiska åsikter, fördömande av religionen och förakt för Guds ord.

Att hinduerna och många antika författare förekommit och skrivit om religionen för 16 tusen år sedan, medan ju Adam bevisligen levde för bara 6 tusen år sedan. Han menar att Moses var en klåpare och att en viss Harriot, en av Sir Walter Raleighs män, kan åstadkomma bättre.

Att Moses fick judarna att färdas 11 år i öknen på en resa som kunde ha tagit mindre än ett år, i avsikt att få alla sina kritiker att gå under på vägen och befästa en bestående vidskepelse i de överlevandes hjärtan.

Att anledningen till Religionens instiftande var att hålla folket i schack.

Att Jesus var en snickares son, och att de judar, som korsfäste honom, bland vilka han växte upp, bäst kände till vad han egentligen var för en.

Att Kristus förtjänade döden bättre än Barabbas, och att judarna valde rätt, fastän Barabbas var både en tjuv och en mördare.

Att om det finns någon Gud och någon god religion det vore de påvligas, eftersom gudstjänsten hos dem firas med större ceremoni med orgel, körer, tonsurer, etc.

Att alla protestanter är hycklande åsnor.

Att om han skulle starta en ny religion det skulle ske enligt en mycket bättre metod.

Att alla som inte älskar tobak och pojkar är idioter.

Att apostlarna var fiskare och simpla gubbar utan varken förstånd eller själsgåvor, att endast Paulus hade förstånd men att han var feg som mot sitt eget samvete bjöd folk att underkasta sig överheter.

Att han hade lika stor rätt att slå mynt som Drottningen av England, att han kände en viss Poole, en fånge i Newgate, som hade stor skicklighet i att blanda metaller, och att han av honom lärt sig att slå franska mynt och engelska shillings.

Att Richard Cholmeley bekant att han av Marlowes argument låtit sig övertygas till att bli Ateist.

Att denne Marlowe kan övertyga vem som helst att bli Ateist, varför alla män i Kristenheten borde hjälpas åt med att tysta denne farlige man."

Detta dokument når drottningens råd den 29 maj 1593. Marlowes beskyddare Sir Thomas Walsingham hade kontakt med drottningens råd och torde omedelbart ha fått kännedom om dokumentet, vars enda verkligt allvarliga anklagelse var den om Marlowes kunskaper som falskmyntare. Allt kunde drottningen förlåta men inte att någon blandade sig i hennes ekonomi.

Därmed ställs Marlowes liv som framgångsrik dramatiker på sin spets, han har inget annat val till att få sin karriär avbruten än att förekomma myndigheterna och avbryta den själv, vilket han gör tveklöst och omedelbart (den 31 maj 1593). Och i stället för den framgångsrike dramatikern och skalden Marlowe fick vi det svåraste fallet i hela teaterhistorien, ett mycket värre och mera tragiskt och komplicerat fall än den enkle och godtrogne dumbommen Oscar Wilde — som inte var stark nog att klara sitt fall. Marlowes fall började inte avslöjas förrän 1895, — året då Wilde ställdes inför rätta; först 1925 började avslöjande dokument i Marlowes fall hittas, och först

1955 kom den första boken som spred ljus över fallet — Calvin Hoffmans *The Man who was Shakespeare*. Först då började man förstå möjligheten att Marlowe hade lyckats överleva sitt fall — och till och med kunnat hantera det och bearbeta det för att använda erfarenheten rent konstruktivt till godo för teatern, skådespelarna och hela den värld, som blev scenen för den hemlighetsfulle diktarens odödliga dramer.

Emellertid är Laila Roth av en annan mening. Så här skriver hon:

”Din presentation av Marlowe-teorin är onekligen fascinerande och tvingar till eftertanke och rekonsideration. Men efter många ältanden och prövningar med hela mitt intuitiva intellekt mobiliserat till maximum, och efter att ständigt ha provat saken om och om på nytt, har jag kommit fram till, att jag ändå tror mera på William Stanley som Shakespeare. Vad som för mig får vågen att väga över till hans fördel är de sista skådespelen, sagospelen, *Cymbeline*, *En Vintersaga* och *Stormen*. Och tyngst av dessa väger *Stormen*.

Det är ju diktarens sista skådespel, och som sådant måste det ju i viss mån beaktas som något av hans testamente till konsten. Prospero måste därför anses som hans sista ord i leken och hans sist utformade självporträtt. Vad har då Prospero att berätta?

Prospero är en grubblare som sitter fast i en olöslig familjekonflikt med sin broder, som orättmätigt tillskansat sig Prosperos konungadöme. Detta är just Lord Stanleys egen familjesaga. Egentligen behöver man inte säga mer. Inget av alla Shakespeare-dramerna luktar så mycket Lord Stanley som detta. Även *Cymbeline* och *En vintersaga* gör det, men *Stormen* är som en slutlig och definitiv signatur. Prospero är en boren konung som aldrig fick bli kung. I stället fick han ett surrogatkungarike med makt över drömmar och andar och *freaks* inom den öde öns begränsade område, inom vars snäva ramar han måste begränsa sin verksamhet, sin konst. Samtidigt är pjäsen hans sista italienska skådespel, hans sista komedi, hans sista kärleksförklaring till Italien. Det är där han hör hemma, det är där han lärde sig livets komedi, och det är dit han vill komma tillbaka. Samtidigt andas denna pjäs kanske mer än någon av de andra diktarens egen hemmiljö i sällskap av konungar och furstar och endast de allra högsta aristokraterna inom adeln. Här finns ingenting av den enkle borgaren från Stratford eller skomakarpojken från Canterbury. Här finns bara en konungs *displacement* bland *freaks*, drömmar och andar i en ödslig förvisning, där han frambesvärjer sitt rätta element och sällskap: hans bröder inom den högsta adeln i den stora världen, konungar och hertigar och italienare.

För mig är *Stormen* det mest övertygande av alla argument för Lord Stanleys autenticitet som författaren till alla Shakespeareverken — och kanske även till Christopher Marlowes och Thomas Kyds. Det senare vill jag dock inte gå in på. Det är för djupt vatten för mig.

Hälsningar,

Laila Roth.”

Vi har full förståelse för att Laila Roth som kvinna ej vill gå in i fallet Christopher Marlowe.

Emellertid har även andra uppmärksammat detta fall på senare tid och mest av allt i England. Där planeras inte mindre än tre filmer helt plötsligt till nästa år centerade kring Marlowe. En är en filmatisering av Anthony Burgess' roman *"Död man i Deptford"*, den andra heter *"Marlowe"* rätt och slätt och beskriver honom som Shakespeares spökskrivare, medan den tredje, *"Vainglory"*, helt osmakligt lovar att vältra sig i homosexuella kärleksscener.

Så har vi även den danska Shakespeare-teorin, som med samma rätt som alla andra kräver att åtminstone få bli presenterad. Det lär ha förekommit i Danmark kring mitten av 1500-talet ett original av ansevärd mått, som genom sitt liberala och snuskiga leverne ådrog sig öknamnet *Sjaske-Per*. Han gjorde sig med tiden så omöjlig och odräglig för de styrande i Danmark, att dessa lät deportera honom till England. Där gjorde han sig dock inte populärare utan förvisades till en avlägsen avkrokshåla som lär ha hetat Stratford, där han i vanlig ordning trevade under kjolarna på allsköns pigor och gjorde åtminstone en av dem havande. Han fick i England heta *Shakes-Pear*, men så kunde man ju inte heta ens i England. (Det skulle betyda *Skak-Päron*.) Därför anglicerades namnet till Shake-Speare, som ju faktiskt många redan hette. Denne *Sjaske-Per*, sedermera *Shakes-Pear* och slutligen Shake-Speare var naturligtvis William Shakespeares naturliga fader. Beviset för denna teori utgöres av pjäsen *Hamlet*, som självklart är en återgivning av pappa *Sjaske-Pers* öde, när han deporterades från Danmark, på vilka grunder detta skedde, och vad det hade blivit av honom om han hade vågat återvända till Danmark igen.

Vi väntar med spänning på den Norska Shakespeare-teorin.

Shakespeare-debatten (del 14)

John Bede ändrar mening.

"Min käre Shakespeare-läsare, Hjärtligt tack för att du sände mig Richard Baines' fullständiga rapport. Som jag inte hade läst den tidigare, framstod den för mig som något av en uppenbarelse. Jag är nu beredd att ompröva Shakespeare-problemet och att ställa mig mera positiv till Christopher Marlowe. Denna rapport kan faktiskt betraktas både som förklaring till hela fallet och som så nära ett bevis för att Marlowe är författaren till Shakespeares verk som man kan komma. Det förbluffande med denna rapport är dess ondska. Naturligtvis är den partisk. Mr Richard Baines måste ha hatat Christopher Marlowe. Jag upplever honom som en liten obetydlig ämbetsman utan möjligheter till avancemang, fjättrad vid ständig pappersexercis i obemärkthet; så han blir en polisspion och angivare. Hans motivering kan inte bara ha varit att skydda statens säkerhet. Något med Marlowes geni och framgångar måste ha retat honom, kanske Marlowes fräckhet i kombination med någon arrogans och oförsämdhet, men troligast av allt hans oerhörda och hänsynslösa samvetsfrihet. Mr Richard Baines måste ha varit en fullkomlig puritan och en bigott av det värsta slaget för att kunna reagera så våldsamt destruktivt mot Marlowes utmanande fritänkeri som han gjorde. Mr Baines måste ha varit fullt medveten om att hans rapport innebar en fullständigt ödeläggelse av Marlowes karriär och liv, och han måste ha skrivit sin rapport i den definitiva avsikten att just förstöra dramatikers liv. Naturligtvis måste drottningen, som ju var den högsta beskyddaren och främjaren av teaterkonsten, ha genomskådat Mr Baines' partiskhet och onda avsikter och därav blivit chockerad. Hon kan omöjligt ha godkänt Marlowes arrestering och avrättning. Hon kan inte ha tagit en så fördömsfullt puritansk rapport på allvar. Samtidigt kan hon inte ha ignorerat det faktum, att Marlowes kunskaper i falskmynteri innebar ett latent hot mot statens finanser och en risk som måste elimineras. Antagligen kallade hon direkt på Sir Thomas Walsingham, Marlowes beskyddare, och beordrade honom att göra något åt saken och åtgärda problemet utan att avbryta eller störa Marlowes så lovande bana som dramatiker och poet. Walsingham, som adlades några år senare, måste ha löst problemet till drottningens belåtenhet. I stället för Marlowe fick hon

Shakespeare, en skådespelare i Will Stanleys teatertrupp, den sjätte earlen av Derby, kanske den mest inflytelserika politiska nyckelpersonen i England vid sidan av drottningen som katolikernas ledare och med diplomatiska kontakter över hela Europa, om någonting den perfekte internationelle skuggdiplomaten med möjligheten att presentera nya skådespel under det fläckfria och fullständigt okontroversiella namnet av William Shakespeare. Jag är med dig, Christian, i din rehabiliteringskampanj för Christopher Marlowe!"

Vad sonetterna avslöjar.

Peter Quennell karakteriserar sonetterna som "en flitigt besökt grotta med oräkneliga fotavtryck utanför ingången, vilka visar att många forskningsresande gått in över dess tröskel, men att ingen av dem ännu har kommit ut ur grottan." De 154 sonetterna utgör världslitteraturens svåraste rebus. De berättar en historia, som ingen har kunnat tyda, och varje försök till tydning har bara försvårat tydningen för efterkommande. De kan kanske bara jämföras med Nostradamus verserade profetior, som väckt lika mycket spekulation, men som kunnat tolkas och tydas betydligt lättare än Shakespeares sonetter.

Men om man använder fallet Christopher Marlowe som mall och försöker passa in den i sonetternas knappt skönjbara mysterier är det nästan skrämmande mycket som passar, men ändå långtifrån allt. Sonetternas ytterst personliga och subjektiva drama blir skönjbart men bara diffust i konturerna.

Kan man då åtminstone få svaret på frågan som mest oroar oss här, nämligen vem diktaren egentligen är? Låt oss se efter.

De första sonetterna är de enklaste. Diktaren älskar en ung man, vars skönhet han vill att denne skall bevara åt framtiden genom att skaffa sig en son. De är det renaste och vackraste tänkbara uttrycket för platonisk kärlek när den är som mest konstruktiv.

Sonett 16 avslöjar att det finns ett målat porträtt av mannen. Detta uppslag inspirerade Oscar Wilde till att skriva sin mycket initierade spekulation "*The Portrait of Mr W. H.*" 1888, en uppsats som visar att Oscar Wilde kanske djupare än någon annan försökt sätta sig in i sonetterna men som resultat endast gjort kanske en grovare miss än någon annan: Han vill få Mr W. H. till att vara en fager skådespelare vid namn Will Hughes, som var expert på att spela kvinnoroller. Om ock idén är god så är den dock 100% spekulation om ändå inte helt igenom obefogad.

I sonett 20 kommer Kvinnan in i bilden men tills vidare utan förödande konsekvenser. Men i och med sonett 25 börjar självbekännelserna djupna och stegra läsarens intresse för det tilltagande mysteriet. Denna sonett är särskilt intressant för vår forskning, då den av allt att döma utesluter William Stanley som kandidat. Här börjar nämligen diktarens ställning framstå som tämligen klar: Han är en man helt utan position, utan titlar, utan offentlig respekt och tar villigt avstånd från allt sådant, ej med förakt utan snarare med ett slags vemod, som om han var medveten om att han var utesluten från alla sådana möjligheter i livet.

I sonett 29 går han längre och bekänner sig vara i onåd hos Försynen och gråter i självömkan över sitt tillstånd av fredlöshet.

I sonett 50 går han i exil. Just exil-temat är aktningsvärt ofta förekommande i Shakespearediktningen och kanske det tyngsta av alla argument för Marlowe. Exiltemat framträder redan i den tidiga komedin "Två ungherrar från Verona" och dominerar även komedierna "Som ni behagar", "En vintersaga" och "Stormen" och går igen i de flesta av tragedierna. Exilen upplevs alltid som ett smärtsamt och

hopplöst lidande. Längst drivs exilproblematiken i "Kung Lear", där ju huvudpersonen drivs till den högsta graden av vansinne av att hans egna driver honom i exil. Varken Shakespeare eller Stanley upplevde någonsin att bli drivna i exil.

I flera sonetter tänker han på sig själv som död, exempelvis 71 och 72, men i 73 har vi ett sällsynt avslöjande indicium. Det enda kända porträttet av Marlowe i Corpus Christi College i Cambridge omges av texten "*Quod nutrit me destruit*", ("Det som när mig förtär mig",) vilket den avporträtterade själv ville att skulle stå på tavlan, som ett slags personligt valspråk. Det målades 1585 då Marlowe var 21 år gammal. Just dessa ord återkommer ständigt i Shakespeares diktning i varierade former. Den mest utförliga är i sonett 73:

"I mig du ser den glöden från en sådan eld
som ligger som på askan av sin ungdom,
som på just den dödsbädd varpå han förgås,
förtärd av det som var hans näring."

Att vare sig Shakespeare eller Stanley så exakt och kanske omedvetet skulle direkt kopiera och apa efter Marlowe i så ytterst personliga, innerliga och självutgjutande dikter som sonetterna är, som helt igenom bara andas ärlighet, förefaller den högsta tänkbara graden av osannolikhet. Man kan stjäla av andra, men man kan inte kopiera en annans ande och utge den för sin egen. Här är det samma ande som talar som formulerade signaturen på porträttet.

I sonett 74 går han ännu längre i reflektionen över sig själv som död:

"Så du har blott förlorat livets avfall,
maskars föda av min döda kropp,
den fega erövringen av en uslings kniv,
för låg för att förtjäna hägkomst."

Rader som dessa är helt obegripliga och oförklarliga om man inte sätter dem i samband med Marlowes iscensatta död. Även i sonett 112 talar han om att han brännmärkts av en "vulgär skandal".

I sonett 125 säger han rent ut:

"Försvinn, angivarusling! En sann själ
står minst i din kontroll när han anklagas mest."

Denna sonett är en av de klarast självbiografiska, där han även förklarar sig vara "fattig men fri". Ej heller det går ihop med vare sig Stanley eller Shakespeare.

I sonett 127 kommer den mörka damen in i handlingen med förödande passioner som resultat (sonett 129), det mest typiska av alla Marlowe-syndrom: den platoniska kärleken är perfekt, men den sexuella kärleken enbart förödande.

Detta är bara ett försök att åskådliggöra toppen av isberget. 90% av sonetternas innehåll förblir hopplöst dunkelt och oförklarligt även med Marlowes fall som vägledning. Emellertid kvarstår det faktum, att med både Shakespeare och Stanley som vägledning kan ännu mindre av sonetterna begripas och förklaras.

Det är även troligt att Christopher Marlowe var inblandad, om inte rentav mest ansvarig, för den stora "Martin Marprelate"-kontroversen. Detta var ett märkligt pamflettkrig under 1580-talet som utgick från Canterbury, Marlowes hemstad, och som var en regelrätt ideologisk kamp mellan kyrkan och puritanerna. De sju

pamfletterna författade av pseudonymen "Martin Marprelate" har gått till historien som 1500-talets största pamflettkrig i England. Redan då framstod puritanerna som ett betänkligt revolutionärt och farligt subversivt släkte, och de blev ju sedan något av hela den elisabetanska erans Nemesis. Teaterns store beskyddare William Stanley dog precis när inbördeskriget startade 1642, och det var puritanerna som sedan brände och förstörde hela hans bibliotek jämte slott och hem, där det är möjligt att alla de Shakespeareska originalmanuskripten var förvarade. Samtidigt som han dog stängde alla teatrarna i hela England för att inte öppna igen förrän efter att puritanerna rasat färdigt 18 år senare. Namnet "Martin Marprelate" ger direkt associationer till prästen "Oliver Martext" i "*Som ni behagar*", den ytterst misstänkta och malplacerade figuren vars förekomst bara kan förklaras som en av Marlowes yttringar av att han fortfarande lever och är Marlowe.

Vi nämnde exil-temat i så många av Shakespearepjäserna. Nästan alla Europas största författare har skapat sina verk i exil, börjandes från Dante, som ju drevs i exil från Florens och skrev merparten av sin Komed i landsflykt. Victor Hugo skrev sina tre oöverträffade romaner "*Samhällets olycksbarn*", "*Havets arbetare*" och "*Den skrattande mannen*" i exil från Frankrike på ön Guernsey i engelska Kanalen. Dostojevskij fick inte bo i huvudstaden St. Petersburg och skrev "*Idioten*" och "*Onda andar*" i Tyskland. Ibsen skrev sina flesta pjäser i frivillig exil i Rom. Stefan Zweig skrev alla sina största verk efter exilen från Österrike 1934. Redan Ovidius, som tvingades i exil från Rom, använde sin diktkonst som ett slags terapi för att bearbeta sin gränslösa förtvivlan i ex. "*Tristia*". Mycket talar för att Marlowe i sin av nöden påtvingade exil från England desto starkare motiverades till att skapa desto sublimare mästerverk för att bekämpa sin yttersta ensamhets förtvivlan. Mycket i sonetterna talar för att kärleken i dem är telepatisk.

Ekon av Marlowe förekommer inte bara hos Oscar Wilde. Keats och Shelley drevs också i exil från England av olika omständigheter, skrev sina mästerverk och dog i denna exil. Av alla poeter i England efter Shakespeare är dessa två de som mest närmat sig den Shakespeareska andan och diktkvalitén.

Genom sitt öde skulle Marlowe hamna i samma kategori som Beethoven, som genom sin dövhet erhöll det grymmaste tänkbara öde för sin yrkesverksamhet, och Dostojevskij, som dömdes till döden och fick sitt liv förstört genom sina politiska ställningstaganden i sitt författarskap. De sista Shakespearedramerna har ofta jämförts med Beethovens sista verk. Alla dessa tre, Marlowe, Beethoven och Dostojevskij, tvingades genom sina öden till en extra ansträngning och en djupare för att ej säga maximal koncentration på sitt arbete, som aldrig kom lyckligare lottade konstnärer till del.

***Shakespeare-debatten*, del 15.**

Tre dramer av diktaren har alltid behandlats med tveksamhet och har till och med betvivlats vara av honom. *Timon av Athen*, *Perikles* och *Henrik VIII* skiljer sig i mycket väsentligt från hans normala jargonger och faller egentligen utanför ramen för hans dramatik: *Timon* är närmast ett filosofiskt drama och som sådant unikt i hans produktion; *Perikles* är varken en komedi eller en tragedi utan snarast en sorts revyliknande underhållningsföljetong av närmast skabrös art; och även *Henrik VIII* skiljer sig helt från alla de föregående krönikedramerna genom sin nästan dokumentära realism. Man har i alla dessa tre dramer trots att mycket inte kan ha varit skrivet av diktaren.

Vi påstår motsatsen. Det finns bara en scen i *Timon* som kan bringas i tvivelsmål.

Det är akt 3 scen 5, scenen i senaten med Alkibiades och senatorerna, som verkar minst sagt påklustrad efteråt av någon klåpare. Vi har tidigare i andra sammanhang diskuterat *Timon*.

Perikles är ett märkligt mellandrama som inte hör hemma någonstans. Det utslöts faktiskt ur *The First Folio*, den första utgåvan av de samlade dramerna 1623, men medtogs senare, då vissa scener omisskännligt bar diktarens genis stämpel, särskilt scenen med fiskarna. Dramat berättar den besynnerliga historien om hur prins Perikles av Tyrus friar till en skön prinsessa, som lever i incest med sin far. För att få henne måste Perikles lösa en omöjlig gåta, vars svar just är incestförhållandet, vilket svar Perikles gissar sig till, varpå prinsessans far så förfasar sig, att han inser att han måste döda Perikles just för att han gissat gåtans lösning, liksom han mördat alla de tidigare friarna för att de inte lyckades gissa gåtans lösning. Det är den gamla Turandot-historien om igen men i mera tillspetsad form. Perikles flyr för sitt liv, gör skeppsbrott och råkar ut för allehanda äventyr, tills han vinner en ny prinsessa, gifter sig med henne och får en dotter, men i förlossningen ombord på ett skepp och mitt i ett nytt skeppsbrott dör hans hustru, varpå hon begravs i havet i en kista. Denna kista driver i land hos en konung som kan konsten att uppväcka döda: han återför drottningen till livet, som blir tempelprästinna tills vidare.

Under tiden råkar den lilla flickan, genom skeppsbrottet skild från sin fader, ut för allehanda äventyr. Hon växer upp och tas som flicka om hand av en bordellmamma, som förgäves bjuder ut henne och försöker få henne kopplad: flickan är fullständigt omöjlig som sköka, då hon bara predikar dygd och får hela bordellrörelsen att gå i bankrutt. Detta är spelets dramatiskt och psykologiskt intressantaste del.

Perikles själv är under tiden alldeles otröstlig utan hustru och dotter och låter skägg och hår växa i årtal, tills han en dag genom ett mirakel plötsligt återfår både drottning, dotter och förståndet med hela sitt gamla kungarike. Slutet gott allting gott.

Dramat är kort och en parentes i produktionen men en viktig felande länk: det är alldeles tydligt att diktaren här experimenterar med nya möjligheter sedan han tröttnat på de stora tragedierna och lämnat dem bakom sig. *Perikles* är i själva verket introduktionen till de slutliga sagospelen, som alla har samma form som *Perikles* men mera utvecklade: de mest omöjliga, svåra och tilltrasslade förvecklingar och olyckor vänds genom ödets outrannsaklighet till ljus förlösning och triumf för den mänskliga lyckan.

Henrik VIII är nästan pedantiskt i sin exakta återgivning av hertigens av Buckingham, Katarinas av Aragonien och kardinal Wolseys fall. Spelet är mycket vidlyftigt, och egentligen händer ingenting: folk bara pratar och beklagar sig.

Emellertid är återgivningen av kardinal Wolsey av största intresse. Han är i själva verket en av diktarens största och mest imponerande gestalter. Man har svårt att tänka sig att denne maktlystne och korrumperade kardinal kan ha varit så intressant i verkligheten.

Vi tar upp dessa dramer här även för att de bär tydliga Marlowe-markeringar. I *Perikles* finns en av de allra tydligaste: i akt 2 scen 2 paraderar sex friare till den sköna prinsessan Thaisa. Den fjärde friaren bär en brinnande fackla upp och ner med devisen: *Quod me alit, me extinguit*, ("Vad som håller mig brinnande förtär mig,") en variant av Marlowes valspråk *Quod nutrit me destruit*, eller som det står i sonett 73: *Consum'd with that which it was nourished by*. Även de skabrösa intrigerna i *Perikles* erinrar tydligt om Marlowe: liknande tendenser finns till exempel i Marlowes "Dido, drottning av Kartago". Inget av dramerna i Shakespeares namn erinrar så

mycket om den unge och sexuellt frigjorde Marlowe som just *Perikles*.

Vi nämnde i förra numret att Marlowe troligen var den som stod bakom den stora teologiska pamflettstriden som gick under pseudonymen *Martin Marprelate* från Marlowes stad Canterbury. I dramerna som utgavs i Marlowes namn före hans fall förekom det mycket teologi. I Shakespearedramerna förekommer det nästan ingen sådan någonsin, utom först plötsligt i *Henrik VIII* i fallet kardinal Wolsey. Plötsligt talar denne diktare om Gud, vilket han aldrig gjort förut. Robert Greene, en av Marlowes kolleger, som påstås ha förtalat och förringat Shakespeare, synes ha haft någon beundran för Marlowe, då Greene öppet förklarade, att Marlowe hade en profetisk ande. Just en sådan profetisk ande besjälar hela *Henrik VIII* kanske mer än något annat av dramerna.

Shakespeare-kännaren Carl O. Nordling framkastade i denna debatt den åsikten, att diktaren till dramerna mycket väl även senare kan ha skrivit det verk, som utgivits i prästen Robert Burtons namn, det mycket vidlyftiga och lärda verket "*The Anatomy of Melancholy*". Vi menade att varken Shakespeare eller Stanley var troliga som författare till detta verk, medan det i stället faktiskt skulle kunna stämma in på Marlowe. Om Marlowe anonymt skrev pamfletterna i Martin Marprelates namn kan han också mycket väl ha skrivit "*Melankolins anatomi*" och använt Robert Burton som han använde William Shakespeare — han kunde ju aldrig mer skriva i sitt eget namn efter falskmyntarskandalen.

I relation till denna möjlighet kan man se karaktären kardinal Wolsey som en felande länk — en övergång till en ny fas i diktarens liv: han överger teatern för att återvända var han började: i teologin. Vi har tidigare gett Carl O. Nordling helt rätt i, att "*Melankolins anatomi*" passar stilmässigt och språkmässigt perfekt in som en naturlig fortsättning och utveckling av tankevärlden i dramerna, i synnerhet i beaktande av gestaltningen av den allra sista dramatiska gestalten i diktarens produktion, den oförglömlige kardinal Wolsey i hans oerhörda fall från världslighet och makt till renaste andlighet.

Robert Burtons outrannsakliga melankoli.

Man kommer inte ifrån det — Robert Burtons "*Melankolins anatomi*" är ett mycket imponerande livsverk och ett av den engelska litteraturens djupaste litterära verk över huvud taget i all sitt sken av saklig vetenskaplighet. Emellertid talar det mesta för att författaren varken är Marlowe, Stanley, Shakespeare eller någon annan än prästen Robert Burton själv, då han i sitt verk alltför mycket framstår som en egen personligen uttalad människa. Han är helt och hållet en Oxfordlärjunge, (Marlowe var helt skolad i Cambridge,) han talar i sitt verk om sina föräldrar på ett sätt som bara en god son kan göra — med vördnadsfull kritik — och inkluderar i sitt verk även en översättning från latinet som hans yngre bror Ralph har gjort. (Han hade tre bröder, och den äldste, William, bekostade ett monument över honom efter hans död 1640.) Hans stora livsverk, "*The Anatomy of Melancholy*", utkom i fem upplagor under hans levnad (mellan åren 1621-38), och i varje ny upplaga infogade han nya fotnoter, tillägg och omarbetningar. Dessutom är han en omständlig och tjugatig pedant, något som Shakespearedramernas diktare aldrig hade kunnat nedlåta sig till att vara. Burton är mera en vetenskapsman än en diktare, han upprepar sig ofta och gärna, och även om han är mycket underfundig och spirituell är han aldrig en ordkonstnär utan bara en klok gammal präst med mycket visdom och kunskap om livet men som bara kan

monologisera, likt en präst som njuter av tillfället att få stå och predika i en universell predikstol för evigt.

Likväl kan man inte bortse från vissa påfallande gemensamma nämnare med Marlowe-Shakespeare. Han citerar Marlowe dubbelt så mycket som Shakespeare, (bara detta är intressant,) och tankevärlden är i princip den samma. Även i det sista dramat "Henrik VIII" finns det klara tendenser till omständighet och pedanteri, och där har en präst huvudrollen som för första gången någonsin i en Shakespearepjäs förfäktar betydelsen av Gud. Och varför skulle en tryggt etablerad landsortspräst i Segrave i Leicestershire, som i princip aldrig lämnat detta landskap under hela sin levnad, skriva rader som dessa:

"Jag var en gång så galen att göra väsen av mig utomlands och försöka hävda mig, därigenom tröttande ut mig själv och besvärande mina vänner, men alla mina ansträngningar var förgäves, ty medan döden bortryckte en del av mina vänner försvann jag såsom okänd för andra, av somliga var jag ogillad medan andra lovade mig mycket, en del gjorde öppet vad de kunde för min sak medan andra ingav mig falska förhoppningar; och ehuru jag arbetade på goda relationer med somliga, blev väl sedd hos andra och blev känd i några kretsar rann min bästa tid ifrån mig, åren gick, mina vänner tröttnade på mina böneskrifter, och själv blev jag värre med åren; så nu, trött på världen och äcklad av avsmak inför den mänskliga naturens falskhet tar jag tingen som de är. Jag har haft några generösa sponsorer och ädla välgörare, jag erkänner det tacksamt, jag har mottagit godhet, vilket Gud må belöna dem för, om icke så som de hoppas dock efter deras förtjänst." (2:3:6.)

Sådana ord låter direkt som framsprungna ur den på livstid djupt kränkte Marlowes innersta själ, och han skriver dem inte direkt på engelska utan mest på latin. De stämmer varken in på Robert Burtons monotona och instängda liv i en prästgård, på Shakespeares till England begränsade borgerliga och trygga liv utan ekonomiska bekymmer eller på den höge adelsmannen Stanley, som knappast någonsin lär ha behövt författa böneskrifter; medan de mycket väl passar in i mönstret på sonetternas självbekännelser och Marlowes öde. Rader som dessa måste ge näring åt den teorin, att Marlowes öde som boren diktare var att efter falskmyntarskandalen aldrig mer kunna ge ut eller skriva något i sitt eget namn utan bara under täckmanteln av andras, som Shakespeares och Robert Burtons, och att han accepterade detta öde bara för att alls få kunna fortsätta skriva, men dock inte helt utan protester i väl avvägd och ytterst försynt och garderad form.

Verket är skrivet i stora delar på latin, och texten avbryts ständigt av latinska citat, men även grekiska förekommer. Även synes författaren (i slående likhet med Shakespeare och Marlowe) ha en särskild förkärlek för Ovidius, som han citerar jämt och ständigt mer än alla andra latinska författare inklusive Cicero.

Sådana kuriösa ledtrådar till Marlowe-Shakespeare kan inte bortses ifrån. De Marloweska brasklapparna hos Burton är av exakt samma karaktär som hos Shakespeare: blixtnabba försiktiga glimtar som genast försvinner.

Man får även samma intryck av Burton som av Marlowe-Shakespeare: här är en man som skriver och arbetar hårt med detta för att han inte kan annat. Liksom Shakespeare torde ha varit upptagen med allt det praktiska arbetet på sin teater under hela sin livstid torde Burton ha haft fullt upp att göra med sina prästerliga plikter i sin församling; men "Melankolins anatomi" har en författare att uppvisa som läst allt och i princip kan allt vad han läst utantill. Han torde inte ha gjort något annat i sitt liv än bara läst och skrivit. Samtidigt finns samma utomordentliga världs- och människokänedom hos Burton som hos Shakespeare, av vilka båda aldrig satte sin

fot utanför Englands jord.

Vi kan inte avgöra saken. Vi nöjer oss med att konstatera att det är möjligt, att Marlowe som en god och erfaren skådespelare på livets scen, liksom han iklätt sig alla Shakespeares roller och även Shakespeares egen, även kan ha gått in i Oxfordpedanten Robert Burtons roll i ett kanske fåfängt försök att bortförklara och gömma sig själv: "Se nu! Jag är varken Marlowe eller Shakespeare utan prästen Robert Burton, och jag bevisar det genom att berätta allt om mig själv, namnge mina föräldrar och min broder och aldrig nämna Cambridge med ett ord!"

Det är bara en teori. Marloweteorierna bortförklaras ständigt med bristen på bevis. Det är helt riktigt att inga bevis finns, men det finns heller inte ett enda bindande bevis för att Shakespeare eller Stanley var dramernas diktare, medan det finns fler indicier för att Marlowe var mannen än att någon annan var det.

Det mesta av den upphöjda ädelheten, dramatiken och elegansen för att inte tala om all humor som finns i Shakespearedramerna har bortfallit hos Burton, som i stället har en högre universalism och koncentration på det djupaste av alla mänskliga problem, och som också Shakespearediktningen ständigt brottas med: avgrunderna i människans andlighet.

Några smakprov ur "Melankolins anatomi".

"Somliga anser att läkare vållar lika många död som de räddar liv, och vem kan säga med säkerhet hur många mord sådana begår årligen som fritt kan avliva folk och få lön för mödan? Enligt ett holländskt ordspråk krävs det för varje ny läkare en ny begravningsplats, och hur många observerar inte sanningen i detta dagligen? Många som for illa av att vara under läkares vård slapp lyckligt undan med livet när läkaren lämnade dem åt Gud, naturen och sig själva. Detta var Plinius' dilemma i gamla dagar: "Varje sjukdom är antingen botlig eller obotlig, man hämtar sig från den eller dör av den; i båda fallen är medicin förkastligt. Om sjukdomen är dödlig kan den inte botas, och om den inte är dödlig behövs det ingen läkare för att bota den." Platon höll det för ett sjukdomstecken hos ett samhälle om det fanns många läkare och advokater, och romarna föraktade båda yrkena så mycket att de bannlyste dem från sina städer, vilket Plinius och Celsius berättar, för 600 år."

"Vad är skillnaden mellan en kirurg och en läkare? Den förra dödar med händerna, medan den andra dödar med mediciner. Skillnaden mellan båda två och bödeln är endast den, att de utför långsamt vad bödeln genomför kvickt."

Om rökning:

"*Tobak*, du gudomliga och härliga *Tobak*, som överträffar alla undergörande medel, en klart överlägsen bot för alla sjukdomar, en idealisk ört, som, om den renats väl och doseras väl är en utmärkt medicinalväxt, men så som den missbrukas av de flesta, som intager den som plåtslagare håller i sig öl, är den en epidemi och ett elände, en hårdhänt förbrukare av tillgångar och hälsa, du helvetiska, djävulska och förbannade *Tobak*, fördärv och undergång för kropp och själ!"

Doktor Mendenhalls metod.

År 1901 utfördes i Boston, Massachusetts, ett märkligt litterärt experiment. Doktor Thomas Corwin Mendenhall hade 1887 utarbetat en metod att analysera en skribents litterära "fingeravtryck" genom ett mycket enkelt men ytterst arbetskrävande system: man räknade ihop några hundratusental ord och grupperade dessa i enstaviga, tvåstaviga, trestaviga, fyrstaviga etc. ord, och staplade summorna i ett diagram. Metoden visade sig fungera, då en författares stilistiska "fingeravtryck" alltid visade sig vara exakt det samma, från vilka av hans verk man än samlade ihop dessa ordmassor.

År 1901 i Boston anlätades han av den rike Augustus Heminway för att bevisa att det var Francis Bacon som låg bakom alla Shakespeares verk. Pliktskyldigast utförde Doktor Mendenhall sitt prov men kom till det otvetydiga resultatet att Bacons och Shakespeares litterära "fingeravtryck" inte alls stämde överens. Den store Baconbeundraren mr Augustus Heminway fick alltså tji.

Emellertid hade dr Mendenhall även gjort prov på andra författare som Ben Jonson, Francis Beaumont-John Fletcher, Christopher Marlowe och andra. Det visade sig att Marlowes litterära "fingeravtryck" stämde lika perfekt med Shakespeare som Shakespeare med sig själv.

Detta kan betraktas som ett onegligerbart bevis för att Marlowe är Shakespeareverkens ofrånkomliga diktare, då metoden i all sin enkelhet kan utföras av vem som helst och är 100% saklig.

Vidare har Shakespeareforskningen sex autentiska autografer av William Shakespeare personligen att uppvisa, vilka är stavade olika, ibland Shaksper och ibland Shakspe. Andra stavar hans namn Shaxper, Shagsper eller Shacksper. Det har aldrig stavats Shakespeare av någon före *The First Folio* sju år efter karlens död, och de olika stavningarna av hans namn kan antyda att han hade svårt att stava det själv, varför heller ingen annan kunde stava det. Hans ena dotter var ju analfabet, och han kvarlämnade inte en enda bok efter sin bortgång, så kanske fadern också var analfabet. Hans testamente var ju uppenbart dikterat. Ju närmare man kommer denne Stratfordborgare, desto omöjligare framstår han som upphovsmannen till världens största dramatiska diktning, medan han kanske just som analfabet och enkel godtrogen teaterstöttepelare kunde ha framstått som den idealiska täckmanteln för en av myndigheterna livshotad Christopher Marlowe.

Martin Goës har tidigare förekommit i Fritänkaren i nummer 59 i samband med Shakespeare-debatten, där han uttalade sitt stöd för Edward de Vere, earlen av Oxford, som mannen bakom Shakespearedramerna, vilken åsikt han sedermera vidhållit. Den teorin finns ordentligt ventilerad i *Time International*, 5 april 1999. Vår redaktion har tagit avstånd från den teorin en gång för alla på den enkla grund, att Edward de Vere avled redan 1604, när ännu flera av de viktigaste dramerna inte var skrivna som måste ha skrivits senare.

Emellertid kommer man inte ifrån Edward de Vere som en nyckelfigur i mysteriet. Härmed fortsätter Shakespeare-debatten med sin 18-e artikel:

David Rhys Williams' inlägg i debatten.

Hans bok *"Shakespeare, Thy Name is Marlowe"* (1966) kommer egentligen inte med något nytt. Han summerar och bekräftar alla Calvin Hoffmans forskningsresultat i *"The Man Who Was Shakespeare"* (1955) och framlägger några andra därtill, främst doktor Mendenhalls metod. Allt tycks peka bort från William

Shakespeare som författaren till de stora elisabetanska dramerna och i stället peka rakt på Marlowe, "*who stands alone, gloriously accused*". Det underliga är att alla dessa aktningvärda forskningar och resultat, bedrivna sedan 1895, inte har fått Shakespearekännarna att ompröva det alltmer ohållbara fastklamrandet vid Stratfordmannen som dramernas upphovsman. Det kan bara förklaras på ett sätt: de vill inte, ty de vågar inte riskera den inbillade säkerheten i sin blinda auktoritetstro.

Naturligtvis är det inte heller säkert att Marlowe skrivit allt i alla dramerna. Vi har påpekat svaga partier i exempelvis "Timon" som inte kan vara autentiska. Men man kommer inte ifrån att Marlowe var skaparen av det elisabetanska blankversdramat och att han redan genom "Edward II" utvecklade det till sin fullaste formfulländning. Man kan inte bortse från att han ensam hade motivet till sin egen död genom Richard Baines' förintande angivelse av honom inför drottningens råd. Han hade inte kunnat fortsätta koncentrera sig på dramatisk diktning under ett sådant hot. Han hade alla skäl i världen till att befria sig från alla yttre störningar genom att försvinna som Marlowe för att ostört kunna koncentrera sig på väsentligheter. Och man kan inte bortse från det faktum att William Shakespeare inte existerar som diktare förrän efter att Marlowe funnit sin väg under jorden.

Varför då Shakespeare? Här är det viktigt att även hålla ett antal andra faktorer för ögonen. Marlowe var inte den ende diktaren. Thomas Kyd var död, men många andra sysslade med teaterkonsten. Vi får aldrig glömma paret earlen av Oxford och hans svärson lord Stanley, som båda enligt vittnesmål skrev dramer som ingen vet vart de har tagit vägen. Beaumont och Fletcher skrev dramer på löpande band. Ben Jonson kom senare, men det fanns även andra. Earlen av Oxford hade ett *Shakespeare* (ett skakat spjut) i sitt vapen, och denna heraldiska symbol förekom även annorstädes. *Time* påpekar mycket riktigt, att de Veres liv var mycket mer Shakespeareskt än någon annan samtida: nästan alla dramernas mest dramatiska skeenden förekom i de Veres liv. Men en sådan färgstark och självcentrerad Don Juan-gestalt skriver inte världens vackraste poesi, och de dikter som de facto finns bevarade av de Vere kommer långt från det Shakespeareska språkets skönhet. De Vere må stå i ljuset, men beskrivaren därav är en annan. Hans svärson och teatermedarbetare och medentusiast William Stanley måste därmed bli starkt misstänkliggjord. Bröderna Stanley hade båda teaterkompanier, och William Shakespeare var skådespelare hos dem.

Det troligaste är att Shakespeare utsågs som lämplig samlingsymbol för en omfattande dramatisk verksamhet som kanske involverade fler krafter än de redan nämnda. Det är föga troligt att en och samme man skrev allt som ingick i "*The First Folio*". Där ingår exempelvis en dikt som man vet att skrevs delvis av Marlowe och delvis av Sir Walter Raleigh. ("*The Passionate Shepherd to his Love*" i poesisamlingen "*The Passionate Pilgrim*".) "*The First Folio*" är ett magnifikt samlingsverk av all den yppersta dramatiska och poetiska diktningen under tiden 1593-1613, och hur många diktare som helst kan vara medskyldiga. Men Christopher Marlowe satt inne med formen, som endast han hade skapat. Alla de andra kan ha bestått honom med hur mycket material och idéer som helst, han kan ha bearbetat hur många andras verk som helst, men redaktörens stämpel är hans egen.

Samma formfulländning utmärker Robert Burtons väldiga lärdomsverk "*The Anatomy of Melancholy*", hans enda verk, som är uppbyggt med samma klarhet i formen som ett Shakespearedrama. Denna överväldigande formrenhet är det oundvikligt att koppla ihop med formbyggnaderna i *The First Folio*s dramer. Vissa maskerade bekännelser i Burtons verk måste även misstänkliggöra Marlowe i underjorden.

Så har vi dikterna på William Stanleys släktingars gravar, (1632-33,) som direkt erinrar om sonetterna i *The First Folio*. Kan Marlowe ha levat så länge? Han skulle då ha varit 68-69 år. Som anknuten till den engelska teatern sedan 50 år kan han dock mycket väl ha varit motiverad att hylla namnet på dess störste gynnare och beskyddare så vackert som diktaren gör i dessa märkliga nekrologer.

William Stanley själv, earlen av Oxford Edward de Veres svärson, den kanske viktigaste nyckelrollen i hela nyckeldramat, dog först 1642 vid 81 års ålder, en mycket hög ålder för den tiden, och med honom dog den engelska teatern, som bannlysts av puritanerna, som hade jublat och skrivit skadeglada smädesskrifter över Marlowe vid nyheten om dennes död, denne Marlowe, som en biskop gett en utbildning vid Cambridge för att göra honom till teolog, som sannolikt skrev *Martin Marprelates* teologiska pamfletter från Marlowes hemstad Canterbury, som alltid förblev ett laddat och kontroversiellt namn för teologerna, och som under Robert Burtons namn troligen till slut återvände till teologin.

(Här en kuriös parentes i samband med Shakespearesk mysticism: *Stormen* bär en klar ockult stämpel med tydliga glimtar av 1610-talets på modet varande ockultism, men redan *Perikles* innehåller en rit som praktiserades av de första frimurarna, då ännu rocikrucianer: Akt III scen 2, där den förmodat döda Thaisa väcks till liv ur den ilandflutna likkistan. Tog rocikrucianerna denna mystiska scen från dramatikern eller tvärtom?)

Allt pekar på Marlowe. Shakespeare var det namn han valde som samlingsnamn för alla den tidens teaterentusiaster och deras samlade ansträngningar för att göra den engelska teatern till något lika stort och underbart som den grekiska teatern i Athen hade varit. Marlowes eget offer för denna sak var sitt eget namn och goda rykte. Offret hade inte kunnat vara större, — men så har heller "Shakespeares" teaterkonst aldrig överträffats.

Mysteriet William Shakeshafte.

I detta tidernas dunklaste ämne är man tacksam för den minsta lilla ljusglimt som kan upplysa oss i det kompakta mörker som omger mysteriet kring Shakespearedramernas tillkomst. Fallet William Shakeshafte är en sådan liten ljusglimt.

Det framgår ur ett flertal Shakespearedramer att dess författare var inne i den katolska tankevärlden och följaktligen borde ha haft katolicismen som bas i sin uppfostran om han inte rentav var katolik själv. År 1757 fann man gömt i det Shakespeareska familjehuset i Stratford ett hemligt dokument enligt vilket John Shakespeare, skådespelarens fader, bekänner sig till katolicismen. Den som tycks ha lyckats vinna John Shakespeare för katolicismens sak synes ha varit en viss Edmund Champion från Lancaster, katolikernas kärnområde i England, vilken person synes ha stått i centrum för en hel krets katoliker i Stratford. Fyra av de fem privatlärare (*tutors*) som William Shakespeare kan ha haft var katoliker från Lancaster som hörde till denna krets.

Mot slutet av 1570-talet förekom det en ung skådespelare uppe i Lancaster vid namn William Shakeshafte. 1937 lanserades den teorin, att sagde William Shakeshafte torde ha varit självaste William Shakespeare, ty William Shakespeares farfars namn var Richard Shakeshafte. Enligt denna teori skulle pappa John ha skickat upp sin son till Lancaster för att där förkovra sig i såväl bildning, teater och katolska partiklickar och för säkerhets skull försett honom med ett inkognito-namn, hans egen faders avlagda. Denne helt unge skådespelare William Shakeshafte måste ha varit katolik, då han

förekom inom kretsen av den ärkekatolska familjen Hoghton av Hoghton Tower i Lancaster, vilken familj torde ha litat på den unge aktörens solidaritet och försett honom med en skyddande anonymitet. Man får inte glömma, att drottning Elisabet faktiskt avrättade 200 katoliker under sin regeringstid. Två av dessa var bröderna John och Thomas Cottom, den förre lärare i Stratford 1579-81. Edmund Campion, John Shakespeares katolske vän, tog dem med till Lancaster och Hoghton Tower 1580, och två år senare halshöggs de i Towern i London för stipulerade landsförrädiska stämplingar i katolsk riktning.

Denna teori skulle förklara en hel del. Det skulle framför allt förklara varför det Shakespeareska språket är så påtagligt dominerat av nordengelska dialekter och uttryck. Det skulle även göra länken tydligare mellan W. Shakespeare och den gåtfulle William Stanley, earlen av Derby, katolikernas ledare och tronpretendent samt överägaren till alla William Shakespeares olika teatersällskap.

William Shakespeare skulle alltså genom sin far tidigt ha bragts till att omfatta katolicismen, skickats av sin far och sina lärare upp till katolikernas intrigcentrum Lancaster, tidigt lärt sig agera anonymt inkognito och tidigt kommit in i teatervärlden och funnit dennas förklädnader ett bra medel till att både skydda sig och överleva. Han skulle därigenom tidigt ha lärt sig undvika Christopher Marlowes misstag att ställa sig mitt på scenen och blottställa sig för makthavandes avund och intriger. Christopher Marlowe exponerade sig totalt från början och dolde ingenting av sina sympatier och ställningstaganden, medan William Shakespeare aldrig någonsin exponerade sig utan förblev en doldis livet ut — och inte bara överlevde utan blev Stratfords mest välbärgade man.

Vad dessa teorier inte kan förklara är de Shakespeareska dikterna från 1633 på gravstenar tillhörande familjen Stanley, som ej kan ha författats tidigare. Ej heller kan dessa teorier förklara det enligt doktor Mendenhall fastställda faktum att Marlowes och Shakespeares litterära stil är fullkomligt identiska med varandra.

Som det tyngsta argumentet för att Marlowe inte var Shakespeare har innehållet i förordet till *The First Folio* (1623, året för Shakespeares änkas bortgång,) brukat framhållas, där en lång rad av William Shakespeares teaterkolleger, främst Ben Jonson, vittnar fördelaktigt om honom. Calvin Hoffman, den främsta förkämpan för Marlowe-teorin, som gick bort nyligen men in i det sista hävdade att han hade bevis för att Marlowe var Shakespeare, bortförklarar dessa Shakespeare-vittnesbörd med, att Ben Jonson skrev vad som helst för pengar. Det kan dock visa sig något svårare att bortförklara hur eventuellt Christopher Marlowe från Canterbury kunde tillgodogöra sig en nordengelsk dialekt som dominerande språkkaraktistik.

Bindande bevis saknas fortfarande, och frågorna är flera än någonsin: Är något av dokumenten i fallet William Shakeshafte förfalskade? Kan John Shakespeares bekännelse till katolicismen, upphittad först 1757, vara en förfalskning? Kan Ben Jonson verkligen ha burit falskt vittnesbörd i *The First Folio* om sin avlidne kollega i så berömmade ordalag? Och varför råkar diktarens mörka period av förtvivlade avgrundsdramer sammanfalla så exakt med William Stanleys uppslitande mångåriga rättsprocess med sin egen familj, så att till och med diktarens sista period av harmoniska sagospel vidtar exakt just när denna rättsprocess äntligen är över?

En kollega till oss i England skrev, att det vore skönt om William Shakespeare vore den ende skyldige till Shakespeares verk, för då slapp man ändra på någonting. Vi kunde bara försäkra honom om, att tills vidare varken Shakespeare, Marlowe eller Stanley kunde uteslutas som skyldiga i fallet.

Till sist återstår alltid den fråga, som de alla tre skulle ha kunnat ställa en dum och nyfiken eftervärld: Vad spelar det för roll vem som skrev dramerna? Huvudsaken är

ju att de lever!

"Det gläder mig att du fortfarande har William Stanley kvar på kandidatlistan. Själv förblir jag honom obrottsligt trogen. Naturligtvis skrev han alla Shakespearedramerna! Bara en som själv känt Othellos svartsjuka kunde ha skrivit en pjäs som "Othello". Den svartsjukan kunde knappast Shakespeare känna inför sitt mycket äldre rivjärn till hustru och ej heller Marlowe som aldrig var gift. Men vi vet ju hur lord Stanley var svartsjuk mot sin vackra vidlyftiga fru. Att de mörka dramernas tillkomsttid sammanfaller exakt med Stanleys bittra process mot sin svägerska är ju ytterligare ett övertygande argument. För min del är saken självklar och onödig att ens diskutera.

Tack för din dikt "Bitterhetens tröst". Ja, jag skriver gärna under den. Själva titeln säger egentligen mer än hela dikten. I många fall är bitterhet snarare ren realism än bara en känsla. I detta fall är det definitivt så. Och denna sortens realistisk bitterhet kan drivas hur långt som helst. Varför blir så många människor i västerlandet så rabiata samhällshatare? Därför att samhället sviker dem och behandlar dem illa. Detta dilemma är värre idag än någonsin, när det åter är fritt fram i hela världen för ohämmad kapitalistisk hänsynslöshet. Ingen diktatur är lömskare än när den uppträder i demokratisk förklädnad. (Bästa exemplet: Olof Palme, om du ursäktar att jag nämner hans namn igen. Signifikativt för demokrati är mångfald och pluralism utan gränser. Allt som strävar till att begränsa livets mångfald går dödens ärenden och är i mänskliga sammanhang ren diktatur.) När människor drabbas av dödlig diktatur under täckmantel av demokrati blir de mer hatiska än inför öppen diktatur. De blir terrorister och gör vad som helst för att revoltera. Det är detta som WTO-kravallerna i Seattle har handlat om. Alla det västerländska samhällets maffiaorganisationer, motorcykelgäng och narkomaner är barn av detta det kanske ondaste av alla syndrom. 20-e århundradets främsta barn av detta fenomen var Adolf Hitler, när Wiens konstakademi vägrade acceptera honom som konstnär. Alltså blev han i stället anstiftare av det andra världskriget. Hade han fått lov att bli konstnär hade han troligen aldrig blivit diktator." (L.R.)

"Shakespeareproblemet är onekligen intressant. Själv lutar jag åt Marlowe. Han kan mycket väl ha bott länge uppe i norra England hos lord Stanley (efter att ha gått under jorden 1593) och där tillgodogjort sig många dialektala uttryck. För mig råder det inget tvivel om att samma person skrev samtliga Marlowes och Shakespeares verk, och eftersom Marlowe var först är sannolikheten större att det var han. Shakespeare kan mycket väl ha varit "katoliken William Shakeshafte" uppe i Lancaster, men det innebär inte att han därmed binds som författare till dramerna.

Beträffande din absurda identitetsdebatt, om vem som tänker vad i *Fritänkaren*, så säger jag för min del: Ju fler som förnekar min existens med desto större eftertryck, desto bättre.

Du får gärna publicera detta."

— J.B.W.

Kommentar. Både Laila Roths och J.B.Westerbergs synpunkter i Shakespearedebatten är fullkomligt logiska.

Carl O. Nordling har följande kommentar:

"Beträffande "Mysteriet William Shakeshafte" måste jag erkänna min totala

okunskap om sagde katolske skådespelare i Lancaster. Namn som Shakeshafte och Shakspere torde ha varit rätt vanliga i England vid den aktuella tiden och jag är obenägen att dra några slutsatser av en knapp namnlikhet. Jag tycker inte det är något mysterium alls att det fanns en sådan här skådespelare i Lancaster.

Vad sedan Shakespeare beträffar så finner jag den stilistiska identiteten inom följande grupp av skrifter vara viktig: William Stanleys privatbrev, Shakespeares samlade verk, Marlowes samlade verk, de två Stanley-epitafierna. Jag konstaterar att ingen än så länge har kunnat kullkasta vare sig Mendenhalls identifiering Shakespeare=Marlowe eller min identifiering Shakespeare=Stanley=epitafierna, vilket betyder att identiteterna utgör forskningens senaste (inte sista) ord i frågan. Ett *seriöst* resonemang i identitetsfrågan kan inte föras med bortseende från uppnådda forskningsresultat. Det finns alltså (i dagsläget) bara en författare till alla de fyra skriftgrupperna här ovan. Eftersom Stanleys privatbrev inte kan vara skrivna av Marlowe och epitafierna inte av Shakspere, så återstår bara William Stanley som möjlig författare till alltsammans. Därmed förklaras samtidigt det nordengelska draget i dessa skrifter och mycket annat som kan verka kryptiskt. Att etablissemangen inte kommer att erkänna dessa identiteter beror på förhållanden som förklaras i min bok "*Hamlets hemlighet*". Det är samma sorts folk som prisbelönar Beckett, Eliot och Sjolochov — men inte Conrad.

Vilka dokument i detta sammanhang som kan anses vara "förfalskade" är fortfarande en öppen fråga. Ben Jonsons m.fl. berömmade ord i första folion behöver ju inte vara skrivna av Ben Jonson, lika litet som Heminge och Condells berömmade ord är skrivna av H och C. Det ligger nära till hands att anta att den som skrev *alla* de många förorden i första folion var den som hade störst intresse av utgivningen, nämligen författaren till det egentliga innehållet. Om han inte drog sig för att använda namnen Shakespeare, Heminge och Condell under vissa av sina texter, varför skulle han då låta just Jonson slippa undan?

— *Carl O. Nordling.*"

John Bede hade redan förvarnat om ett kommande inlägg till försvar för Shakespeare baserat på sonetternas innehåll. Sent omsider kom hans listiga inlägga:

"Några korta kommentarer till din ständigt stigande syndaflod av Shakespeare-debattinlägg.

Alla dina vänner som tror på Stanley och Marlowe som Shakespeare har en sak gemensamt: De påstår tvärsäkert att Stanley eller Marlowe var Shakespeare. Det jag vill invända mot deras tvärsäkerhet är, att även Shakespeare kan ha varit Shakespeare — observera, utan att påstå någonting säkert.

Din vän Westerberg uttrycker sig smidigast. Han säger, att det att Shakeshafte eventuellt var Shakespeare binder inte Shakespeare till dramerna. Jag säger, att det heller inte utesluter att Shakespeare-Shakeshafte skrev dramerna.

Som den ende engelsmannen av oss alla tror jag mig kunna påstå endast en sak med tvärsäkerhet: Att jag känner och förstår Shakespeare bättre än någon av ni depressiva skandinaver. Det dumaste man kan göra är att utesluta möjligheter. Samtidigt erkänner jag med eftertryck att argumenten för Stanley och Marlowe är starka. Men även de mest tvärsäkra Stanley- och Marloweföljarna måste erkänna att det även finns argument mot både Stanley och Marlowe.

Alla är väl överens om att sonetterna utgör diktarens självbekännelser. I dessa sonetter ingår avslöjanden som utgör de starkaste argumenten mot Stanley som upphovsmannen. Stanley var rik och stabil med en social position, men sonetternas

diktare är fattig och utlämnad och nästan prostrerad. (Sonetterna 25 och 29) Det kunde stämma in på Marlowe men ej på Stanley.

Enligt teorin om Marlowe skulle han efter 1593 ha fört en helt underjordisk existens pendlade mellan kontinenten (ända bort till Turkiet) och olika delar av England, främst Lancashire. Vem skulle ha finansierat denne "utlämnade, fattige och prostrerade" diktares resor och varför? Han skulle ha levt till 70-årsåldern för att kunna skriva Stanley-epitaferna. I 40 år skulle han alltså ha fört en helt underjordisk tillvaro, sett sina verk utges under Shakespeares namn och lyckats dölja sin existens för hela sin samtid under 40 år, så att någon först 300 år senare kom på detta bedrägeri. Är ett sådant fantastiskt litterärt bedrägeri troligt?

Jag finner det då troligare, att William Shakespeare var en fantasins man, som i likhet med Jules Verne kunde göra världens mest fantastiska resor i sin fantasi fastän han bara stannade hemma. Endast en resa finns omnämnd i sonetterna, en resa till Holland, (sonett 64,) och vi vet att Shakespeares teatersällskap reste dit. Shakespeare kan mycket väl ha följt med den gången, då lärt känna sjömanslivet och kunnat beskriva Holland senare i sin sonett. Det var förmodligen hans enda resa utanför Britannien.

Det starkaste argumentet mot att Shakespeare var Shakespeare har varit Marlowes och Shakespeares nästan identiska stilism. Enligt traditionen avbröts Marlowes bana plötsligt och lämnade ett gapande tomrum efter sig. Jag håller det för möjligt att Shakespeare kan ha känt det som sin plikt att fylla detta tomrum, (då han kan ha varit den enda som kunde ha gjort det,) och avsiktligt efterbildat, utvecklat och byggt vidare på Marlowes stil och verk. En avgörande stilistisk skillnad märks mellan dem: Marlowe saknar helt den intima och blomsterrika närhet till naturen som kännetecknar alla Shakespeares verk.

Och skulle Stanley helt plötsligt ha dragit sig tillbaka från scenen 1613 efter 25 års hektiskt teaterengagemang för att leva vidare i 30 år och göra ingenting mer litterärt utom eventuellt älta sig i Burton-melankolin för resten av ett så långt liv som då skulle svindla av idel ödslighet? Tillåt mig tvivla.

Det har påpekats stilöverensstämmelser mellan Stanley och Shakespeare. Om Shakespeare var Shakeshafte, vilket ingenting motstrider, kunde Shakespeare och Stanley på ett tidigt stadium ha funnit varandra, och som hängiven teaterfantast kunde Stanley ha tillgodogjort sig mycket av både Marlowes och Shakespeares stil, levt med den höga Shakespeareteaterstilen i hela sitt liv för att därpå i samma stil kunna författa Stanleyepitaferna.

Jag utesluter inte möjligheten att Stanley eller Marlowe kan ha varit Shakespeare. Jag ber er att heller inte utesluta möjligheten att Shakespeare kan ha varit Shakespeare — tills bevisningen kommer, om den kommer.

Ett betydligt större problem är förstås din eviga motgång mot förlagen. Mitt råd är: Om förlagen bojkottar dig, så bojkotta förlagen. Det finns ju alternativ idag. Lägg ut våra böcker på nätet. Avslöja förlagen på nätet. Demonstrera mot den ensidiga och artificiella modernismens etablissemang som den enda akademiskt tillåtna litteraturen idag! Avslöja alla den Svenska Akademiens fiaskon och misstag! Glöm aldrig alla de författare som aldrig fick nobelpriset fastän de bättre förtjänat det än många som fick det!"

— *John Bede.*

JBW blandar sig i Shakespearedebatten.

Tack för alla dina senaste fax, vilka jag har fördjupat mig i så intensivt, att jag helt enkelt måste blanda mig i er Shakespearedebatt, ehuru det inte alls är mitt område. Men är man en gång förälskad i sitt enda modersmål och ordets konst, och bemödar man sig om att i någon mån underhålla denna skänk från ovan, hur fjärran från alla svensktalande länder man än befinner sig, så måste man helt enkelt engagera sig i spörsmål som intimt berör språkligheten. Shakespeares dramer (vem som än skrev dem) förblir det yppersta som skrivits i mänsklighetens historia hittills, och deras språk är det mest mänskliga och universella som finns vid sidan av endast Bibeln, Homeros och Dante. Därför angår det oss alla och inte minst mig.

I ditt senaste nummer dominerar debatten av argument för William Stanley och av John Bede, som med rätta försvarar Sin engelsman. Det har han rätt till, och han gör det med den äran. Men jag vill gärna göra något för att bemöta inte bara honom utan även (framför allt) Laila Roths en gång i tiden så ytterst värtaliga argument för William Stanley.

Vad som slog mig när jag läste William Stanleys brev (i primitiv faxåtergivning men dock fullt tydligt) var exakt det samma som slog mig när jag en gång läste William Shakespeares bevarade testamente. Egendommeligt nog finns här något gemensamt, ehuru det är två totalt väsensskilda sorters skrivelser. Men vad de har gemensamt är (i mitt tycke) något ytterst relevant i er Shakespearedebatt.

1. *William Stanleys 5 brev.* De är allesammans helt formella skrivelser som rör triviala angelägenheter och är avfattade utan ett spår av poetisk ådra. I brev 3 har Titherley trott sig ha funnit ett antal Shakespeareska uttryck, men alla dessa uttryck är mycket vanliga samtalsfraser, som vem som helst under den tiden troligen uttryckte dagligen. Jag finner inga övertygande gemensamma nämnare mellan språkligheterna i Stanleys brev och det Shakespeareska dramaspråket. Detta utesluter naturligtvis på intet vis möjligheten att Stanley ändå kan vara dramatikern i förklädnad. På den punkten är jag helt inne på John Bedes linje.

2. *Shakespeares testamente.* Det är nu ett antal år sedan jag en gång läste detta, och jag vore tacksam om du kunde faxa över en avskrift av det vid tillfälle, men vad jag minns av det är att jag erfor exakt samma känsla och reaktion som inför Stanleys brev: torr, genomtråkig, totalt andefattig läsning utan något spår av den poetiska ådran. Min själ protesterade och sade: "Det här kan inte vara Shakespeare." Det stämde inte. Ekvationen var omöjlig. Långt senare fick jag förklaringen: det var troligen Shakespeares dramer som inte var Shakespeare.

Mitt sunda förnuft säger mig, att om en person en gång lärt sig skriva som Shakespeare, så kan han aldrig mer skriva något tråkigt eller andefattigt, något utan den karakteristiska Shakespeareska stigman. Skriver man en gång gudomligt så kan man aldrig mer skriva mindre än gudomligt, vad det än handlar om. Skriver man då även brev och testamenten, så måste de färgas av samma hjärteblod som flöt ut i dramerna. En författare kan helt enkelt inte nöja sig med mindre. Han måste hålla stilen, eller han är förlorad.

Därmed är för mig både Stanley och Shakespeare förlorade som kandidater, mest igenom att andra skrifter av dem finns bevarade som saknar det rätta stilistiska fingeravtrycket. Francis Bacon verkar tämligen överbevisad om att inte vara författaren. Kvar finns endast Marlowe.

Låt mig försöka skissera min uppfattning av hans säregna psykologiska fall, med risk för att i omständighet göra mig skyldig till en alldeles egen Marlowe-Shakespeare-teori.

Marlowe föds alltså i en ytterst enkel familj i Canterbury med en skomakare till

pappa. Vid femton år handplockas han ut av ärkebiskopen av Canterbury till att få en alldeles speciell utbildning. Hur kommer det sig att den teorin aldrig har formulerats, att Kit Marlowe kan ha varit ett oäkta barn, som placerats ut hos den enklaste tänkbara familj för att den eventuellt riktiga fadern skulle slippa besvärigheter? Kit Marlowes begåvning synes ha varit osedvanligt briljant från början till slut och röjer aldrig något skomakarpåbrå. Han kan mycket väl ha varit den oäkta sonen till en hur högt uppsatt aristokrat som helst och varför inte till själva drottningen? Han lär ha haft samma röda hår som hon.

Om så var fallet skulle det förklara mycket av mysteriet. Det skulle från början ha stämplat Marlowes liv med nödvändigheten att alltid bära mask, att alltid dölja sin verkliga identitet. Redan hans första offentliga alster, (här bygger jag vidare på din teori om 'Martin Marprelate',) ges ut anonymt under pseudonym och väcker stormar av kontroverser. Han gör karriär i Cambridge och tar sin doktorsgrad med flygande färger och blir avporträtterad som en riktig elisabetan. Han umgås med Sir Walter Raleigh och i dennes farliga fritänkarkretsar och börjar omsider uppträda offentligt som sig själv men som dramatiker: allt vad han har att säga uttrycks genom rollspel. Hans debut är Tamburlaine the Great, kejsaren av Asien, som sätter sig över allt och alla i en överväldigande vältalighet och förolämpar hela Islam, som han utdömer, medan han ändå menar sig stå på god fot med Gud. Detta totala övermod utmärker sedan hela Marlowes dramatiska produktion. Naturligtvis får han fiender. Regeringen skickar spioner på honom, som avlägger rapporter om hans 'ateism' och som yrkar på att han stoppas, då hans inflytande kan vara samhällsfarligt. När en spion, den ynklige puritanen Baines, påpekar för drottningen att Marlowe även sysslar med falskmynteri har det gått för långt. Marlowe försvinner genom ett mystiskt krogbråk med dödlig utgång för Marlowes del, så att till och med hans förmenta lik försvinner. Ett dödsintyg påträffat mer än 300 år senare bidrar till att sprida dunkel över saken, då det så uppenbarligen är konstruerat. Allt tyder på att Marlowes död var ett arrangemang för att få Marlowe att försvinna så att han ändå kunde fortsätta med sin verksamhet i fred för saboterande spioner och angivare.

Han hade då redan erövrat scenen och behärskade den totalt. Den enda stora pjäs utom hans egna som då rönt framgång var Thomas Kyds "Den spanska tragedin" som uppenbarligen Marlowe ändå hade skrivit själv men i Thomas Kyds namn med dennes tacksamma tillåtelse.

Han behövde alltså inte sitt eget namn. Han behärskade konsten. Det var tillräckligt. Han kunde använda vilka andra namn som helst för att ändå producera sina pjäser och frossa i den kärlek för mänskligheten han funnit ett medel att uttrycka genom dramatiken. Fyra månader efter Marlowes arrangerade död utkommer det första verket av William Shakespeare, ett i stil och form näst intill identiskt verk med Marlowes sista under sitt eget namn.

Sedan var det bara att fortsätta. Thomas Kyd var borta, men Marlowe hade funnit Shakespeare i stället. Troligen ingick även Will Stanley i samarbetet, då han ansvarade för dessa teatersällskap, deras verksamhet och repertoarer.

Som Carl O. Nordling påpekar går det inte att bortse från doktor Mendenhalls metod, varigenom han bevisat Marlowes och Shakespeares stilar såsom varande identiska. Att Shakespeares tankeinhåll sedan mer och mer avviker från den unge Marlowes (ihågkommande John Bedes argument om Shakespeares högre utvecklade blomsterspråk) kan med största naturlighet hänföras till en inre utveckling hos skalden.

Nu vill jag inte orda för mycket om detta då jag inte vill riskera att brevet blir ohanterligt långt och då jag även har andra saker att säga.

Om din vän och kollega Mikael Rosén vägrar att följa sin katolska kyrka och be judarna om ursäkt för 20 års trakasserier genom sin tidning torde han enligt den katolska kyrkans regler vara hemfallen åt den eviga fördömsen i helvetet, men han kanske inte tror på sådant. I så fall är han inte katolik utan fritänkare.

Jag förmodar att du även väntar på någon kommentar till Karmapas avfall, som ju är årets första stora sensation i dessa nejder. Han var ju den enda tibetan som kineserna litade på och trodde på som sin bulvan och mutkolv. Han ville inte bli trodd om sådant och slog därför bakut och försvann hem till Dalai Lama till Indien, vilket är det bästa som har hänt tibetanerna sedan Dalai Lamas egen flykt 1959. Jag har själv fått träffa Karmapa här och talat med honom, en brådmogen ung man med energi och beslutsamhet och ett lovande civilkurage. Han kom ihåg mig från Tsurpu, där jag ju besökt honom ett antal gånger tidigare för att följa med hans utveckling. Ju närmare han fortsättningsvis håller sig till Dalai Lama, desto bättre för alla. Jag tror inte att han kommer att bege sig till Rumtek i Sikkim. Här gäller det nu främst för honom att ta det lugnt tills Indien fått tid på sig till att svälja och acceptera hans ankomst.

Ställ gärna frågor, både om detta och om Shakespeare eller andra ämnen. Det gäller även dina läsare.

Som man säger i Sverige: Vi hörs!

– *JBW.* (Johannes B. Westerberg).

Kommentar. Johannes är själv faderlös och har aldrig ens fått veta vem hans far var, varför han bättre än de flesta kan känna in sig i en situation som den han föreslår att kan ha varit Christopher Marlowes. Shakespeare-debatten fortsätter.

Shakespeares testamente, av John Bede.

"John Westerberg har förklarat att Shakespeares testamente övertygat honom om att det inte var skrivet av Shakespeare. Jag önskar åskådliggöra att Shakespeares testamente mycket väl kan ha skrivits av William Shakespeare.

Vissa egenheter i detta testamente skiljer det från alla andra testamenten från samma tid i England. Språkligt är det värdelöst, och jag ger John Westerberg rätt i att det uppvisar inget gemensamt drag med dramatikern Shakespeare. Detta räcker inte för att visa att Shakespeare inte skrev sina dramer.

Vad som är aktningsvärt med Shakespeares testamente är den makalösa detaljeringen. Intet annat elisabetanskt testamente är så vidlyftigt i detaljerade anvisningar om vem som skall få vad i nästan småaktig noggrannhet, och detta ensamt kunde i detta testamente vara en parallell till dramernas ofantliga genomtänktighet. Han testamenterar bort sina ägodelar pryl för pryl till ett helt myller av olika individer, och det är inte värdeföremål det gäller utan struntsaker. Han är ytterst noga med att varje liten enskild struntsak kommer hos exakt rätt person. Resultatet är världens tråkigaste läsning fullständigt ovärdig en dramatiker som Shakespeare, om det inte var för den imponerande sinnesklarheten. Han framstår på sin dödsbädd som världens värsta petimeter i fråga om petitesser. Endast en detalj har väckt tidlöshetens intresse: att han skänker sin hustru (6 år äldre och ett rivjärn) sin näst bästa säng *och ingenting annat*. Han låter alltså sina tre barns moder inte ens få överta hans bästa säng, som troligen var hans egen. Denna märkliga förolämpning utan motstycke antyder ett osedvanligt kvinnoförakt. Han måste ha varit totalt *fed up with women*. Hans

döttrars analfabetism, hans sons tidiga bortgång och hans käringfruga kan ha bidragit till detta.

Jag vill infoga detta i ett logiskt mänskligt mönster. Som Master Shakeshafte i Lancashire invigdes han i teaterkonsten som helt ung man där alla kvinnoroller konsekvent spelades av bara män. Troligen kom han tidigt in i snurren av homosexuella förhållanden. Han gifte sig för att han råkat göra en äldre kvinna med barn. Han hade knappast gift sig annars. Endast de borgerliga omständigheterna i Stratford krävde det. Han flydde från sitt äktenskap för att leva rullan med teatrar i London. Det blev hans hela liv. Hemmet och äktenskapet i Stratford var bara ett tryggt ankare i tillvaron att bygga upp borgerlig stabilitet och respektabilitet med. Alla hans tre barn blev misslyckade utom en dotter, som lyckades föda barn. Det var allt hon dög till.

Kvinnorna i Shakespeares liv kan inte ha varit mycket mer för honom än ett nödvändigt ont. Han kunde bara ge dem positiva egenskaper genom att låta män personifiera dem på teatern. Detta allmänna kvinnoförakt var ett drag som utmärkte hela renässansen.

Det är min Shakespeare-teori vad anbelangar hans testamente. Jag utesluter inte alls John Westerbergs intressanta Marlowe-teori om dennes öde eller Carl O. Nordlings lika intressanta Stanley-teori. Men lika möjligt som de finner det att dessa skrev alla Shakespeares verk finner jag det möjligt, att samme Shakespeare som skrev sitt testamente kan ha skrivit sina egna dramer.

Jag tror det är klokt att hålla dessa tre distinkta personer åtskilda – Marlowe, Shakespeare och Stanley – och inte blanda ihop dem med varandra, även om de kan ha haft hur mycket som helst med varandra att göra.

Ytterligare några argument: Shakespeares intima samröre med Henry Wriothesley, som hjälpte Shakespeare med pengar så denne kunde köpa sig ett helt hus, som Shakespeare dedicerade åtskilliga verk till och som troligen är sonetternas W.H, då sonetternas mörka dam troligen är sponsorns hustru, som Shakespeare i sitt förhållande till honom hade alla skäl i världen till att bli sned på. Jag vidhåller, att Shakespeares mycket personliga dedikation till H.W. i dikten "Venus and Adonis" inte kan ha skrivits av någon annan, då ju endast Shakespeare stod i detta speciella förhållande till den unge granne och generöst sponsrande earlen, som sedan kom i fängelse efter 1600, vilket torde ha bidragit till Shakespeares dysterhet under detta sekels första decennium. Jag vidhåller även, att det inte finns några som helst hållbara skäl till att betvivla äktheten i Ben Jonsons och andra Shakespearekollegors inspirerade förord till "*The First Folio*".

Ett argument mot Marlowe: Det finns inte ett spår av musikkunskap i något som han skrev. Många Shakespeare-verk vittnar om djupa musikaliska insikter, och Stanley var som känt kompositör, men inte ett ord om musik hos Marlowe.

En annan teori som inte alls har diskuterats i *Fritänkaren* är Anthony Burgess' analys av mordet på Marlowe i hans sista roman "*Död man i Deptford*", där han låter Sir Thomas Walsingham anordna Marlowes död bara för att bli av med den besvärliga belastningen av en homosexuell förbindelse när han ska gifta sig. Varför utesluta sådana teorier? Är de för ofina?

— John Bede.

Kommentar. Vi hoppas på en replik av John Westerberg.

Här kommer ett annat bidrag till Shakespearedebatten:

John Bede förbisåg tydligen senast att en dam deltar i debatten:

Vem som helst, men inte Shakespeare! — av Laila Roth.

Mr John Bede, jag är förvånad. Hela ert senaste försvar för Shakespeare (som författare till dramerna) bygger på en hans förolämpning mot det veka könet. Jag måste då tyvärr meddela er, att ni därmed sätter yxan till ert eget vårdträd.

Ingenstans i hela Shakespeares produktion gör sig skalden skyldig till vulgaritet, inte ens när han umgås med bordellpersonal i "Perikles". Att testamentera sin näst bästa säng till sin änka är en klar vulgaritet och himmelsskriande förolämpning, som direkt gör författaren till testamentet omöjlig som kandidat till att ha författat dramerna. Vem som helst, men inte Shakespeare!

Samtidigt är en sådan vulgaritet förvånande hos John Bede, som jag hade högre tankar om. Det förekommer ingen vulgaritet någonsin i engelsk litteratur, inte ens hos Dickens, fram till 1890-talet, och de första exemplen är Thomas Hardys vulgarisering av Shelley i "*Jude the Obscure*" och Oscar Wildes vägran att eufemisera sin homosexualitet. Det nationella raseriet emot honom var inte för hans homosexualitet utan mot det vulgära i att han inte kunde dölja den. Sedan slog vulgariteten igenom med D.H.Lawrence, och en som bara levde på vulgaritet var Anthony Burgess, vars sista och vulgäraste ord är hans teori om bögmordet på Marlowe.

Nej, mina vänner, vulgaritet tolereras inte och håller inte inför tidlösheten! Den är född avskryvård och kommer alltid att förpassas till soporna av tiden och naturen, ty den är alltid dödligt dålig.

Och just det är väl problemet med hela vår tid idag. Vulgariteten har släppts fram överallt och tillåts dominera överallt. Inom massmedia är allting till 95% vulgärt. TV till exempel har 80 år av klassisk filmhistoria att ösa ur men väljer då bara att visa vulgära 90-talsfilmer dominerade av sex och våld eller såpor medan den stora TV-publiken aldrig får chansen att uppleva filmhistoriens pärlor och ungdomen får växa upp utan dem. Till och med skolorna har korrumperats ihjäl av socialvulgariteten, så att i princip all vettig utbildning omöjliggjorts. Detta gäller först och främst Amerika och Sverige, världens två hopplösaste fall. Därför skjuter elever ihjäl varandra och sina lärare i amerikanska skolor, och därför är svenska elever analfabeter som inte heller kan räkna när de går ut gymnasiet. Allmänbildning finns inte längre, eftersom eleverna inte längre får lära sig någonting i skolan, då allmänbildande ämnen såsom historia, religion, litteratur, filosofi och konst- och musikhistoria i praktiken skrotats och bannlysts från all undervisning såsom antisociala eller samhällsfrånvändande ämnen, när det i själva verket är tvärtom. Därför utestängs de nya generationerna från hela världslitteraturhistorien och hela sanningen om oss människor medan i stället vulgära gissningar om Shakespeare, Marlowe och Shelley som John Bedes, Anthony Burgess' och Thomas Hardys får råda.

Men sanningen består och skall alltid överleva alla försök till korrupktion, och det kommer lyckligtvis alltid att finnas folk som vägrar kompromissa med sanningen och som för den vidare, även om det bara är individer.

— *Laila Roth.*

John Westerbergs svar till John Bede.

Med respekt, John Bede, men du avlägsnar dig från ämnet och försöker dra bort uppmärksamheten från obehagliga fakta genom billiga advokattricks. Så kan man göra i domstolar på Irland men inte i seriösa Shakespearedebatter.

Jag får uppmärksamgöra dig på att du ingalunda har lyckats bortförklara att Marlowes och Shakespeares verk stilmässigt är vetenskapligt bevisade såsom identiska med varandra genom doktor Mendenhalls metod. Eftersom Marlowe var först och dessutom bättre dokumenterad än Shakespeare som kom senare måste det ha varit Marlowe som skrev under Shakespeares namn medan det inte kan ha varit Shakespeare som skrev under Marlowes. Detta kallas logisk bevisföring. Endast om det kunde bevisas att det faktiskt är möjligt för en författare att till 100% exakt tillgodogöra sig en annan författares litterära stil skulle detta argument falla. Men tyvärr har varenda författare i hela litteraturhistorien utvecklat sin alldeles egna stil som i allt väsentligt skiljt sig från alla andras. Marlowe och Shakespeare är det enda exemplet i hela litteraturhistorien på att två olika författare uppvisar exakt samma litterära stil.

Jag nöjer mig med detta svar till John Bedes försök till att avlägsna uppmärksamheten från ämnets kärnfråga. Tyvärr saknar jag tillgång till relevant litteratur i min del av världen. Men jag har förstått av en tidningsartikel att Calvin Hoffman innan han dog inlämnade till universitetet i Cambridge vad han själv kallade det ovedersägliga beviset för att Marlowe var skyldig till Shakespeares verk. Innan vi har fått ta del av detta bevis tvivlar jag på att denna debatt kan få någon konklusion.

med vänlig hälsning,

John B. Westerberg.

Shakespearedebatten – försök till summering.

Vi finner det lämpligt att försöka oss på en sådan efter 3 1/2 års och 24 nummers diskussioner.

Summan av kandidater till att möjligen ha kunnat avfatta Shakespeares verk är tills vidare fyra: 1) William Shakespeare, en de facto historisk person, 2) William Stanley, katolikernas ledare i England, jurist, drottningens kusin, kompositör, resenär samt teaterfantast och -direktör, 3) Christopher Marlowe, skaparen av det elisabetanska dramat, Shakespeares föregångare och största konkurrent, vars frånfälle i ett krogslagsmål 1593 allt tyder på att var fingerat, samt 4) Francis Bacon, politiker, jurist och filosof.

Svagast av kandidaterna är William Shakespeare själv. Han synes ha varit föga mer än en medelmåttig teaterapa med dock iögonfallande affärsförmåga, som lyckades skapa sig en förmögenhet med alla medel utom genom teatern. Han ägde inte en bok när han dog och verkar ha varit näst intill en analfabet.

Starkast av kandidaterna är Christopher Marlowe. Det står tämligen klart att han själv lät iscensätta sitt eget "mord" för att få försvinna från scenen, då han genom sin frispråkighet och sitt utmanande leverne med mycket kätterska åsikter skaffat sig mycket farliga fiender. När han försvann hotades han av arrestering för falskmynteri genom falskt angiveri och hade knappast något annat att vänta sig som levande än tortyr och halshuggning, som hans kollega Thomas Kyd redan hade gått igenom och dött av. Ingen av de andra kandidaterna hade så starka motiv för att helt ha velat utplåna sitt eget namn och sin person — för att kunna arbeta vidare.

Francis Bacon kan inte uteslutas. En alltför iögonfallande mytbildning kring hans

person har bildats under 1900-talet för att den ska kunna ignoreras. Det har bland annat stipulerats att han skulle ha varit oäkta son till drottning Elisabet. Detta motsägs av det medicinska faktum, att drottning Elisabet dog som jungfru. Vad som är säkert är, att Francis Bacon var en övermåttan begåvad och ambitiös herre. Det är inte omöjligt att han var huvudansvarig för både Rosenkorsorden och Frimurarordens genombrott i Europa. Han ansåg, att den som levde i det fördolda levde väl, han var väl sin tids mest manipulativa kraft i brittisk politik, tills hans ambitioner kom till korta 1621 och han vanärades fullkomligt och fick avgå som Lord Protector, det högsta ämbetet i England efter kronan, kommenderad av konungen till att bekänna sig skyldig till att ha tagit mutor. Trots en i högsta grad naturlig död – han ådrog sig en kraftig förkylning vid 65 år då han som den vetenskapsman han var försökte stoppa upp kycklingar med snö i historiens första kända djupfrysningsexperiment – har han omgetts av en extrem mytbildning och skulle eventuellt även han ha fingerat sin egen död för att kunna fortsätta sin verksamhet i fred. Vad som mest talar emot att han låg bakom Shakespeareverken är, att hans stil är helt väsensfrämmande från Shakespeares. Han är en torr filosof som konsekvent koncentrerar sig på ren vetenskaplig saklighet och ingenting annat, medan författaren till Shakespeareverken är motsatsen. Någoting mera obaconskt än Shakespearesonetterna är omöjligt att tänka sig.

Till sist återstår William Stanley, den sjätte earlen av Derby, släkt med både drottning Elisabet och Maria Stuart och egentligen lika arvsberättigad till tronen som Jakob I. Även han skulle ha haft fullgoda motiv till att begrava sig själv levande i total anonymitet för att alls kunna verka, då han var katolikernas ledare och kandidat till tronen. Han ägde Shakespeares teaterkompani och var befryndad med Francis Bacon, han komponerade musik själv som utgavs under hans levnad, i sin ungdom reste han omkring i hela världen och var väl förtrogen med både Konstantinopel, Cypern, Danmark och Wittenberg utom Italien, Navarra och som sagt hela Europa. Två epitafier över nära släktingar till honom författade 1631-32 anses vara tydligare Shakespeareverk än själva sonetterna. När han dog 81-årig 1642 stängdes alla Englands teatrar och inleddes inbördeskriget. Detta är ett alltför kuriöst sammanträffande för att det skulle kunna utesluta varje misstanke om att lord Derbys öde var intimt förknippat med hela Englands. Det finns ingenting som direkt motsäger att han skulle kunna vara den hemlige författaren till Shakespeares verk.

Problematiken kompliceras av doktor Mendenhalls metod. Denne amerikanske läkare kom i förra seklets början på en metod att analysera olika författares stilar, varigenom man skulle kunna avslöja pseudonymer. Metoden var 100% saklig. Metoden utvisade, att Francis Bacon inte kunde vara författaren till Shakespeares verk, medan Shakespeares och Marlowes stilar överensstämde perfekt. Det faktum att samma författare troligen skrivit både Marlowes och Shakespeares verk utesluter inte att en tredje person än dessa båda kan ha skrivit dem.

Där står vi idag. Debatten och undersökningarna fortsätter.

John Bede ömsar fot.

"Jag beklagar, men jag måste få jäva JBW ännu en gång. Hur skulle han bortförklara sonetterna 134-136, som knappast kan bortses från som bevis för att skaldens första namn måste ha varit 'Will', alltså antingen Will Shakespeare eller Will Stanley? JBW kan ju förklara allting, och jag skulle vilja se hur han kan legitimera Christopher Marlowe genom detta.

Med all respekt för din utmärkta debatt om Shakespeare, Marlowe, Stanley och Bacon, men vore det inte dags att äntligen sortera ut de omöjliga kandidaterna, som inte bara Bacon utan även den stackars Christopher Marlowe? Du säger att ingenting motsäger att Stanley kan ha varit författaren. Inte heller finns det något som motsäger Anthony Burgess' teori om hur mordet på Marlowe genomfördes av hans före detta älskare Walsingham och dennes huliganer med ett motiv som heller inte motsägs av någonting." — övers. från engelskan.

Kommentar. John Bede fortsätter med sina lister och tycks nu ömsa fot i debatten och ge Stanley vissa möjligheter, bara han får lov att avrätta Marlowe-teorin. Låt oss se hur JBW kan svara på det.

JBW:s svar till John Bede.

"Tyvärr måste jag göra Mr John Bede besviken. Han tycks vara omedveten om att namnproblematiken i sonetterna 134-136 redan har behandlats av Calvin Hoffman i boken *"The Man Who Was Shakespeare"*, en bok lika läsvärd som ett drama ur *The First Folio*, utan vilken bok i beredskap jag knappast skulle ha vågat göra mig delaktig i denna debatt. Hoffman belyser, att skalden endast använder "Will" i betydelsen substantivet "vilja", vilket har missförståtts till att utgöra ett uttryck för en ordlek med skaldens eget förnamn. Naturligtvis kan dessa tre sonetter tolkas som uttryck för ordlekar med skaldens eget förnamn, men det måste inte vara så, utan huvudbetydelsen av ordet "Will" i dessa tre sonetter är enbart substantivet "vilja". Därmed faller Mr John Bedes lysande retoriska domstolsargument som vanligt platt till marken.

Medan jag har ordet vill jag komma med ytterligare argument för min och Calvin Hoffmans kandidat Christopher Marlowe för äran av att ha författat hela *"The First Folio"*. Varken Will Shakespeare eller Will Stanley kan ha haft tid till att göra det. Shakespeares mesta tid måste ha gått åt till att sköta affärer, spela teater, regissera, turnera och sköta privata angelägenheter i Stratford vilket olika bevarade rättsprotokoll lär belysa, och earlen av Derby Will Stanley med gods och egendomar, tre söner att uppfostra, väldiga ansvar inför kronan över bland annat Isle of Man, juridiska förpliktelser i London och inte minst politiska och katolska angelägenheter och intriger lär knappast "vid sidan om" ha kunnat få tid och koncentration till att producera den massivt intensiva 25-åriga dramatiken i *"The First Folio"*, medan Christopher Marlowe utan familj och utan några som helst förpliktelser som fredlös och fågelfri ensam kan ha haft all tid i världen till detta överväldigande arbete, där sonetterna ensamma torde ha kommit till under outtröttligt perfektionistiskt slit kanske dag och natt under en tidsperiod av minst 15 år.

Mr John Bede låter med Anthony Burgess påskina att Thomas Walsingham kan ha låtit mörda sin älskare Marlowe för att eliminera en pinsam förbindelse inför sitt äktenskap. Så fungerar inte homosexuell kärlek, vilket Mr John Bede tydligen saknar erfarenhet av. Den kärlek som så passionerat beskrivs i sonetterna är så fullständigt ärlig och självutplånande att den ur rent mänsklig synpunkt omöjligt kan ha lett till att Walsingham velat mörda sin älskare. Alla som vet något om saken måste vidimera mitt påstående. Marlowe var ju dessutom just då Englands högst uppburna och populäraste dramatiker, alla älskade teatern, och en teaterskapare mördar man inte. Bisexualitet var vanligt och normalt på 1500-talet och särskilt inom teatern och ledde ännu mindre än idag till mord. Anthony Burgess vet helt enkelt inte vad han talar om.

Men mitt största argument mot att William Stanley kan ha varit författaren är detta: han var inte arvsberättigad till Englands tron, då han härstammade från Henrik VIII:s yngre syster, medan James VI av Skottland härstammade från den äldre systemen. Tronföljden var självklar, och det fanns inget motiv för William Stanley att vilja dölja sitt eventuella författarskap. Sir Philip Sidney, Sir Walter Raleigh, Edmund Spenser, Kyd och Marlowe, — ingen annan gjorde det. Varför skulle då earlen av Derby ha gjort det? Det enda motivet till att dölja författarens namn totalt fanns hos Christopher Marlowe genom det dödshot som han drabbats av genom puritanens erbarmliga angivelse.

Detta är mitt sista och avslutande argument i denna debatt, som jag ej mera ämnar befatta mig med.

m.v.h., *J.B.W.*"

Kommentar. JBW har därmed avlossat det första argumentet någonsin mot att William Stanley skulle kunna vara författaren till Shakespeares, Marlowes, Kyds m.fl:s verk. Därmed lämnar vi ordet över till Will Stanleys främsta försvarare Laila Roth och hoppas på ett inlägg från henne i nästa nummer.

Laila Roth har ordet.

"Fritänkardebatten om Shakespeare tycks med förkärlek ägna sig åt två saker: att dels tvärsäkert framhålla "säkra" Shakespearekandidater, och att dels rycka undan marken från under fötterna på alla säkra argument för vem som var Shakespeare. Jag vill helst inte ägna mig åt någondera saken.

Därför vill jag försöka göra något så sällsamt i er debatt som att framhålla argument för både Stanley, Marlowe, Shakespeare och Bacon. Argument finns för alla fyra, och i rättvisans namn tycker jag att alla argument för alla kandidater bör undersökas.

Jag har ingenting att sätta emot JBW:s belysning av att William Stanley saknade motiv för att gömma sig bakom en pseudonym, medan Marlowe hade motiv. Det argumentet håller.

Men en teori har aldrig kommit fram i Fritänkaren. Det är teorin om att huvudpersonerna i sonetterna eventuellt skulle ha varit earlen av Essex och Mrs William Stanley, som ju W. Stanley var svartsjuk på för att han misstänkte att hon bolade med Essex, vilket hon mycket väl kan ha gjort, så omsvärmad av vackra beundrarinnor som han var, innan den lika svartsjuka drottning Elisabeth halshöggs honom, för att han kallat henne ett levande lik. Om huvudpersonerna i sonetterna är Essex och lord Burghleys dotterdotter, alltså Mrs Stanley, så skulle givetvis författaren vara Stanley, vars hatkärlek mot sin fru skulle stämma perfekt med de skarpa sonetterna mot "the Dark Lady", hans "mistress", som slutar med försoning och resignation, precis som Stanleys eget liv, precis som Shakespearedramatiken slutar med de vemodiga och tvetydiga sagospelen.

Teorin om Essex och Mrs Stanley har svagheter, det medges, men teorin som sådan platsar i sammanhanget, och framför allt passar Essex börd, ålder och karaktär perfekt med "den älskade" i sonetterna.

Naturligtvis passar denna karaktär lika perfekt med earlen av Southampton, Henry Wriothesley, "mr W.H.", vilket ju har varit den konventionella interpretationen av sonetternas manliga huvudperson; men vem var i så fall "the Dark Lady"? Shakespeareteorin faller i mitt tycke mest just på diktarens oerhörda

svartsjukeanfall i sonetterna och i vissa dramer, ett symptom som uppträdde hos William Stanley men som Shakespeare med sina lugna stabila familjeförhållanden inte hade någon grund för. Därmed vill jag inte på något sätt nedvärdera Shakespeareteorin. Han är en minst lika god kandidat som alla de andra.

Men Johannes har helt rätt i att den starkaste motivationen för att eventuellt ha uppträtt under pseudonym fanns hos Marlowe. Den teorin håller. Som framgångsrik dramatiker hade han väckt så ont blod i puritanska kretsar, att han stämplades med oerhörda vanrykten för "homosexualitet, ateism, hädelser" och till slut även falskmynteri, som måste ha lett till döden för honom om han ställts inför rätta, varför han hade all anledning i världen att gå under jorden och stanna där. Det stygga vanryktet har till råga på allt hängt kvar ända in i vår tid, så att det ännu idag finns puritaner som i rättrogn Shakespeare-ortodoxi fortfarande älskar att avfärda Marlowe-teorin med att han ju bara var "en homosexuell ateist som dog i ett krogslagsmål". Väl fördomsfullt, tycker jag, av seriösa Shakespeareforskare som tror sig försvara en god sak.

Däremot håller jag med John Bede om, att sonetternas författare faktiskt säger sig heta "Will". Detta kan knappast tolkas till något annat i den 136-e sonettens sista rad.

Beträffande Francis Bacon vill jag gärna komma med en invändning mot pålitligheten i "Doktor Mendenhalls metod". Shakespeare och Marlowe skrev bara poesi, Bacon skrev bara prosa. Enligt doktor Mendenhalls metod kan Bacon inte ha skrivit Shakespeares verk, då hans prosa inte stämmer överens med Shakespeares poesi. Uteslut inte Bacon ur sammanhanget på sådana löjliga grunder, tack.

Jag ser med intresse fram mot den fortsatta utvecklingen av er Shakespearedebatt."

Sonetterna.

Det kanske mest kännetecknande problemet med sonetterna är, att ju djupare man försöker analysera och lösa deras problem, desto oåtkomligare och värre blir problemet. Här är en skiss över vad som är påtagligt i dem:

Sonetterna 1-19 uttrycker kärlek till en yngre man, och deras budskap är ganska genomgående: "Bevara din skönhet med att skaffa dig en son." Fyra femtedelar av alla sonetterna uttrycker samma ärliga och självutplånande kärlek till samma yngre man.

I sonett 20 karakteriseras den yngre mannen ganska explicit: han har en kvinnas ansikte och förmågan att attrahera både herrar och damer. Han är alltså närmast androgyn och har de bästa egenskaperna av båda könen: han saknar kvinnlig falskhet och nyckfullhet och är som man "som skapad för en kvinna".

I sonetterna 25-26 ödmjukar sig poeten som för en lord, och dessa sonetter kan indikera att poeten är ofrälse "utan titlar och offentlig ställning" medan den älskade är en lord. Detta skulle passa in på Shakespeare och den vackre lord Henry Wriothesley av Southampton, till vilken ju skaldens enda båda episka dikter dedicerades. Sonetterna är som bekant i sin tur dedicerade till "Mr W.H." (Henry Wriothesley?), men en lord kunde aldrig kallas "Mr".

Så inträder en otvetydig kris. I sonett 29 är poeten direkt olycksdrabbad, i 32 spekulerar han i sin egen död, i 34-35 anklagar han den älskade för vad som har hänt, i 41-42 belyses triangeldramat mellan poeten, den älskade och en dam, (den senares fru?), och i 44-45 inträder tydligen en separation mellan poeten och den älskade med långt avstånd och vatten emellan, i 48 lämnar han det viktigaste bakom sig hos vännen, i 50 är skilsmässan ett faktum: "min glädje ligger bakom mig, min sorg framför", och i

56 ligger tydligen en ocean emellan dem. Allt detta tycks indikera katastrof och landsflykt, vilket skulle passa väl in på Christopher Marlowe, dennes öde, hans förhållande till Thomas Walsingham och dennes fru Audrey.

Sonett 62 skiljer sig från alla de andra genom sin tvära omkastning till egenkärlek. Alltid annars när poeten sysslar med sig själv är det i regel med förgängelse och död som ämne.

69 är den första direkt kritiska sonetten mot den älskade. Sonetterna 71-74 är de kanske intressantaste i referens till Marlowe. Han talar om sig själv som död, 73 innehåller den omdiskuterade Marloweska signaturen ("*consumed with that which it was nourished by*"), och 74 tycks direkt beskriva Marlowes fall ("*my body being dead, the coward conquest of a wretch's knife*").

I sonett 80 har poeten plötsligt konkurrens: en annan tillber den älskade, som ställer vår poet helt i skuggan. Här uppträder åter ett genomgående tema i sonetterna: poetens ödmjukhet och förringande av sig själv intill självutplåning. I 81 talar han åter om sin egen död. I 83 framgår åter konkurrenten, och ännu tydligare i 86. Här har man trott sig skönja Shakespeares förhållande till Marlowe, men konkurrenten kan även vara Spenser. Och objektet kan rentav vara drottning Elisabet. Många kandidater är möjliga i alla rollerna.

Sonetterna 94-95 anger nya toner av besvikelse och desillusion. I 104 har förhållandet varat i tre år — och ingenting har förändrats.

111 är en nyckeldikt och refererar klart till poetens ställning — han lever på "public means", alltså på allmän bekostnad, vilket tycks referera till en skådespelares otacksamma och nästan föraktliga sociala ställning. Ännu starkare är poetens otrygga ställning uttryckt i 112, där han berättar att en vulgär skandal stämplat sig för gott på hans panna.

Desillusionen tilltar i 118-119. I 125 antyds en uppgörelse: "Vik hädan, lömska angivare! En ärlig själ framstår som friast när den står som mest under attack."

I 127 inträder den mörka damen, som inleder ett helt nytt skede i sonetterna markerat av passionerad hatkärlek av mycket komplicerat slag. I 128 framstår den älskade som musiker. I 133 är både poeten och älskaren i den mörka damens våld. Så kommer "Will"-dikterna, där 136 är den enda väsentliga, där poeten verkligen påstår sig heta Will.

I 137 inträder en viss tillnyktring, poeten börjar få distans till kärlekens spratt med honom, men dess härjningar kulminerar i 141-143, och i 144 summerar han läget.

I 146 har han med sin kärlek avrättat döden, i 147 är desillusionen total, i 152 dödar han sin kärlek, men i 153-154 resignerar han inför kärlekens obotlighet.

Det är i stort sett ramnehållet i de 154 oförlignings vackra och välkomponerade sonetterna, alla i exakt samma form. De avslöjar det innersta känslolivet hos en hjärtinnerlig älskare som i sin självutplåning nästan går till självförnedring i sin innerliga trohet till en älskad nästan androgyn skön herre med mörk dam i följe.

Vem är då denne älskare, som så passionerat kunde vara så innerligt uppriktig i sina hänsynslöst självuttömmande dikter av oöverträffad skönhet under så många år i så fullkomlig trohet? Det råder ingen tvekan om att det är samma skald som skrev alla dramerna i "The First Folio". Mycket tyder på att samma författare skrev alla verk som går under namnet Christopher Marlowe. Det mesta av det konkreta innehållet i sonetterna tycks passa mer än väl in i pusslet av Marlowes rekonstruerade öde. Men varför säger han då uttryckligen i sonett 136 att hans namn är Will, alltså William?

Eller är det William Stanley, alias earlen Will Derby, som döljer sig bakom allt detta? Men ingenting alls i sonetterna tycks ha någon som helst referens till vad man

vet om Will Derbys liv. Där finns inte en enda referens till någon geografisk plats, medan Derby var vittberest över hela världen. Derby var lyckligt gift med en enda hustru i mer än 30 år och hade tre söner. Han var jurist med vittomfamnande ansvarsområden. Hans kända liv medger svårligen utrymme för en oändlig dramaproduktion, ett vidlyftigt och mångårigt vänsterprassel med en yngre man, olyckor, katastrofer och personliga tragedier, och framför allt saknade han i egenskap av earl och en av Englands rikaste män totalt den låga sociala ställning som genomgående utmärker sonetternas diktare.

Är det då trots allt William Shakespeare själv? Den möjligheten kan inte uteslutas. Sonetten 111 antyder just den föraktliga samhällsställning som var en skådespelares under denna tid och som måste ha varit William Shakespeares. Den kan inte ha varit Will Derbys. Kan den ha varit Marlowes? Ja, även det är möjligt.

Var då den älskade Thomas Walsingham, gift med Audrey, eller Shakespeares gynnare Henry Wriothesley eller någon annan? Oscar Wilde i sitt odiskutabla geni drog slutsatsen att den älskade måste ha varit en skådespelare, och även det är en mycket befogad gissning.

Vi lämnar därmed diskussionerna tills vidare. Läsaren får själv dra sina slutsatser av våra bristfälliga framläggande av fakta. Marlowe-förespråkarna är lika tvärsäkra som Stanley-förespråkarna, och Shakespeareförespråkarna upphör aldrig. Om det dyker upp en fjärde kandidat är han välkommen. Det enda säkra om Marlowe, Shakespeare och Stanley är att de alla tre måste ha varit medskyldiga. Shakespeares namn är oupplösligt förknippat med dramerna som teaterman och skådespelare, Marlowes bakgrund som teolog är av oöverskådlig betydelse för hela problemet, då teologin klart dominerar alla verk under Marlowes namn och vissa under Shakespeares; och fastän Stanley varken var skådespelare eller teolog går det inte att utesluta hans utomordentliga betydelse som teaterföreståndare, befrämjare, beskyddare och troligen finansiär, framför allt av "The First Folio".

Så låt oss för all del inte utesluta någon av de tre förrän bevislig grund för ett sådant förfarande eventuellt föreligger.

John Michell löser problemet.

"Who Wrote Shakespeare?" ("Vem skrev Shakespeare?") av John Michell kom ut 1996 och är kanske den roligaste bok om problemet som har skrivits, samtidigt som den klart utgör den hittills största och mest överskådliga summeringen av komplexet. John Michell följer i mångt och mycket Laila Roths linje, som klart är den populäraste: att inte betrakta någon kandidat som omöjlig. John Michell presenterar i sin bok samtliga möjliga 63 kandidater, av vilka 24 är seriösa och fullt möjliga som ensamma författare till alla Shakespeares verk.

Hans förklaring till problemet är i stort sett följande. Hjärnan bakom det hela var givetvis Francis Bacon, som hade som sitt livsprogram att reformera hela mänskligheten genom filosofi, vetenskap, lag och rätt samt något fjärde. Detta fjärde skulle ha varit presentationen av Shakespearedramatiken genom den tidens dominerande massmedia teatern, med dess oemotståndliga förmåga att manipulera med massorna. Francis Bacons huvudroll förstärks ytterligare genom att han var bevisat homosexuell, varför han hade den tidens bästa skäl i världen att gömma sig, vilket han aldrig stack under stol med att var hans livs motto att göra.

Men Bacon var en torr träkmåns som bara satt inne i London hela tiden, medan Shakespearedramerna utmärks av färgstark dådkraft med mycket sport och friluftsliv

ute på landet, något som omöjligt kan förknippas med den sjuklige byråkraten Bacon. Här kommer earlen av Oxford, Edward de Vere in i bilden, en temperamentsfull äventyrare som levt länge utomlands och favoriserade allting italienskt, en passionerad natur som bevisligen skrev sonetter, som förlorade sin far i unga år varpå hans mor genast gifte om sig med en värdelös skurk, och som själv utkämpade dueller och gärna dödade en tjänare i sin herre och förmyndare lord Burghleys hus i önskan om att det hade varit lord Burghley själv. Här har vi den livslevande och rasande Hamlet i verkligheten. På 1590-talet drog han sig tillbaka i grämelse över de förföljelser han utsattes för och skrev då troligen de bittra sonetterna, som tydligt bär en äldre ärrad djupt in i själen sårad och fullständigt ärlig mans utomordentligt raffinerade biktbekännelser. "Othello" och "Kung Lear" i hans dödsår 1604 rimmar perfekt med earlen av Oxfords djupa och ädla förtvivlan.

Hans svärson var William Stanley, den sjätte earlen av Derby, av kungligt blod, som man tämligen säkert kan binda åtminstone två av dramerna vid: "Kärt besvär förgäves" och "Stormen". "Kärt besvär förgäves" utspelar sig vid Henrik av Navarras hov i Baskien och förräder att dess författare måste ha vistats där och varit intimt förknippad med vad man höll på med där. Detta gjorde William Stanley, som dessutom förlöjligar sin lärare Richard Lloyd i pjäsen genom karikatyren Holofernes: en fånig tablå av Holofernes uppförs som en pjäs i pjäsen, som i själva verket var en seriöst menad komposition av den pretiöse Richard Lloyd, Stanleys informator och förkläde under hans många och långa resor. Sceneriet för "Stormen" är en liten klippö utanför ön Man, som William Stanley var feodal härskare över. Caliban är en karakterisering av Manxfolkets urbefolkning, som talade sitt eget obegripliga språk och som av naturliga skäl motsatte sig de engelska översittarnas ockupation av deras land. Argumenten för att bara William Stanley kan ha skrivit "Stormen" är överväldigande.

Men det finns fler. Earlen av Rutland, Roger Manners, besökte bevisligen Danmark och kände medlemmar av familjerna Rosencrantz och Guildenstern och torde ensam ha varit närmare bekant med rutinerna för Kronborg Slott så som de återges i "Hamlet", som han alltså måste ha varit med och skrivit i. Och så har vi det märkliga geniet Christopher Marlowe., som det finns bindande bevis för att samarbetade vid dramaproduktionen, då hans och Shakespeares stil är vetenskapligt fullkomligt identiska med varandra, som om de var exakt samma fingeravtryck fast av två olika människor, vilket ju är en absolut omöjlighet. Märkligast härvidlag är att Shakespeares stil fortsätter att vara identisk med Marlowes även efter Marlowes påstådda död och så länge Shakespeares produktion fortsätter. Och låt oss för all del inte glömma den gamle skojaren William Shakespeare själv, teaterfifflaren, som knyckte vad som helst från vem som helst och satte ihop vad som helst av vad som helst. Vem som helst som vände sig till Shakespeare med något ljusskyggt alster kunde vara säker på att hans identitet inte skulle bli avslöjad: den kvalificerade textfifflaren Shakespeares namn borgade för att texterna skulle gå oantastade genom censuren. Och låt oss inte heller glömma, att censuren under drottning Elisabets tid var hårdare än under Stalins.

Så löser John Michell hela problemet: alla var skyldiga och samarbetade med varandra och var beroende av varandra för den enastående konkreta produktionen. Det är en mycket populär och rolig framställning och kan lätt omfattas av vem som helst. Problemet är bara att den inte håller för närmare granskning.

Shakespeareproduktionen med alla dramerna och dikterna skiljer sig nämligen på ett enastående sätt från all annan engelsk litterär produktion. Det fanns ju även andra

författare: Beaumont och Fletcher, Ben Jonson, Edmund Spenser och senare John Milton. Även Francis Bacon skrev egna verk under eget namn som liksom alla andra skiljer sig från Shakespeares genom en mycket mindre utvecklad stil och en knappare vokabulär. Shakespearespråket överträffar alla andras med minst 50%. Detta enda faktum tyder på att i alla fall en enda person måste ligga bakom alltsammans, och det utesluter genast den betydligt ordknappare och mer begränsade Francis Bacon.

Det utesluter även earlen av Oxford, som dog redan 1604, medan många betydande Shakespeareverk bevisligen tillkom senare. Det utesluter även earlen av Rutland, som föddes först 1576 och alltså var för ung för de tidigare Shakespeareverken. Kvar står tre figurer: William Shakespeare själv, William Stanley och Christopher Marlowe.

William Shakespeare var en skojare och pratmakare och mycket populär som sådan och mycket slängd i affärer. Bland sina kolleger, främst Ben Jonson, var han väl känd och ofta utpekad som den perfekta teaterapan och fifflaren, som inte drog sig för något. Som skrupelfri affärsman var han det perfekta mediet för försiktiga genier som hade anledning att undvika bråk och inte synas offentligt, och han drog skamlös fördel av sakernas tillstånd. Bevisligen har delar av Hamlet tillkommit efter Shakespeares död vid slutredigerandet av "The First Folio" före 1623, och allting tyder på att han inte skrev ett enda ord av Shakespearedramatiken själv, allra minst de ärliga och hjärtängsliga sonetterna. Mera om detta i nästa nummer, då vi belyser Mark Twains syn på hela problemet.

Kvar står alltså preliminärt bara Christopher Marlowe och William Stanley. Här börjar problemet bli svårt. Vi tror oss kunna lösa det, men det får bli i ett senare nummer.

Mark Twains Shakespearebiografi.

"Han föddes den 23 april 1564.

Av goda bondföräldrar som inte kunde läsa, inte kunde skriva och inte kunde teckna sina namn.

I Stratford, en liten by på vischan som på den tiden var tämligen lortig och ruffig och utan någon som helst kultur. Av de nitton viktiga män som gjorde att byn fungerade var tretton tvungna att rita sitt bomärke som signatur, ty de kunde inte skriva sina namn.

De första aderton åren av hans liv är fullständigt okända.

Den 27 november 1582 tog William Shakespeare ut lysning för att gifta sig med Anne Whateley.

Följande dag tog han ut lysning för att gifta sig med Anne Hathaway. Hon var åtta år äldre.

William Shakespeare gifte sig med Anne Hathaway. Plötsligt. Till följd av att äktenskapet endast motvilligt och på nåder fått tillåtelse att ingås meddelades offentligheten det bara en gång.

Inom sex månader föddes det första barnet.

Ungefär två okända år följde under vilka *absolut ingenting hände William Shakespeare*, så vitt man vet.

Sedan kom tvillingar — februari 1585.

Två okända år följde.

Sedan — 1587 — gör han ett tioårigt besök i London och lämnar familjen bakom sig.

Fem okända år följer. Under denna period *hände ingenting i hans liv*, så vitt någon vet.

Sedan — 1592 — blir han omnämnd som skådespelare.

Nästa år — 1593 — förekommer hans namn i en lista över skådespelare.

Nästa år — 1594 — spelade han teater han inför drottningen. En högst oviktig parentes: många okända personer gjorde det varje år under hennes fyrtiofemåriga regering. Och förblev okända.

Tre år följde fulla av aktivitet. Aktiviteten var skådespeleri.

Sedan — 1597 — köpte han New Place i Stratford.

Tretton eller fjorton mycket upptagna år följde, varunder han samlade mycket pengar och även rykte som skådespelare och teaterdirektör.

Under tiden hade hans namn i olika stavningsformer blivit förknippat med ett antal stora dramer och poem som dessas upphovsman.

En del av dessa kom både under denna tid och senare ut i piratupplagor men utan protester från hans sida.

Sedan — 1610-11 — återvände han till Stratford och drog sig tillbaka för gott och sysselsatte sig med att låna pengar, göra sig förtjänster på ränteaffärer, göra mark- och fastighetsaffärer, vägra återbetala en skuld på 41 shillings, som hans hustru ådragit sig under hans långa frånvaro; stämma gäldenärer för några shillings och kopparslantar, bli stämd för skulder på shillings och kopparslantar; och tjänstgöra som medhjälpare till en granne som försökte beröva byn rätten till en viss tomt, vilket han misslyckades med. Han levde så i sex år — till 1616 — under förgyllande av sin tillvaro med sådana ädla sporter. Sedan gjorde han upp ett testamente, vars samtliga tre sidor han undertecknade med sitt namn — en noggrann affärsmans testamente. Han upptecknade därvid vartenda litet föremål han ägde i världen — fastigheter, tomter, svärd, silverskål, och så vidare — ända ner till sin nästbästa säng och sina möbler.

I detta fördelar han noga sina rikedomar bland sina familjemedlemmar utan att förbigå någon. Inte ens hans fru: denna fru som han såg sig tvungen att gifta sig med så plötsligt och som han lämnat ensam under så många år; denna fru som nödgats låna 41 shillings för att klara sig i hans frånvaro, vilka långivaren aldrig fick tillbaka från maken utan måste dö utan att ha fått tillbaka. Till och med denna fru var noggrant ihågkommen i hans testamente. Han gav henne sin nästbästa säng.

Och *ingenting annat*, inte ens en penny som bidrag till hennes änkedom.

Det var uppenbarligen en affärsmans testamente och ingen poets.

Det nämnde *inte en enda bok*.

Böcker var vid denna tid mycket värdefullare än svärd och silverskålar och sekundära sängar, och när någon döende lämnade efter sig en bok upptog den en viktig plats i hans testamente.

Testamentet omnämnde *inget skådespel, inget poem, inget oavslutat verk eller något enda fragment av något manuskript*.

Många diktare har dött fattiga, men denne är den ende i historien som dött så fattig; alla andra lämnade efter sig litterära kvarlevor. Även en bok. Kanske två.

Om Shakespeare hade haft hund — men vi behöver inte gå in på det: vi vet att han hade nämnt honom i testamentet. Om det hade varit en god hund hade Susanna fått den; om den varit av sämre slag hade hans fru kanske fått någon del i den. Jag önskar att han hade haft hund, så att vi hade fått se hur noggrant han hade delat upp den mellan sina familjemedlemmar på sitt noggranna affärsmannavis.

Han undertecknade sitt testamente på tre ställen.

Tidigare under sitt liv hade han underskrivit två officiella handlingar.

Dessa fem signaturer existerar fortfarande.

Det finns *inget annat exempel på hans skriftställer i sinnevärlden*. Inte en rad.

Hade han fördomar mot skrivkonsten? Hans dotterdotter, som han älskade, var åtta år när han dog, men hon fick aldrig någon utbildning, han skänkte henne inga medel för sin utbildning fastän han dog rik, och i sitt mogna liv kunde hon inte skriva och inte skilja sin makes manuskript från någon annans — hon trodde de var Shakespeares.

När Shakespeare dog i Stratford *var det ingen händelse*. Det väckte inte någon större reaktion än när vilken gammal glömd skådespelare som helst gick bort. Ingen kom ner från London; ingen skrev någon klagodikt, inga lovprisningar, inga nationaltårar — bara tystnad, och ingenting mer. Som kontrast till vad som hände när Ben Jonson, Francis Bacon, Spenser och Raleigh och de andra bemärkta litteratörerna från Shakespeares tid gick bort! Ingen eulogiserande röst höjdes inför Avons bards bortgång; och till och med Ben Jonson väntade i sju år innan han höjde sin.

Så vitt någon vet finns det inget som helst belägg för att Shakespeare från Stratford-on-Avon någonsin skrev en enda pjäs.

Så vitt någon vet finns det inget belägg för att han någonsin i sitt liv skrev ett enda brev.

Så vitt någon vet, så mottog han bara ett enda brev under hela sitt liv.

Så vitt någon vet finns det belägg för att Shakespeare bara skrev en enda dikt under hela sitt liv. Denna dikt är autentisk. Den skrev han — ett odisputabelt faktum; han skrev hela dikten; han skrev den efter sitt eget huvud. Han befallde att det konstverket skulle inskrivas på hans grav, och han åtlöddes. Den står på hans grav än idag. Så lyder den:

För Jesu skull, min vän, låt bli
att gräva i det stoft jag ligger i:
Välsignad vare han som skonar dessa stenar,
och förbannad vare han som mina ben avlägsnar.

I ovanstående förteckning återfinns *alla kända fakta* om Shakespeares liv, hur mager den än är. Utom dessa data vet vi *absolut ingenting* om honom. Resten av hans formidabla historia, som kommit oss till del genom hans biografier, är helt uppbyggd på bara gissningar, teorier, spekulationer och förslag — ett Eiffeltorn av artificiell konstruktion som når himmelshögt från ett väldigt platt och mycket tunt fundament av betydelselösa fakta."

Denna lilla Shakespearebiografi av Mark Twain är ett psykologiskt mästerverk, ehuru inte helt rättvist. Den banala och torftiga dikten på Shakespeares grav kan inte ha skrivits av honom själv, och de båda namngivna damerna i hans ungdom, Anne Whateley och Anne Hathaway, är troligen samma person som fått olika stavningar, då ju folk i Stratford på den tiden inte stavade så bra. Men det intressanta är Mark Twains analys av testamentet. Detta testamente är ju faktiskt bevisligen av William Shakespeare själv — det kan inte bestridas, även om han bara dikterade det. Då samme William Shakespeare fått äran för världslitteraturens mest framstående dramaproduktion måste detta testamente vara av högsta litterära intresse, vilket Mark Twain till fullo har insett och gripit sig verket an med att belysa mot den bakgrunden. Och vad kommer han fram till? Hans logiskt ovedersägliga slutsats är att testamentet alltigenom är komponerat av en fullfjädrad affärsman med sinne enbart för trivialiteter. Och konsekvensen av detta är att denne småaktige affärsman omöjligt kan ha skrivit världslitteraturens mest framstående dramaproduktion.

Mark Twains inlägg har aldrig motsagts, och rent logiskt är det omöjligt att komma med invändningar mot det. Det är ett faktum att testamentet inte omnämner en enda bok och en enda pjäs eller dikt eller manuskript medan det desto ordentligare redogör för enbart timliga föremål utan något mänskligt värde.

Och även i sina övriga utvikningar har Mark Twain helt rätt: inga andra fakta om Shakespeare är kända, och alla de historier om honom som nått en sen eftervärld uppfanns på 1700-talet utan grunder, som att han varit tjuvskytt som ung och därför nödgats lämna Stratford, att earlen av Southampton Henry Wriothesley skulle ha gett honom 1000 pund, att Shakespeare skulle ha spelat vålnaden i "Hamlet" och gjort den rollen bra, att han skulle ha blivit sjuk efter en fest med Ben Jonson på besök i Stratford och därav avlidit, och alla andra spuriösa anekdoter. Inte en enda av alla de berättelser som Shakespearebiografer i allmänhet aldrig försummar att ta med har något belägg i verkligheten.

Och han tar även upp det mest misstänkliggörande av allt, ehuru bara som en bisak, nämligen, att ingen reagerade när Shakespeare dog. Ingen skrev något eftermäle, ingen nekrolog blev diktad, ingen var annat än *moltyst* inför Shakespeares död, som om alla mycket väl visste vilken knöl (behandlingen av hustrun Anne Hathaway) och opportunist han hade varit. Först efter sju år fick han sitt första eftermäle och det av Ben Jonson, som var känd för att skriva vad som helst och höja vem som helst till skyarna, bara han fick betalt för det.

Mark Twain bevisar ingenting, men hans framhållande av den uppenbara troligheten att William Shakespeare förvisso var en bra affärsman men ingen poet kan inte ignoreras. Hans testamente kan i själva verket betraktas som den enda svaga punkten i ett annars perfekt arrangemang av ett fuskförfattarskap. Om han inte hade gjort detta testamente hade hans legitimitet som upphovsman till alla dramerna kanske aldrig ifrågasatts, åtminstone inte av Mark Twain.

Denne var inte bara pojkboksförfattare utan även en framstående banbrytare inom deckargenren med sin "*Pudd'nhead Wilson*" ("*En droppe negerblod*"), där han belyser fingeravtrycks betydelse långt innan kriminologerna började befatta sig med sådant. Hans inlägg i debatten bör därmed tillmätas samma betydelse som om det hade avlagts av en Sherlock Holmes. Emellertid går inte Mark Twain längre än till att bara namnge en enda person som han tror att *inte* skrev Shakespeares dramer.

Vi har bett om en kommentar till Mark Twains synpunkter från vår Shakespeareförkämpe på Irland, John Bede, som har låtit svara följande:

"Mr Samuel Clemens hade en olycklig fördom mot allting brittiskt, vilken orättvisa partiskhet tydligast framgår i romanen "*En yankee vid kung Arthurs hov*", där det amerikanska framhävs på ett nästan omänskligt smaklöst sätt medan allt engelskt förlöjligas. Om Mr Clemens hade sådana fördomar mot England hade han det naturligtvis också mot Shakespeare, vilket hela hans inlägg kan ses som ett uttryck för.

Därmed medger jag dock att hans inlägg inte kan ignoreras, utan det bör i högsta grad tas i beaktande, liksom alla andra inlägg i saken, för att komma närmare lösningen på problemet vem som verkligen skrev Shakespeare. En sak som du aldrig fått fram i debatten, och som jag betraktar som varande av högsta vikt, är, att inte heller någon annan elisabetansk dramatikers verk med säkerhet kan bestämmas identiteten av. Av tradition tillskrives vissa verk Christopher Marlowe, Ben Jonson, Thomas Kyd och andra, men det finns inga som helst bevis för vem som var författare till vad av alla de minst 220 skådespel som skrevs under den elisabetanska eran i England."

Laila Roth försöker igen.

"William Stanley och Christopher Marlowe må vara de två starkaste av alla kandidaterna till att ha skrivit Shakespeares verk, men problemet kvarstår likväl att båda har blottor. Diktaren skriver uttryckligen i sista raden av sonett 136 att hans namn är Will, vilket Christopher Marlowe aldrig någonsin kallades för. Och inget motiv har någonsin kunnat uppdragas till varför William Stanley skulle ha sett någon anledning till att dölja sin rätta identitet.

Låt oss då försöka den andra vägen. Med övertydlighet framgår det ur diktarens dramer och dikter att han är behäftad med markanta idiosynkrasier, av vilka en allmän överbegåvning bara är en av dem. Han är expert på allt: han behärskar sjömannens, soldatens, juristens, handskmakarens, slaktarens, trädgårdsmästarens, fiskarens och till och med falkenerarens yrke, han kan allt om hästar och teater, hovet och Frankrike, Italien och Danmark, Navarra och Böhmen, religion och ockultism, och hans språkbegåvning är kanske den mest makalösa i hela litteraturhistorien. Men han vet också allt om skurkar och mördare, horor och homosexuella, kopplare och bedragare och framför allt galningar. Hans pjäser är fulla av stackare som drivits från vettet och aldrig kureras, självmördare och obotliga människohatare, och i sonetterna får man en skakande inblick i hur det står till i diktarens eget sinne: hans melankoli blottar oöverskådliga avgrunder av den ödsligaste tänkbara dysterhet och förtvivlan, och han står ej sällan på gränsen till vansinne själv.

Människan är alltså klart överkänslig och har svårt med normala relationer, särskilt med det kvinnliga könet. Han låter ofta kvinnor klä sig till män och vice versa. Han är egentligen könlös men älskar desto mera men tycks i regel endast kunna förlita sig på män. På teatern spelades ju även samtliga herr- och damroller enbart av män. Därför kände han sig hemma och trygg på scenen.

Sonetterna avslöjar även att han led av något lyte, framför allt en viss hälta. William Stanley var en kärnsund människa som levde till 81 års ålder, hans liv var fullständigt exemplariskt med populär hustru och tre söner, man ser i hela hans liv ingenting annat än jämvikt och sundhet. All hans yttre välmåga gör det svårt att förknippa honom med sonetterna, medan Christopher Marlowes kända extrema sätt att leva passar alldeles utmärkt in i bilden. Likväl snubblar Marlowefallet ohjälpligt på den enda sonetten 136, där diktaren klart avslöjar att hans namn är Will.

Synar man Marlowe närmare finner man även andra bristande överensstämmelser med diktaren. I hela Shakespearediktningen förekommer inte ett enda ord om tobak, medan man vet att Marlowe rökte. Diktningen förråder juridiskt expertkunnande, medan Marlowe inte hade någon juridisk utbildning. Marlowe kom från Canterbury och saknade all kontakt med norra England medan mycket av diktarspråket förråder Lancashire-dialekt. Och så vidare. Alla sådana detaljer tycks vittna mot Marlowe och för Stanley.

Den totala överensstämmelsen mellan Marlowes och Shakespeares språkbruk då? Den stötestenen förklarar Stanleyanhängarna med att Stanley måste ha skrivit även Marlowes verk.

Den svåraste nöten i Stanleyfallet är svårigheten att förknippa den kärnsunde, ordentlige, exemplariske aristokraten Stanley med sonetternas avgrundsförtvivlan och exil, utstötthet och självförnedring och deras karaktär av att vara bekännelser från samhällets botten. Låt mig få försöka presentera en teori.

Både Stanley och Marlowe undviker oss. Man vet mycket om Marlowe före det till nöds arrangerade mordet på honom men absolut ingenting om honom efteråt,

som om han verkligen hade varit död. Hans gode vän och förläggare Edward Blunt bekräftar till och med hans död, som om han själv varit med och burit liket till den sista vilan. Edward Blunts sorg och saknad efter Marlowe är fullkomligt äkta. Men om Stanley vet man ännu mindre. Några få intetsägande brev är bevarade av honom, några kompositioner av honom publicerades, man känner till huvudkonturerna av hans resor under fem år i ungdomen, och man känner till den långa pinsamma processen mot hans svägerska efter den äldre broderns mystiska död. Det är i princip allt man vet om honom. Man vet absolut ingenting om hans personliga liv. Man ser en yttre oantastlig fasad men ingenting där bakom. Kan den ha haft någonting att dölja? Ja, det kan den.

William Stanley växte upp i skuggan av sin äldre broder, som var stjärnan av dem, som katolikerna ville ha till kung, som såg bättre ut och var populärare genom sin öppenhet. Men brodern Ferdinando Stanleys ställning var farlig, och sannolikt blev han mördad av sina egna katoliker när han förrådade deras sak åt sin lojalitet mot drottning Elisabeth. Sannolikt måste Ferdinando Stanley ha varit en högeligen beundransvärd person.

En annan beundransvärd person kom att dominera den viktigaste delen av William Stanleys liv: teaterkungen Edward de Vere, earlen av Oxford, diktare och vivör av Hamletska dimensioner, vars svärson William Stanley blev. Både Ferdinando Stanley och earlen av Oxford hade egna teaterkompanier och spelade själva teater, liksom också William Stanley gjorde. William Stanley omgavs alltså och överväldigades från sina två närmaste håll av färgstarka teaterpersonligheter som bedrev synnerligen teatraliska aktiviteter på högsta politiska och sceniska nivå.

Mot två så väldiga scenpersonligheter är det tänkbart att William inte hade så mycket att komma med. Men han kunde observera och lära sig.

Antag att han var en mycket observant man som levde mera med i andras liv än i sitt eget. Antag att han var överkänslig och därigenom hade en obegränsad förmåga till inlevelse i andras liv och ren empati. Antag att denna överkänslighet samtidigt medförde, vilket ofta är fallet hos känsliga personer, ett svåröverkomligt mått av blyghet. Antag att han av ren blyghet valde att maskera sin småningom alltmer växande diktargärning under andras namn. Han var rik. Han hade råd att betala. Han hade råd att kunna vara hur excentrisk som helst. Han kunde betala Marlowe och Shakespeare, kanske även Thomas Kyd och andra, för att maskera hans pjäser.

En sådan psykologisk förklaring skulle kunna göra William Stanley till en mer trovärdig kandidat till äran av att ha varit diktaren än någon annan. Det skulle även förklara sonetterna med deras totalt inkrökta karaktär av hopplöst tillkrånglad gåtfullhet där allting avslöjas i form av uppriktiga bekännelser men utan att någon kan bindas vid bekännelsernas innehåll. William Stanley var juridisk expert, samarbetade nära med Francis Bacon, var släkt med kungahuset, ägde Shakespeares teaterkompani, stod i kontakt med både Southampton och Essex, var internationellt bevandrad både politiskt och geografiskt och uppträdde troligen som skådespelare i sin ungdom vid Helsingörs slotts invigning under Fredrik II, varvid salut sköts varje gång kungen tömde sitt glas. Två av pjäserna kan direkt bindas vid William Stanley, den första och sista komedin: "Kärt besvär förgäves" och "Stormen". Samma språk utmärker alla dramerna och dikterna. Saken torde vara klar.

Utan tvekan var dock earlen av Oxford avgörande för William Stanleys utveckling. Sigmund Freud identifierade Hamlet med earlen av Oxford, och denna identifiering har aldrig ifrågasatts. "Hamlet" kan ses som en kärleksförklaring av författaren till earlen av Oxfords personlighet. Detta är faktiskt den troligaste förklaringen till denna pjäs, som hängde med i olika versioner genom hela Stanleys

teaterliv: ett gemensamt älsklingsbarn till teaterhistoriens två mest sympatiska eldsjälur: earlen av Oxford, som gjorde hela sitt liv till en lysande teater, och William Stanley, som förstod att rätt uppskatta det och föreviga det."

— *Laila Roth*

Pusselbitarna börjar falla på plats, men ännu är inte pusslet färdigt. Det blir dock svårt att komma med någonting emot Laila Roths teorier, i synnerhet som Marlowes främsta förkämpe i debatten, JBW, dragit sig ur striden. Men man vet aldrig. Vi får se i nästa nummer, då vi inspekterar Anthony Bacons brevarkiv. Anthony Bacon var Francis Bacons fattige bror som dog ganska ung, och hans brevsamling har för några år sedan blivit tillgänglig för första gången på 400 år, och där kan finnas en del hemligheter av stort intresse för vår diskussion.

Shakespearedebatten, del 32 : Anthony Bacons hemligheter.

Shakespearedebatten kom in i ett psykologiskt skede genom Mark Twains "psykoanalys" av Shakespeares testamente, vilket Laila Roth tog fasta på, varpå "Shakespeare-psykologiserandet" tog fart och nu ohjälpligt är på väg ner i en avgrund. Låt oss då för all del inte förskräckas inför att prova denna avgrund.

En sak som Mark Twain förbisåg i sin analys av testamentet var den kanske mycket viktiga (och kanske rentav den avgörande) detaljen, att testamentet är fullkomligt kärlekslöst, medan diktaren till sonetterna och dramerna om något besitter kärlek. Shakespeare är direkt hjärtlös mot sin hustru på ett sätt som verkar otroligt mot bakgrunden av dramer som "*Romeo och Julia*" och sonetternas överväldigande outtröttliga kärlekssvall. Vi skall återkomma till detta nedan.

En annan sak är påfallande beträffande både kandidaterna William Shakespeare och William Stanley. Shakespearedramatiken uppvisar en dynamik och dramatik utan motstycke, som därigenom måste ha funnits hos dess skapare, som alltså måste ha varit en tämligen dynamisk och dramatisk personlighet. Det finns inga vittnesmål om att Shakespeare eller Stanley skulle ha varit detta. Av det lilla vi vet om Shakespeare framstår han enbart som en utomordentligt kälkborgerlig och färglös affärsman, vilket testamentet understryker, om än kvalificerad som sådan. Om Stanley har vi en färgstark dikt om hans resor, vars yttre konturer förvisso är imponerande, men inte ens denna granna odysse vittnar om någon dynamisk personlighet. Han är mycket långt ifrån någon Odysseus utan snarare en passiv turist som får allt serverat för sig emedan han kan betala rundligt. Stanley framstår bara som eldig i sitt äktenskap och mest då i svartsjukans nätter. För övrigt är även han totalt intetsägande som personlighet.

Ändå saknade elisabetaner i allmänhet inte dramatik. De hörde till det mest färgstarka släkte som någonsin beträtt vår jord. De var företagsamma och äventyrliga. Francis Drake seglade runt jorden, Sir Walter Raleigh sökte efter Eldorado i Sydamerika, earlen av Oxford hade ett så rasande temperament att han gärna velat mörda sin förmyndare, drottning Elisabets premiärminister, men dödade hans tjänare i stället; earlen av Essex åstadkom som drottning Elisabets favorit sådana känslöstormar inom landet att hela dess ordning hotades och han måste halshuggas då han gjorde tillvaron så osäker för alla med sin blotta närvaro; och så vidare. England kryllade av dramatiska personligheter. Både Shakespeare och Stanley tycks snarast ha varit periferiska undantag från denna regel.

Men skapande konstnärer är i allmänhet aldrig periferiska, och deras verksamhet

är omöjlig utan dynamik. Både Rembrandt och Sibelius, exempelvis, arbetade mest under sträng isolering men stod ändå som skapande konstnärer i centrum för världens intresse, och om de inte uppträdde för världen kom världen och hemsökte dem. Särskilt omkring år 1600, då renässansen kulminerade och barocken begynte explodera, då världen var full av extatisk skapande konstnärer, då en Caravaggio rasade som vildast i Italien, på Malta och Sicilien, då en Rubens började sprida nakna blondiner över hela Europa, då Giordano Bruno brändes på bål för sitt hävdande av vetenskapens rätt till sakligt tänkande som viktigare än någon religion, och då protestanterna i norr började finna det mer och mer värt att etablera samvetsfriheten som ett universellt ideal, var konstnärerna och skaparandan på högvarv; och de skändes inte för sig utan var snarare naturligt demonstrativa.

Denna anda saknar man varje spår av hos Shakespeare och Stanley, och hur man än letar förblir det lika tomt. De framstår som nollor båda två, utom Stanley genom sin rikedom, sitt äktenskap och sitt inflytande. Det finns absolut ingenting kontroversiellt kring någon av dem som personligheter, vilket gör dem båda väldigt bekväma som kandidater.

Varför, om nu en gång Walter Raleigh och earlen av Essex och alla de andra var så påtagligt vulkaniska och överstimulerade? Man har kunnat associera Shakespearedramerna med både Raleigh och Essex och Oxford för deras personliga dynamiks skull, men en sådan associering med Shakespeare och Stanley är omöjlig att göra.

Naturligtvis hade Stanley sina mycket randiga skäl till ett diskret leverne efter sin äldre broder Ferdinando Stanleys öde, som troligen blev förgiftad; och i egenskap av aktiv teaterledare förbunden i samarbete med många män utstrålar Shakespeare en viss kvalificerad slughet i förening med absolut diplomati; men båda var även unga en gång i tiden och borde ha utmärkt sig genom någon kontrovers eller skandal, om någon av dem var mäktiga något av Shakespeares dramer.

Det finns bara en person som Shakespearedramatikens fantastiskt dramatiska kläder passar in på, och det är Christopher Marlowe. Genom alla sina kontroverser är han den minst bekväma av alla kandidater. Hos honom finner man inte bara den dynamik som utmärkte Oxford, Raleigh och Essex utan därtill något mera, som är det psykologiskt intressantaste av allt.

Marlowe hade en utstrålning som väckte blandade känslor. Samma utstrålning hade exempelvis en Michelangelo, en Beethoven, en Tolstoj och en Sibelius. Även Dostojevskij hade samma utstrålning, när han under arbetet på "*Brott och straff*" satte fullkomlig skräck i sin värdinna när han hela tiden vandrade omkring på golvet ovanför henne och talade högt för sig själv om en person som han hade mördat. Det var en utstrålning av fruktansvärdhet. Folk blir lätt rädda för sådana personer och helt utan rationell anledning. De kan se farliga ut och inspirera farlighet utan att alls vara det. Det är skaparkraftens dynamik som förlämnar dem en mycket speciell och ovanlig aura som nästan ofelbart sätter skräck i vanligt folk utan att de fattar varför. Det kan leda till fruktansvärda missförstånd och ej sällan till fatalt orättvisa aktioner mot de av skaparkraften besatta, som i Giordano Brunos fall. Vatikanen avrättade honom bara för att Vatikanen var rädd för honom och det utan anledning.

Just denna vulkaniska dynamik, som folk misstolkar till farlighet, hade Christopher Marlowe, vilket flera har vittnat om. Stackars Thomas Kyd var livrädd för honom och angav honom bara därför, och den angivelsen (för kätteri, blasfemi och ateism) var så fatal, att Marlowe inte hade något annat val än att gå under jorden för gott.

Under de allra senaste åren har ett sällsamt arkiv öppnats, som varit förseglat med

alla dess hemligheter från det elisabetanska hovet i 400 år. Arkivet är Anthony Bacons efterlämnade papper. Han var bror till Francis Bacon, och de samarbetade konsekvent under hela slutet av drottning Elisabets regering.

Av intresse för oss är vissa handlingar rörande en viss agent i det engelska underrättelseväsendets tjänst vid namn Louis Le Doux i Frankrike. Denne mystiske man vid Henrik IV:s hov hade nämligen en omfattande räkning för 57 engelska böcker från England, som faktiskt betalades i hans frånvaro. Vad som gör saken intressant är, att dessa böcker är i huvudsak källskrifter till både Shakespeares och Marlowes dramer utom andra intressanta verk, som en fransk parlör, som knappast en fransman men väl en engelsman i Frankrike torde ha haft användning för. Vem var då denne Louis Le Doux?

Efter omfattande forskning har man bara funnit en sådan person i historien. Han var son till en landsflyktig fransk hugenottfamilj i Canterbury vid den tid då Christopher Marlowe växte upp där och var ungefär jämnårig med Marlowe och troligen dennes gode vän.

Det troligaste är alltså, att Marlowe lagt hans namn på minnet och använt det. Alla de av bröderna Bacon betalade böckerna är troligen just de böcker som Marlowe tog med sig till Frankrike i sin exil från England 1593, som han noga valt ut och inhandlat med tanke på att hans vistelse utomlands skulle bli lång. Att denna nota påträffats i Anthony Bacons ägo tyder alltså på att både Anthony och Francis Bacon måste ha varit väl initierade i Christopher Marlowes trångmål och hjälpt honom. (*Notera dessa 57 dyra böcker i kontrast mot att William Shakespeare vid sin död inte ägde en enda bok.*) Dessutom har man ett brev av denne mystiske Louis Le Doux vars handstil överensstämmer med Christopher Marlowes. Därmed börjar vi äntligen få inblickar i Marlowes liv efter 1593.

Det fanns en annan agent av samma sort som gick under namnet La Faye, vars namns betydelse är nästan synonym med 'Le Doux'. Det fanns en annan agent av samma sort, som kom till England ibland, som gick under namnet William Hall. Båda dessa agenter var troligen Christopher Marlowe, som troligen använde ett antal olika namn och alter egos under sina irrfärder omkring i Europa och då och då tillbaka till England. Denne William Hall finns dokumenterad som agent ända fram till året 1603. Han skickades bland annat till Prag hösten 1593 och till Danmark 1601, alltså omedelbart före 'Hamlets' tillkomst. Hans initialer för tankarna till den 'W.H.' som sonetterna är tillägnade, "*till den ende frambringaren av dessa sonetter, herr W.H.*", som alltså kan vara en nästan övertydlig chifferbeteckning för Christopher Marlowe.

Därmed skulle det alltså finnas en etablerad koppling inte bara mellan bröderna Bacon och Christopher Marlowe utan även mellan Lord Burghley med son och Marlowe, då både Louis Le Doux och William Hall var i deras tjänst. Därmed skulle alltså Marlowe ha fortsatt som agent i brittiska kronans tjänst inte bara efter Sir Francis Walsinghams död utan även efter sin egen påstådda död.

Men vi har ju i denna debatt visat, att även earlen av Derby måste ha varit inblandad. Hans delaktighet i Shakespearedramerna är så tydlig, att många vederhäftiga litteraturhistoriker kommit fram till att han måste ha varit skalden.

På den tid då Marlowes dramer spelades som mest över hela London var den trupp som spelade hans pjäser ingen mindre än Lord Stranges trupp, vars teater var den nyutgrävda och nu restaurerade 'The Rose'. Lord Strange var ingen mindre än arvingen till earlen av Derby, i det här fallet alltså Ferdinando Stanley, William Stanleys äldre bror, som då ännu levde. Lord Strange, alias Ferdinando Stanley, var alltså producenten av Marlowes pjäser.

Det är inte den enda kopplingen. Marlowe blev ett antal gånger arresterad av

polisen i samband med dueller och gatubråk. Ett av dessa tillfällen var i början av år 1593, då han var i bråk med Richard Baines, puritanen som sedan försökte angiva honom. Polisen släppte honom efter att Marlowe angivit att han stod under Lord Stranges beskydd.

Här antyds alltså genom ovedersägliga källor ett nära samarbete mellan Marlowe och Ferdinando Stanley. Låt oss inte glömma att 'Ferdinando' förekommer i två av Shakespeares pjäserna: "Kärt besvär förgäves", där Ferdinando gives namnet åt den gestalt som i verkligheten var konung Henrik IV av Navarra, och i 'Stormen', där Ferdinando är en lika sympatisk huvudperson. Man får det intrycket av dessa två karaktärer, att författaren gav dem namnet Ferdinando av förkärlek för någon som hetat så. I den ena av pjäserna förknippas han rentav med den bästa av alla franska kungar.

Denne Lord Strange, alltså Ferdinando Stanley, dog plötsligt under mystiska omständigheter den 16 april 1594, varpå William Stanley, hans två år yngre bror, blev ny earl av Derby och övertog det teaterkompani, 'the Lord Chamberlain's men', som då på allvar börjat framföra Shakespeares pjäser.

Det är inte allt. När Richard Baines angivelse mot Marlowe kom upp i drottning Elisabeths råd i maj 1593 var en av dem som satt i rådet ingen mindre än earlen av Derby. Det är omöjligt att föreställa sig att han inte skulle ha reagerat. Den dramatiker som mest höll i gång teatrar i England, som hela hovet och hela societeten regelbundet besökte och hade glädje av, var här angiven för hädelse, ateism och falskmynteri och alltså försvuren åt dödsstraffet tre gånger om. Ändå blev inte Marlowe arresterad utan bara tillsagd att hålla sig tillgänglig. Naturligtvis måste earlen av Derby ha haft intresse av att Marlowe kunde fortsätta som dramatiker.

Det finns alltså åtskilliga och långvariga kopplingar Marlowe-Derby.

Teorin har framlagts att Derby skulle ha skrivit även Marlowes verk utom Shakespeares. Denna teori faller på att Marlowes verk ibland är självbiografiska, främst 'Massakern i Paris', i vilket historiska skeende Marlowe själv varit engagerad som sändebud och spion för England i Rheims, vilket framgår ur pjäsen, som är Marlowes mest antikatoiska, medan Derby var huvudman för det katolska partiet i England och alltså inte kunde vara kritisk mot katolska kyrkan. Även är Marlowes diktning påtagligt färgad av universitetsspråket i Cambridge, som även utmärker Shakespeares verk, medan William Stanley var helt och hållet Oxfordutbildad.

I samband med Oxford-Cambridge-förhållandet kan det vara värt att notera, att två andra Cambridgestudenter vid denna tid, om dock yngre, var earlen av Rutland och earlen av Southampton, den berömda och sköna Henry Wriothesley, som de första 17 sonetterna med största sannolikhet handlar om, då de troligen beställdes av Lord Burghley i avsikten att uppmuntra Southampton till att gifta sig med hans dotterdotter. Det blev ju inte så, utan flickan blev gift med William Stanley i stället. Earlen av Rutland var den som sedermera lärde känna familjerna Rosencrantz och Guildenstern i Danmark och turerna kring det danska hovet.

Ju mer man forskar i ämnet, desto fler blir indicierna för att Marlowe ensam var skyldig till alla Shakespeares verk, och desto tydligare blir det att Shakespeare själv inte skrev ett enda av dem. Dikterna "Hero och Leander" samt "Venus och Adonis", som skrevs ungefär samtidigt, visar vid närmare analys, att båda dikterna skrevs som om båda författarna kunde den andra dikten utantill. Detta är en praktisk omöjlighet, om de skrevs av olika författare, ty "Venus och Adonis" publicerades först långt efter Marlowes förmenta död. Alltså måste de ha skrivits av samma författare, då endast han var så välbekant med båda dikterna som båda dikterna förråder att 'båda'

författarna var.

Så har vi namnet 'Will' och dess mysterier. Det har framgått att Christopher Marlowe faktiskt kallades 'William' ibland, och 'Will' betecknade på den tiden inte bara 'villighet till kärlek' utan rentav direkt spontan åtrå. Om det var något som Shakespearedramernas diktare och Christopher Marlowe var, så var det en älskare. Detta kunde vara en förklaring till att diktaren i några av sonetterna Slutligen har vi Richard Baines förödande rapport och angivelse, som vi även anført tidigare:

"Angående Christopher Marlowes hädiska åsikter, fördömande av religionen och förakt för Guds ord.

Att hinduerna och många antika författare förekommit och skrivit om religionen för 16 tusen år sedan, medan ju Adam bevisligen levde för bara 6 tusen år sedan.

Han menar att Moses var en klåpare och att en viss Harriot, en av Sir Walter Raleighs män, kan åstadkomma bättre.

Att Moses fick judarna att färdas 11 år i öknen på en resa som kunde ha tagit mindre än ett år, i avsikt att få alla sina kritiker att gå under på vägen och befästa en bestående vidskepelse i de överlevandes hjärtan.

Att anledningen till Religionens instiftande var att hålla folket i schack.

Att Jesus var en snickares son, och att de judar, som korsfäste honom, bland vilka han växte upp, bäst kände till vad han egentligen var för en.

Att Kristus förtjänade döden bättre än Barabbas, och att judarna valde rätt, fastän Barabbas var både en tjuv och en mördare.

Att om det finns någon Gud och någon god religion det vore de påvligas, eftersom gudstjänsten hos dem firas med större ceremoni med orgel, körer, tonsurer, etc.

Att alla protestanter är hycklande åsnor.

Att om han skulle starta en ny religion det skulle ske enligt en mycket bättre metod.

Att alla som inte älskar tobak och pojkar är idioter.

Att apostlarna var fiskare och simpla gubbar utan varken förstånd eller själsgåvor, att endast Paulus hade förstånd men att han var feg som mot sitt eget samvete bjöd folk att underkasta sig överheter.

Att han hade lika stor rätt att slå mynt som Drottningen av England, att han kände en viss Poole, en fånge i Newgate, som hade stor skicklighet i att blanda metaller, och att han av honom lärt sig att slå franska mynt och engelska shillings.

Att Richard Cholmeley bekant att han av Marlowes argument låtit sig övertygas till att bli Ateist.

Att denne Marlowe kan övertyga vem som helst att bli Ateist, varför alla män i Kristenheten borde hjälpas åt med att tysta denne farlige man."

Detta är kanske hela problemets mest intressanta dokument, då det är det mest levande porträtt av Christopher Marlowe som vi har. Här har vi kartan över hela hans personlighet. Denne småaktige puritan lägger verkligen manken till i sitt hatiska försök att tillintetgöra Marlowe men lyckas bara med motsatsen. Det är avundsjuka (hos Richard Baines) som lyser fram genom varje ord mot denne överlägsne begåvning, som så tydligt visat att han genomskådat hela kristendomen, och som är så klok och lärd att han vet att Indiens historia går tillbaka mycket längre än Bibelns. Richard Baines finner sin livs utmaning i att ställas inför en överlägsen personlighet som han inte kan med och som han därför till varje pris försöker nedgöra. Endast en av anklagelserna var allvarlig i drottningens ögon: den för falskmynteri. Allt kunde förlåtas Marlowe för hans konsts skull, men man kunde inte riskera att falskmynteri på något minsta sätt tolererades eller gjordes reklam för. Därför, och för hans egen

säkerhets skull, så att han skulle kunna fortsätta skriva pjäser, måste Marlowe försvinna.

Troligen var det Marlowe själv dock som tog initiativet till detta i samråd med sin närmaste beskyddare Thomas Walsingham, och avgörande för hans försvinnande var inte Richard Baines partiska angivelse utan hans vän och kollega Thomas Kyds. Marlowe och Kyd hade bott tillsammans och arbetat tillsammans. I maj hemsöktes Kyds bostad av polisen som sökte efter förbjudna pamfletter mot flamländska invandrare. Då fann polisen ateistiska skrifter. Thomas Kyd skyllde ifrån sig och sade att de var Marlowes. Därför arresterades Marlowe, som dock snart kunde bevisa att de ateistiska skrifterna inte var hans. (Dessa fatala skrifter finns kvar ännu idag och har visat sig faktiskt ha varit författade av ingen annan än Thomas Kyd själv. Ingen var alltså skyldig utom han.) Men det faktum att Thomas Kyd hade angivit och förrått sin kanske bästa vän och medarbetare måste ha känts för Marlowe som att han förlorat marken under sina fötter, (temat går ofta igen i Shakespearedramatiken, exempelvis i "Två ungherrar från Verona" från just denna tid, samt "Kung Lear",) och saken var ingalunda ur världen. Det var troligen oundvikligt att polisen skulle fortsätta rota i Marlowes, Kyds, Raleighs, Harriots, bröderna Bacons och andras förbjudna, farliga och olagliga fritänkerier. Hans försvinnande måste ses mot bakgrunden av både Baines och Kyds angivelser och förräderier.

Ännu en kuriös detalj: Eleanor Bull, i vars hus Marlowes försvinnande iscensattes, hade två intressanta släktingar: drottning Elisabeths allra närmaste kammarjungfru Blanche Parry, samt John Dee, ryktbar som sin tids främsta ockultist. Genom Blanche Parry kunde Eleanor Bull när som helst vända sig till landets högsta styrelse, alltså premiärminister Lord Burghley, som hjälpte henne med juridiska problem.

Sannolikt gick ett fartyg till Frankrike med honom just från Deptford just den 30 maj 1593 då han försvann, men sannolikt visste hela etablissemanget i England om hur det verkligen förhöll sig — inte bara bröderna Derby och bröderna Bacon, utan även alla hans vänner, statsminister Burleigh och hans son och sannolikt även själva drottningen, som minsann kunde klara sig utan Christopher Marlowe och hans kontroverser men inte utan hans pjäser.

Möjligheten finns alltså att nu säkerställa Marlowes existens efter hans påstådda död genom vetenskaplig jämförelse av Louis Le Doux's handstil med Marlowes egen. Om de vetenskapligt stämmer överens, som språket i Marlowes och Shakespeares pjäser, så torde det vara svårt att föra fram någon starkare kandidat som upphovsman till Shakespearedramatiken.

Forskningen fortsätter.

av Joseph Weiser, — övers. och bearb. från engelskan.

En kuriositet. Det har framkommit av de allra senaste forskningarna att Christopher Marlowes skådespel *Tamburlaine the Great* i två delar och tio akter i själva verket inte är ett drama om Timur Lenk utan om Ivan den Förskräcklige. Marlowes egen släkting, en viss Anthony Marlowe, ingick i det konsortium i London, *the Muscovy Company*, senare *the East India Company*, som träffade en affärssuppgörelse med tsar Ivan och fick monopol i Europa på Rysslands handelsvaror, och det var i själva det handelskompaniets hus, ägt av handelsagenten Richard Bull, gift med Eleanor Bull, som utsågs till scenen för Christopher Marlowes ytterst dramatiska, teatraliska och dunkla sorti.

Den äldsta Shakespearebiografen.

"Herr William Shakespeare föddes i Stratford-on-Avon i landskapet Warwick. Hans far var slaktare, och av några av deras grannar har det sagts mig, att han som pojke deltog i faderns yrke, men när han slaktade en kalv gjorde han det högtidligt och höll bårtal över kalven. Det fanns en annan slaktarson i den staden, som var hans jämlike i naturligt snille, därtill en jämnårig god vän, men han dog ung.

Denne William, som av naturen hade böjelse för poesi och teater, kom till London vid 18 år, gissar jag, blev skådespelare vid en av teatrarna och var mycket god som sådan. Ben Jonson däremot var aldrig en bra skådespelare men dock en god instruktör.

Han ägnade sig tidigt åt försök i dramatisk poesi, som på den tiden stod lågt, och hans pjäser hade stor framgång.

Han var en skön och välskapt man, mycket sällskaplig, var kvick och hade ett pålitligt snille.

Han fick humorn till konstapeln i "En midsommarnattsdröm" i Grendon i Buckinghamshire, (jag tror att han hamnade där en midsommar,) som är på vägen från London till Stratford, och den konstapeln levde där ännu 1642, när jag först kom till Oxford. Ben Jonson och han samlade omkring sig muntra sällskap vart de än kom. En gång i krogen i Stratford-on-Avon skulle en viss rik gammal procentare vid namn Combes begravas. Han gjorde då denna gravskrift:

*Tio procent går djävulen med på,
men Combes ska ha sina tolv, det svär han på.
Om någon frågar vem som ligger i denna gravkatakomb,
så säger djävulen: "Ha! Det är min egen John o'Combe!"*

Han brukade bege sig till sin egen landsända en gång om året. Jag tror att någon sade mig att han lämnade efter sig 200-300 pund i året till någon syster.

Av Sir William Davenant och herr Thomas Shadwell (som är vår tids bästa komedianter) har jag hört sägas att han hade ett lysande snille, och de beundrade hans naturliga begåvning över alla andra dramatikers.

Hans komedier kommer att förbli uppskattade så länge någon förstår det engelska språket, genom hans behandling av det mänskliga. Våra nuvarande författare ägnar sig för mycket åt enstaka personer och fåfängligheter, så de kommer att vara glömda om tjugo år.

Fastän Ben Jonson säger att han kunde bara lite latin och ännu mindre grekiska, så förstod han latin riktigt bra; för i sina yngre år hade han varit skollärare ute på landet.

Han brukade säga att han aldrig strök en rad av vad han skrev. Replikerade Ben Jonson: "Jag önskar att han hade strukit tusentals."

Författaren är John Aubrey, 1626-97, en gammal ungarl som roade sig med att samla anekdoter, som han redigerade till den berömda volymen "*Brief Lives*" omfattande 134 korta och träffande levnadsteckningar, av vilka William Shakespeare är den 110-nde. Bokens värde ligger i hans skicklighet i att ha lyckats fånga karaktärerna på kornet i charmfulla miniatyrer. Vi får den omedelbara bilden av

Shakespeare som en trevlig och sällskaplig herre av många talanger, som är så övertygande att vi knappast har någon mer levande bild av denne gentleman.

Emellertid är John Aubrey ökad för sin totala ovederhäftighet. Han kontrollerade aldrig någonting, och den väldiga samlingen vimlar av felaktigheter. Sålunda påstår han till exempel tvärsäkert, att det var Ben Jonson som i ett argt gräl dödade Christopher Marlowe 1598. Marlowe har han inga andra uppgifter om.

Hans bok är dock fortfarande läsvärd, och några av de korta biografierna är oförglömliga, kanske främst det lysande porträttet av Sir Walter Raleigh.

I nästa nummer skall vi ägna oss åt fru A.D.Wraight och hennes livsverk "*The Story that the Sonnets Tell*" (1996), som är den mest noggranna och omfattande analys av sonetterna som har gjorts.

Kommentar till A. D. Wraight.

När man först ställs inför hennes bok "*The Story that the Sonnets Tell*" grips man av en viss ängslan inför hennes tillvägagångssätt. Vad hon har gjort är, att hon har delat upp Shakespeares sonetter i olika fack, en del handlande om Henry Wriothesley, en del handlande om poetens eget öde, en del om den mörka damen, osv, så att hon totalt har splittrat upp enheten i sonettsamlingen för att placera de 154 sonetterna i olika fack under olika etiketter. Detta liknar helgerån, i synnerhet om man anser, vilket det finns fog för att göra, att skalden själv givit sonettsamlingen den form som den publicerades i 1609. Det finns skäl att anta att skalden själv aldrig kunde tänka sig att någon någonsin skulle hitta på att dela upp hans dikter i olika fack.

Emellertid lugnas man när man läser hennes bok, för då förstår man meningen med uppdelningen. Hon har umgåtts med sonetterna i 30 år och under alla dessa år grubblat över deras innehåll och först gradvis kommit på idén att dela upp dem efter deras olika innehåll för att komma närmare deras hemlighet. Och resultatet av hennes metodik är minst sagt underbart.

Bara hennes arbetsattityd är ägnad att väcka det livligaste medhåll, ty den är den ärligaste tänkbara. Hon nalkas problemet på samma sätt som Heinrich Schliemann nalkades Troja-problemet: hon utgår från att vad skalden själv skrivit är det närmaste sanningen som man kan komma. Följande den principen upptäckte Heinrich Schliemann Troja och har alltså A. D. Wraight löst problemet med sonetterna.

Det misstag som alla uttolkare av sonetterna vanligen begått är att de utgått från att mannen i sonetterna bara var en enda man. Dolly Wraight har funnit att de handlar om minst tre, och hon har lyckats identifiera alla tre. Den första är naturligtvis Henry Wriothesley, till vars sjuttonde födelsedag de första sjutton sonetterna är skrivna på uppdrag av Lord Burleigh, som ville att Wriothesley skulle gifta sig med hans dotterdotter, varför han gav skalden i uppdrag att uppmuntra Henry Wriothesley till detta äktenskap genom sjutton uppeggande sonetter. Men den vackre unge earlen nobbade ändå damen, som i stället senare blev gift med William Stanley. Bland annat därför blev det inte mer än sjutton sonetter skrivna till den unge earlen.

Den andre vackre unge mannen i sonetterna är en viss William Hatcliffe, en av två tänkbara Mr.W.H., som faktiskt i verkligheten kröntes till ett slags skönhetskung för ett antal år inom ett visst skrå, vilket tyder på att han verkligen torde ha varit skön, så skön att fler än skalden kunde dyrka hans skönhet; och en annan som föll för denna var den berömda kurtisanen Lucy Morgan, som är sonetternas mörka dam.

Uppenbarligen bedrog både Hatcliffe och fröken Morgan skalden med varandra.

Den tredje mannen är Thomas Walsingham, Christopher Marlowes beskyddare och sannaste vän, som stod honom bi när han tvingades i landsflykt genom orättvis vanära, vilket skalden blev honom hjärtinnerligt tacksam för, vilket de vackraste sonetterna illustrerar. Höjdpunkten i hela denna bedårande bok är hur författarinnan lyckas bevisa denne mans identitet.

A.D.Wraight underbygger sina argument med den klaraste saklighet, hennes forskningar är de noggrannaste tänkbara under nästan en hel livstid, och det finns ingen känd motsvarighet till det arbete som hon har lagt ner för att få sonetternas gåta uttydd. Samtidigt bygger hon vidare på en lång rad föregångare, som visat henne vägen, och även dessas arbetsresultat från många decennier visar hon upp.

Så egentligen är hennes hypoteser inte ens nya. Det mesta finns uttryckt tidigare. Redan Calvin Hoffman har på 50-talet framlagt nästan alla hennes hypoteser men i alltför ovetenskaplig och improviserad form utan någon vederhäftig underbyggnad. Man kan säga att hon har gjort en färdig katedralbyggnad efter Calvin Hoffmans och andras skisserade direktiv.

Genom sin vetenskapliga hållbarhet och ytterst solida metodik innebär hennes arbete ett klart genombrott i Shakespeareforskningen. Hon förklarar alla de stora gåtorna, och det enda som sedan återstår är detaljer och enstaka saknade pusselbitar.

I ett fortsättningsarbete, "*New Evidence*", går hon vidare och analyserar resultaten av utforskandet av Anthony Bacons sedan 400 år förseglade brevarkiv. Här saknas dock den vetenskapliga underbyggnad och vederhäftiga metodik som är så imponerande i boken om sonetterna. I detta fortsättningsarbete ger hon sig ut på djupt vatten utan att ana det själv. Utan att med säkerhet kunna identifiera den hemliga agenten Louis le Doux handstil med Christopher Marlowes utgår hon från att de är en och samma person, och visst finns det indicier för att det är så, men bara indicier, och det krävs absolut mer för att hypotesen om att Marlowe var till exempel både Le Doux och William Hall skall bli vattentät. Sannolikt är dock Louis le Doux just den Louis le Doux av Canterbury av hugenottfamilj som där växte upp tillsammans med Marlowe och som sedan troligen haft en hel del fortsättningsvis med Marlowe att göra. Olika möjligheter finns. Louis Le Doux kan ha varit Marlowes medagent i Frankrike och skött deras papper, vilket man kan förmoda att Marlowe själv inte kan ha gjort utan att det då kunnat uppstå inrikespolitiska risker i England. Det finns mycket att utforska i Anthony Bacons arkiv, och det kan fortfarande innehålla hur oanade hemligheter och avslöjanden som helst.

Eftersom vi i vår Shakespearedebatt definitivt tycks ha halkat in på Marlowespåret är det kanske lika bra att vi presenterar hela fallet från början så koncist som möjligt:

Fallet Marlowe.

Det handlar nu inte om Philip Marlowe, Raymond Chandlers suveränt hårdkokte deckare som aldrig löste ett fall så att hans läsare kunde fatta någonting av det, då ju Raymond Chandler aldrig skrev någonting utom ordentligt packad.

Inte heller handlar det om Scrooges stackars hårt prövade kompanjon Marlowe, som ju den skoningslöse Charles Dickens dömde till att efter sin död i all evighet gå och släpa på tunga järnkedjor till varnagel för alla levande och särskilt för den stackars gnidaren Scrooge....

I stället kommer fakta här att presenteras i fallet Christopher Marlowe, född 23 februari 1564 samma år som Galilei och Shakespeare, exakt två månader före

Shakespeare och fem dagar efter Galileis födelse och Michelangelos död. Ja, Michelangelo dog och Galilei föddes på samma dag, och Christopher Marlowe föddes veckan efter i Geoffrey Chaucers gamla Canterbury som son till en skomakare med juridiska intressen, och skaldens mor var också enligt vittnen en färgstark personlighet. Han sattes i klosterschola och var tydligen så lysande som elev, att han skickades av ärkebiskopen i Canterbury med ett stipendium till Cambridge, där han som ung man kom i kontakt med alla tidens ledande intellektuella i drottning Elisabeths tidevarv, främst Sir Walter Raleigh, som sökte efter Eldorado i Sydamerika, och Sir Philip Sidney, som var vän med Giordano Bruno, dominikanermunken som brändes som kättare då han framhållde i sin mening att jorden kretsade runt solen i stället för tvärtom. Giordano Brunos största utmaning mot sin samtid var att han hävdade vetenskapens rätt till sakligt tänkande som viktigare än någon religion, och sådana tankar besjälade alla i kretsen kring Sir Philip Sidney och Sir Walter Raleigh, vilket inkluderade fritänkaren Marlowe.

Han hade skickats till Cambridge för att han skulle gå den klerikala banan, men i stället blev han Englands förste dramatiker och skapade det engelska versdramat, som ju sedan blommade ut ordentligt under namnet Shakespeare. Marlowes första versdrama om den albanske frihetshjälten Skanderbeg har gått förlorat, men hans stora genombrott och hela den engelska dramatikers var "Tamburlaine the Great", ett titaniskt versdrama i två delar och tio akter, som låtsas illustrera den turkiske storkhanen Timur Lenks liv och leverne men som i själva verket skildrar Ivan den Förskräckliges liv inklusive sonmord och alla de andra värsta förbrytelserna. Detta var 1588, samma år som den stora spanska armadan seglade mot England och sin undergång och England etablerades som världsmakt.

Marlowe åtnjöt sedan fem år av betydande teaterframgångar, främst "Doktor Faustus", som ju två sekler senare inspirerade Goethe till hans livsverk. Han skrev även dramer om Bartolomeinatten i Paris 1572, om Dido och Aeneas, om turkarnas invasion av Malta, och inledde de storartade engelska krönikespelen med den epokgörande "Edward II", där redan hela Shakespearedramatiken förefinns i sin fullfjädrade och färdigt utvecklade form. Han skrev även poesi, enkannerligen kärlekspoesi.

I maj 1593 försvann han spårlöst. Det hette att han hade blivit mördad i ett krogslagsmål. Hans plötsliga försvinnande kringgärdades av ett sus av skandaler. Det kom fram att han hade blivit angiven inför Englands inkvisitionsdomstol, *the Star Chamber*, för kätteri, hädelser och homosexualitet. Hans egen närmaste kollega, Thomas Kyd, också dramatiker, som han hade samarbetat med och levt tillsammans med, angav själv Marlowe för dessa brott när han låg på tortyrbänken, då man konfiskerat ateistiska skrifter hos honom. Thomas Kyd hävdade att dessa var Marlowes. Denne hade arresterats i mitten av maj men genast blivit fri mot borgen med tillsägelse att hålla sig tillgänglig. Det var att befara, att om Marlowe åkte fast inför inkvisitionsdomstolen, också hans andra fritänkande vänner skulle åka fast för samma inkvisitorer, vilket inkluderade inte bara Sir Walter Raleigh utan även filosofen Francis Bacon och en hel krets av Englands då ledande intellektuella. När Marlowe försvann hade han alltså inte kunnat göra det vid ett lämpligare ögonblick. I och med att han försvann hade inkvisitorerna ingenting att ta på.

Så sent som 1925 hittades den juridiska mordutredningen i fallet Marlowe. Man fann då att ingenting i den stämde och att den var i skummaste laget. Marlowe skulle ha tillbringat en hel dag i sällskap med tre skumma kumpaner, de skulle ha ätit tillsammans och haft en angenäm dag och eftermiddag i ett hus i Deptford, och sedan skulle det plötsligt ha uppstått bråk om räkningen. Marlowe skulle då ha vilat på en

säng bakom sällskapet medan de tre kumpanerna skulle ha setat vid ett bord, alla med ryggarna mot Marlowe. Marlowe skulle plötsligt ha angripit den mittersta bakifrån med en dolk, varpå denne den mittersta skulle ha försvarat sig med sin dolk (inkländ mellan de två andra) och gett Marlowe ett hugg över ögat, vilket Marlowe omedelbart skulle ha dött av. Dödsorsaken så som den skildras i mordutredningen är vetenskapligt medicinskt omöjlig.

Liket av den mördade skulle omedelbart ha smusslats ner i en okänd grav där i Deptford bakom någon knut någonstans, så att ingen visste var det låg. De tre kumpanerna blev alla frikända och frisläppta nästan genast. Alla var anställda av Thomas Walsingham, som var Marlowes närmaste vän och beskyddare, sponsor och arbetsgivare, kusin till framlidne Sir Francis Walsingham, chefen för drottning Elisabeths underrättelsetjänst, som Marlowe själv varit agent för på uppdrag i Frankrike. Kort sagt, ingenting i denna mordhistoria stämmer.

Det var maj 1593. Följande månad inträffar en debut i engelsk litteratur. Ett poem kommer ut som genast blir populärt och älskat genom sitt sköna språk och innehåll, och författaren är en viss totalt okänd William Shakespeare från Stratford, som kommit till London samma år som skådespelare och som ingen visste någonting om. Det skulle visa sig senare att han hade rymt från sin äldre fru i Stratford och tagit risken att söka sin lycka i London på egen hand. Denne William Shakespeare skulle sedermera göra sig känd i London som mäklare, fastighetsägare och förvaltare, skådespelare, regissör, teaterchef med mera, kort sagt, en gedigen teaterman och affärsman med ständigt händerna fulla. Han dog 1616. Sju år senare 1623 utkommer Shakespeares samlade verk, 36 skådespel och en samling episka och lyriska dikter, de flesta av verken aldrig publicerade tidigare och utan att Shakespeare själv egentligen gjort några som helst anspråk på dem under sin levnad — de som tryckts tidigare hade ständigt brukat komma ut i piratupplagor.

Därmed är fallet presenterat. Var och en drage sina egna konklusioner.

Arden av Feversham.

Detta är ett unikt drama i den elisabetanska dramatiken genom sin fantastiska realism och modernism: intrigen är precis som en av Alfred Hitchcocks roligaste mördarkomedier. Det är en svart komedi där de första fyra akterna går åt för skurkarna till att misslyckas med att mörda sitt tilltänkta offer på alla tänkbara vis ett nästan oräkneligt antal gånger. Huvudskurken är offrets egen hustru, som är nyckfullheten själv: i ena stunden bedrar hon sin äkta man för att i den andra försonas med honom och lova honom vara evigt trogen, varpå hon genast bedrar honom igen och på nytt lejer sina mördare till att ta livet av honom. Hennes älskare hjälper till på bästa sätt men drar sig alltid då och då tillbaka och försöker göra slut och försonas med den äkte bedragne mannen, som är en vän till honom, för att i nästa stund på nytt övertalas av den ampra kvinnans manipulationer till att genomföra mordet. Och offret är inte världens oskyldigaste lamm han heller. Tydligen har hela grevskapet Kent all anledning att önska honom ur livet, då han tydligen lurat av alla grevskapets landägare deras jordar och egendomar. Men de präktigaste karaktärerna är ändå mördarna, tre stycken, en otrolig samling skälmskurkar, där ässet är en viss Will, som är som en karikatyr eller parodi på en superpsykopat.

Hela pjäsen vilar på spänningen i att mordet aldrig lyckas utan bara misslyckas om och om igen, varför det blir som en antiklimax när det till slut i femte akten ändå äntligen lyckas. Plötsligt är det roliga slut, och kvar återstår bara att hänga de fem

skurkarna inklusive hustrun.

Vem har då skrivit denna mycket svarta kriminalkomedi? Det är det som är frågan. Den trycktes 1592 utan upphovsman men bygger helt på vad som en gång hände i verkligheten i Feversham omkring 1550, när Alice Arden lyckades mörda sin äkta man med sin älskares hjälp och tre lejda mördare efter många misslyckanden. Pjäsen vibrerar av lokalfärg och äkta liv, krogstämningarna är så genuina att man upplever att alla dessa krogar måste ha funnits i verkligheten, och hela pjäsen bär nästan en dokumentär prägel, om dock kraftigt dramatiserad och teatraliserad till komiska proportioner, som knappast förelåg i verkligheten. Men man får tydligt det intrycket att upphovsmannen måste ha känt till alla dessa platser och miljöer och insupit dem med modersmjölken. Christopher Marlowes far John Marlowe var född i Ospringe vid Feversham 15 kilometer från Canterbury, vart han flyttade senare och bildade familj. Som barn måste John Marlowe ha upplevt hängningen av Alice Arden i Canterbury, sin tids största skandalsensation, och kanske även sett de andra liken dingla i galgen mellan Ospringe och Feversham. Ospringe hör idag till Feversham.

Även för övrigt passar pjäsen bra in i pusslet av Marlowes arbeten. Det är samma makabra humor som i "Juden på Malta" och "Edward II" och har troligen kommit till mellan dessa båda pjäser omkring 1591. Det är Holinsheds krönika som ligger till grund för textmaterialet, samma text som använts till "Edward III", "Edward II" och alla de Shakespeareska krönikespelen utom Henrik VIII; men i "Arden från Feversham" har historien kryddats extra med saftig humor, grälla karaktärsfärger, utomordentliga komediinslag och en spiritualitet som nästan erinrar om "Hamlet". Det är intriger på högsta nivå av avancerat och mycket komplicerat slag, komplotterna är lika utstuderade och långsökta som i "Hamlet", och allt går precis lika snett som i Helsingör. Pjäsen är klart högt inspirerad, och en ung genialisk dramatiker har verkligen lyckats göra det bästa av en sak som redan i sig lovade mycket genom sin flagranta karaktär av sensationell kvällspress fast redan från 1500-talet.

Det tragiska fallet Sir Francis Bacon.

Det enda man alltid kan vara helt säker på när det gäller fallet med den elisabetanska epokens störste filosof är, att hans fall aldrig någonsin kommer att kunna utredas helt och hållet. Det är fritt fram för spekulationer för evigt.

Och fastän han var banbrytare inom så många ämnen, främst filosofi och vetenskap, där han med kraft genomförde klarhetens och logikens rätt och företrädde framför allt religiöst tänkande, vidskepelse och övertro, så var han iögonfallande dålig på att bringa någon klarhet i sitt eget liv inför eftervärldens ögon.

Vi står inför en av renässansens mest komplicerade personligheter, ett klart universalgeni där något gick fel från början, så att hela hans liv (vid sidan av hans karriär och briljans som tänkare och skriftställare) kom att domineras av en hopplös självdestruktivitet. Han var därvidlag påfallande lik Lionardo da Vinci, en annan som överträffade alla andra inom alla områden men inte kunde fullborda eller avsluta någonting, för att lämna efter sig en outredbar härva av kaotisk briljans.

Likväl tycker man att man kunde ha väntat sig bättre av Bacon, för han nådde i alla fall sitt samhälles näst högsta ställning med bara kungen över sig. Han gick den långa vägen med outtröttligt arbete i kronans tjänst som jurist och hade det i allmänhet knackigt men kom upp sig genom relationen med drottning Elisabets favorit hertigen av Essex, som tog Bacon under sina vingars skydd från 1591. När sedan Essex föll som upprorsman och halshöggs var Bacon nyckelfiguren i åtalet mot

honom. (Lytton Strachey har utförligt åskådliggjort detta i sin bok *"Elisabet och Essex"*.) Bacon kom sedan upp sig ordentligt under Jakob I och fick händerna fulla med kronans affärer från 1613, när produktionen av nya Shakespearepjäser upphörde. 1618 blev han lordkansler, rikets högsta ämbete efter kungens, för att efter bara tre år vanäras totalt, fräntas alla sina befogenheter och försvinna från det offentliga livet med sin karriär och sitt rykte förstörda. Likväl var det sedan under sina sista fem år han skrev sina främsta verk, mest på latin. Han dog genom en förkylning, som han ådrog sig genom ett naturvetenskapligt experiment, där han försökte sig på djupfrysning av kycklingar.

Redan under hans livstid fanns det somliga som trodde att han var författaren till Shakespeares verk. Påfallande mycket stämmer: de har samma rationalism och inställning till livet, under åren 1591-1613 hade Bacon bevisligen obegränsat med tid över för att kunna skriva pjäser, han var utbildad i Cambridge (vilket Shakespearepjäserna förräder att deras författare var, och vilket William Shakespeare från Stratford inte var,) och flera nyckelpjäser uppfördes i Gray's Inn, juristernas tillhåll, där Bacon var medelpunkten.

Därmed är vi tillbaka i Shakespearedebatten. Vid det här laget framstår Bacon och Marlowe som de avgjort starkaste kandidaterna, ty båda var utbildade i Cambridge, vilket det framgår ur pjäserna att författaren torde ha varit, och vilket varken Stratfordmannen eller Derby var. Båda är även de mest tragiska kandidaterna.

Bacons fall framstår dock som mera titaniskt, när han vid toppen av sin karriär som sextio år gammal blir fullständigt offentligt vanärad för att han som lordkansler tagit mutor. Det är den totala vanäran, som han till och med tvingas överleva. Han dömdes till böter av 40,000 pund, en mer än astronomisk summa på den tiden, som han naturligtvis aldrig kunde betala. Det var ett orimligt bötesbelopp, och kungen efterskänkte det mesta, men Bacon kunde aldrig visa sig offentligt mera. Hans fall framstår som en spöklig manifestation av både "Kung Lear" och "Timon av Athen", som dock båda skrevs långt tidigare.

Denna tragedi tycks ha förföljt honom även i Shakespearedebatten. I slutet på 1800-talet kom man i allmänhet på att Bacon måste ha varit Shakespeare, och till denna teoris förespråkare hörde auktoriteter som Mark Twain, Henry James, Bernard Shaw och Daphne du Maurier. Men Baconskällskapet kom att påvisa samma självdestruktivitet som Bacon själv. De förlorade sig i kryptogramspekulationer, tron att Bacon lämnat efter sig en massa chiffer, det spreds legender om honom av det slag som han själv mest av allt under sin levnad tagit avstånd från, han framstod som frimurarnas store profet i England, och med tiden framstod Baconianerna som mer och mer löjliga. Andra kandidater, som Oxford, Derby och Marlowe, framstod som mindre löjliga i jämförelse.

Till detta kommer Bacons ofrånkomliga baksidesliv. Han var en mycket sjuklig man i hela sitt liv, troligen kroniskt överspänd och neurotisk, han gjorde sig i regel socialt omöjlig genom sina manér, (han var inte alls någon lysande hovman som Lionardo da Vinci,) hans övermodiga ambitioner gjorde honom till en odräglig karriärist, och liksom sin bror Anthony Bacon var han uttalat homosexuell och blev till och med åtalad för detta som ung man, precis som Lionardo da Vinci. Hela sitt liv höll han ett litet hov av ynglingar omkring sig, mest tjänare, pager och sekreterare, som han delade säng med. Han gifte sig som 40-åring med en rik arvtagerska på 14 år. Det förbättrade hans ekonomi ehuru äktenskapet blev barnlöst.

Detta baksidesliv, som ger oss en osmaklig bild av Bacon som opportunist, egoist och materialist, är svårt att få att gå ihop med Shakespeares upphöjda och helt självförnekande konst. På sin höjd kan man betrakta det som troligt att Bacon kan ha

varit den slutliga redaktören för "*The First Folio*" 1623, men det är mycket svårt att få honom till alla dramernas enda skapare. Han framstår som något av Shakespeareaffärens *Joker*, vars betydelse för hela leken är oöverskådlig men odefinierbar.

Längre fram skall vi även undersöka hans mycket märkliga anteckningsbok "*Promus*" och se vad vi kan få ut därav; men i nästa nummer skall Shakespearedebatten ägnas åt en undersökning av det mycket egendomliga fallet *John Penry*.

Fakta och spekulationer i fallet John Penry.

John Penry avrättades genom hängning den 29 maj 1593. Men han var ingen vanlig brottsling utan en i Cambridge och Oxford högt utbildad man med goda kontakter inom de högsta intellektuella kretsarna, enkannerligen bland fritänkare som Francis Bacon och hertigen av Essex. Dessutom var John Penry en kyrkans man och betraktas ännu idag i sina hemtrakter i norra Wales som en martyr. Men märkligast av allt i avrättningen av honom är, att han inte tilläts ta farväl av sin hustru och fyra döttrar. Han hängdes plötsligt och i största hemlighet och hämtades i princip utan förvarning direkt från middagsbordet till schavotten. Ej heller fick han någon begravning, utan hans kropp försvann spårlöst, och någon honom tillhörig grav blev aldrig känd.

Vad var då hans oerhörda brott, som förtjänade en sådan neslig ändalykt? Jo, han hade varit frispråkig. Han hade vågat kritisera högt uppsatta biskopar och ärkebiskopar, och dessa hade hämnats genom att få honom stämplad som upprorsman och farlig landsförrädare. I synnerhet en person hade utmärkta motiv för att hämnas på den fromme John Penry, nämligen dåvarande ärkebiskopen av Canterbury, John Whitgift, även känd som den som gav Christopher Marlowe möjlighet till utbildning i Cambridge. Även John Penry studerade i Cambridge samtidigt som Marlowe, de var jämnåriga och av ungefär samma kroppsbyggnad och intellektuella kapacitet.

En som till fullo delade John Penrys kritik av de episkopala myndigheterna var 'Martin Marprelate', en ökad och okänd pamflettförfattare, vars identitet aldrig har kunnat avslöjas med någon bevislig säkerhet. Denne Martin Marprelate kunde i sina pamfletter kalla ärkebiskopen av Canterbury för 'Canterburys Kaifas', 'Belsebub av Canterbury', 'den monstruöse Antikrist', 'den blodiga tyrannen av Canterbury' och annat sådant. Marprelate-debatten är alltså en helt lokal företeelse i Canterbury 1588-89, där Christopher Marlowe hörde hemma och där John Penry då var verksam. Den fräna raljanta stilen i Marprelates pamfletter är dräpande ironisk och har jämförts med Jonathan Swift och Mark Twain. Den är alltså rolig. Hans huvudbudskap är: INGA FLER BISKOPAR! Han kallar alla biskopar i England, Wales och Irland för 'småpåvar' och för 'Antikristusar hela högen men av den futtigaste sorten' och drar sig inte för att nämna dem vid namn i långa rader. Värst träffad av alla kände sig ärkebiskopen av Canterbury, John Whitgift, som svarade med den fulla kraften av sitt ämbete, varpå Marprelate bara förlöjligade honom ännu mera i sina pamfletter. John Penrys oortodoxa ståndpunkter var väl kända, då han predikade offentligt, så det var självklart att han skulle bli misstänkt för att vara 'Martin Marprelate', speciellt som hans egna skrifter bevisligen kom från samma tryckpress som Martin Marprelatepamfletterna; men John Penry förnekade med eftertryck att han över huvud taget visste vem Martin Marprelate var. Det är accepterat idag att han troligen talade sanning, ty John Penry är utan humor, medan 'Marprelates' raljanta ironi är en

gycklares.

Däremot är det helt naturligt att sätta Marlowe i samband med Marprelate. (Jämför prästen 'Oliver Martext' i "Som ni behagar".) Den raljanta stilen utan spär hos Marprelate är identisk med Marlowes mest raljanta och ironiska pjäser, som "Doctor Faustus" i sitt överskridande av alla gränser. Troligen var Marlowe mannen bakom 'Martin Marprelates' skoningslösa drifter med den engelska kyrkan, och 'Martin Marprelate' måste ha varit fullt medveten om John Penrys liknande angrepp på den kyrkliga överheten, då pamfletterna troligen skrevs med John Penrys föregångsexempel som moralisk inspiration. Men den som fick skulden var John Penry.

Han fick sitt hus genomsökt och sina skrifter konfiskerade och skulle ha arresterats, om han inte lyckats fly till Skottland under förklädnad. Men hans prövningar hade bara börjat. Drottningen krävde av kung James av Skottland hans utlämnande, men James kunde inte komma åt honom. Ändå återvände han till England efter två år och arresterades den 22 mars 1593. Man försökte omvända honom från Wycliffes och Luthers hemska föredömen, men han höll fast vid sina fria presbyterianska åsikter. Den 21 maj ställdes han inför rätta 'för upprorisk verksamhet', och hans egna konfiskerade skrifter användes som bevis emot honom, precis som de skrifter som under husrannsakan påträffats hos Thomas Kyd användes mot denne jämte tortyr för att avtvinga honom bekännelser till kätteri och stämplingar. Fastän ingenting kunde bevisas mot John Penry blev han dömd för landsförräderi till döden. Brevledes försäkrade han sin lojalitet inför premiärministern och hertigen av Essex, men dödsdomen bestämdes till den 25 maj. Den uppsköts emellertid, hans släktingar och familj som kommit till avrättningsplatsen fick gå hem igen, och så avrättades han i stället i största hemlighet fyra dagar senare utan några vittnen eller åskådare. Man var kanske rädd för effekterna av en offentlig avrättning av en så pass berömd och avhållen person som han. Fallet är ett av de värsta justitiemorden under drottning Elisabets tid och efter Maria Stuart den mörkaste fläcken på hennes regering.

Detta skeende sammanfaller av en händelse nästan exakt med rättegången och 'mordet' på Christopher Marlowe, som ju officiellt blev 'mördad' dagen efter John Penry. En teori vill göra gällande, att liket som likbesiktigaren Danby fick undersöka den 1 juni i själva verket var John Penrys, som under natten smugglats till Deptford den bara 6 kilometer långa vägen från John Penrys avrättningsplats på vägen till Canterbury. Psykologiskt skulle det stämma ganska väl. I iscensättningen av sin egen död skulle Marlowe ha gjort upp med sitt eget förflutna och framför allt med sitt kyrkliga förflutna genom att låta sin ödesbroder John Penry gå hädan som martyr under Marlowes namn. Allt som behövdes för att lura likbesiktigaren var att tillfoga liket ett extra övertygande djupt sår i huvudet. Eftersom John Penry lades upp fullt påklädd skulle likbesiktigaren Danby inte ha märkt och ännu mindre sökt efter eventuella märken av en snara runt likets hals. Det var ju inte så noga på den tiden — lik låg och skräpade och dök upp överallt i drottning Elisabets London, i synnerhet under pestens tid, och endast i undantagsfall gjordes det utredningar och det slarvigt. (Vi har nästan en parallell situation idag, när endast högst en procent av alla polisanmälningar leder till åtal, i synnerhet om det är poliser som blivit anmälda för övervåld.)

Därigenom hade Marlowe gjort upp med sitt förflutna och med sitt problematiska samröre både med Penry och Kyd, och kunde han som en fågel Fenix födas på nytt och fortsätta sitt arbete men under helt andra namn än Christopher Marlowes. Ty han var ju officiellt död och därmed befriad från olägenheten av att

någonsin mer kunna framstå som obekväma.

Sir Francis Bacons hemliga anteckningsbok.

Under åren 1594-96 förde Francis Bacon en privat anteckningsbok som han kallade "*The Promus of Formularies and Elegancies*", vanligen kallad bara *Promus*. I 200 år förblev den okänd, och den blev inte publicerad förrän 1883. Sedan dess har den utgjort grunden för Baconianernas hävdande av att det var Bacon som skrev alla Shakespeares verk. Denna anteckningsbok består nämligen i avsevärd utsträckning av Shakespeares citat ur pjäser som 1596 ännu inte hade skrivits.

Naturligtvis chockerade detta alla Shakespearebeundrarna. Det var det första skottet under vattenlinjen på Shakespeareortodoxin, den sedan 1623 vedertagna uppfattningen att alla Shakespeares verk inte hade någon annan författare än William Shakespeare. Det saknades dock inte heller argument emot vittnesbörderna i *Promus*. Man hävdade, att sådana citat som Bacon noterat i sin anteckningsbok var dagligt tal och uttryck som användes av gemene man och inte alls några unika uttryck för just Shakespeare. Man påpekade att ytterst få av 'Shakespearecitaten' ur *Promus* stämde exakt med deras motsvarigheter i pjäserna. Man hävdade att någon annan, som stod Bacon nära, hade kunnat ta del av *Promus* och använda dess slipade formuleringar. Går man in på detaljerna i *Promus* kan man alltså faktiskt förklara bort det mesta av häntydningen på att Bacon skulle ha varit Shakespeare.

Men man kan inte förklara bort allt. Vissa saker är alltför övertydliga för att kunna ignoreras. *Promus* är skriven på alla de språk som Bacon behärskade, det är engelska, grekiska, latin, italienska, spanska och franska. Det är exakt alla de språk som Shakespearepjäserna förråder att deras författare hade kunskaper i. Stratfordmannen Shakespeare satte aldrig sin fot i ett universitet, bodde hemma bland alla Stratfords analfabeter tills han var nästan 30, ägnade sig i Stratford enbart åt småaktiga processer och penninggräl med sina grannar samt åt sin mycket äldre fru med deras tre barn och hade i London fullt upp som praktisk teaterman mest inriktad på att göra pengar. Han reste aldrig utomlands och har inte efterlämnat ett enda brev eller en enda bok. Hans egen dotter kunde inte skriva sitt eget namn. Kort sagt, allt tyder på att han var komplett obildad men hade näsa för pengar.

Märkligast i *Promus* är de talrika citaten ur pjäsen *Kung Lear*, som skrevs först 10 år efter *Promus*' tillkomst. Det finns även andra kopplingar mellan Bacon och *Kung Lear*. Pjäsen bygger på en tidigare pjäs, *Kung Leir*, med vissa skillnader: i *Kung Leir* blir kungen inte galen, och hans döttrar försöker inte få honom omyndigförklarad. Strax före tiden för *Kung Leirs* tillkomst hade Bacon 1603 som advokat att göra med ett tragiskt rättsfall: en far höll på att bli senil, och hans två äldsta döttrar försökte få honom omyndigförklarad så att de kunde ta över hans egendomar. Hans yngsta dotter överklagade så långt hon kunde och försökte förgäves hindra att hennes far, Sir Brian Annesley, som tjänat drottningen troget i hela sitt liv, skulle få sluta sitt liv som officiellt stämplad som galen. Mitt i denna kontrovers dog Sir Brian. Hans yngsta dotter råkade heta Cordell.

Om Bacon verkligen skrev Shakespeares pjäser måste han konsekvent ha varit ytterst mån om att dölja detta författarskap, då han i så fall lyckades med detta intill fulländning, så att det till denna dag har varit omöjligt att binda honom till dem. Men det går inte att bortse från möjligheten. I beaktande av allt det andra som Bacon skrev, mest högt strävande filosofiska verk på latin med ambitioner att reformera världen, så kan han ha roat sig med att vid sidan om skriva pjäser som avkoppling, som han då

haft alla skäl till att ej vilja låta synas med hans namn vid sidan av sina seriösa arbeten. Vem som än skrev dem, (och ju mer vi får veta om saken, desto tydligare framgår det att det inte var Shakespeare,) hade han allt intresse av att gömma sig. William Shakespeare var troligen den perfekta pjäsmäklaren som fattade vitsen i att bevara hemligheter om de gav honom en förtjänst.

Klart är att Francis Bacon måste ha haft något högst väsentligt att göra med i synnerhet slutredigerandet av Shakespeares verk. Det återstår att få någon klarhet i denna roll — om han var deras författare, retuschör eller redaktör, helt eller delvis.

Apologi för Shakespeare, av John Bede.

Kära anti-stratfordianer,

Med all respekt för era kandidater som Bacon, Rutland, Derby, Marlowe, Heywood, Oxford och andra, men förtjänar inte William Shakespeare åtminstone en plats i solen tillsammans med dem? Han har ju ändå ingenting annat. Marlowe har fått äran för att ha skapat det elisabetanska dramat på blankvers, och ingen ära kunde vara större. Både Derby, Rutland och Oxford var Jarlar och kunde inte nå mer etablerade eller ärbara positioner i livet. De fick ut allt de ville av livets goda utan att behöva skriva någon odödlig poesi, vilket deras titlar och ärebetygelser knappast motiverade dem till att göra. Beträffande Bacon, så blev han sin tids rikaste och mäktigaste man i England, och mer därtill: även i Skottland och Irland, så varför skulle han då ha brytt sig om att nära ambitioner på att dessutom bli den störste av poeter? Det verkar inte klokt. Alla hans skrifter andas ensidigt världsliga och materialistiska ambitioner. När han begick misstag och förlorade allt var alla Shakespeares tragedier för länge sedan skrivna, och varför skulle han ha skrivit så mörka tragedier medan det enbart gick bra för honom?

Thomas Heywood specialiserade sig på husliga lokalpjäser och var liksom Rutland för ung för att ha kunnat skriva exempelvis de stora Henrik VI-tragedierna. Men låt oss för all del ära den som äras bör: Thomas Heywood fortsatte efter Shakespeare och Jonson och höll liv i teatrarna och utförde troligen ett avsevärt jobb som redaktör dessutom, eftersom han bekände sig ha haft sin penna med i 220 elisabetanska pjäser. Det är en bekännelse att respektera, och det finns ingenting som motbevisar den. Men han bekände sig inte till att ha skrivit någon av Shakespeares pjäser.

Så vem är kvar? William Shakespeare. Han har ingenting utom sina pjäser. Beröva honom hans rätt till pjäserna, och det blir ingenting kvar av honom. Vem kan vara så grym? Särskilt emedan han ju faktiskt kan ha skrivit dem, eftersom det inte finns något bevis för motsatsen.

Jag medger, att det inte finns något bevis för hans författarskap. Hans samlade verk publicerades långt efter hans död, och ingen kom till hans begravning. Ingen berömde honom som dramatiker innan "The First Folio" kom ut sju år efter hans bortgång. Men alla dikterna och lovorden av honom i "The First Folio" kan inte bevisas vara falska. Det finns ingenting, absolut ingenting, som bestrider deras äkthet och uppriktighet. Shakespeare *kan ha varit* den enda författaren till de 36 dramerna och troligen några till, och han var den förste som erkändes som sådan.

Och ni måste erkänna, att det ligger ett visst drag av autenticitet över John Aubreys anekdoter, om hur Shakespeare höll tal över sin far slaktarens boskap när den avlivades. Han var välskapt och hade ett imponerande yttre, två nödvändiga krav för en god skådespelare. Ingen har någonsin ifrågasatt att han var skådespelare. Kan

ni finna en enda professionell skådespelare bland alla de andra kandidaterna? Och vem utom en skådespelare kunde ha skrivit så perfekt för rösten?

Jag ber er att unna Shakespeare vad ingen missunnat honom sedan 1623. Varför börja nu med att trakassera och vanära honom? Ingen av de andra behövde William Shakespeares ära. De hade sina egna meriter. William Shakespeares enda ära är hans konst. Beröva honom inte den, var så snälla, om ni är gentlemän.

John Bede.

Kommentar. John Bedes synpunkter är symptomatiska: marken skälver under Shakespearianernas fötter, och ifrågasättandet av hans författarskap tilltar till och med inom akademiska kretsar. I nästa nummer skall vi försöka summera bevisningen hittills, men det är att befara att den fortsatta Shakespearedebatten kan bli både uppslitande och långvarig, då det allt tydligare framgår, att någonting var sjukt i den från början, alltså redan 1623.

Summering av (de obefintliga) bevisen.

Det finns inga bevis för att Shakespeare skrev Shakespeare, och det har aldrig funnits några. Men genom utgivningen av "The First Folio" 1623 etablerades det att Shakespeare var författaren, och ingen gjorde några invändningar. Det var helt tryggt och ofarligt att etablera Shakespeare som den ende författaren 1623 eftersom han då varit död i sju år och hans änka dog det året. Ingen bekymrade sig över det faktum att texterna i "The First Folio" inte överensstämde med de texter som publicerats i Shakespeares namn medan han levde. De första protesterna höjdes när det var alldeles för sent att höja några protester, hävdade de etablerade Shakespeare-akademikerna. Det spelar ingen roll hur överväldigande logiska argumenten är mot att Shakespeare skulle ha varit författaren, ty de etablerade Shakespeare-akademikerna kan alltid peka på autenticiteten i förorden till "The First Folio" och säga: "Så länge ni inte kan bevisa att dessa texter far med lögn har ni ingenting att komma med. Fram med bevis!" Och i all sin självgodhet kan de fortsätta agera som etablerade Shakespeare-akademiker.

Men deras ställning är ohållbar, och gradvis finner de det allt svårare att försvara sina positioner. Indicierna mot Shakespeare som författaren till förmån för Bacon, Oxford, Derby eller Marlowe får ständigt större uppmärksamhet och börjar gå dem på nerverna. Fallet Bacon är klart: allt tyder på hans redaktörskap i "The First Folio" med assistans av Ben Jonson, som gjorde karriär på att ta betalt för att skriva lögn. Men Bacons fall har en spricka: sonetterna, som är svåra att passa in i Bacons liv. Därför menar Baconianerna att sonetterna bara är fantasier, vilket är en bortförklaring av deras existens och innehåll. Beträffande Oxford, så finns det ingen som bättre passar in i den Shakespeareska personligheten än han, och "Hamlet" kunde vara Oxfords självbiografi. Men det föreligger ett problem i detta fall: 1604 var Oxford redan död. Men han hade en svärson, en teaterfantast liksom han själv, William Stanley, en av de skummaste karaktärerna bland elisabetanerna, som inte har lämnat något spår efter sig i historien utom litet tryckt musik, några brev, några gräl med sin fru som för tankarna till Othello, en lång dikt om hans resor över hela Europa inklusive Turkiet och Ryssland som ung, det faktum att Richard Lloyd (som förevisats som 'Holofernes' i "Kärt besvär förgäves") var hans lärare och förklade på hans resor, den fantastiska ställningen som guvernör för ön Man, det viktiga förhållandet att han ägde några av Londons ledande teatersällskap, samt tre söner.

Hans bror och företrädare som Earl av Derby, Ferdinando, var en av Englands dominerande teaterentusiaster och fritänkare tills han förgiftades av katoliker i april 1594 emedan han inte ville ta sig an deras sak fastän han var katolik och drottningens kusin. De ville ha honom som sin kandidat till tronen, och efter hans död undersökte katolikerna Williams möjligheter som kandidat men fann honom alltför upptagen med att skriva komedier. Ingen vet vad det blev av dessa komedier, och ej heller har de någonsin identifierats. Bröderna Stanley hade också en kusin William Stanley i Spanien som var en förrädare. Så William Stanley hade all anledning i världen att hålla en så låg profil som möjligt med en förgiftad äldre bror och en kusin (med hans eget namn) som förrädare. Och hans namn har alltid en märklig effekt i alla Shakespearediskussioner: närhelst den 6:e Earlen av Derby nämns tystnar alla Shakespeareargument. Det faktum att efter hans död i september 1642 alla teatrar i England stängdes av Puritanerna och inbördeskriget bröt ut ökar mystiken kring denne man. Många höga akademiker och litteraturforskare har ansett honom vara Shakespeare, men sonetterna passar inte bra in på honom heller.

Slutligen har vi Christopher Marlowe, skaparen av det elisabetanska versdramat, som officiellt omkom i ett kroggräl under mystiska omständigheter på pingstafton 1593. 1905 anlätades i Boston, Massachusetts, en viss doktor Mendenhall, som hade en metod enligt vilken litterära "fingeravtryck" kunde avläsas, för att få det bevisat att Bacon och Shakespeare var samma författare; men Shakespeares litterära "fingeravtryck" överensstämde inte alls med Bacons medan det däremot av en händelse visade sig att de överensstämde perfekt med Marlowes. 1925 hittade litteraturforskaren Leslie Hotson likbesiktigaren Danbys rapport i utredningen av mordet på Christopher Marlowe, en rapport som nu inte lurade någon längre som den gjort 1593, då det nu visade sig att det sår som enligt rapporten tillfogats Marlowe omöjligt kunde ha varit dödligt. 1955 publicerade Calvin Hoffman teorin att mordet på Marlowe varit arrangerat för att få det att se ut som ett mord bara för att därmed rädda Marlowes liv och låta honom komma undan den engelska inkquisitionen, som redan torterat hans vän och kollega Thomas Kyd och avrättat hans kollega John Penry. Calvin Hoffmans arbete bestod av 700 sidor av vilka endast knappt 200 blev publicerade. Hans "bevis" var förstas bara indicier, och Stratfordianerna kunde lugnt avfärda dem som sådana. 1995 publicerade A.D. Wraight "The Story that the Sonnets Tell", den mest utförliga analys av sonetterna som har gjorts och den enda som med någon framgång och tillfredsställelse har kunnat förklara sonetternas konstiga sakinhåll. Hennes arbete visar klart att sonetterna passar perfekt in på Marlowe och inte på någon annan.

Så allt tyder på att Marlowe fortsatt sin dramatiska verksamhet under William Shakespeares namn som skydd, kanske även senare under John Websters namn, kanske i samarbete med Beaumont & Fletcher, och kanske även under andra namn. Om det var han, så tillbringade han med all sannolikhet en del år uppe i Lancashire i earlens av Derbys sällskap och under hans beskydd, där han tillgodogjorde sig många Lancshiredialektala uttryck som de återfinns i pjäser som "Hamlet". Och med största säkerhet måste Bacon ha varit antingen hans medarbetare eller åtminstone hans beskyddare. Bacon och Derby hade mycket med varandra att göra inom juridik och affärer.

Men Stratfordianerna kan vara lugna. Det finns fortfarande inget bevis mot att herr Shakespeare skulle ha varit den ende författaren till hela "The First Folio". Shakespeares namn förblir etablerat sedan 1623, och bisarra fenomen som "The Story that the Sonnets Tell", Calvin Hoffmans forskningsresultat, doktor Mendenhalls högst oväntade upptäckter, likbesiktigaren Danbys konstruktioner, "Hamlet",

sonetterna, Marlowes märkliga öde — det är ju bara historier.

Mysteriet, av Laila Roth.

Oxford — den fåfänga översittaren, som skröt med sin fåfänga, som vid behov omvandlade sitt teatersällskap till ett gäng gatuligister och huliganer, som dräpte sin förmyndares tjänare för ingenting, förlöjligad men accepterad, och som fick en pension på 1000 pund om året av Hennes Majestät — för vad? För sina sonetter, som bara preluderade vad som sedan följde, eller för sina förlorade pjäser, som fullbordades av andra? Det kommer vi aldrig att få veta. Men hans sista 54-e levnadsår såg tillkomsten av Hamlet, Othello och Kung Lear.

Bacon — snobben, det ambitiösa universalgeniet, Englands Leonardo da Vinci, vetenskapsman, advokat och politiker, — men pjäsförfattare? Knappast. Han var för fin för sådant och för upptagen med politiska intriger mot Essex, sin välgörare, den romantiske jarlen, inkarnationen av alla Shakespeares hjältar och motsatsen till allt vad som var Sir Francis Bacon.

Derby — den försiktige jarlen med initialerna W.S. och förnamnet Will, föreståndaren för diverse teatersällskap, kanske även för Lord Chamberlains män, det viktigaste av dem alla, som iscensatte de flesta av Shakespearepjäserna, galen av svartsjuka över sin vackra men lättsinniga hustru, härskare över Isle of Man, universalresenären och den perfekta diplomaten, som inte har lämnat något spår efter sig i historien och vars hem och bibliotek förstördes av puritanerna — för vad? För att Shakespeares hemlighet aldrig skulle bli känd?

Marlowe — den revolutionäre pionjären, det dramatiska geniet, den dynamiske effektskaparen, både på scen och bakom, både i samhället och i societeten, som på något sätt fastnade i problemet med doktor Faustus' pakt med Djävulen och aldrig själv klarade sig ur hans klor.

Shakespeare — den ärlige affärsmannen från landet, som visste allt om hur man levererar och gör affärer av tal, som omvandlade Marlowes försädd till världens vackraste och mest bestående vinterträdgård, kanske den mest engelska av alla engelsmän, som lämnade efter sig i arv åt alla tider en outrannsaklig gåta av det mest perfekta pokeransiktet på scen någonsin.

Webster — den avslutande dramatikern, mest intresserad av rättsfall, som gjorde mycket väsen av damer på scen, kanske på grund av någon svårighet med deras väsen, lämnande efter sig det hopplösaste mysteriet av alla — ett till fulländning drivet engelskt drama av varken tragedi eller komedi utan bara av tvetydighet, gåckande eftervärlden mer än alla sina föregångare genom att inte lämna efter sig ett enda känt faktum om sitt liv — som om han aldrig hade funnits.

Vad skall vi tro? Sex gestalter men ett mysterium? Och vad är det mysteriets namn? Marlowe dog först, om han dog. Oxford dog precis när det engelska dramat kulminerade. Shakespeare dog innan det började deklinera. Bacon dog vanärad i ensamhet efter att ha varit Englands mäktigaste man. Vi kommer aldrig att få veta när

Webster dog eller om han dog. Och när Derby dog stängdes alla teatrar i hela England, och det stora inbördeskriget bröt ut, som förstörde alla bevis om vem som verkligen hade skrivit Shakespeares verk.

Laila Roth,
(översättning från engelskan.)

Kommentar. Detta är ett av våra intressantaste inlägg i debatten någonsin, genom att Laila i några få ord lyckas klargöra bilden av det troliga samarbetet mellan alla de sex nämnda Shakespeare-kandidaterna: alla var på något sätt delaktiga i arbetet, och ingen kan uteslutas. Att det förelåg ett samband mellan dem går inte att bortse ifrån.

Mike Rubbos film om Marlowe.

Den heter "*Much Ado About Something*" och är i stort sett en filmatisering av Calvin Hoffmans bok "*The Man Who Was Shakespeare*" från 1955. Mike Rubbo är en mångsidigt begåvad australiensare som tidigare gjort film om Vincent van Gogh och som själv även är målare. Han förevisar en del av sina mycket dekorativa, helt figurativa och färgexpressiva tavlor på en permanent konstutställning på Nätet, där man faktiskt kan bläddra igenom hans tavlor. Man känner genast hans påverkan av van Gogh — det är nästan samma kolorit och motivurval med även kvalificerade porträtt. Han blev tidigt intresserad av Shakespearefrågan och fann att fler och fler bland även veteranskådespelare tvivlade på att Shakespeare var författaren. Så fick han en dag Hoffmans bok i sin hand, och hans öde var beseglat. Han sysslade i årtal med bara denna enda fråga, och nu har han alltså gjort en film, som man stadigt får läsa mer och mer om i spalterna i framför allt Amerika.

Shakespearedebatten.

Under dagarna 17-19 maj kommer Göteborgs Skrivarsällskap att hålla ett öppet seminarium i Hagabion under vilket det är meningen att upphovsmanfrågan skall diskuteras ingående. Vi väntar oss dock knappast att kunna komma till någon lösning av problemet. Det bästa vi kan hoppas på är nya rön i forskningen som eventuellt kan bidra till det lilla ljus i dunklet som dock förekommer. I tur och ordning kommer alla de fem främsta kandidaterna till äran av att ha författat Shakespeares verk att föras fram i ljuset och argumenten för dem presenteras: William Shakespeare, Francis Bacon, earlen Edward de Vere av Oxford, hans svärson earlen William Stanley av Derby samt Christopher Marlowe. Troligen kommer även Sir Walter Raleigh och earlen av Rutland att komma fram i diskussionen. Vad vi främst avser är att presentera konstruktiva argument för alla dessas kandidaturer. Vi avser absolut inte att försöka jäva någon av dem, om dock det naturligtvis blir oundvikligt att även motargument presenteras och diskuteras. Vår grundsyn i problemet är att alla dessa sju var mer eller mindre medskyldiga till tillkomsten av denna samling verk som anses vara västerlandets kanske yppersta litterära och poetiska skattkammare jämförbar endast med Bibeln, Homeros och Dante.

Shakespeare-symposiet i Göteborg, maj 2002.

Symposiet organiserades genom Göteborgs Skrivarsällskap och ägde rum i

Oscars lokaler i Hagabion vid Linnégatan. Det varade i tre dagar under sammanlagt 18 timmar av föreläsningar och diskussioner, vilkas ledare var C. Lanciai (värd), Anders Ekman från Bollnäs (för Bacon), Don Mahan, Massachusetts (för Oxford) samt Peter och Frieda Barker från Cheltenham, England, för Marlowe.

Andra Shakespeareauktoriteter som företrädades under symposiet var John Bede (Nordirland), Laila Roth (England) samt Carl Nordling, Stockholm, för Derby, jämte andra författare ur litteraturen samt från Internet.

1.) *Fallet Shakespeare* Symposiet öppnades med John Bedes "Apologi för Shakespeare" på engelska och svenska. Försvarstalet bedömdes som en produkt av tämligen emotionellt önsketänkande.

2) Frågan ställdes varför Shakespeare drog sig tillbaka från scenen så tidigt vid endast 47 års ålder, medan han inte producerade någonting alls under sina sista fem år. Nästan alla andra stora genier har fortsatt producera sig långt upp i ålderdomen och Verdi och Tolstoj ännu i 80-årsåldern, medan Michelangelo fortfarande arbetade på en ny pietágrupp vid 89. Det tycks vara standard för genier av Shakespeares format att aldrig kunna sluta arbeta, medan Shakespeare skiljer sig från detta mönster, vilket föranledde en närmare undersökning av fallet Shakespeare rent medicinskt:

3) Hammerschmidt-Hummel-undersökningen presenterades med illustration av Shakespeares tre autentiska porträtt: Chandos-porträttet, Flower-porträttet och dödsmasken. Droeshout-porträttet är en senare kopia av Flower-porträttet. Professor Hildegard Hammerschmidt-Hummel upptäckte på båda de autentiska porträtten en svullnad på det vänstra ögonlocket, vilket antydde problem med tårkanalerna, vilket kunde vara ett tecken på en elakartad cancer. Vidare påfanns en liten karbunkeltumör i innerhörnet av vänsterögat samt i Flower-porträttet (av tio år senare datum än Chandos-porträttet) en knöl ovanför vänstra ögonbrynet, som en dermatologist diagnosticerade som en trolig bentumör. Alla dessa tecken på cancer bekräftades av ännu tydligare likadana symptom på dödsmasken, som därmed kunde identifieras som äkta. Denna dödsmask inköptes av en tysk i London under senare delen av 1700-talet och finns nu i Darmstadt. Dessa konstaterade symptom kan utgöra förklaringen till Shakespeares tidiga avsked från scenen och hans död vid endast 52 år.

4) Mark Twains korta kritiska Shakespearebiografi, där teatermannens bana som huvudsakligen en småaktig affärsman som vid sin död varken efterlämnade en enda bok, ett enda manuskript eller ett enda brev och vars sex namnunderskrifter tyder på att han knappt kunde skriva, presenterades på engelska och svenska och föranledde inga omedelbara kommentarer.

5) Den Shakespeareska familjens katolicism presenterades genom John Shakespeares (Williams fars) fromma katolska testamente funnet i Stratford på 1700-talet, varvid självotsägelsen i "Kung Johan" med dess starka antikatolska chauvinism påvisades — hur kan en medlem av en katolsk familj öppet angripa sin egen familjs förföljda katolska kyrka och presentera dessa angrepp från en nationalscen i egenskap av nationaldiktare i en hög social ställning medan hans fromt katolska far ännu lever? Argumentet bedömdes såsom svagt.

6) Amerikanen Pat Dooleys brutala statistik presenterades, som påvisade rikliga dokumentära bevis för 20 av Shakespeares dramatiska kolleger att alla dessa var "diktare till yrket" medan inte ett enda sådant skriftligt författarintyg eller -bevis kunde påvisas för William Shakespeare. Det finns fler bevis för hans existens än för någon av de andras genom juridiska dokument, transaktioner och andra olitterära handlingar men inte ett enda som utgör något bevis för att "han var diktare till yrket" medan sådana bevis finns i massiva mängder för 20 av hans kolleger. Det påvisades att

statistik lätt kan fås till att ljuga genom manipulationer av dess framställare för att gagna dessas ändamål i vilken riktning de behagar.

7) Slutligen presenterades sonett 23 som kanske den mest personliga och självavslöjande av dem alla, som ger bilden av diktaren som allt annat än en centralfigur som kommenderar sin omvärld, utan snarare som en blyg och försagd bakgrundsfigur utan förmåga att kunna uttrycka sig utom skriftligt, en man som älskade för mycket för att det skulle kunna uttryckas — ett vemodigt fall av otillräcklighet, vilken bild inte alls passar in på någon domderande scenpersonlighet och framgångsrik affärsman.

8) På frågan om vem som först började tvivla på Shakespeares författarskap presenterades fallet James Wilmot, en präst i senare hälften av 1700-talet, som i avsikt att åstadkomma den första detaljerade och vederhäftiga Shakespearebiografin reste omkring i hela Warwickshire för att samla material och minnen av skalden utan att finna någonting alls. Ändå fanns det åtskilliga familjer kvar nära Stratford som bott där i generationer och långt före Shakespeares dagar. Inga bevarade berättelser, inga traditioner, inga minnen av någon bard fanns det något spår av. Då han inte heller kunde finna något spår av någon Warwickshiredialekt eller någon hänvisning geografiskt till Stratford eller Warwickshire i dramerna drog James Wilmot den slutsatsen, att diktaren inte alls var från Warwickshire. Däremot kom han fram till att mycket i Shakespearedramerna vittnade om djupa kunskaper i ämnena juridik, medicin och vetenskap, vilka expertområden snarare var Francis Bacons. Innan han dog vid hög ålder överlät han alla sina kätterska dokument om saken åt lågorna men anförtrodde en viss James Cowell från Ipswich, en annan intresserad Shakespearebiograf som också kommit till Warwickshire på jakt efter Shakespeariana, sina misstankar om att Shakespeare inte skrivit Shakespeare. James Cowell framlade detta för sitt filosofiska sällskap i Ipswich men väckte därmed ett sådant ramaskri, att han aldrig mer vågade dryfta saken med någon. Först 1932 upptäcktes dokumenten om detta i Ipswich. James Wilmot kan därmed sägas ha varit den förste Baconianen.

I efterhand har det uppkommit ytterligare två Shakespeareska frågeställningar, som Shakespeare-anhängarna har haft svårt för att besvara.

Den första är Cambridge-frågan: att en hel del i Shakespeareproduktionen tydligt visar att författaren gått på universitetet i Cambridge. Här är några exempel:

I "Timon av Athen" säger Timon till Apemantus:

*"Hadst thou like us from our first swath proceeded
The sweet degrees that this brief world affords*

.....

Thy nature did commence in sufferance."

Endast Cambridgestudenter '*commence*' (börjar) i en fakultet, vilken ceremoni benämns '*the Commencement*'. Om han går vidare till en högre examen, så heter det där att han '*proceedeth*'. Samma utpräglade Cambridgeuniversitetspråk står att finna i Henrik IV och i Kung Lear, där Lear rasande säger till Regan:

"'Tis not in thee to scant my sizes."

Vad i all sin dar menar han här med '*sizes*'? '*Size*' råkar vara en mycket specifik

Cambridgeterm. Det är en liten dryckesportion som Cambridgestudenterna fick i handkammaren av sitt college. Att bli '*scanted of sizes*' var en bestraffning och förödmjukelse för blivande studenter av just en sådan oerhörd grad som skulle kunna göra vem som helst (i detta fall kung Lear) utom sig av vrede. Det var en unik Cambridge-företeelse, som man bara kunde bli initierad i den hårda vägen genom att själv råka ut för det, bara som blivande student, och bara i universitetet i Cambridge.

Det finns ett antal läkare i Shakespearepjäserna, men det finns bara en som det drivs gyckel med, och det är doktor Caius i "Muntra fruarna i Windsor". Denne doktor Caius fanns i verkligheten, han hette John Caius of Kay, han grundade Caius College i Cambridge och dog 1573, samma år som bröderna Bacon kom till Cambridge och medan Oxford var där som allra aktivast som student. Doktor Caius av Cambridge var dock inte vilken doktor som helst. Han hade under många år varit drottningens privatläkare, och som auktoritet var han utan jämlike i hela riket. Men han tog sig själv för mycket på allvar. Han hade rest mycket på kontinenten och lagt sig till med utländska manér, vilka i synnerhet drottningen fann löjliga. Pjäsens doktor Caius är en fransk läkare och en mycket träffande karikatyr av en excentriker med affekterade utländska manér. Han var inte populär bland studenterna, och studenterna var inte populära hos honom: han satte i system att göra relegeringar till en personlig sport, och inte mindre än 20 studenter blev direkt relegerade av honom. Han var den idealiska gamla surpuppan och gubbstuten för studenter att förlöjliga och driva gyckel med bakom ryggen på honom, vilket måste ha legat väl för Oxford att delta i, och vilket bröderna Bacon måste ha hört många historier om efter gubbens död. Legenderna om honom torde säkerligen ha överlevt ända tills Marlowe kom till Cambridge tio år senare.

Men vad hade William Shakespeare för möjlighet att umgås med de inre kretsarna av Cambridges universitet för att kunna få sig en klar bild av den gamle excentrikern 20 år efter dennes död, om han någonsin kom till Cambridge? Det finns inget belägg för att Shakespeare någonsin kom till Cambridge. Cambridgesällskapet 'Parnassus' kände till Shakespearepjäserna, eftersom de omnämner dem, men deras kontakt var den gamle skådespelarveteranen Kemp, som ingick i Shakespeares teatertrupp, inte Shakespeare själv.

Så har vi problemet med Shakespeares båda döttrar. Liksom vi har sex krampaktiga namnunderskrifter av William Shakespeare själv, tydligt nerplittade med ansträngning, så har vi även hans döttrars namnunderskrifter. Susanna, som blev lyckligt gift med doktor John Hall 1607, kunde skriva sitt namn, men hennes autograf är som ett femårigt barns: hon skriver samma bokstav på olika sätt, hon blandar ihop bokstäverna och skriver dem ibland bakvänt, och handstilen är skakig och ytterst osäker, vilket allt tyder på att hon aldrig lärt sig skriva ordentligt. Efter sin makes död blev hon vid ett tillfälle tillfrågad om några anteckningar som han lämnat efter sig, varvid hon visade tecken på stor förvirring: hon kunde inte identifiera sin egen makes handstil eller förstå att den var hans.

Den andra dottern, Judith, kunde inte ens skriva sitt eget namn. Hon ritade ett bomärke, ungefär som ett tvåårigt barn.

Detta tyder på att deras far inte gav sina döttrar någon utbildning. Detta kontrasterar skarpt mot alla damerna i Shakespeares dramaproduktion, som i regel är kultiverade och intelligenta, lärda och nästan akademiska. På ett ställe skriver han rent ut, att "okunnighet är Guds förbannelse, medan vi på kunskapens vingar flyger till Himmelen". 1500-talets damer i England gavs i regel en mer än bara elementär utbildning, och det ansågs självklart att det var föräldrarnas plikt att ge dem en sådan. Från denna regel tycks skådespelaren-affärsmannen från Stratford vara ett skriande

undantag.

Vår slutsats är att William Shakespeare från Stratford helt enkelt var i en så gyllene praktisk position att han kunde dra ekonomisk och social fördel av att den verkliga diktaren till varje pris ville vara anonym och okänd.

Sir Francis Bacon – försök till översikt

I sitt omfattande och mycket upplysande verk "*The History of a Character Assassination*" ("Historien om ett personlighetsmord") belyser Nieves Mathews det mycket märkliga öde som Francis Bacon mötte efter sin död. I två hundra år förblev han odelat beundrad och ärad som filosof, vetenskapsman och politiker, tills den suveräne stilisten Thomas Babington Macaulay (av alla människor) fick för sig att Francis Bacons ära borde ifrågasättas. Ungefär samtidigt började andra misstänka Bacon för att vara den verkliga författaren till Shakespeares verk. Parallellt utvecklades dessa båda skolor: Bacons belackare, vilka kulminerade med Lytton Stracheys biografi "*Elisabeth och Essex*" där Bacon utmålas som en infernaliskt lömsk och beräknande vänskapsförrädare, som lade sin välgörares huvud på stupstocken, och Baconianernas växande skara, som också kulminerade på 1920-talet när Bacon inte bara utmåldes som Shakespeareförfattaren utan dessutom som författaren bakom de flesta (om inte alla) verken av Heywood, Peele, Greene, Marlowe, Ben Jonson, Lyly, Spenser och de flesta av Shakespeares dramatiska kolleger plus Miguel de Cervantes, vars "*Don Quixote*" Bacon inte skulle ha haft någon svårighet med att författa på spanska. Ett annat bisarrt uttryck för denna Baconvurm var uppfattningen att alla dessa verk var fullspäckade med chifferade hemliga budskap vari Bacon avslöjat djupt esoteriska hemligheter som endast de djupast invigda kunde begripa sig på, om ens de. Kort sagt, Bacon-fantasteriet kände inga gränser alls.

För att först gå till rätta med den första skolan, Bacons belackare, måste all skuld i fallet Essex uteslutande tillskrivas denne romantiske och nyckfulle earl själv genom hans omdömeslöshet och nästan maniska självdestruktivitet. Bacon gjorde i själva verket allt han kunde för att rädda honom, och alla analyser av fallet har kommit till samma övertydliga slutsats: ingenting i Essex' tragiska fall kan Bacon pådyvlas något som helst ansvar för.

Beträffande Bacons eget fall som statsman, när han anklagades för korrupcion och dömdes förlustig allt utom själva livet och helt måste lämna det offentliga livet är meningarna mera delade, och faktum är att ännu idag har man inte kunnat få full klarhet i denna härva. Vad som är klart att hans fall kom mest som en överraskning för Bacon själv, och han medgav att han begått misstag, vilket han djupt beklagade och ångrade. Ändå framstår han som politiker som den tidens mest renhåriga statsman som eftersträvade rättvisa och jämvikt och satt troget i parlamentet i nästan trettio år under oavlåtligt om dock långsamt politiskt avancemang som jurist och kunglig rådgivare under ständigt tilltagande förtroende från ovan, kulminerande med det faktum att han blev Englands mäktigaste man under Jakob I:s tid — tills denne behagade skrota honom. Rykten om vem som verkligen låg bakom detta sprids ännu idag. Somliga hänskriver Bacons fall till hertigen av Buckinghams intriger, medan andra påstår att hjärnan bakom det hela var den vackre Henry Wriothesley, earlen av Southampton, (som flera Shakespeareverk är tillägnade,) som hörde till Sir Walter Raleighs parti.

Därmed måste vi ta in Sir Walter Raleigh i bilden, drottning Elisabeths mest färgstarka favorit och den av dem som överlevde alla de andra och stod som

suveränast när hans drottning gick ur tiden — varpå han omedelbart ådrog sig Jakob I:s intensiva misshag och nästan genast sattes i Towern av denne för att få försmäkta där i tretton år till följd av falska anklagelser och justitiemord, medan han författade sin "*World History*", ett av den elisabetanska litteraturens märkligaste verk, där han bland annat talar oförbehållsamt väl och beundrande om sin kollega Francis Bacon. Med Francis Bacons hjälp fick Walter Raleigh sin sista expedition utrustad och fick själv amnesti (utverkad av Buckingham) för att få segla med den till Sydamerika för att finna Eldorado åt kung Jakob. Kungens avsikt med detta blev dock uppenbar med tiden: att Sir Walter Raleigh aldrig skulle återkomma levande hem till England. På grund av Raleighs enorma popularitet hade kungen inte vågat avrätta honom, varpå, efter att Raleigh mot alla odds överlevt tretton år i Towern, kungen skickade honom till Venezuela i stället och förvarnade spanjorerna därom, så att de lätt skulle kunna genskjuta honom och göra slut på honom. Nu gick det inte riktigt som kungen tänkt sig.

I stället utspelade sig en tragedi av Shakespeareska mått nere vid Orinoco. När en rekognoceringsexpedition skickades upp för floden överraskades skeppet av en ny spansk förläggning som inte funnits där tidigare och som öppnade eld. Trots Raleighs eftertryckliga order att undvika strid med spanjorerna blev en sådan oundviklig, och engelsmännen tvingades erövra fortet San Tomé, men i denna strid omkom Sir Walter Raleighs son. Samtidigt fann engelsmännen i lägret brev från spanske kungen till guvernören varur det tydligt framgick hur engelsmännen blivit förrådda i förväg åt spanjorerna och det av engelske kungen själv: hela deras expeditionsplan med alla dess detaljer hade vidarebefordrats till spanjorerna genom kungens eget bemyndigande. Sir Walter Raleigh hade inte bara skickats ut av sin monark för att han skulle bli avrättad så långt hemifrån som möjligt, utan dessutom hade han inte själv blivit komplottens offer utan i stället hans son. Sir Walter skrev i sin dagbok, "*My brains are broken,*" och kunde sedan aldrig skriva något mer.

Expeditionen hade misslyckats, och Sir Walter kunde bara återvända hem till England, väl medveten om att han där inte hade något gott att vänta av den kung som förrätt honom åt sin egen nations ärkefiende. Emellertid hade självaste Francis Bacon försäkrat honom om att han ägde immunitet och inte hade något att frukta om han återkom till England med eller utan expedition. Här börjar sedan versionerna om händelsernas vidare utveckling gå isär.

Enligt Sir Walter Raleighs anhängare var det Francis Bacon som gav kungen den juridiska möjligheten att låta avrätta Raleigh: "Ni kan lugnt döma honom till döden nu för de brott han redan dömdes för för femton år sedan." Om detta är sant var Francis Bacon en dubbelnatur, som samtidigt som han garanterade Sir Walter personlig säkerhet gav kungen juridiskt mandat till att låta avrätta honom.

Bacons anhängare försvarar Bacon med att Raleigh var en hopplöst självsvåldig och omöjlig natur som det inte gick att resonera med och som grävde sin egen grav, ungefär som Essex. Men Bacons eventuella skuld i fallet Raleigh kan inte bortförklaras lika lätt som i fallet Essex. Faktum är att Raleigh hade kunnat ta sin tillflykt till Frankrike i stället för att återvända till England, men han litade på Bacons garantier och ville framför allt bevisa sin lojalitet mot kungen, hur mycket denne än svek honom. När han senare bereddes möjlighet att fly till Frankrike undan sin definitiva avrättning vägrade han utnyttja den möjligheten, då han satte sin ära högre än sitt liv. Det kan mycket väl hända att fallet Raleigh är den enda fläcken på Bacons hela karriär, och den fläcken går i så fall inte att tvätta bort. Raleigh, den mest lysande av elisabetanerna och den främste överlevaren, blev som bekant halshuggen i Towern den 29 oktober 1618. Han var 67 år gammal och hade under sin levnad skaffat den

brittiska kronan kolonier som Virginia (namngiven av honom själv till sin drottningens ära 1584, den första och avgörande brittiska kolonin i Nordamerika,) Trinidad (erövrat från spanjorerna) och Brittiska Guyana. Han inledde bruket av såväl whisky (importerad från Irland) och tobak i England, och hans samlade litterära verk omfattar åtta band. Även han har ibland anförts som kandidat till att ha skrivit Shakespeare eller åtminstone som medarbetare i verkens tillkomst. Som ledare för de engelska fritänkarnas esoteriska skola "*The School of Night*" var han Christopher Marlowes förste beskyddare och mentor.

Till den andra skolan, alltså främst förespråkarna för att Bacon skrivit Shakespeare, anslöt sig aktningvärda och ledande litterära auktoriteter som Ralph Waldo Emerson, Nathaniel Hawthorne, Henry James, Mark Twain, Coleridge, Disraeli, Bismarck, Freud, Bernard Shaw och Daphne du Maurier bland många andra. Och inte bara hade Bacon skrivit alla Shakespeares verk utan även Marlowes, Kyds, Jonsons, Heywoods, Spensers, Lylys, Greenes, Peeles, Websters, Cervantes, Lope de Vegas 200 pjäser, Michel de Montaignes mastodontverk utom många andras. Och inte bara var han sin tids ledande filosof, författare och politiker utan även av kungligt blod: han var naturligtvis drottningens egen oäkta son med earlen av Leicester! Han hade i själva verket varit rättmätig arvtagare till Englands tron och fått den, om han inte kompromissat med Jakob Stuart av Skottland, hans kusin, som andra av politiska skäl hellre ville ha på tronen. Och naturligtvis hade ju drottning Margot av Frankrike, Henrik IV:s lättsinniga brud, vilket äktenskap inledde Bartolomeinattens massaker, varit den unge Francis Bacons käresta. Det var ju det "*Love's Labour's Lost*" handlade om. Och inte bara hade Bacon varit Shakespeareförfattaren och Englands rätta tronarvinge och diktare på sju språk — han var även upphovsmannen till både frimurarorden och Rocicrucianerna och deras förste och högste initiativtagare och mästare, som inte alls dött av en förkylning 1626 utan överlevt tills han blev över 100 år. Han hade behärskat även hebreiska och kaldeiska och var en ständigt återkommande reinkarnation som tryggt beskyddade sina intressen i liv efter liv, speciellt inom frimurarorden och andra hemliga sällskap av esoterisk natur. Han var således en reinkarnation av både Gud, Djävulen, Jesus och sin egen moder, alltså drottning Elisabeth, och grundförvaltaren av och upphovsmannen till den stora filosofiska traditionen som den manifesterat sig genom tidigare inkarnationer som Pythagoras, Sokrates, Thomas av Aquino, och så vidare. Baconbeundrarnas hysteri har alltid fortsatt att skena vidare längs ständigt mera halsbrytande banor.

Kort sagt, något liknande kan ej påträffas bland någon av de andra Shakespearekandidaterna. Bacon är inte bara självklar författare till Shakespeares verk utan Mästaren över alla andra, inte bara suverän filosof, diktare och politiker utan näst intill en västerländsk Buddha. De andra kandidaterna, som Shakespeare själv, Marlowe, Oxford och Derby, har aldrig framstått som mer än bara människor.

Mot argumentet att Bacon skulle ha skrivit Shakespeare framstår det tämligen klara faktum, att Bacons egna litterära verk (publicerade under hans eget namn) ej uppvisar samma kvalitet som Shakespeares. Framför allt saknas i alla Bacons verk Shakespeares speciella dramatiska intensitet. Om Bacon skrev Shakespeare har han givit sin pseudonyms verk en betydligt högre kvalitet än vad han kunde ge de verk (mest på latin) som han själv hoppades på evig berömmelse genom.

Mera stöd för Francis Bacon som Shakespeare.

1) Francis Bacon jämfördes med den portugisiske diktaren Fernando Pessoa, som hemligen använde sig av ett antal pseudonymer för att uttrycka sig skriftligt. I slutet av sin levnads bana och kort före sin död avslöjade han sina pseudonymer och blev därigenom postumt erkänd. Bacon avslöjade aldrig sina pseudonymer utan tog dem med sig i graven. Några av dem kan ha varit Marlowe, Lyly, Shakespeare, Spenser och andra, och han kan även ha lånat Ben Jonsons namn.

2) "Gesta Grayorum", "The Shepherd's Calender", "Colin Clouts" och andra berömda anonyma verk (tillskrivna Spenser och andra) attribuerades här till Bacon, som förespråkaren menade att bedrev en skrivstuga med ett antal engagerade sekreterare såsom Nashe bland de främsta bland andra teateragenter och -tjänare som Shakespeare.

3) "Kärt besvär förgäves" med dess intima inblick i hovet i Navarra tillskrev talaren Bacon under dennes år i Frankrike på 1570-talet såsom ett självbiografiskt verk, särskilt beträffande kärleksepisoden i vilken Jack inte får sin Jill, liksom Bacon inte fick den vackra Marguerite Valois (*'The Lady of the Glen'*), sedermera gift med Henrik IV av Navarra. Även Ofelia-episoden kan härledas till Bacons ungdom i Frankrike, där han hade sin olyckliga kungliga kärleksaffär. En medlem av publiken ställde en fråga angående parodieringen av Richard Lloyd genom karaktären Holofernes i pjäsen. Talaren hävdade att det fanns bevis för att Bacon varit i Navarra men inte för att han haft något med Richard Lloyd att göra.

4) Bacon presenterades som oäkta son till drottning Elisabet och earlen av Essex som hans halvbror, en annan oäkta son till drottning Elisabet, som Bacon var den förste att benämna 'Gloriana'.

5) Det finns bara en samtida illustration till "Venus och Adonis". Den påträffades inte i Stratford utan i St. Albans, i Bacons hemstad och inte långt från hans hem, en fresk i tavernan *"The White Hart"*.

6) Bacons märkliga uppträdande i purpur på sitt bröllop gavs en förklaring. Endast kungligheter hade lov att uppträda i purpur, och om någon av lägre rang gjorde det riskerade han därmed livet. När Jakob Stuart ärvde tronen föreslog honom Bacon en överenskommelse på villkoret att Englands "dolda" poeter skulle lämnas i fred. Man har antagit att innebörden var, att Bacon såsom oäkta son till drottning Elisabet skulle avstå från alla rättigheter till tronen på det villkoret att han skulle få fortsätta skriva vilka skådespel han ville och få göra fritt bruk av yttrandefrihet och samvetsfrihet. Jakob gick med på detta på ett annat villkor: att Bacons skulle gifta sig med en dam av lägre rang, så att han aldrig skulle kunna ärva tronen. Bacon godtog villkoret, men gifte sig klädd i purpur.

7) Det var allmänt bekant under Bacons livstid att han hemligen producerade skådespel under olika antagna namn och andras namn, vilket bevisas av titelsidan till *"Cryptomenyctices et Cryptographiae"* av Gustavus Selenus 1624.

8) Det största inflytandet på Shakespeares sonettstil utövades av den franske poeten Étienne Jodelle, som bara publicerade en av sina sex volymer, vilken Bacon studerade i Frankrike under 1570-talet.

9) I Bacons hemliga anteckningsbok "Promus", som inte upptäcktes förrän under senare hälften av 1800-talet, förekommer ett antal Shakespearecitater ur pjäser som ännu inte hade skrivits när "Promus" skrevs ner 1594-96.

10) Karaktären Ariel i "Stormen" kan bara ha hämtats ur arbetet *"Steganographiae"* som drottningens astrolog John Dee ägde ett unikt exemplar av. Bacon var ofta gäst i John Dees hus innan det brann ner. Även Oxford och Derby var gäster hos John Dee men efter branden.

11) Ben Jonson klagade över att bli litterärt bestulen på idéer innan han själv hade

hunnit realisera dem. Ingen annan kan ha stulit idéer från Jonson utom Bacon, som Jonson senare flyttade in hos och berömde inofficiellt för att överträffa nivån av Greklands och Roms diktkonst. Idéer som Bacon kan ha stulit från Jonson och gjort något av kan då ha exempelvis ha varit "Volpone" och andra dramer som utgavs i Jonsons namn.

12) I Ben Jonsons produktion kan man skilja mellan två olika författarstilar, den ena krystad och besvärlig, den andra lättflytande och behaglig. Den senare är givetvis Bacons medan den förra är Jonsons egen.

13) Intrigen i "Kung Lear", som ändrats mycket från originalversionen "Kung Leir", bygger på fallet Sir Brian Annesley, en trogen kunglig undersåte, som hans äldre döttrar försökte få omyndigförklarad för att komma över hans egendomar, medan endast den yngsta dottern pläderade för sin fader. Rättsfallet Sir Brian Annesley kan bara ha varit bekant för Bacon av Shakespearekandidaterna, eftersom han var den enda juristen av dem i London, där fallet prövades. (Se Fritänkaren nr 100.)

Dessa är bara några av punkterna som anfördes av Anders Ekman som stöd för Baconteorin. Hans viktigaste punkt är dock påpekan av nödvändigheten av att, även om Bacon kan bevisas vara diktaren, man undviker fällan av den personkult som etablerandet av Shakespeare som diktaren har inneburit. Det är bättre att vara osäker på vem som var Shakespeare än att ha någon etablerad och dogmatisk personkult. Detta instämmer vi fullständigt i. Vi återkommer till mera om Bacon senare i samband med Marlowefallet.

Fallet Oxford.

Don Mahan, professor i litteratur som undervisat i Shakespeare i 30 år i USA, inledde sitt anförande vid Göteborgs Skrivarsällskaps Shakespeare-symposium i maj '02 med den reflektionen, att var och en finner sin egen Shakespearekandidat hos den personlighet som passar henne bäst. Shakespeare kan därigenom i princip ha varit vem som helst, och vetenskapen kanske inte ens är den rätte kandidaten på spåren ännu.

1) De huvudsakliga auktoriteterna i fallet earlen av Oxford är Thomas Looney (som uttalas Louny) genom sin bok 1923 samt Carlton Ogburn 1984. Thomas Looney var lärare i Wales i ämnena Shakespeare och litteratur och kom liksom så många andra fram till att Shakespeares karaktär som den framstår i pjäserna var oförenlig med mannen från Stratford, medan han bara fann den förenlig med Edward de Vere, den 17-e earlen av Oxford, ett underbarn som tidigt producerade talrika dikter och pjäser och blev allmänt erkänd som framstående om inte ledande poet innan 1576 framför allt genom sin sonettkonst — en 30-40 stycken finns bevarade av honom från denna tid jämte andra dikter, främst den märkliga "*Kvinnor*", som långt före Shakespeares tid är som hämtad från *Hamlet* eller någon annan stor Shakespearetragedi. Diktaren Gabriel Harvey skrev i ett poem till Oxford: "Din ansikte skakar ett spjut..." ("*Thy countenance shakes a spear...*"). Författarnamnet Shake-speare förekommer tryckt alltid med ett bindelstreck, vilket aldrig förekom inom familjen Shakspere från Stratford.

2) Genomgående speglar Shakespearepjäserna ett ytterst ansvarslöst förhållande till pengar, medan Stratfordmannen var en solid och småaktig affärsman. Oxford var motsatsen: han förslösade sitt arv och struntade fullkomligt i pengar. Drottningen förärade honom med en livränta på tusen pund om året, vilket idag motsvarar

närmare 270,000 pund, utan att man känner till någon anledning, kanske bara för att han var en dramatisk poet som tilltalade hennes sinne för extravagant romantik, medan han också hörde till landets allra äldsta adel.

3) Både den kvinno- och kärleksföraktande Bertram i "Slutet gott allting gott" och Hamlet är som övertydliga självporträtt av Oxford. I sin ungdom genomborrade även Oxford en tjänare i sin förmyndares hus (Elisabeths premiärminister Lord Burghley, förebilden till Polonius,) i tron att det var förmyndaren själv.

4) Kung Richard II hade en earl av Oxford som homosexuell favorit, men denne har uteslutits ur pjäsen.

5) Familjen Oxford hade fullgoda skäl till fiendskap mot kung Henrik VII, varför det inte finns någon Shakespearepjäs om honom.

6) Redan 1583 skrev Oxford "Romeus och Julia", den första pjäsversionen av detta berömda kärleksdrama.

7) Under perioden 1594-1604, då alla de största Shakespeareverken skrevs, levde Oxford i nästan fullständig avskildhet, vilket nästan var en nödvändighet för den koncentration och dramatiska intensitet som alla dessa pjäser krävde, medan Stratfordmannen samtidigt arbetade som skådespelare hela dagarna och bara kunde ha skrivit pjäser i skenet av en talgdank om natten, vilket måste ha varit ett ytterst långsamt och mödosamt arbete, i synnerhet efter långa och stressande arbetsdagar på scenen. Skrivandet av Shakespearepjäserna måste ha krävt ett maximum av frihet och fritid, vilket Stratfordmannen minst av alla hade tillgång till.

8) Redan Oxfords far hade ett eget teatersällskap, som Edward de Vere förde vidare. Hans far var även John Bales beskyddare, den förste som började skriva brittiska historiska skådespel, som också var Shake-speares första genre.

9) Shake-speare måste ha haft tillgång till ett magnifikt bibliotek. Oxford uppfostrades hos en familj som ägde det bästa biblioteket i England och som även var ett av de främsta i hela Europa.

10) Shake-speares intima kännedom om de politiska mekanismerna och hur lagen fungerar har alltid förbryllat Shakespeareforskarna, då man inte ens vet om Stratfordmannen någonsin gick i skola, medan Oxford uppfostrades i Cecil House av landets premiärminister och fick landets gedignaste skolarer som lärare, främst Lawrence Nowell och Sir Thomas Smith, två gånger ambassadör i Paris och senare drottningens privatsekreterare.

11) De tre personer som tillägnats verk av Shake-speare, earlarna av Southampton, Pembroke och Montgomery, var alla tre kandidater till att gifta sig med Oxfords tre döttrar, och en av dem, earlen av Montgomery, blev också gift med Oxfords dotter Susan.

12) Två författare som anses intimt förknippade med Shake-speares verk var Anthony Munday och John Lyly. Båda var Oxfords privatsekreterare. Munday ingick även som skådespelare i Oxfords teatertrupp, och John Lyly satte upp pjäser tillsammans med Oxford.

13) Arthur Goldings översättning av Ovidius "Metamorfoser" anses ha haft en avgörande inverkan på Shake-speares stil i nästan lika hög grad som Genèveversionen av Bibeln. Oxford ägde ett personligt exemplar av denna Bibel, som är fullklottrat med marginella anteckningar av honom själv, som påfallande väl stämmer med Shake-speares bibelcitater i pjäserna. Arthur Golding var Oxfords onkel, som han bodde tillsammans med under tonåren, och Golding har vittnat om Oxfords djupa kunskaper i historia.

14) Genom Thomas Nashes förord till Greenes "Menaphon" vet vi att "Hamlet" spelades allmänt redan 1589, medan Stratfordmannen ännu satt kvar i Stratford. Alltså

kan Shakspeare inte ha skrivit "Hamlet", medan det heller inte finns något bevis för att Thomas Kyd gjorde det, som allmänt har anförts som "Ur-Hamlets" författare.

15) George Baker utgav 1576 en medicinsk handbok som hette "*The New Jewel of Health*" ("Hälsans nya juvel") som anses ha varit av vikt för Shake-speares medicinska kunskaper. George Baker var Oxfords husläkare.

16) Alla de geografiska platserna ute i Europa som förekommer hos Shake-speare besöktes av Oxford, medan Stratford-mannen ej någon veterligen besökte en enda av dem. I Italien lånade Oxford pengar av en viss Baptista Nigrone (500 coronas) och i Padua lånade han ännu mer av Pasquino Spinola. I "Så tuktas en argbigga" är Katarinas far en rik man som råkar heta Baptista Minola — en sammanslagning av Baptista Nigrone och Pasquino Spinola.

17) I ett brev till Oxfords förmyndare Lord Cecil (Burleigh) i maj 1573 anklagar två av Oxfords tidigare fötroendemen Oxford och hans vänner för att ha överfallit dem på vägen mellan Gravesend och Rochester. I första delen av "Henrik IV" överfaller prins Hal med Falstaff och fler vänner just ett sådant resesällskap på vägen mellan Gravesend och Rochester.

18) Den största invändningen mot Oxford som Shake-speare har varit den, att han dog redan 1604, när ett stort antal viktiga Shakespearedramer ännu inte hade skrivits. Här kommer hans svärson William Stanley, earlen av Derby, in i bilden. Oxford betecknades av sin samtid som "den bästa författaren av komedier" utan att man vet vilka komedier han eventuellt skrev. Även Derby omvitnades att flitigt ha skrivit komedier, men ej heller i hans fall vet man vilka komedier han skulle ha skrivit. Derby äktade Oxfords dotter Elizabeth, som earlen av Southampton egentligen skulle ha gift sig med. Även Derby hade liksom Oxford sitt eget teatersällskap, ålderskillnaden mellan dem var bara 10 år, båda var lika stora teaterentusiaster, och Derby kan ha varit med vid den första uppsättningen av "Hamlet" i Kronborgs Slott vid Helsingör år 1585.

De viktigaste argumenten för earlen av Derby

1) Ungefär 85% av Shakespeares dialektala ord och uttryck hör hemma i Lancashire, Yorkshire och Cheshire i norra England, ungefär 10% kommer ännu längre norrifrån som Skottland, medan endast ytterst få hör hemma i mellersta och södra England, varifrån Shakespeare kom (Warwickshire). Bland Shakespearekandidaterna var det bara Derby som kom från norra England. Han var svärson till earlen av Oxford och liksom denne en brinnande teaterentusiast. Han var ännu mera katolskt involverad än Oxford, då han var katolikernas kandidat till tronen — han var inte en mera avlägsen släkting till drottningen än kung Jakob av Skottland. Hans äldre bror Ferdinando, den femte earlen av Derby, även han mycket aktiv inom teatern, skolkamrat med Marlowe och producent av dennes pjäser, blev troligen förgiftad av katolikerna i april 1594 då han vägrade ta deras parti mot drottningen. Därigenom hade William Stanley, den 6-e earlen av Derby, alla tänkbara skäl att ligga lågt och undvika ramplyuset. Av de tre kandidaterna Bacon, Oxford och Derby hade han de starkaste skälen till att dölja sitt författarskap om han skrivit så berömda pjäser som Shakespeares.

2) "En midsommarnattsdröm" torde ha skrivits för earlen av Derbys bröllop den 26 januari 1595, och ingen hade varit mera motiverad att skriva det än han själv. Karaktären Theseus med sina sportintressen är ett porträtt av honom, och styckets astrologiska detaljer binder det vid datumet för detta bröllop.

3) I "Kärt besvär förgäves" förekommer karaktären Holofernes, en pedantisk lärare, som är en karikatyr av Richard Lloyd, som var Derbys privatlärare och bevakare på dennes minst treåriga rundresa i Europa till bland annat Frankrike, Spanien och Navarra. Att Holofernes är en karikatyr av just Richard Lloyd bevisas av förekomsten av tablån "*The Nine Worthies*" ("De nio hjältarna") som lyckas med i slutet av pjäsen, som i verkligheten var författad av Richard Lloyd, tryckt 1583 men framförd offentligt endast i norra England. Ingen annan hade varit motiverad att karikera Richard Lloyd än dennes överbeskyddade privatelev William Stanley, som led av sin lärares egenskap av förkläde under hela hans kanske fem år långa Europaturné.

4) Derby besökte eller genomreste alla de länder och platser som förekommer i Shakespeares pjäser, som ofta beskrivs med exakt eller intim lokalkunskap.

5) Pjäsen "Hamlets" premiär ägde av allt att döma rum i Helsingör den 13 juni 1585, och dess första version kan ha varit skriven på skoltyska av en engelsman, då tyska var det språk som talades vid det danska hovet. Bland dem som var med märks skådespelarna Kemp, Bryan och Pope, kärnan i alla Shakespeares teatertrupper, från Lord Stranges män (den äldre brodern Ferdinandos teatersällskap) till Lord Chamberlains män, som producerade nästan samtliga pjäser med Marlowe och Shakespeare som författarnamn. Redan "Ur-Hamlet" kännetecknas av exakt och intim kunskap om förhållanden vid det danska hovet 1585, vilket indikerar att pjäsen troligen skrevs på ort och ställe enkom för den högtidliga invigningen av Kronborgs Slott, som ägde rum denna dag. Vid denna tidpunkt var Oxford, Bacon och Shakespeare alla hemma i England, Marlowe förmodar man att då var i Rheims i Frankrike, medan Derby var i Tyskland med ärenden i Wittenberg och kan ha medföljt de engelska skådespelarna till Danmark för detta teaterhistoriskt utomordentligt intressanta tillfälle.

6) Den konsekvent ädla karaktären i alla Shakespeares verk, som bara förädlas ytterligare med åren, demonstrerar tydligt att deras författare måste ha varit adlig. I "Richard III" erbjuds kronan åt earlen av Richmond, senare Henrik VII, av en earl av Derby. Detta finns inte upptecknat i historieböckerna. Av kandidaterna var endast earlen av Oxford lika adlig som Derby.

7) Dikten "Fenix och sköldpaddan" skriven senast 1591 handlar om medlemmar av Derbys familj, närmare bestämt Williams halvsyster Ursula Halsall och hennes make Sir John Salusbury av Lleweni i Denbighshire, själv en diktare och främjare av diktare såsom Jonson och Chapman. Dikten kan ha skrivits redan så tidigt som 1586 till deras bröllop.

8) Det finns inga kopplingar från Shakespeare, Marlowe, Oxford eller Bacon till Lancashire. Det finns en teori att Shakespeare skickades upp dit som tonåring under namnet William Shakeshafte för att han skulle undgå förföljelsen av katolikerna i Warwickshire, men bevis saknas för detta. I stället har man funnit att den förmodade Shakespeares pseudonym 'Shakeshafte' som var anställd hos Derbys som informator i själva verket hörde hemma i de trakterna och kom från en fiskarfamilj.

9) Poeten säger själv i sonett 136 att "mitt namn är Will". Endast Will Stanley (W.S.) hade detta namn William bland kandidaterna utom Shakespeare.

10) När William Stanley, den 6:e earlen av Derby, dog i september 1642 vid 81 års ålder stängdes alla teatrar i England, och inbördeskriget bröt ut, i vilket puritanerna gjorde sitt bästa för att förintä allt som hört till den elisabetanska epoken. Bland annat brändes familjen Derbys gods och slott upp med dess berömda bibliotek, som vi därmed aldrig får veta vilka hemligheter det innehöll. Eftersom 'Shakespeare' hade så tydliga kopplingar med Lancashire och Derbys är det inte otroligt, att ett antal om

inte alla originalmanuskript kan ha förvarats där. Man har aldrig påträffat något originalmanuskript av 'Shakespeare'.

Fallet Marlowe.

Sista dagen av Göteborgs Skrivarsällskaps Shakespearesymposium i maj '02 ägnades helt åt Christopher Marlowe. Den första föreläsningen handlade om mysteriet och fenomenet Monsieur Le Doulx, en av Anthony Bacons agenter. I Lambethpalatsets arkiv i London har man på senare år påträffat Anthony Bacons papper, en massiv och helt intakt samling av historiska dokument och brev som tillhört Anthony Bacon, Francis Bacons bror och ansvarig för den dåvarande brittiska underrättelsetjänsten. Bland dessa påträffades även dokument rörande agenten Le Doulx och bland annat en uppseendeväckande lista på av honom inköpta böcker. Dessa språkböcker, historiska böcker och religiösa böcker visade sig vid närmare undersökning utgöra grundmaterialet för de flesta av Shakespeares pjäser, närmare bestämt för Othello, Cymbeline, Macbeth, Lika för lika, Slutet gott allting gott, Stormen, Kung Lear, Hamlet, Coriolanus, Titus Andronicus, Julius Caesar, Henrik IV, Henrik V, Henrik VI, Richard III, Kärt besvär förgäves, Förvilleelser, Mycket väsen för ingenting, En midsommarnattsdröm, Så tuktas en argbigga, Köpmannen i Venedig, Trettondagsafton, Muntra fruarna i Windsor, En vintersaga, Timon av Athen, Troilus och Cressida, Antonius och Kleopatra, alltså samtliga utom Kung Johan, Richard II, Henrik VIII, Två ungherrar från Verona, Som ni behagar, Romeo och Julia samt Perikles, till vilka det dock också även fanns möjliga källor i dessa böcker, bland vilka även originalhistorierna till Venus och Adonis, Juden på Malta, Tamerlan den Store, och till och med Edward III fanns, skådespel som tillskrivits Marlowe eller Shakespeare. Kort sagt, böckerna införskaffade av Monsieur Le Doulx utgjorde praktiskt taget källorna till nästan alla både Shakespeares och Marlowes verk. Detta skulle kunna betraktas som definitivt bevis för att Marlowe och Shakespeare var samma författare och att han verkade under kodnamnet Le Doulx.

Vi vet att Marlowe under 1580-talet arbetade som hemlig agent för regeringen och att han varit skicklig som sådan och belönats för sina insatser. 30-e maj 1593 förpassades han officiellt ur tillvaron under så underliga omständigheter att de måste väcka misstankar om att det var ett arrangemang för att möjliggöra det för honom att komma undan sin arrestering och förhör av Stjärnkammaren, den engelska inkquisitionen, som redan torterat hans kollega Thomas Kyd och förstört dennes liv. Han skulle då ha kunnat lämna England på ett skepp från Deptford, scenen för "Marlowe-mordet", och kunnat fortsätta vara verksam som underrättelseagent och diktare från kontinenten, i synnerhet från Italien.

I ett försök att säkerställa Le Doulx' identifiering med Marlowe presenterades exempel på deras handstilar i monumental förstoring. Publiken fick själv ta ställning till eventuella likheter och olikheter. Medan somliga bokstäver överensstämde ganska väl, som g, y och h, kunde dock även skillnader mellan Marlowes och Le Doulx' handstilar konstateras, då Le Doulx' penna påvisade en kraftigare lutning och en mera självsäker handstil. Därmed kunde de båda handstilarna inte identifieras som en och samma med någon säkerhet. En människas handstil förändras med åren, och mellan de båda handstilarna förelåg en tidsskillnad på 3-4 år.

Den andra föreläsningen förklarade Marlowefallet och dess historia så som de rekonstruerats och demonstrerats av Calvin Hoffman och A.D.Wraight i hennes bok "*The Story that the Sonnets Tell*", den enda bok som lyckats binda

Shakespearesonetterna vid något skeende i verkligheten. Föreläsningen illustrerades litterärt med uppläsning av ett urval av de sonetter som behandlar de båda temata landsförvisning och död (en majoritet). Varken Shakespeare, Bacon, Oxford eller Derby kan ha haft någon anledning att djupare reflektera över dessa båda teman i relation till sina egna öden, medan endast Marlowe bland dem kan ha haft det, förutsatt att antagandet är riktigt att hans död iscensattes för att rädda honom till livet om dock priset därför blev en kanske livslång exil.

Därmed avslutades Göteborgs Skrivarsällskaps Shakespeare-seminarium efter tre dagar med sammanlagt 17_ timmars föredrag. Föreläsarna var C. Lanciai (värd), Anders Ekman från Bollnäs för Bacon, Don Mahan från Massachusetts för Oxford, samt Peter & Frieda Barker från England (Cheltenham) för Marlowe. Annat material som kom till användning hade ställts oss till förfogande av John Bede från Nordirland, Laila Roth från England samt av Carl O. Nordling från Stockholm för Derby utom en mångfald andra författare från litteraturen och från Internet.

Naturligtvis har hur mycket kompletterande data som helst framkommit i fallen efter symposiet, vilka vi ämnar presentera efter hand, då ju denna Shakespeare-debatt knappast kan betraktas som avslutad.

Shakespearedebatten går vidare:

Del 48: Grundläggande problem för anti-stratfordianerna: "*En oreda av spöken*"

Det grundläggande problemet är att vi inte kan vänta oss någon hjälp från Poeten i utranssakandet av sanningen, eftersom han så noggrant dolde sin identitet, att den förblir outranssaklig för gott. Om han var earlen av Oxford, så gör hans tio sista års stränga isolering det omöjligt för oss att med någon säkerhet identifiera honom som Shakespeare. Om han var Derby är det ännu värre, ty medan Oxford var en utpräglat poetisk personlighet var Derby det inte, och efter hans död brände puritanerna ner hans bibliotek, varmed alla spår av hans eventuella arbete och verksamhet fullkomligt utplånades.

Om Shakespeare var Bacons pseudonym, så var Bacon sorgfälligt noga med att hålla sina aktiviteter som Shakespeare åtskilda från sina andra som statsman, vetenskapsman och filosof, — så noga, att det nästan är helt omöjligt att kombinera Shakespeare med Bacon. Om Shakespeare och Bacon var en och densamme gjorde Bacon av någon outranssaklig anledning det fullkomligt omöjligt för någon att kunna bevisa det. Det är också en del av problematiken: namnet Shakespeare etablerades så definitivt att det aldrig kan upphävas, medan det att Oxford, Derby, Bacon eller Marlowe skulle ha dolt sig under namnet Shakespeare aldrig kan bli mer än teorier, spekulationer och gissningar, tills någon en dag finner universellt acceptabla bevis som med ens förklarar allt, vilket än så länge inte har hänt sedan forskningarna inleddes för 300 år sedan.

Det svåraste fallet är dock Marlowe. Om han överlevde maj 1593 (vilket han troligen gjorde) och fortsatte skriva pjäser under Shakespeares namn (vilket han i så fall troligen gjorde) hade han inget emot att förbli dold för resten av sitt liv. Han accepterade i så fall den absurda situationen och nöjde sig som en god filosof med att göra det bästa av saken och anta sin existentiella inskränkning som en utmaning, och med glädje, som man kan misstänka, medan han ignorerade det faktum att han därmed gjorde det mycket svårt för forskare i framtiden att komma till rätta med saken, vilken situation han naturligtvis inte kunde överblicka.

Så anti-stratfordianerna har förskräckliga problem med denna oreda av spöken, i

vilket det sista de kan vänta sig är någon hjälp alls från andra sidan graven.

Troligen var dock alla fem — Oxford, Derby, Bacon, Marlowe och Shakespeare, involverade i skaldens mysteriespel, på ett eller annat sätt.

Bacon mot Marlowe — Shakespearedebatten, del 49.

John Bede:

Bara en kort notis i förbigående i form av kommentar till denna Baconfråga, för att lägga ännu en luddig teori till din skog av outredbara svårigheter med Shakespearekomplexiteterna: Bacon kan ha haft skäl till att hålla sina Shakespeareaktiviteter åtskilda från sin officiella karriär. Av Shakespearearbetena förstår vi att han måste ha varit något av en djup filosof, eftersom en filosofisk underström genompyr alla pjäserna och dikterna. Som filosof och dramatiker är han definitivt en idealist, som idealiserar människan i alla hennes olika aspekter i genomgripande kontinuitet från Hieronimo till kardinal Wolsey och längre. Men Lord Bacon var en praktisk politiker fast förankrad i verkligheten. Som sådan råkade han ut för alla slags ruttna affärer, speciellt under Jakob I:s olyckliga regering. Redan när Essexkrisen började måste han ha känt nödvändigheten att hålla något av sin integritet fri från de ruttna turernas trassel vid hovet och i politiken. Vid den tiden publicerades de första pjäserna under namnet Shakespeare.

Min teori är att Bacon, som från början var djupt involverad i teateraktiviteter, konstruerade en idealisk extra existens för sig själv genom att skapa en bättre dramatisk värld för scenen i vilken han kanaliserade sina erfarenheter av världen. Han blev sannerligen bränd genom sina mellanhavanden med diskutabla män som Essex och kung Jakob, och det är en djupt sårad och förbittrad man som skriver pjäser som Lear, Timon och Koriolanus. Att skapa denna filosofiska värld för scenen var hans sätt att hålla sig ren trots allt, eller åtminstone rädda sin själ för eftervärlden.

Jag vet inte om jag är tillräckligt klar, och jag är medveten om att min teori kan förefalla något luddig, men jag ska gärna utveckla den efter hand.

Det är bara en teori — liksom alla Shakespeareteorier.

Det är inget ont i att spekulera.

— *John Bede*

Mycket intressant, och jag hoppas du kommer att utveckla denna teori vidare.

När jag hör filosofi associeras med någon etablerad politiker får jag dock alltid onda aningar och hör alarmsignaler ljuda överallt. I sin omätligt ansvarsfulla position som ledande filosof för alla tider bannlyste Platon Homeros från allt existensberättigande i en perfekt politisk stat. Seneca var sin tids ledande filosof, predikade ödmjukhet och framhöll fattigdomens fördelar medan han var Roms rikaste man och uppfostrade kejsar Nero. Vilken hycklare!

Medan Bacon stoltserade över sin filosofi (har någon någonsin begripit sig på den?) tjänade han undergivet en av Englands värsta kungar någonsin och hjälpte till med att skicka den gamle poeten Raleigh till dennes avrättning. Baconianerna har aldrig kunnat förklara detta. En annan filosof som var svår att ta på allvar var Leo Tolstoj, som predikade fattigdom och kommunism medan han förblev rik som greve och en internationell representant för det imperialistiska Ryssland. De politiska filosoferna verkar aldrig ha kunnat undvika en total inkonsekvens, vilket får dem alla att framstå som bedragare och narrar inför eftervärlden, med ett enda undantag: Marcus Aurelius.

John Bede:

Jag ska försöka formulera denna ytterst delikata teori. Antag, bara antag, att Bacon rik av sina erfarenheter av juridik och politik kunde blicka mycket längre än någon annan samtida. Antag, bara antag, att han inte kunde se någon möjlighet att rädda Raleigh efter dennes Guyana-tragedi, som inbegrep angrepp på spanska garnisoner, vilket innan han avreste han uttryckligen förbjöds att göra av kung Jakob, ja, han fick avresa faktiskt på bara det villkoret — jag vet, han gjorde det inte själv, det var hans kapten som gjorde det, som inte hade något val, och som efteråt begick självmord, jag känner till den historien, men det gör inte Raleigh på minsta sätt mindre ansvarig för hela expeditionen och dess resultat. Så antag att Bacon inte såg någon utväg att kunna rädda Raleigh på något sätt. Så han måste då göra det bästa av en mycket dålig sak.

Bacon var ingen dumbom och hade åsett Essex' fall på alltför nära håll och hade också följt med i Raleighs första rättegång, i vilken Raleigh inte bara gjorde hela åklagarsidan utan hela regeringen till åtlöje och särskilt stackars kung Jakob till den verkliga narren. Bacon hade verkligen inga skäl till att älska kung Jakob. Han var bunden till konungen genom sina plikter men bara i plikten och bara formellt, aldrig i tillgivenhet. Som klok man torde Bacon snarare ha varit motsatsen till tillgiven gentemot kung Jakob.

Han hade suttit i parlamentet i hela sitt liv och hade kunnat följa med i folkets skiftande stämningar under tjugo år och längre. Han kan ha varit informerad om och känt folkets stämningar och vibrationer bättre än någon annan. Han måste ha varit medveten om att folket var helt för Raleigh och helt mot kungen. Men som jurist kunde Bacon inte göra något åt kungens sak, eftersom kungen var suverän. Inte heller kunde han rädda Raleigh. Så han hade inget annat val än att hjälpa kungen fördärva sin egen sak och regering och framtid med att bistå honom i att göra Raleigh-fallet till den perfekta skandalen och stötstenen för hela Stuart-etablissemangen.

Jag framlägger för dig att Bacon mycket väl kan ha förutsett att Stuart-kungen helt fördärvade det för sig själv genom att genomföra sin orättvisa i fallet Raleigh. Och Bacon kunde bara inte stoppa honom. Inte heller kunde han rädda Raleigh. Han hjälpte inte till med Raleighs avrättning, och han hindrade inte kungen i avrättningen, eftersom han inte kunde hjälpa någon av dem. Han kunde bara sköta sina plikter, som var att låta kungen odla sina dårskaper till fördärv för sin egen familj och för dess position i förhållande till det brittiska folket.

Det är bara en teori, jag menar bara att så kan ha varit fallet, och du kan inte förneka det. Ingen Baconian kan förneka möjligheten eller ens det troliga i att Marlowe kan ha klarat sig från sin säkra död för Stjärnkammarens dödliga byråkratiska maskineris händer, och likaså kan ingen Marlovian eller Oxfordian förneka att Bacon såg sin konung genomföra sin egen politiska ruin genom att förfölja Raleigh till döds och att han bara lät honom göra det.

Detta har naturligtvis ingenting att göra med Shakespeares identitetsfråga, vilket är ett helt annat problem. Ovanstående bevisar ingenting i någon riktning. Jag försöker bara främja någon djupare förståelse för fallet Bacon.

— *John Bede*

Detta är en mycket spännande teori. Innan jag kan besvara den utförligt måste jag kolla upp mina källor, men risken är, naturligtvis, att du är offer för vanligt

önsketänkande.

— *Christian*

Det är önsketänkande att jag kan ha fel. Även om du inte kommer att finna något som bevisar min teori, är det mer som talar för den än mot den. Framför allt kommer du inte att finna någon annan personlighet i det elisabetanska England som svarar mot alla "Shake-Speares" karakteristika än Bacon, den distansierade politikern, den ensamme tänkaren, den djupa observatören, den innerliga teaterälskaren, den störste mästaren på sin tid i England av Ordet och lingvistik, misantropen och naturvetenskapsmannen. Oxford kommer närmast honom som en annan personlighet som ungefär svarar mot "Shake-Speares" karaktär, men han kommer långt nedanför Bacons universalitet, medan det inte finns något spår hos Marlowe, Derby eller Shakspeare av någon sådan begåvning. Bacon är den enda möjliga "Shake-Speare"-kandidaten, eller du får bevisa att jag har fel.

— *John Bede*

Christian:

Tills vidare har jag inte lyckats finna något som kullkastar din teori, så den skulle förvisso kunna vara riktig. Men som du själv säger har den ingenting med Shakespearefrågan att göra. För mig förblir Bacon föga övertygande som Shakespeareförfattaren. De skrifter vi har av Bacon, om vilkas ursprung det inte råder något tvivel, uppenbarar inte samma arkitektoniskt perfekta formbegåvning som vi finner i alla Shakespeares och Marlowes verk. Det är formkänslan hos båda som förenar dem och binder dem till samma ursprung mer än några andra likheter. Bacons verk är ofta bara inledningar, han inleder ofta ambitiösa arbeten bara för att lämna dem ofullbordade, han ger sig ut på intellektuella expeditioner utan att genomföra dem, han är bara en experimentator; medan Marlowe-Shakespeare aldrig lämnar något verk ofullbordat, och det avslutade verket bär alltid den överlägsne mästarens stämpel. Det enda undantaget är "Hero och Leander", som av uppenbara skäl lämnades ofullbordat inför majkrisen 1593, när han kallades till Stjärnkammaren, synonymt med tortyr och död, varför han plötsligt måste överge scenen.

Jag ber dig att försöka motbevisa att Bacon inte var någon formbegåvning, vilken slutsats innebär att han inte kan ha skrivit Marlowe-Shakespeare, som om något är ett geni när det gäller formbegåvning.

John Bede:

Du vet inte vad du talar om. Om något, så är Bacon ett formbegåvningsgeni. Han är den mest systematiska tänkare England någonsin har frambringat. Hela hans liv är bara inriktat på att skapa ordning i tankevärlden. Samma ordning finner du i Shakespeares verk.

Jag kan förstå er marlovianer. Marlowe är på många sätt den idealiske Shakespearekandidaten mest genom att han är fullkomligt diffus. Ingenting är känt om honom utom hans kontroverser med rättvisan. Baines angivelse är det enda vittnesmål vi har om hans personlighet, vilket tydligt åskådliggör det stolta självständiga tänkandet hos den tidens ledande fritänkare som Raleigh, Harriot och Bacon. Marlowe måste ha stått i nära kontakt med Anthony Bacon genom sin verksamhet inom underrättelsetjänsten och måste därmed även ha stått nära både

Burleigh, far och son [William och Robert Cecil] och Francis Bacon.

Inte bara den intill fulländning drivna och under hela Bacons liv, medan han skolade sig som filosof, kultiverade och raffinerade formbegåvningen utmärker Shakespeares arbeten, men också Bacons speciella ödmjukhet. Under en tid av högfärdiga och skrytsamma hybrisdrabbade egotister skiljer sig Bacon markant från mängden med en helt annan attityd: han betecknar sig själv som mänsklighetens tjänare. Han kände det som sin livsuppgift att uppfostra människan och tog denna uppgift mycket allvarligt i det att han koncentrerade sig på sina internationellt inriktade latinska arbeten men också utnyttjade möjligheten att skola sina landsmän genom den möjlighet som tillgången till teatern gav, vilket han behagade sig med och från början gjorde sig förtrogen med ("Gesta Grayorum"). De flesta av hans skådespel är moraliska analyser och betraktelser över temat maktmissbruk.

Bacons anseende blev från början lidande genom hans egna olycksöden i maktmissbrukares tjänst, men ingenting har så fatalt förmörkat hans rykte som allt det nonsens som skrevs om honom under förra seklet i form av legender och rena fantasier. Hävdandet att han skrev alla Lylys, Jonsons, Montaignes och Cervantes arbeten jämte den engelska Bibelöversättningen är alltsammans skräp. Jag tror inte för ett ögonblick att han var en bastard till drottning Elisabeth, och även historien om att han skulle ha klätt sig i purpur för sitt bröllop bara för att provocera kung Jakob vill jag betrakta som en skum legend. Hela Baconmytologin borde hänsynslöst gås till rätta med då dess enda funktion är att fördunkla sanningen — vilken bara berättar motsatsen: Bacons konsekventa ödmjukhet.

Han har blivit föraktad för sin underdånighet gentemot de härskande, vilket har betraktats som en beklagansvärd svaghet, men då glömmet man, att om han inte förblev trogen i sin tjänst hos karaktärer som Essex och kung Jakob så kunde han inte ha tjänat mänskligheten och sitt land. Han måste tjäna slika dårar för att kunna nå sitt syfte, som var det mänskliga samhällets intellektuella utveckling och befrielse från okunnighet och vidskepelse.

Utan tvekan kommer du att besvara detta med nya intressanta idéer och teorier. Frågan mellan oss är: kommer du att komma över till mitt läger, eller kommer jag att sluta i ditt?

John Bede, den luttrade avfällingen.

Christian :

Nåväl, John, men jag är ändå av avvikande mening. De flesta Baconbiografer är pinsamt medvetna om hur Bacon fortsatte att stödja Essex och kung Jakob fastän han visste att de var skurkar, vilket visar en brist på integritet. Det finns ingen sådan integritetsbrist i Shakespeare. Tvärtom, så är integriteten hos Shakespeare hela tiden konstant i perfekt harmoni och omutlighet. Bacon var oskyldig till Essex' fall, det är jag den förste att erkänna, men icke desto mindre accepterade han en stor egendom som gåva av sin välgörare Essex och var sedan den förste att förråda honom. En anständig människa hade inte gjort så. Han skulle ha resignerat och återgäldat Twickenhamegendomen till den familj han fick den ifrån. I stället sålde han den och fick mycket pengar för det.

I förhållandet till kung Jakob blev Bacon naturligtvis offrad av kungen för hans favorit Buckingham och för dennes korrptioner. Ingenting kan ursäkra kung Jakob för detta, och Bacon var fullständigt oskyldig. Emellertid visste ingen bättre än Bacon, att kung Jakob var den största skurken i England, och icke desto mindre tjänade han honom troget och fjäskande undergivet i 18 år och var honom till och med behjälplig

i mordandet av Raleigh, den första och sista elisabetanen, 65 år gammal, kronprins Harrys favorit och inspärrad i Towern sedan 13 år av den samme kungen. Bacon måste ha blundat för många oegentligheter för att kunna fortsätta tjäna en sådan kung. Men Shakespeare blundar aldrig för något. Därför finner jag Shakespeares arbeten fullständigt oförenliga med Francis Bacons liv och karriär.

Vem som än skrev Shakespeare, så måste han ha varit oberoende och fri från skyldigheter mot samhället. Liksom för de flesta Marlovianer består mina Marlovianska argument huvudsakligen i argument mot de andra kandidaterna. Vi vet just ingenting om Marlowe, eftersom alla spår efter honom är bortsopade efter 1593. Men medan det föreligger hållbara argument mot Shakspeare, Oxford, Derby och Bacon som författaren, så finns det inga alls mot Marlowe när man väl har insett det troliga i att han smet från sin nästan säkra undergång i maj 1503.

Din tur.

John Bede:

Ditt fall är hopplöst men inte allvarligt. Det är som ett symptom. Din önskan att idealisera Shakespeare gör dig blind för verkligheten, och du ser bara vad du vill se: den enda bild som passar in i bilden av din idealiske Shakespeare, som är bilden av Marlowe, som inte existerar. Samtidigt blundar du för vad vi faktiskt vet om Marlowe: alla hans bråk, rättsliga och civila, hans elakhet mot Thomas Kyd, hans obehagliga grymhet, som den exponeras i pjäser som "Tamburlaine" och andra skådespel av utstuderad grymhet och sadism som "Massakern i Paris", "Juden på Malta" och "Edward II". Nåväl, jag hör dina protester, låt oss utesluta "Edward II" från denna diskussion eftersom den pjäsens grymhet är tagen direkt från Holinshedkrönikan, men alla de andra.... Ingen vänlighet, ingen godhet, inga positiva egenskaper finner vi hos Marlowe, bara grymhet.

Försök tänka dig en annan mera trovärdig teori som omväxling. Du kom på fel tåg från början, men du kan fortfarande hoppa av och byta.

All den vänlighet och behaglighet som är så uppenbar hos Shakespeare finner vi hos Bacon, den försiktige bakgrundspolitikern och kronadvokaten. Prisandet av Shakespeare sker alltid i termer som passar exakt in på Bacon och faktiskt bättre på Bacon, en allmänt betrodd man, än på Shakspeare, som misskötte sitt äktenskap, plågade sina grannar med stämningar, försummade sina analfabeter till döttrar, som visade sig lika misstänkt litterärt spårlösa som sin far. Men varför, undrar du då, gjorde sig Bacon så mycket besvär för att dölja sitt författarskap bakom den förbaskade typen Shakspeare? Det finns bara ett svar. Det behagade Bacon att skapa ett mysterium. Han ville att folk skulle tänka bättre om honom än om Bacon. Han var medveten om hur han komprometterat sig med Essex och kung Jakob och avskydde sig själv för detta, — vem skulle inte ha gjort det, efter att ha förspilt sitt liv på sådan missriktad lojalitet? Så han separerade sitt skaldskaps identitet från sin egen. Tidigare har du sagt att du bara kunde tänka dig Bacon som Shakespeare om Bacon var en multipelpersonlighet. Det är i högsta grad troligt att det var så. Låt oss anta att han var det, och alla bitar faller på plats. Vål medveten om att han som Bacon var okänd i det politiska såg han till att hans skaldskap förekom separat från sitt officiella och gav det ett annat upphovsnamn för att göra det möjligt för dig och andra att fortsätta idealisera hans teaterskapelser för evigt.

Det finns inga fakta som talar för Marlowe. Alla kända fakta talar för Bacon: pappersspåren, tidpunkterna för produktionerna, hur perfekt Bacons karriär passar

in i pjäsernas kronologi, tidpunkten för namnet Shakespeares första uppdykande som pjäsförfattare just i ett mycket kritiskt moment av Bacons karriär, det faktum att Bacon idealiserar Henrik VII lika mycket i sin bok som Shakespeare gör det med de andra Lancasterkungarna i pjäserna (utom just Henrik VII, eftersom denne skulle få en egen bok senare,) det plötsliga avbrytandet av pjäsproduktionen exakt när Bacon blir mera involverad i politiken än vad som är bra för honom, och hur exakt den sista romerska och juridiska pjäsen "Appius och Virginia" passar in i Bacons levnads sista år, — och så vidare.

Du kan inte bortförklara detta sammanhang. Det är alldeles för förbaskat självklart!

Den oåterkallelige Baconianen *John Bede*.

Christian:

"Ehuru Francis Bacon minsann ägde mycken lärdom, förfining och skarpt intellekt, så ger han uttryck för dessa kvaliteter på ett annat sätt än Shakespeare, vars arbeten genomgående utmärks av 'fantasi, passion och idealism' enligt två kommentatorers ordalydelser. Ehuru Bacon var väl skolad i det juridiska använder sig Shakespeare av juridisk terminologi mest genom metaforer. De dikter som idag existerar av Francis Bacon jämte hans metriska versioner av några psaltarpsalmer är stelbenta och så väsensskilda från Shakespeares som det gärna är möjligt. Det är föga troligt att Francis Bacon, som skrev talrika arbeten och hade många andra sysselsättningar än bara skrivandet, också skulle ha skrivit 36 dramer, 154 sonetter och två långa episka dikter av den kvalitet som förefinns i Shakespeares arbeten."

Hämtat från en artikel av "*Shakespeare Authorship Trust*" på nätet. Många auktoriteter ger stöd åt dessa synpunkter. Ett av dem var Mendenhallexperimentet för 100 år sedan, när Augustus Hemingway vände sig till doktor Mendenhall för att få det vetenskapligt bevisat att Bacon skrev Shakespeare, vilket experiment påvisade motsatsen: en stylometrisk jämförelse mellan Shakespeare och Bacon påvisade betydande olikheter. Även om Bacon skulle ha varit en multipelpersonlighet och kunde anpassa sitt språk efter olika sorters människor, så skulle hans litterära stil ändå alltid ha behållit samma karakteristiska grunddrag. De bevarade verken av Bacon, särskilt hans dikter, visar hans oförmögenhet till att ha kunnat skriva poesi som Shakespeares.

Dina "överväldigande självklara bevis" är bara en annan lös teori.

Jag trodde också vi var eniga om att samme man skrev Marlowes och Shakespeares verk. Nu separerar du dem, vilket är inkonsekvent av dig. Fastän Mendenhall-experimentet ingalunda var ofelbart, så visade det dock alldeles tydligt att Marlowe och Shakespeare kan ha varit samma författare.

Författaren bakom "*Shakespeare Authorship Trust*" avvisar också Derby från möjligheten att ha kunnat skriva Shakespeare:

"Hans sak vilar på två dokument från 1599: ett, som beskriver honom som 'upptagen med att skriva pjäser för vanliga skådespelare,' och det andra från hans fru i ett brev till Robert Cecil, där han beskrivs som 'förtjust i skådespelarnas sällskap'.

Hans fru är Elizabeth Vere, äldsta dottern till den 17-e earlen av Oxford. Oxfordianerna medger att Derby kan ha haft en hand med i kompositionen av Shakespearepjäserna och att ett sådant antagande kan förklara det bevisliga samarbetet med andra i några av de senare dramerna.

Dock passar Derbys faktiska liv inte in i de självbiografiska bekännelserna i sonetterna eller dramerna så som Oxfords liv gör. Slutligen levde Derby långt efter publicerandet av *The First Folio*-upplagan och kunde ha redigerat den ymighet av textproblem som lämnades olösta i den upplagan."

Författaren heter Edward Vere och är en sentida ättling till earlen av Oxford, så naturligtvis är han oxfordian och partisk.

Christian.

John Bede:

Ibland lyckas du få allting så fel att det inte går att få någon rätsida på det. Ta inte illa upp! Du bara blandar ihop det av misstag.

"*Shakespeare Authorship Trust*" är inte oxfordianskt. Mannen du nämner heter CHARLES VERE. Han lutar åt oxfordianerna, men Trusten försöker hålla sig neutral. De tar inte ställning åt något håll, och de erkänner till och med att Shaksperes sak inte är helt förlorad. Det är åtminstone mitt intryck av dem.

Deras belysning av problemet är mycket instruktiv. De preciserar beundransvärt de huvudsakliga kandidaternas problem, och ingen av dem är utan problem. För mig ter det sig dock ganska tydligt fortfarande, att våra två kandidater har de minsta problemen.

Oxfords problem är inte bara hans tidiga död 1604. Jag tycker att hans största problem är hans isolering. För att kunna skriva dramer sådana som Shake-Speares, så måste man umgås dagligen med skådespelare, teaterlivet och samhällslivet. Man kan inte sitta ensam ute på landet med bara vin och drömmar som sällskap utan att träffa någon, vilket synes ha varit hur earlen av Oxford tillbringade de sista tio åren av sitt liv. Bacon tillbringade hela sitt liv i centrum av Londons mänskliga och politiska liv och vid hovet, så hans liv erbjuder det perfekta utgångsläget för den dolda dramatikern Shake-Speare, som inte kunde skriva i sitt eget namn.

Dina argument mot Bacon är inte irrelevanta, men de kan dock besvaras, om jag dock medger att de är baconianernas största problem. Men jag finner det mänskligt möjligt för en författare att kunna skriva i olika stilar. Han kan använda sin etablerade stil för sina officiella arbeten, som Bacon gjorde, och hemligen göra bruk för en annan stil för att ge utlopp för sina privata känslor i ett så uppriktigt författarskap, att han aldrig kunde kännas vid det offentligt. Detta skäl brukar också anges för Oxfords eventuella senare författarskap, medan Marlowe ges helt andra skäl. Men det står fullständigt klart från dramerna och dikterna att författaren måste ha varit en adelsman på intim fot med adel och kungahus. Endast Oxford/Derby samt Bacon passar in i den bilden.

Så för mig är Bacon fortfarande i focus. Mendenhalls undersökning kan ha utförts felaktigt, till exempel kan man ha jämfört Bacons prosa med Shakespeares poesi — jag vet inte. Och naturligtvis har du rätt: det finns många skäl som talar för att Marlowe och Shake-Speare var en och samma. Jag skenade iväg med mig själv i mitt förra brev, och du gjorde rätt i att anmärka på det. I grund och botten är vi överens om endast den saken, att den som skrev Shakespeare också skrev Marlowe.

fortfarande *on line*,

J.B.

Christian:

Då har vi åtminstone kommit överens om något. Emellertid genomförde doktor Mendenhall sin undersökning med absolut saklighet, han engagerades för detta av

Augustus Heminway (observera stavningen) enkom för att få det bevisat att Bacon skrev Shakespeare, då han var tvärsäker på att det förhöll sig så. Undersökningens överraskande resultat var fullständigt oväntat. Man kan inte bara sopa detta under mattan. Emellertid känner ingen av oss till detaljerna i vad det var som undersöktes, om det var vers eller prosa, och det är möjligt att du har rätt att Bacons prosa jämfördes med Marlowes och Shakespeares verser. Emellertid påvisade undersökningen solklart att Marlowe stylometriskt överensstämde lika bra med Shakespeare som Shakespeare med sig själv.

Var då Marlowe Bacon? Mitt svar vore nej. Dialekterna hos Shakespeare pekar inte mot Bacon. Där finns en hel del dialektalt från Kent och Lancashire, och framför allt har vi apokryfen "Arden av Feversham", som doftar bara Kent och Marlowe. Endast Marlowe kan ha varit intimt underkunnig om detaljerna i denna mordhistoria, då hans egna föräldrar upplevde skandaldramat i verkligheten. Dramats påtagliga realistiska prägel med miljöerna omkring Canterbury ger ingen ledtråd vare sig till Shakspeare, Oxford, Derby eller Bacon men tydliga sådana till Marlowe.

Oxfords närvaro hos Shakespeare är oneklig, Bacon och Oxford var släkt med varandra, Bacon skötte även Derbys affärer, men länkarna från Oxford och Derby till Marlowe är mer övertygande än till Bacon. Bacon var familjejuristen, vars uppgift det var att hålla sig distansierad och kall för att kunna hjälpa Derby igenom dennes släktprocesser, medan han inte hade någonting gemensamt med den extremt romantiske och extravagante Oxford. Marlowe var intimt förknippad med Ferdinando Stanley, den 5-e earlen av Derby, som producerade hans dramer, vilket teatersällskap efter hans död i april 1594 övertogs av hans bror William, den 6-e earlen. Men denna passus om den sjätte earlen, som jag kom över, —

"Men kända fakta om Derbys liv stämmer inte så väl överens med sonetternas och många skådespels självbiografiska avslöjanden som dessa stämmer överens med Oxfords liv. Slutligen överlevde Derby publicerandet av '*The First Folio*' med många år och kunde ha korrigerat det ymnighetshorn av fel som i den publikationen lämnades oåtgärdade."

utesluter inte möjligheten att Derby hade en del att göra med Shakespearedramerna medan det dock utesluter Oxford. Om Oxford hade skrivit dem torde hans svärson Derby ha känt ansvar inför nödvändigheten att redigera dem, men eftersom han inte gjorde någonting kan han inte ha känt något ansvar. Å andra sidan står det helt klart att Bacon var engagerad i detta.

Vad jag menar är att Marlowe är den enda länk som förenar dem alla. Oxford är oförenlig med Bacon, Derby är oförenlig med Folio-utgåvorna, men Marlowe hade att göra med dem alla: Oxford producerade hans första skådespel ('*Scanderbeg*', som gått förlorat,) Oxfords personlighet kan ha betytt mycket för den unge dramatikern Marlowe, bröderna Derby blev hans senare producenter, och bröderna Bacon var nyckelfigurerna i hans verksamhet inom underrättelsetjänsten och troligen i hans försvinnande. Min mening är, att Deptfordscenariot gjorde det möjligt för Marlowe att arbeta vidare i frihet var han än befann sig. Eftersom han officiellt var död kunde ingen röra honom. Han kunde både fortsätta sitt arbete inom underrättelsetjänsten utomlands och fortsätta arbeta för teatrarna i London, eftersom teatern bättre än någon annan arbetsplats erbjöd möjligheter till förklädning och till att hålla sig dold. Han kunde till och med spela rollen av William Shakespeare när denne var hemrest till Stratford för längre perioder då och då.

Så jag finner Marlowelänken den enda möjliga länken som förenar dem alla:

Oxford, bröderna Derby, bröderna Bacon, och Shakespeare, skådespelaren och teateragenten. Bacon var alldeles för uppbunden vid politiken och sina juridiska skyldigheter för att så passionerat kunna engagera sig i teatervärldens känsloladdade drömliv.

Utförligare om doktor Mendenhalls experiment.

Doktor Thomas Corwin Mendenhall publicerade sina häpnadsväckande forskningsresultat i december 1901. Hans metod var helt mekanisk och bestod endast av att räkna antalet bokstäver i så många ord som möjligt. Hans idé var, att varje författare hade sitt eget 'mekaniska fingeravtryck', som han åskådliggjorde genom grafiska kurvor efter hur många ord med hur många bokstäver (från 1 till 15) författaren använde, vilket 'grafiska fingeravtryck' skulle skilja honom från alla andra författare. För att bevisa sin tes tog han upp sådana 'grafiska fingeravtryck' från verk av Thackeray, Byron, Shelley, Keats, Walter Scott, Dickens och andra. Han uppfann metoden på 1880-talet, och nästan 20 år senare anlätades han av Boston-Baconianen Augustus Heminway för att få det bevisat att Bacon hade skrivit Shakespeare.

Vad doktor Mendenhall då gjorde för att tillgodose sin uppdragsgivares önsningar var att engagera ett antal damer till att räkna antalet bokstäver i ord hos Bacon, Shakespeare, Jonson, Beaumont, Fletcher, Marlowe, Goldsmith, Lord Lytton, Addison och andra. Damerna kunde endast arbeta med detta från 3 till 5 timmar om dagen, då företaget att räkna bokstäver i miljontals ord var fullständigt uttröttande. De räknade bokstäverna i ungefär två miljoner ord, 200,000 från Bacons "*The Advancement of Learning*" och "*Henry VII*" (allt prosa), 400,000 från Shakespeare, 75,000 från Jonson och alla orden i alla Marlowes dramer. Resultatet påvisade nästan genast en skarp skillnad mellan Bacon och Shakespeare, medan Shakespeares och Marlowes 'grafiska fingeravtryck' visade sig identiska. Den största sensationen med detta var, att Mendenhall aldrig tidigare hade funnit något 'grafiskt fingeravtryck' stämma överens med någon annan författares.

Naturligtvis anfördes invändningar. Det var orättvist att jämföra Bacons prosa med Shakespeares vers. Stavningen varierade mellan olika upplagor och olika tidsåldrar. Misstag kunde ha begåtts. Dock kvarstår den helt mekaniskt genomförda undersökningens häpnadsväckande resultat ännu idag som ovedersägligt autentiska.

De bevisar naturligtvis ingenting, men de indikerar tydligt att Marlowe och Shakespeare var samma författare, vem han sedan än var. Det har inte bevisats att han inte var Bacon, men det är troligare att det var Marlowe som skrev Marlowe, — vilket också skulle tyda på att Marlowe snarare än Bacon var den som skrev Shakespeare.

John Bede :

Mendenhallundersökningen presenterar en del problem.

1) Eftersom det är så ytterst osannolikt att två författare visar samma stylografiska resultat; kan möjligen damerna som räknade så många bokstäver i så många ord (två miljoner) ha begått något misstag? Eftersom de arbetade så länge med detta och fick betalt för det, och eftersom deras uppdragsgivare doktor Mendenhall var vetenskapsman, är det dock knappast troligt att något misstag begicks.

2) Kan jämförelsen mellan Bacons prosa och Shakespeares vers ha haft en avgörande inverkan på undersökningens trovärdighet? Med andra ord: är det möjligt att Bacon (om han skrev Bacon OCH Shakespeare) generellt använde sig av längre

ord i Bacons prosa och kortare ord i Shakespeares vers? Det är faktiskt lättare att skriva vers med kortare ord, medan särskilt vetenskaplig och filosofisk prosa snarare inbjuder till användningen av längre ord. Här är svaret därför positivt.

3) Kan Bacon ha skrivit Marlowe? Detta är den mest kritiska frågan. Din mening att endast Marlowe kunde ha skrivit "Arden av Feversham" är det största argumentet mot den möjligheten. Detta är minerat område, och vi trevar oss fram i mörkret. För det första vet vi inte säkert att Marlowe/Shakespeare skrev "Arden av Feversham", fast det nog kan verka rimligt att Marlowe gjorde det, eftersom han kom från Canterbury och Kent, som är skådeplatsen för detta drama direkt taget från verkligheten. De Kentiska språkegenheterna i Shakespeare talar också för Marlowe och inte för Bacon. Dock kunde Bacon ha haft intresse av Kentiska brott eftersom han var advokat.

Christian :

Om han var intresserad av Kentiska brott, varför finns det inget annat sådant lokalt brottsskådespel av Shakespeare? Detta unika drama står helt ensamt — det finns ingenting liknande någonstans hos Shakespeare, Marlowe, Bacon eller Thomas Kyd. Det måste därför ha skrivits av en speciell motivation, ett personligt intresse av affären, som bara kan förklaras av att saken var mycket omtalad bland den äldre generationen i Kent, till vilken Marlowes föräldrar hörde. Ingen annan kommer ens i närheten därav.

John Bede:

Men fastän det finns mer som talar för Marlowe än för Bacon här är det inte uteslutet att Bacon kan ha skrivit "Arden av Feversham" — och enligt ditt resonemang följaktligen även alla Marlowes och Shakespeares arbeten.

Christian :

Jo, jag skulle vilja säga att Bacon är utesluten för ett annat skäl: det finns ingen humor hos Bacon. Shakespearehumorn börjar med "Arden av Feversham" och upphör sedan aldrig så länge Shakespeareproduktionen fortsätter. Bacon är en helt uttorkad och steril öken av systematisk perfektion, som en geometrisk trädgård, utan skönhet, fantasi eller skratt. Den grymma humorn hos Marlowe övergår gradvis till den mera mänskliga kongenialiteten hos Shakespeare — om dock grymheten sporadiskt återkommer, speciellt i tragedierna.

Elizabeth Weirs första inlägg.

"Fyra skäl talar för att du och Mendenhall har fel.

Den berömde Stratfordprofessorn Dr. Edwin Abbott, som tydligen lutade åt Bacon någon tid, (han skrev förord till Bacons "Promus" och följde upp det med en nedlåtande biografi där han i Macauleys stil blandade beundrande lovprisningar med nedgörande kritik) skrev dock mycket sakkunnigt om Bacons stil:

"Bacons stil varierade lika mycket som hans handstil; men den influerades mera av ämnet än av ungdom eller ålderdom. Få män har uppvisat en liknande flexibilitet i anpassandet av sin stil efter den minsta nyans i ämnet och syftet. Hans stil berodde

helt på om han vände sig till en konung, en aristokrat eller en filosof eller en vän; vare sig han komponerade ett regeringspapper, pläderade i en regeringsrätt, hävdade ett privilegium, prisade Sanningen, diskuterade studier, förmanade en domare, skickade en nyårspresent eller blåste salut för att bana väg för människans herravälde över Naturen. I sina tidiga valspråk, som skrevs under hans samröre med Essex, använder han sig av en rik blomstrande stil med poetisk rytm; men han föredrar retoriska frågor i den senare mer komplicerade perioden [i detta samröre]... Essayerna, både de tidiga och senare, överflödar av Det finns två skäl till varför Bacons stil i hans erkända verk inte är användbar för ordlängdsanalyser:

Bacon skisserade sina arbeten på latin, (han tänkte på latin sedan barndomen,) vilka skisser sedan översattes av hans sekreterare (Jonson var en av dem) till engelska eller till italienska av John Florio.

En annan komplikation är att Bacons latinska verk — och de flesta av Bacons verk förelåg oöversatta vid hans bortgång — översattes under 15-, 16-, 17-, 18- och 1900-talet av många lärda med mycket varierande kunnighet i det engelska folkspråket som det talades under deras tid.

Bacon förlitade sig senare på sekreterare, ibland två eller fler på en gång som tog diktamen samtidigt. Bacon uppfann en stenografisk metod som hans sekreterare måste lära sig (Jag antar att Bacons syn deklinerade efter att han nått medelåldern) varmed de nedtecknade Bacons ord för att sedan transkribera dem till latin eller engelska.

Någonstans under denna process skiftade Bacons stil.

1996 utförde två datorexpertter vid Utahs universitet analyser av Bacons erkända arbeten och drog den slutsatsen att Bacon inte skrev sina egna arbeten. De sade att de "naturligtvis visste att Bacon måste ha skrivit sina egna arbeten" men att kanske Thomas Hobbes skrev en del av Bacons ord. (Hobbes and Bacon var inte överens om något, så jag tvivlar på det.)

Vad dessa genier underlät att göra var att ta hänsyn till excentriciteterna i Bacons texter."

Vad Elizabeth försöker säga är väl att skönlitterära texter helt enkelt inte går att analyseras med hjälp av datorer, lika litet som en dator kan fås till att vissla efter en vacker flicka. Därmed är alla försök till datoranalyser av problemet Shakespeare dömda att misslyckas.

Rapport från Shakespeare-konferensen i Globe-teatern i London

Konferensen anordnades 14-15 juni av *the Shakespeare Authorship Trust*, som försöker iakttaga en fullständigt neutral hållning i upphovsmanfrågan. Dess ordförande är Mark Rylance, som också är konstnärlig ledare för teatern och president för *the Marlowe Society* i England.

Gick det då att hålla neutral pli på tillställningen? Den första talaren var professor Robinson från Aberystwyths universitet i Wales, som representerade skådespelaren William Shaxspere, som han hette under konferensen. Professor Robinson presenterade alla de vanliga Stratford-argumenten med den äran men erkände efteråt att han långt ifrån själv var övertygad av sina egna argument. Han följdes av Oxford-förespråkaren Nicholas Hagger, sekreterare i *the Shakespeare Authorship Trust*. Han

höll ett lysande anförande som gick ut på att poängtera de exakta likheterna mellan earlen av Oxfords personlighet och talrika karaktärer hos Shakespeare. Earlen hade själv varit en poet och skådespelare men hindrats av sin ställning som adelsman att själv stå för sina pjäser. Earlen hade troligen skrivit skådespelen redan under 1570- och 80-talen. I frågestunden efteråt erinrade Mike Frohnsdorff (ordförande i *the Marlowe Society*) att Shakespeare varit mycket influerad av Marlowe, vilket talrika eken i Shakespeares pjäser övertydligt påvisar. Frågan ställdes hur dessa Marlowe-paralleller hos Shakespeare kunnat författas långt före Marlowes tid. Svaret kom: Marlowe hade fått allt från Oxford.

Efter lunchpaus framträdde Peter Dawkins med tunga argument för Francis Bacon, som bevisligen skrivit dikter och dramer men som hindrats från att erkänna dessa som sina genom sin karriär som advokat och statsman. Bacons djupa engagemang i hemliga sällskap och filosofiska och metafysiska spörsmål framhölls som en bakgrund till Shakespeare. Hans argument framstod som väl underbyggda och väl framförda.

Därefter avslutades den första dagen med Mike Frohnsdorffs argument för Marlowe. Han stödde sig på arbeten av Calvin Hoffmann och A.D.Wraight samt framhöll även Doktor Mendenhalls experiment, vars resultat i påvisandet av Marlowe som Shakespeares författare han dock medgav att inte var vattentätt. Han hade även egna forskningsresultat att framvisa och återopade även en viss Dr. Wolfgang Deninger, som jag inte kände till. Han var den som mest höll sig till den neutrala kursen, då han inte alls är helt övertygad om att Marlowe var Shakespeares författare men endast håller detta som den minst osannolika möjligheten.

Söndagen ägnades sedan helt åt öppna diskussioner i en panel. Bland annat diskuterades den anonyma pjäsen "*Thomas of Woodstock*" som också går under namnet "*Första delen av Richard II*". I denna nyligen upptäckta pjäs, som bara finns i manuskriptform, finns tal som tydligt påminner om Marlowes "*Edward II*" och är tydligt författad av en mycket ung Shakespeare.

En dam från ett universitet i New Mexico, Amerika, hävdade att författaren till alla Shakespeares verk i själva verket var Mary Sidney, grevinnan av Pembroke, en vitter dam i centrum för de litterära kretsarna omkring Elisabeths hov. På frågan om hon verkligen trodde att "*Venus och Adonis*" och "*Våldtäkten på Lucretia*" var författade av en dam svarade hon, att Shakespeare eller vem som helst gott kunde få de dikterna. Två andra deltagare föreslog en helt ny kandidat, som tydligen var en utländsk diplomat. Av någon anledning diskuterades inte alls earlen av Derby, Oxfords svärson, som åtminstone måste ha varit inblandad.

Nicholas Hagger (*Oxfordian*) avslutade det hela med att föreslå gedignare samarbete mellan de olika lägren i jakten på den verkliga upphovsmannen. En resa till Heidelberg föreslogs för närmare utforskning av vissa dokument som prinsessan Elizabeth Stuart tog med sig till Tyskland när hon vigdes med kurfurst Fredrik V och hade earlen av Southampton som eskort. Man hoppades på fler konferenser som denna och hyllade initiativet och Mark Rylances kloka och neutrala ledning av det hela, samtidigt som man dock önskade lägre inträdesavgift nästa gång. Konferensens inträdesavgift hade för varje deltagare varit £95 (1400 skr) — något mera än Göteborgs Skrivarsällskaps gratissymposium 2001.

Elizabeth Weirs andra inlägg.

(Med anledning av tidigare argument för de Shakespeareska arbetenas rötter i Kent genom främst pjäsen "Arden av Feversham", som både Lanciai, Weir och Bede menar att är en Shakespeare-pjäsa.)

Efter att ha studerat i Cambridge läste Sir Nicholas Bacon juridik vid Middle Temple i London, blev domare och slutade som *Lord Keeper, the Lord Chief Justice*. Som landets högsta domare torde han ha varit väl insatt i berömda rättsfall i Kent.

Francis Bacons barndom genompyrdes av juridik — hans far hade till och med juridiska maximer inristade i träpanelerna i Gorhambury så att hans son kunde memorera dem.

En intressant koppling till Kent är att Sir Nicholas Bacon föddes i ett hus i Chiselhurst, Kent, som tillhörde Sir Francis Walsingham, som troligen ägdes av hans far Thomas när Sir Nicholas föddes. Jag tror att Marlowes älskare Sir Thomas Walsingham var ett syskonbarn till Sir Francis Walsingham. Marlowe bodde i Thomas Walsinghams hus i Chiselhurst, Kent, när han arresterades för ateism. Jag undrar om det var samma hus som Sir Nicholas föddes i. Jag har också läst att Francis Bacon var kusin till Sir Francis Walsingham. Anthony Bacon stod Sir Francis Walsingham mycket nära och förlänade honom en pension när drottning Elisabeth vägrade gottgöra honom på något sätt för allt vad han spenderade bara för att förebygga att hon inte blev mördad.

På ett eller annat sätt var renässansgeniet och pjäsförfattaren Francis Bacon mer än väl insatt i vad som timade i Kent och i det landskapets språkliga egenheter.

Jag överdriver inte när jag påstår att Francis Bacon befann sig överallt där han behövde befinna sig för att ha kunnat skriva Shakespeares pjäser.

Din kritik mot Bacon haltar på det faktum att du inte vet mycket om Bacon. Jonson kallade inte Bacon det största snillet genom tiderna för att Bacon saknade humor. Bacon var berömd för sin humor.

Bacon och Marlowe framträder inte som motsatser. Vi vet mycket litet om Marlowe före Deptford medan Bacon har en relativt fullständig biografi för att vara en elisabetansk ofrälse. Han var inte alls som du utmålar honom, och han var faktiskt en begåvad landskapsarkitekt som konstruerade en omfattande vattenträdgård — inte geometrisk — kring ett förtjusande hus han själv hade ritat och byggt nära Gorhambury. Huset, som förstördes i inbördeskriget, var inte strängt elisabetanskt eller jakobinskt utan snarare som en 1800-tals herrgård i New Orleans. Bacon hade väldiga speglar installerade överallt för att gyckla med gästerna som trodde att de gick genom tamburen in i huset när de hamnade ute i bakgården. Bacon var kvick och ekivok och inte alls "steril" och "uttorkad".

Efter Essex' fall och avrättning blir Shakespeares pjäser mera mörkt cyniska. Bacon hade ett kort nervöst sammanbrott efter Essex död. Jag misstänker att han aldrig trodde att Elisabeth skulle kunna genomföra avrättningen.

(Elizabeth Weir delar alltså John Bedes uppfattning att Francis Bacon skrev både Christopher Marlowe och William Shakespeare utom sig själv. Släktförhållandena i den komplicerade Bacon-Walsingham-de Vere-Derby-familjen torde närmare utredas.)

Släktutredningar och andra utredningar.

Släktförhållandet mellan våra olika Shakespearekandidater Oxford, Derby och Bacon är mycket enkelt. Även familjerna Essex, Sidney och Walsingham är involverade. Philip Sidney, den briljante poeten och mecenaten, adelsmannen och filosofen som inbjöd Giordano Bruno till England och som stupade i strid 1586 är

egentligen den sammanhållande länken som binder ihop hela sammanhanget. Det är troligt att Christopher Marlowe en tid var page hos Philip Sidney och att han till och med kunnat uppleva Giordano Bruno där. Det var hos Philip Sidney och hans upplysta hov som det engelska fritänkeriet började på allvar.

Philip Sidney var gift med Frances Walsingham, och därmed är även den mäktiga Walsinghamfamiljen inkopplad. Efter Philips död gifte Frances om sig med earlen av Essex, som var Francis Bacons arbetsgivare. Francis Bacon och hans bror Anthony var kusiner med Sir Francis Walsingham, skaparen av drottning Elisabeths underrättelsetjänst, varför det var helt naturligt att dessa bröder sedan övertog den tjänsten. Även Sir Thomas Walsingham, Sir Francis' kusin och Christopher Marlowes beskyddare, förblev engagerad i underrättelsetjänsten efter sin mäktige kusins död, i vilken tjänst ju även Christopher Marlowe var aktiv.

Familjen Cecil är även inblandad. William Burghley, lord Cecil, drottning Elisabeths trogna premiärminister, var gift med en syster till Francis Bacons moder. Därmed var bröderna Bacon kusiner till Robert Cecil, senare premiärminister, vars syster Anne Cecil först var förlovad med Philip Sidney men sedan gifte sig med earlen av Oxford. Även Oxford och Bacon var kusiner på mödernet. Både Oxford och Bacon växte delvis upp hos familjen Cecil. Oxfords berömda döttrar blev sedan alla kopplade till Philip Sidneys familj. Philip Sidneys vittra syster Mary blev gift med earlen av Pembroke, deras söner var William Herbert, som många menar att sonetterna dedicerades till (mr W.H.), samt earlen av Montgomery, det berömda brödrapar som "The First Folio" tillägnades 1623, den första kompletta upplagan av "Shakespeare"-verken. Oxfords första dotter blev gift med denne earl Montgomery, den andra dottern förlovades med earlen av Southampton, (som de två stora episka Shakespearedikterna tillägnades,) men han ville inte ha henne, så hon blev gift med den 6-e earlen av Derby i stället. Den tredje dottern blev gift med William Herbert.

Philip Sidney hade dessutom en dotter Elizabeth, som giftes med earlen av Rutland, som också har diskuterats i Shakespearesammanhang då han var intimt förknippad med det danska hovet och torde ha vetat allt om Helsingör.

Genom äktenskapet mellan Philip Sidneys dotterson Montgomery och Oxfords dotter bands alltså familjerna Sidney-Essex-Walsingham ytterligare samman med Cecil-Bacon-Oxford-Derby, varför man inte kommer ifrån att alla dessa ledande familjer inom drottning Elisabeths etablissemanng måste betraktas som en enda. Och ur denna familj kommer Shakespeareverken fram. Marlowe hade kopplingar till åtskilliga medlemmar i familjen då han arbetade för Walsingham, Derby och Bacon, medan Shakespeare bevisligen hade inga kopplingar alls.

Så här skriver Elizabeth Weir i sitt senaste inlägg om Shakespeare:

"Prostitution var den stora inkomsten för teatrarna, som i sig inte var särskilt lönsamma. Alla teatrarna hade bordeller nära intill, och Shakespeares kollega Henslowe byggde faktiskt sina bordeller i samma veva som sina teatrar.

Så mönstret av småaktiga stämningar, garantin för "bardens" och hans kollegers fria företagsamhet, hans systematiska engagemang i ocker, hans pjäsmarknadsföring och det faktum att han kunde dra sig tillbaka till Stratford med en enorm summa kontanter bara fem veckor efter att ha ingått i en skådespelartrupp! — för Henslowe tog det tjugo år att få ihop sin förmögenhet genom prostitution och andra skumraskaffärer — plus det faktum att Stratfordskådespelaren omedelbart engagerade sig i skumma affärer i Stratford såsom olaglig hamstring av malt under en tid av hungersnöd — Fripp säger att det nästan ledde till att han blev hängd — liksom hans intriger med Combes mot Stratfordkooperativet som försökte skydda

bönderna mot skiftandet av allmänningarna, så att hans "vän" Richard Quayney dödades i strid när han försökte stoppa Combes — allt detta markerar den ekonomiska profilen av Stratfordskojaren som visar att han var extremt upptagen, inte med att skriva pjäser, men med att roffa åt sig sin rikedom i London. Han tjänade minsann inte ihop den på att spela teater — han förekom närmast botten på listan med bara fyra roller. Han förtjänade inte ihop den på teateraktier — skådespelarna fick ytterst litet efter att Henslowe kanaliserat bort alla "omkostnader" — och pjäser såldes för bara några pund," — *och så vidare*.

Av hennes utredningar om hur skådespelarna och teaterdirektörerna verkligen livnärde sig på den tiden framgår det, att ingen av de andra kandidaterna, alltså Bacon, Oxford, Derby och Marlowe, förtjänade någonting alls på sina teateraktiviteter, medan Shakespeare gjorde sig goda förtjänster på varje tänkbart sätt utom genom pjäser och skådespeleri.

Mera om 'Arden av Feversham'.

Denna fantastiska pjäs intar en särställning i tidig engelsk dramatik genom sin helt konsekventa och extremt levande realism. Nästan de enda andra pjäser som kommer i närheten av dess mustiga påtagliga verklighetsnärlighet är "En tragedi från Yorkshire" och "Muntra fruarna i Windsor". Den ögonbrynshöjande beskrivningen av exakta lokaliteter, som Rainhams äng, värdshuset "Vita Märren" i London och "Gyllne Liljan" i Feversham, mordets nyckelplatser lerängen och klosterträdgården i Feversham och karakteriseringen av färjstället i akt IV scen 2 jämte de träffande karaktärsbeskrivningarna av bipersoner som Dick Greene och John Reede, båda offer för Arden, skraddaren och hans syster, drängen Michaels enkelhet samt till och med den lilla korta episoden med lord Cheiny förlämnar dramat en verklighetsprägel som tyder på att författaren nästan måste ha upplevt allting själv eller åtminstone fått mycket levande beskrivningar av saken. Brottet var uppseendeväckande på sin tid i Canterbury, det var den tidens dominerande skandal i Kent, och pjäsen förråder en helt övertygande återgivning av hela skeendet nästintill trovärdig exakthet. Märkligast av allt är dock karakteriseringen av de egentliga huvudpersonerna, Alice Arden och mördaren Svarte Will. Alices personlighet är återgiven med en nästan lyrisk empati, hon står för pjäsens högsta litterära förtjänster och dess mest psykologiskt genomarbetade porträtt. Man känner med henne hela vägen och förstår henne hur kraftiga hennes svängningar än är mellan skamlös brottslighet, ödmjuk ömhet, känslig tveksamhet och äkta kvinnlig sentimentalitet och nyckfullhet. Hennes manövrer är så äkta kvinnliga, att det är svårt att tänka sig hennes roll spelad av en manlig skådespelare.

Svarte Will är motsatsen: en renodlad skurk av sådana dimensioner, att han sätter sin ära i sin skurkaktighet. Men det värsta är att han är intelligent och underfundig, han är nästan alltid rolig, och man förstår hans originella personlighet mot den bakgrund att han fostrats till yrkesmördare av handgripligt deltagande i kriget. Den ära han funnit i kriget vidmakthåller han efter kriget som yrkesmördare, som om det inte var någon skillnad mellan att döda folk i krig och i fred. Tillsammans är de ett oemotståndligt par.

Vem är då författaren till denna unikt socialrealistiska pjäs om skeenden i Canterbury 1550? Min uppfattning är att det bara kan vara Christopher Marlowe, född och uppväxt i Canterbury, där saken ständigt måste ha diskuterats av hans föräldrar och deras generation under hans uppväxt, som ju upplevde skandalen i sina

bästa år, och där Alice Arden själv blev bränd. Richard Greene hängdes i Ospringe som var Marlowes fars hemort bara 15 km från Canterbury och som idag är en förort till Feversham, där drängen Michael och Bradshaw avrättades offentligt. Pjäsen bär nästan övertydliga spår av att ha varit näst intill självupplevd, och det närmaste man då kan komma är barndomsintryck av autentiska återberättelser. Allt detta skulle passa in på Marlowe men inte på någon annan samtida brittisk dramatiker.

Pjäsen föranleder även andra spekulationer. Dess huvudperson 'Arden' bär samma familjenamn som William Shakespeares moder. Dock är det så gott som uteslutet att Shakespeare kan ha skrivit pjäsen, då han inte hade några kopplingar som helst till Kent. Däremot har ju den teorin framförts att Marlowe kan ha tvingats under jorden genom vissa regeringsmyndigheters förföljelser av fritänkare och kunnat fortsätta vara verksam som spöskrivare under William Shakespeares täckmantel. Marlowes personlighet, så som vi har lärt känna den genom andra pjäser i hans namn, stämmer nästan kusligt överens med 'Svarte Will's personlighet. Det ligger alltför nära till hands att anta att Marlowe kan ha gestaltat denna personlighet på scenen. Denna personlighet är så suggestiv att den måste ha gjort ett djupt intryck på publiken, och Marlowe själv, som dess gestaltare i skrift och kanske även på scen, måste i någon grad ha identifierat sig med honom. Då han efter krisen i maj 1593 inte längre kunde framträda under sitt eget namn och kan ha fortsatt skriva pjäser under Shakespeares kan han även ha identifierat sig med namnet 'Will' i exempelvis sonetterna. Det skulle förklara sonetterna 134-136 och deras anspelningar och ordlekar med namnet 'Will'.

Att pjäsen är Shakespearesk är oförnekligt. Den innerliga lyriken, det fantastiska språket, den mustiga humorn, de träffande karakteriseringarna — allt tyder på en tidig Shakespeare, som troligen var Marlowe.

Laila Roths senaste inlägg (om Derby).

En teori om den Oxfordianska möjligheten om William Stanley som den engelska dramatikern och poeten William Shakespeare:

- 1) Han var katolik.
2. Han reste genom Frankrike och Italien och Tyskland och många andra länder under 1580-talet.
3. Han skrev alla verk som brukar tillskrivas William Shakespeare, Thomas Kyd, Christopher Marlowe och många andra dessutom.
4. Han besökte Malta redan under 1580-talet, varför han var så underkunnig om de turkiska anfallen där.
5. Han kan ha samarbetat med George Sandys, liksom han samarbetade med Francis Bacon, sin svärfar Edward de Vere (earlen av Oxford, som var bara 11 år äldre,) och naturligtvis med sin broder Ferdinando Stanley, som presenterade hans pjäser under Christopher Marlowes namn till att börja med.
6. Han kom aldrig i onåd och behövde aldrig gå i exil eftersom han var klok nog att aldrig publicera sitt eget namn under sin litterära utgivning. Dock förefinns vissa fragment publicerade i hans namn inklusive musikaliska kompositioner. "Shakespeare" var mycket musikalisk. Ingen av de andra kandidaterna var det i så hög grad som Derby, om dock Bacon var en god lyssnare och njutare, Oxford hade gott musikaliskt omdöme, och Marlowe sjöng i katedralkören i Canterbury; medan det inte finns ett spår av musik i något av de bevarade dokumenten rörande affärsmannen

William Shakspeare.

7. Mitt starkaste argument för Derby som Shakespeare är dock min övertygade känsla av att endast han som den mest vittbereste och världserfarne av de fem kandidaterna stämmer med de känslor av världsvishet och vittberesthet och ödesmelankoli som besjalar Shakespeares verk från det första till det sista, och som bara kan ha tillhört en man som rest över hela världen med laglig och diplomatisk kunskap om alla länder, vilket endast Derby av de fem kan ha haft. Det finns inget belägg för att Bacon någonsin kom längre än till Frankrike och inget för att Oxford någonsin lämnade Italien när han levde där. Endast Marlowe är tänkbar som eventuell medkandidat, då vi ingenting vet om hans resor mer än att han reste; om dock Oxford definitivt utgjorde Derbys poetiska och dramatiska ryggrad, och Bacon utan tvekan var den som skötte om administrationen av pjäserna med hjälp av Ben Jonson och — William Shakspeare. Först där kommer Stratfordmannen in i bilden.

— *Laila Roth.*

John Bede mot Laila Roth.

Efter att ha studerat denna debatt högst noggrant finner jag er, min herr okände Peter Zenner, vara dess förvillelsers dominerande element. Icke desto mindre finner jag er vara någorlunda på rätt spår. Naturligtvis är ert främsta misstag, liksom alla andras här utom Elizabeth Weir, att ni inte inser att Sir Francis Bacon är den enda möjliga kandidaten till att ha skrivit alla Shakespeares verk. I stället för att erkänna saken förvrider ni tolkningen till att 'Bacon' skulle ha varit pseudonym för en helt okänd person för vars existens ni inte har något som helst bevis. Liksom fru Laila Roth med sitt Derbydille har ni grundat ert argument bara på en ingivelse.

Jag tror att Elizabeth Weir upphörde att förekomma här då hon tröttnade på allt struntprat med okunnighet och dumhet som en ständig diarré på gång som det helt enkelt var omöjligt att diskutera med. Weirs argument var i huvudsak riktigt: "Det är uppenbart att det var Bacon. Punkt slut." Bevis föreligger. Även ni erkänner Bacons signatur under Shakespeares verk fast ni av någon dunkel anledning föredrar att maskera den i någon annan okänd poets förklädnad. Även detta är dock ett symptom på att ni på något sätt fått rätt bacon på tallriken, då han som poet inte önskade något hellre än att få hålla sig dold och höll sig konsekvent till denna roll — hans skaldskap avslöjades aldrig ens av hans vänner utom kryptiskt, för att vidmakthålla frimureriets försiktighetsåtgärder. Även marlovianer erkänner att den första Shakespeareupplagan utgavs av frimurarna, och Bacon var den enda möjliga upphovsmannen, den störste mystikern, den makalöse John Dees främste lärjunge, den högste filosofen med det enda perfekta förnuftet, av vars alstring Shakespeareverken var en del. Många andra skådespel återfanns bland hans dokument, och säkert finns det fortfarande kvar åtskilliga mästerverk bland dem att upptäcka. Vi har bara börjat.

— *John Bede*

I stället för av Peter Zenner, marlovian, vars teorier vi skall belysa senare, besvarades detta invektiv av Laila Roth : —

Hur vågar du visa dig här igen, John, mera oförskämnd än någonsin? I jämförelse med Derbys sak har Bacon ingenting utom en hand med i redigeringen och det praktiska möjliggörandet av First Folio-publikationen men inte utan Jonsons hjälp. Till och med Marlowe har en starkare sak än Bacon. Tillåt mig att citera mig själv:

"Och så har vi hans kuriösa triangeldrama med Essex som sin rival om sin fru, Oxfords vackra dotter. Liksom Essex var hon en favorit vid hovet och tyckte om att utmärka sig där i drottningens sällskap tillsammans med Essex. Då hennes man var långt borta hade hon alldeles säkert en affär med Essex, vilket nästan drev William Stanley från vettet — hans brev med Bacon om saken bekräftar det. Det är den enda historiska illustrationen vi har till Othellos rasande svartsjuka, som inte förekommer någonstans i den italienska originalversionen. Othellodramat var en sann historia, men Othello och Iago mördade morens hustru tillsammans med att begrava henne under en sammanstörtande vägg. Det förekom ingen svartsjuka hos Othello och nästan ingen kärlek alls, bara vrede, medan Iagos motiv för att vända honom mot Desdemona var att Desdemona hade nekat honom att bli hennes älskare. Alla de element i "Othello" som inte finns i det italienska originalet, det är hela känslorikanen, återfinns i William Stanleys faktiska erfarenhet."

"Othello" är Shakespeares största drama och starkaste verk, vars intensitet är så genuin att det måste ha varit självupplevt. Du finner ingenting sådant hos Bacon, som var en bög utan barn och aldrig kunde älska en hustru.

Stanley var naturligtvis ingenting utan Oxford, de måste ha arbetat tillsammans så länge Oxford levde, och jag tror de flesta oxfordianer skulle hålla med. Stanleys och Oxfords sak är en och samma — Oxford som Shakespeare är omöjlig utan Stanley och tvärtom.

I "En midsommarnattsdröm" är kung Theseus ett porträtt av Stanley. Pjäsen kunde inte ha producerats för något annat tillfälle än för Stanleys bröllop med Oxfords dotter, då de astrologiska detaljerna preciserar bröllopsdagens datum. Frågan är om Theseus är ett självporträtt eller gjort av en annan. Jag lutar åt att det är ett självporträtt, då hela pjäsen andas en självbiografisk atmosfär och är just en sådan pjäs som du skulle utsmycka ditt eget bröllop med som en idealisk inramning.

— Laila Roth.

John Bede svarar Laila Roth.

"Kära Laila,

Mot din Stanley som Othello kan jag presentera för dig Sir Brian Annesley som Kung Lear. Han hade tre döttrar, och den yngsta hette Cordell. Hennes äldre systrar försökte få sin far inspärrad för att han var gammal och gaggig medan Cordell protesterade och tillskrev premiärminister Robert Cecil i ärendet. Fallet blev ämne för diskussioner vid hovet. I originalversionen av Kung Lear (från 1580-talet) blir kungen inte galen, och hans döttrar försöker inte få honom tvångsomhändertagen på ett sinnessjukhus. Shakespeare måste ha fått historien från fallet Annesley, en högst hjärteknipande historia, i vilken Cordell måste ha gjort ett djupt intryck. Men fallet diskuterades bara inom de högsta hovkretsarna kring Robert Cecil och Francis Bacon. Vid den tiden var din Stanley borta någonstans och isolerade sig i Lancashire och hade ingenting att göra vid hovet, fördjupad som han var i rättsprocesserna med sin mördade broders änka.

Det handlar om trovärdighet. William Stanleys rasande svartsjuka över sin otrogna hustru diskuterades allmänt i societeten, och Bacon som familjens advokat var förtrogen med saken då han hade hand om Stanleys affärer. Han var direkt vittne till Stanleys känslor. Frågan är var empatin låg. Vad hade Stanley kunnat veta om Sir Brian Annesley? — medan Bacon visste allt om sin släkting William Stanleys dilemma, och det var hans jobb att ta hand om sådana saker och sätta sig in i alla detaljer.

Mot Bacon står hans sätt att sköta fallen Essex och Raleigh. I fallet Essex är saken

klar — Bacon hade rent samvete och var helt fri från ansvar. Han varnade Essex medan Essex bara fortsatte drumla på. Fallet Raleigh är en helt annan sak, och Bacons ställningstagande för kungen i denna orättvisa sak är svårt att svälja. Det finns mycket att ådraga mot Bacon, men han är åtminstone mera trovärdig som Shakespeare än William Stanley."

— *John Bede*

Shakespearedebatten, del 64.

Denna har gått in i ett helt nytt skede, då man nu börjat blanda teologi i den och bland annat jämställt fallet Shakespeare med fallet Jesus som en möjligen lika diffus mytologisk konstruktion i efterhand. Så här skrev vi till tråden "Ateister tror verkligen på Gud":

"Detta är faktiskt mera relevant i Shakespearefrågan än vad det tycks. Shakespeare bekänner sig aldrig i någon rad till någon religiös tro utan använder religiösa argument egentligen bara dramatiskt för teatraliska återgivanden av historien. Hans ståndpunkt ger intryck av en sorts mycket neutral panteism, om dock karakteriseringen av kardinal Wolsey i "Henrik VIII" (hans sista pjäs) har en teologisk anstrykning — men utan personligt ställningstagande. Dock kan angreppen på den katolska kyrkan i "Kung Johan" (särskilt i dess första version) betraktas som förtäckt ateism.

Detta är ett starkt argument mot Bacon som Shakespeare, då Bacon var en god kristen som i sin poesi bekände sig till biblisk tro, medan den enda personen i denna debatt som över huvud taget hade någon tendens åt det ateistiska alls var Marlowe. Han angavs rentav som ateist av Richard Baines, en kollega till honom i spionageverksamheten i Rheims i Frankrike mot katoliker, vilken anklagelse måste ha betraktats som den allvarligaste på Baines långa lista av sådana riktade mot Marlowe inför själva Kronan, konsekvensen av vilket fick Marlowe att försvinna från scenen för gott. Det gick inte att försvara sig mot en sådan anklagelse. Det var det svåraste tänkbara av alla brott, och bålet var den enda tänkbara soningen av det. Enda sättet att komma undan det var att bli förklarad död innan man kom dit, och därför genomfördes Deptfordintrigen (genom vilken Marlowe officiellt förklarades ha omkommit i ett krogslagsmål och smusslats ner i en anonym grav strax intill).

Marlowe är den enda uttalade ateisten bland Shakespearekandidaterna, om dock hans ateism aldrig förnekar Gud. Han är bara kritisk mot Moses, Jesus och Muhammed. Etablissemangets fördomsfulla orättvisa var att betrakta detta som hädelse, särskilt hans "humanisering" (avförgudning) av Jesus, då Jesus dock var etablerad som Gud. Om han verkligen var Gud eller inte är sannerligen värt att diskutera. Marlowe verkar ha betraktat honom bara som en människa, vilket man utan vidare kan göra utan att behöva vara ateist för det."

Marlowe och Giordano Bruno

Var inte den protestantiska kyrkan i England lika sträng som den katolska, och om man hade en mera "liberal" attityd, var det inte då lätt att bli betraktad som "ateist" av illasinnade?

Det var det verkligen, och det är just hjärtpunkten i vår diskussion. Protestanterna var till och med mera våldsamt fanatiska än de förföljda katolikerna, som inte ens brydde sig om att försvara sig, medan den protestantiska rörelsen i

England så småningom kulminerade i den förskräckliga och ytterst intoleranta Puritanismen. Marlowe kände sina puritaner, hans vän och kollega den frispråkige predikanten John Penry blev hängd av den protestantiska intoleransens ledare i England ärkebiskop Whitgift, så han (Marlowe) måste ha varit ytterst väl medveten om den fara dessa utgjorde mot varje ansats till fritt tänkande, vilket var en alldeles tillräcklig anledning för honom att gå under jorden när han blev direkt hotad och låta det vara känt att han officiellt var död genom den mästertligt genomförda Deptfordkomplotten, den största intrigen under hela hans teaterkarriär.

Hans "ateism" är konsekvent baserad på sunt förnuft. I "Tamburlaine" angriper han islam, och "Doktor Faustus" är inte hans enda hån mot hela kristenheten. Hans sista pjäs under namnet Marlowe, "Massakern i Paris" (om Bartolomeinatten 1572), är en raffinerat fördold attack på hela det religiösa etablissemanget och det religiösa tänkandet och hur detta förstörde briljanta begåvningar genom hjärntvätt och gjorde dem till massmördare utan anledning. Marlowe föddes och uppfostrades i en religiös miljö, han skickades av sina målsmän till Cambridge för att han skulle bli teolog, men han genomskådade systemet och distansierade sig från det. Utan tvekan var han starkt påverkad av samtida fritänkare, som han träffade och umgicks med, som Raleigh, Northumberland, Harriot och Bacon bland andra, men kanske mest av allt av den imponerande integriteten hos Giordano Bruno, den störste fritänkaren och "ateisten" av dem alla, som var gäst hos sin vän Sir Philip Sidney i vars hus Marlowe kan ha förekommit som page, enligt vissa forskningar. Giordano Bruno statuerade ett exempel utan motstycke för envis pragmatism genom sin vägran att acceptera subjektiv inbillning och vidskepelse. Han var den förste som insåg att solen bara var en av hur många solar som helst i universum och drog därav den slutsatsen, att Gud inte kunde vara personlig utan snarare utgör hela universum med allt vad det innehåller. Ännu idag är han kontroversiell, enligt information på nätet har ännu aldrig någon riktig biografi skrivits över honom, hans journaler förstördes av Kyrkan i samband med att det Religiösa Etablissemanget brände honom på bål (1600) efter att ha hållit honom isolerad i fängelse i åtta år bara för att han vägrade acceptera läror från kyrkan som inte höll inför rationell analys. Han förnekade inte Gud utan endast Treenigheten. Mellan 1582-92 var han den ende som offentligt försvarade Kopernikus teorier om att jorden inte var centrum i solsystemet, och i motsats till Galilei vägrade han någonsin ta tillbaka någonting. I och med mordet på Giordano Bruno fick kyrkan panik och beslöt först då att bannlysa Kopernikus bok om solsystemet (1616) och bränna den med andra Indexbrännmärkta böcker på bål. Kyrkan har aldrig återtagit sin dödsdom över Bruno utan fördömer honom ännu idag som en hopplöst envis kättare — och försvarar därmed ännu idag mordet på honom.

Han var inte ensam. Få är idag medvetna om vilken oerhörd terrororganisation kyrkan egentligen var på den tiden, mycket värre än vår tids etablerade kommunistdiktaturer, då kyrkans inkquisition fick verka under mycket längre tid, drygt 500 år, (från 1231 till 1765, då den sista autodafén genomfördes,) och i hela världen. Under renässansen mördade kyrkan systematiskt i sin etablerade salighets namn en miljon män, kvinnor och barn, en tvåhundrededel av hela den dåvarande mänskligheten, och då är inte alla Sydamerikas offrade indianer medräknade. Bara mellan 1500 och 1650 mördade den heliga Inkquisitionen 30,000 oskyldiga kvinnor för att de var "häxor".

Giordano Bruno var den förste som med kraft vände sig emot detta. Luthers reformation var egentligen bara en ekonomisk revolt mot Vatikanens skamlösa avlatsutpressning — de tyska furstarna stödde Luther och protestantismen då de inte

ville finansiera Vatikanens slöseri — en fullständigt rationell reaktion på ren utpressning. Bruno gick längre och angrep religionens innersta väsen och predikade, att man måste kunna tvivla på allt för att kunna nå sanningen. Han förkastade kyrkans självsvåldigt självpåtagna uppgift att kommendera vad folk skulle tänka och tro och förordade självständigt tänkande i stället — han var definitivt den förste fritänkaren. Han träffade Sir Philip Sidney i Milano, de blev goda vänner, och hos honom tillbringade han sedan mer än två år i England, hans livs mest fruktbara, under vilka han skrev sina viktigaste böcker. Han lät sig även anställas av Sir Francis Walsingham i dennes underrättelsetjänst under kodnamnet "*Faggot*" (som kan översättas till "Stubinen") märkligt nog under exakt samma tid som Christopher Marlowe värvades som agent i densamma. Det går inte att bortse från denna koppling.

Nya fakta

Vi ska här våga oss på ett försök till summering av ärendet så långt som det har utkristalliserat sig hittills. En hel del nya fakta har framkommit, som det gäller att ta med i beräkningarna.

Några intressanta uppgifter om William Shakespeare själv har blivit tydligare. Han lär faktiskt ha dött som katolik, vilket bekräftas av faderns nyligen upptäckta testamente, som är en katolsk behörighetsbekännelse, som jesuiter i England delade ut till förföljda katoliker för att stärka deras tro. Därmed är dock inte den teorin bekräftad, att den unge William skulle ha begett sig upp till Lancashire för att under några år leva i skydd hos katolikerna där (bröderna Derby) som lärare under namnet *William Shakeshafte*. Denna teori kan inte bekräftas.

Vad få vet är dock att han hade ett antal syskon, två bröder och en syster, och en av bröderna var skådespelare liksom han. Syskonen var yngre, han fick ensam ärva fadern och var definitivt mer än bara välbärgad som Stratfordborgare. Hans teaterinkomster lär ha uppgått till _600 om året, en oerhörd summa på den tiden, idag nästan en halv miljon kronor. Det var inte pjäserna som inbringade honom dessa inkomster utan hans fastighetsaffärer, hans gods och gårdar, hans arrenden, och så vidare. Man har dock fortfarande inte hittat något mera skrivet av honom än hans sex namnteckningar, tre i testamentet och tre i olika lagfartshandlingar — alla tre med namnet *Shakspere* och med en tydligt ovan stil, som om han aldrig skrev annars utom just när det gällde att göra affärer. Han synes ha varit angelägen om att hans familj levde vidare, vilket den dock inte gjorde. Hans son Hamnet dog som pojke, hans dotter Susannah (gift Hall) hade en dotter som genomförde två barnlösa äktenskap, och hans dotter Judith (gift Quiney) hade tre söner som dog unga och ogifta. Endast hans syster Joan hade avkomma i familjen som man kunde följa fram till 1864. De största argumenten mot att Shakspere var författare till Shakespeare anses vara att tydligen ingen av hans döttrar ens var skrivkunnig och att man aldrig påträffat något litterärt, vare sig någon bok eller brev eller annan skrift, som kunnat härledas till honom.

Nyckeln till detta gåtfulla författarskap står troligen att finna i den engelska sonettens upprinnelse hos huset Sir Philip Sidney, den främsta och ädlaste elisabetanen, vars berömda och lärda syster Mary inte stod honom efter i snille och mångkunnighet. Han var systerson till earlen av Leicester, drottning Elisabets första favorit (som höll på att bli gift med henne) och arvinge till denne, och han skulle själv ha blivit gift med Anne Cecil, dottern till William Cecil, drottning Elisabets premiärminister, men earlen av Oxford tog henne i stället. Rivaliteten mellan Oxford

och Sidney var hård, och drottning Elisabeth kunde bara med svårighet avvärja en duell mellan dem, då de var mycket arga på varandra. Earlen av Oxford var ökad för sin korta stubin, sitt burdusa uppträdande, sitt nyckfulla översitteri och sin emotionella labilitet. Han är icke trolig som författare till Shakespeare, ehuru hans inflytande som teaterledare över det engelska dramats tillkomst och utveckling knappast kan överskattas. Oxford var katolik medan Sidney var hängiven som protestant och den främsta ivraren i Elisabeths närhet för en uppgörelse med Spanien.

Earlen av Leicester var gift med Lettice Knollys, änka efter den gamle earlen av Essex, Sir Walter Devereux, som dog plötsligt. Dennes barn var utom Robert Devereux av Essex även dottern Penelope, som Sir Walter önskade gifta med Philip Sidney och som blev "Stella" i dennes sonetter, de första sonetterna i den shakespeareska tappningen. Han älskade henne hela livet, men då hon blev bortgift med en annan under hans resor gifte han sig vid återkomsten i stället med Frances Walsingham, dottern till den mäktige Sir Francis, drottning Elisabeths inrikes- och spionminister. Efter Sir Philip Sidneys förtidiga död vid bara 32 års ålder (han stupade ärorikt i Holland) blev hans änka Frances Walsingham omgift med Sir Robert Devereux, earlen av Essex.

Sir Philip Sidneys bästa vän var Sir Fulke Greville, en hemlighetsfull grå eminens i den elisabetanska vitterheten, som levde ett långt liv och blev Sir Philips levnadstecknare och utgivare. Sir Fulke Greville är en av samtalarna i Giordano Brunos berömda och ökända "Askonsdagssamtal". Under sina dryga två år i England bodde denne i olika omgångar hos Sir Fulke eller Sir Philip. I samma kretsar umgicks även den senare så betydelsefulla Sir Walter Raleigh, i vars expeditioner och företag Sir Philip Sidney var en av de främsta intressenterna tillsammans med Sir Francis Bacon, earl Robert Devereux av Essex' sekreterare.

Sir Philip Sidneys vittra syster Mary blev fader åt earlarna av Pembroke och Montgomery, vilka den första Shakespeareupplagan ("*The First Folio*") tillägnades då de antagligen bekostade dess utgivning. Earlen av Montgomery, William Herbert, framstår som den troligaste "Mr. W.H." som sonetterna så hemlighetsfullt är tillägnade.

Upprinnelsen till hela Shakespearemysteriet finner vi alltså i detta hus, men det är ett hus som omfattar ett ej ringa antal personer. Den enda personen i Shakespearesammanhanget som inte direkt hade något med detta hus att göra var — William Shakspeare från Stratford.

Bacons dom.

Det är inte litet som tyder på att det var filosofen Sir Francis Bacon som var den som i själva verket författade Shakespeares verk. Snarare är det nästan allting som tyder därpå. Det enda som egentligen saknas är direkt bindande bevis.

Bacon hörde till 'familjen', alltså kretsen kring Sir Philip Sidney och dennes syster, där Shakespearelitteraturen definitivt hade sin upprinnelse genom Sidneys pionjärförfattarskap, hans uppfinning av den engelska sonetten och hans litterära ämnesval, som går igen överallt hos Marlowe och Shakespeare. Han kände Sidney, han hade mycket med Oxford att göra, hans bror Anthony Bacon var agent i Sir Francis Walsinghams underrättelsetjänst för drottningen, dessa bröder stod mycket nära varandra, Francis tjänade earlen av Essex direkt och var huvudnyckelfiguren i dennes tragedi (om dock definitivt oskyldig) och därefter earlen av Derby, Oxfords svärson, i egenskap av 'familjens' jurist. Han avancerade i drottningens tjänst för att

under kung James nå landets nästhögsta makt om inte den högsta reella makten med i stort sett alla brittiska politiska och rättsliga trådar i sin hand.

Hans egen litterära produktion avslöjar en definitiv intimitet med Shakespeares verk. Framför allt hans dagböcker, funna först på 1800-talet, är späckade med Shakespeareska tankegångar och citat, som bevisar att han måste ha känt till Shakespeares verk innan de publicerades. Andra definitiva länkar mellan Bacon och Shakespeare har presenterats tidigare i denna seglivade debatt — de kunde tänka samma tankar och uttrycka samma känslor. Men trots alla dessa oavvisliga indicier finns det även indicier på motsatsen.

Bacons språk är inte Shakespeares språk. En enda av Bacons essayer skulle kunna kallas shakespeareisk, och det är den första, om diktkonsten. I allt övrigt framstår Bacons och Shakespeares stil respektive ämnesval, mentalitet, intressen med mera som varandras motsatser. Framför allt är Bacons språk mycket torftigare och torrare, snävare och lika sakligt som Shakespeares är poetiskt.

Under de senaste 150 åren har det bland Baconianer tagits för givet att Bacon åtminstone måste ha varit den som slutligen redigerade Shakespeares verk. Det finns ingenting som tyder på detta. Att Ben Jonson, som deltog i arbetet med redigerandet av den första Shakespeareupplagan 1623, stod Bacon nära är inte ens något indicium för att Bacon var det minsta delaktig.

Men vad som mest talar mot Bacon som Shakespeare är något helt annat. När Bacons far dog lämnade han sin son praktiskt taget arvlös fastän han varit en förmögen man, vilket tvingade Francis att arbeta för sitt livsuppehälle, varför han tvingades bli jurist. Som sådan hade han fullt upp i tjänst hos drottningen, Essex och andra oavbrutet medan han samtidigt satt som ledamot i parlamentet. Det vet alla jurister, att lag- och processarbete är så tungt och krävande, att man aldrig kan somna ifrån det och ännu mindre syssla med något annat bredvid. Utom som filosof och vetenskapsman hade han alltså heltidsarbete även som jurist och politiker. Drottningens bortgång förändrade inte detta förhållande utan snarare intensifierade det, då kung James gjorde honom till sin huvudsaklige styresman. Om Robert Cecil var premiärminister så var dock Bacon ett slags kombinerad inrikesminister, justitieminister, handelsminister, finansminister och kansler. Som sådan blev han för mäktig, och han fick alldeles för mycket att göra. Det kunde bara sluta illa på en sådan överbelamrad bana. Då infinner sig frågan: hur i all sin dar skulle han samtidigt ens ha kunnat skriva Shakespeares mycket omfattande och minutiöst utarbetade verk? Detta framstår som en praktisk omöjlighet.

Till dessa argument kommer så Bacons fall. Den 14 mars 1621, när han stod på den absoluta höjden av sin makt och rikedom och det utan konkurrens utom från kungen själv, anklagades han för att ha tagit emot mutor. Han försvarade sig, men anklagelser kom från flera håll. Anklagelserna blev fler och fler, så att Bacon till slut upphörde försvara sig och i stället vädjade till kungen om hans nåd. Den 30 april bekände han sig skyldig till anklagelserna (28 till antalet) om korrruption och försummelse, beklagade sig, bad om ursäkt och förlåtelse och gav sig helt åt kungens nåd. Kungen dömde honom till böter på 40,000 (en oerhörd summa på den tiden, idag motsvarande ungefär 30 miljoner kronor,) till att aldrig mer få innehava något ämbete, och till att aldrig mer få sitta i parlamentet eller ens komma i närheten av London.

Även om böterna efterskänktes (då de ju var absurda) var det det hårdaste tänkbara straff näst efter själva döden. Men det intressantaste med Bacons fall är att det direkt kastar in England på kurs mot envælde och revolution — ingen hade mera bestämt motsatt sig kungens olika handelsmonopol än Bacon och nästan lyckats få

honom att avstå från dem, vilket på lång sikt hade räddat monarkin och undvikit den konflikt mellan kung och parlament som tjugo år senare ledde till ett tioårigt inbördeskrig och kung James' sons avsättning och avrättning.

Att Bacon själv medgav offentligt att han låtit sig korrumpas och bekände sig skyldig till 28 överväldigande anklagelsepunkter är den stora outplånliga fläcken på hans liv och samtidigt det starkaste argumentet mot att han var Shakespeare: det är svårt att tänka sig att en författare som Shakespeare med hans kunskap om människan och genomskådande av makten och dess fällor och dårskap hade kunnat göra sig skyldig till en sådan korruption, offentlig misstagshärva och sådana pliktförsummelse som blev Bacons fall. Hur troligt är det att Bacon med sitt totala offentliga karriärhaveri var samma person som Shakespeare med sin totala teaterkarriärsuccé för alla tider? Kan dessa motsatser på något sätt kombineras och sammanfalla?

Dock kvarstår det faktum att ingen av de andra kandidaterna till Shakespeareförfattarskapet, som Oxford, Derby, Mary Pembroke (Philip Sidneys vittra syster) står så intimt förknippad med Shakespeares filosofi och idévärld, tankesätt och observationer som Bacon — utom Marlowe.

Bakom Shakespeares kulisser

Vi har försökt närma oss dem alla och förstå och analysera dem men utan något som helst tillfredsställande resultat, ty de glider alla undan och tycks ohjälpligt till varje pris vilja förbli oidentifierbara skuggor ute bakom kulisserna — endast Shakspeare själv framträder framför scenen synlig inför alla med den ironiskt flagranta självklarheten omkring sig att han omöjligt kan ha skrivit Shakespeare, den största av alla teaterskalder, med två döttrar av vilka bara den ena kunde skriva sitt namn och det blott med största möda, som ett barn i första klassen, med alla dokument relaterande till hans namn endast handlande om affärer och penningtransaktioner, med inte ett enda manuskript och inte en enda bok efterlämnad vid sitt frånfälle, med inte en enda anekdot om honom ihågkommen i Stratford eller Warwickshire efter hans död, som om han gärna glömts bort och saknats lika litet som Yassir Arafat, som om man ville glömma att han bara varit en affärsskojare, och med utom alla Shakespeares verk tryckta under hans namn även ett antal andra pjäser av högst tvivelaktig natur och ovärdig kvalitet, och så vidare. Alla kända fakta om William Shakspeare från Stratford talar mot honom som författaren till Shakespeare.

Till och med den vittra systemen till Philip Sidney, Mary Sidney, moder åt de båda earlar som "*The First Folio*" tillägnades, är då en starkare kandidat till att ha skrivit Shakespeare än Stratford-mannen. Mycket talar även emot henne, medan det som mest talar för henne är att hon var Philip Sidneys syster och minst lika begåvad och vitter och kunnig som sin bror. Philip Sidney dog 1586 vid 32 års ålder innan ett enda Shakespeareverk ännu hade kommit till, och ändå är han den säkraste utgångspunkten för dessa. Han skrev nämligen ett stort antal sonetter, långt över 100, som stämmer kusligt väl överens med Shakespeares egna både till form, språk och innehåll. Redan här framträder något av Shakespeares sonetters gåtfullhet, då Philip Sidney särskilt i en dikt talar om sig själv i tredje person. Redan här träffar man på den så specifikt Shakespeareska personligt undflyende egenheten.

Det lysande diktarföreteendet Philip Sidney och hans pre-shakespeareska produktion visar bestämt att "Shake-speare" måste ha stått honom nära och varit en innerlig beundrare av honom som kanske hans främsta lärjunge. Vem kan det ha

varit? Stratfordmannen var det definitivt inte. Problemet är just att så många stod Philip Sidney nära och framför allt just alla de övriga huvudshakespearekandidaterna, som Oxford, Derby och Bacon. Närmast står dock Christopher Marlowe genom det kusliga faktum att denne teaterdiktares pjäser och dess språk är som en direkt fortsättning på Philip Sidney.

Man vet inte om Philip Sidney och Marlowe alls hade något med varandra att göra. De hörde förvisso till samma krets, båda stod Sir Walter Raleigh mycket nära, ett annat alltid aktuellt namn i sammanhanget, och en Shake-speareforskare fann att Marlowe mycket väl kunnat vara en page i Philip Sidneys hus Wilton vid Avon(!), den tidens kulturhögberg för hela England, var all elisabetansk vitterhet tydligen hade sitt ursprung.

Oxford var Philip Sidneys rival, och de hade duellerat med varandra om inte drottningen hindrat dem. De var alltså snarare fiender och motsatser än vänner och tvillingsjälar. Den 17-e earlen av Oxford med sitt äldsta och ädlaste tänkbara aristokratblod i England hade ett avgörande inflytande över det elisabetanska dramats tillblivelse, det går inte att utesluta honom ur något kapitel av Shakespearedebatten, han finns alltid kvar i bakgrunden som den dramatiska poeten som bar sig åt och ställde till det överallt med en vildhet som Hamlets, men just för att han var så vild och excentrisk, så yrvädersaktig och opålitlig, så fullständigt instabil och nyckfull, kan han inte ha skrivit den ytterst noggrant genomtänkta och utarbetade Shakespearecanon, i synnerhet som han avled innan den senare tredjedelen av Shakespeares dramer ännu var skrivna....

För att komma över detta krux sammanställer man honom med sin svärson den 6-e earlen av Derby, 10 år yngre, som liksom Oxford och sin bror Ferdinando var en brinnande teater-entusiast med eget teaterkompani. Man hävdar att "*En midsommarnattsdröm*" skrevs för earlens bröllop 1595 och att Theseus är ett porträtt av honom med sina hästar och sporter — och vem skulle då bättre ha varit motiverad till att skriva denna pjäs för detta bröllop för att få den framförd därtill än just earlen av Derby, kung Theseus själv? Till och med pjäsens astrologiska uppgifter tycks peka rakt på earlen av Derby, den hemlighetsfulle William Stanley, som man just inte vet någonting om, då han alltid höll sig i bakgrunden. Och det hade han anledning till, då hans kusin och namne var Englands landsförrädare nummer ett, som tog sin tillflykt till Spanien i ett försök att få Spanien att organisera en armada som skulle landstiga i Irland och sålunda ta England bakifrån med de katolska irländarnas hjälp. Alla i Derbyfamiljen var katoliker, deras slott uppe i Lancastershire i nordvästra England var ett katolskt centrum där många katoliker fann en fristad, earlarna av Derby var lika nära släkt med drottningen som skotske kungen, och de var naturligtvis katolikernas kandidater till tronen, först Ferdinando, tills han förgiftades av jesuiter 1594 när han vägrade gå med katolikerna mot drottningen, och sedan den 6-e earlen William Stanley, vår Shakespeare-kandidat. Carl O. Nordling har i en bok klart påvisat det intima sambandet mellan Stanley och Shakespeare genom sina forskningar i de engelska teater-framträdandena i Helsingör omkring Kronborgs Slots invigning söndagen den 13 juni 1585, då sju engelska skådespelare framförde något skådespel som kan ha varit den första versionen av "*Hamlet*", då just sju skådespelare är det minsta antal som krävs för att göra pjäsen. En av dessa sju kan ha varit William Stanley själv, som bevisligen då befann sig på resa i Europa. Bacon, Oxford och Shakspere var då alla hemma i England, medan man inte vet var Marlowe var — han kan alltså rent teoretiskt ha varit med han också, då han faktiskt redan då kan ha gjort resor till Europa som hemlig agent i Sir Francis Walsinghams tjänst — hans universitet i Cambridge har närvarolistor kvar från den tiden som visar att han

ofta och länge höll sig borta från undervisningen och faktiskt var frånvarande under juni månad 1585. Hans frekventa frånvaro höll på att kosta honom hans examen, men regeringen (Walsingham) ingrep och fick universitetet att ge skolkaren hans examen. William Stanley var då 24 år gammal medan Marlowe var 21.

Ferdinando Stanley blev sedan den främsta producenten av Marlowes pjäser. Efter Ferdinandos plötsliga död genom giftmord (jämför giftmordet i "*Hamlet*") blev William Stanley den grå eminens som genom *the Lord Chamberlain's Men* kom att presentera nästan alla Shakespearepjäserna. Därmed är den 5:e earlen av Derby Ferdinando Stanley lika intimt förknippad med Marlowes pjäser som hans efterträdare William Stanley hör samman med Shakespearepjäserna. På grund av sin kusins och namnes förräddarstatus och sin broders död genom giftmord hade William Stanley alla skäl i världen till att inte skylta med sig själv. Om han skrev pjäser, vilket vi vet att han gjorde, liksom han även skrev musik och dikter, så *måste* han ha gjort det under pseudonym eller någon annans namn.

Här tycks vi alltså ha den idealiska kandidaten. Men tyvärr saknas det inte motargument. Sonetterna och deras innehåll är omöjliga att passa in i William Stanleys mycket konventionella liv som earl med ansvarskrävande befogenheter långt från London. Shakespeares sonetter är stötestenen som omöjliggör både Stanley och Bacon och Shakspeare som författare till Shakespeare. Sedan två hundra år har forskare försökt utan att lyckas på något annat sätt än genom att bortförklara sonetterna och deras innehåll som rena fantasier, medan vem som helst måste uppfatta sonetterna som nästan alltför genomärliga självbekännelser. Psykologiskt är sonetterna det mest känslomässigt realistiska som Shakespeare någonsin skrev, och därför kan de inte vara rena inbillningar. Inför detta argument tycks alla de högst uppburna kandidaterna till Shakespeare, alltså Oxford, Derby, Bacon och Shakspeare, ohjälpligt falla, medan endast Marlowe står kvar. Han är tyvärr den enda som på något sätt kan motsvara den bild man försökt pussla ihop sonetterna till, då de intrikata pusselbitarna ohjälpligt inte passar ihop till någon annan.

Därmed är saken långt ifrån slutagerad.

Mera om Derby och Bacon : *Den misskände earlen av Derby*

Debatten om Shakespeares identitet kan pågå i oändlighet förutsatt att man håller de så att säga "kriminaltekniska" möjligheterna till identifiering utanför. Fritänkaren har hittills gått på den linjen. Så långt följer Fritänkaren faktiskt det litteraturhistoriska etablissemanget. Skillnaden består i att artiklarna i Fritänkaren handlar om alla de personer som (i motsats till skådespelaren från Stratford) hade viss kapacitet att producera dramer. Det hade förvisso Francis Bacon (1561-1626) och William de Vere, earl af Oxford (1550-1604). Sedan tycker vi alla litet olika när det gäller att bedöma hur mycket dessa personers mentalitet liknar "Shakespeares".

Men författarna till nästan alla av de 68 avsnitten har tagit väldigt lätt på de tungt vägande indicier på Shakespeares identitet med William Stanley, earl av Derby (1561-1642), som Abel Lefranc och A.W. Titherley har lagt fram. Och framför allt, de har helt bortsett från att ett så att säga "kriminaltekniskt" bevis *binder* Derby vid författarskapet. Jag syftar på den lista med 30 mer eller mindre ovanliga uttryck som är gemensamma för Shakespeares verk och Derbys brev. Listan har länge funnits tillgänglig; den har publicerats såväl i boken *Hamlets hemlighet* (1995) som på min hemsida <http://home.swipnet.se/nordling>.

Identifikationen är av samma typ som används i samband med fingeravtryck. Dvs. man jämför detaljer som inte är unika var för sig, men som är tillräckligt ovanliga för att kombinationen av ett antal av dem skall bli extremt ovanlig — i praktiken unik. I fallet Derby tillkommer i första hand att hans nordengelska dialekt färgar alla Shakespeares verk och i synnerhet *Hamlet*. Därefter kommer att två gravmonument (från 1632 och 1633) över nära släktingar till Derby är försedda med dikter i omisskännlig Shakespearestil. Man finner vidare att ortnamnen i Shakespeares dramer bildar ett mönster som överensstämmer väl med de resor som man vet att Derby företog. Till råga på allt detta visar fyra av Shakespeares dramer tydlig påverkan av det tyskspråkiga dramat *Prinz Hamlet aus Dänemark*, som kan vara författat av Derby men knappast av Oxford eller Bacon. Dessa dog båda före 1632 och kan alltså inte ha författat poemen på de två gravstenarna. Inte heller kallade sig någondera "Will" (som författaren till sonett 136).

Beträffande Marlowe (1564-93) så uppvisar de verk som publicerats under hans namn samma språkliga stil som Shakespeares dramer. Om Derby författade Shakespeares dramer så måste han alltså också ha skrivit Marlowes. Den sistnämnde är för övrigt utesluten som författare till Shakespeares verk eftersom dessa till stor del är från tiden efter 1593. Det finns inte minsta skymt av bevis för att Marlowe skulle ha varit vid liv efter detta år. Det *enda* "beviset" för att han skulle ha överlevt sin officiella död bygger på slutledningen: Marlowe författade Shakespeares dramer. Många av dessa tillkom efter 1593. Alltså levde Marlowe efter 1593. Så länge det inte är bevisat att Marlowe författade dramer efter 1593 (eller visade något annat livstecken) bör han alltså uteslutas ur skaran av tänkbara författare av Shakespeares verk. Uppenbarligen författade han inte heller de dramer som (efter 1593) tillskrevs honom själv. Oberoende av vem det var som använde pseudonymen "Shakespeare" så ligger det nära till hands att anta att vederbörande kan ha använt även andra personers namn som pseudonymer.

Såvitt jag kan erinra mig har ingenting framkommit som motsäger ovanstående resonemang. Ingen kritik har framförts mot Lefrancis eller Titherleys argument för Derbys författarskap. Ingen har påvisat någon brist i fråga om den stilistiska identifikationen. Svenska domstolar har funnit metoden säker nog för att för att avgöra författarskapet till anonyma brev. Alla som inte är beroende av det förstockade etablissemanget borde kunna enas om att det inte längre är möjligt att fränkänna Derby *huvudansvaret* för Shakespeares verk. För detta saknas sannerligen inte bindande bevis. Det i förra numret (inlägg 68) anförda motargumentet att Derbys "konventionella liv med ansvarskrävande befogenheter långt från London" skulle utesluta honom som författare till sonetterna är helt ohållbart. Derby disponerade en bostad i Westminster, han studerade som ung vid Gray's Inn och i 33-årsåldern vid Lincoln's Inn. Man vet för lite om hans liv för att kunna klassa det som speciellt konventionellt. Dessutom är det naturligtvis omöjligt att veta vad som döljer sig hos en person som till det yttre uppträder konventionellt. Allt som oftast finner vi att skenet bedrar. Nöjer vi oss med så enkla "bevis", så kretsar också solen kring jorden.

Jag skulle önska att "Shakespearedebatten" äntligen kunde övergå i "Derbydebatten". Dvs. först och främst en debatt om vad Derby skrev eller inte skrev utöver Shakespeares verk. Här finns verkligen massor att både diskutera och utforska. T.ex.: Komponerade Derby Tobias Humes musik? Skrev han Kyds dramer? Skrev han alla de dramer som publicerades under namnet William Shakespeare (resp. W. Sh.) men som inte fanns med i första folion? Bland alla dessa har etablissemanget av någon anledning erkänt endast *The Tempest* som ett verk av "Shakespeare". Vilka dramer skrev Derby på tyska? Skrev han den italienska

L'Ambleto? Författade han *The Anatomy of Melancholy by Democritus Junior* som har tillskrivits Robert Burton? (Burton-frågan har redan berörts i Fritänkaren nr 72.)

En annan intressant fråga är vilken hjälp Derby fick från universitetsutbildade sekreterare (t.ex. Kyd och Marlowe,) som kanske biträdde med författarskapet. Och sist men inte minst, vilka idéer och uppslag fick Derby från sin studentkamrat Bacon (vid Gray's Inn) och sin svärfar Oxford?

Till slut en rättelse till inlägg 68: Den tyska Prinz Hamlet spelades inte av engelska yrkesskådespelare vid slottsinvigningen 1585. Det var först året därpå som sju engelska skådepelare besökte Helsingör. Eftersom de inte kunde tyska uppförde de sannolikt en engelsk version av det tyska dramat. En sådan existerar.

— Carl O Nordling

Och så här lyder John Bedes senaste forskningsrön om Bacon:

"När Bacon var tretton år gammal och låg vid Cambridge (1574) förklarade han sin avsikt att 'samla all kunskap', och liksom författaren till Shakespearedramerna kom han mycket nära målet.

Bacon ägde tusentals böcker, han gjorde noteringar i dem när han läste dem och även understrykningar, som han lät sekreterare skriva av och göra till handböcker.

Tre tusen av Bacons böcker och handböcker samlades av en av hans levnadstecknare. Vid dennes död såldes samlingen till Folger. Under de senaste åttio åren har denna samling hållits inlåst och okatalogiserad i Folgerbibliotekets källare om den inte har förstörts.

Två av Bacons anteckningsböcker lyckades undkomma inlåsningsen och innehas av Londons universitet. En av dem har Macbethnoteringar i marginalen. En av Bacons egen hand handskrivna bok finns i British Museum. Den innehåller 120 anteckningar för 'Romeo och Julia' från samma tid då pjäsen skrevs.

Dessa böcker är bara en del av Bacons enorma system för att 'samla all kunskap'. Det finns ett brev från 1500-talet som beskriver hur Bacon kunde besöka arbetarkvarter i syftet att observera vanliga arbetare i deras arbete och (utan att vara nedlåtande, vilket författaren poängterar,) intervjua yrkesarbetarna om deras arbete, metoder och arbetsmaterial. Det är troligen ingen tillfällighet att datorer kommit fram till att praktiska handböcker som skrivits ned av Bacons vän Gervase Markham egendomligt nog måste ha varit skrivna av Shakespeare.

Ett mysterium är förknippat med Bacons efterlämnade pappers försvinnande. Han skrev bland annat en avhandling om 'Vindarnas historia' med hundra beskrivna observationer om vindarnas tryck mot segel och effekten därav, som måste ha varit förstahandsobservationer, och som utgjorde en del i en omfattande samling av avhandlingar i olika praktiska yrkeskunskaper. Just denna kan mycket väl ha legat till grund för den inledande scenens skeppsbrott i 'Stormen'. Vi vet att så många avhandlingar försvunnit genom en av hans korrespondenter, som hade många av Bacons skrifter, (*Historia Ventorum* och andra avhandlingar publicerades på kontinenten,) och som skrev till Bacons testamentsexekutor Dr Rawley att han var mycket angelägen om att få ta del av Bacons skrivverkstad där troligen dessa avhandlingar frambringats som led i ett större projekt. Jag gissar att den första generalencyklopedin, som Bacon pläderade för men inte fick leva tillräckligt länge för att kunna redigera, kan ha varit detta projekt som då avbröts genom det brittiska inbördeskriget.

Dessutom har vi Bacons erkända arbeten om klassisk mytologi, historia, retorik, vetenskap, juridik, filosofi, trädgårdskultur, arkitektur, teologi, duellering och annat som alltsammans har slående paralleller i passager hos Shakespeare.

Så i brist på Bacons förlorade eller undansnillade bibliotek och skrifter har vi ingenting annat att hålla oss till än de skymtar av detta omätliga kunskapshav som skiner igenom i samtliga de arbeten som går under namnet Shake-speare, som minst av allt var det namn som Stratfordaktören William Shakspeare använde sig av."

John Bede vill väl härmed göra gällande, att all den massiva kunskapssamling som ligger bakom alla de intressanta detaljerna i Shakespeares pjäser endast kan påträffas hos Francis Bacon, som därmed måste ha skrivit pjäserna.

Henry Clay Folger (1857-1930) var en mångmiljardär som samlade på allt som bara luktade Shakespeare. Folgers Shakespearebibliotek med 250,000 volymer är hans skapelse.

Marloweteorins huvuddrag.

Teorin om att Christopher Marlowe skulle ha skrivit Shakespeares verk uppstod inte förrän 1895 och då från amerikanskt håll. Bacon teorin hade då hunnit florerat och utveckla sig under 80 år medan Oxford- och Derbyteorierna skulle komma senare.

Marloweteorin avfärdades genast kategoriskt som en självklar omöjlighet av Stratfordlägret på den grund att Marlowe var död och begravd 1593. Emellertid fann man 1925 den skriftliga utredningen av mordet på Marlowe som sedan dess debatterats i det oändliga främst genom att den snarare fördunklar än klarar upp vad som egentligen hände. 1955 slog Calvin Hoffman fast i en epokgörande bok att denna mordutredning helt enkelt måste vara en konstruktion enbart ämnad att lägga ut en tillräckligt tjock rökridå för att inga frågor mer om Marlowe skulle ställas, då samtliga detaljer i denna mordutredning framstår som orimliga, främst det att Marlowe skulle ha dött av att ha fått en kniv ovanför ögat. Det dödliga sår som exakt definieras i dödsrapporten menar experter att ingen kunde dö av.

Redan innan Marloweteorin tog form hade många uppmärksammat den övertydliga samstämmigheten mellan Marlowes och Shakespeares språkbruk och stil. Idag är alla Baconianer, Oxfordianer, Derbyiter och Marlovianer överens om att Marlowe och Shakespeare måste ha skrivits av samma person medan endast Stratfordlägret hävdar att olikheterna är större än likheterna. Olikheterna kan lätt förklaras genom det faktum att Shakespeareverken kommer senare och därför är mognare.

Många menar dock att det främsta argumentet för att Marlowe och Shakespeare är samma person ligger just i olikheterna. Medan Marlowe är konsekvent djärvt experimenterande och för varje ny pjäs prövar helt nya grepp är Shakespeare fullmogen och välanpassad och tycks ha funnit sin perfekta form från början. Denna fullmogna, perfekta, högt utvecklade och mycket polyfona form föreligger dock färdigutvecklad redan i den sista pjäsen under Marlowes namn, "*Edvard II*". I Marlowes verk kan man alltså finna hela utvecklingsprocessen till denna form medan man hos Shakespeare inte finner ett spår av det utvecklingsarbete som måste ha föregått hans fullmognad. Ingen människa föds färdigutbildad, och detta är kanske det främsta argumentet mot att William Shakspeare från Stratford skulle ha skrivit Shakespeare.

Skulle då William Shakspeare från Stratford ha kunnat skriva Marlowe? Denna möjlighet är utesluten, då man vet alltför mycket om Marlowe som binder honom till hans verk medan man ingenting vet om Shakspeare som binder honom till sina.

Marlowe framstår tidigt som en dynamiskt kontroversiell och högt begåvad person, som får stipendium till Cambridge fastän han är skomakarson, riktas in på en teologisk bana som han bryter med för att i stället anlitas som agent av Sir Francis Walsinghams säkerhetstjänst och hamnar nästan direkt i Englands högsta fritänkarkretsar med Sir Philip Sidney, Sir Walter Raleigh och Sir Francis Bacon som centrum. Han samarbetar med Thomas Kyd, de slår ungefär samtidigt igenom som Englands ledande dramatiker med "Den spanska tragedin" av Kyd och "Tamburlaine" av Marlowe, som etablerar det engelska dramat på blankvers med en praktfull språkdräkt som aldrig överträffats. Båda dramerna är extremt blodiga och grymma, men medan Marlowe fortsätter med nya pjäser kommer Kyd aldrig vidare. Häri kan man spåra en naturlig grogrund för avundsjuka hos Kyd mot Marlowe, som kunde förklara Kyds senare avståndstagande och förräderi mot Marlowe.

Marlowe kommer lätt i bråk och konflikt med andra, ty Kyd är inte hans enda vederdeloman. Han involveras vid ett tillfälle i en duell med William Bradley. Ingen vet vem som började striden eller hur den började, men Bradleys verkliga fiende var Marlowes diktarkollega Thomas Watson, som ingriper i striden för att skilja de stridande åt (enligt egen utsago senare), varpå Bradley koncentrerar sig på Watson, sin verkliga fiende, men blir dödad av denne. Både Watson och Marlowe ställs inför rätta för detta, men båda frikänns på den grund att de tvingats till självförsvar. Bradley synes ha varit en problematisk person, då han känt sig hotad till livet av ett antal personer, och man får genast associationer till Tybalt i "Romeo och Julia", där en liknande trippelduell utkämpas.

Men det allvarligaste påhopp som Marlowe utsätts för är hans spionkollega Richard Baines angivelse av honom inför regeringens råd för ateism, homosexualitet och falskmynteri. Richard Baines samarbetade med Marlowe i spionerandet på engelska katoliker i Rheims och förelag en plan för Marlowe att expediera ett helt nunneklosters alla nunnor med att förgifta deras vatten. Denna intrig använde Marlowe sedan i "Juden på Malta", vilket Baines mycket väl kan ha blivit förbannad på honom för. Det kunde vara en del av en förklaring till Baines förräderi.

Samtidigt åker Thomas Kyd fast för innehav av ateistiska pamfletter, som han menar att är Marlowes. Kyd torteras och skyller ifrån sig på Marlowe. Senare urskuldar han sig också skriftligt med att skylla allt han åkt fast för på Marlowe.

En annan kollega och studiekamrat till Marlowe är John Penry, en frispråkig presbyter som vågar kritisera kyrkan. Han anklagas för att vara skyldig till de mot kyrkan starkt kritiska pamfletterna under pseudonymen Martin Marprelate, som vållat bitter kontrovers inom kyrkan och vars upphovsman man aldrig lyckats spåra, men deras stil och tendens pekar mot Marlowe. John Penry döms till döden för sitt fritänkeri i maj 1593.

Samtidigt blir Marlowe anhållen till följd av Kyds anklagelser och Baines angivelse. Marlowe anmodas hålla sig tillgänglig för förhör dagligen, och han kan vänta sig en kallelse till den fruktade '*Star Chamber*' (den engelska inkquisitionen) när som helst. Det enda möjliga straffet för ateism är vid denna tid avrättning.

John Penry blir avrättad genom hängning, och dagen efter inträffar det förbryllande krogbråket i Deptford mellan Marlowe och tre tjänare till hans beskyddare Sir Thomas Walsingham, kusin till den framlidne mäktige Sir Francis Walsingham. Dessa fyra män har en privat konferens hos en viss änka Eleanor Bull (med försänkningar i hovet) som slutar med ett bråk om en futtig räkning, varvid Marlowe blir dödad. Drottningens egen likbesiktningsman infinner sig och utreder saken och åstadkommer den mystiska rapport, som sedan skall vara försvunnen fram till 1925, enligt vilken Marlowe skall ha dött av ett knivhugg strax ovanför ena ögat.

Liket försvinner i en namnlös grav i närheten, och ingen får någonsin veta exakt var.

Här finns alltså alla tänkbara motiv för Marlowe att försvinna "under jorden" på ett sätt så att helst inga frågor ska ställas. Aktningsvärt är, att en viss klick triumferar skadeglatt över hans död, och det är de bigotta puritanerna, som senare skall stänga alla teatrar i England och införa en bigott diktatur under Cromwell.

Både Kyd och Baines dog följande år, båda i armod och sjukdom och vanära. Thomas Watson dog redan 1592 och Robert Greene, en annan viktig förgrundsfigur till den engelska dramatiken, samma år. Omedelbart efter Marlowes förmodade död utkommer för första gången William Shakespeares namn i tryck under ett poem "Venus och Adonis", som dock legat färdigt för tryckning sedan april. Ett annat poem, "Hero och Leander" av Marlowe, lämnas ofullbordat vid denna tid. Studier av dessa båda poem har väckt det uttalandet av Richard Norman 1947, som aldrig ens snuddade vid Marloweteorin, att "poemen är skrivna som om båda författarna kunde den andras poem utantill". De är alltså tvillingverk och ytterligare ett stöd för teorin att Marlowe skrev Shakespeare.

Detta är huvuddragen i Marloweteorin: att Marlowe tvingades till att med sina inflytelserika vänners hjälp dra till med en extrem intrig för att kunna försvinna "under jorden" då han annars ofelbart avrättats av den engelska inkquisitionen för ateism, den tidens värsta tänkbara brott.

Huvudinvändningen mot Marloweteorin är att i och med hans officiella slut han försvinner fullständigt spårlöst, som om han verkligen var död. De skrifter som publiceras under hans namn "postumt" försummar aldrig att poängtera att han är död. Invändningen tillbakavisas av Marlovianer med den förklaringen att han inte hade något val än att förbli officiellt död, då den minsta antydning om att han kommit undan måste innebära största livsfara för alla vänner som hjälpt honom, till vilken krets hörde Sir Walter Raleigh, Sir Francis Bacon, bröderna Ferdinando och William Stanley (5-e och 6-e earlen av Derby), Sir Thomas Walsingham, Sir Henry Wriothesley (earlen av Southampton) och många andra. De flesta av dessa råkade illa ut ändå med egentligen bara Sir Thomas Walsingham och Sir William Stanley som undantag — båda var ytterst försiktiga och diskreta personer.

Det har spekulerats vilt i vart Marlowe skulle ha tagit vägen efter att ha "smitit". Det har hållits för troligt att han under ett agentnamns förklädnad smusslats undan till Frankrike, Italien och Spanien medan det är lika troligt att han kunnat ha en säker tillflykt hos bröderna Derby i Lancashire — Sir Ferdinando var producenten av hans pjäser, och efter dennes död 1594 (troligen genom förgiftning av missnöjda katoliker som inte kunde förlåta honom att han inte velat vara deras kandidat till tronen såsom kusin till drottningen) var troligen Sir William Stanley huvudproducenten bakom alla Shakespearepjäserna, då Shakespeares teaterkompani *'the Lord Chamberlain's Men'* huvudsakligen var en fortsättning på Sir Ferdinandos teatersällskap. I sitt sista brev till Thomas Kyd (som finns bevarat) uttrycker Marlowe sin avsikt att bege sig norrut till Skottland.

Det enda livstecknet av Marlowe efter maj 1593 är en märklig vittnesbörd av hans förläggare Thomas Thorpe, som i ett brev till en av Marlowes vänner tvetydigt uttrycker att Marlowe förekommit bland boklådorna vid St. Paul's, som om han återkommit.

Kort sagt, denna historia i sitt otroligt välspunna intrikata intrignät är så bra, att det vore synd om det i alla fall inte skulle vara han. Hittills har dock ingenting kunnat jäva den.

Både Oxford-, Derby- och Baconteorierna bygger på att samma författare skrivit Marlowe och Shakespeare.

John Bedes tvivel om Bacon.

Tyvär kan jag inte med samma säkerhet som vissa andra baconianer hävda någon självklarhet i att Bacon skulle ha skrivit Shakespeare, fastän det finns säkrare kopplingar från Shakespeare till Bacon än till någon annan. Det var genom dessa kopplingar som spekulationerna i att Bacon var Shakespeares rätta författare över huvud taget började så tidigt som 1805, när fader James Wilmot av Barton-on-the-Heath strax norr om Stratford, där han blev kyrkoherde 1781, utforskade Stratfords omgivning i jakten på Shakespeariana och fann ingenting utom elakt skvaller om den rike och småaktige borgaren. Han genomsökte varje bibliotek i trakten inom en radie av 8 (svenska) mil utan att finna något Shakespearespår, och av traktens lokala hävder och sagor fann han ingenting hos Shakespeare. I stället fann han påtagliga paralleller mellan filosofiska tendenser och uttryck hos Shakespeare och Bacon. Han presenterade två bevis för att Shakspere inte kunnat skriva Shakespeare:

1) en lokal affärsman från Stratford kunde omöjligt ha kunnat presentera så intim kännedom om förehavanden vid Henrik IV:s hov i Navarra som Shakespeare gjorde i "Kärt besvär förgäves", och

2) i "Koriolanus" finns textavsnitt av Bacon. Koriolanus trycktes inte första gången förrän 1623, när Shakspere varit död i sju år, så Bacon kan inte ha sett dem om han inte också var Shakespeare.

Därmed började det. Sedan dess har man oupphörligt funnit nya parallella textavsnitt och tankar hos Shakespeare och Bacon. Senare på 1800-talet fann man Bacons anteckningsbok från 1594-95, "Promus", som presenterar citat från Shakespearepjäser innan de var tryckta, som alltså entydigt påvisar en förkännedom om Shakespeares texter hos Bacon. Det starkaste indiciet av alla är det som jag senast framhöll, att all den grundforskning, som Shakespeare-pjäserna förutsätter i olika hantverk och vetenskaper in i de minsta detaljer, finns hos Bacon i hans anteckningsböcker och vetenskapliga handlingar. Även andra bindningar till Bacon har konstaterats, som skildringen av Doktor Caius i Cambridge, som bara en Cambridgestudent från 70-talet kan ha känt till, och alla de juridiska expertscenerna hos Shakespeare, främst den i "Köpmannen i Venedig", som bara en expertjurist kunnat konstruera. Bacon var först och främst jurist, det var det yrke han försörjde sig på och gjorde sin karriär på, det var ett yrke som krävde den yttersta balansgång och försiktighet hela tiden, och med den ställning han med tiden uppnådde i den brittiska regeringen krävde det också den största diskretion, som gjorde det omöjligt för honom att offentligen framstå som diktare.

Jag är själv jurist och därför även medveten om svagheter i Bacons fall. Tyvärr är inget av de parallella citaten hos Shakespeare och Bacon exakta. De utgör därför aldrig något bindande bevis, och man kan gå runt dem med att åberopa "slump" och "sammanträffanden", men de kvarstår som indicier. Mera allvarliga är motargumenten mot Bacon i just hans juridiska handhavanden.

I två hundra år har man anklagat Bacon för tre stora oegentligheter. Den första är hans ställningstagande och "förräderi" mot sin välgörare earlen av Essex, som han hjälpte till med att få halshuggen. I denna sak har han dock fullständigt friats — Essex satte själv sitt huvud på stupstocken genom sitt hopplöst ansvarlösa agerande som toppolitiker. Den andra är Bacons eget fall, då han anklagades för korrruption och fälldes och berövades allt. Denna härva har aldrig tillfredsställande kunnat utredas. Han var knappast skyldig till mer än mindre försummelser, hans bagatellartade oegentligheter var knappast avsiktliga och kan kanske rentav hänföras till den

mänskliga faktorn hans pensionsålder, medan det troligaste är att hela härvan konstruerades av den korrumperade kungen med hjälp av sin favorit hertigen av Buckingham bara för att bli av med Bacon, "*the cleverest man in the country*", som hotade kungens monopolintressen. Man kan alltså i princip fria Bacon på båda dessa punkter.

Den tredje däremot är vida allvarligare. I fallet Sir Walter Raleigh anmodades Bacon av den korrumperade kungen att snickra ihop en rättssak mot Raleigh så att kungen äntligen kunde få den gamle obekväme elisabetanen avrättad, och Bacon gjorde detta. Det enda försvar för Bacon jag har funnit i denna sak har bestått i anklagelser mot Raleigh, att denne skulle vara en gammal oförbätterlig pirat och andra nedsättande argument om dennes karaktär. Faktum är att ingen skuld kunde påvisas hos Raleigh i anklagelserna för landsförräderi 1603 för vilka han dömdes till döden, vilken dom Bacon hjälpte kungen att verkställa 15 år senare.

Detta utgör mitt eget största tvivel om Bacon som Shakespeare. Det finns nästan överväldigande slående likheter mellan Raleighs och Shakespeares diktarens karaktärer, Raleigh skrev själv poesi som jämförts med Shakespeares sonetter i djuplodande känslösvall, medan Bacons karaktär framstår som Raleighs motsats: kall, beräknande, försiktig, slug, medan Raleigh var impulsiviteten själv, helt öppen hjärtlig, naiv i sin goda tro till människan och fullständigt rättfram. Bacons understödjande av den korrumperade kungens skriande orättvisa framstår som den enda fläcken i Bacons liv och som det största tvivlet på att han kunde ha varit Shakespeare.

Kvar står dock de bindande indicierna genom textparallellerna hos Shakespeare och Bacon, som, även om de inte bevisar Bacon ha varit Shakespeare, dock åtminstone entydigt pekar mot att han måste ha varit den man som stått Shakespeare närmast. Även Ben Jonson stod Bacon mycket nära, och genom Jonson ligger det nära till hands att anta att Bacon hade en avgörande hand med i publiceringen av "*The First Folio*" 1623 om inte just den avgörande.

— John Bede

Laila Roth på bettet

Laila Roth har varit på bettet under maj månad och kommit med uppseendeväckande bidrag i den världsomspännande Shakespearedebatten till förmån för sin kandidat Derby. Bland annat har hon debatterat med dess ledande Marlovian Peter Farey om "En midsommarnattsdröms" första uppförande. Den senare har alltid varit av den uppfattningen att midsommarkomedin beställdes av *the Lord Chamberlain*, Shakespeares teatersällskaps ägare, för sitt barnbarn Elisabeth Careys bröllop 19 februari 1596, medan Laila Roth hävdar att bröllopet var earlen av Derbys ett år tidigare. Som kompromiss har Laila Roth föreslagit att spelet mycket väl kan ha använts till båda bröllopen, och detta finner vi rimligt.

När Peter Farey sedan bett Laila Roth belägga har Laila Roth åberopat Stratfordianen Honigmanns bok, där denne försökt påvisa den unge Shakespeares aktiviteter under namnet *Shakeshafte* i Lancashire. Laila Roth menar att Honigmann i sina försök att placera Shakespeare i Lancashire snubblat över en guldgruva av Shakespeariana då han visserligen påvisat band mellan Shakespeare och familjen Derby men därvid missat poängen att Shakespeare var Derby. Bland annat har Honigmann visat, att den tidiga dikten från kanske före 1590 "Fenix och sköldpaddan" ("*The Phoenix and Turtle*") tydligt handlar om Derbys egna närmaste släktingar där i Lancashire. Laila Roth menar, att om dock Honigmann bevisat

'Shakespeares' koppling till Lancashire har han aldrig kunnat bevisa att Stratford-Shakespeare var *William Shakeshafte* i Lancashire.

Laila Roth hävdar också att Honigmann i sin bok preciserar vissa astrologiska häntydningar i "En midsommarnattsdröm" till att gälla just den sjätte earlen av Derby och att spelets Theseus är ett direkt porträtt av honom, alltså ett självporträtt om han skrev verket. Vissa astrologiska uppgifter skulle till och med visa direkt på Derbys bröllopsdag.

Hon betonar även att earlen av Derby under sina fleråriga resor i Europa besökte exakt alla de platser som förekommer i Shakespeares verk och som han alltså hade lokal kännedom om. I detta resonemang har hon dock inte påkallat rollen Holofernes (i "Kärt besvär förgäves") troliga och nästan tydliga identiskhet med Derbys lärare och 'förkläde' under hans resor.

"Will Stanley var en outsider hela sitt liv, en permanent säkerhetsrisk för regeringen genom sitt kusinskap med drottningen (ej mera avlägset än James VI:s), som inte kunde visa sig vid hovet eller i politiken utan att väcka misstankar och politiskt alarm. Han var den Katolska kandidaten till tronen, katolikerna ville ha honom dit, men han föredrog att skriva skådespel. Slutversionen av 'Hamlet' kan betraktas som hans slutgiltiga resignation från alla politiska ambitioner. Claudius kan betraktas som ett perfekt psykologiskt porträtt av kung James.... Dessutom var Will Stanley kusin med sin tids värsta landsförrädare, som bar samma namn.... Han levde större delen av sitt liv nästan som en eremit, eftersom hans familjeliv knappast var någon succé. Jag har tidigare påpekat Othellos utomordentliga raseris troliga förebild i Derbys egna erfarenheter av sin svartsjuka mot sin lättsinniga och vackra fru, earlen av Oxfords dotter, som gärna uppträdde offentligt (särskilt vid hovet) och kan ha haft ihop det med Essex. Othellos och Leontes (i "En vintersaga") svartsjuka är för fruktansvärd för att ha kunnat vara något annat än reell och alltför väl och djupt känd i verkligheten.

Vi vet inte exakt vilken adelsman Kyd och Marlowe var i tjänst hos, då ingen av dem nämner honom vid namn, men bröderna Stanleys måste framstå som de troligaste, antingen någon av dem eller båda."

Laila Roth framhåller också att earlen av Derby var Englands rikaste man som alltså hade råd att betala vad som helst för att hålla ett författarskap hemligt och även att bekosta en så dyr publikation som "*The First Folio*".

En annan intressant detalj i fallet Marlowe har framkommit genom läsningen av P.O.Enquists bok 'Legionärerna', då där beskrivs ett parallellfall till det påstådda mordet på Marlowe. När *Edvard Alksnis* fick besked om att han skulle utlämnas till Sovjet inledde han en hungerstrejk som varade i 22 dygn. "Det tjänar ändå ingenting till," sade han till slut och bröt den. I stället tog han en exakt 15 centimeter lång blyertspenna, som var väl vässad, och stack den i sin fulla längd med stor kraft rakt in i ögat. Den måste alltså ha trängt en bra bit in i hjärnan. Han gav till ett utrop av smärta och förlorade genast medvetandet, men pennan var instucken i nästan sin fulla längd, och bara en kort ända stack ut genom ögat. Detta fall är fullständigt dokumenterat.

Han dog inte. Han blev delvis förblamad, och förlorade naturligtvis ögat, men det var allt. Han slapp bli utlämnad och hamnade i stället omsider i England där han levde till hög ålder.

Den kniv som enligt uppgift stacks in i Marlowes öga och som skulle ha dödat honom trängde inte längre in än (enligt exakt uppgift) *two inches*, alltså bara fem

centimeter. Experter har alltid menat att Marlowe omöjligt kan ha avlidit av det sår som enligt mordutredarens rapport blev dödsorsaken. Här är alltså ytterligare ett belägg för att Marlowe aldrig blev mördad den 30 maj 1593.

Ovanstående bevisar naturligtvis ingenting, varken att William Stanley eller Marlowe var 'Shakespeare', men understryker dock att Stratfordmannen troligen inte var det. Peter Zenner, en Marlovian som bor i Derbyshire, har ägnat en stor del av sitt liv åt att kartlägga spåren efter Marlowe i Lancashire. Den enda säkra kopplingen Stanley-Marlowe är det faktum att Ferdinando Stanley producerade de pjäser som gick under Marlowes namn. De måste alltså ha känt varandra och nära. Även kopplingen Shakespeare-Cambridge är säker, medan dock båda bröderna Stanley inte var Cambridge- utan Oxfordstudenter.

Paus i Shakespearedebatten

I sin biografi över Anthony Bacon, äldre och sjukligare bror till Sir Francis Bacon, koncentrerar sig Daphne du Maurier uteslutande på Anthonys personlighet och öde som slav åt den olyckligt omdömeslöse earl Robert Devereux av Essex, som ju halshöggs av drottning Elisabeth efter att ha varit hennes främsta gunstling i ett tiotal år. En av huvudaktörerna i dramat var Sir Francis Bacon, jurist och kunglig rådgivare, som också hade Essex' benägna välvilja att tacka för sin karriär. Något gick fullständigt på tok i denna härva, och Lytton Strachey har i sin berömda biografi från 20-talet över dessa relationer för alltid brännmärkt Francis för hans förmenta låghet och uselhet i relationsdramat. Anthony och Francis stod ytterst nära varandra, det är helt klart att Francis älskade sin äldre bror, och frågan är om inte Francis i sina attacker mot Essex delvis åtminstone styrdes av en sorts svartsjuka. Francis var den enda som klart genomskådade Essex' svagheter och håligheter i hans karaktär, vilket han inte tvekade att utnyttja till att sätta fingret på dem och gå till torgs med. När man tar del av Francis brev och akter i saken får man intrycket att han inte kunde tolerera att Essex förfört och trålbundit hans äldre bror, som var troheten och ädelmodet personifierad. Anthony svek aldrig Essex när alla andra gjorde det, och när Francis efter Essex' fall försöker förklara sig för brodern och sitt handlings sätt svarar Anthony aldrig på detta. Från det ögonblick då Essex' fall inleds tystnar Anthony totalt och öppnar aldrig munnen mera för något skriftligt eller muntligt ord medan han genom denna tystnad markerar att han förblir Essex obrottsligt trogen.

Daphne du Maurier håller sig till detta drama och går inte in på spekulationerna i att Bacon skulle ha skrivit Shakespeare men kan heller inte hålla sig ifrån dem. I förbifarten tar hon upp uppenbara paralleller mellan Shakespeare och Francis Bacon, hon påpekar de konkreta sammanfallandena mellan Shakespeares och Bacons ord och mellan de konkreta skeendena i verkligheten och vissa av Shakespeares samtida dramer, men hennes tendenser häri tycks snarare peka på Anthony Bacons roll i Shakespeareverkens tillblivelse än Francis'. Man vet att Anthony skrev sonetter, men man vet inte vad det var för sonetter han skrev. Han var tre år äldre än sin broder och avled inte långt efter Essex' fall under konsekvent vidmakthållande av sin totala tystnad.

Daphne du Mauriers böcker om bröderna Bacon hör till det sista hon skrev. Hon blev så djupt engagerad i ämnet att hon skrev en till, "*The Winding Stairs*", som kompletterar boken om Anthony Bacon i det att den helt koncentrerar sig på Francis. Vi hoppas kunna komma över den snarast.

John Bede summerar Shakespeare

"Låt oss börja med Oxford, den äldsta i sällskapet.

Naturligtvis är det helt uteslutet att Oxford kan ha skrivit Shakespeare. Däremot är det helt möjligt och även troligt att Oxford åstadkom intressanta arbeten för teatern som Bacon sedan redigerade, vilket kan ha bidragit till Shakespeare-samlingen. Så Oxford kan på intet sätt elimineras bland författarna till Shakespeare.

Nästa problematiska person är Derby, intimt förknippad med Oxford. I själva verket vilar mycket av Oxfords sak på Derby, eftersom Oxford (som alla vet) dog tio år innan Shakespeareproduktionen av nya pjäser upphörde. En del av Laila Roths pläderingar för Derby vilar på Honigmann, som försökte placera Shakspere i Lancashire, då det uppenbarligen finns beröringspunkter mellan Shakespeare och norra England genom dialektala ord och hänvisningar till Derbyfamiljen. OM Shakspere kunde bevisas ha verkat i Lancashire skulle stratfordianerna ha något att komma med. Tyvärr för stratfordianerna kunde man endast påvisa en okänd "Shakeshafte" i Lancashire med inga säkra band alls med Stratford. En marlovian har påstått sig ha kunnat bevisa att "Shakeshafte" var en lokal kustbo. Derby är den mest mystiska av kandidaterna då vi vet minst om honom. Eftersom hans bror satte upp Marlowe, eftersom båda bröderna ledde teatersällskap som hade med Marlowe och Shakespeare att göra, eftersom åtminstone William Derby skrev (okända) pjäser, eftersom han bevisligen sysslade med musik och kunde skriva spirituellt poesi, eftersom hans okända svartsjuka mot sin hustru kan ha haft betydelse för karaktärteckningar som Othello och Leontes, eftersom han (liksom Oxford) hade juridiska förbindelser med Bacon under hela sitt liv, eftersom (genom en tillfällighet eller inte) alla Englands teatrar stängdes vid hans död i september 1642, och eftersom ett antal framstående professorer i litteratur pekar ut honom som Shakespeare kan han ingalunda uteslutas från kretsen av troliga medförfattare till Shakespeare. Nigel Cockburn, som ägnat sitt liv åt att utreda vem som skrev Shakespeare, ger Bacon fullständig trovärdighet som Shakespeare och Derby halv trovärdighet, medan han helt utesluter Oxford, Marlowe och Shakspere.

Bacon var jämnårig med Derby (född 1561) och hade affärer med Derby hela livet. Bacons sak vilar mest på hans "*Promus*", spridda anteckningar från 1594-95 som påvisar ett förvånansvärt antal indirekta Shakespearecitater från pjäser som då ännu inte förekom i tryck, vidare på sammanträffandet av historiska referenser hos Shakespeare med avgörande skeenden i Bacons liv (av vilka det mest perfekta är det faktum att Shakespeareproduktionen av nya pjäser upphörde exakt samtidigt som Bacon nådde sin mest ansvarskrävande position inom den brittiska regeringen); vidare den uppenbara likheten mellan det slutliga Kung Lear-fallet och det sällsamma fallet Sir Brian Annesley, en ovanlig process i de högsta rättsinstanserna som knappast kan ha varit känd för Derby, Oxford, Marlowe eller Shakspere, medan Bacon var djupt engagerad i statens rättsliga affärer; vidare på Bacons omfattande sakkunskaper som korresponderar exakt med Shakespeares parallella expertis, samt på andra exklusiva fakta i Bacons liv som återspeglas hos Shakespeare. Han kan på intet sätt uteslutas från kretsen av troliga Shakespeareförfattare och -redaktörer.

Du känner till Marlowefallet bättre än jag, men där föreligger helt tydligt en kristallklar sak för Marlowe som ännu en man bakom Shakespeare, vare sig han överlevde sin officiella död eller inte. Eftersom det inte kan bevisas att han gjorde det eller verkligen dog, så låt oss lämna Deptfordincidenten därhän. Med Peter Farey diskuterade jag frågan om Stratfordmonumentet, som han menade att var en gåta vars

svar och lösning var Marlowe. Vi kunde inte enas om något definitivt. Vad vi vet säkert är att Marlowe utvecklade det engelska dramat fram till Shakespeares standard och att ett antal tidiga Shakespearedramer åtminstone påbörjades och skisserades av Marlowe. Marlovianernas hypotetiska hävdande, att det troliga i att hans död var en bluff för att dölja hans landsflykt måste leda till slutsatsen att han fortsatte skriva som Shakespeare, är på intet sätt självklart, då även om han överlevde han kan ha haft ett antal medförfattare.

Stratfordianerna menar att alla bevis som finns entydigt visar att Will Shaksperer från Stratford var den enda möjliga författaren till Shakespeare. Detta är den svagaste punkten av alla, eftersom alla bevis som finns bara är skenbara och aldrig definitiva. Vad som är säkert är att Will Shaksperer absolut stod i centrum för verksamheten åtminstone som perfekt ko-ordinator, en praktisk man som behärskade sina teateraffärer som ingen annan och som fick Shakespearepjäserna att fungera. Han kan på intet sätt elimineras från sin centrala ställning som den praktiska utföraren av Shakespeareproduktionerna. Det väldiga arbete som hans teaterrulljans krävde med rollprestationer i så stora skådespel i en så omfattande repertoar är emellertid det främsta argumentet mot att Shaksperer också skulle ha skrivit dem, särskilt emedan ingenting finns bevarat av hans hand (utom små räkningar, stämningar, sex skakiga underskrifter som av en man som knappast var van att skriva något annat, inga brev alls, inte en enda manuskriptsida och inga böcker). Hans namn publicerades också under skumma pjäser som "*Lochrine*" och "*The London Prodigal*" som ligger långt under Shakespeares standard, vilket måste öka tvivlet på hans författarskap. Samtidigt bidrar detta till misstanken att hans namn användes av sådana diktare som inte ville skylta med sina namn bakom pjäser och dikter. Raleigh satte aldrig ut sitt namn under någonting han skrev, och Oxford, Derby och Bacon hade fullgoda skäl att inte framträda som sig själva bakom populära skrifter, medan Marlowes namn efter hans vanära hade varit förbjudet för en boktryckare att använda, då det skulle ha gjort produktionen osäljbar.

Kort sagt, alla kan med goda skäl påstås ha del i författarskapet Shakespeare medan den svagaste saken är Shaksperes.

De som nu har lanserat 'Sir Henry Neville' som ny kandidat är allesammans gamla oxfordianer, som helt enkelt fortsätter sin utförsäkning på fel spår ohjälpligt förlorade för alltid liksom dumma poliser som kört fast i fel riktning. Var är Sir Henry Nevilles teaterskolning? Var har vi hans kontakter med Cambridge? När hade han tid att skriva så mycket för teatern och varför? Han kunde ju inte ens få betalt för det. Det finns ingenting här — utom hans släktskap med Bacon."

— *John Bede*

John Bede går vidare.

Shakespeareproblemet kan belysas genom enkel matematik och logistik:

Kunde Oxford ha skrivit Shakespeare? — Knappast.

Kunde Derby ha skrivit Shakespeare? — Kanske.

Kunde Bacon ha skrivit Shakespeare? — Ja.

Kunde Marlowe ha skrivit Shakespeare? — Ja.

Kunde Shaksperer ha skrivit Shakespeare? — Kanske.

Om Marlowe och Shakespeare skrevs av samma poet, vilket mycket indikerar att var fallet,

kunde Oxford ha skrivit Marlowe och Shakespeare? – Knappast.
Kunde Derby ha skrivit Marlowe och Shakespeare? – Kanske.
Kunde Bacon ha skrivit Marlowe och Shakespeare? – Ja.
Kunde Shakspere ha skrivit Marlowe? – Nej.
Kunde Marlowe ha skrivit Bacon? – Nej.
Nej – inga poäng.
Knappast – ett poäng.
Kanske – två poäng.
Ja – tre poäng.

Resultat:

Oxford – 2 poäng.
Derby – 4 poäng.
Bacon – 6 poäng.
Marlowe – 3 poäng.
Shakspere – 2 poäng.

Ansvarig för räkningen : *John Bede*.

Vem var 'William'?

Denna apokryfiska karaktär nämns aldrig i korrespondenserna med något efternamn. Han var i Anthony Bacons tjänst under dennes sista år i Frankrike och tjänade som länk och kurir mellan Bacon och Lord Burleigh (William Cecil), drottning Elisabets premiärminister. Han stod i nära kontakt med en annan viktig internationell agent, Anthony Standen, som senare löd under täcknamnet *La Faye*. 'Williams' täcknamn blev i sin tur *Le Doux*.

1595 kom han till England, ledsagad av ett brev från agentveteranen Edward Selwyn i Bordeaux, (Michel de Montaignes domäner), till Anthony Bacon, i vilket han skriver bl.a.:

"Jag ber dig hälsa William välkommen hem, då jag är desto mera glad över denna hans hemkomst eftersom vi alla trodde han var förlorad efter de falska nyheter om honom vi fick för länge sedan."

Två år tidigare hade Christopher Marlowe 'försvunnit' under mystiska omständigheter efter världens skummaste krogslagsmål, vars dokumentation bara består av frågetecken — antagligen var Marlowe inte ens närvarande vid sitt troligen arrangerade försvinnande — han hade ju allt skäl att försvinna från scenen efter angivelsen av honom inför Stjärnkammaren (Englands inkquisition) för alla den tidens värsta kända brott i England: ateism, homosexualitet och falskmynteri.

Anthony Bacon tillbringade sju år i Frankrike, av vilka fem var vid Henrik av Navarras hov i Montauban förrän han blev Frankrikes kung. De andra två var han i Bordeaux, men under denna tid hade han mycket korrespondens med sina agenter och kurirer mellan Frankrike, Spanien och England, i synnerhet Edward Selwyn, Anthony Standen och 'William', då ofta kallad 'Guillaume'. Bröderna Bacons mamma, den formidabla Lady Anne, kallar 'William' i ett brev sin sons "enda ärliga och tillförlitliga man". Hur kunde hon veta detta efter att inte ha sett röken av sin son på många år? Troligen emedan hennes måg och barndomsvän, Lord Burleigh, i vars tjänst 'William' också var, sagt det till henne.

'William' synes även ha varit något av en läkare, ty i ett brev skriver Anthony Standen, när han ligger sjuk och håller på att bli bättre, att han "funnit sig en ny

'Guillaume', som genom god läkekonst och kökskonst snart kommer att få honom på fötter igen." Detta skriver han tre år efter sitt mellanhavande med 'Guillaume' i Bordeaux, som han alltså då ännu kommer väl ihåg för dennes expertis i läkekonst och örtkunskap. Det bör tilläggas, att en av *Le Doux's* dyraste böcker (i katalogen över hans bokinköp) är "Medicinae" av Wecker, som består av 700 tättryckta sidor av medicinsk information.

Följande fakta får oss att tro att 'William' var ett täcknamn för Marlowe:

– Marlowe och 'William' var samtidigt agenter i brittisk underrättelsetjänst under Lord Burleigh och Anthony Bacon.

– Den lucka vi har i kunskapen om Marlowes agentverksamhet, nämligen åren 1587–92, stämmer exakt med 'Williams' samtida verksamhet i framför allt Frankrike, så att 'William' fyller denna lucka perfekt.

– 'William' råkade ut för samma sorts bråk och konflikter i Frankrike som Marlowe gjorde i England.

Följande tyder på att 'William' var *Le Doux*:

– 'William' hälsas välkommen hem till England samtidigt som *Le Doux* uppträder därstädes under sken av att vara informator i Rutland.

– Båda hade relationer med Anthony Bacon i dennes tjänst, och båda var uppenbarligen engelsmän som dolde sig under en fransk identitet.

– *Le Doux's* egna papper visar att han var i Bordeaux 1591 i kontakt med Anthony Bacon. I dennes papper framgår 'William' tydligt som närvarande där medan Anthony aldrig nämner *Le Doux*.

– *Le Doux's* bokkatalog består i övertydlig och överväldigande utsträckning av huvudkällskrifterna till de flesta av 'Shakespeares' verk. I bokkatalogen finns även Weckers "Medicinae", den tidens universalhandbok i läkekonst, som summerar all den tidens kunskap i ämnet. Anthony Standen minns ännu efter tre år 'William' som en medicinsk expert.

Varför då ett namn som 'William'? Ett svar skulle kunna vara en fantastisk teori, som dök upp här under året genom släktforskaren 'Lyras' insatser. Enligt henne skulle Marlowe ha kunnat vara den oäkta sonen till William Parr, Catherine Parrs broder, en av Elisabets mest betrodda hovmän och vänner, en lärd man och musiker, högt uppburen vid hovet, en diskret och religiös man, som synes ha visat ett synnerligt intresse för landsflyktiga hugenotter från Frankrike, som bildat en koloni i Canterbury — han utgav en bok om deras martyrhistorier. Christopher Marlowes mor i Canterbury kan ha varit en sådan flykting. Om William Parr fått en oäkta son med en hovdam skulle det stämma väl med hans personlighet att han undanhöll drottningen denna information, (andra gunstlingar, som Sir Walter Raleigh, kunde råka mycket illa ut för affärer med drottningens hovdamer,) och lämpligen placerade barnet i trygghet på säkert avstånd från hovet, då ju ett sådant barn skulle ha varit klanens enda avkomma — William Parr var i egenskap av Catherine Parrs broder drottning Elisabets styvmorbror. William Parr var därtill välskapt och rödlätt, han porträtterades av Hans Holbein, och hans utseende skulle mycket väl kunna stämma överens med ett eventuellt naturligt faderskap till Christopher Marlowe.

Som bekant jämnades vägen för Christopher Marlowe genom okända händer från katedralskolan i Canterbury till universitetet i Cambridge och tjänsten inom UD. William Parr, som även var en beryktad fruntimmerskarl — han hade tre barnlösa äktenskap — hade mycket väl kunnat styra en skyddslings väg från en skomakarfamilj bland landsflyktiga hugenotter i Canterbury till landets högsta makts innersta kretsar från sin orubbliga ställning i drottning Elisabets omedelbara närhet.

Som bekant kallar sig även Shakespearesonetternas författare i tre av sonetterna

för 'Will'. Det finns ingen tänkbar motivering för att Francis Bacon skulle ha kallat sig vid detta namn.

Se även dramat 'Komplotten' på vår hemsida:

www.fritenkaren.se/komplotten.pdf

samt dess fortsättning 'Spökskrivaren': www.fritenkaren.se/marlowe.pdf

och förspelet i 'Kättaren' (om Giordano Bruno): www.fritenkaren.se/Bruno.pdf

John Bedes senaste inlägg i Shakespearedebatten

"Det stora problemet med elisabetanerna för efterkommande forskare är att nästan inte någon av dem brydde sig om att signera sina verk – Ben Jonson var nästan den första som gjorde det, och då är vi redan en bra bit in på 1600-talet. Sir Walter Raleigh, till exempel, satte aldrig sitt namn under något han skrev. Detta problem blir ännu mer överväldigande när vi kommer in på dramaproduktionen, då de flesta pjäsers äganderätt tillhörde skådespelarna ej individuellt men kollektivt. (Ett exempel är hur dramatiker-skådespelaren Thomas Heywood på 1630-talet erkände sig ha deltagit i författandet av mer än 200 elisabetanska pjäser – av vilka knappt en enda kunnat fastställas.) Fastän de samlade verken av Ben Jonson och Beaumont & Fletcher (som dock ej kan särskiljas) utan tvekan kan tillskrivas dem själva (liksom även Bacons arbeten) blir problemet hopplöst när det gäller Shakespeare och Marlowe, då Shakespeares verk utgavs efter hans död (med tillägg av okända medarbetare) och Marlowe försvann innan han hade publicerat något (om inte den anonyma "Arden av Feversham" är av honom).

Ätminstone *en* så gott som säker slutsats kan dras av Shakespearedebatten – att Shakespeare inte var ensam i författandet och samlandet av *the First Folio*. Och när det en gång fastställts att det författarskapet är tämligen osäkert framstår det genast som mera troligt att *the First Folio* var resultatet av många års kollektiv produktion. Misstanken om vem som låg bakom denna måste då genast riktas mot sådana som hade skäl att dölja sitt författarskap. Dessa var grupperingen kring Sir Philip Sidney (stupad 1586 vid 32 års ålder), en grupp fritänkare som såg sin början med denne lysande poet och hjälte, med medlemmar som Raleigh, Bacon, Marlowe och andra av samma sort – men inte Shakspere, som var helt neutral som skådespelare och pjäsmäklare med ett gott namn som sådan, vilket kunde användas fritt och var särskilt lämpligt att tillgå som firmanamn för mer sårbara, utsatta och professionella fritänkare.

Fastän det föreligger ett intressant fall för Marlowe leder alla huvudspåren till Bacon som spindeln i nätet. Han var en medlem av familjen (som inkluderade familjerna Sidney, Cecil, Derby, Walsingham, Oxford, Rutland och Southampton) medan Marlowe inte hade någon sådan känd förbindelse med Philip Sidney. Dennes sonetter är den direkta grunden för Shakespeares sonetter, och sålunda måste det ha funnits en direkt Sidney-'Shakespeare'-länk. Vi finner en sådan definitivt hos Bacon."

Kommentar. Vi tackar John Bede för detta intressanta inlägg (som fått tillägg efter att det publicerats i England) men måste konstatera att Francis Bacon ej kan påvisas ha haft någon anledning att kalla sig för 'Will' i tre av sonetterna medan Christopher Marlowe klart kan ha använt namnet 'William' som ett av sina täcknamn.

Det har utspunnit sig en intressant debatt om huruvida drottning Elisabet I kunde ha varit mor till Francis Bacon. *EW*:

"En rad dokument och vittnesmål presenterar en rad indicier:

1. Omkring 20 kärleksfulla brev skrivna av drottningen till sin "käre Robin" (Leicester), det sista bara två veckor före hans död 1588.

2. Ett omfattande material anekdoter om deras förhållande (som Elisabets raseri när han gifte sig med andra, etc.) som får stöd genom ekonomiska rapporter om att hon skaffade honom egendomar som Kenilworth (på hundra engelska kvadratmil) och summor på upp till 75,000, olika monopol och andra gåvor. Många anekdoter berättar om hur hon sov med honom, stannade hela natten i hans våning, lät bygga privata lägenheter till stora hus längs hennes processionsvägar med förbindelse till hans privata bostäder, m.m.

3. En skriftlig hänvisning till ett giftermålskontrakt mellan Elisabet och Leicester som skulle ha ägt rum vid Penshurst och som signerades av många vittnen vidimerat av den 9-e eller 10-e lorden av Pembroke som ägde stället.

4. Äktenskapet skall ha bekräftats genom brev från de spanska ambassadörerna till Filip II. Äktenskapet ingicks strax före Bacons födelse. Även om de var gifta hade Bacon varit oäkta genom lagen fastän Leicester tidigare hade försökt få en lag genomförd som hade legitimerat vilka barn drottningen än födde.

5. Bacons moder skrev tre brev som finns bevarade där hon indikerar att Bacon var hennes "myndling, inte hennes son".

6. Lady Anne Bacon var Elisabets förtrogna och främsta hovdam och därför den mest troliga att ta hand om ett eventuellt barn av Elisabet.

7. Bacon förföljdes hela sitt liv av rykten om sin oäkthet. I ett brev från Bacon till Cecil ber han denne sätta stopp för sin skyddsling Coke som ideligen kallade Bacon för bastard både på latin och i sina tal inför parlamentet.

8. Shakespeares verk vimlar av illegitimitetens dilemma intill besatthet.

9. Bacon försökte få drottningen att acceptera en lag som erkände alla barn som födda inom äktenskapet även om de var avlade före äktenskapet. Drottningen vägrade.

10. Bacon's kaplan och testamentsförvaltare pastor William Rawley (kusin till Walter Raleigh) skrev en biografi över Bacon vars första rad förkunnar:

"Francis Bacon, sin tids och sin nations ära, lärdomens utsmyckare och utsmyckelse, föddes i York House, eller York Place, vid the Strand, den tjuugoandra januari i Herrens år 1560."

Rawley, som bodde i London när Bacon var lordkansler och bodde i York House, och som i egenskap av Bacons kaplan troligen själv även bodde i York House, visste mycket väl att Bacon 'officiellt' var född i York House, och ändå kommer han med ett sådant påstående och det i en 1600-tals bästsäljare och inte i någon privat utgåva. Den enda slutsatsen att dra från Rawleys förvånande anmärkning är att Bacon inte var född i York House utan i York Place.

11. Bacon kallar sig själv en bastard direkt efter att han skriver att han söker tjäna mänskligheten men i 'föraktlig förklädnad'. I sitt offentliga liv bar Bacon aldrig någonsin någon föraktlig förklädnad.

"Och när jag som mest tänkte på Fred och Ära föll Din hand tung över mig och ödmjukade mig, enligt din tidigare Älskande Godhet, och behöll mig i Din faderliga skola, inte som Bastard men som ett barn."

Bacon väntade sig inte att detta skulle publiceras, men Rawley trotsade Bacons

önskningar och publicerade massor av verk som jag tror aldrig hade publicerats annars.

Det finns ytterligare indicier i samma riktning, som hur den spanske ambassadören undersöker drottningens tvätt för att se om hon hade mens och skriver till Filip II att han tror att hon är havande, etc.

Dessutom förklarades Bacon i praktiken för bastard vid hovet när hans halvbror med framgång stämde honom för att få tillbaka egendomar som fader Bacon lämnat till Francis i sitt testamente."

John Bede:

"Löjligt. Försöker du vara rolig? Elisabet kunde inte få barn med någon, och som gammal döende ungmö undersöktes hon utförligt av en professionell läkare som fann henne vara "fullständigt intakt". Å andra sidan kände hon sig och tog hon på sig rollen som en moder för hela nationen, vilket gör henne till en moder för varje samtidig brittisk medborgare."

Laila Roth:

"Här är bestämt något misstag. Här har vi två Baconianer, den ena hävdar att drottningen dog som en gammal ofruktbar jungfru, "fullständigt intakt", enligt obekräftade bevis, medan den andra är säker på att drottningen åtminstone gav liv åt någon Bacon. Varken den ena eller andra tesen borde vara särskilt svår att bevisa, om någon av dem alls är sann. Härmed utmanar vi våra ärade Bacon-förkämpar till att demonstrera vilkendera av dessa båda motsatta teorier som alls har något bevis bakom sig att falla tillbaka på."

— Laila Roth, neutral Derbyit.

Varken EW eller John Bede tog upp den kastade handsken, varför man får förmoda att ingendera kunde bevisa sina teser.

Christian:

"Det huvudsakliga Marloweproblemet är att man inte kan tillskriva honom någonting alls med någon säkerhet. Han är lika ogenomtränglig och odefinierbar som diktaren bakom sonetterna. Emellertid är både Bacon och Jonson fullständigt konkreta, eftersom de publicerade vad de betraktade som sina viktigaste verk under sina egna namn. Emellertid rimmar inte Bacons stil med Shakespeares, vilket är det huvudsakliga Bacon-Shakespeare-problemet, vilket så gott som säkert gör Bacons eventuella författarskap till Shakespeare omöjligt, vilket dock inte utesluter honom som redaktör.

Å andra sidan finns det för många Marlowe-Shakespeare-överensstämmelser för att dessa skall kunna ignoreras. Vi har de tre "signaturerna" under Marlowes porträtt, i en av sonetterna och i en passus i "Perikles" om att "vad som när honom förtär honom". Vi har den märkliga sonetten nr 74 som direkt synes förklara Deptfordhändelsen som en skenbar men symbolisk död som hade överlevts på mera ont än på gott. Vi har de sällsamma vinkarna från Blount och Thorpe och andra ännu märkligare vinkar i "Som ni behagar" och i det annars oförklarliga fallet Christopher Sly i "Så tuktas en argbigga". Det finns alltför många vinkar, för att inte tala om parallellismerna, som är tallösa och som bara därför tenderar att bli försummade och

ignorerade. Och framför allt har vi hos Marlowe det bästa motivet av alla för att gå under jorden och dölja sitt namn och sitt liv från allmänhetens insyn genom det praktiska hotet från Stjärnkammaren (Englands inkquisition) förvärrat genom angivelsen från Richard Baines av Marlowe för ateism, homosexualitet och falskmynteri. 'Shakespeare' som skådespelare i gott förhållande till alla, med sund ekonomi och tillräckligt med tolerans för att till och med låta en sådan som mördaren Ben Jonson uppträda på scenen som mer än bara skådespelare, var den perfekta skölden och täckmanteln för en 'dold poet' som ensam hade det perfekta skälet till att förbli dold, eftersom han bara på det sättet kunde få vara i fred som officiellt död."

Sir Francis Bacons betänkliga äktenskap

Detta är en högst barock historia genom sin anmärkningsvärda bedrövlighet. Varför i all världen gifte sig den då i övre medelåldern varande filosofen och vetenskapsmannen, advokaten och politikern Francis Bacon med en 33 år yngre fru, som på bröllopsdagen fyllde bara 14 år? Den fantastiska förklaringen har framkastats, att den åldrande filosofen tvingades till detta äktenskap av kungen James I med den motiveringen, att kungen till varje pris ville förhindra att Bacon kunde ärva tronen, då han skulle ha vetat om Bacons egenskap av oäkta son till drottning Elisabeth. Om Bacon då gifte sig med en ofrälse flicka skulle varken han själv eller hans arvingar någonsin kunna få kunglig arvsrätt. För att demonstrera att han ändå lika fullt var och förblev kunglig skulle Bacon ha klätt sig i purpur till bröllopet, vilket endast kungligheter hade lov till. Varför annars skulle Bacon ha riskerat sitt liv med att trotsa lagen och i kunglig fåfänga klä ut sig i purpur till sitt bröllop? resonerar baconianerna. Emellertid synes Bacon ha gift sig med flickan helt frivilligt då han tycks ha varit förtjust i henne. Det oförklarliga är hur en klok man som Bacon, en ytterst klarsynt realist och realpolitiker, kunde ha väntat sig att ett sådant äktenskap skulle ha kunnat fungera. Så fort flickan blev fullvuxen bedrog hon sin äkta man med Bacons betjänt John Underhill, varför Bacon såg sig föranlåten att i sitt testamente stryka sin hustru så långt det gick. Han kunde inte förvägra henne alla hennes lagliga rättigheter som hans äkta hustru vid hans död, men han förvägrade henne så mycket han någonsin kunde. Hon gifte sig sedan med denna drängen Underhill en eller två dagar efter Bacons begravning. Därefter fortsatte hon så gott hon kunde med att skämma ut sig själv och Bacons namn med att bland annat göra allt vad hon kunde för att slösa bort Bacons återstående egendom.

Detta är tyvärr ett genomgående tema som man ideligen snubblar över i utforskningen av Bacons liv och personlighet. Hans klara förstånd, utomordentliga begåvning, lysande intellekt och sunda visioner synes ständigt ha förföljts av katastrofala misstag, fiaskoartade projekt, märkliga och misslyckade ställningstaganden, en oändlighet av påbörjade arbeten som alla slutat snöpligt i bara fragment, kort sagt, en bana av mest bara fragment och tillkortakommanden och med en slutgiltig ruin typisk för en politiker som gått i fällan av sina egna later. Ju mer man studerar denne Bacon, desto svårare blir det att sätta honom i samband med Shakespeares alltid väl genomförda diktning.

Låt oss studera denna drängen John Underhill närmare. En gren av familjen Bacon bodde i Warwickshire, och Bacons dräng John Underhill synes ha varit släkt med den William Underhill av vilken en viss William Shakspeare år 1597 köpte sitt hem *New Place* i Stratford, ett av stadens finaste hus, för 60. Några veckor efter denna affär blev William Underhill mördad (förgiftad) av sin galne son. Denna William

Underhill var styvbror till William Hatton, vars syster Elizabeth samma år uppvaktades träget av Francis Bacon. Även Bacons far Nicholas Bacon hade haft och gjort affärer med Shaksperes far John Shakspere i Stratford. Således finns där ett samband sedan generationer mellan familjerna Bacon, Shakspere och Underhill.

Att Bacon på något sätt hade med Shakespearedramerna att göra går inte att bortse från. Det övertydligaste beviset är den lokalt välinformerade pjäsen "Kärt besvär förgäves", (*"Love's Labour's Lost"*) där intima förehavanden inom Henrik av Navarras hov skildras med verklighetsupplevd precision, vilken insyn bara kan ha förmedlats av Anthony Bacon, Francis äldre bror, som var i Navarra då innan Henrik IV blev konung i Paris. Emellertid finns det även belägg för att Christopher Marlowe befann sig i de krokarna då och hade mycket med Anthony Bacon att göra. Till nästa avsnitt av Shakespearedebatten har vi fått det ansvarsfulla förtroendet att få översätta en av de viktigaste skrifterna till svenska från engelska rörande Christopher Marlowes "plötsliga och förfärliga slut", som kanske kan sprida nytt ljus i både Shakespeare- och Marlowemysterierna.

Faktum är att det finns för mycket kopplingar mellan Marlowe och Shakespeare, deras stil och inriktning, för att de någonsin skall kunna separeras. Baconianerna hävdar att Bacon skrev både Marlowe och Shakespeare, men kopplingarna mellan Bacons skrifter och Marlowe/Shakespeares är inte alls lika påtagliga. Det finns idémässiga kopplingar men inga stilistiska alls. Låt oss se om vår kollega Peter Farey kan lösa frågan i nästa avsnitt av denna mångfacetterade debatt.

***Marlowes plötsliga och skrämmande slut:
självförsvar, mord eller bluff?***

av Peter Farey.

Introduktion

Något mera än fyra århundraden efter sitt abrupta slut fick Christopher Marlowe den 11 juli 2002 äntligen något formellt erkännande som en av sin tids finaste poeter-dramatiker genom invigningen av ett minnesfönster åt honom i Westminster Abbeys Poethörna.

Emellertid uppstod det någon kontrovers genom tillfogandet av ett frågetecken kring årtalet för hans död, 1593. Denna essay tar upp fakta kring hans rapporterade död och drar den slutsatsen att tillägget av detta frågetecken är till fullo befogat.

I synnerhet ådagalägger vi att likbesiktigarens inlaga, källan till de flestas kännedom om hur och när Marlowe dog, är ogiltig. Drottningens egen likbesiktigare William Danby hade ingen fullmakt att göra en egen undersökning, så dess slutsatser var lagligt sett utan giltighet. En fullständig förklaring av detta återfinns i min essay "Var Marloweundersökningen ogiltig?"

Christopher Marlowes död

Det inträffade en händelse av litterär betydelse den 30 maj 1593, när den berömde poeten och dramatikern Christopher Marlowe vid 29 års ålder blev dödad. Detta är man åtminstone allmänt överens om att hände.

Förvisso cirkulerade nyheten om hans död, då det omnämndes vid ett antal tillfällen under den följande månaden. George Peele skrev:

*Why hie they not, unhappy in thine end,
Marley, the Muses darling, for thy verse*

*Fit to write passions for the souls below
(Varför ila de icke, olyckliga vid ditt slut,
Marley, musernas älskade, till dina dikter
Goda nog som passioner för själarna i underjorden)*

och en annan vän Thomas Nashe skrev i imperfekt: "Hans penna var skarpvässad som en dolk. Varje hans blad var som ett brännglas ämnat att sätta alla hans läsare i brand."

Ungefär vid samma tid skrev Thomas Kyd under något annorlunda omständigheter: "*Han brukade övertala män av bättre sort att övergå till kungen av Skottland, vart jag hört att Royden tagit vägen, och där han säkert skulle vara om han fått leva, då han menade sig vara på väg dit när jag sist såg honom.*"

Den hösten refererade en dikt av Thomas Edwards B. till Thomas Watson och Christopher Marlowe när den sade, att "*Amyntas och Leander är borta*", och det verkar högst troligt att den första raden i Gabriel Harveys märkliga poem "*Gorgon*" publicerat i september också refererar till honom. ("*Weep Powles, thy Tamberlaine voutsafes to die*")

Ett dokument som inkom till drottningens närmaste råd *the Privy Council* vid tiden för mordet hade emellertid orden *en plötslig och våldsamt död* ändrade innan drottningen i stället fick läsa *ett plötsligt och förfärligt slut på hans liv*. Det är därför av intresse att undersöka varför denna reviderade och något mer dubbeltydiga mening givits preferens.

Versioner om hans död

I beaktande av att Marlowe var på höjden av sin ryktbarhet och kanske samtidigt av sin okändhet kunde man ha väntat sig att hans död skulle vara en brännande nyhet. Mannen som var ansvarig för skildrandet av så många blodiga slut på scenen hade tydligen själv nu slutat på ett liknande sätt. Publikerna och särskilt hans vänner i teatern borde ha varit ivriga att få veta exakt hur och varför det hände i alla dess detaljer. Det kan därför tyckas märkligt att ingenting har nått oss om någonting som skulle ha sagts om saken vid den tiden och att, när omsider detaljer började framkomma i olika skrifter, skildringarna skilde sig så starkt från varandra och från vad som verkar ha hänt, med undantag av en detalj: knivhugget finns alltid med, vanligen med bara en kniv och med en dödlig huvudskada som följd, men förutom detta finns få likheter i rapporterna.

Den första offentliga redogörelsen som nått oss kom från Thomas Beard 1597, som talade om att saken hänt "på Londons gator" och genom en som han sökte gräl med: "*Det hände sig på Londons gator, då han ämnade knivhugga en som han sökte gräl med, att den andre blev varse detta och undvek hugget, och då denne högg tag i hans vrist stötte han sin kniv i hans huvud med den påföljd, att ingen kirurgi hjälpte, så att han strax dog därav.*"

Följande år skrev Francis Meres att han "*högg till döds av en liderlig tjänare, som var rival till hans älskare*".

Denna version var tydligen den rådande tills William Vaughan, som kan ha varit bättre informerad genom vissa familjekontakter, skrev år 1600: "*...det hände sig sålunda, att i Deptford, en liten by ungefär tre miles från London, då han ämnade knivhugga en viss Ingram, som hade bjudit honom dit på en fest, när de sedan spelade kort vid bordet, att han raskt varseblev det och lyckades undvika stöten, så att, då han drog fram sin egen kniv i självförsvar, han knivhögg Marlowe i ögat med*

den påföljd, att hans hjärna rann ut och han strax efteråt dog."

Denna Deptfordversion verkade dock inte vinna gehör. 1618 kunde den eldsprutande puritanen Edmund Rudierde följa Beards redogörelse och fortfarande skriva: "Men märk väl vad som hände med denne profane usling, som hade gräl med en som han mötte på en gata i London, så att han ämnade knivhugga honom: Men den andre upptäckte skurkstrecket och hindrade honom med att fånga hans hand och köra sin egen dolk in i hans hjärna, så att han under hädelser och förbannelser gav upp sin stinkande anda."

I John Aubreys "Korta levnadsteckningar" uppträdde en häpnadsväckande anklagelse mot Ben Jonson någon gång under senare hälften av århundradet. Efter att ha placerat Jonson i armén i Nederländerna skriver han: "Sedan kom han över till England och spelade teater och skrev, båda delarna dåligt, vid Greene Curtaine, ett slags barnträdgård eller skumt spelställe, någonstans i förorterna (jag tror mot Shoreditch eller Clarkenwell). Han mördade mr Marlowe poeten på Bunhill när han kom från Greencurtains Spelhus."

Men 1691 kom Anthony à Wood med en ny version med utsmyckningar, som en kombination av de två originalversionerna: "För det hände sig vid den tiden, att då han var djupt förälskad i en viss kvinna hade han till rival en liderlig betjänt, som snarare passade till hallick än för en genialisk Amoretto, som Marlowe ansåg sig vara. Detta tog Marlowe som en svår förolämpning och rusade på honom för att hugga honom med sin dolk, men tjänaren var snabb och undvek hugget, varvid han grep tag om Marlowes vrist och stötte sin egen dolk i Marlowes huvud med den påföljd, att hur man än kirurgiskt försökte avhjälpa skadan, så dog han strax därpå av sitt sår..."

Mycket litet ändrades fram till 1820, när en litteraturforskare James Broughton nappade på Vaughans referenser till Deptford och skrev till prästen där och undrade om det fanns någon anteckning om Marlowes begravning. Hans ansträngning visade sig ha varit fullt berättigad, då han mottog följande avskrift från prästen D. Jones. "Utdrag från gravläggningsförteckningen i St. Nicholas församling, Deptford: 1 juni 1593. Christopher Marlowe, dödad av ffrancis Archer."

Broughton publicerade sitt fynd första gången pseudonymt 1821 och under sitt eget namn i "The Gentleman's Magazine" januari 1830, sidan 6.

Några röster höjdes dock i opposition mot avskriften av dråparens påstådda namn Archer. Under senare delen av 1800-talet tycks namnet Francis Ingram ha föredragits enligt Vaughans referens, och man kom med många fantastiska idéer om vad dennes verksamhet kan ha varit. I "Dictionary of National Biography" påstår dock Sidney Lee något annat: "I registret hos församlingskyrkan St. Nicholas i Deptford finns anteckningen som normalt avskrivits som följer: 'Christopher Marlowe, dödad av ffrancis Archer 1 juni 1593'. Mr Halliweell-Phillips läste namnet på angriparen som 'Freezer'."

Till vår lycka visade Leslie Hotson intresse för saken och gjorde en noggrann undersökning av originalet och gav oss — förutom att han gjorde den kursivt, vilket originalet inte är — den korrekta avskriften: "Christopher Marlowe dödad av ffrancis ffreezer; den 1 juni."

Undersökningen

Hotsons intresse var lyckosamt i dubbel måtto, då det ledde till hans upptäckt av alla detaljer i vad som hände den dagen enligt en undersökningsrapport. Han visste redan (enligt vad han sade) "...att de enda två namn på angriparna som med rätta kan beaktas är Vaughans 'en viss Ingram' och begravningsregistrets 'Francis Frezer'. Av dessa två är Frezer utan tvekan det mer trovärdiga. Dessa tankar var i mitt

medvetande under en tidigare forskning (för helt andra ändamål) som jag gjorde bland elisabetanska dokument bevarade i *Public Record Office i Chancery Lane*. När jag vände på bladen i *Calendar of Close Rolls* föll min blick på namnet Ingram Frizer. Jag kände genast att jag hade träffat på mannen som dödat Christopher Marlowe."

Och tydligen hade han rätt. Vidare forskning ledde honom till drottningens benådning av Ingram Frizer, till en certiorari-skrift, som tog upp målet inför rätta, och likbesiktningsrapporten, eller 'utredningen' av undersökningen. Utredningen berättar vad William Danby, drottningens egen likbesiktningsman, jämte sexton jurymedlemmar kom fram till att hade hänt vid Deptfords strand den 30 maj 1593.

Om man skalar bort den juridiska och något arkaiska terminologin i Hotsons översättning, berättar den att fyra män — Christopher Marlowe (här stavat Morley), Ingram Frizer, Nicholas Skeres och Robert Poley (de senare beskrivna som Gentlemen) träffades klockan 10 på morgonen i ett hus som tillhörde en änka vid namn Eleanor Bull. De tillbringade dagen i detta rum fram till middag och sedan en lugn eftermiddag tillsammans varunder de gick omkring i trädgården till ungefär klockan 6.

Sedan återvände de från trädgården tillbaka till rummet och hade tillsammans en supé. Efter supén lade sig Marlowe på en säng i samma rum, medan de andra tre satt kvar vid bordet, som var nära intill ('nära sängen' på engelska följs av orden *prope lectum vocatum* på latin.) Alla tre hade sina ryggar emot honom med Frizer sittande i mitten.

Vid någon tidpunkt uppstod något gräl mellan Marlowe och Frizer angående betalningen av räkningen (*le recknyng* som det står i originalet). Stygga ord utväxlades, varunder Marlowe, driven av vrede, drog Frizers egen dolk, som denne bar bakom ryggen, och sårade Frizer två gånger i huvudet med denna. Såren var ungefär två tum långa och en kvarts tum djupa. Frizer fruktade för sitt liv, men instängd av de andra kunde han inte komma loss. Ändå kunde han kämpa med Marlowe, och i denna kamp blev Marlowe huggen med samma kniv. Hugget var ovanför hans högra öga, två tum djupt och en tum brett, och döden var ögonblicklig.

Med denna information gick Hotson vidare för att ta reda på mera och människorna där den dagen: att Eleanor Bull var änka efter Richard Bull, Gentleman; att Ingram Frizer var tjänare hos Marlowes beskyddare Thomas Walsingham och arbetade ihop med Nicholas Skeres (som även är beskriven som tjänare hos Earlen av Essex); och att Robert Poley hade varit i tjänst hos den avlidne Sir Francis Walsingham som spion.

Det är värt att notera, att fastän originalet betecknar fastigheten som *domus* (ett boningshus) och ej som *taberna* eller *caupona*, så var Hotson den första att beskriva stället som en krog, vilket ledde till den missuppfattningen som fortfarande är rådande att Marlowe blev dödad i ett krogslagsmål.

Han försökte bedöma rapporten kritiskt men kom till den slutsatsen att den var sannfärdig: Det föreligger två möjligheter: (a) att tro att historien om Marlowes attack på Frizer bakifrån är sann, vilket stöds av såren på Frizers huvud, vilka sår måste ha åsamkats innan Marlowe mottog sin nådastöt; eller (b) att anta att Frizer, Poley och Skeres efter dråpet och för att rädda Frizers liv med att åberopa självförsvar, kokade ihop en lögnaktig historia om Marlowes uppträdande, som de gick ed på vid undersökningen, och med vilken de bedrog juryn. Den senare möjligheten verkar för mig möjlig men en ganska osannolik syn på fallet. Med all sannolikhet hade männen druckit ordentligt (festen hade pågått från tio på morgonen ända till kvällen!); och den bittra debatten över skulden hade stegrat Marlowes berusning till en sådan höjd att han i det att han hoppade upp från sängen tog närmaste vägen till att tysta Frizers

käft.

Det är således med uppenbart djupt känd lättnad som professor G. L. Kittredge kände sig kunna skriva: "Mysteriet med Marlowes död, som hittills omsvepts i ett moln av själv motsägande skvaller och ansvarslösa gissningar, har nu klarats upp en gång för alla genom tillförlitliga offentliga dokument av fullständig autenticitet och tillfredsställande utförlighet."

Som vi skall se i det följande skulle denna optimism visa sig något överilad.

Mord?

Man kunde verkligen tro att Hotson nu hade löst problemet, men nästan genast höjdes kritiska röster mot rapporten som fortsätter att höjas än idag. En av de första som reagerade var Eugénie de Kalb, som i *Times Literary Supplement* skrev: "*Marlowe (enligt bevisen) knycker en kniv från Frisers bälte på ryggsidan och ger honom två ytliga köttår i huvudet: så obetydliga sår (enligt bevisen) som kunde vara självförvållade för att bättra på en påhittad historia: eller som en man som slåss för sitt liv mot överväldigande odds kunde vålla under vilt slagsmål innan han övermannades. Men är det tänkbart att någon man på dödligt allvar skulle vila på en säng för att attackera en antagonist som sitter upprätt och måste ge igen? Friser, fastän han sitter mellan Poley och Skeres 'så att han på intet sätt kunde komma loss', kan likväl börja slåss med Marlowe, som är bakom honom på sängen, och brottas med honom för att komma åt kniven och ge honom ett dödligt hugg — och detta utan att de andra två männen ingriper som (tydligt) förhåller sig passiva. Dessa båda åskådare var ytterst effektiva i att hålla Friser åtkomlig för Marlowe; medan det inte framkommer att någon lämplig ansträngning gjordes för att skilja de stridande åt.*"

Som man varseblir här går de Kalb längre än Hotson i att antyda att det som saken handlar om är överlagt mord. Hennes kandidat till hjärnan bakom det hela var Audrey Walsingham, Thomas Walsinghams hustru.

Det har sagts att 'självförsvars'-historien inte är så osannolik som de Kalb menade. Vad som är mera osannolikt är beskrivningen av Frizers sår. Att dessa skulle ha varit en kvarts tum djupa på hjässan utan att skallen skulle ha brustit verkar ganska otroligt. Fastän latinet (*profunditatis quartii unius policis*) är klart nog kanske han i själva verket menade, att såret var en kvarts tum brett? I varje fall verkar det helt möjligt att Marlowe attackerade med skaftet och inte med bladet. Med bladet uppåt och Marlowe — vilket verkar mera troligt än de Kalbs tolkning — ovanför honom kunde det ha varit helt möjligt för Frizer att utan att vända sig om grabba tag om Marlowes vrist och nästan som i en reflexrörelse ha ryckt kniven bort från sin hjässa och, troligen oavsiktligt, tvingat den rakt in i Marlowes öga.

En annan som strax efter kom fram till 'mord'-versionen var Samuel Tannenbaum, som framhöll Sir Walter Raleigh som den grå eminensen — av rädsla för att Marlowe under tortyr skulle kriminalisera honom. Tannenbaum skrev: "*En som känner den mänskliga hjärnans anatomi och patologi vet att det är omöjligt för döden att inträda omedelbart efter ett sådant sår...För att förorsaka en ögonblicklig död måste angriparen ha kört in kniven horisontellt i Marlowes hjärna till ett djup av sex eller sju tum — vilket inte kan ha inträffat om Frizer och Marlowe brottades såsom vittnena beskriver.*"

En annan författare som nyligen hyllat mordteorin är Charles Nicholl, som såg det som resultatet av ett försök av Earlens av Essex anställda att krossa Sir Walter Raleigh: "*Summan av det hela — min närmaste gissning av vad som verkligen hände*

— är detta. Marlowe dog inte genom en olyckshändelse, och han dödades inte i självförsvar. Han hade blivit ett hinder för hans (Essex') skumma intrig mot Sir Walter Raleigh som hade uppfordrats av Cholmeley och Baines, manipulerade av Drury och Phelippes... Intrigmakarna hade försökt snärja honom; för att få honom fängslad och torterad; för att använda honom som sitt 'instrument' mot Raleigh. De hade försökt allt detta och misslyckats. Han hade visat sig kunna undvika och utgöra en fara för dem. Då han inte kunde tvingas säga vad de ville han skulle säga måste han tystas."

Nicholls originalversion 1992, i vilken han anklagade Essex för att ligga bakom det hela, men som han återtog i 2002 års revidering, följdes av Curtis Bright som 1996 fann Lord Burghley och hans son Sir Robert Cecil ligga bakom det: *"Jag tror att Marlowe dödades för att han använde sig av förbjudna uppgifter i sin dramatik. Marlowe framförde kodad katolsk propaganda i åtminstone två skådespel — 'Massakern i Paris' (1593) och 'Edward II' (1592). Grovt uttryckt kan hans politiska medvetenhet ha gjorts permanent omedveten genom en av regimens hejdukar... Marlowe började använda sina kunskaper till att inte stödja de Cecilianska ställningarna utan till att medverka till subversiva politiska allegorier för att ge tröst och stöd åt den katolska fienden."*

1996 drog också Paul E.J. Hammer den slutsatsen, att snarare än att ha varit politiskt motiverat kunde mordet ha skett genom Frizer och Skeres som hyrda torpeder, som Marlowe möjligen trotsat: *"Trots Nicholls antydning att mordet på Marlowe varit beslutat (sidan 328) kan det faktiska dråpet på Marlowe ha varit en ögonblicklig blunder. Döda män kan inte betala sina skulder, så (enligt detta scenario) Frizer och Skeres kan ha haft för avsikt att endast skrämja och tukta honom. Kanske att drickandet och Marlowes eget ökända humör ledde till en överreaktion, såsom deltagarna hävdade vid undersökningen."*

Och ännu fortsätter de att komma. I juni 2001 publicerade M.J.Trow vad som 'verkligt' hände — att Marlowe blev mördad inte bara på order av familjen Cecil men också av Lord Amiralen ('Effingham') och Lord Chamberlain ('Hunsdon'), som alla fruktade att han skulle avslöja dem som ateister: *"Marlowe var en frigångare, en rebell, en tjallare. Han var en farlig man 'som måste tystas'. Och i maktens korridorer hade män som Burghley och Cecil, Effingham och Hunsdon alla regeringens medel för att åstadkomma just detta. Nyckeldokument konstruerades noggrant och bevarades; vittnen instruerades om vad de såg; juryer riktades. Enligt den elisabetanska polisstatens paranoia anpassades lagen efter deras ändamål. Många blev lidande som resultat; Christopher Marlowe var bara den berömdaste av dem."*

Den senaste i denna långa rad av mordteoretiker är David Riggs vid Stanfords universitet, som hävdar att Marlowe i själva verket mördades på order av själva drottningen.

Självförsvar?

Icke desto mindre kan man lugnt säga att Hotsons slutsats — att den skildring som framgår av undersökningen är den mest trovärdiga — har varit och kanske fortfarande är den som de flesta litteraturhistoriker omfattar. En del biografer har tagit för givet att den är det utan att vända sig mot dess frågetecken, medan andra helt enkelt nöjt sig med att skumma igenom den och därvid betraktat den som läst. Några har dock accepterat den med någon motvilja medan de uttryckt sina reservationer angående själva rapporten.

Bakeless till exempel sade: *"några lärda har känt sig böjda för att ifrågasätta*

likbesiktigarens rapport. Det är något som inte stämmer med hela historien," och senare: "Doktor Hotsons briljanta upptäckt av de dokument som rör Marlowes död ger anledning till nästan lika många frågor som den ger svar."

Charles Norman klagade: *"Frizer fann det omöjligt att komma undan Marlowes plötsliga attack, men bordet kunde ha skuffats framåt eller välts, eller Poley och Skeres kunde ha knuffat bordet åt sidan eller rusat in mellan sängen och bordet för att skilja de båda männen åt. Vad gjorde de medan striden pågick, för det var ju tydligen inte en fråga om bara några sekunder? Om denna fråga ställdes dem, var då svaret inte värt att notera?"* och, för att gå ännu längre, sade A.D.Wraight och Virginia Stern: *"Mysteriet med Marlowes död är en utmaning som väntar på en opartisk undersöknings uthållighet."*

Några har ställt sig i opposition mot alla "mord"-teorier. Henderson till exempel sade: *"Men det finns inga som helst bevis för att anta att Marlowes död var en fabricering."*

Och A.L.Rowse framlade sina synpunkter på sitt typiska rättframma sätt: *"Marlowes sista dag belyses av ett skumt sken med väldigt mycket onödiga spekulationer och följdliga argumentationer."*

J.A.Downie som citerar Boas fortsätter längs denna linje: *"Efter att noggrant ha vägt alla de dokumentära bevisen för den historiske Marlowe som presenterats under åren ser jag ingen anledning att motsäga Frederick S. Boas berömligt avvägda omdöme om Marlowes död: 'Är det legitimt att genom den naturliga önskan att skydda en stor poetisk dramatikers namn och att återställa balansen efter hans samtids fördomar mot en revolutionär tänkare, att med några kvistigheter i fallet som förevändning ändra domen i ett överklagande till eftervärlden? Knappast."*

Den senaste att argumentera i saken är Constance Brown Kuriyama: *"Några av dessa antaganden är mer troliga än andra, men utan undantag är de synnerligen spekulerande teorier eller rena fantasier grundade på tånjbara, utvalda eller icke-existerande bevis. Som resultat stämmer konspirations- och mord-scenarierna aldrig med den påstådda anstiftaren av Marlowes mord. Det är naturligtvis möjligt att ett antal människor, kända och okända, kan ha önskat Marlowe död. Men tills vi har direkt bevis för att någon inte bara önskade honom död men även gjorde något konkret för att åstadkomma saken, har vi bara gissningar att komma med."*

En arrangerad död?

Det finns en tredje grupp av människor som menar att kroppen som undersöktes i Deptford den dagen inte alls var dramatikern Christopher Marlowes.

Della Hilton, till exempel, hävdar att kroppen tillhörde en annan *Christopher Morley*, och att poeten/dramatikern levde vidare en ganska kort tid efter detta datum för att sedan begå självmord i Thomas Walsinghams hem i Scadbury.

Detta är en ganska unik åsikt, då vid nästan varje annat fall författaren har utgått från övertygelsen att Marlowe skrev Shakespeares verk och dragit den slutsatsen att Marlowes död därför måste ha varit arrangerad. Därpå går de efter bevis för att bevisa denna tes. I de flesta fall drar de den slutsatsen, att om det var möjligt för de tre vittnena att ha ljugit om vad som hände, så är det lika möjligt att de ljög om vems kroppen var som presenterades för juryn.

Ett undantag bland dessa var Archie Webster, som skrev den första seriösa essyen som förfäktade denna teori i september 1923 och alltså innan Hotsons upptäckt av likbesiktigarens undersökning 1925. Efter att ha visat hur han fann

sonetterna passa mycket bättre in på vad vi vet om Marlowes liv än Shakespeares, framlade han enkelt: *"Det är min slutsats att Marlowe, som rapporterades död 1593, inte bara levde för att se sonetterna gå i tryck 1609 utan även för att kunna revidera många av pjäserna som trycktes i The First Folio 1623."*

Calvin Hoffman föreslog att Thomas Walsingham hade hjälpt sin vän (enligt vad Hoffman trodde sin homosexuelle vän) att fly, med att arrangera hans död och i hans ställe döda någon olycklig sjöman som råkade vara både lämplig och lokalt okänd. Med fullständigt förtroende hävdade han: *"Varje detalj i bevisen kring fallet pekar mot att Christopher Marlowes död blev arrangerad så att han skulle kunna undgå avrättning. Att någon dödades i Deptford — och att denne okände falskeligen påstods ha varit Marlowe, vår poet — kan icke betvivlas."*

David Rhys Williams och Louis Ule kom fram till samma slutsats liksom A.D.Wraight, som vid denna tid arbetade ensam, medan hon dock med eftertryck förkastade Hoffmans antydning av något homosexuellt. I det att hon begränsade sig till bara tre möjligheter av vad som kan ha hänt, satsade hon på det tredje alternativet som hon hävdade att *förklarade alla problem som undersökningen gett upphov till och passade det historiska sammanhanget perfekt.* Den tredje lösningen var: *"Att Thomas Walsingham agerade som en sann och lojal vän och använde all sin skicklighet, uppfinningsrikedom och expertiskunskap inom spioneriet för att iscensätta ett arrangerat mord, vari han använde sig av Frizer, Poley och Skeres i en underfundig intrig; så att en annan kropp användes vars ansikte vanstälts till oigenkännlighet, för att Marlowe skulle komma undan."*

Och här kan vi med rätta finna oss hålla med Kenneth Friedenreich om, att *"Den rätta metaforen för Marlowes slut är ingen grekisk urna utan en konservburk full med mask."*

Drottningens egen likbesiktningsman

Så som det nämndes i introduktionen har information angående denna undersöknings legalitet uppmärksamrats först nyligen.

Reglerna för sådana undersökningar på den tiden gick tillbaka till statuter från Edvard I:s och Edvard II:s regeringar, när bland annat speciella restriktioner gällande likbesiktningar 'inom kretsen' — alltså inom 12 miles från var än suveränens hov då befann sig — infördes. Den första av två liknande statuter säger: (5 Edvard I, kap.3) *"Det kungöres, att hädanefter i fall av döda män, som Likbesiktningsämberget äger att undersöka, det landskapets likbesiktningsman beordras att göra vad honom åligger tillsammans med Konungens Likbesiktningsman."*

Enligt R. Henslowe Wellington: *"Enligt denna statut (som i sin helhet upprepas i Likbesiktningsakten, 1887), måste den lokala likbesiktningsmannen samgå med Konungens Likbesiktningsman; medan utan den senare tjänstemannens hjälp kunde den lokala Likbesiktningsmannen inte agera inom Kretsen. Alltså kunde inte heller Konungens Likbesiktningsman agera inom Kretsen utan den lokala likbesiktningsmannens hjälp; och detta måste framgå ur undersökningen att så har skett, eller också är undersökningen utan laga kraft."*

Det finns bevis för att denna statut fortfarande var gällande under Marlowes tid bland likbesiktningar i Middlesex, av vilka åtminstone två hade William Danby som Kronans Likbesiktningsman agerande tillsammans med en av Middlesex båda likbesiktningsmän, John Chalkhill och Richard Sheppard, vid likbesiktningar inom Kretsen.

Det bör dock i rättvisans namn framhållas, att det föreligger flera fall där

likbesiktningar genomförts med endast den lokala likbesiktningsmannen, som då gjort jobbet ensam och troligen kommit undan med det, även när det visat sig att dessa likbesiktningar ägt rum inom Kretsen. Det skulle dock ha varit relativt lätt för den lokala likbesiktigaren att hävda att han inte var medveten om att ärendet låg inom Kretsen, vare sig han talade sanning eller inte, (och vem skulle för resten uppmärksamma en sådan sak?), medan den Kungliga Likbesiktningsmannen aldrig kunde anföra en sådan ursäkt — utom inom hovets själva murar — då likbesiktningen nästan alltid måste äga rum inom någon annan lokal likbesiktningsmans jurisdiktion.

Därför måste regeln för den lokala likbesiktningsmannen — som ändå måste vara på plats — att alltid vara den första att underrättas, och sedan för **honom** att tillkalla Drottningens Egen Likbesiktningsman om han ansåg det relevant. Så varför gick det inte till så denna gång?

Marlowes situation

Det har vanligen bekräftats att Marlowe redan befann sig i en farlig position när mötet ägde rum i Deptford. Under tortyr anklagade Kyd honom för ateism, och han hade arresterats och frigivits mot borgen av Högsta Rådet ungefär 10 dagar tidigare. Men det låg redan ännu värre anklagelser mot honom i form av *Baines angivelse* och "*Remembrances*" (*se nedan*) hos de högsta myndigheterna, och det var osannolikt att han skulle få förbli på fri fot så mycket längre.

Exakt hur stor fara detta innebar för honom är osäkert. *Baines angivelse* hade innan den nådde Högsta Rådet och Drottningen redigerats så att allt tagits bort utom anklagelserna för hädelser och ateism, vilket inte nödvändigtvis skulle ha räckt till för att hänga honom. Det är sant att han mycket väl kunde ha blivit torterad för att 'övertygas' om att återta sina utsagor, men om vi antar att denna övertalning hade fungerat — vilket den vanligen gjorde — hade han inte blivit avrättad.

Om vi undersöker andra dokument som har med denna händelse att göra upptäcker vi en vida allvarligare anklagelse som väntade honom — för att ha gjort sig skyldig till stämplingar. Och för detta brott hade redan tre personer avrättats inom bara de senaste två månaderna.

Vi såg tidigare vad Thomas Beard hade haft att säga om naturen av Marlowes död. Innan dess hade han hävdats att Marlowe "... föll (och inte utan att han förtjänade det) genom sin oerhörda förbrytelse att förneka Gud och hans son Kristus, och att han inte bara i ord hädade treenigheten men till och med (som det med trovärdighet rapporterats) skrev böcker emot den..."

Med det möjliga undantaget för den pluralform han använder, så verkar det genom vad som följer att detta nästan alldeles säkert var sant.

'Den ateistiska föreläsningen'

Bland de anklagelser som riktades mot Marlowe vid tiden för hans bortgång fanns den i Richard Baines angivelseskrift: "*Att en viss Richard Cholmley hade bekänt att Marlowe övertygat honom om att bli ateist.*" Denna anklagelse upprepas i det anonyma dokument känt som "*Remembrances*", som också låg hos myndigheterna vid denna tid, och i vilket Richard Cholmeleys ateism åter beskrivs som ett resultat av Marlowes övertalningar.

I augusti 1974 diskuterade S.E.Sprott ett brev skrivet av en viss Thomas Drury

till Anthony Bacon den 1 augusti 1593, gjorde en avskrift av det, (ett ytterst svårt arbete i beaktande av Drurys förskräckliga handstil,) och visade hur det indikerade att Drury troligen varit ansvarig för "*Remembrances*".

Hans argument i brevet till Anthony Bacon var, att Drury hade klagat över att han inte fått någon belöning för ett visst arbete han utfört, vilket inkluderade: "*en stämpling som upptäckts av mig och levererats, en elak bok som också dechiffrerats av mig och någon erkänd skurk eller två som nu är välbevakade fångar med i högsta grad allvarliga saker emot sig.*"

Sprott menade att dessa *allvarliga saker* mycket väl kunde ha varit just "*Remembrances*", eftersom de inleds med beskrivningen av *vissa ärekränkande verser* för vilka Cholmeley varit ansvarig, och berättar om beslagtagandet av den bannlysta boken '*En tröstens epistel*'. Han noterade även att Cholmeley och hans kollega Henry Young verkligen hade arresterats en månad tidigare.

I sin bok "*The Reckoning*" tillade i själva verket Charles Nicholl detaljer om ett annat brev från Drury skrivet till Sir Robert Cecil något senare, som — vilket Nicholl underlåter att framhålla, om han upptäckte det, — faktiskt bekräftar Sprotts upptäckt.

I ett brev från fängelset någon gång mellan 1 och 17 augusti sade Drury: "*Jag har inspärats av min Lord Chamberlain för att ha förtalat honom inför er, liksom även för elakt prat som kunde påstå att jag kunde göra vilken rådgivare som helst till en förrädare: men jag hävdar endast att jag sade ers nåd att detta även var andras vanor och lögner och inte mina egna....*" vilket tydligt hänvisar till den del av "*Remembrances*" som påstår om Cholmeley, att: "*han sade att han fullständigt hatar the Lord Chamberlain & och har goda skäl för att göra det*" och att "*ingen är fortare svindlad och utnyttjad än rådsherrarna själva; och att han kan lura dem som han behagar.*"

Inga tvivel om saken: Drury skrev "*Remembrances*" och skickade dem både till Sir Robert Cecil och till deras huvudadressat, *the Lord Keeper of the Privy Seal*, Sir John Puckering.

Hans brev till Bacon fortsätter: "*Sedan hade jag efter allt detta bara att förelägga the Lord Keeper (&) the Lord of Buckhurst de mest uppenbara och vidriga ateistiska artiklar som jag antar att någonsin har varit lästa eller kända, vilka samtliga jag kan visa för er. De förelades Hennes Höghet varvid hon själv gav mig befallning att genomdriva ärendet till fullo.*"

Nicholl tror att detta anspelar på *Baines angivelse*, vilket Kuriyama och Riggs håller med om, men det stämmer inte. Det hänvisar tydligt till ett brev direkt vid sidan av "*Remembrances*" med detaljer om Cholmeleys ateism — *förfärliga fruktansvärda och fördömansvärda tal* som Drury *fruktar att återge*. Ursprungligen var det adresserat till Justice Young, som rapporterade till the Lord Keeper om detta särskilda ärende och som verkligen hade gjort sig ansvarig för Cholmeleys arrestering.

Detta brev B är till skillnad från *Baines angivelse B* bara om Cholmeley och hans *fördömansvärda gäng*, och i detta brev till Bacon fortsätter han att tala om samma *fördömansvärda sekt*, och säger, att sedan arresteringen av en *känd skurk eller två* (alltså Cholmeley och Henry Young) är *det skäl att få tag på boken som ligger till grund för denna fördömansvärda sekt, vilken bok jag framhåller att skulle betinga ett högt pris och ges höga löften i utbyte för, men jag litat inte på dessa. Men om jag hemligen får konferera med er, jag och en som jag tagit med mig, en köpman, kan vi ge er sådant ljus i saken att vi kan leda er till mannen som skrev boken och till dem som fick den liksom även information om vem som gav föreläsningen var och när.*

Han tror således att det ligger en bok till grund för Cholmeleys planer, vilka är: *att omvända Hennes Majestäts undersåtar till att bli ateister och att efter Hennes Majestäts bortgång göra sig själva en konung & leva enligt sina egna lagar.* En sådan bok hade troligen inte tryckts men spreds genom att läsas högt ur. I detta brev till Anthony Bacon låtsas han inte veta vem som skrev den eller vem som hade föreläst den, men han refererar tydligt till vad han själv hade skrivit om Cholmeley till Sir Robert Cecil i "*Remembrances*": *Att han säger och sannerligen tror att en viss Marlowe kan framlägga bättre argument för ateism än vad någon teolog i England kan göra för att bevisa gudomen, och att Marlowe berättat för honom att han läst ateistföreläsningen för Sir Walter Raleigh och andra.*

Det råder därför inget tvivel om att Drury — och andra — ansåg att Marlowe var ansvarig för en ateistisk bok som låg till grund för *denna fördömansvärda sekt.*

Detta var förvisso en tanke som vunnit grogrund, som vi har sett av Beards ord ovan, och den togs mycket senare upp av Vaughan i hans "*The Golden Grove*": *"Icke underlägsen dessa var en viss Christopher Marlowe, dramatiker till professionen, som enligt hörsägen skrev en bok mot Treenigheten."*

Marlowes vän Thomas Nashe kände sig i sin "*Den otursamme resenären*" (där han använder Pietro Aretino som analogi för Marlowe) tvingad att med rätt eller utan dementera sådana rykten: *"Några av hans tröghjärnade förtalare anklagar honom för att ha skrivit De Tribus Impostoribus Mundi... Jag är helt övertygad om att den inte alls var hans."*

Men i *Greene's Groatsworth of Wit* hade författaren vänt sig till Marlowe sålunda: *"Undra inte på, (för med dig vill jag inleda,) du berömde märkesman bland tragöder, att Greene, som har sagt att det (liksom med narren i hans eget hjärta) med dig inte finns någon Gud, nu ärar hans storhet...Frambringaren av denna diaboliska ateism (Macchiavelli) är död, och skall du, min vän, då vara hans lärjunge?"*

Så man kan inte låta bli att undra om Marlowe kan ha haft sina egna skrifter i sinnet när han tidigare låter Macchiavelli säga i prologen till "*Juden på Malta*" (rad 28-30):

...Inte kommer jag
hit till Britannien för att föreläsa
men för att presentera tragedin om en Hebré...

Vidare stöd för en sådan boks existens uppträder också mycket senare i Henry Oxindens alldagliga bok. Han berättar om en viss Simon Aldrich, som låg vid Cambridge ungefär sex år efter Marlowes tid där. Aldrich berättade tydligt för Oxinden: *"att Marlowe var ateist och skrev en bok mot skrifterna, hur allt var bara en mans verk; och ville få den tryckt, men hade inte råd att få den tryckt."*

Det verkar således vara ställt utom allt tvivel att en sådan bok existerade, att Marlowe hade skrivit den, och att han verkligen presenterat den för *Sir Walter Raleigh och andra* genom en föreläsning.

Detta tycks definitivt vara styrkt genom Richard Baines ursprungliga hävdande, att: *"denne Marlowe håller inte bara dessa åsikter för sig själv, men bland nästan varje sällskap han finner omvänder han folk till ateism, i det att han ber dem att inte frukta för troll och djävlar, under öppet hån av Gud och hans präster, såsom jag, Richard Baines, vill vittna om på både min egen ed och genom många andra hederliga mäns vittnesbörd, att han säger sådana saker och har anfört en rad motsägelser ur Skriften som han delgivit till några betydelsefulla män vilka i sinom tid skall bli namngivna."*

När dessa frågor kommer upp skall dessa vittnen kallas fram."

Vilka kan då dessa "betydelsefulla män" vara? Antagligen vem som helst som kunde sägas ha haft del i Raleighs påstådda *Ateistiska Skola*, vilket då kunde inkludera earlen av Northumberland, earlen av Derby och Lord Chamberleins arvinge Sir George Carey.

Subversiva skrifter

Hur kunde en sådan bok ha granskats av drottningen, hennes närmaste råd och stjärnkammarens domstol?

Först måste vi betrakta vad som tilldrog sig vid den tiden. 23 mars 1593, några månader före händelserna vid Deptford, dömdes Henry Barrow och John Greenwood — tydligen vänner till Marlowe — till döden och avrättades den 6 april. Deras brott hade varit att förespråka och försöka sätta upp en egen kyrka utanför den etablerade anglikanska. Med Nya Testamentet som ledfyr gjorde deras idealiska kyrka ingen skillnad mellan prästerskap och lekmän samt underströk varje församlings autonomi. Barrow — från början övertalad av Greenwood — hade skrivit flera arbeten som förespråkade församlingars oberoende. Dessa ställningstaganden ansågs upproriska, så de rannsokades båda under 1581 års lag mot författare av upproriska böcker och dömdes i enlighet därmed.

Det är lätt att se varför regeringen kunde frukta sådana idéer, då så mycket av statens auktoritet berodde av en etablerad kyrka. Hur mycket farligare måste därför ateismen framstå för dem. Vad Marlowe skulle ha förespråkade var en tro som enligt regeringens syn på saken

angrep hela det värderingsystem enligt vilket landet regerades,
avlägsnade varje ursäkt för att kämpa för en tro snarare än för en annan,
exempelvis katolicismen,

förkastade drottningens egen religion och gjorde hennes titel 'trons försvarare'
meningslös och, värst av allt, förnekade hennes 'gudomliga rätt' att regera,

Tydligen förelåg det någon bevisföring, vare sig den var äkta eller inte, för att antiroyalistiska känslor därmed skulle stimuleras, och om ateismen hade framgång med sig skulle den också ha:

gjort varje kyrklig befattning (t.ex. Ärkebiskopen av Canterbury) maktlös och
meningslös,

uppmuntrat vad de betraktade som laglöshet, anarki och 'ondska',
avlägsnat ett massivt och ytterst effektivt medel för statliga påtryckningsmedel,
och

underminerat rättssystemet i och med att eder blev verkningslösa.

De påstådda brott som Barrow och Greenwood avrättades för (liksom deras kollega John Penry, som avrättades 29 maj) var i jämförelse med detta ganska menlösa. Marlowe var en briljant författare med förmågan att kunna påverka folks tankar och känslor på djupet. Vare sig de tyckte att han hade rätt i vad han trodde på eller inte (eller hur mycket 'goda tjänster' han än hade gjort hennes majestät i det förgångna, som vi snart skall se,) var irrelevant, och han kunde helt enkelt inte tillåtas fortsätta på detta sättet.

Det är därför tydligt att Marlowe verkligen var i en mycket svår knipa. Han kunde absolut inte få fortsätta uppträda ostraffat, och han måste tystas — för gott. Det stod klart att han skulle behöva mäktiga vänner till hjälp om han skulle kunna räddas; och om det inte fanns någon möjlighet att rädda honom råder det inget tvivel om att han hade fått gå samma väg som Barrow, Greenwood och John Penry till

schavotten.

Mäktiga vänner?

Cecil, far och son

Marlowe hade verkligen haft möjlighet att tillkalla mäktig uppbackning i det förflutna. Bland ärendena hos drottningens råd den 29 juni 1587 är den berömda noten som stödjer honom mot de styrande i Cambridge som ville vägra honom hans examen (MA). "Då det rapporterades att Christopher Marlowe ämnade bege sig över havet till Rheims och kvarstanna där, ansåg deras högheter det lämpligt att bekräfta att han inga sådana avsikter hade, utan att han i alla sina ärenden hade uppträtt ordningsfullt och diskret varvid han hade gjort Hennes Majestät goda tjänster och förtjänade att bli belönad för sin trofasthet: Deras högheter anhåller att ryktet därom med alla medel torde stillas, och att han borde givas den grad han skulle ha fått i sin följande examen: Ty det var inte Hennes Majestät behagligt att någon anställd i sitt lands tjänst skulle bli förfördelad av sådana som var okunniga om vilka tjänster han hade utfört."

Undertecknade var the Lord Archbishop (John Whitgift), Lord Chancellor (Christopher Hatton), Lord Treasurer (William Cecil), Lord Chamberlain (Henry Carey) och Mr. Comptroller (James Crofts), men det står klart att det skulle ha varit William Cecil/Lord Burghley – och/eller den frånvarande Sir Francis Walsingham – för vilken han hade gjort Hennes Majestät goda tjänster.

1592 tycks Burghley ånyo ha kommit till hans hjälp. Marlowe skickades tillbaka från Flushing under arrest för falskmynteri, ett brott som kunde medföra dödsstraff, jämte anklagelser om att han hade för avsikt att gå över till fienden eller till Rom. Han överlämnades åt Burghley, för vilken det är en allmän uppfattning att han fortfarande eller ånyo arbetade, och, om han verkligen skulle nödgas gå i fängelse som resultat – fastän det intet bevis föreligger att så var fallet – vi vet att han var en fri man inom väldigt få månader.

Intill slutet finns det klara bevis för att han arbetade för regeringen eller snarare för familjen Cecil, fader och son. Som vi redan har sett skrev Thomas Kyd, när han rapporterade om den nyligen bortgångne Marlowe inför the Lord Keeper Sir John Puckering: "Han sökte övertyga män av god kvalitet att gå över till kungen av Skottland, vart jag hört att Royden tagit vägen, och vart han sade mig att han skulle ta vägen vilket han gjort om han fått leva."

För tredje gången uttrycks denna avsikt att 'gå över till den andra sidan' vilket låter misstänkt likt ytterligare hemligt agentarbete för Cecils, men denna gång i samband med tronföljdsfrågan, ett ämne som drottningen hade belagt med fullkomlig tystnadsplikt. Även om de inte hade haft någon önskan att rädda honom från avrättning – vilket verkar högst otroligt – kan de ha haft goda skäl till att inte önska honom lagd under tortyr, då han kunde ha avslöjat alldeles för mycket om deras aktuella aktiviteter.

Frågan är då om Cecils var mäktiga nog att kunna rädda honom vid detta tillfälle, och svaret är – troligen inte. Burghley hade i själva verket försökt rädda Barrow och Greenwood men utan att lyckas. I en bok om den tredje avrättade personen John Penry, skrev Albert Peel: "Burghley förblir en gåta. Han gav puritanerna mycket stöd – han lär ha hjälpt hundratals – och det står klart att Penry räknade med hans beskydd. Utan tvekan hade han räddat Penry om han kunnat. Kanske han hade haft den avsikten. Men Whitgift var för snabb för honom och njöt utan tvekan av att få

expediera 'den gamle räven'. Thomas Phelippes skrev 7 april 1593 att Barrows och Greenwoods benådningar kom från Burghley, som 'riktade skarpa ord mot ärkebiskopen av Canterbury, som var mycket påstridig, och även till biskopen av Worcester, och önskade tala med Drottningen om saken men fick inget stöd från någon. Avrättningarna gick av stapeln genom Underhusets biskopars illvilja'."

Ytterligare en viktig punkt är, att om Marlowe verkligen uppträdde och skrev på detta sätt, så hade det säkert, oberoende av tidigare goda relationer, varit i Cecils intresse att få honom tyst en gång för alla.

Thomas Walsingham

Möjlig bekräftelse av Marlowes fortsatta involvering i familjen Cecils verksamhet kommer från det Högsta Rådets order om hans arrestering, som befäller den arresterande officeren *"att bege sig till mr Thomas Walsinghams hus i Kent, eller till någon annan plats där han får veta att Christopher Marlowe uppehåller sig, och att där häkta honom och medföra honom till domstolen."*

Denna vetskap om att Marlowe troligen bodde hos Thomas Walsingham — kusin till den avlidne Sir Francis — visade en intim kännedom om Marlowes livsföring. Det indikerade också att han och Thomas var vänner, vilket bekräftas av Edward Blount, som i sin publicering av *"Hero och Leander"* 1598 i dedikationen till den då blivna Sir Thomas Walsingham skrev: *"Sir, vi anser oss inte friade från vår plikt mot vår vän efter att ha nedsänkt hans livlösa kropp i jorden: för fastän ögat därmed för alltid tar farväl av den älskade, lever dock intrycket av mannen, som var kär för oss, vidare i vårt minne och får oss att fundera över vad vi mer kan göra för den avlidne, nämligen att framhålla vad som hedrar honom samt genomföra de föresatser som han hindrades i genom döden. Genom dessa meditationer (som genom ett högre testamente) ser jag mig själv som exekutören för den olyckligt avlidne författaren till detta Poem, som då jag vet att ni under hans livstid gjorde mycket för honom, i det att ni underhöll det av bestående värde ni fann i honom med tillförsikt och tillgivenhet, jag inte kan se annat än att vadhelst som skulle komma ut av hans alstring, enligt hans vilja som avliden, det allra första borde vara till ert behag: för då han själv var van därvid, borde inget annat förmynderskap passa hans rätta barn bättre än ert."*

Därmed kan vi ganska klart förmoda att inte bara Cecils men även Walsingham hade önskat hjälpa Marlowe när det blev kris. Thomas hade någon tid arbetat för sin kusin Sir Francis och var även välkänd — och tydligen även omtyckt — av drottningen. Efter att ha ärvt Scadbury av sin bror Edmund 1589 drog han sig dock tillbaka från regeringstjänsten, och Sir Francis hade avlidit följande år, så det är osannolikt att Thomas fortfarande hade mycket kvar av det politiska inflytande han tidigare haft.

'Den ateistiska skolan'

Man är allmänt överens om att Marlowe hörde till en grupp författare, vetenskapsmän och filosofer som var samlade runt earlen av Northumberland och Sir Walter Raleigh. Få av dessa var dock involverade i aktiviteter som kunnat göra det möjligt för dem att hjälpa honom vid denna tid, och de var till och med själva bevakade som starkt misstänkta av ärkebiskop Whitgift och hans kätтарыägare. Fastän Raleigh satt i parlamentet hade han vid denna tid förvisats från hovet och kunde

erbjuda sin vän mycket liten hjälp.

Vittnenas kopplingar

Ingram Frizer

Efter att ha identifierat Ingram Frizer som mannen som dödade Marlowe gick Hotson vidare i sin undersökning och fann att Frizer vid denna tid inte bara var 'tjänare' hos Thomas Walsingham men också i någon mån engagerad i att tillsammans med honom skaffa fram pengar från en ung man under falska förespeglningar. Den unge mannen var Drew Woodlef, som hade en skuld 'till en gentleman med gott uppsåt' till en summa av 200 pund, och gentlemanen i fråga var Thomas Walsingham. Om Frizer verkligen dödade Walsinghams vän Marlowe, så fortsatte han icke desto mindre stå i nära kontakt med både Thomas och senare hans fru Audrey under många år. Det finns ingen uppgift om att han någonsin tjänade någon annan.

Nicholas Skeres

Frizers huvudpartner i sådana finansiella ärenden var dock Nicholas Skeres, som hade till uppgift att först identifiera och sedan lura dessa unga offer in i Frizers fälla. Dessutom hade Skeres i det förgångna varit verksam i underrättelsetjänsten. Hans namn hade varit förknippat med 'Babington—komplotten' mot drottningens liv som en av Francis Walsinghams *agents provocateurs*.

Han beskrivs som en tjänare till earlen av Essex, och man kan anta att han där sysslade med liknande saker. En noggrann undersökning av Anthony Bacons omfattande dokumentsamling, earlens huvudsakliga 'spionchef', avslöjar dock inte ett enda ord om Skeres, så det kan tyckas att hans tjänst där i så fall var på en mycket låg nivå. Paul Hammer har också påvisat hur sporadisk någon sådan tjänst tycks ha varit. Hur det än var med hans förbundna lojalitet mot Essex kan man dock förmoda, att hans verkliga lojalitet var till olika penningindrivningar från den ena dagen till den andra. Fastän M.J.Trow tycks ha fått fel datum på dagarna (Woodlef var bunden den 29 juni 1593 att till Walsingham betala före den 25 juli 1593) uttrycker han dock saken väl: "*I varje fall, enligt vad som framgår av plockandet av gåsen Woodlef ett år senare, så är det antagligt att Skeres och Frizer var samman i ett lag i maj 1593; anlitar man den ena får man också den andra.*"

Robert Poley

Efter Sir Francis Walsinghams död 1590 fortsatte Poley sin verksamhet som agent inom Cecils intressesfär. Nicholl beskriver hans situation 1593 sålunda: "*Poleys specialitet var Nederländerna, som han regelbundet reste till under dessa år. Något mer än en månad efter Marlowes deportation (från Flushing 1592) begav han sig själv till Bryssel i 'Hennes Majestäts speciella angelägenheter'. Fullmakten för hans resa undertecknades av Lord Burghley. Han var inte såsom tidigare där för att spionera: hans katolska förklädnad hade avslöjats efter Babingtonaffären och hans namn hade blivit känt som en regeringsagents. Han hade nu en mera överinspekterande roll som verkställande chef eller sektionsledare med ett litet underrättelse-nätverk på gång i Nederländerna med rapportering till Vice-Chamberlain Heneage och Cecils.*"

Boas noterar flera betalningar gjorda till Poley, såsom de anförts i *the Declared Accounts of the Treasurer of the Chamber*. De flesta av dessa var för hans uppdrag

som ackrediterad kurir till och från engelska ambassadörer, statliga agenter och domstolar utomlands och var vanligen undertecknade av Vice-Chamberlain Thomas Heneage. En av dessa är av särskilt intresse, då den är daterad två veckor efter händelserna i Deptford. *"Till Robert Poley rörande en fullmakt undertecknad av Mr Vicechamberlayne daterad vid Hovet 12 juni 1593 för befordran av brev i Hennes Majestäts speciella och hemliga angelägenheter av högsta vikt från Hovet vid Croyden den 8 maj 1593 till Nederländerna till staden Haag i Holland med största möjliga brådska, och för svarsbrev till Hovet vid Nonesuch den 8 juni 1593, hela denna tid i Hennes Majestäts tjänst — xxxs."*

Den sista meningen är unik bland bokförda fullmakter och säger tydligt att Poley var i tjänst den dagen i Deptford. Och om han var i tjänst är det nästan säkert att han var det för Lord Burghley och/eller för Sir Robert Cecil och, med reservation för olycksfall, med den följaktliga betydelsen att vad som än hände där den dagen därför med största sannolikhet var vad de hade velat att skulle hända.

Eleanor Bull

Även om hon inte bevittnade den faktiska händelsen, så är änkan Eleanor Bull den övriga person som med största sannolikhet fanns med där vid den tidpunkten som husets värdinna när allting hände.

En av drottningens närmaste väninnor under många år var hennes närmaste kammarjungfru Blanche Parry, som var släkt med Eleanor Bull (född Whitney). I sitt testamente gjorde Blanche ett legat till henne i det att hon anförde henne som sin 'kusin'. Av intresse är att Lord Burghley också hade refererat till Blanche som sin 'kusin'. Som Nicholl säger: *"Vid en viss punkt blir familjeband tånjbara, men tekniskt sett var Eleanor Bull släkt med Lord Burghley"* och *"Sanningen om Eleanor Bull — det lilla vi känner till av den — hjälper oss att rekonstruera något av den dagens läge i Deptford. Den för oss vidare bortom den officiella versionens slätstrukenhet och bortom den mörkande mytologin. Marlowe dog inte i en krog eller något horhus utan i en lokal tjänstemannaänkas hus. Hans värdinna var en dam med ställning både genom börd och äktenskap. Hon var en dam som kunde använda sig av försänkningar vid hovet om hon behövde det och som kunde stå till tjänst för hovkontakter om de behövde henne."*

Vare sig änkan Bulls hus vid Deptfords strand och därför med bekväm tillgång till floden någonsin hade använts av hennes kusiner som ett säkert ställe eller inte kommer vi kanske aldrig att få veta. Vad som står klart är dock, att om Cecils behövde ett någorlunda säkert ställe för mottagandet eller avskickandet av sina agenter eller för något annat hemligt ändamål, så kan detta hus med en ägare som de fullkomligt kunde lita på mycket väl ha varit något av ett ideal. Hon kunde också naturligtvis ha kunnat se till att ingen annan säkert fanns där, som inte var lika pålitlig, vid sådana tidpunkter.

Syftet med sammankomsten.

Vi står nu i ett bättre läge för att kunna bedöma de olika skäl som presenterats för dessa fyra människor att träffas i Deptford den dagen och för att kunna avgöra vilket syfte som bäst kan förklara hela skeendet.

En 'fest'?

Detta är ordet som användes av Vaughan, som sade att "*en viss Ingram... hade bjudit dit honom på en fest*" (vilket ger oss skäl att undra varför det i så fall skulle ha uppstått gräl om räkningen). Om detta är det bästa ordet eller inte står det dock klart att den historia som presenterades av undersökningen gör gällande att det bara var en social sammankomst av något slag. Hotson fick det till och med till att det hände i en krog och utmynnade i ett fylleslagsmål.

Mot en sådan förklaring står naturligtvis den svåra situation som vi nu vet att Marlowe befann sig i. Det är mycket svårt att se att han själv skulle ha varit villig att närvara vid en sådan sammankomst med det alltför reella hotet om tortyr, rannsaking och avrättning hängande över sig — som han måste ha känt till genom sin dagliga kontakt med Högsta Rådet och särskilt Sir Robert Cecil. På samma sätt var Poley som bekant inte bara i tjänst utan också försedd med brev att befordras *in poste* (med största möjliga brådska) mellan Nederländerna och Hovet. Att han kunde ha stannat till på vägen tillbaka för en avkopplande dag med några vänner följd av ytterligare en veckas ledigt efter undersökningen innan han levererade dem är helt enkelt omöjligt.

Till yttermera visso, om dock mera lättförklarligt, är att ingenting tyder på att de var vänner över huvud taget. Poley kan ha träffat på Skeres i samband med Babington-fallet och kände kanske Marlowe, om vår poet fortfarande var involverad i agentverksamhet, men det finns ingen grund alls för att anta att han någonsin mötte — och ännu mindre blev vän med — den påstådda värden Ingram Frizer.

Ett affärssammanträde?

De flesta invändningarna mot 'fest'-alternativet gäller här också. Vad då för affärer? Frizer och Skeres var vid tidpunkten djupt insyltade i Drew Woodlefsvindeln, som ingenting hade att göra med Poley eller Marlowe. Och Poley var på väg tillbaka med sina viktiga brev från Haag med största möjliga brådska, vilket så vitt vi vet ingenting hade att göra med någon av de andra tre. Marlowe kan kanske ha haft något skäl att överlägga med Poley, men varför i all världen fanns då de andra två där?

Nej, fastän deras 'chefer' Walsingham och Cecils tydligen stod på god fot med varandra (och jag inkluderar Essex, av skäl anförda ovan,) fanns det inga tydliga affärer som de kan ha haft gemensamt som kunde ha krävt ett sådant möte. Och sådana möten resulterar i varje fall sällan i att någon av de närvarande blir slaktad, vilket kanske skulle beaktas mera allvarligt än vad som varit fallet.

Paul Hammers förslag, som nämnts ovan, att mötet var sammankallat av Frizer och Skeres i mening att 'tvinga' Marlowe att betala någon skuld lyckas inte på ett tillfredsställande sätt förklara varför Poley var där, (Thomas Walsingham skulle då ha varit ett mycket säkrare kort för att säkerställa 'rent spel'), varför det tog hela dagen, varför det var Eleanor Bulls hus och, mest av allt, varför de faktiskt mördade honom — det värsta tänkbara resultat för dem alla.

Ett mord?

De som menar att mötet anordnades för att få Marlowe mördad måste beakta och komma med tillfredsställande svar till **alla** de följande frågorna:

Varför dessa människor? Om Cecils låg bakom det, varför Frizer? Om Essex eller Walsingham låg bakom det, varför Poley? Endast kombinationen Lord Burghley, Sir

Robert Cecil och Thomas Walsingham bakom det hela skulle få det att stämma, men varför skulle de alla, om någon, vilja ha Marlowe mördad?

Varför hela dagen? Om det enda de tre männen där hade att göra var att döda honom, varför vänta så länge, då varje minut måste öka riskerna för att något kunde gå fel?

Varför så invecklat? Ett enkelt knivhugg i någon mörk gränd skulle ha varit relativt enkelt för någon med tillräckligt med pengar att arrangera. Varför detta behov av en officiell undersöknings alla omständigheter med drottningens egen likbesiktningsman involverad och till och med drottningen själv?

Varför inte helt enkelt låta lagen ha sin gång? Han var ju nästan med säkerhet ändå förlorad, och även om det skulle gå fel så hade ju 'själv mord' i fängelset kunnat arrangeras förut och kunde mycket lätt arrangeras igen.

Största invändningen är dock valet av dessa tre män som lejda mördare, då ingen av dem så vitt vi vet någonsin blev inblandade i något annat våld än detta. Som Constance Kuriyama lägger fram saken: *"Fastän somliga utan tvekan kommer att fortsätta motsätta sig den slutsats som framstår som den mest ofrånkomliga genom de tillgängliga bevisen, så förblir den person vid festen i Deptford som mest troligt kunde tänkas angripa en annan fysiskt Christopher Marlowe."*

För att planera hans flykt?

Med utgångspunkt från, som vi har sett, att dessa tre människor med största trolighet befann sig där på uppdrag av Cecils och Thomas Walsingham, så är det utan konkurrens mest sannolika skälet för deras sammankomst att på något sätt hjälpa Marlowe ut ur den extrema knipa han befann sig i.

Det är sannerligen möjligt att deras avsikt just var att tillsammans fundera ut hur detta skulle göras, men detta stämmer ändå inte. Om det skulle göras någon planering,

så borde det vara på en högre nivå — mest troligt av Robert Cecil — eller av Poley ensam. Detta var ett fall för en professionell agent, inte för några skumma lycksökare, hur skickliga de än var inom sitt område.

Att deras möte faktiskt inte resulterade i hans undkommande utan i hans död torde också behöva en del förklaringar.

Att hjälpa honom fly?

Om hjälp behövdes är det mycket svårt att föreställa sig varför det skulle behövas mer än en person att hjälpa honom, eller varför de alla måste träffas vid Deptfords strand. Robert Poley var fullt kompetent och kände förvisso till de hemliga flyktvägarna till Skottland och Nederländerna, till exempel, om Marlowe var på väg åt någondera hållet.

Åter måste man fråga sig: 'Varför hela dagen?' Om de väntade på högvattnet, som ungefär kom 22.45 den dagen, varför kom de då dit så tidigt? Och om det inte var skälet, vad väntade de på? Och om avsikten var att rädda honom, så måste vi återigen med skäl fråga oss varför hans kropp slutade där som lik när han själv för länge sedan borde ha varit långt borta?

Att arrangera hans död?

Detta skulle verkligen vara ett sätt att rädda Marlowe både från tortyr och från

döden, vilket, som vi har sett, skulle ha varit den mest troliga uppgiften för vilken dessa tre män där med Marlowe skulle ha haft den största lojalitet.

Det är den enda möjligheten som förklarar behovet av alla dessa tre män: om ett dråp i självförsvaret skulle åberopas, skulle det behövas en mördare och minst två vittnen. Det står också klart att om detta skulle föreläggas en jury, så skulle de tre männen behöva vara fulländade lögnare, vilket alla tre var kända för att vara på en 'professionell' nivå.

Det borde dock ha varit möjligt att arrangera hans död på mindre omständliga sätt än detta. Kunde de inte till exempel ha funnit något obekant pestoffer felaktigt identifierat, eller berättat för alla att han ramlat från ett fartyg och gått förlorad till sjöss? Om det var en arrangerad död framstod det därför som uppenbart att det måste finnas ovedersägliga bevis uppenbarligen acceptabla för själva drottningen för att han verkligen hade dött. Det skulle förvisso föra med sig det perfekta svaret till alla som senare skulle tycka sig ha sett honom och antyder även att en sådan klart oförneklig bekräftelse på att det hade hänt behövdes på högsta nivå.

Åter måste vi fråga oss varför de behövde hela dagen. Det har antytts att de kan ha väntat på högvattnet, men det finns verkligen inget skäl till varför Marlowe inte skulle ha stuckit med morgonens högvatten. I själva verket fanns det inga skäl till varför Marlowe måste vara där alls; han kunde ha lämnat mycket tidigare och till och med någon annanstans ifrån. Det kunde också vara så att de kanske väntade på att kroppen (eller offret?) skulle dyka upp, men det hade varit oerhört riskabelt att vänta på något sådant, som hade inneburit en oförutsägbarhet som knappast hade varit acceptabel även om allting annat hade organiserats så väl. Det finns ett annat möjligt skäl, faktiskt ett mera troligt sådant, som vi skall återkomma till senare.

Det står dock klart att en arrangerad död är det enda motiv som passar in på de fakta som vi känner till. I synnerhet har det massivt stöd genom den annars så osannolika döda kroppen. Huvudproblemet med denna teori är naturligtvis frågan hur de inblandade enklast och med minst risktagande kunde få tag på ett ersättningslik och presentera det som Marlowes.

Och vi kan börja med att fullständigt förkasta varje tanke på något godtyckligt dråp på någon oskyldig: ingen Cecil eller Walsingham och absolut ingen hemlig agent med hjärnan i behåll skulle ha gått med på något sådant. Om man behöver en färsk kropp, så tar man reda på någon som av något skäl skulle ha dött i alla fall. Shakespeare förstod detta, som vi ser i "*Lika för lika*", där det föreslås att den dödsdömde fången Barnardines huvud skulle användas i stället för Claudios. Skulle de inte känna igen honom? Nej, säger Shakespeare (4.2.174):

"döden kan maskera, och själv kan man lägga till."

Till vilket man kan anmärka: 'till exempel ett dödligt knivsår i ögat.'

Likbesiktningsmannen

Kvällen den 30 maj 1593 befann sig drottningen och hennes hov i Nonesuch Palace nära Epsom i Surrey. I själva verket ägde ett möte rum där följande morgon med det Högsta Rådet. Nonesuch är strax under 13 miles fågelvägen från Deptford Strand och ungefär 16 miles landvägen. Den engelska milen definierades inte förrän 1593 och började inte användas förrän mycket senare, och Deptford borde på kartan ha framstått som mindre än 12 miles från Nonesuch. Det skulle därför bedömas som strax inom 'Kretsen', som vi har sett definierad som 12+ miles från drottningens uppehållsort.

När vi betraktar likbesiktigarens undersökningsrapport finner vi att den inte mindre än fyra gånger säger att knivmordet ägde rum *infra virgam* (inom Kretsen). Varför? Vad gjorde det för skillnad? Som vi har sett är svaret naturligtvis, att närhelst något sådant inträffade inom Kretsen var det nödvändigt för drottningens egen likbesiktningsman att ta hand om saken.

Och det är vad som hände denna gång fastän William Danby inte utförde undersökningen tillsammans med den lokala likbesiktningsmannen, vilket han borde ha gjort, vare sig det var inom Kretsen eller inte. I själva verket **ersatte** han honom och gjorde därmed hela undersökningen juridiskt ogiltig. Vad kan han ha haft för skäl till att göra detta? Och hur var det möjligt? Av någon betydelse är naturligtvis det faktum, att han och Lord Burghley hade varit nära kolleger under minst fyra år och kunde även ha varit gamla vänner, då de låg samtidigt vid Juridiska Fakulteten (*Inns of Court*) ett femtiotal år tidigare.

Naturligtvis kunde det ha inneburit vissa fördelar att ha likbesiktningsmannen på sin sida agerande ensam. Han kunde säkerställa att tidtabellen kom att stämma med vad som krävdes, att den 'korrekta' domen erhöles, att 'besiktningen' av kroppen blev tillräckligt begränsad och till och med att ingen ingick i juryn som kände antingen det antagna offret eller det verkliga offret. Hans viktigaste bidrag kunde rentav ha varit att han frambringade ett färskt lik av just den rätta åldern.

Som tidigare nämnts hade John Penry avrättats dagen innan.

Avrättningen ägde rum i St. Thomas-a-Watering, som bara är två miles från Deptford, och ingen vet vad som hände med hans kropp. Vad vi vet är dock, att detta var inom Kretsen och att William Danby därför mycket väl kan ha använt sina befogenheter till att besluta om dess öden. I själva verket var en av Danbys titlar Marshalseas Besiktningsman, vilket var just det fängelse där Penry förvarades.

Kroppen?

Penrys rättegång inför Drottningens Domstol hade inletts den 21 maj, och han dömdes till döden den 25-e. Av någon anledning, vilket var ytterst ovanligt då inget överklagande eller någon benådning var möjlig, uppsköts avrättningen i fyra dagar. Sedan plötsligt tisdag den 29 maj utan förvarning och därför utan att hans fru, familj eller vänner visste om vad som hände, kördes han iväg vid en ytterst ovanlig tidpunkt för en exekution och hängdes. John Waddington beskrev vad som sedan följde: "*Han fördes ut klockan 5 från fängelset i High-street, Borough, till dödsplatsen. En liten grupp människor, som attraherades av att se arbetarna förbereda galgen, hade samlats. Penry hade velat tala, men sheriffen insisterade på, att han varken i hävdandet av sin lojalitet eller i bedyrandet av sin oskuld fick säga ett ord. Hans liv släcktes och folket skingrades. Platsen där han begravdes är okänd.*"

Naturligtvis finns det mängder av människor vilkas gravplatser är okända. Detta fall är dock något annorlunda. I John Penry har vi en av de viktigaste martyrerna för kongregationalismen. Hans fru och döttrar hade desperat försökt besöka honom men utan framgång, och de hade säkert med samma svårighet försökt ta reda på hans gravplats. Hade de lyckats råder det inget tvivel om att vi idag hade vetat om var det var.

St. Thomas-a-Watering, där John Penry avrättades, ligger bara två och en halv miles landvägen från Deptford Strand, men man hade nog tänkt att det var bättre att vänta till mörkrets inbrott med att frakta kroppen dit. Det är naturligtvis möjligt att Frizer och Skeres var ansvariga för detta och stannade i Deptford över natten.

Några problem

Att använda liket av en hängd man för att arrangera en annans död måste bereda vissa problem, i synnerhet om hängningen hade ägt rum en dag innan det påstådda mordet skulle ha ägt rum.

Vem som helst som haft någon del i det hela, grannarna, som under den normala uppståndelsen hade tillkallats, de lokala konstaplarna som hade anlåtats, vem som helst hade kunnat se märkena på halsen efter repet, märkt att kroppen inte var så varm som den borde ha varit, eller kanske rentav funnit tecken på *rigor mortis*, som inte ännu borde ha uppträtt.

Undersökningen måste genomföras *super visum corporis* (i kroppens närvaro) och det var på besiktningsmannens särskilda ansvar att kroppen genomsöktes för spår av våld, såsom strypning, bindande rep etc.

Det var möjligt att någon av juryn hade kunnat vara med vid hängningen av Penry — endast två-tre mil därifrån och två dagar tidigare — och kunnat känna igen honom.

Kroppar begrovs nästan aldrig klädda i annat än någon svepning eller lakan, så vem som än förberedde denna kroppen för begravning skulle säkert ha kunnat se varje tecken på att den hade avlidit snarare av hängning än av något knivhugg.

Därför står det helt klart att folk måste hindras från att syna kroppen alltför noga, och att detta hade varit omöjligt att undvika utan det fullständiga engagerandet av William Danby som måste få fulla befogenheter. Som vi anmärkte ovan hade reglerna dock varit att den lokala likbesiktigaren måste vidtalas och att det var **hans** sak att tillkalla drottningens likbesiktningsman för att fullgöra likbesiktningen tillsammans med honom om han ansåg det lämpligt. Att se till att Danby inte bara utförde undersökningen men att han fick göra det ensam var därför bara det ett problem.

Så låt oss se — om det verkligen var en arrangerad död och om Penrys lik användes — hur det hade kunnat gå till.

Först av allt måste vi vidtala en annan som, vare sig medvetet eller inte, troligen hade en viktig roll att spela i det hela — lorden i Deptfords herresäte, Christopher Browne. Fastän det inte nödvändigtvis är relevant här, så är det intressant att notera att Brownes fru var kusin till Thomas Marlowe eller Marler, agent för Moskvakompaniet i Deptford och enligt Richard Wilson *sedan länge identifierad som en Crayfordsläkting till Christopher Marlowe*.

Mera relevant är kanske det faktum att Eleanors före detta make, Richard Bull, fram till sin död tre år tidigare hade arbetat för Christopher Browne som hans undertillsyningsman. Till hans ansvar som lord av herresätet kom också Brownes anställning som *Clerk of the Greencloth* — en sorts kammarrådgivare hos drottningen. Som sådan var han medlem av drottningens hushåll under Lord Stewarden och därmed också en kollega till drottningens egen likbesiktningsman, William Danby.

Om William Danby levde i Woolwhich ungefär fem miles öster om Deptford, vilket det verkar troligt att han gjorde, passerade han orten på sin väg hem, så det ligger nära till hands att se honom finna en anledning att stanna till vid sin kollegas hus för att sedan bli bjuden på middag och kanske till och med stanna över natten beroende på hur sent det var. Huset var Sayes Court som, vilket man kan se av bild 3 i Nicholls "*The Reckoning*", där det framträder längst ner på kartan, bara låg några hundra meter från bebyggelsen vid Deptford Strand.

Låt oss nu återgå till änkan Bulls hus och höra hur de kan ha beskrivit den följande utvecklingen, om vi antar att hon också var delaktig i intrigen. Detta skulle vara den version av saken som de fem skulle återge och som naturligtvis inte alls skulle likna vad som verkligen hände när ingen annan var där. Nyheten om Danbys ankomst till Sayes Court skulle ha varit det som alla väntade på.

Änkan Bull satt lugnt i sitt vardagsrum, när hon plötsligt hörde stort buller från övre våningen, där hennes fyra "betalande gäster" hade hållit till sedan middagen. Robert Poley inträdde och berättade att någonting förskräckligt hade hänt. Tydligen hade Christopher Morley (som de kallade honom) fått för mycket att dricka och angripit Ingram Frizer med en dolk, varvid Frizer i ett försök att försvara sig hade råkat sticka Morley i ögat med den. Det såg ut som om det till och med hade dödat honom.

Hon rusade upp och fann Morley liggande medvetslös på sängen med ett mycket otäckt sår ovanför ögat samt Frizer sittande vid bordet med blod rinnande ned från sår på hans hjässa. Nicholas Skeres bekräftade Poleys berättelse och tillade bara att det nu inte rädde något tvivel om att Morley var död. Då hon troligen var den enda Deptfordborgaren där insåg hon att det troligen var hennes skyldighet att väcka det nödvändiga alarmet, hon föreslog att de alla skulle komma ner, och hon låste in kroppen i rummet och lämnade allting exakt som det var, så att ingen skulle kunna påstå att någonting hade kunnat rubbas på något sätt innan myndigheterna anlände.

Väl nere började de sköta om Frizers sår. Poley påpekade att Frizer skulle kunna åberopa självförsvar — vilket i beaktande av hans sår det absolut måste ha varit — förutsatt att han inte försökte fly, och Frizer försäkrade dem, att även om han skulle vilja det skulle han inte bege sig någonstans. Poley och Skeres försäkrade Eleanor Bull om att de likväl skulle se till att han stannade där medan hon hämtade hjälp.

Naturligtvis hade en fullskalig klappjakt på mördaren varit en dumhet, men hon visste att det ändå var nödvändigt att på något sätt blanda in grannarna. Två eller tre av dem ombads därför komma in och hjälpa till med 'bevakningen' av Frizer och kroppen (en uppgift som, då den senare var inlåst, bara innebar att sitta med de andra) medan hon gick och tog nyckeln med sig för att underrätta myndigheterna.

*Då hon inte visste vem hon först skulle vända sig till beslöt hon att först gå till lorden av herresätet, Christopher Browne, som hon kände mycket väl som sin avlidne makes arbetsgivare och som bodde i närheten. Det var därför en stor överraskning för henne att finna, att just den person som tydligen skulle ha informerats — drottningens egen likbesiktningsman, William Danby — råkade vara där med Browne. Efter att ha hört hennes historia berättade han att detta hade hänt inom Kretsen, alltså inom tolv miles omkrets från drottningen — vilket han visste, då han just kom från Hovet — och att det därför faktiskt var **hans** ansvar att besiktiga kroppen och leda undersökningen i dess närvaro. Från detta ögonblick ledde han hela saken.*

Innan han lämnade Sayes Court skrev han dock ett brev till "the Bailiff of the Hundred" och underrättade honom i korthet om vad som hade hänt och befallde honom att skaffa fram fem män som kunde gå till änkan Bulls hus för att eskortera Ingram Frizer till fängelset och ordna med en vakt under de närmaste dagarna. Han skulle också så fort som möjligt organisera en jury för underökningen, som skulle äga rum fredag morgon. Inget annat krävdes av honom för ögonblicket, men om det var något skulle han kontakta Danby först. En tjänare skickades till tillsyningsmannens (Bailiffens) hus med detta brev.

Sedan gick Danby med Eleanor Bull till hennes hem, där han gjorde en summarisk inspektion av kroppen och hörde deras berättelse som varit närvarande.

När vakterna kom lät han grannarna gå hem, skickade iväg Frizer till fängelset antagligen med instruktioner om att han skulle behandlas väl och lämnade de andra där nere, medan han gick upp (tillsammans med Eleanor Bull) för att närmare 'inspektera' kroppen. De avlägsnade alla kläder, och han undersökte kroppen noga och noterade därvid att dess enda skada var den ovanför det högra ögat.

När han avslutat det hela och lovat henne någon kompensation från församlingen, bad han om något rent linnelakan av Mrs Bull, som — efter att ha tvättat bort allt blod från kroppen så gott de kunnat — de inlindade kroppen i som förberedelse för begravningen. Efter att även ha avlägsnat de blodiga sängkläderna lade de tillbaka kroppen på sängen.

Sedan låste han rummet och försäkrade sig om att Poley och Skeres hade någonstans att sova och skulle förbli tillgängliga för undersökningen och lämnade vakten med strikta instruktioner om att **ingen** annan fick gå in i rummet där kroppen låg. Mrs Bull skulle behålla nyckeln, och vid den mycket osannolika händelsen att det ändå blev nödvändigt att beträda rummet, så måste de gå in tillsammans, och ingen av dem fick på något sätt röra kroppen. Han gick tillbaka till Sayes Court för att tillbringa natten där och fortsatte sin resa till Woolwhich nästa dag.

Fredag morgon återvände han till Mrs Bulls hus för att där finna att juryn började församlas. Det var likbesiktningsmannens rätt att ha sista ordet om vem som fick vara med i juryn, så han prövade var och en av dem i all korthet och efter att ha utgallrat en eller två hade han kvar de sexton som vi känner till.

Rummet där kroppen låg var mycket litet, och det var svårt för alla att där bekvämt få plats och ännu svårare att där fullgöra undersökningen, så denna skulle i stället hållas i det stora rummet på nedervåningen. De måste dock alla besiktiga kroppen (eller undersökningen skulle annars bli "felaktig och utan värde"), så de samlade sig runt den medan Danby blottade den, i det att han drog ner lakanet tillräckligt mycket för att alla skulle få se såret ovanför ögat. Han försäkrade dem att han noggrant hade undersökt kroppen och att dolkhuggget med all säkerhet hade varit tillräckligt för att döda honom samt att det inte rädde några tvivel om dödsorsaken.

När alla på detta sätt hade fått se kroppen knöt Eleanor Bull ihop lakanet om densamma medan de övriga återvände ner till det större rummet för undersökningen, där de fick höra bevisen från Frizer själv och de två vittnena (som också hade identifierat kroppen) och avgav slutdomen så som den rapporterats i likbesiktningsmannens undersökning.

Då kroppen var redo för begravning (och de berörda människorna antagligen blivit förvarnade,) förelåg det inga hinder för begravningens omedelbara förrättning, och när väl Danby hade undertecknat de nödvändiga dokumenten genomfördes denna vederbörligen.

Detta är naturligtvis ren spekulatation, men om en arrangerad död var den mest troliga orsaken till att dessa fyra män träffades där den dagen, och om det var John Penrys kropp de använde, så indikerar detta hur det kunde vara möjligt för dem att komma undan med det. Hur det än verkligen gick till i praktiken, så kan det dock inte ha skilt sig för mycket från vad som har antytts ovan.

Bakgrunden

Lord Burghley och William Danby, båda nu i sjuttioårsåldern, hade givit

drottningen en livstid av trogen tjänst, och det verkar omöjligt att någon av dem skulle ha kunnat riskera hela sin kariär, möjligen även sitt liv, bara för att rädda en poet/dramatiker, även om han var sin tids mest briljanta, och oberoende av vilka 'goda tjänster' han gjort kronan i det förflutna.

Den mest troliga situationen skulle därför tyckas vara att ärkebiskopen av Canterbury, John Whitgift, ville ha Marlowe rannsaktad och avrättad, och att drottningen var överens med honom. Cecils lyckades dock övertyga henne om att en arrangerad död kunde vara precis lika effektiv — att han kunde tvingas avstå från att någonsin mera propagera för sina ateistiska åsikter, och skulle synas av hennes undersåtar att ha undfått Guds straffdom för sina hädelser och kätterier. Hon gick därför med på detta som en kompromiss, men för att tillfredsställa Whitgift insisterade hon även på att handlingarna klart skulle visa att han var död så att detta inte kunde betvivlas, att han skulle landsförvisas (om dock under någon form av bevakning?), och att han aldrig mer under några omständigheter, naturligtvis, fick skriva något enda ord som Christopher Marlowe.

I detta skulle hon naturligtvis se till att Danbys överskridande av sina befogenheter skulle ignoreras, liksom varje annan möjlig oförutsedd invändning.

Konklusion

Det finns fyra huvudsakliga frågor, som alla måste besvaras tillfredsställande om vi skall kunna avgöra vilken som är den mest troliga förklaringen till vad som hände i Deptford den där dagen i maj 1593. Varför involverades dessa speciella människor och inga andra? Varför hände det på detta speciella ställe hellre än någon annanstans? Varför tog det hela dagen, och hur kom det sig att någon dog som resultat? Och varför gjorde William Danby inte bara vad han skulle, utan tog på sig alltsammans på eget bevåg?

Hur märkvärdigt det än må tyckas, så är det enda scenario som kan besvara alla fyra av dessa frågor, så som allting står, det om en arrangerad död. I synnerhet ger det en förklaring till alla dessa följande retsamma frågor:

Varför Marlowe valde att tillbringa dagen med dessa människor hellre än med kända vänner och bekanta.

Varför de bara var tre och varenda en av dem känd som en kvalificerad lögnare.

Varför Marlowe valde att spendera dagen på detta sätt trots den extrema fara han svävade i.

Varför Poley (såsom bevisat är) var "i Hennes Majestäts tjänst" medan han var där. Varför det tydligen var acceptabelt för honom inte bara att avbryta sin resa tillbaka från Haag med viktiga brev åt det Högsta Rådet, men även att försena deras leverans med ytterligare en vecka.

Varför det ägde rum i änkan Bulls hus i Deptford (hellre än i närheten av antingen Scadbury eller Nonesuch, vilket uppenbarligen hade varit mycket bekvämare).

Varför John Penrys avrättning ägde rum så oväntat och vid en så ovanlig tidpunkt, och varför platsen där han begravdes hölls hemlig.

Varför de tillbringade hela dagen där, från 10 på morgonen (när Marlowe borde ha infunnit sig hos Högsta Rådet 13 miles därifrån vid Nonesuch) till sent på kvällen. Det märkvärdiga faktum att det vid en tydligen vänskaplig sammankomst hände att någon blev dödad.

Varför beskrivningen i *Baines Angivelse* ändrades från "våldsam död" till det ekivoka "ett förfärligt slut på hans liv" (alltså hans liv som Christopher Marlowe).

Varför William Danby tog över fullständigt från den lokala likbesiktningsmannen, fastän detta skulle innebära att hans undersökning i realiteten juridiskt blev ogiltig.

Varför Danbys rapport hade så många ovanliga, möjligen även unika upprepningar av framhållandet att undersökningen ägde rum inom Kretsen.

Och kanske den mest förbryllande saken av alla, då vi vet att lagen klart föreskrev att den lokala likbesiktningsmannen först skulle underrättas,

Hur William Danby över huvud taget fick veta om saken.

En arrangerad död förefaller desto mer märkvärdig, naturligtvis, då vi inte har något exempel på hur någon död någonsin arrangerats med framgång. De enda vi känner till är sådana som misslyckats på något sätt, eller annars skulle vi inte känna till dem. Icke desto mindre fortsätter folk att försöka.

1974 saknades den brittiska parlamentsledamoten och tidigare postmästargeneralen John Stonehouse efter att ha arrangerat sin död med att lämna några av sina kläder på en strand i Miami och skaffa sig en annan identitet. Han igenkändes senare i Australien och hävdade då att han bara hade velat "etablera ett nytt liv".

1987 försvann den förre senatören för Hudson County State David Friedland, anklagad för att ha förskingrat Unionsfonder, i en dykolycka i Karibien. De federala myndigheterna trodde att hans död arrangerats, och de visade sig ha haft rätt när han senare påträffades på en ö i Indiska Oceanen.

1991 arresterades Peter Gentry för rattfylleri. Innan fallet kom upp i rätten mottog myndigheterna dock ett certifikat som sade att han omkommit i en bilolycka. Samma sak hände några år senare, men denna gång hade han avlidit av feber under ett besök i Afrika. Olyckligtvis för honom, när han blev stoppad en andra gång, så råkade det vara en av samma poliser som stoppat honom förut, som kände igen honom.

1994 arrangerade sergeant Arthur Bennett vid US Marine Staff sin egen död i en släpolycka. Han hade åtalats inför krigsrätt för sexuella övergrepp mot barn till kolleger vid Marinen. En kropp som hans släktingar trodde att var hans blev dock begravnen med militära hedersbetygelser i en veterankyrkogård. Han begick självmord 1999, och då hans familj vägrade ta emot kroppen blev han begravd i en fattigkyrkogård.

1998 stod Cary Eugene Minard inför ett sjuårigt fängelsestraff för olagligt vapeninnehav, men innan han blev dömd försvann han under en fisketur med kanot. När den påträffades innehöll kanoten tomma ölflaskor, hans plånbok, ett självmordsbrev, en liten handpistol och använda patroner. Polisen blev misstänksam och lyckades infånga honom sju månader senare.

1998 dök Kerry Stephen Scheele efter humrar från en båt utanför Key West, Florida och kom aldrig tillbaka. Han erkände senare att han simmat i land, grävt ner sin utrustning och liftat till Wisconsin, väl medveten om att han skulle antas ha drunknat, och att hans flickvän och far kunde kräva en miljon i livförsäkring. Han ansträngde sig dock inte tillräckligt för att hålla sig dold och påträffades ungefär 18 dagar efteråt.

1999 dök Donald Mosser, tidigare från förorten Glendale Heights, upp efter att ha arrangerat sin död 10 år tidigare för att klara sig ifrån sina växande spelskulder. Han ville nu återknyta kontakten med de fyra döttrar han hade övergivit.

2000 använde Karl Hackett — en dömd sexualförbrytare — en pseudonym han hade antagit efter att ha lämnat fängelset för att rapportera sig själv (som Hackett) saknad, antagen för att ha varit en passagerare på tåget som kraschade vid Paddington

i London, i vilken olycka 31 människor dog.

Bara i United Kingdom åker minst 50 personer fast varje år för att ha försökt arrangera sin egen bortgång.

Alla dessa försök till arrangerade bortgångar misslyckades, naturligtvis, men hur många lyckade arrangerade bortgångar kan det ha funnits för var och en av dem? Och alla dessa ägde rum under en tid då det fanns press och TV, fotograferingar och födelsecertifikat, pass, fingeravtryck, tandjournaler, databaser, DNA-tester och så vidare. Hur mycket lättare måste det inte ha varit för dem då under 1600-talet!

Copyright © Peter Farey,
översättning av Christian Lanciai 2006.

Hela artikeln i originalspråk återfinns på:
<http://www2.prestel.co.uk/reysudden.htm>

Shakespearedebattens avslutning?

Knappast, men däremot är det kanske lämpligt att äntligen låta den vila emellan. Under nio år har vi nu presenterat en oändlighet material som belyser möjligheten av alternativa författare till 'William Shakespeare' än Will Shakspeare från Stratford (som själv aldrig skrev sitt namn som 'Shake-Speare'), vilkens egenskap av författare till Shakespeareproduktionen vi inte nog kan ifrågasätta med främst följande argument:

Will Shakspeare har icke efterlämnat ett enda skrivet dokument utom sitt dikterade testamente, där han icke omnämner en enda bok eller ett enda manus. Intet brev av honom är bevarat (om han över huvud taget skrev något), och allt vi har av hans egen hand är sex skakiga signaturer av vilka inte två är skrivna med samma stavning. Han efterlämnade två döttrar, av vilka den ena undertecknade sig med ett bomärke och den andra endast med nöd kunde skriva sitt namn. Det var alltså knappast en litterär familj, ty om den varit litterär så hade väl familjeöverhuvudet åtminstone sett till att hans döttrar lärt sig läsa och skriva, som kvinnor i allmänhet lärde sig på den tiden, då den tidens kvinnoutbildning låg på en mycket högre nivå än senare tiders? Inte ens en Bibel synes ha ingått i hans noggrant anförda efterlämnade egendom, fastän böcker på den tiden hade ett anseeligt penningvärde. Den enda säkra dokumentationen man har av Will Shakspeare för övrigt är bara av hans agerande i småaktiga rättstvister som tyder på girighet och njugghet. Ingen synes ha sört honom när han dog, ingen synes ha reagerat inför hans frånfälle, och den stora upplagan av 'hans samlade verk' utgavs först sju år efteråt med de flesta av dramerna omredigerade från hur de tryckts under hans livstid, medan dess flesta dramer inte alls tryckts tidigare.

Vi ber läsaren mot dessa fakta väga alla de argument vi fört fram som faktiskt existerar för att en annan än Shakspeare skrivit Shakespeare — och haft anledning att dölja sin identitet bakom exempelvis en helt neutral och förtroendeingivande teateragents helt okontroversiella fasad.

Det senaste i Shakespearedebatten

Denna börjar ta fart även i Sverige nu, och till hösten (20 oktober) utkommer på Bonniers en gedigen lunta på 780 sidor med utomordentligt detaljerade faktaundersökningar som i princip går ut på att gång på gång på nytt understryka

troligheten i att Will Shaxsbeard (som han ibland stavas) inte skrev Shakespeare. Författarna till boken är Gösta Friberg och Helena Brodin, och de argumenterar för Earlen av Oxford som den verkliga Shakespeare, vars liv de undersökt och kartlagt i detalj med stöd av ett antal amerikanska forskare som Ogburn, Stritmatter och andra, som alla påvisat Oxfords betydelse för Shakespeareproduktionens tillkomst men som aldrig kunnat bevisa Oxford vara författaren. Boken begränsar sig till denna argumentering och tar endast parentetiskt upp William Stanleys eventuella roll i det hela, ägnar Bacon ännu mindre utrymme och Marlowe ingenting alls, utom att "han blev dödad i ett krogslagsmål". Det faktum att Oxford dog redan 1604 medan en tredjedel av pjäserna då ännu inte var skrivna utgör lika litet något problem för författarna som för deras amerikanska föregångsmän, som alla hävdar att Oxford skrev alla Shakespeares verk redan under 1570- och 80-talet utan att ett spår av bevis för denna teori kan uppdragas. Efter att ha gått igenom det 780-sidiga materialet är *Fritänkaren* böjd för att avfärda verket som ett visserligen mycket intressant forskningsresultat som är nog så spännande att läsa men som i princip stirrar sig blint på endast ett träd i skogen som om det inte fanns några andra.

Oxfords roll i Shakespearehärvan

Gösta Friberg och Helena Brodin framträdde i ett seminarium för att plädera för sin bok "Täcknamn Shakespeare", och deras framförande bekräftade vår uppfattning, att de var väldigt bra på att bevisa att det inte var Stratford-Shakspere som skrivit Shakespeare medan de var väldigt dåliga på att bevisa att det varit Oxford. Dock måste i ärlighetens namn Oxfords roll i det hela poängteras, och faktum är, och så långt har oxfordianerna rätt, att hans betydelse för Shakespearedramatiken aldrig kan överdrivas.

Som den ytterst dramatiska personlighet han var har inte bara hans liv tjänstgjort som stoff för ett antal av de bästa Shakespearepjäserna, utan framför allt skapade han scenen för den engelska teatern som dess ledande portalfigur under två årtionden (1570-80-talet) i egenskap av ledaren för de dominerande teatersällskapen. När Marlowe 1592 greps av polisen i Flushing hävdade han som sitt *carte blanche* att han stod under en earls beskydd, som troligen just var Oxford, i vars tjänst även John Lyly, en annan dramatiker, och Thomas Kyd var anställda, varpå inga vidare åtgärder vidtogs. Oxford var kusin med bröderna Bacon och stod på så intim fot med Philip Sidney, den andra viktigaste portalfiguren i elisabetansk poesi, att han vid ett tillfälle nästan utkämpade en duell med honom, och var även god vän med Sir Walter Raleigh. Dessa tre var de äldre elisabetanerna, Oxford, Raleigh och Sidney, som var huvudsakligen ansvariga för den elisabetanska poesins och dramatikers uppkomst och explosion. Bacon, bröderna Derby (Ferdinando och William Stanley) jämte Marlowe kom senare och var 10-14 år yngre. William Stanley blev som bekant Oxfords svärson medan Ferdinando producerade Marlowedramerna. Alla dessa hörde samman medan endast Will Shakspere från Stratford stod helt utanför och inte hade någon länk med någon av dem, utom som teateragent och affärsman.

Problemet var att ingen av dessa gudabenådade poeter ville sätta sitt namn under vad de skrev. Varken Oxford, Raleigh eller Philip Sidney gjorde det någonsin. Först mot slutet av 90-talet började någon göra det, och det är då först Shakespeares namn börjar förekomma i samband med någon pjäs. Paret Brodin-Friberg belyste den vetenskapliga forskningens unisona utlåtande om, att den man som gjort sig skyldig till de sex Shakspere-signaturerna, det enda som finns bevarat skrivet av

Stratfordmannen, som varken lämnade någon bok, något brev, något manus eller något annat skrivet dokument efter sig och inte ens en Bibel, omöjligen kan ha skrivit Shakespearedramatiken, då samtliga sex signaturer skvallrar om att den mannen knappast kunde skriva alls — alla de sex signaturerna är dessutom olika stavade. Både hans föräldrar och hans båda döttrar var analfabeter.

Det troliga är att Oxford faktiskt lade grunden till Shakespearedramatiken, som sedan under årens gång, varunder dessa pjäser ständigt förnyades på repertoaren, oavbrutet utvecklades för att först under 90-talet börja tryckas och ges någon bestående form. Alla kan ha deltagit i detta arbete — Bacon, Raleigh, Derby, Thomas Kyd, John Lyly, Marlowe, medan dock den sistnämnde, Marlowe, är den enda av alla dessa som definitivt var kvalificerad som både poet och dramatiker, vilket de sju pjäserna tryckta i hans namn bevisar. Bacon var varken poet eller dramatiker hur högt litterär och förtrogen med poesin och dramatiken han än var, Raleigh hade mer vetenskapliga intressen och skrev andra saker som till exempel världens historia, John Lyly var en hängiven lärjunge till Oxford men var själv inte särskilt originell, även Thomas Kyd var mest bara sekreterare och inte ens hans enda pjäs "Den spanska tragedin" är säkert av honom, (när den publicerades långt efter hans död hade många tillägg gjorts under Ben Jonsons namn som knappast kan ha varit av honom,) medan William Stanley, den sjätte earlen av Derby efter sin brors plötsliga frånfälle, kan ha haft en avgörande hand med i det hela som dock aldrig kan definieras. Marlowe kvarstår som den enda definitiva dramatiker i hela sammanhanget, och alla de baconianer, oxfordianer och derbyiter som hävdar att antingen Bacon, Oxford eller Derby skrev Marlowe (som de accepterar som synonymt med Shakespeares författarskap) har ingenting konkret att bygga ett sådant antagande på.

Shakespearedebatten går vidare: del 84.

John Bede:

"Stratfordianerna måste acceptera den möjligheten att det inte fanns någon 'Shakespeare'-författare alls, att samlingen i *"The First Folio"* bara var en briljant redigering av alla de bästa elisabetanska dramerna vem som än skrev dem, att de kan ha skrivits av ett kollektiv författare inklusive Oxford, Derby, Bacon, Marlowe och till och med Lyly, Chapman och Heywood, och att 'Shakespeare' helt enkelt användes som symbol för deras kollektiva författarskap. Stratfordianer kan inte ignorera det faktum att Oxfords personlighet och personliga liv dominerar ett antal av dramerna, att Bacons *'Promus'* förräder hans intima kännedom om Shakespearedramerna förrän de var publicerade, och att Derby, Marlowe, Lyly, Chapman och Heywood hörde till det samma laget. De kan inte blunda för möjligheten att Will Stratman var en lätt man att ha att göra med utan belastningar inom politiken eller vid hovet och som därför utan svårighet kunde ta på sig exempelvis Oxfords och Marlowes produktioner, då ingen av dessa kunde framträda offentligt ens med sina namn; och att han säkert gjorde det med glädje eftersom han inte kunde skriva pjäser själv men gärna tjänade pengar på dem. Detta är bara en teori, men jag framlägger för er möjligheten att Will Shakspeare var en hederlig analfabet med en god näsa för pengar utan någon möjlighet att skriva någon litteratur själv eller att kunna veta något av allt det om adeln och hovet som Shakespearepjäserna är överfulla av, eller att ha någon av den geografiska expertiskunskap som pjäserna uppenbarar (som till exempel om vattenvägarna i norra Italien och Böhmens kuststräcka) eller att ha kunnat ha den intima lagkännedom som Shakespearepoeterna omfattar, såsom

Bacon och Derby gjorde det. Jag framlägger för er att Shakespeare användes som ett bekvämt firmamärke, då hans namn var en perfekt symbol för det skakade spjut som ingick i Oxfords vapen, då denne var den dramatiska portalfiguren till det elisabetanska dramat. Vad vi vet om Oxfords pjäser från 1570- och 80-talet är tillräckligt för att dra den slutsatsen att de nästan alla utvecklades till Shakespearedramer. Den stratfordianska ullsäcken med monumentena illustrerar övertydligt att Will Shakspeare från Stratford bluffade sig fram hela vägen och det framgångsrikt så att han nästan kom undan med det, då stratfordianer ännu idag låter sig luras av det. Ben Jonson kunde avslöja honom men gjorde det bara i omskrivningar, då Shakespearebluffen var en framgång för teatern som han (som så många andra) levde på."

Bo Rasmus:

"Dina slutsatser tycks vara att Bacon var den slutliga samlaren och redigeraren av 'Shakespeare'-verken i samråd med Ben Jonson och kanske Derby, eftersom alla de andra var döda, i synnerhet WS sedan sju år, vilket inte hindrade WS-verken från att fortsätta bli skrivna och tillökade under dessa sju åren, liksom Oxfords verk fortsatte att bli skrivna efter dennes bortgång i juni 1604. Är det riktigt?"

John Bede:

"Ja, det kan vara riktigt.

Här är några utdrag från Ben Jonson's "*Every Man Out of his Humour*":

Puntarvolo: What? Has he (*Sogliardo*) purchased arms, then?

Carlo Buffone: Ay, and rare ones too: of as many colours, as e'er you saw any fool's coat in your life (...)

Sogliardo: By this parchment, gentlemen, I have been so toiled among the harrots (Heralds) yonder, you will not believe! They do speak in the strangest language, and give a man the hardest terms for his money, that ever you knew.

Carlo Buffone: But have you arms, have you arms?

Sogliardo: I'faith, I thank them, I can write myself gentleman now, here's my patent, it cost me thirty pound, by this breath. (£30 at that time was about £1500 today.)

Puntarvolo: A very fair coat, well charged, and full of armoury.

Sogliardo: ... (H)ow like you the crest, Sir?

Puntarvolo: I understand it not well, what is't?

Sogliardo: Marry, Sir, it is your boar without a head, rampant.

Puntarvolo: A boar without a head, that's very rare.

Carlo Buffone: Ay, and rampant too! I commend the herald's wit, he has deciphered him well; a swine without a head, without brain, wit, anything indeed, ramping to gentility. You can blazon the rest, signior, can you not?

Sogliardo: O, ay, I have it in writing here of purpose; it cost me two shillings the tricking.

Carlo Buffone: Let's hear, let's hear.

Puntarvolo (...) Let the word be, *Not without mustard*; your crest is very rare, Sir."

As everyone knows, a boar was in the arms of Oxford. Will Shakspeare's desired crest 1596 was '*Non sanz Droict*'. He had to pay for it, and William Dethick, who provided the arms after some years and bribes, was 1602 charged with heraldic corruption.

Add to this documentation Ben Jonson's "Poet-Ape":
 "Poor Poet-Ape, who would be thought our chief
 whose works are even the frippery of wit,
 from brokage has become so bold a thief,
 as we, the robbed, leave rage and pity it.
 At first he made low shifts, would pick and glean,
 by the reversion of old plays; now grown
 to little wealth, and credit on the scene
 he takes up all, makes each man's wit his own;
 and told of this, he slights it. Tut, such crimes
 the sluggish, gaping auditor devours;
 he marks not whose it was first and aftertimes
 may judge it to be his, as well as ours.
 Fool! as if half-eyes will not know a fleece
 from locks of wool, or shreds from the whole piece."

I fri översättning:

"Stackars ap-poet, som trodde sig vår chef
 vars verk är bara efterdyningar av kvickhet,
 som från mäklarskap har blivit så förnäm som tjuv
 att vi, de rövade, frångått vår vrede för att tycka synd om honom.
 Först så smög han bara med sina manövrer
 genom revision av gamla dramer, men när han blev rik
 fick han krediter och tog då ut svängen här på scen
 och började ta åt sig äran för vad vem än tänkte ut;
 och när han åthutades för sin tjuvnad struntade han i det.
 Sådant sväljer åhöraren och publiken i sin enfald utan vidare,
 de tänker inte på var allting kom ifrån och accepterar
 efteråt att det nog kunde vara hans likväl som andras.
 Dårar! Som om halvblindhet ej kunde skilja gyllne skinn
 från ullfragment och tottar från dess rätta helhet!"

Detta är Will Shakspeare på toppen av sin bana som teateragent, som köper upp rättigheterna till gamla pjäser ("*the reversion of old plays*") och senare stjälar andras pjäser för att sälja dem utan rätt ("*so bold a thief*"), en sorts hälare inom teatervärlden som utnyttjar andra för sina egna syften, särskilt sådana pjäsförfattare och deras pjäser som hade problem med myndigheterna, vilket alla pjäsförfattare hade. Han är en sorts teaterpantlånare som gör alla möjliga smarta affärer och tar en god procent på köpet med att sätta ihop bitar härifrån och därifrån till pjäser, ge ut korrupta och vulgariserade texter och tjuva andras verk, den idealiska teaterkapitalistskurken för exempelvis aristokrater med passionerat teaterintresse med känsliga hovförbindelser att gömma sig bakom och använda sig av. Alla William Shakespeares adelsmän, deras höga ädelmod, ädla känslor och gärningar och deras förädlade tänkesätt och förfinade sätt att resonera kunde inte ha uppfunnits av den opportunistiske affärsmannen från Stratford, som lämnade sin familj åt sig själva utan pengar och utan utbildning.

Dessutom publicerades denna dokumentation av "Poet-Apan" våren 1616 kort efter Will Shaksperes död. Sonetten kan kanske beskrivas som hans enda rätta epitafium — av just den samme Ben Jonson som sju år senare kom med sitt bidrag till "*The First Folio*" för att för sina medskådespelares skull med sitt namn garantera att

den blev en ekonomisk framgång.

John Bede"

Problemet med Shakespeares gravinskrift.

Dess text lyder ordagrant:

STAY PASSENGER, WHY GOEST THOU BY SO FAST,
READ IF THOU CANST, WHOM ENVIOUS DEATH HAS PLAST
WITH IN THIS MONUMENT SHAKESPEARE: WITH WHOME,
QUICK NATURE DIDE, WHOSE NAME DOTTH DECK HIS TOMBE,
FAR MORE, THEN COST: SIEH ALL, THAT HE HATH WRITT,
LEAVES LIVING ART, BUT PAGE, TO SERVE HIS WITT.

OBIT ANO DO 1616

AETATIS 53 DIE 23 AP.

Denna ökända texthärva har ganska konsekvent lämnats därhän ända sedan den inristades, medan man först i vår tid uppmärksammat dess påfallande felaktighet: Shakespeare var inte 53 år när han dog utan högst 52. Han var knappast ens i sitt 53-åriga levnadsår. Denna skriande felaktighet i ett gravmonument över en sedermera så berömd man har lett till ett noggrannare studium av denna märkvärdiga gravinskrift, som man tillskrivit någon okänd klåpare för dess obegriplighets skull, som man menat inte vetat vad han själv ristat in; men allt tyder på att den som skrivit texten inte var någon mindre än Ben Jonson. Om inte någon annan förstod vad han ville ha sagt så måste han dock ha förstått det själv – och kanske någon annan.

Så småningom började några kvalificerade Baconianer försöka tyda gravinskriften till någon gåta, som var så på modet på den tiden, och framför allt konsten att formulera ordflätningar med en helt annan mening än den ytligt framträdande, och de kom ganska långt på den vägen. Emellertid fann de inget samband med Bacon.

Därmed var den kryptologiska spårhundsexpertisen satt på spåren, och sedan dess har textens oklarheter varit under ständigt fler och starkare lappar. De enda som dock lyckats hitta någon alternativ begriplig innebörd i texten är några marlovianer.

Problemen börjar med den tredje raden, och sedan blir gåtan bara mörkare tills den slutar med ett frågetecken. Gravinskriften uppmanar direkt läsaren av gravskriften till att försöka tyda en innebörd som avsiktligt gjorts så dunkel som möjligt, att försöka se vad som finns bakom gravens mask men som masken gjorts till ett totalt döljande av, som om meningen var att läsaren inte skulle förstå mer än att här doldes en gåta.

Hur har man då fått det till Marlowe? Den förklaringen kan bara göras på engelska, men den är utförlig, och faktum är att den är den enda förklaring som över huvud taget kunnat ges till gravskriftens dunkelheter. Den är skriven som en teatermask, och maskens namn är naturligtvis William Shakspeare, och som mask är

den helt konventionell och oantastlig, men den är bara en mask, och bakom masken har författaren/na skickligt lyckats smyga in Christopher Marlowes namn genom anspelningen på "namnet som smyckar hans grav", som är Kristus (Christ), och de obegripliga orden "FAR MORE" i femte raden. Förklaringen och uttydningen till Marlowes förmån är långsökt, John Bede menade när han ställdes inför den att "man egentligen kunde tolka monumentets otydligheter till vad som helst", men medgav till slut att Marlowe-förklaringen inte kunde uteslutas. Och den kvarstår som den enda över huvud taget.

Vi har tidigare då och då presenterat ständigt allt mer påträngande argument för att Marlowe var Shakespeare, och den äntliga omfattande mordutredningen av hans påstådda död 1593 pekar övertydligt i den riktningen. I stället för att fråga "Vem var Shakespeare?" ställs man då inför frågan "Vem var Marlowe?"

Därmed står vi inför den omöjliga utforskningen av kanske tidernas svåråtkomligaste karaktär. Endast konturerna kan anas. Vi har ett ungt geni och en teolog anställd som hemlig utrikesagent av sitt lands regering, som gör sig känd som poet och som passionerat skriver för teatern med en sådan bravur, att han skapar det engelska dramat. Han skriver även politiska pamfletter och råkar tyvärr utmärka sig som ateist, vilket var den tidens oerhördaste brott, som inte hade något annat straff än lagens strängaste. Han tvingas under jorden och får en möjlighet att fortsätta verka som teaterskribent men aldrig mer under sitt eget namn. Som teaterskribent har han redan vant sig vid att spela roller, ingen teaterförfattare kan skriva en pjäs om han inte själv spelar alla rollerna och bara andra roller än sin egen, så det var detta han helt och hållet gick in för så till den grad att han inte ens längre behövde sig själv eller någon egen roll. Han kunde dölja sig själv helt och hållet bakom alla de andra roller han skapade i stället. Det blev nästan helt naturligt för honom, och det passade hans personlighet, vars ungdoms politiska och religiösa pamfletter också bara publicerats anonymt eller under pseudonym. Han kunde verka desto bättre ju mer han kunde avstå från sig själv. För honom var det enkelt och naturligt, det har funnits flera liknande exempel även efteråt i England, en författare gjorde bruk av oräkneliga pseudonymer, och även i Portugal har vi en sådan; så om man väl har börjat så är det bara att fortsätta och breda ut sig. För multipersonligheter är det helt onaturligt och omöjligt att vara sig själva.

Därmed kan man bara nå Marlowe/Shakespeare eller vem det nu var genom rollerna. Han hade tvingats avstå från sig själv, hans namn var dött och begravet, han kunde inte vara någon alls, medan han kunde vara desto mer och desto fler genom sina roller. Det är en sådan personlighet vi har att söka bakom namnet Shake-Speare, som inte var Will Shaksperes. Bacon, Oxford och Derby var absolut även inblandade i komplexet, alla tre hade med Marlowe att göra men intet med Shaksperes; och det är möjligt och högst troligt att just dessa tre tjänstgjorde som Marlowes höga beskyddare, maskerare och säkerhet. Utan tvekan har Oxford inspirerat mycket av Shakespearedramatiken, utan tvivel spelade Bacon en viktig roll för dess förvaltning och redigering, liksom troligen även Derby (tillsammans med familjen Sidney-Pembroke-Montgomery) för finansieringen och boktryckningen. Men poeten bakom det hela är det egentligen bara troligt att bara Marlowe kan ha varit.

<http://www2.prestel.co.uk/re/epitaph.htm>

Laila Roth om Derby.

Min position i Derbyfrågan är enkel. Han och hans bror Ferdinando var djupt involverade i produktionen av för-Shakespeareska skådespel som Marlowes, men bröderna hade problem med 1)katolikerna, då de var katoliker och stod lika nära tronen som kung Jakob VI av Skottland, varför de var katolikernas kandidater till tronen, vilket Ferdinando vägrade ha något att göra med, så han blev förgiftad (april 1594) av katolikerna. Därefter måste William Stanley, den 6-e earlen av Derby (eftersom Ferdinando dog utan avkomma) hålla en mycket låg profil, väl medveten om att Drottningen ständigt höll ett öga på honom. Deras fader, den 4-e earlen av Derby, var medlem av Högsta Rådet när Marloweangivelsen kom och kan ha varit en av de första som fick kunskap om den, då båda hans söner var involverade i Marlowes teaterverksamhet. Han kan därför ha varit en av de avgörande krafterna bakom Marlowes försvinnande. Vilket för oss till det andra problemet för Derbys: det puritanska problemet. Puritanerna var alltid dödsfiender till teatern fastän teatern aldrig förföljde dem, medan de faktiskt förföljde teatern till döds. Ett av deras högsta triumfmoment var när de yvdes över *mordet* på Marlowe och jublade över hans bortgång, medan just det försvinnandet gjorde det möjligt för hans teaterverksamhet att få fortsätta, underjordiskt för hans egen del men med strålande resultat på scenen. William Stanley var bakom kulisserna hela vägen, omorganiserade Marlowes teatersällskap till "Lord Chamberlain's Men" och fortsatte den stora traditionen från Oxford, kanske den verkliga skaparen av den elisabetanska teaterguldåldern, men utan att synas offentligt. Fastän han var den rikaste mannen i England levde han ett spartanskt enkelt liv och höll sig borta från hovet, där i stället hans vackra fru (Oxfords dotter, en gång tänkt som gemål åt Southampton,) fick glänsa desto mera. Vad hans fru sysslade med vid hovet är en lång historia, men det höll åtminstone uppmärksamheten borta från honom.

Jag kan inte tvärsäkert påstå att William Stanley skrev Shakespeare. Om han gjorde det så förnekade han det troligen hela livet och vägrade att stå för sitt eget författarskap. Han var kvalificerad som poet och musiker, hans svartsjuka över hustrun går igen hos Othello, han var troligen involverad i den första uppsättningen av 'Hamlet' i Danmark 1585 och kan till och med ha skrivit den första versionen (på tyska), han var (liksom Oxford, men ännu mer) en stor resenär över hela Europa och kände väl till alla de länder som Shakespeare handlar om; så mitt Derbyargument är helt enkelt, att han hade mer att göra med denna diktning än Stratfordkillen, som troligen inte var mer än en passande träkarl, symbol och varumärke för det efter-marlovianska författarskapet, i vilket jag tror att Bacon och Oxford kan ha varit lika mycket involverade som Derby, (de hörde alla till samma familj,) medan jag idag måste erkänna, att den mest troliga verkliga diktaren bakom Shakespeares namn var den underjordiskt överlevande Christopher Marlowe.

Som PS kan jag tillägga det märkliga, att William Stanleys död i september 1642 följdes av att puritanerna slutgiltigt stängde alla teatrar i England. De trodde de hade vunnit.

- Laila Roth.

(översättning från engelskan)

John Bedes svar till Laila Roth

I stort sett tror jag dina konturer av Shakespearescenariot kan vara riktiga, men de behöver justeras. Det uppstår två frågor. Vad var Will Shaksperes roll i det hela, och vad var Bacons? Jag tror du underskattar båda.

Jag tror att Will Shakspeare helt enkelt råkade vara rätt man på rätt plats i rätt ögonblick – en pålitlig skådespelare, en skicklig affärsman, kanske den idealiska teateragenten, kort sagt, en praktisk man som var bra på att lösa problem. Kanske det inte fanns någon annan än han som kunde ta på sig bördan av 'Shakespeare'-författarskapet, då ingen av de ansvariga kunde det.

Jag tror du har rätt om Oxford, att han startade det hela och gav upphov till flera av de ursprungliga Shakespearepjäserna, som sedan ständigt omarbetades. Naturligtvis måste Derby ha fortsatt hans arbete. Och så var det Marlowe, ett briljant ungt teatergeni, som plötsligt upphöjde det engelska dramat och dess möjligheter till en universell nivå; och när han måste försvinna fanns Will Shakspeare till hands för att skydda hans namn med sitt eget. Jag tror inte att Will hade varit kvalificerad nog att kunna skriva något av dramerna som går under hans namn själv, möjligen något av de mindre, som de som publicerades i hans namn men aldrig togs med i huvudsamlingen; men han kunde med största säkerhet spela dem, producera dem, sätta upp dem och få dem att fungera. Han måste ha varit en idealiskt pålitlig person för det teaterarbete han utförde på scen och bakom scenen, då han fick en ställning som gav honom oändliga lovord och tack från Heminge, Condell och Jonson bland andra.

Och så har vi Bacon, som vid sin död ägde en samling på 200 skådespel i original, som hade en privat anteckningsbok 'Promus' full av Shakespeariana, som hade nära förbindelser med Oxford, Derby och Marlowe (genom sin bror), och vars filosofiska och andra skrifter bevisar hans sinne ha varit just den outtömliga skattkammare av mänsklig, praktisk och annan kunskap som är så skriande obefintlig hos den praktiska teatermannen från landet, Will Shakspeare. Jag tror du underskattar båda, och jag måste insistera på, att om Bacon inte var mannen som skrev allt (i hemlighet), så kan han åtminstone ha varit den slutliga redaktören för alltsammans. Indikationerna på detta är utan tal.

vänligen,

John Bede

Shakespearedebattens fullständiga urspårning

Den har utvecklats till ett inbördeskrig, där alla kontrahenterna febrilt bara kastar dynga på varandra, så att de deltagare som återstår finner sig vada i exkrement. Naturligtvis har alla seriösa debattörer och kunniga forskare för länge sedan lämnat denna internationella Shakesparediskussion på nätet, som under 12 års tid samlat drygt 23,000 olika debattinlägg. Några av de desillusionerade har försökt starta en ny diskussionsgrupp där endast särskilt inbjudna skulle få delta, 'Fritänkaren' har accepterat en sådan inbjudan och är med, men detta nya forum är för lyckta dörrar, har ingen publik och är inte tillgängligt på nätet utom just för de handplockade hittills 38 deltagarna. Den stora Shakesparediskussionen omfattade tio gånger så många och fortsätter trots allt men under oupphörlig dyngkastning och ständigt djupare sjunkande gyttjebrottning.

Shakespearedebatten, del 88.

John Bede:

"Trots all din vältalighet finner jag det fortfarande mycket svårt att förena skalden Shakespeares sinnelag med affärsmannen från Stratford, medan det faller sig mycket

mer naturligt och logiskt att finna den verkliga Shakespeares element i Oxford, Derby, Bacon och Marlowe. För att förenkla saken, skulle jag föreslå Oxford som pionjären och etableraren av en viss standard, att Derby var hans arvinge och en sorts grå eminens mest aktiv som finansierare och administratör bakom kulisserna, att Marlowe var Poeten och att Bacon var redaktören (tillsammans med Jonson, Heminge och Condell), samlaren och slutredigeraren."

Mylear:

"En förtjusande romantisk lösning till ett urgammalt problem, John. Det enda problemet är, att du inte har något som helst bevis till stöd för din teori. Jag förnekar inte att Marlowe var en briljant begåvad poet och kunde ha utvecklats till Shakespeares jämlike om han hade fått leva lika länge. Det största problemet är, att du måste övertyga mig (och alla andra) om att han levde vidare efter 1593. Det är riktigt att likbesiktigarens utredning är skum och otillfredsställande, men det är inget bevis för att han överlevde. Inte heller förnekar jag att Bacon kunde ha varit huvudredaktören för den första Shakespeareupplagan. Han hade alla kvalifikationer. Men det finns inte den minsta skymt av något bevis som kunde kasta ljus över denna möjlighet. Vad vi i den första upplagan har är en lysande eulogi skriven av Jonson, men ingenting alls skrivet av Bacon (om du inte tror att Bacon var medförfattare till själva pjäserna och dikterna, men du kommer att finna att en stilometrisk analys utgående från Bacons kända verk skulle utesluta den möjligheten – baconianer tycker inte om att prata om den saken.) Och naturligtvis skrev Oxford en mängd poesi. Men var har du beviset för att han skrev pjäser av god kvalitet? Om Derby finansierade och administrerade från bakom kulisserna, hur kvalificerar detta honom som författare (eller medförfattare eller ens medredaktör) till en samling av de främsta verk som skrivits på det engelska språket?"

Laila Roth:

"Jag tror det handlar om mer än bara romantik. John kan ha berört sanningen utan att ha varit fullt medveten om det. I ett annat inlägg nämnde han att stratmannen aldrig själv gjorde anspråk på något författarskap. Ett antal pjäser publicerades i hans namn som inte är av Shakespeares standard. Johns summering av stratfordmannen som en huvudsakligen praktisk och ekonomisk affärsman och teaterdirektör och pjäsmäklare lämnar väldigt lite utrymme till övers för den bolmande oceanen av vishet med djupa insikter i omätliga kunskapsområden och filosofi inklusive ett konstant högstämt känsloliv och framför allt en djup psykologi hos pjäsförfattaren. De oförnekliga psykiska och sentimentala kvaliteterna hos poeten är omöjliga att förena med den pragmatiska torra affärsmannen med rent praktisk och ekonomisk förmåga.

De fakta som omger likbesiktigarens rapport indikerar alla en intrikat manöver för att rädda Marlowe. Fastän Oxford inte kan associeras med Shakespeare måste hans pionjärverksamhet för teatern och hans personlighet ha haft ett avgörande inflytande. Om Derby känner vi till hans poetiska och musikaliska talanger, (det finns bevarade publicerade exempel på både hans poesi och musik,) hans omfattande kännedom om hela Europa från sina årtal av resor (mycket mera omfattande än Oxfords), hans möjliga närvaro vid den första iscensättningen av Hamlet i Danmark 1585, hans och hans broders engagemang i både Marlowes och Shakespeares teatersällskap, hans oerhörda svartsjuka över sin vackra hustru som kan ha varit källan till de speciella Shakespearekreationerna Othello och Leontes vilka saknas i originalversionerna, 'Shakespeare'-gravinskrifterna över Derbysläktingar som skrevs först på 1630-talet, bland andra indikationer på intima förbindelser med Shakespeareproduktionen. Bacon hade verkligen ett starkt teaterintresse i hela sitt liv, var djupt involverad med Oxford och Derby och kanske också med Marlowe, stod

Jonson nära när den första upplagan sammanställdes och var en kvalificerad författare och filosof som behärskade alla Shakespeares kunskapsområden. Tvivlen beträffande Bacon är endast grundade på hans bristfälliga poesi.

Så om det saknas konkret bevisföring finns det dock något som kallas psykologisk logik, som i fall som detta borde appliceras i brist på materiella bevis. Psykologisk logik kan inte förneka Johns slutsatser som en trolig möjlighet, medan den måste förneka Stratfordmannens trovärdighet som Poeten."

Vid detta skede av debatten utsattes det internationella Internet-debattforumet om Shakespeare för massiv spam-offensiv, som tyvärr gjorde att den avbröts. Vi hoppas på en fortsättning.

Vissa tvivel rörande Shaksperes författarskap

1. Han gjorde aldrig själv något anspråk på att ha författat något som publicerades i hans namn.
2. Hans uppväxtmiljö och hemtrakt präglades av analfabetism. Det finns ingenting som tyder på att någon i hans familj kunde skriva, allra minst hans barn.
3. Det finns ingenting i hans bakgrund eller uppfostran som tyder på någon upprinnelse till den kunskap han ådagalägger i sina pjäser och dikter, allra minst någon kontakt med den aristokrati som verkar vara själva livsnerven inte bara i hans krönikespel.
4. Publiceringen av hans verk företer en del märkligheter. Ett antal pjäser publicerades i hans namn som aldrig någon kunnat acceptera som av Shakespeare-författaren. Dåliga upplagor av hans pjäser publicerades som han tjänade pengar på. När den första kompletta upplagan av 'Shakespeare' publicerades sju år efter hans död förekom där betydande pjäser som både aldrig publicerats tidigare och tydligen inte heller uppsatts tidigare. Särskilt märklig är publiceringen av 'Othello' publicerad första gången efter hans död först som 'quarto' och sedan i den första upplagan men i en annan version.
5. De enda bevarade dokumenten skrivna av honom själv är affärskodokument utan något spår av Shakespeares stil.
6. Ben Jonson, hans närmaste vän och kollega och huvudvittnet till Shaksperes författarskap förlöjligar sin vän och kollega i *'Every Man out of His Humour'* och utmålar honom som en fåfång bedragare.
7. Expertkunskapen om geografiska förhållanden utomlands, exempelvis om vattenvägarna i Italien och Böhmens kust, kan bara ha inhämtats utomlands lokalt på de beskrivna platserna, som Will Shaksperere tydligen aldrig besökte. Ben Jonson, som heller aldrig besökt Böhmen, var säker på att Böhmen var utan kust, vilken slutsats vem som helst hade varit säker på som inte bekantat sig med verkliga politiska lokala förhållanden. Italienare som undersökt Shakespeare är säkra på att endast en som besökt Italien själv vid den tiden kunnat känna till de speciella geografiska detaljer som beskrivs i Shakespeare.
8. Den bakgrund av utbildning, aristokratisk mentalitet och historisk medvetenhet som utmärker Shakespeare men som man saknar i vad man vet om Will Shaksperes liv finns desto mer hos andra föreslagna kandidater till författarskapet, såsom Oxford/Derby, Bacon och Marlowe.
9. Särskilda personegenskaper tillhörande Oxford och Marlowe finner man i pjäserna och dikterna men saknar man i vad man känner till om människan Will Shaksperere. Särskilt beträffande sonetterna finns det ingenting alls hos mannen från Stratford av

vad man känner till som motsvarar deras innehåll.

10. Eftersom Shakspeare var en så okontroversiell gestalt i god position socialt och inom teatern var han ett säkert varumärke för produktioner av mera kontroversiella författare som Oxford, Bacon, Derby och Marlowe, som alla hade mycket goda skäl för att förbli 'dolda poeter' (Bacons benämning).

11. Liksom likbesiktigarens rapport om Marlowes död består av en sådan härva av frågetecken att de tillsammans indikerar en skenmanöver för att rädda Marlowe från att säkert bli avrättad för ateism, homosexualitet, falskmynteri och allt möjligt (enligt den avundsamme angivaren Baines rapport till drottningens högsta styrande råd), skulle likaledes introduktionstexterna till 'Den första folion' ha kunnat vara en maskering för att dölja det obekväma faktum att Marlowe fortfarande levde och varit verksam hela tiden, och även för att dölja Bacons och Derbys engagemang i denna teaterverksamhet, då båda hade lika goda skäl som Marlowe till att förbli okända bakom kulisserna; eftersom Bacon som vanärad och bannlyst från London ännu hoppades på att få bli tagen till nåder igen, och Derby, en kusin till drottningen, hade varit katolikernas kandidat till tronen liksom sin äldre bror, som blivit mördad för detta.

12. Enligt hörsägen om dock aldrig bevisat (*obs!*) var Marlowe och båda bröderna Bacon homosexuella, vilket redan på den tiden var ett oerhört brott, medan Oxford enligt ryktet åtminstone hade bisexuella tendenser. Marlowe och Anthony Bacon arbetade tillsammans, så efter Anthonys död hade Marlowe högst troligen också förbindelser med Francis Bacon, Oxfords kusin som även hade hand om Derbys affärer, som var Oxfords svärson. Dessa inre förbindelser mellan dessa fem med troligen en homosexualitetsproblematik omkring sig torde ha bidragit till deras föredragande av att förbli säkert dolda som poeter.

Denna lista, som bara utgör en antydning, kunde kompletteras med hur många övriga indikationer som helst på att William Shakspeare från Stratford åtminstone inte var ensam författare till Shakespeares verk, om han över huvud taget var författare till någonting alls.

En av den tidens märkligaste politiska personligheter var kung Rudolf II av Böhmen, född 1552, konung av Ungern 1572, av Böhmen 1575 och tysk-romersk kejsare från 1576 till sin död som ungarkejsare 1612, under vilken regering hans böhmiska imperium åtminstone tidvis även hade en kuststräcka vid Medelhavet öster om Venedig. Hans hov var ett av den tidens Europas intellektuella nav om inte rentav åtminstone tidvis det mest framstående och lysande av alla, där det förekom stadigvarande gäster såsom Giordano Bruno, Johannes Kepler, John Dee och Tycho Brahe, som dog vid hans hov i Prag 1601, för att inte nämna den mest legendariske ockultisten av dem alla, Rabbi Loeb. Det har länge antagits att en annan återkommen besökare var Christopher Marlowe, en av Sir Francis Walsinghams mera betydande agenter, som även arbetade för Lord Burleigh och bröderna Bacon, medan av någon anledning (så vitt jag vet) det aldrig har forskats i Prag efter några spår efter Marlowe. Som gäst vid hovet i Prag skulle han säkert ha varit just så väl insatt i böhmiska och balkanska geografiska förhållanden som poeten till "En vintersaga" visar sig vara med att i förbigående nämna sin intima kunskap om den delen av världen.

New York Times, 22 April 07, angående en undersökning av Shakespearedebatten i högskolorna:

"61% menade att ifrågasättandet av upphovsmannen var en teori utan övertygande bevis, 32% menade att den var slöseri med tid och en distraktion i

klassrummen, 3% menade att den utgjorde en spännande utmaning och möjlighet manande till närmare undersökning, och endast 2% menade att den var av stor betydelse."

"De 32 procent som fann den ett slöseri med tid och en onödig distraktion utgick högst troligt från den slutsatsen att en sådan debatt aldrig kan avslutas så länge det saknas säkra bevis, varför diskussionen sannerligen vore slöseri med tid att hänskjuta till utanför klassrummen, medan de 61 procenten troligen resonerade med samma utgångspunkt. Det är förvisso en kuriös fråga för tidsslösare som har tålamod nog att vänta på det äntliga beviset någon gång, och som inte tröttnar på att envist upprätthålla argumenten mot Shaksperes författarskap att därmed pina etablissemang med, som under århundraden eller millennier trodde att solen kretsade omkring jorden. Vetenskapen erkänner endast 100% säkerhet som säkert bevis. Även om 99% av alla professorer vore övertygade om att Shakspeare skrivit Shakespeare, så kunde de alla lika fullt ha fel."

Marlowe och Shakspeare

Jag kan inte hjälpa det, men i de dramaverk av poesi
som under sekler nu har publicerats under Shaksperes namn
så hör jag omisskännligt Marlowes mäktiga versraders språkfest och rytmik,
som om det bakom Hamlet och Othello, Julius Caesar och Macbeth
det dolde sig en Tamburlaine i underjorden,
djupt begraven men ej bortglömd eller död
i ständigt återuppstånden oöverträffad och beständig grymhet,
Marlowes tema som ju återkommer ständigt
genom Juden, hertigen av Guise och doktor Faustus öde och den olycklige Edvard;
mördad och begraven till de trista puritanernas triumf och skadeglädje,
ärelöst och gudlöst anonymt bortsmusslad ner i jorden
för att ersättas av Shaksperes tuktade tillrättalagda modifikationer
utan kontroversiellt bagage men med en desto mera triumfartad poesi
besegrande all fåfänga och död i bolmande skön verskonst
i den rakaste kontinuitet från Marlowes dramer.

Det har sedermera visat sig att Marlowe var i svårigheter
anklagad för ateism och homosexualitet och andra allvarliga kontroverser
fräckt nog publicerade av honom själv i form av emot kyrkan
och samhällets ordning riktade pamfletter samt en ateistisk föreläsning,
vilket, om han inte undkom, skulle innebära avrättning direkt.

Nu framstår hans sorti igenom en iscensatt död
som det mest praktfullt genomförda av den tidens dramer,
en väl dold intrig i lönndom utförd
bara för att dölja väl en kontroversiell poets försvinnande,
för att blott tydligen få låta honom vara och förbli vid liv
och fortsätta arbeta, men, för säkerhetens skull, i skydd av annat namn.

Så kommer Shakspeare in i bilden som en medlare
för kontinuitetens skull av Marlowes drama, nu modifierat
för att låta detta växa i en ständigt högre härlighet i mäktig vers på scen,
för att som Hamlet och Othello, Julius Caesar och Macbeth
ej någonsin dö bort och tystna, liksom Tamburlaine den store,
störst och överlägsnast som den mest odödligt hotfulle av alla.

Från nätstriderna rapporteras, att spammandet fortsatt i oförminskat raseri, bedrivet av en envis vriden stratfordian, som till och med stratfordianer numera menar att är sinnessjuk. Under min frånvaro (genom "Idealresan") har Laila Roth bekämpat honom tappert och ihållande, men spam-attackerna har aldrig avmattats utom för att sätta i gång igen. Därmed lär åtminstone den stora internationella Shakespeare-diskussionen på nätet inte upphöra.

Shakespeare och Ben Jonson

Relationen mellan Shakspeare och Ben Jonson har börjat utredas närmare. Menade Jonson verkligen vad han skrev om Shakspeare? Detta kan med skäl betvivlas, då han skrev så motstridiga saker om honom.

Vanligen diskuteras två alternativ.

1. Jonson menade vad han skrev, att Shakspeare skrev 'Shakespeare'.

2. Jonson var med i en konspiration som gick ut på att till varje pris dölja 'Shakespeare's rätta identitet och med vilka litterära lögner som helst som resultat.

Dock finns det ett tredje alternativ, som kanske är mera intressant. Det tar hänsyn till Jonsons förmåga att konstfärdigt balansera mellan myt och sanning med en djungel av tvetydigheter som resultat, av vilka de flesta kan tolkas på minst två olika och motsatta sätt. Därmed skulle han ha kunnat bevara hemligheten om 'Shakespeare's identitet samtidigt som han kunde formulera sig hur lovordande som helst om sin kollega utan att egentligen säga någonting konkret och avslöjande. Den kanske mest ökända av hans tvetydiga 'Shakespeare'-texter är väl Stratford-monumentets obegripligheter, som en del menar att kan tydas till precis vad som helst. Alla hans 'Shakespeare'-lovordande texter kan tolkas till motsatsen av vad de egentligen säger, vilket påvisats om och om igen. Som en trogen Stratfordian uttryckte det: "Min erfarenhet och åsikt om Jonson är att han alltid menar exakt vad han säger (eller, när han är ironisk, motsatsen)..." (*Bob Grumman*)

Det tredje alternativet är alltså helt enkelt att Jonson gjorde en konst av att formulera dubbeltydiga dikter som verkar förmedla en tydlig mening med döljandet och antydandet av en mycket mera intressant sanning. Vi vet att Jonson hyste blandade känslor mot Shakspeare och inte skonade honom i "*Every man Out of His Humour*", där karaktären Sogliardo är en dräpande satirisk karikatyr av den äldre, fåfänge och dominerande bedragarkollegan.

Jonsons relation med Shakspeare är alltså synnerligen dubbelbottnad. Shakspeare var utan tvivel den som förde fram Jonson i ljuset både som skådespelare och dramatiker, fastän Jonson var ökad för sitt vilda humör — han gjorde ju sig faktiskt skyldig till dråp på en kollega i ett vredesutbrott, för vilket han sattes i fängelse och blev brännmärkt. Jonson måste därmed ha stått i skuld till Shakspeare för sin karriär, men ingen kan betvivla deras uppriktiga vänskap. Samtidigt får vi inte glömma sonetten om "*The Poet-Ape*" som publicerades blott några månader efter Shaksperes död 1616, där Jonson demaskerar Shakspeare fullständigt som en tillgjord bluffmakare.

Här föreligger två möjligheter. Den ena är, att Shakspeare hjälpte fram Jonson under förutsättning att Jonson höll sig till reglerna och inte avslöjade 'Shakespeare'-bluffen. Den andra möjligheten är att Shakspeare faktiskt lyckades bluffa Jonson hela vägen och att denne alltså, även om han genomskådade Shaksperes karaktär, aldrig fick veta vad som låg bakom bluffen. Låt oss inte glömma, att Jonson kom in i bilden

långt efter Marlowes sorti.

Om Shakspeare sålunda lyckades hålla Jonson ovetande om bluffens egentliga kärna, så måste Jonson dock ha misstänkt en hel del, undrat över varifrån Shakspeare fick alla sina plötsligt färdiga skådespel och rentav känt en ovilja mot den äldre kollegan/bedragaren om han dock aldrig genomskådade honom helt. Detta kunde förklara den dolda attacken mot Shakspeare i 'Sogliardo'-karaktären och den dräpande satiren om "*The Poet-Ape*".

Vi vet inte exakt när den skrevs, men troligen skrevs den medan Shakspeare ännu var verksam på scenen och kan ha bidragit till Shaksperes beslut att dra sig tillbaka. Vad vi vet är att den ytterst noggrant komponerade satiriska sonetten publicerades bara några månader efter Shaksperes slut som ett av 133 epigram i Jonsons 'Samlade Verk'. Andra daterar "Poet-Apan" till mellan 1599-1603, eftersom stilen och ådran däri är den samma som i 'Sogliardo'. Klart är, också enligt betydande stratfordianska Shakespeareforskare, att Jonson knappast kan ha haft någon annan än Shakspeare i sinnet när han skrev dessa totalt byxnerdragande satirer.

Shakespearedebatten 91 (från nätet i översättning)

Jonson är nyckelfiguren, då han står mellan Shakspeare och Bacon. Det är uppenbart att Bacon var mera engagerad i Shakespeareprojektet än vad han ville att det skulle vara känt. Hans anteckningsbok 'Promus' kan betraktas som beviset för hans intima engagemang – tillsammans med de andra bevis som länkar honom till teateraktiviteterna i Gray's Inn och till Oxfords och Derbys affärer, som båda var djupt engagerade i teatern, med Ferdinando, William Stanleys äldre bror, även involverad med Marlowe och i de teatersällskap som övergick till Shakespeares. Kort sagt, de var alla inblandade, medan huvudmysteriet är Marlowe. Ingenting kan säkerställas om hans avsked. Om han skrev de sju pjäser som tillskrivs honom, om vilket det råder liten tvekan, så kan inte sannolikheten för att han även skrev hela Shakespeareproduktionen bortses ifrån. Ständigt dyker det upp Marlowereminscenser inte bara i senare Shakespearepjäser utan även i verk av 'John Webster' och andra. Jag lutar mot teorin att Bacon och Marlowe samarbetade i Oxfords efterföljd för att fullfölja dennes pionjärbete men under nödtvungen tystnad och total sekretess om saken, då ingen av dem kunde förekomma offentligt som pjäsförfattare, Bacon på grund av sin politiska ställning och Marlowe då han måste upprätthålla föreställningen om att han var en död poet och spela den rollen konsekvent intill slutet, för att alls kunna fortsätta sin skaldegärning och teatertjänst i det fördolda, med det ständiga hotet om avrättning inte bara av honom själv men även av hans vänner om han någonsin vågade framträda som sig själv. Bacon kunde bara backa upp det hela så länge han bibehöll sin tillräckligt höga ställning för att kunna beskydda verksamheten. Jonson hade inget emot att stå till tjänst med vad han kunde, eftersom det gav honom pengar i fickan.

Fyra försynt logiska frågor

1. Med så mycket litteratur skriven med så mycket tvivel väckt, med så många frågetecken och så många befogade invändningar mot möjligheten av Will Shakspeare som författaren till *The First Folio* framförda under de senaste 200 åren eller ända sedan man började forska seriöst i Shakespeare-fenomenet, hur kan någon mera ta det för givet att han ensam var författaren?

2. Med Marlowes författarskap obetvivlat, med sina sju dramer som definitivt bereder vägen för den fullt utvecklade Shakespeare-standard, med "Edward II" redan stöpt i den perfekta Shakespeare-formen, och med tidiga pjäser som "*Richard Duke of York*" redan innehållande allt vad som sedan "Henrik VI del 1" bjuder på, hur kan någon undgå att se Marlowe som den möjliga om inte troliga verkliga författaren till Shakespeare?

3. Då de faktiska dokument som berör Marlowes slut, alltså Baines angivarrapport till drottningens högsta styrande råd och likbesiktigaren Danbys rapport, där Baines ger Marlowe alla skäl till att försvinna, medan Danbyrapporten gör saken till ett mysterium genom alla dess skumma detaljer, hur kan någon undgå att se det hela som en grund och komplot för att låta Marlowe komma undan?

4. Och då han troligen verkligen kom undan, hur kan någon undgå att se det uppenbara att han troligen fortsatte skriva, medan, för att alls kunna tryckas och produceras, han måste låta sitt namn ersättas av ett annat?

Så här skulle det ha kunnat gå till. Nedanstående är ett försök till att fullborda ett pussel genom ett försök att rekonstruera de bitar som fattas. Bilden är inte helt klar, men i stort sett fattas bara nyanser till denna scenariorekonstruktion:

Teaterkonferensen

närvarande:

Earl Edward de Vere av Oxford
Francis Bacon
Christopher Marlowe
Ferdinando och
William Stanley, blivande earlar av Derby
samt
en inbjuden gäst

Konferensen äger rum i slutet av maj 1593.

Oxford Nå, hur ska vi nu åtgärda det här dilemmat? Själv vägrar jag befatta mig med saken.

Bacon Det var du som startade hela rörelsen, kusin. Du kan inte frita dig från ansvar.

Oxford Och vad fan skulle du trassla in dig i bråk med myndigheterna för, Chris? Du kunde ha haft allt på det torra och kunnat bära upp hela teaterruljansgen om du inte skaffat dig så gemena fiender.

Marlowe Det var de som bråkade med mig. Jag bad inte om duellen med Bradley. Jag bad inte om bråket i Flushing. Jag bad inte om ärkebiskop Whitgifts inkquisition.

Oxford Det gjorde du visst! Du skrev ju pamfletter mot hela den anglikanska kyrkan!

Marlowe Jag åkte aldrig fast. Ingen vet att det var jag.

Bacon Men din ateistiska föreläsning var ändå att gå farligt långt, Chris. Du visste mycket väl att ingen av någon myndighet i hela landet skulle ha tolererat någonting sådant, då alla myndigheter med kronan och drottningen högst beror med sin ställning helt på den kristna tron.

Marlowe Därför höll jag föreläsningen i smyg och bara inför betrodda.

Bacon Men du måste ha vetat att ryktet måste sprida sig.

Marlowe Är inte det hela vår verksamhet? Är inte allt vad vi skriver 'i smyg'? Har inte ni, Sir Edward, författat varenda pjäs och fått den uppförd i smyg och anonymt?

William Det är det som i mångt och mycket är vårt dilemma, att vi alltid är hänvisade med vår verksamhet till underjordens anonymitet. Men ett värre dilemma är att myndigheterna söker dig, Chris. Vi måste få dig ur farozonen på något sätt.

Ferdinando Han kan väl alltid fly upp till oss i Lancashire.

William Det räcker inte. Myndigheterna med Whitgift i spetsen vill mörda honom med kättaren, landsförrädaren och spionen John Penry.

Marlowe Som är oskyldig.

William Det hör inte hit. De ämnar hänga honom.

Marlowe Är det alldeles omöjligt att rycka honom undan galgen? Jag kände honom väl. Vi delade samma kritik mot kyrkan. Vi var studiekamrater. Jag uppskattade honom alltid.

William Jag beklagar, men det är helt omöjligt att rädda honom. Far har talat med både drottningen och Burghley. Whitgift kräver hans liv.

Ferdinando Vad sägs om följande idé. Låt oss ta hand om Penrys kropp efter hängningen och låta den passera som Marlowes. På så sätt kan vi lätt rycka Marlowe undan inkvisitionsfaran genom att få honom offentligt förklarad som död.

William Det är riskabelt. Ingen får sedan viska ett knyst om att han lever, och han kan aldrig mer bära sitt eget namn.

Bacon Vi får helt enkelt skydda honom och garantera hans säkerhet med vår totala tystnad.

Oxford Då återstår grundproblemet. Vad ska vi göra med alla pjäserna, om inte ens Marlowe längre kan uppbära dem med sitt namn? Mitt namn är uteslutet, liksom ert, Ferdinando och William, då vi är adelsmän. Bacon är i regeringen, så hans namn kan inte heller användas. Du var den perfekta pjäsförfattaren, Chris, och hade kunnat ta hand om alla våra pjäser och ge dem en klassisk status, och så går du och blir angiven för ateism och falskmynteri och homosexualitet och alla världens värsta brott bara för din frispråkighets och tankeskärpas skull av en av dina suspekta vänner inför rikets högsta myndighet! Från att ha varit vårt största hopp har du blivit en katastrof, Christopher Marlowe!

Bacon Ta det lugnt, kusin. Var inte så teatralisk. Du har hamnat i åtskilliga klämmor själv i dina dagar och därför ideligen förvisats från hovet. Du klarade dig bara för att du hörde till landets äldsta adel.

Oxford Men vi har ett problem att lösa! Vi kan inte fortsätta teaterverksamheten och dess fantastiska expansion och möjligheter utan ett enda författarnamn!

William Vi har Chapman.

Oxford Den stofilen! En mossig akademiker! Ingen tar honom på allvar som diktare. Han är bara översättare.

Bacon Jag har en helt annan idé. Jag råkar känna till en ung ambitiös teateramatör från landsbygden som flytt hemifrån från en betydligt äldre fru med för tidigt påkomna barn, tre stycken, och kommit till London för att göra sin lycka. Han är enkel men rättfram och en utmärkt deklamator. Jag har hört honom. Han skulle kunna ta på sig vilken roll som helst.

Ferdinando Du menar att i skydd av hans entusiasm som teaterapa skulle Marlowe kunna fortsätta skriva pjäser och arbeta vidare på de gamla?

Bacon Jag har provat saken noga och funnit den gångbar.

Oxford Vem är denne amatörskådespelare? Han får inte vara dum, han måste vara

absolut tillförlitlig och kunna genomföra den roll vi ålägger honom fullständigt konsekvent.

Bacon Han är pålitlig då han är en säker affärsman. Han kan hålla tyst.

William Vore det möjligt att träffa honom?

Bacon jag har bett honom komma hit för er bekantskap med honom om ni skulle önska det.

Ferdinando Du måste vara beredd att ge upp ditt namn, Chris, för att låta ett annat kunna föra pjäserna vidare.

Marlowe Vad är ett namn? Sir Walter Raleigh har konsekvent vägrat ge sitt namn åt något av vad han skrivit.

Oxford Han är inte ensam. Så har de flesta av oss gjort.

William Synd att han inte kunde vara här.

Bacon Han vet vad som pågår. Jag håller honom informerad.

Oxford Så får vi då träffa denna hemlighetsfulla hjälpare?

Bacon (*reser sig och går och öppnar en dörr*) Var så god, William Shakspeare.

(*Denne stiger in, en reslig man med klar blick och öppen panna, med en utstrålning av säkerhet, pålitlighet och hederlighet.*)

Oxford Så du är vår man. Vet du vad saken handlar om?

Will (*till Marlowe*) Era pjäser är enastående, Chris Marlowe, och jag beklagar att ni inte kan fortsätta er verksamhet. Jag lånar er gärna mitt namn, om det betyder att ni kan fortsätta skriva åt oss.

Marlowe Du ser ut som en så sällsynt person som jag skulle kunna samarbeta med och lita på.

Will Jag står till ert förfogande av tacksamhet för er konst.

Ferdinando Saken verkar vara klar.

William Ja, jag tror att vi har löst problemet.

Bacon Då är det bara att sätta planerna i verket och organisera övergången. Vi måste få drottningen med på noterna. Ni måste övertala er far, Ferdinando och William. Drottningen får fixa fram en lämplig likbesiktigare som får ombesörja formaliteterna. Marlowes död måste bli juridiskt vattentät.

Oxford Detta är en bättre intrig än någon av våra pjäser.

Bacon Det kanske blir en pjäs en dag.

Oxford Efter min död i så fall, och efter allas vår död. Vi ger Marlowe mandat att skriva alla pjäser utom den.

Bacon Vad sägs, Marlowe? Är du med?

Marlowe Självfallet.

Bacon Någon emot? Master Shakspeare?

Shakspeare Om bara pjäserna kan fortsätta produceras är jag säker på att företaget måste bli enbart framgångsrikt.

William Kan vi räkna med drottningen?

Oxford Hon älskar teatern. Hon vill inte förlora den.

Bacon Du har fullkomligt rätt, kusin. Ingen är säkrare som vår garant än drottningen, då teatern håller på att bli vår regerings främsta propagandainstrument.

Ferdinando Alltså är vi alla överens. Tack och lov för det! Du klarar dig, Marlowe. (*slår honom på axeln*) Du kan i mera lugn och ro än någonsin fortsätta på dramatiseringen av rosornas krig.

Marlowe Det är det enda jag begär: att få fortsätta dikta i fred.

Oxford Det är vi alla intresserade av att du gör.

Bacon Konferensen är avslutad.

(De bryter upp under hjärtliga och mera avslappnade former.)

Detta försök till rekonstruktion av hur Shakspeare etablerades grundar sig först och främst på det faktum, att Bacon var den enda av 'Shakespeare-kandidaterna' som hade förbindelser med familjen Shakspeare i Stratford.

Sir Fulke Greville (1554-1628)

Detta är definitivt en av nyckelfigurerna till Shakespearemysteriet. Han kom från närheten av Stratford och var något av en universalbegåvning, skicklig i allt, välskapt och med alla talanger både socialt, estetiskt, sportsligt och politiskt. Hans vänskap med drottningen lär ha varit stabil så länge hon levde, fastän han även hade kärleksförbindelser, framför allt med Mary Sidney, modern till de två earlar som "*The First Folio*" tillägnades, och syster till hans bästa vän Sir Philip Sidney. Han låg vid Cambridge och reste mycket omkring i Europa och värvade agenter åt Sir Francis Walsingham, främst Christopher Marlowe, han var en tapper soldat som slogs för Henrik IV av Navarra i slaget vid Coutras 1586, han var amiral och kommenderade drottning Elisabets största fartyg "*The Triumph*", han var en utomordentlig ryttare och utmärkte sig vid torneringar. Hans utbildning var juridisk, och han blev både domare, statsman och finansminister och dog som en av Englands rikaste män. Han gifte sig aldrig men var en stor samlare och trädgårdsarkitekt, han var en av entusiasterna bakom Amerikaprojektet, grundandet av kolonin Virginia 1585, tillsammans med Philip Sidney, Walter Raleigh och Francis Drake, och beskyddade ett antal vittra män, främst Samuel Daniel, Edmund Spenser, Ben Jonson, Francis Bacon och Giordano Bruno. I dennes viktigaste arbete, "Askonsdagssamtalen", där han framlägger sin uppfattning om fixstjärnorna som andra solar med solen och med andra världar som jorden, är Sir Fulke värd och centralgestalt. Hans litterära arbeten finns bevarade, och bland dem märks en levnadsbeskrivning över sin bästa vän Sir Philip Sidney och en bok om sin hemstad Stratford-upon-Avon, vars krönikör han var från 1606. Familjen hade bott där i trakten sedan 1497.

Vad har då detta att göra med Shakespeare? Kanske mera än man tror. Han gjorde aldrig själv anspråk på att ha skrivit Shakespeare, men han gjorde anspråk på att vara "Shakespeares mästare", alltså lärare och ledare. Grevilles page William Davenant kan ha varit Shaksperes oäkta son, många ansåg det, och även Shakspeare själv kan ha varit page hos Greville. Sir Fulke Greville formulerade uttryckligen sina anspråk som så, att han ville inte bli ihågkommen som något annat än som "Shakespeares mästare".

Däremot har andra försökt föra fram honom som Shakespearekandidat. En sådan möjlighet motsägs dock av hans enkannerliga hävdande, att han inte var mer än "Shakespeares mästare". Därmed förblir frågan vem som var Shakespeare, om det var Will Shakspeare från Stratford, den sig själv överlevande Christopher Marlowe, Bacon, Oxford eller Derby eller alla dessa eller några av dem – (Sir Fulke kände dem alla och nära –) mera öppen än någonsin.

Svar på kritik mot "Teaterkonferensen"

"Konferensen" var bara ämnad som en illustration av situationen. Jag tror aldrig för ett ögonblick att en sådan konferens någonsin ägde rum, MEN scenens personer

var definitivt involverade, och jag tror inte att deras inflytande eller betydelse för Shakespeareproduktionen kan överskattas.

Oxford var definitivt ute ur bilden vid tillfället, han hade resignerat från teater- och det offentliga livet, men A.D.Wraight hävdar att Oxford var producenten för Marlowes första pjäs, den förlorade "Skanderbeg". Dessutom har Oxford och Marlowe så många karaktärsegenskaper gemensamt, vilket också tyder på något inflytande från Oxford. De hade båda en speciell talang för att råka i klistret för ingenting, med att bara vara vad de var, och flera av karaktärerna hos Shakespeare är uppenbara porträtt av Oxford. William Stanley, den 6-e earlen av Derby, blev senare Oxfords svärson och förblev under hela sitt liv en hängiven teaterentusiast – det finns mycket som tyder på att han var en av de främsta krafterna bakom *the Lord Chamberlain's Men*, som bildades efter Marlowes avsked på resterna av dennes teatersällskap, medan hans pjäser hade producerats av Ferdinando Stanley, den 5-e earlen av Derby och Williams äldre bror. Så dessa bröder kan knappast fritas från misstanken att ha varit av avgörande vikt för Marlowe/Shakespeare-produktionen. (Ferdinando förgiftades våren 1594, vilket gav hans bror William ett klart motiv till att hålla en låg profil och synas så litet som möjligt. Han var en av Englands rikaste män och inte längre från tronen än James VI, som sedan fick den.) Bacon, slutligen, var Jonsons arbetsgivare med ett starkt teaterintresse från sina tidiga studieår som jurist vid *Gray's Inn* intill slutet av sin karriär, han var Oxfords kusin och skötte både dennes och Stanleys (Derbys) affärer, plus att hans bror Anthony Bacon var intimt verksam som agent tillsammans med Marlowe i Frankrike hos Henrik IV. Det är nästan omöjligt att inte ta för givet att Francis vidmakthöll denna kontakt och relation efter sin broders bortgång som en central nyckelperson i Englands underrättelseväsen. Kort sagt, de var otvivelaktigt alla engagerade i Marlowes fall med sina intensiva intressen i teatern. Dessutom hade Marlowes flykt, liksom alla teatraliska iscensättningar, aldrig kunnat åstadkommas utan ett intensivt och väl fungerande lagarbete, i vilket utan tvivel Sir Thomas Walsingham, William Burghley (premiärministern), Francis Bacon, drottningen och troligen även bröderna Stanley med sin far sittandes vid drottningens sida i det högsta beslutande rådet, var involverade och förblev involverade.

Så fastän den konstruerade scenen knappast kan ha ägt rum i verkligheten, så försiggick mycket bakom kulisserna, och vad jag har försökt göra är att helt enkelt koncentrera de troliga diskussionerna, intrigerna och problemdebatterna i en överskådlig scen, bara för att belysa situationen, vad den krävde, dess lösning och dess resultat.

Upprop till uppror

The Shakespeare Authorship Coalition (SAC) med webb-adressen www.DoubtAboutWill.org har på nätet publicerat ett upprop som vem som helst kan underskriva och därmed bidra till den ökande floden av debattinlägg som ifrågasätter Shaksperes från Stratford författarskap. Här är en reviderad översättning av huvudpunkterna:

"Hur kunde William Shakspere från Stratford vara författaren 'Shakespeare' utan att lämna efter sig något bevis om detta från sin livstid? Och varför är olikheterna så enorma i den påstådda författarens liv och innehållet i hans verk? Här är några av de många som uttryckt tvivel angående författarens påstådda identitet:

Mark Twain

Henry James
Walt Whitman
Charles Dickens
Ralph Waldo Emerson
Orson Welles
Leslie Howard
Charlie Chaplin
Sir John Gielgud
Sigmund Freud
John Galsworthy

Bland nu levande berömdheter är tvivlarna många fler bland ledande skådespelare och scholärer. Brunel-universitetet i västra London och Concordia-universitetet i Portland, Oregon, erbjuder nu examina i ämnet upphovsmannafrågan.

Många tror att herr Shakspere från Stratford gjorde anspråk på att ha skrivit verken. Det gjorde han aldrig. Antagandet att han var författaren stödjer sig huvudsakligen på *The First Folio*, samlingsvolymen av verken, som publicerades 1623 sju år efter hans död. Emellertid finns det inget stöd för detta antagande i något dokument under hans levnad.

Det finns fyra huvudgrunder för antagandet att herr Shakspere var skalden William Shakespeare (ofta skrivet "Shake-speare"). Namnet förekom på titelsidan av många av de pjäser och dikter som publicerades under hans levnad, Ben Jonson skrev en nyckelfras i *The First Folio* där han refererade till skalden som "den sköna svanen från Avon", och Leonard Digges hänvisar till "ditt Stratford monument". Ävenledes utpekar skådespelarna Heminge och Condell, som är ihågkomna i hans testamente, honom som författaren. Dessutom indikerar bysten och inskriften på hans gravmonument i Stratford att han varit författare. Dessa fyra grunder verkar ytligt utgöra en från början slutgiltig bevisning för att han var författaren, medan i själva verket varenda en av dem erbjuder problem.

1. Det är inte alldeles säkert att namnet tryckt på titelsidorna måste vara herr Shaksperes. Hans efternamn stavades på mångahanda sätt även efter att verken hade publicerats. I dess tryckta form stavades alltid namnet "Shakespeare" men ofta med bindelstreck, "Shake-speare", vilket var ovanligt på den tiden. Forskarna har inget entydigt svar på varför det avdelades. I alla andra sammanhang var herr Shaksperes namn aldrig avdelat, som i hans affärsdokument från Stratford. I hans dopattest liksom på hans monument stavas namnet utan "e" efter "k" ("Shakspere") liksom i tre av hans underskrifter i sitt testamente, medan två andra är stavade "Shackspeare" och den sista "Shakspeare". En del tror att det uttalades med ett kort "a", som i schack, som det oftast stavades.

2. *The First Folio* utpekar visserligen Shakspere som författaren, men det är mycket ovanligt att en så stor författares identitet skulle vara helt beroende av bevis som tillkommit postumt. Varken Ben Jonson eller Leonard Digges skrev någonsin någon personlig referens till herr Shakspere medan han levde. Inte förrän han dog refererade Jonson till "Shakespeare" men då bara som skådespelare. Förutom sina två korta referenser ger varken Jonson eller Digges någon identifikationsinformation, inga datum om födelse och bortgång eller namn på familjemedlemmar och inga historier från hans liv. Utan några fakta om individen ger de oss superlativer om författaren men ingenting om mannen.

3. Den kanske starkaste länken till herr Shakspere utgörs av skådespelarna Heminges och Condells vittnesbörd. Ingen av dem var författare, och ett antal forskare betvivlar att de skrev vad som är signerat med deras namn. En del anser att

deras bidrag till Folion låter som försäljningsargument ämnade att inbjuda osäkra läsare till att köpa boken. Konservativa lärda låter sig inte bekymras av bristen på belägg, av obefintliga fakta, av tvetydigheter, tillgjordhet och herr Shaksperes kollegers oklara roller. Skeptiker undrar varför Folion inte är mera rakt på sak och varför det uppstod en sådan uppsjö av eulogier först efter sju års tystnad efter hans död.

4. Stratfordmonumentet avbildar definitivt en författare, men det gjorde det inte när det avtäcktes i början av 1600-talet. En skiss av monumentet utförd 1634 avbildar en man med hängande mustascher som håller i en säck med bomull eller mjöl men inte någon penna eller något papper och ingenting att skriva på som i dagens monument. Rapporter visar att monumentet "reparerades". Tydligt omarbetades bysten till att bli en författares. Monumentets underliga inskription säger inte att herr Shakspeare var författaren Shakespeare. För vem som helst som levde i Stratford och som kan ha känt honom tyder inte monumentet på något sådant. Det varken nämner eller citerar något från verken, och det nämner inte något om poesi, pjäser, skådespeleri eller teater. De flesta konservativa biografer har litet att säga om inskriptionen, och några beskriver den till och med som gåtfull. Andra inskriptioner över andra författare från den tiden identifierar dem klart som författare, så varför inte även herr Shaksperes?

Om fallet för övrigt var klart skulle problemen i dessa fyra punkter knappast ha någon betydelse. Tyvärr dock när man blickar längre finner man inget samtida bevis alls för att han alls var någon författare, ännu mindre att han var skalden William Shakespeare. Tvärtom verkar mycket av samtida bevis snarare motsäga det. Det finns några stora författare som vi inte vet någonting alls om, som Homeros, men det finns bara en stor författare som, ju mer vi får veta om honom, desto mindre visar sig som författare. Hur är detta möjligt med en författare som Shakespeare?

Det har aldrig påträffats en enda pjäs, en enda dikt eller ett enda autentiskt brev av herr Shakspeare. Han pendlade mellan Stratford och London, en situation som borde ha föranlett någon korrespondens. Tidiga forskare väntade sig att åtminstone någon korrespondens skulle ha överlevt. Ändå är det enda vi har av hans egen hand sex ostadiga signaturer under juridiska dokument, tre av dem i hans testamente. Om dessa signaturer verkligen är hans avslöjar de att herr Shakspeare hade svårt för att skriva sitt eget namn. En del dokumentexperter betvivlar till och med att de verkligen är hans och misstänker att de sattes dit av lagens tjänare. Ett brev till herr Shakspeare har överlevt. Det ber om ett lån, det levererades aldrig, och det öppnades aldrig.

Hans detaljerade testamente, som blivit berömt för donationen av "den näst bästa sängen till hustrun med möblemanget" är inte i Shakespeares språk och nämner inga böcker, inga dikter, inga pjäser eller något litterärt gods över huvud taget. Ej heller nämner det några musikinstrument trots skaldens påtagliga intima musikkunskap. Han skänkte tre ringar till tre medskådepelare (infogat i efterhand, vilket tyder på efterklokhet,) men ingenting till någon författare. Skådespelarnas namn binder honom till teatern, men ingenting antyder någon skrivande karriär. Varför nämns inte Richard Field av Stratford, som med att trycka de episka dikterna först gjorde Shakespeares namn berömt? Om herr Shakspeare var ryktbar som William "Shakespeare", varför stavades hans namn annorlunda i testamentet? Döende personer är normalt mycket medvetna om och nogräknade med vad de gjort sig kända för. Varför icke denne man?

Herr Shakspeare växte upp i en analfabetisk miljö i den avlägsna bondebyn Stratford-upon-Avon. Det finns inga uppgifter om att han alls skulle ha rört på sig under sina år av mognad eller att han någonsin lämnat England. Hans föräldrar signerade dokument med bomärke, och ingen av hans döttrar var skrivkunnig. Det

existerar en signatur av dottern Susanna, men den antyder inte mer än användbarhet till nöds. Den yngre dottern Judith markerade sitt namn två gånger med bomärke för att bevittna en grannes dokument. Herr Shakspeare kan ha gått i Stratfords skola, men det finns inget belägg för detta. Rullorna från Englands två universitet vid den tiden finns bevarade, men inget av dem upptar honom. De flesta konservativa forskare gör inga anspråk på att han någonsin låg vid något universitet hemma eller utomlands.

Några menar att Stratfords skola borde ha kunnat förse honom med alla de kunskaper som behövdes för ett så brett författarskap. Detta är inte troligt. Verken påvisar djupa kunskaper i juridik, filosofi, klassisk litteratur, antik och modern historia, matematik, astronomi, konst, musik, medicin, trädgårdsodling, heraldik, militär och marin terminologi och taktik, adelsetikett, brittiskt, franskt och italienskt hovliv, Italien, samt aristokratiska nöjen som falkenering, ryttarsport och kunglig tennis. Ingenting av det vi vet om herr Shakspeare antyder något av detta. Mycket av den kunskap som avslöjas i pjäserna var exklusiv för överklassen, och ändå finns inget belägg för att herr Shakspeare någonsin hade något med den att göra utom högst tillfälligt. Verken har som källor myriader av antika och moderna skrifter inklusive arbeten på franska, italienska, spanska, latin och grekiska som ännu inte översatts till engelska. Hur herr Shakspeare kunnat förvärva kunskaperna ur dessa källor är ett mysterium.

Luckan mellan herr Shaksperes ungdom i Stratford och den första uppgiften om honom i London är känd som "de förlorade åren". Bortsett från några kyrkliga uppgifter kan tjugoåttio år av hans liv betraktas som förlorade. De lärde vet ingenting om hur han förvärvade de djupa och breda kunskaper som verken avslöjar. Detta betyder ingalunda att en ofrälse till och med i den stela hierarkiska sociala strukturen i Elisabets England inte på något sätt hade kunnat förvärva dem, men kunde det ha skett utan att det uppstått ett enda spår därav? Konservativa scholarer förklarar miraklet med hans medfödda "geni", men även ett geni måste på något sätt skaffa sig kunskap. Böcker var dyra och svåra att komma över på den tiden utom vid universitet eller privata bibliotek. Det har aldrig påfunnits att herr Shakspeare någonsin hade någon bok. Akademiska experter på det här med geni finner föga grund för att tro att herr Shakspeare var något sådant.

Det finns inga uppgifter om att herr Shakspeare någonsin fick något betalt eller åtnjöt något mecenatskap för sitt skrivande. Efter att ha tillägnat sina första två dikter till earlen av Southampton undslapp han sig inga fler dedikationer. Varför skulle en författare motiverad av vinstbegär, vilket tydligt framgår att herr Shakspeare var, inte eftertrakta något mecenatskap? En del lärde menar att earlen av Southampton var hans sponsor, men det finns ingen uppgift om att de ens någonsin träffades. En ordvändning i en av hans dedikationer ("den försäkring jag har om er förbindliga inställning...") tyder på att de inte gjorde det. Inte endast underlät andra författares sponsorer att ta sig an honom, de inte ens kommenterade honom. Fram till 1623 indikerade ingen av dem som kommenterade honom att de kände honom. Shakespeare författaren skrev inga uppskattande verser till någon, och ingen skrev några till honom medan han levde.

I motsats till den populära uppfattningen att författaren blev en framstående kändis framgår det att han aldrig någonsin vände sig till offentligheten direkt, varken personligen eller skriftligt (utom i de två dedikationerna); det finns ingen uppgift om att drottning Elisabet eller Jakob I någonsin mötte honom eller uttalade eller skrev hans namn. Inte ens efter att en av hans pjäser uppförts i samband med Essexupproret nämndes hans namn. Nästan ensam bland elisabetanska skalders var Shakespeare tyst efter drottning Elisabets död. Under Jakob I:s tidiga regering visar

uppgifter att Shakspeare var i Stratford medan hans pjäser spelades i London för hovet. Varför deltog den populära pjäsförfattaren och ledande skådespelaren för kungens teatersällskap inte i sådana evenemang?

Det saknas minsann inte dokumentering av herr Shakspeare; det finns närmare sjuttio dokumentationer, men ingen rör det litterära. De belyser en affärsman från Stratford och en teaterföretagare och ibland en sekundär aktör. Några uppgifter belyser att han var skattesmitare, och det visar sig att han hamstrade säd under pågående hungersnöd. En viss William Wayte, som tydligen kände sig hotad av honom, sökte "garantier om fred för William Shakspeare". Han stämde folk för små affärsangelägenheter men hade aldrig någon invändning mot pirattryckningar av pjäserna. De konservativa finner ingenting ovanligt i bristen på dokumentation rörande herr Shaksperes tydliga karriär, men han är den enda författaren från den tiden som antages ha varit författare utan något samtida bevis för någon karriär som sådan.

Ännu märkligare är att denna antaget flitiga författare tycks ha dragit sig tillbaka i övre fyrtioårsåldern med alla sinnen och sin handlingskraft i behåll och återvänt till samma landsortshåla som han kom från för att aldrig mer skriva något skådespel, någon dikt eller något brev. Det finns ingen uppgift om att han någonsin satte upp någon pjäs i Stratford eller att någon av medborgarna i hans stad såg honom som poet. Flera som kände honom eller visste vem han var tycks inte ha associerat honom med skalden, inklusive hans svärson doktor John Hall, poeten Michael Drayton och den framstående historikern William Camden. Ingen, alla hans litterära kolleger medräknade, betraktade herr Shakspeare någonsin som en författare under hans livstid, och när han dog 1616 tycks ingen ha noterat det. Inte med så mycket som en bokstav nämns skaldens bortgång någonstans. Om herr Shakspeare var Shakespeare, så borde väl någon uppgift från 1616 ha omnämnt hans död. Inte ens Heminge, Condell eller Richard Burbage, som han ihågkommer i sitt testamente, har lämnat någon reaktion. Inte heller skyndade någon av dem som ägde rättigheter i hans tidigare publikationer till att komma med nytryckningar.

De lärde har funnit få, mestadels tvivelaktiga föreningspunkter mellan den påstådda författarens liv och verken. Varför handlar praktiskt taget samtliga pjäser om överklassen, och hur lärde sig författaren deras sätt? Varför äger bara en av pjäserna rum i det elisabetanska och jakobitiska England? Varför handlar så många om Italien? Hur blev han så nära bekant med allt det italienska, så att till och med de minsta detaljer i dessa pjäser stämmer? Varför nämner han aldrig Stratford eller skriver han någonsin en pjäs som berör hans eget liv? Varför nämner han aldrig sin 11-årige sons död, fast han utgjuter sitt hjärta så hämningslöst i sonetterna? En del av motsägelserna kanske kunde bortförklaras om man tar dem var för sig, men de är så många! Efter decennier av forskning skrev Sam Schoenbaum, en av de mest citerade Shakespearebiograferna: "Kanske måste vi ge upp hoppet om att någonsin kunna överbrygga den djupa klyftan mellan sublimiteten i skaldskapet och den världsliga dokumentationens inkonsekvenser."

Slutligen fann professorn i historia Hugh R. Trevor-Roper vid Oxfords universitet Shakespeares otillgänglighet "förintande och nästan otrolig — han levde trots allt i den engelska renässansens fullaste dagsljus under den väl dokumenterade perioden av drottning Elisabets och kung Jakobs regeringar och har sedan sin bortgång utsatts för den gedignaste offensiv av organiserad forskning som någonsin riktats mot en enskild person. Och ändå förblir denne den störste av engelsmän efter denna oerhörda inkquisition så mycket ett mysterium att till och med hans identitet fortfarande kan betvivlas."

Vi som skriver under denna deklaration gör inga anspråk på att veta vad som hände, vem som skrev verken eller ens att herr Shakspeare absolut inte gjorde det. Allt vi hävdar är att det finns skäl till tvivel och att det bör ges rum för andra möjligheter. Om författare och tänkare av sådan status som Henry James, Ralph Waldo Emerson, Walt Whitman, Mark Twain och så många andra har uttryckt tvivel om att herr William Shakspeare från Stratford skrev de verk som attribueras honom, varför skall det då ens vara nödvändigt att framhålla att det finns tvivel? Att tvivel finns är ett empiriskt ovederläggligt faktum, berättigat tvivel uttryckt av mycket trovärdiga människor. Man kan ha olika åsikter om värdet av de bevis som stöder herr Shakspeare, men det är absolut inte trovärdigt av någon att år 2007 hävda att det inte finns något tvivel om saken.

Därför förklarar vi, som skriver våra namn under detta, att William Shakespeares identitet hädanefter i den akademiska världen bör betraktas som ett legitimt ämne för forskning och publicering och ett lämpligt ämne för diskussion och instruktion i klassrummen."

"Hos de största genierna kommer alltid ett ursprung från de enklaste förhållanden fram, men ingen kan finna ett spår av något sådant hos Shakespeare. Jag bryr mig inte om vem som skrev Shakespeare, men jag finner det föga sannolikt att det var pojken från Stratford. Vem som än skrev dem hade han en aristokratisk läggning."

– Charles Chaplin

"Jag känner mig nästan förföljd av övertygelsen att den gudomlige William är det största och mest framgångsrika bedrägeri som någonsin en beskedlig värld blivit utsatt för."

– Henry James

Senaste nytt i Shakespearedebatten (96)

Ur John Heminges och Henry Condells förord "Till läsarna" i "The First Folio":
"...alla böckers öden är beroende av er förmåga, och inte bara huvudets utan plånbokens. Boken är nu i tryck, och ni har rätt att läsa och bedöma den. Gör så, men köp den först. Det är vad som bäst rekommenderar en bok, säger bokhandlaren, att den köps. Sedan, hur beskaffade ni än är i huvudet, hur kloka ni än är, så handla därefter, och spara inte. Värdesätt till en tjugofemöring, en femtioöring, till en enkrona eller högre, tills ni når rätt värde, och var välkomna. Men vad ni än gör, så Köp."

Detta kan inte missförstås. Det är klart försäljningsspråk och marknadsföring och ingenting annat, och deras budskap genljuder i flera av de andra bidragen till Förordet. Därtill kommer de märkliga bidragen från Hugh Holland, Leonard Digges och John Mabbe från universiteten i Oxford och Cambridge. Vad hade de med Shakespeare att göra, som aldrig låg vid något universitet? Tydligen anlätades de för att höja bokens attraktionskraft och för dess marknadsföring, som en sorts akademisk vidimering. Ben Jonsons berömda lovprisningsdikt stämmer in i samma

toner med beskrivningen av Shakespeare som en svan, men den engelska svanen (knölsvanen) är stum och heter på engelska 'mute swan'. Även under Shaksperes levnad utmärkte sig Jonson för dunkla häntydingar på Shakspere, i 'Every Man out of his Humour' beskrivs han som en fåfång opportunist, och Jonson skrev om Shakspere medan han levde:

"Hans laster uppvägdes av hans dygder, och det fanns alltid mer i honom värt att prisa än vad som måste förlåtas."

Summan av Jonsons smickrande lovprisningsdikt i Förordet går också ut på att göra reklam för boken, och han var känd för att skriva vilka lovprisningsdikter som helst till vem som helst om han fick betalt för det. Det hade varit omöjligt att till exempel låta Bacons eller Marlowes namn få förekomma i boken, då den i så fall inte kunnat sälja: Marlowe var ju offentligt dödförklarad och stämplad som "homosexuell ateist och falskmyntare", ett omöjligt rykte i dåtidens samhälle att gå omkring med levande, och Bacon var fullständigt vanärad efter att ha störtats som landets ledande statsman genom en iscensatt komplott mot honom med korruptionsanklagelser som verktyg. De oklara för att inte säga suspekta omständigheterna kring Marlowes förmodade död inklusive ett övertydligt motiv för honom att rymma fältet gör det omöjligt att ignorera möjligheten att han kan ha fortsatt med sin verksamhet som diktare och agent åt regeringen mera inkognito under jorden. Han samarbetade med Anthony Bacon (homosexuell) i Frankrike fram till Sir Francis Walsinghams död 1590, varefter Anthony hemkallades för att fortsätta verksamheten med de internationella kontakterna med sin bror Francis. I St. Albans inte långt från Francis Bacons hem har vi den mystiska Shakespeare-kopplingen i krogen *White Hart Inn* genom den väldiga målningen som illustrerar Shakespearedikten 'Venus och Adonis' som täcker tre av dess väggar och är något av det bästa i konstvåg som finns från den tiden utanför högaristokratins herresäten. Målningen visar diktens dödsscen och uppbär Bacons vapen, som om han beställt den. Låt oss heller inte glömma hans anteckningsbok 'Promus' från samma tid fullspäckad med Shakespearecitater från ännu icke publicerade pjäser. Vid tiden för 'The First Folio' 1623 stod Ben Jonson i nära kontakt med Francis Bacon, som då var helt avskuren från samhället. Bacon-Shakespeare-kopplingen kan bara inte ignoreras. Det är uppenbart att "Shakespeare" hade sitt ursprung i familjen Sidney-Walsingham-Oxford-Bacon-Derby med gudfäder som Sir Fulke Greville, Giordano Bruno, Sir Walter Raleigh, earlen av Northumberland, astronomen Thomas Harriot och andra fritänkare. Marlowe tillhörde den kretsen. Det finns intet spår av någon koppling från Will Shakspere till den kretsen.

Kort sagt, det föreligger ett Shakespearemysterium. Att utesluta alla andra möjligheter än Stratfordmannen som Shakespearediktningens förklaring är att ignorera mysteriet. Vi beklagar alla som inte kan se det.

Mary Sidneys roll i det hela.

Av de olika alternativa kandidaterna som föreslagits till Shakespeares författarskap är två damer. Den ena är drottning Elisabet, vars oöverskådliga betydelse för hela den elisabetanska litteraturen inte kan överskattas, och den andra är Mary Sidney, bror till Sir Philip Sidney och mor till de båda earlar som "*The First Folio*" tillägnades. Det märkliga är, att allt vad man känner till om henne passar som hand i handske in i författarskapet Shakespeare – hon är den tidens mest framstående, högst utbildade och mest motiverade skribent med hundratals referenser till

Shakespeares arbetens källor, och hennes kärleksliv passar exakt in i sonetterna. Emedan hon var kvinna var det dock inte tillåtet för henne att skriva skådespel för teatrarna. Alltså hade hon ett uppenbart skäl att dölja sin identitet, om hon gjorde det.

Här är några av hennes egenskaper som passar som bäst med den personlighet som framgår av verken:

1. Hon var en exceptionellt begåvad renässanskvinna, lika mångkunnig som drottningen när det gällde språk, sport, musik, matematik och läkarvetenskap. Hon kände personligen John Dee, studerade symbolisk geometri och alkemi och skrev kodade brev till vänner, där koden var musik.

2. Liksom Bacon hade hon litterära ambitioner för England. Hon fullbordade och publicerade sin bror Philip Sidneys diktverk, hon var centralpunkten för den viktigaste litterära kulturcirkeln i hela Englands historia, Wiltongruppen, och hon hade uppenbart och direkt inflytande över även utomstående diktare som John Donne och John Milton.

3. Hon var den första kvinna som någonsin publicerade ett engelskt skådespel, ett originellt dramatiskt verk på vers, och som inte bad om ursäkt för att ha publicerat det.

4. Forskare har funnit påtagliga band hos henne till Shakespeares sonetter och till skådespelen i "*The First Folio*", som har använt sig av hennes verk som källor.

Hennes bror Philip Sidney är ju den som skapar den Shakespeareska sonetten, och hon är centralgestalten i den familj (omfattande Oxford, Bacon, Walsingham, Derby och Wriothesley) som Shakespeareverken utgått ifrån. Alla betydande författare från den tiden står i nära förbindelse med henne: Bacon, Marlowe, Oxford, Spenser, Lyly, Monday, Chapman, – alla utom William Shakspeare.

Argument mot att hon verkligen skulle vara Shakespeares författare själv är främst dessa verks ibland alltför påtagligt maskulina natur, exempelvis pjäser som Othello, Macbeth och Kung Lear. Man har funnit det svårt att koppla samman Othellos svartsjukas raseri och de extrema grymheterna i Macbeth och Kung Lear med en kvinna. Därjämte har man närmare analyserat Shakespeares märkliga förhållande till modersrollen i sina pjäser. Nästan alla hans mödrar är så gott som omänskliga. Hamlets moder gifter efter en månad om sig med sin makes mördare. Richard III:s moder är en beräknande maktmanipulator utan kvinnliga egenskaper. Den enda moderliga, hederliga och mänskliga modern hos Shakespeare är egentligen Macduffs hustru i Macbeth, som pjäsförfattaren utsätter för den grymmaste behandling som någon kvinna i hans pjäser får uppleva: hennes barn slaktas inför hennes ögon, och själv blir hon slaktad även. Detta ger freudianer en märklig inblick i författarens förhållande till moderskapet. Macduff själv, som besegrar Macbeth och återställer ordningen i dramat, är en man "icke av kvinna född". Endast detta ger honom makt att besegra Macbeth. Här finns många gåtfulla frågor att utforska.

Emellertid är alla tämligen överens om följande: Mary Sidney *skapade* en litterär rörelse. Vi skulle aldrig ha fått den elisabetanska litterära Shakespeareskörden utan henne. Hon finns med överallt hos Shakespeare.

Stephen Marlowes synpunkter

Denne originelle amerikanske författare skrev mest under pseudonymer, liksom B. Traven, en annan äventyrlig skribent av liknande sort, av vilka några var Ellery Queen, Andrew Frazer, Darius John Granger, C. H. Thames, Stephen Wilder, Jason Ridgway och Adam Chase. Hans hjälte hette Chester Drum och var ständigt på

resande fot över världen, (såsom författaren själv även synes ha varit,) där han synes ständigt ha råkat ut för hemlighetsfulla mordkomplotter. Det är möjligt att författaren befann sig under Christopher Marlowes inflytande när han till slut bestämde sig för att lagligt byta namn till Stephen Marlowe. Hans verkliga namn synes ha varit Milton Lesser, ("Den mindre Milton",) född i Brooklyn 7 augusti 1928. Han gick bort nu i februari i sitt 80-e levnadsår efter att ha bott en stor del av sitt liv i Spanien, där han synes ha skrivit sina två viktigaste verk: "Kristoffer Kolumbus hemliga dagbok" och "Miguel de Cervantes död och liv".

Båda är kvalificerade fingerade självbiografier, som dock skvallrar om decennier av forskningsarbete. Ingenting i dessa båda ytterst underhållande och nästan övervägande genialiskt skrivna "självbiografier" kan direkt påvisas vara lögn. Kolumbusboken är säkerligen den roligaste Kolumbusbok som någonsin skrivits (och det har skrivits tusentals), och Miguel de Cervantes-boken kommer inte långt efter.

I denna förekommer både Marlowe och Shakespeare. Han framlägger den intressanta tanken, att Richard Baines angivelse inför kronans högsta råd mot Marlowe för ateism, homosexualism och falskmynteri bland mycket annat, kort sagt, alla den tidens värsta tänkbara brott, i själva verket skrevs eller dikterades av Marlowe själv, för att ge honom en anledning till att rymma fältet och bli kvitt sina plikter vid hovet som agent hos Walsinghams och Bacons och slippa bli ansatt av de lokala inkvisitorerna med ärkebiskop Whitgift i spetsen. Detta verkar i själva verket troligt, då stilen i Baines angivelse erinrar väldigt mycket om Marlowe. Man vet inte om resultatet av denna angivelse faktiskt blev avgörande för regeringen att skrida till handling mot Marlowes fritänkerier, men troligen blev den det inte, då man till och med vet, att premiärminister Burleigh "skrev om" angivelsen innan den kom inför drottningens ögon.

Stephen Marlowe kom ut med sin roman redan 1991, alltså långt innan John Michells bok kom ut om den totala utredningen och presentationen av alla de alternativa Shakespearekandidaterna och deras argument, och innan A.D.Wraight presenterade sin bok om Shakespearesonetternas problematik med Marlowes fall som den enda lösningen till alla sonetternas olika enskilda mysterier. Fyra år före dessa är alltså Stephen Marlowe övertygad om att Christopher Marlowe själv iscensatte sitt försvinnande, själv förberedde detta genom den dikterade angivelsen och sedan fortsatte operera på egen hand som självständig agent i fullständig säkerhet som förklarad död utan att besväras av dumma inkvisitorer och puritaner.

William Shakspeare förekommer också i romanen som en sympatisk sekundär figur som gör vad som åläggs honom och ingenting annat. Han tar hand om andras skådespel utan att fråga varifrån de kommer eller vem som har skrivit dem. Han spelar rollen av en lydig trotjänare som egentligen bara bryr sig om att göra så gott han kan när det gäller att tjäna sitt levebröd, och han har ingen aning om det rykte som väntar honom.

Stephen Marlowe skrev också en liknande biografi över Edgar Allan Poe, men den har vi ännu inte kommit över.

Vidare:

"Det så kallade 'beviset för att Shakspeare skrev Shakespeare' bevisar som högst att Shakspeare var involverad i Shakespeareverken, medan indicierna med överväldigande tydlighet tyder på att han inte var den enda författaren. Sannolikheten inkluderar ett antal andra medförfattare och medredaktörer samt inflytande från föregångare och sponsorer, som Oxford och Derby (utan att något bevis föreligger att de skrev någonting av slutresultatet,) Bacon (som huvudsakligen ett slags överintressent med

ett lika starkt intresse och engagemang i teatern som Oxford och Derby och troligen involverad i dess mera kvalificerade produktioner, troligen som medredaktör i slutupplagan tillsammans med Ben Jonson, Heminge och Condell,) vidare troligen Heywood, Chapman, Lyly samt ett oöverskådligt antal andra, men Marlowe säkrast av alla, då undersökningen och utredningen av alla detaljer kring hans påstådda död tyder på sannolikheten att den var fingerad och att han således överlevde den, vilket lämnar alla möjligheter öppna för att han kan ha fortsatt skriva pjäser ända fram till 1641, när Derby dog och samtliga teatrar stängdes av Puritanerna, de självutnämnda dödsfienderna till Marlowe och Teatern."

Shakespearedebatten avslutad?

De senaste pusselbitarna:

Några dåliga *quarto*-upplagor publicerade på måfå under olika namn som Shakespeare och Shakspeare kan knappast betraktas som slutgiltigt bevis för Will Shaksperes ensamrätt som författare till hela *the First Folio*, i synnerhet när man beaktar att även andra sämre pjäser publicerades under samma namn.

Vad som framgår tydligt är att hjärnan bakom Shakespeares verk var av någon komplexitet, som kräver en viss utveckling och erfarenhet för att nå fram till en sådan mognad. Man finner ingenting sådant i Will Shaksperes bakgrund, medan man ser en möjlig förklaring i den utveckling som Marlowes experimentella skådespel företer, där ingen pjäs är den andra lik, tills han når en fullödig polyfon form i "Edward II", vilken form sedan återfinns i alla skådespel under namnet Shakespeare. Will Shakspeare som namn dyker inte upp i London förrän 1592. Före det existerar ingenting och allra minst något enda skrivet ord om eller av honom.

Alla italienska forskare är överens om att Shakespeare måste ha tillbringat längre perioder i Italien. Ingenting av det finns i Shaksperes liv. Produktionen genomsyras av världsvana och nära kännedom om kontinentala förhållanden och skådeplatser. Det finns intet spår av någon internationalism i Will Shaksperes liv. Oxfords och Marlowes liv är fulla därav. Det finns ingenting som antyder att Will Shakspeare någonsin var i närheten av Henrik IV:s hov i Navarra, som "Kärt besvär förgäves" så övertydligt visar en så nära förtrogenhet med, medan både Derby och Marlowe var där.

De 154 sonetterna berättar en mystifik historia om personlig katastrof, förnedring och vanära, medan man inte finner ett spår av sådana intriger i Will Shaksperes liv, medan Oxfords och Marlowes svämmar över av dem.

Att hävda Shaksperes namn under dåliga *quarto*-utgåvor och andra publikationer långt efter hans död som bevis för Will Shaksperes exklusiva författarskap till samlingen *the First Folio* kan inte möta annat än protester från varje analytiskt sinne med någon kritisk förmåga alls. Det erfordras psykologi för att lösa Shakespearemysteriet. Ren formalism räcker inte.

Och skulle verkligen Marlowe efter verk som Tamburlaine, Doktor Faustus och Edward II vid 29 års ålder nöja sig därmed och inte gå vidare med ett sådant intensivt teaterengagemang om han hade möjlighet? Märk väl, att perioden utmärks av genomgående slarv beträffande upphovsrätter. Philip Sidney och Walter Raleigh satte aldrig sina namn under sina verk, och stilistiska undersökningar av Shakespeareverken spårar ett antal olika författare och stilar. Will Shaksperes monopol som den enda möjliga författaren till hela *the First Folio* är för länge sedan förbi såsom vetenskapligt ohållbart.

De faktiska Shakespearedokument som finns avslöjar honom bara som affärsman och skådespelare. Uppgifterna om honom som diktare finns bara i andra hand, och det är troligt att Davis, Digges och Meres, som gett dessa uppgifter, inte kände honom. När de 36 skådespelen i *the First Folio* publicerades nämndes deras bakgrundshistoria med inte ett ord, fastän det var väl känt att dramer som Kung Lear och Hamlet framfördes på 80-talet långt innan Shakspeare kom till stan. Allt vi vet om hans "okända år" är att han hade familj med tre barn i Stratford att försörja, vilka han troligen var upptagen med att försörja. En familj kräver en familjeförsörjare. Hans tre barn föddes 1582-85, och när han första gången framträder som namn i London är hans äldsta dotter bara 10 år. Det finns ingenting som tyder på att han inte var hemma och försörjde dem ända fram till 1592, medan hela Shakespeares internationella verklighetsbakgrund inklusive språk, geografisk förtrogenhet och insikter i olika mentaliteter snarare står att finna hos Oxford, Marlowe och bröderna Bacon.

Mycket tyder på att dramat i Deptford med Marlowes officiella död som slutresultat var en iscensättning av honom själv och hans sista stora teaterexperiment. Marlowe hörde tillsammans med Raleigh, bröderna Bacon, astronomen Thomas Harriot, den lärde earlen av Northumberland, Oxford och familjen Walsingham till Wiltongruppen, vars kärna var Sir Philip Sidney, uppfinnaren av den shakespeareska sonetten, och hans vittra syster Mary, modern till de båda earlar som *the First Folio* tillägnades. Sir Philip var jämte Sir Fulke Greville nära vän till Giordano Bruno, den tidens mest namnkunnige fritänkare, som hade föreläst över hela Europa, främst i Prag, Paris, Wittenberg och Padua, under ständiga diskussioner om de problem som mänsklighetens revolutionära nytänkande innebar med landvinningar inom geografi, astronomi och vetenskap som kullkastade allt man dittills trott och hotade de religiösa etablissemangen. Giordano Bruno var därigenom ytterst kontroversiell men fann en trygg hamn i England, som han tyvärr inte höll sig till, då han återvände till kontinenten och till och med till Italien för att där 1593 arresteras och hållas i isolering i fängelse i Rom tills han brändes på bål 1600 för sitt envisa motstånd mot kyrklig dogmatik. De mäktiga religiösa etablissemangen, som stod bakom varje tron och regering, utmärktes av en stundom desperat paranoia.

I England uttryckte sig detta i förföljelsen av bland andra John Penry, som anklagades för att ha författat de kyrkokritiska Martin Marprelate-pamfletterna, som mycket väl kan ha författats av Marlowe. John Penry avrättades under skumma förhållanden. När hans familj och vänner kom för att bevista hans avrättning hade den uppskjutits på obestämd tid, och några dagar senare avbröts han i sin middag för att brutalt hängas utan vittnen utan att han fick meddela sig med någon eller säga farväl till någon. Han hade en hustru och fyra döttrar. Detta drama ägde rum samtidigt som Marlowedramat: John Penry häktades den 21 maj två dagar efter Marlowe, och dagen efter John Penrys avrättning ägde dramat i Deptford rum.

Omständligheten i Marlowes demission kan ha varit beräknad för att inte lämna rum för något tvivel beträffande hans död. Han hade redan genomlidit ett antal skandaler och trakasserier, hans teaterproduktion hade lett till kontroverser (till exempel när en publikmedlem avled till följd av den våldsamma iscensättningen av "Tamburlaine",) och puritanerna rasade mot frigjordheten i teaterpjäserna. Allt sådant måste ha verkat störande på hans verksamhet. Man kan inte fortsätta producera avancerade pjäser som "Edward II" under hot från puritaner och myndigheter, under anklagelser om homosexualitet, ateism och falskmynteri och med förödande angivarbrev cirkulerande kring hovet som det av Richard Baines. För att kunna få vara i fred och existera i frihet och fortsätta arbeta måste något drastiskt göras åt situationen, och det torde ha varit synnerligen önskvärt att bli av med sådana

bekymmer för gott. Det var just resultatet av Deptforddramat: alla tystnade och till och med puritanerna, och deras stängning av teatern var avvärd för 49 år framåt. Vad han gjorde var att skingra uppmärksamheten från hans person, så att han i stället kunde rikta den mot vad som var viktigare för både honom och publiken, nämligen teatern.

Det är mycket möjligt att Marlowe och John Penry stod närmare varandra än någon kan ana. Martin Marprelate-pamfletterna och John Penrys skrifter trycktes på samma tryckpress, och några av pamfletterna indikerar mer än en författare. Den dominerande stilen är konversant och spirituellt och klart tillhörig en som tränats i dialog och munhuggning med satirisk humor, vilket allt John Penry saknade. När han förnekade att han skrivit pamfletterna är det dock troligt att han visste vem som gjort det. De studerade samtidigt i Cambridge, var av samma generation, och de var båda där för att studera teologi. Profilen bakom Marprelate-pamfletterna passar perfekt in på Marlowe.

Låt oss heller inte glömma, att Marlowe skickades på ett stipendium till Cambridge enkannerligen för att studera teologi: han förväntades göra en teologisk karriär. I stället gled han över till teatern och underrättelsetjänsten. Det är skäligt att ta för givet, att vissa krafter som observerade detta inom exempelvis ledande puritanska kretsar aldrig förlät honom ett sådant förräderi, och inga fiender är farligare än de okända och anonyma.

Lägg till detta alla de suspekta ingredienserna i "dödsfallet": värdinnan Eleanor Bulls nära förbindelser direkt med hovet och drottningen, de tre kumpanernas lugna samvaro med Marlowe under 16 timmar med måltider och vandringar i trädgården innan det plötsliga våldsamma uppträdet skall ha ägt rum, som resulterade i Marlowes död, fastän ingen av de fyra männen förr eller senare visat någon benägenhet för våld, det absurda dödsstraffet, där Frizer sittandes inklämd mellan Skeres och Poley hugger till Marlowe bakåt så illa, att det uppstår ett två tum djupt sår i huvudet ovanför ögat, som Marlowe omedelbart dör av – det framgår inte om knivhugget gick genom skallbenet eller gick in i ögat, medan det dock tydligen mättes mycket noga – om det gick genom ögat kan enligt vetenskapen det inte ha varit dödligt. Och allt detta beskrivs i detalj i en fullständigt absurd dödsutredning formulerad av drottningens egen likbesiktningsman Danby, som synes ha tagit på sig en auktoritet med åsidosättande av lagen, vilket tyder på att han hade direkta instruktioner från drottningen. Liket hade kunnat vara vem som helst, då det fanns gott om dem överallt just då under den pågående pestepidemin. Även drottningen hade haft motiv – Marlowe var en lovande diktare och pjäsförfattare, och hon var en vän av teatern. I och med arresteringen av John Penry och Thomas Kyd, avrättningen av den förre och tortyren av den senare, båda nära stående kolleger, troligen medarbetare, troligen vänner till Marlowe, hade Marlowe alla skäl i världen till att se sin ställning hotad, och han hade landets högsta beskyddare genom Walsinghams, som han arbetade för, från högsta rådet och troligen ända upp till drottningen. Alla Marlowes tre sällskapsbröder den där eftermiddagen inklusive hans mördare var i tjänst hos Sir Thomas Walsingham, Marlowes personliga beskyddare. Det stora problemet i saken är, att vare sig Marlowe verkligen blev mördad eller, vilket är troligare, tvingades till en underjordisk existens i anonymitet på livstid, så utsattes han för en livsavgörande oförrätt.

Och vad har vi då för Will Shakspeare? Vi har Mark Twains förödande kritiska analys, som många seriösa författare, tänkare och teaterauktoriteter vidimerat, som Henry James, Daphne Du Maurier, Sir John Gielgud, Derek Jacobi, Leslie Howard, Charles Chaplin och Sigmund Freud, för att nämna några. Will Shakspeare kunde inte

ens ge sina döttrar skolning tillräckligt så att de kunde skriva sina namn, och av hans sex bevarade namnunderskrifter att döma är det tveksamt om han själv ens kunde skriva. Han var säkert den bästa tänkbara teateragent, pålitlig som kamrat och skådespelare, en bra koordinator och producent och pjäshandlare, men det är tyvärr långt ifrån troligt att han själv skrev hela *the First Folio*.

Därmed har Fritänkarens Shakespearedebatt fyllt nästan 12 år genom 99 avsnitt. Den började 1996 genom framlidne Carl Nordlings framkastande av att någon annan än Shakespeare kunde ha skrivit Shakespeare. Vi fann hans alternativa kandidat, William Stanley, 6:e earlen av Derby, inte alls sakna argument, varför vi följde det spåret tills Marlowe dök upp genom Göran Michaneks förmedling, vars hustru Gulli Michanek varit en expert på Giordano Bruno. Sedan dess har Marlowe förblivit det dominerande spåret i debatten även om andra delaktigas även har följts upp, främst bröderna Bacon och deras kusin Oxford, Derbys svärfar. Slutsatsen måste bli den, att alla var involverade, om dock Marlowe torde utgöra centralpunkten. Will Shakspere kan heller inte förnekas, som den idealiska neutrala koordinatör och producenten, en okontroversiell allt-i-allo, vars huvudsakliga uppgift torde ha varit det rent praktiska, att sköta om pjäsernas materialisering på scenen, tillsammans med drabanter som Heminge och Condell och mot slutet assisterad av Ben Jonson.

Shakespearedebatten?

Vårt försök att avsluta den har väckt en proteststorm med argumentet att den inte kan vara avslutad, vilket argument måste accepteras. Hård kritik mot att den varit ensidig och särskiljande har bemötts med, att en debatt som denna kan inte tillåta vilka utvecklingar som helst som bara skulle leda till virrvarr. Med åren har vi därför mer och mer koncentrerat oss på att bara lyfta fram nya upptäckter särskilt av sådana fakta i målet som kunnat sprida mer ljus i saken och som kunnat leda framåt i forskningen. Nätdebatten består idag av 27,865 diskussioner, som i princip samtliga urartat och nästan bara består av stratfordianers tillbakavisande av allt som inte passar in i deras ytterst begränsade fördomsformalism med destruktiva förolämpningar, skällsord och brutala nedvärderingar. Ändå fortsätter nya data att se dagens ljus. I den mån sådana dyker upp ämnar vi fortsätta presentera dem här.

Nyligen upptäcktes det, att av de sexton jurymedlemmar som enligt lag kallades till vittnen vid Christopher Marlowes likbesiktning var ett en granne till självaste hans beskyddare Sir Thomas Walsingham, Nicholas Draper, som synes ha varit juryns ordförande och ledare. Vidare var de tre männen som "såg" mordet på Marlowe samtliga Walsinghams män, och en av dem, Poley, var kollega till Marlowe inom underrättelsetjänsten och kom just den dagen med skepp från kontinenten. Någon måste omgående vid landstigningen ha gett honom anvisningar om att bege sig till änkan Bulls privata hem i Deptford, som stratfordianer ännu idag envisas med att kalla "taverna" för att klamra sig fast vid myten om ett krogbråk. Som alla vet stod änkan Bull i nära kontakt med drottningens kammarjungfrubur.

Så här skriver "en ofrivillig baconian":

"Det är dessutom om inte bergsäkert så dock ytterst troligt att den förhandling som "Kärt besvär förgäves" anspelar på ägde rum på sensommaren/förhösten år 1578. Även om det även senare förekom en del tillägg och korrigeringar av protokollet är det förhandlingen år 1578 som framstår som ett ämne värdigt dramatisk behandling. (...) Det är allmänt bekant och sedan länge känt att Francis

Bacon i 17-årsåldern ingick som medlem i det höviska resesällskap som sommartid år 1578 med vederbörlig pompa och ståt långsamt färdades från Frankrike ner till Henrik av Navarras hov i Nérac. Med änkedrottning Katarina av Medici i spetsen upptogs år 1578 förhandlingar om en officiell återförening av de sedan Bartolomeinatten söndrade äktenskapsparterna Henrik av Navarra och Marguerite de Valois ('Drottning Margot'), änkedrottningens förmälda dotter, drottning av Navarra. Francis Bacon är den ende av alla de kandidater som föreslagits som upphovsmän till pjäsen "Kärt besvär förgäves" om vilken det är känt att han befann sig på ort och ställe vid tidpunkten för förhandlingarna." osv.

Det är likaledes känt och om inte bergsäkert så dock ytterst troligt att Christopher Marlowe under agentnamnet LeDoux tillsammans med Anthony Bacon var verksam vid samma enviroger mot slutet av 1580-talet.

En bok av John Mullan, "*The Secret History of English Literature*" (Faber & Faber) kartlägger det omfattande området pseudonymer i engelsk litteratur och har en del intressanta upplysningar att meddela. Ännu långt in på 1700-talet utgavs de flesta böcker i England anonymt eller pseudonymt (70%), och ännu på 1850-talet var 50% anonymt/pseudonymt. Ju längre tillbaka i tiden man går, desto ovanligare blir det med icke-pseudonymer. Ännu 1720 kunde en förläggare avrättas för att ha publicerat något misshagligt skrivet av andra. Ännu så sent som 1663 blev förläggaren John Twyn hängd, nerplockad innan han var död, kastrerad utan bedövning, rådbråkad och fyrdelad för att han publicerat en försiktig (anonym) kritik av det brittiska rättsväsendets alltför överdrivna stränghet. Att över huvud taget skriva något och publicera det var alltså förenat med livsfara och ju mera så ju längre tillbaka i tiden man går.

Även oxfordianer tenderar alltmera idag att omfatta den åsikten att Oxford, Bacon, Derby och Marlowe arbetade tillsammans — Oxford och Bacon var ju kusiner, och Bacon skötte både Oxfords och hans svärson Derbys affärer inte minst inom teatern. Att Marlowe samarbetade med båda bröderna Bacon står i princip utom allt tvivel.

Kort sagt, det är omöjligt att stoppa eller avsluta Shakespearedebatten.

Några problem med John Webster

Det första är att man ingenting vet om honom. Han kan ha varit vem som helst. Det är ett mycket vanligt engelskt namn, det dyker upp från ingenstans och försvinner igen ut i tomma intet, man "tror" att han var född "någon gång" omkring 1580 och avled "någonstans omkring" 1625, vaga rykten förmäler att han "möjligen" var son till en skräddare eller vagnmakare och att han var inskriven i den juridiska fakulteten i *the Temple*. Men det kan ha funnits hur många John Webster som helst som var söner till skräddare eller vagnmakare, och även om färre John Websters var inskrivna vid juridiska fakulteten, så torde de dock ändå ha varit ett antal.

Det andra problemet är det samma som föreligger om Shakespeare men ännu mera accentuerat. Ingenting tyder på att Shakspere någonsin var i Italien medan poeten ändå hade ingående kännedom om intima geografiska och mänskliga förhållanden där, vilket har lett inte bara italienska lärda till att dra den slutsatsen, att han måste ha bott någon längre tid i Italien, och att, om han inte gjorde det, han inte kan ha varit Shakespeare. Beträffande John Webster är detta förhållande ännu mera förunderligt. Om han var en fattig skräddar- eller vagnmakarson kan han aldrig ha besökt Italien, och likväl presenterar "Den vita djävulen" och "Hertiginnan av

Amalfi" häpnadsväckande lokala kunskaper om italienska platser och karaktärer. Här är två exempel:

De hertigliga familjerna Medici och Orsini är historiska och spelade ledande roller i den italienska renässansen. De ledande manliga rollerna i "Den vita djävulen" är hertigarna Francisco de Medici och Bracciano de Orsini. (Denne hertig besökte också drottning Elisabeths hov 1601 och blev "Orsino" i pjäsen "Trettondagsafton", som iscensattes till hans ära.) I "Den vita djävulen" spelar han tennis i Rom och byter skjorta hemma hos Camillo, som är Vittoria Corombonas make (i verkligheten Vittoria Accoramboni), som Orsini åtrår och vill göra till sin. En intrig med sådana detaljer hittar man bara inte på utan måste ha grundats på fakta ur verkligheten – Francesco de Medici känner till att Orsini byter kläder hos Vittoria efter tennisen (akt II scen 1, rad 52-53). Man känner inte till Websters källor.

Ett annat exempel är den berömda eko-scenen i "Hertiginnan av Amalfi" (akt V scen 3). Delio introducerar scenen med att beskriva dess ruiner av en gammal basilika som byggts om till en fortifikation vid floden med en klostermur på andra sidan, vilket resulterar i ett häpnadsväckande klart och spökligt eko. För att i så ingående detalj kunna beskriva detta ställe i Milano måste poeten ha varit där själv och upplevt det ovanliga ekot.

Det tredje problemet eller fenomenet beträffande Webster är att han är ännu mera marloviansk än Shakespeare. Hans eget förord till sina pjäser kunde inte ha varit mera marlovianskt till karaktären, och hans pjäser vimlar av marlovianska erinringar: den grova grymheten, det sprudlande språket som ideligen exploderar i fantastiska utsvävningar av metaforer och liknelser, en karaktär som Flamineo i "Den vita djävulen" är som en tvillingbror till Svarte Will i "Arden av Feversham", och poesin är lika briljant alltigenom som någonsin Shakespeares eller Marlowes, medan andra, såsom Beaumont & Fletcher, Dekker, Jonson och alla de andra kommer till korta och är något helt annat.

"Den vita djävulen" iscensattes någon gång efter 1608 ungefär vid samma tid som Beaumont & Fletcher gjorde sitt genombrott och i ett slag gjorde Shakespearetragedierna urmodiga. John Webster kan ha varit ett försök av poeten till att ändå fortsätta skriva tragedier men under ett annat namn, kanske för att understryka att de inte var av Shakespeare utan något helt nytt, kanske för att Shakespeares teatersällskap inte längre ville spela tragedier, eller kanske bara av säkerhetsskäl.

I akt V scen 3 i "Den vita djävulen" gör sig Flamineo skyldig till en replik av intresse för marlovianer: "De ljuger, som vissa gör inom *the verge*." (rad 54-55, "The verge" var en omkrets av någon mil från var drottningen befann sig.) Det är ett helt ovidkommande yttrande som inte har något med handlingen att göra och är helt utan betydelse för pjäsen, men ändå finns det där och kan tolkas till en "*lapsus linguae*" av poeten då han faktiskt påstår att människor medvetna om att de är inom "*the verge*" gärna ljuger – från marloviansk synpunkt kan det ses som en anklagelse mot likbesiktningsmannen Danby, som skrev den absurt konstruerade och omöjliga likrapporten om Marlowe, bara för att Deptfordincidenten ägde rum inom *the verge*, i synnerhet som uttalandet icke alls refererar till någon italiensk företeelse utan helt klart specifikt till vad som förekom i London.

Ett utmärkande drag för Marlowes skådespelsproduktion, liksom för Shakespeares, är att ingen pjäs liknar någon av de andra, det förekommer aldrig någon upprepning, medan Jonson och Beaumont & Fletcher ständigt upprepar sig. Krönikespelen (från Edward II genom Edward III ner till Richard III) är förstas en serie, men också här är varje skådespel något helt nytt som inte liknar de andra.

Websters "Den vita djävulen" och "Hertiginnan av Amalfi" är ett par som hör samman, men de är likväl fullständigt olika varandra till karaktären, intrigen och psykologin, hur många gemensamma nämnare de än har ytligt sett. På samma sätt är många av Shakespearesonetterna skrivna som par, där den ena kompletterar, svarar och fullbordar den andra.

Denna artikels huvudsakliga argument är att påvisa att Marlowe, Shakespeare och Webster har för mycket gemensamt för att den idén att de tre skulle kunna vara en och samma diktare lätt skulle kunna avvisas, medan de andra samtida pjäsmakarna, som Jonson, Beaumont & Fletcher, Dekker och alla de andra inte just har något gemensamt med dem – de är definitivt allesammans helt andra poeter.

Några andra pjäser har tillskrivits Webster av traditionen, och en av dem är det antika romerska dramat "Appius och Virginia" från "omkring" 1625, kanske det shakespeareska (marlovianska/baconska/oxfordska) dramats sista svanesång. Låt oss heller aldrig glömma det faktum att Bacon fullbordade krönikespelssviten med "Henrik VII", det enda drama som fattas i den Marlovianska/Shakespeareska historiska serien från Edward II till Henrik VIII.

Till sist ett litet PS: I Umberto Ecos fantastiska arbete "Foucaults pendel" ingår ett kapitel om Shakespearehärvan i skildringen av vad John Dee och Francis Bacon egentligen höll på med i kapitel 73.

Spekulationerna kring drottningens jungfrudom

Medan vissa oxfordianer (om inte nästan alla) inte bara hävdar anspråk på att Oxford inte bara skrev Shakespeare utan även Marlowe, Webster, Burton och Cervantes utom att han dessutom var drottning Elisabets älskare och fader till Essex, så hävdar vissa baconianer (om inte nästan alla) att Bacon inte bara var den verkliga författaren till Shakespeare, Webster, Burton och Cervantes utan även son till drottning Elisabet och åtminstone halv- (om inte hel)bror till Essex och att fadern var Dudley. Samtidigt hävdar vissa marlovianer att Marlowe var oäkta son till drottning Elisabet genom hennes styvmoder Catherine Parrs lillebror William Parr, en beryktad hovman, mycket populär bland drottningens hovdamer och högt i gunst hos drottning Elisabet så länge han levde, som hade nära kontakt med landsflyktiga hugenotter i Canterbury, bland vilka han på drottningens anmodan skulle ha placerat hennes bastard Marlowe i trygga händer hos hugenottskan Catherine Marlowe, gift med en skomakare.

Alla dessa historier skulle alltså ha det gemensamt, att jungfrudrottningens jungfrudom skulle vara bragt i tvivelsmål. Detta kräver en utredning. En sådan är svår att bedriva 400 år efter drottningens frånfälle. Icke desto mindre har experter i århundraden försökt utreda saken, och slutligen har de nått en gemensam slutsats, som alla kan vidimera: att det är omöjligt att avgöra huruvida drottningen var jungfru eller inte.

Ett argument i sammanhanget kommer från självaste Giordano Bruno, som förfäktade, att drottningen inte kunde föda barn då hon var impotent genom en fysisk defekt. Hur han kunde veta det så säkert vet man inte.

Vem som än skrev John Webster, så är dock en av hans historier intressant i skenet av forskningen kring jungfrudrottningens etablerade men betvivlade oskuld. I "Hertiginnan av Amalfi" lyckas hertiginnan hemligen föda tre barn fastän hon svartsjukt bevakas av sina båda snikna bröder, som är beredda att vidta alla medel för att hindra henne från att gifta om sig och få barn, då de ensamma vill ärva henne. Inte

ens till slut när de äntligen får reda på att hon har tre bastarder lyckas de luska ut vem hennes okände man är, fastän han vandrar omkring framför näsorna på dem. Man vet inte säkert hur mycket av denna intrig som är hämtat från verkligheten, men i princip är alla huvudpersonerna i "Den vita djävulen" och "Hertiginnan av Amalfi" historiskt riktiga. Hertiginnan Giovanna av Aragonien var sondotter till kung Ferdinand I av Neapel, hennes förste man var markisen av Amalfi, och hennes andre man var mycket riktigt Antonio di Bologna, som han även heter i pjäsen. Det dramatiska skeendet i pjäsen inträffade omkring 1510 med tio års omkrets före och efter.

Sammanlunda är intrigen i "Den vita djävulen" häpnadsväckande verklighetstrogen, fast diktaren har samlat olika episoder ur hertigen Orsinis äventyrliga liv kring det sista skeendet, den mycket romantiska förbindelsen med Vittoria Accoramboni, som han ställt i centrum. Vittoria och Orsini dog 1585, hertigens personlighet i pjäsen stämmer väl överens med verkligheten, han förde ett mycket äventyrligt liv, bekämpade turkarna både vid Malta och Lepanto, hans första äktenskap med Isabella, syster till hertig Francesco de' Medici av Florens, ingicks 1560, hon mördades 1576 men efter att hon varit honom otrogen (vilket pjäsen uraktlåter att belysa) med en viss Troilo, som också mördades, medan påven Paul IV förekom tidigare under 1550-talet, som dock hertigen mycket riktigt hade kontroverser med. Alla huvudpersonerna i denna pjäs återges psykologiskt porträttnligt ur verkligheten. Till och med den detaljen stämmer, att hon dog tillsammans med sin bror Flaminio, som dock är alltför marloviansk till karaktären för att inte göra den misstanken befogad att han gjorts sådan för att man inte vet hurdan han var i verkligheten — han är för marloviansk för att inte vara konstruerad.

I sin stora analys av Shakespeares sonetter ur marloviansk synvinkel, där hon får alla bitar att passa exakt, påvisar A.D. Wraight kopplingen mellan Marlowe och familjen Orsini som en självklarhet. Tyvärr är den hertigligen familjen Orsinis arkiv i Italien spritt för alla världens vindar, varför man inte kan forska däri som i Anthony Bacons arkiv i Lambeth. Den yngre hertigen Orsini var i London nyåret 1601, till vars ära man uppförde "Trettondagsafton", där han själv är med i pjäsen som hertig Orsino. Han var en ärad gäst hos drottning Elisabet. Inga andra kopplingar till Orsini (från Shakespeare, Bacon, Oxford, Derby eller någon annan utom drottningen och Marlowe) har påvisats.

För att återgå till jungfrudrottningens omdiskuterade jungfrulighet: naturligtvis kan den möjligheten att hon kan ha fött barn i löndom inte uteslutas, ehuru med tanke på hennes höga etablerade och offentliga ställning just som jungfru och ingenting annat gör denna möjlighet föga trolig.

Forskningen fortsätter i vanlig ordning.

Websteravhandlingens avslutning.

Det mest frapperande med Websters tre unika dramer är dock att han driver det mest unikt personliga av alla Shakespearedrag längre än någonsin Shakespeare — problemet med exilens martyrskap. "Den vita djävulens" själva öppningsreplik är "Förvisad!" I "Hertiginnan av Amalfi" drivs fördrivningsproblematiken till sin yttersta spets i något Shakespeareskt drama, då hertiginnan drivs i exil och till fattigdom av sina grymma bröder, som till och med får henne fördriven från sin fristad i ett heligt sanktuarium vid Loreto nära Ancona. Även hennes hemlige make Antonio berövas allt, exkommuniceras och drivs i landsflykt helt medellös till Milano, medan hans vänner förgäves vädjar om nåd för honom hos kardinalen, som överlåter

Antonios egendomar på sin älskarinna.

Det är att notera, att dessa två dramer är de enda publicerade i Websters namn utan medarbetare. Han hade annars alltid medarbetare för sina komedier och idylliska trivialiteter, medan dessa två stora tragedier sticker ut som de enda efter Shakespeare som matchar honom och Marlowe både i kvalitet, poetisk skönhet, praktfull språkdräkt, blodiga intriger och högt uppskruvad dramatik. Ingenting av detta återfinns i Websters samproduktioner.

Det finns ingenting alls som tyder på att Shakspeare eller Webster någonsin hade anledning att grubbla över någon exilproblematik – de tvingades aldrig själva i landsflykt, medan det bara finns en diktare från den tiden på vilken situationen passar in – Marlowe. Oxford och Bacon hade också ibland anledning att känna sig förvisade men inte i lika hög grad som Marlowe efter att (troligen) ha blivit tvingad i exil på livstid från allt offentligt liv efter maj 1593 på grund av sin revolutionära ateism och andra aktiviteter ej endast på scen.

Mycket tyder på att Marlowe ständigt samarbetade med en eller flera kolleger, Thomas Kyd som en av de första, med vilken han skrev troligen både "Den spanska tragedin" och "Arden av Feversham" – bevis finns för att de bodde ihop, då Kyd efter Marlowes fall hade problem med att förklara sitt samröre med detta plötsligt mycket kontroversiella geni. Eftersom Marlowe efter 1593 aldrig mer kunde använda sitt eget namn, och då han troligen knappast kunde sluta med att dikta i poesi och dramatik (– geni är en naturkraft som är mycket svår att hejda med några medel,) torde han ha behövt andra författare att arbeta med. Shakspeare som ren affärsman var troligen den idealiska samarbetspartnern, som hade allt intresse av att hålla showen i gång utan att några frågor ställdes och vara mycket diskret angående medförfattare och pjäsers upphov, då han behövde dem troligen för att han inte själv kunde skriva mycket. Efter Shakspeare var det Webster. Då dennes två stora tragedier är unika i hans produktion som de enda som saknar medarbetare, och då Marlowe så påtagligt är närvarande som personlighet i dem båda, så är det troligt att det andra namnet bakom dessa pjäser var Marlowe.

Ingenting skvallrar högre om Marlowes närvaro i Shakespeares och Websters pjäser än det ständigt återkommande tragiska exiltemat inhöljt i bottenlös melankoli.

En invändning mot detta förfäktar, att "exil är ett mänskligt tillstånd, då vi alla ständigt lever i exil begränsade inom våra sinnen och kroppar. En konstnärs uppgift är att belysa detta på ett konkret sätt så att vi kan förstå vårt eget existentiella dilemma. Därför framträder temat så starkt när en begåvad diktare för pennan, och inte för att ämnet måste vara självbiografiskt."

Varför i så fall skriver ingen annan samtida om saken? Man kan söka i det oändliga hos Jonson, Beaumont & Fletcher, Spenser, Sidney och de andra utan att finna ett spår av det. Man finner det inte ens hos Victor Hugo, som tillbringade 19 år i exil, eller hos Dante, som fick leva i landsflykt på livstid, och som i stället hånar Florens. Detta speciella kännetecken hos denna poet kan inte bortförklaras med intellektuella undanflykter.

Enligt min personliga åsikt borde åtminstone "Den spanska tragedin", "Arden av Feversham", "Den vita djävulen" och "Hertiginnan av Amalfi" inkluderas i den shakespeareska canon då de åtminstone delvis så tydligt skrivits av samma skapande hand som Shakespeare. Stilanalytiker må invända mot detta, men jag är mycket skeptisk mot vetenskapliga stilanalyser genom dator, då många som ägnar sig åt detta kommer inte bara till helt olika resultat utan dessutom till så uppenbart felaktiga resultat. I min mening måste tekniska analyser komma till korta inför den poetiska kreativitetens frihet, då det handlar om helt olika dimensioner. Hur kan man till

exempel jämföra Bacons prosa med Shakespeares poesi, då dessa olika genrer kräver helt olika stilar och mentaliteter, även om samma författare skriver båda? Inte heller kan man jämföra Bacons tidiga försök till psalmdiktning med Shakespeares sensuella sonetter. Det är lika stor skillnad mellan, låt oss säga "Muntra fruarna i Windsor" och "Titus Andronicus" som mellan Marlowe och Webster om inte mera – variationen mellan Marlowes och Shakespeares olika pjäser är så extrem att den knappast kan bli extremare. Ingen skiljer sig så mycket i olika stilar som Shakespearediktaren själv.

Jag är ingen stylometrisk expert och inte ens någon vetenskapsman, men jag tror att stylometridjungeln är lättare att gå vilse i än att finna någonting i. Om ingen fann något annat än Shakespeare i Shakespeare betyder det inte att ingenting annat kan finnas där. (I själva verket fann exempelvis Tom Merriam en hel del Marlowe i "Henrik V",) vilket bekräftar min synpunkt att olika experter tenderar att komma fram till olika resultat. Hur förhåller det sig egentligen till exempel med alla de pseudo-Shakespeare-pjäserna, som trycktes i hans namn men ratades från första upplagan, då de inte kunde vara av samma författare? Ex. "*The London Prodigall*", "*Sir John Oldcastle*", "*Thomas Lord Cromwell*", "*The Puritan*", "*The Troublesome Reign*", "*Lochrine*" och "*A Yorkshire Tragedy*". Personligen skulle jag dock gärna inkludera "*A Yorkshire Tragedy*" i Shakespeares canon, då den är så närbesläktad med "Arden av Feversham", medan man inte kan förneka att de andra (liksom alla de dåliga kvartsupplagorna) faktiskt publicerades i Shakespeares namn. Och hur förhåller det sig med "Perikles"? Många menar att den hör till Shakespearedramatikens inledningsskede medan dess stil bär vittne om dess avslutningsskede medan den påminner mera om Marlowe än om Shakespeare – och utlämnades från första upplagan. Många av de tidiga Shakespearepjäserna och de sista Marlowepjäserna hör oupplösligen samman och uppvisar samma stil, så att det är omöjligt att med säkerhet säga vem som skrev vad. Stilen i "Den vita djävulen" är alldeles slående marloviansk genom framför allt personligheten Flaminio, medan "Hertiginnan av Amalfi" öppnar en dörr för en vidareutveckling av det shakespeareska dramat, medan jag dock förhåller mig mycket skeptisk till en pjäs som "*Two Noble Kinsmen*", som jag snarast skulle hänföra till samma kategori som de utslutna pjäserna publicerade i Shakespeares namn.

Låt mig återkomma till den personliga vattenstämpeln av diktarens identitet som så tydligt förekommer i sonetter som 73 och 74, det ständigt återkommande temat om melankolisk och orättvis exil, som återkommer hela vägen från "Två ungherrar från Verona" ända fram till "Stormen" och som på nytt betonas i de båda Websterdramerna. Man uttrycker inte sådana känslor om man inte äger dem och känner dem. Man finner ingen som helst grund för sådana bittra känslor av övergivenhet och hopplöshet i Shaksperes liv, medan en sådan är övertydlig i det rekonstruerade sannolika öde som var Marlowes.

Det största problemet med den slutliga Websterpjäsen, "Appius och Virginia", är att datera den. Detta är ett vanligt problem med pjäser som har mer än en författare men mer så med denna pjäs än med någon annan. Enligt traditionen är medförfattaren Thomas Heywood, (som enligt egen utsago var medförfattare till mer än 200 pjäser,) men den dominerande handen är utan tvekan den samma som skrev "Den vita djävulen" och "Hertiginnan av Amalfi". De flesta kritiker är överens om att den måste ha skrivits antingen i inledningsskedet till Websters insatser (före 1608) eller i slutskedet (efter 1625), vilket faktum illustrerar dateringsproblemet.

Emellertid innehåller pjäsen scener i andra akten som direkt kan kopplas till det misslyckade holländska fälttåget 1624 under greve Mansfeld, då en engelsk armé lämnades att svälta och gå under i sjukdom i Gertruidenburg utan någon support.

Den mycket realistiska skildringen av den svältande och övergivna armén i pjäsens andra akt med dess stigande myteristämning överensstämmer exakt med situationen i Holland, när kungen James I bara sket i sin armé. Dramat är ett paralleldrama till "*The Rape of Lucrece*" som producerades som dikt 30 år tidigare. Det utgör i själva verket en mycket lämplig final till hela Shakespeare-eran av enastående dramer och tragedier, där de romerska intar en särställning och "*Appius och Virginia*" en särställning bland dessa som det mest spartanska och stilistiskt hårt disciplinerade av dem alla.

Då det emellertid så tydligt skrivits av mer än en hand, så låt oss lämna den frågan därhän och i stället ta upp några andra. Det finns till exempel även här några typiskt marlovianska drag. Även här förekommer landsförvisningstemat – men omvänt: Appius hånar det i första akten, medan det dock icke desto mindre är en tydlig variation av det ständigt återkommande grundtemat.

Och här är en typiskt marloviansk formulering:

*"This of my fate in after times be spoken,
I'll break that with my weight on which I am broken."*

(sista raderna i akt III scen 3.)

Även denna tragiskt paradoxala formulering återkommer ständigt i olika former hos Marlowe och Shakespeare, (ex. "*Consumed by that which it was nourished by,*" etc.)

"Appius och Virginia" trycktes första gången 1576 av en viss "R.B." (Richard Barnfield?) och kan ha haft Oxford som upphovsman. Denna version är dock mycket underlägsen den andra versionen, som inte trycktes förrän 1654 nästan 80 år efter den första.

Låt oss nu plocka in bröderna Bacon för en snabb experimentell undersökning. Produktionen av "*Appius och Virginia*" sammanfaller med Francis Bacons sista år, och liksom så många Shakespearepjäser och Websterpjäser är den tungt juridisk, vilket Bacon om någon visste något om, då juridik var hans yrke. För 200 år sedan var han den första alternativa kandidaten till Shakespeares författarskap och är fortfarande den starkaste alternativa kandidaten med stöd av en massiv mängd litteratur och anhängare. Han om någon torde ha varit mycket engagerad i den övergivna armén i Gertruidenburg och dess utsatthet, då han ägnade varje brittisk politisk kris under sin levnad sin fullständiga uppmärksamhet, då han var engagerad i dem alla. Hans povra försök till religiös diktning, hans patetiska äktenskapsfiasko och hans oförsiktighet som mäktigast i England efter kungen (som 'Lord Protector' och kansler) att lämna sig blottad och ogarderad mot avundsmäns intriger, vilket ledde till hans fall genom kungens odräglige gunstling hertigen av Buckingham och dennes krets av korrupta rötägg, kringgårdar honom med en samling frågetecken som tänkbar kandidat till Marlowes och Shakespeares författarskap. I beaktande av Ben Jonsons nära kontakt med honom under åren av den slutliga redigeringen av Shakespeares verk, kan det dock inte uteslutas att Bacon hade sin hand med i det hela. Hans vädjan till kungen om att värna om "dolda poeter" tyder dock på att han tänkte på andra än sig själv, då han vid den tiden hade sin högsta maktställning och välstånd. Den homosexuella Anthony Bacon, hans bror, var emellertid Marlowes kollega och vän i Frankrike under Walsinghamåren, och eftersom Francis av allt att döma tog över Anthonys kontaktnät under dennes tilltagande sjukdomskriser, är det högst troligt att han även fortsatte samarbetet med Marlowe. Francis Bacon och Marlowe företer några kuriösa gemensamma drag. Båda var sexuellt outgrundliga,

båda är belastade med rykten om sexuella mysterier, om båda förekom det historier om deras förkärlek för gossar, och ingen av dem fick barn, Bacon skulle troligen ha klarat sig bättre som ogift liksom sin broder, och vad puritanerna skrev och tänkte om Marlowe hör till den tidens mest ärekränkande kungöranden. En sannolik teori förfäktar att båda var obestämt bisexuella. Vi kommer aldrig att få veta hela sanningen, men de olika skumma förbindelserna mellan Anthony Bacon, Marlowe, Francis Bacon, Jonson och Shakespeare indikerar tämligen övertygande att Francis Bacon och Marlowe torde ha förstått varandra och kunnat samarbeta mer än väl.

(översatt från engelska)

Kritik mot Rodney Bolt's *'History Play – the Lives and Afterlife of Christopher Marlowe'*

Tyvärr har Rodney Bolt funnit för gott att uppfinna sin berättelses näst viktigaste person, Oliver Laurens, vilket drar ner hans annars så excellenta bok till en lägre nivå. Det förekommer också ett antal andra uppfunna personer, som Walter Hoochspier, Gualtiero Stangone och några till. Å andra sidan underlåter han helt att ens nämna Francis Bacon, och även William Stanley förekommer bara parentetiskt, fastän dennes bror Ferdinando spelar en viktig roll i hans berättelse, och fastän just Francis Bacon och William Stanley troligen var Marlowes viktigaste kontakter i England under exilen efter 1593. För övrigt är dock boken mycket övertygande, särskilt när det gäller belysningen av vem Will Shakspeare egentligen var och vad han gjorde. Bokens speciella underfundighet är att den använder sig av exakt samma autentiska material som alla andra erkända Shakespearebiografier för att berätta en helt annan historia. Den är väl skriven, mycket underhållande och psykologiskt träffsäker, medan den framför allt lyckas fenomenalt med att återskapa inte bara hela det elisabetanska England utan även dess samtid på kontinenten i länder som Frankrike, Tyskland, Italien och Spanien. Just för att författaren lyckats så bra i sitt försök att sikta mot den gäckande sanningen med 90% övertygande resultat är det så synd att han helt i onödan lockats till att skarva med uppbyggda personer för att kompensera de felande 10 procenten. Han hade i stället kunnat plocka in Francis Bacon och William Stanley som mera trovärdiga och som båda med all sannolikhet aldrig gjorts full rättvisa i Shakespearedebatten.

Dessa är huvudanledningarna till tvivlet på Will Shakspeare från Stratford som författare till Shakespeare:

1. Den totala bristen på bevis: Det finns ingenting skrivet av Will Shaksperes hand utom sex nödtorftiga namnteckningar av en man som knappast kunde skriva alls. Han efterlämnade inte ett enda brev och ägde inte en enda bok vid sitt frånfälle, medan hans båda döttrar var analfabeter — den ena markerade sitt namn med ett bomärke.

2. Fastän Shakespeareskrifter röjer en universell bildning och intim kännedom om främmande länders förhållanden finns det ingenting som tyder på att Will Shakspeare någonsin fick mer än högst grundskoleutbildning eller att han någonsin lämnade England.

3. Ingen sörjde honom när han dog eller skrev någon nekrolog, vilket dock alla

andra poeter som dog vid den tiden överhöljdes med, och hans gravmonument hör till världens mest pinsamma — en tafflig text under en fånig byst som ursprungligen föreställde en annan.

4. Det finns ett antal skådespel utgivna under hans livstid under hans namn som är klart undermåliga Shakespearestandarden och därför aldrig ens beaktades för standardutgåvan, vilket skulle tyda på att hans namn användes för tryckning i brist på andra namn — ett antal författare på den tiden hade anledning att undvika att deras namn kunde ses i tryck.

5. Shakespeareförfattarskapet är som en direkt och naturlig fortsättning på Marloweförfattarskapet, som avbröts exakt när Shakespeareförfattarskapet tog vid. Den möda, experimentella utveckling och gedigna övningsarbete mot en dramatikers mognad som utmärker Marloweförfattarskapet saknas helt hos Will Shakspere, som framstår fullmogen direkt. Detta, vet varje författare, är omöjligt.

Ännu ett försök till summering av problemet

När William Shakespeare går ur tiden 23 april 1616 är det fullständigt obemärkt. Han försvinner utan att någon verkar bry sig om det, medan den betydligt yngre dramatikern Francis Beaumont, som går bort samma år, åtnjuter praktfulla ärebetygelser, gravsätts i Westminster Abbey och sörjs av hela nationen. Efter sex år markeras Shakespeares grav i Stratford med några taffliga monument: en stupid byst som troligen föreställt någon annan med några pekorala och diletantiska rader och en gravinskrift som verkar mera som en rebus med dubbla budskap än som något entydigt och relevant. Ben Jonson misstänks ligga bakom det, liksom han även fullständigt dominerar förordet till första upplagan av Shakespeares samlade verk, som utkommer 1623, sju år efter hans död. Dessförinnan har Ben Jonson själv publicerat sina samlade verk i ett antal volymer, varför man kan förstå att han måste ha tyckt att Shakespearedramerna också borde publiceras i åtminstone en samlingsvolym. Lovordsdikterna i företalet är utan någon hejd i sitt totala smicker av diktaren, som därmed för första gången upphöjs till kultstatus. Det råder ingen tvekan om att William Shakespeare betytt mycket för Londons teaterliv som skådespelare och affärsman i teatervärlden, medan pjäserna ställer många frågetecken. Volymen är full av tryckfel trots att redaktörerna haft sju år på sig att sammanställa den, pagineringen är åt fanders, dramernas karaktärer är ofta sammanblandade, många texter är och förblir obegripliga som troligen feltolkade, och redigeringen utmärks av en påfallande oordning, som man i den andra upplagan försökt åtgärda genom bland annat införandet av sju nya 'Shakespeare'-pjäser, av vilka sedermera endast en behållits: "Perikles". Kvar står problemet, att man haft flera olika utgåvor av pjäserna att ta hänsyn till, där till exempel de olika versionerna av "Hamlet" och "Othello" motsäger och kompletterar varandra, då ingen i sig är fullständig. Kort sagt, 'Shakespeare' är ett fullständigt kaos från början.

Den första biografien om honom är John Aubreys efter 70 år, som mest bara består av lösa rykten. John Aubreys skvallerhistorier är ökända för sin totala opålitlighet, där det till exempel berättas om hur Ben Jonson mördade Christopher Marlowe, medan det i själva verket var en annan skådespelare som Ben Jonson mördade. Francis Bacon utmålas där för första gången som vänstrare åt det pedofila eller åtminstone homosexuella hållet, och ingen har någonsin kunnat ta John Aubreys fragment till skvallerbiografier på mer än högst 10 procents allvar.

De stora litterära giganterna, som under senare hälften av 1700-talet intresserade sig för Shakespeare, främst då doktor Samuel Johnson, förbryllades redan de av att

det inte fanns några dokument som entydigt bekräftade Shakespeares författarskap. Till slut etablerade de Robert Greenes verserade utfall mot sina kolleger, där en viss 'Shake-Scene' karakteriseras nedlåtande, som det första klara 'beviset' för Shakespeares författarskap. I själva verket finns det inget som helst bevis för att dessa rader handlar om William Shakespeare, utan det är bara ett halmstrå som doktor Johnson klamrar sig fast vid som en ren teoretisk möjlighet i brist på allting annat.

Under 1700-talet förblir Shakespeare och hans dramer tämligen okända utanför England. Voltaire känner till dem men förfasar sig över deras grovhet. Det är egentligen först de tyska *Sturm und Drang*-romantikerna med Goethe i spetsen som upptäcker honom, och det är först under den första stora romantiska eran på 1820-talet som Shakespeare etableras internationellt som dramatiker. Då har redan de första tvivlen på hans författarskap börjat manifesteras sig.

Prästen James Wilmot, död 1808, genomsökte hela Warwickshire efter spår av Shakespeares litterära aktivitet, som anekdoter, brev, dokument och andra minnen, utan att finna någonting alls, och han var den förste som kom till slutsatsen att Shakespeare i själva verket måste ha varit det skyddande namnet för Francis Bacon, vars utbildning, erfarenhet och mångkunnighet bättre passade in i författarskapet än den obildade lycksökaren från Stratford, som aldrig genomgick någon högre utbildning och aldrig vistades utomlands, medan författarskapet så tydligt har inhämtat erfarenheter främst från Cambridges universitet, Italien och Frankrike.

Nyckelpjäsen i Shakespeareproduktionen därvidlag är den tidiga "Kärt besvär förgäves", som förevisar den intimaste kännedom om vad som försiggick vid hovet i Navarra vid tiden för Henrik IV:s ungdom där innan han blev kung av Frankrike – alla pjäsens personer fanns i verkligheten och bara i själva Navarra. Utom Francis Bacon, som var där tidigt, kan även hans kusin earlen av Oxfords svärson William Stanley ha vistats där under sin Europaturné i början på 1580-talet; en av pjäsens mer udda karaktärer, Holofernes, är i själva verket en karikatyr av William Stanleys lärare Richard Lloyd, som medföljde honom som besvärande förkläde på hans resor och som skrev den moralitet som parodieras i komedin, och i Stanleys släptåg omnämns även en viss 'Christoffer Marron', som i själva verket kan vara Christoffer Marlon, en av de många variationer som finns på hur Christopher Marlowes namn kunde skrivas. Han låg vid denna tid vid Cambridge och var ofta borta därifrån under längre perioder, då han var anlitad som agent av Sir Francis Walsingham i dennes underrättelsetjänst.

I Frankrike verkade han senare även troligen under agentnamnet 'Le Doux' omkring Bordeaux tillsammans med Anthony Bacon, Francis Bacons äldre bror, som efter Sir Francis Walsinghams död 1590 var den huvudsaklige upprätthållaren av Walsinghams underrättelsetjänst. Walsinghams yngre kusin Thomas Walsingham var Marlowes beskyddare och sponsor. Anthony Bacon höll på att råka illa ut i Frankrike genom homosexuella förbindelser men räddades från att ställas inför rätta av Henrik IV av Navarra. Som 'Le Doux' förekommer Marlowe även senare under 1590-talet i England med en lista över hans bibliotek, som exakt överensstämmer med källorna för de flesta av Shakespeares verk.

Bröderna Ferdinando och William Stanleys fader är den fjärde earlen av Derby, en av Englands rikaste och mäktigaste män och därtill katolik men helt lojal mot drottningen. Den äldste sonen Ferdinando är den som producerar Marlowes pjäser. Efter pappans död blir han den femte earlen av Derby men dör plötsligt redan 1594, troligen genom förgiftning, troligen genom förbittrade katolikers intriger, då Ferdinando vägrat ställa upp som deras kandidat till tronen. Han (och brodern William) var lika mycket kusiner till drottningen som James VI av Skottland,

sedermåra kung James I av det förenade Storbritannien. Därtill hade bröderna en kusin, en annan William Stanley, som tagit katolicismen på allvar, gjort sig till landsförrådare och levde i exil i Spanien. Efter sin brors våldsamma död, med tanke på sin namne kusinens landsförräderi och som kusin till drottningen hade William Stanley, den sjätte earlen av Derby, alla skäl att hålla en mycket låg profil. Han var troligen den som efter broderns död fortsatte hålla Englands ledande teatersällskap under armarna, *the Lord Chamberlain's Men*, som konstituerade sig och reorganiserade sig efter Marlowes gåtfulla frånfälle.

Hur detta troligen var fingerat, för att han skulle komma undan den engelska inkquisitionen, som var efter honom för hans fritänkeri ('ateism', det värsta och mest brottsliga man kunde syssla med i England på den tiden, den mest samhällsomstörtande av alla verksamheter,) har vi tidigare behandlat i ett antal artiklar.

Shakespeares författarskap är övertydligt en direkt fortsättning på Marlowes. Genom en rad på sju dramatiska teaterexperiment, av vilka han i det första, *Tamburlaine*, skapar och etablerar det engelska versdramat, utvecklar han det engelska dramat till den form som sedan konsekvent är Shakespeares. Det är föga troligt att Shakespeare kunnat överta denna form direkt utan förarbete i så fullkomnad professionalism som redan de första Shakespearepjäserna presenterar, i synnerhet inte med tanke på hans obefintliga utbildning utan erfarenhet av vare sig Cambridge, Frankrike eller Italien.

Det troligaste förblir att Marlowe gick under jorden som konsekvens av de bråk han utsattes för av myndigheter och puritaner, de mäktiga puritanerna hatade teatern och förföljde den hänsynslöst från början till slut, och därtill hade Marlowe varit ett prästämne – det var därför han skickades på stipendium till Cambridge, fastän han bara var en skomakares son. Han var involverad i den engelska kyrkans inre stridigheter, i de revolutionärt fritänkande kretsarna som bildats i och med Giordano Brunos besök i England hos sin vän Philip Sidney, (en annan portalfigur till engelsk poesi, som skapar 'Shakespeare'-sonetten, med vänner omkring sig som Walter Raleigh, Francis Bacon, Thomas Harriott (astronom), Henry Wriothsley och andra,) och han var djupt involverad i brittisk underrättelsetjänst, vilken han från början gjort viktiga tjänster, enligt dess eget skriftliga uttalande. Han hade därmed alla skäl att hoppa av det offentliga livet för att slippa bråk och kunna fortsätta skriva i fred och vara staten behjälplig med hemliga uppdrag utomlands. Han var även engagerad i de hugenottska flyktingkretsarna i Canterbury, hans hemstad, i vilka kretsar även William Parr, drottningens speciella gunstling, yngre brodern till hennes sista styvmor Catherine Parr, var djupt engagerad.

Efter Anthony Bacons resignation från Frankrike och frånfälle i samband med Essexkrisen mot slutet av drottningens regering är Francis Bacon den som med största sannolikhet tar över broderns kontakter och internationella nätverk, vilket också inbegriper fortsatt samarbete med Christopher Marlowe ('Le Doux', men även andra agentnamn förekommer,) samtidigt som Francis Bacon sköter sin slarvige kusins, earlen av Oxfords affärer, en annan portalfigur till den engelska dramatiken och tydligt förebilden för ett antal Shakespearekaraktärer, vars svärson William Stanley var, vars affärer också sköttes av Francis Bacon, som därtill också var djupt engagerad i teatern. Här framgår alltså ett klart intimt samarbete när det gäller teatern och även andra affärer av vikt mellan Oxford, hans kusiner Anthony och Francis Bacon, hans svärson William Stanley (och dennes äldre broder Ferdinando, Marlowes producent,) familjerna Walsingham och Sidney (genom äktenskap förbundna med Oxford- och Baconklanen,) och Christopher Marlowe, den extremaste fritänkaren av dem alla genom sin revolutionära ateism och dynamiska dramatik med skapandet av

det engelska dramat som sin främsta insats.

Många detaljer i detta nät av sammanhang måste vi här förbigå, men sonetterna spelar en annan nyckelroll i mysteriet. Dess övervägande homosensuella innehåll och alla de konkreta detaljer som ingår i de 154 sonetter som utgivits i Shakespeares namn har ingenting som helst gemensamt med William Shakespeares liv, en familjeman från landet med tre barn och hustru, som han återvände till efter avslutad karriär och därmed alltid förblev trogen, som han gift sig med som 18-åring då hon då redan var havande. Sonetterna passar bättre in på Oxfords personlighet men mest av allt på Marlowes. Sonetterna markeras av deras mystiska dedikation till en viss 'mr.W.H.' som aldrig har kunnat identifieras. Det kan varken ha varit Henry Wriothesley eller William Herbert, då båda dessa var adliga och inte kunde tituleras 'mr'. (William Herbert var son till Mary Sidney, syster till Philip Sidney, som spelat en så viktig roll i Shakespearediktningens uppkomst. Den första Shakespeareupplagan tillägnades honom och hans bror, okänt av vem.)

En annan skum figur i sammanhanget är en aldrig identifierad publicist som kallas William Hall, en nyckelperson i förmedlingen av pjäsmanuskript, vars namn förekommer i samband med Oxford och Anthony Munday, Oxfords sekreterare, i vars hand manuset till en apokryfisk 'Shakespeare'-pjäs, "Sir Thomas More", föreligger, som visar spår av typisk Shakespearedramatik – pjäsen undertrycktes såsom politiskt riskabel. Förgäves har man försökt komma åt denna gäckande skugga, som man aldrig kommer ifrån i Shakespearesammanhanget, då han mildt sagt spökar omkring i bakgrunden i alla möjliga sammanhang, till exempel Raleighs intressen i Nordamerika; men William Hall, som är ett lika vanligt namn som John Webster, kan även ha varit ett annat alias och skyddande namn för Christopher Marlowe (som efter 30 maj 1593 och hans officiella försvinnande aldrig mer offentligt kunde använda sitt namn) och att därmed förläggaren Thomas Thorpe, som också utgav Marlowes ofullbordade episka dikt "*Hero och Leander*", helt enkelt skulle ha dedicerat sonetterna till deras egen författare, 'mr.W.H.', vilken teori förefaller den troligaste. Ingenting i sonetterna stämmer in på William Shakespeare. Allting i dem skulle stämma perfekt in på Christopher Marlowe.

En annan viktig faktor som aldrig bör förglömmas är, att teaterindustrin i drottning Elisabets England var ett oöverskådligt kollektiv – pjäserna och teatrarna ägdes kollektivt av skådespelarna, och endast i undantagsfall framträder enskilda intressen i ruljangsen, som William Shakespeare, som var en utstuderad kapitalist, som den åtta år yngre Ben Jonson hade sin karriär att tacka för. Först genom Ben Jonson och hans företal till den första Shakespeareupplagan sju år efter den äldre kollegans död introduceras någon personkult i sammanhanget. Varken Oxford, bröderna Stanley, bröderna Bacon, någon Walsingham eller Sidney, Marlowe eller ens William Shakspere själv hade någonsin visat någon ansats till någonting sådant. Det är den personkulten och dess falskhet som Shakespearefrågan lider av som vilseledande belastning ännu idag.

Shakespeareförfattarskapet bör alltså ses som kollektivt, även om Marlowe troligen skrev det mesta själv. Nästan alla Shakespearepjäserna är mer eller mindre korrupta genom flitig hantering av skådespelare och kopierare, och den pjäs som anses som den efter originalet troligen bäst bevarade är "Richard II". Även Marlowes pjäser föreligger i stympade och olika versioner, främst "Doktor Faustus" (hans berömdaste, Goethes prototyp,) och "Massakern i Paris". Den av slarvig hantering mest misshandlade av Shakespearepjäserna brukar anses vara "Kung Lear", som troligen var det största dramat av dem alla.

Icke desto mindre förblir alla Shakespearepjäserna oöverträffade i komposition,

dramatik och språkhantering. Ingen Goethe, Schiller, Victor Hugo, Strindberg eller Ibsen har kunnat komma ens i närheten av deras kvalitet i skönhet, dramatik och mänsklig rikedom.

Dock föreligger det ett antal andra troliga 'pseudo'-Shakespearepjäser, som borde inkluderas i samma högsta kategori, till exempel "Arden av Feversham", "Den spanska tragedin", "En Yorkshirertragedi", "Edward III", "Sir Thomas More", "Den vita djävulen", "Hertiginnan av Amalfi" och "Appius och Virginia", för att bara nämna några som definitivt måste ha haft samma kollektiva ursprung i samma verkstad som Shakespeare.

Ur det senaste i Shakespeare-debatten (106)

De mest aggressiva "anti-stratfordianerna" har i regel varit oxfordianer, varför man måste ställa frågan hur earlen av Oxford har kunnat vinna en sådan status bland Shakespearefantaster.

Det går inte att bortförklara honom. Knappt något finns bevarat av honom, medan hans personlighets inflytande och betydelse för Shakespearedramatiken är oavvislig. Åtminstone "Lika för lika" och "Hamlet" har otvetydiga och oförnekliga Oxfordporträtt att uppvisa, vilka båda dramer kan ha fått sin slutgiltiga formulering just vid den gamle skådespelarearlens död 1604. Hamletdramat existerade redan åtminstone på 1580-talet, det finns till och med en tysk version av en "Ur-Hamlet" som kan ha uppförts av tyska och engelska skådespelare vid det danska hovet i Helsingör vid Kronborgs slotts invigning 1585, där Oxfords blivande svärson William Stanley, den sjätte earlen av Derby, och även Christopher Marlowe kan ha deltagit, (just den tiden var han frånvarande från universitetet i Cambridge,) och av någon outgrundlig anledning påträffades Shakespeares dödsmask i Tyskland och ej i England. Det finns ingen anledning att betvivla att den dödsmasken är äkta. Den tyska kringvandrande teatersällskapsaktiviteten var synnerligen livlig fram till det 30-åriga krigets utbrott 1618, och engelska skådespelartrupper och medlemmar deltog gärna däri. Ämnet är lika outtömligt som utforskligt i sin vidlyftighet.

Oxford var även intimt förknippad med Wiltonaktiviteterna, Mary Sidneys litterära hov efter brodern Philip Sidneys förtidiga frånfalle efter att ha skapat Shakespearesonetten, där också Francis Bacon förekom och till och med Christopher Marlowe kan ha förekommit som page medan Giordano Bruno var där. Den enda av alla i Shakespearegänget som Oxford definitivt inte hade någon koppling till alls var William Shakspeare. Därav följer den logiska konsekvensen, att oxfordianerna är de mest obevekliga och oförbätterliga "anti-stratfordianerna".

Det är även troligt att Oxford var den som tog sig an Marlowes första pjäs och satte upp den, den förlorade "Skanderbeg" om en albansk upprorsledare mot turkarna. Det råder litet tvivel om att "En midsommarnattsdröm" skrevs för och uppfördes vid Oxfords dotters bröllop med William Stanley 1595, där Theseus kan förmodas vara ett sannskyldigt porträtt av Stanley.

Vem var då denne Oxford, som förekommer överallt i bakgrunden till Shakespeare och troligen var den avgörande initiativtagaren och grundaren av hela det engelska teaterväsendet, som dock inte lämnat en enda bevislig pjäs efter sig, medan hur många som helst kan spåras tillbaka till någon okänd grundidé från just honom? Han var en vittberest och temperamentsfull äventyrare av stora känslor och dynamisk energi men utan social begåvning. Han var en av drottning Elisabets första favoriter, men han gjorde konsekvent mest bara bort sig vid hovet och drog sig pinsamt medveten därom definitivt med tiden bort från allt mänskligt umgänge för att

under sina sista tio år leva mer eller mindre i misär – han var en oförbätterlig slösare, han föddes en av Englands rikaste män och dog som dess kanske fattigaste adelsman, fastän hans familj hörde till landets äldsta och ädlaste. Bacon gjorde vad han kunde för att hjälpa sin kusin, och drottningen slutade aldrig att hjälpa honom ekonomiskt, men när hon var borta kunde ingenting längre hjälpa honom.

Vi kommer aldrig att kunna definiera vidden av hans betydelse för "Shakespeare"-fenomenet och dess utveckling, och det enda egentligen vi kan veta säkert därom är att den går inte att förneka.

Ur ett brev till en kollega:

"Beträffande Shakspeare är ungefär summan av alla debatter om saken den, att, ju mindre sagt om Shakespeare, desto bättre. Om monumentet och dess skumma inskription har det ofta framhållits, att man med en smula arbete kan komma fram till vilken tolkning som helst – det har väl framkommit hundratals redan. En fråga som oxfordianer aldrig kommer undan är, vem som skrev Shakespeare efter 1604. Jag är övertygad om att Oxford kan ha skrivit hur många pjäser som helst under sin glans dagar, men tyvärr har ingen överlevt, och Shakespearesamlingen har inte redigerats förrän när både Oxford och Shakspeare var döda. Det mest sannolika är, att många av Oxfords pjäser under årens gång samlat på sig mer och mer tillskott, varje pjäsförfattare på den tiden ville ju ha sitt ord med i varje pjäs, (– glöm inte att ex. Thomas Heywood framhöll att han medarbetat i över 200 pjäser,) medan den typiska högtravande klangsköna blankversen inte fanns före *Tamburlaine*.

Nåväl, jag ska inte ansätta dig mera med den ocean av argument som finns, man kan ju ösa till döddagar utan att egentligen komma någon vart alls (vilket den 200-åriga Shakespearedebatten hittills visar, hur tvärsäkra somliga än varit på antingen Bacon eller Oxford eller någon annan, medan just tvärsäkerhet är den värsta fallgrop som finns,) och risken är att Shakespearedebatten inte alls fortsätter i Fritänkaren, då den vållat så upprörda känslor, då majoriteten alltid anser sig nonchalerad (då de flestas kandidat aldrig upphöjs som den enda rätta), och somliga har till och med hotat med risk för hjärtinfarkt inför icke önskvärda upplysningar. Om det kommer fram nya fakta är dessa naturligtvis intressanta, och innan någonting är bevisat förblir tyvärr tendensen den, att varje kandidats anhängare stenhårt håller fast vid sin kandidat under vägran att gå in i andra rum av det oöverskådliga spökslottet..."

Andra läsare har uppfattat fallet som ett fall av plagiarism. Vårt svar:

"Jag tror inte att det handlade om plagiarism utan snarare om en nödvändighet. Jag tror inte att Marlowe/Shakespeare-kopplingen någonsin hade etablerats om de inte kommit överens om saken. Kom ihåg, att Marlowes poem "Hero och Leander" och Shakespeares "Venus och Adonis" är tvillingar, skrivna ungefär samtidigt som om "båda" diktarna kunnat det andra utantill, medan Marlowes poem registrerades under våren 1593 och det första "Shakespeare"-poemet kom ut bara en kort tid efter Marlowes avgång. Det är högst troligt att de träffade en överenskommelse, då "föreställningen måste fortsätta" även om huvuddiktaren måste avvaras åtminstone till namnet. Som jag sade, Shakspeare gjorde ingenting själv för att marknadsföra sin prestige, det gjordes inte förrän efter hans död och då bara av Ben Jonson, som hade honom att tacka för sin karriär och framgång. Sålunda kan Shakespeare-firmanamnet betraktas som bara en nödvändig formalitet – det måste finnas något namn bakom produktionerna, och Will Shakspeare var tillräckligt pålitlig som affärsman och

skådespelare för att man skulle kunna lita på att han ställde upp med att hålla skenet uppe. Och han var diskret och hänsynsfull nog att stilla dra sig tillbaka efter att Sonetterna publicerats."

Jag antar att vad vi alla väntar och hoppas på är något slutgiltigt bevis för att antingen Shakspere skrev Shakespeare eller att någon annan gjorde det, särskilt då något definitivt tecken på liv hos Marlowe efter hans fingerade eller verkliga död. Till dess kommer vi aldrig ifrån vare sig skäligen tvivel beträffande hans död eller liv efter 1593 eller beträffande W. Shaksperes antagna författarskap.

Shakespeares sista drama

Det handlar om "*The Two Noble Kinsmen*", "Två ädla kusiner", som lider av det efterhängsna allmänna omdömet, att det inte når upp till den Shakespeareska standarden, fastän det otvivelaktigt åtminstone delvis är skrivet av Shakespeare. Det pinsamma är, att de partier som skrevs av John Fletcher är bättre än Shakespeares bidrag, som ger närmast ett krystat intryck, hans verser verkar otympliga och oinspirerade och saknar fullständigt John Fletchers flyt och den lätta smidighet och charm som utmärker de fyra Shakespeareska sagospelen "Perikles", "Cymbeline", "En vintersaga" och "Stormen".

Pjäsen bygger på Geoffrey Chaucers första och största dikt i "Canterburysägner", "Riddarens historia", som berättar om två kungliga kusiners rivalitet om Theseus drottning Hippolytas vackra ogifta syster. Det hela kulminerar i en praktfull tornering, där de båda kusinerna strider med hundra man var om den sköna damen, och beskrivningen är väl medeltidens bästa torneringsskildring. Chaucer sparar minsann inte på krutet utan breder ut sig i en episk skildring som tar sig närmast homeriska proportioner. Ingenting av denna grandiosa final finns med i pjäsen av naturliga skäl, man kan inte på en teaterscen pressa in en hel riddartornering, utan den bara refereras i förbigående. I stället har författarna infört en påklistrad subintrig, historien om fångvaktarens dotter som befriar den ena kusinen ur fångelset och blir tokig av kärlek till honom på kuppen, som inte alls finns hos Chaucer och som är som ett valhant försök att upprepa karaktären Ofelia – originalet är alltid bäst.

Chaucers historia är praktfull och väl skriven och väl den bästa av Canterbury-sägnerna men episk, och dramatiseringen därav blir bara en blek skugga av originalet. Genialiska glimtar förekommer, den absolut bästa scenen är när kusinerna först blir kära i Emilia som hon heter, här känner man igen något av den Shakespeareska dramakompositionen, men i övrigt är pjäsen ytlig och oinspirerad; och för första gången verkar Shakespeare inte engagerad i karaktärerna, vilket måste föranleda det största frågetecknet av alla.

Man har dragit den logiska slutsatsen av de Shakespeareska partiernas svagare halt än John Fletchers ytligare, att William efter detta ombads gå hem och inte skriva något mera, vilket han definitivt gjorde, därtill anmodad och tillrådd eller icke. Men han var bara 49 år gammal, vilket är väl tidigt för en skådespelare att dra sig tillbaka. Förvisso, han hade spelat hårt teater i 20 år, men ändå – jämför med skådespelare som John Gielgud, James Mason, Charles Laughton, Laurence Olivier, Ralph Richardson och andra ledande under 1900-talet, som i princip alla höll på tills de dog, John Gielgud ännu när han var 90, för att inte tala om pjäsförfattare som Bernard Shaw, Ibsen och Strindberg, som heller aldrig kunde sluta. Vi återkommer till det Shakespeareska mysteriet.

Det råder knappast något tvivel om att han verkligen skrev de delar av "Två ädla kusiner" som tillskrivs honom, medan just deras låga halt understryker ifrågasättandet av hans delaktighet i pjäser som de stora tragedierna, krönikespelen och de stora komedierna, där författaren genomgående är kreativ. Shakespearepassusarna i "Två ädla kusiner" saknar all kreativitet. Den anda som besjalar alla de stora Shakespeareverken saknas fullkomligt här. Och ändå är det Shakespeare. Det är då skäl att ställa frågan: Vilken Shakespeare? Knappast den som skrev de mäktigt inspirerade krönikespelen och tragedierna, möjligen den som skrev de senare utrangerade "*A London Prodigal*", "*Birth of Merlin*", "*Lochrine*" och andra sådana, som från början betvivlades vara av Shakespeare fastän de utgivits under hans livstid i hans namn.

Det stora problemet med den utomordentligt intressanta elisabetanska litteraturen är, att det i princip är omöjligt att någonsin med säkerhet få veta vem som skrev vad, särskilt beträffande de 200 pjäser som finns bevarade (av omkring 600 författade), då nästan alla författare aldrig satte ut sina namn och av ett skäl eller ett annat avstod från att låta sitt namn bli tryckt med verket. I nästan de flesta fall sattes namnet dit av andra, vanligen av förläggaren, utan att upphovsmannen, om en sådan fanns, tillfrågades. Således måste det förbli en öppen fråga vem som i själva verket skrev Shakespeare, och om den sista pjäsen i hans namn (med John Fletcher som medarbetare) verkligen delvis är skriven av honom, vilket det mesta tyder på, ger detta mera krut i magasinet för alla dem som hävdar, att den store författaren bakom Shakespeare inte kan ha varit William Shakespeare.

John Dee har ordet (enligt Ahasverus, ur romanen "*Min vän Ahasverus*")

En av den elisabetanska epokens märkligaste män var min sege kollega John Dee, en pionjär inom den nya matematiken och banbrytande inom vad som då ännu inte kallades parapsykologi. Det märkligaste med honom var att han alltid klarade sig, fastän han var mer eller mindre rent ut sagt en trollkarl. Maria den Blodiga försökte sätta dit honom och misslyckades som alla andra. Han blev inte bara drottning Elisabets mest respekterade rådgivare, hon såg upp till honom som till en fader medan Burleigh, hennes mångårige premiärminister som hjälpte henne till makten, hon aldrig kunde ta riktigt på allvar som alltför seriös pedant; utan han hade också ett solitt internationellt rykte för sin vederhäftighet som matematiker, astronom, astrolog och kännare av hemligheter. Han var en stor boksamlare, hans bibliotek var Englands största och bästa, och alla fritänkare räknade honom som sin lärare och beskyddare: Raleigh, Oxford, Bacon, Northumberland, Harriot, Marlowe, Wriothesley, Rutland — han var som en idealisk *tutor* för dem alla.

Hans betydelse accelererade väsentligt i och med Giordano Brunos succéartade besök i England under Philip Sidneys och Fulke Grevilles värdskap, vilket resulterade i Brunos mest berömda skrift, "Askonsdagssamtalen", där han öppet diskuterar förekomsten av andra solsystem än vårt. Philip Sidney och Oxford var ungefär jämnåriga och rivaler på alla områden; inom poesin, om drottningens gunst, inom det sociala, i hovet, om att vara bäst, och så vidare. De duellerade en gång, men drottningen gick emellan.

Jag uppsökte alltid John Dee när jag var i England, och han tog alltid vänligt emot mig. Jag tröttnade aldrig på honom, ty han var en man av många hemligheter. Han avslöjade aldrig allt utan hade alltid någonting kvar att ge. Endast inom astrologin var han alltid fullkomligt öppen, då han var övertygad om att jag visste mera än han på

det området, och vi diskuterade många astrologiska problem tillsammans med ofta tillfredsställande lösningar. Det var delvis min erfarenhet som fick honom att lämna astrologin åt sidan under senare år för att i stället associera med andar.

Det mest spektakulära elementet i det blomstrande elisabetanska samhället var givetvis teatern och dess explosiva kraft och utveckling. Oxford gick i täten för det hela med sina mer eller mindre hårdföra teaterkompanier, som ofta anstiftade bråk i gränderna — de konkurrerande teatersällskapen var i London nästan som dagens storstäders gängbråk, men mot slutet av 80-talet blev det engelska dramat plötsligt ren poesi, och det slog mig för första gången hur välljudande det engelska språket kunde vara. Ansvarig för denna plötsliga lyftning var en helt ung man i 20-årsåldern, Christopher Marlowe från Canterbury, där han trots enkel bakgrund (han hade mycket väl kunnat vara oäkta son till någon hög aristokrat som placerat honom i en hugenottfamilj i Canterbury för att blidka drottningens vrede — hon förlät aldrig att gunstlingar gifte sig eller kärade ner sig,) fick gå i katedralskola och skickades som student till Cambridge, där han genast kom i smöret bland de högsta fritänkarkretsarna med Sir Walter Raleigh, Thomas Harriot och earlen av Northumberland som mentorer. Han översatte Ovidius och Lucanus, vilket lärde honom hans ytterst effektiva retorisk-poetiska stil, och rekryterades av Sir Francis Walsingham, drottningens allt-i-allo och en av John Dees närmaste lärjungar, för underrättelsetjänsten och skickades ofta utomlands. Hans tunga våldsdrama "Tamburlaine" vållade sensation genom sin imponerande poetiska kraftfullhet och drastiska dramatik, blodigt grym hela vägen, vilket var något helt annat än Oxfords komedier. Han fortsatte sedan skriva pjäs efter pjäs, lika effektiva och bloddrypande av grymhet, tills hans "Doktor Faustus" erbjöd något helt annat. Det var en metafysisk pjäs helt dominerad av John Dees inflytande och lärdom och antogs på sin tid vara ett porträtt av John Dee själv. Pjäsen, trots alla dess imponerande knalleffekter, handlar i själva verket om samvetets moraliska dilemma när det kommer i kläm mellan den totala frihetens oändliga möjligheter och själens obligatoriska renhet som tuktas fram av ödet. Doktor Faustus ger efter för frestelsernas frihet och makt och får ta konsekvenserna. Han gör egentligen inget annat fel än att han säljer sin själ.

Plötsligt några år senare var Marlowe fullständigt försvunnen från teatrarna i London, och i stället förekom det ett allena rådande teaterkompani som stod direkt under drottningen och nästan bara spelade pjäser av en viss William Shakespeare. Jag blev aldrig klok på vem denne Shakespeare egentligen var, av vad jag hörde verkade han vara en enkel man från landet, en hederlig och energisk skådespelare, en smart affärsman och factotum inom teatern, en pålitlig vän som alla kom överens med, en bra regissör och teaterdirektör och så vidare, men när jag igenkände flera av hans titlar från mer än tio år tillbaka som Oxfords tidigare titlar blev jag betänksam. Jag träffade honom aldrig, men jag ställde frågor. Min främsta fråga var: "Vad hände med Marlowe?" Till svar fick jag ett outgrundligt "Hysch!" med ett finger på läpparna.

Sista gången jag träffade John Dee beslöt jag att få ut vad han visste om saken. Jag frågade honom rent ut: "Vad vet du om Christopher Marlowes försvinnande för femton år sen?" Han satte fingret på läpparna och sade hemligt: "Hysch!"

Naturligtvis kunde jag inte nöja mig med det. John Dee skrattade. "Det var en förfärlig historia," sade han, "och egentligen var det mitt fel. Du såg väl 'Doktor Faustus'? De spelar den fortfarande. Den är outslitlig som pjäs, och scenen när Faustus och Mefistofeles, som är osynliga, slår tian av påven, som tror att det spökar, får fortfarande alla att skratta. Jag känner mig skyldig. Jag förförde Marlowe med min svartkonst och fick honom att sälja sin själ."

"Åt djävulen?"

"Inte alls. Åt framgången. Åt den mentala frihetens tygellöshet. Åt det totala själsliga själsvåldet. Marlowe var ämnad att bli teolog. Det var därför han skickades till Cambridge av ärkebiskopen av Canterbury. Han var en strålande studiebegåvning, som läste allt vad han kom över. När han fick tillträde till mitt bibliotek satt han alltid där. I Cambridge kom han som alla andra i dåligt sällskap. Där frodas ju alltid det farligaste tänkbara fritänkeri. Han kom i kontakt med Raleigh, Northumberland, Bacon, Harriot, och de där och kom på att Bibeln till större delen består av oegentligheter. Han blev ateist. Det var ungefär det värsta man kunde bli på den tiden, och han var alltför öppen för att vara diskret om saken. Han hade tidigare klokt nog anonymt deltagit i debatten om biskoparnas förlamande inflytande och framstått som presbyterian, vilket var liktydigt med landsförräderi — John Penry blev hängd för den saken. Men Marlowe gick ett steg längre och blev uttalad ateist och höll till och med en ökänd föreläsning i ämnet, ämnad bara för sina vänner i den skandalomsusade "Nattskolan" av farliga fritänkare, men vars rykte spreds och fick ärkebiskop Whitgift att gå i taket, Englands kättarförföljare nummer ett. Marlowe blev inofficiellt svartlistad av den engelska inkquisitionen men kunde inte sättas fast — det saknades konkreta bevis.

Under pestens år 1592-93 bodde han tillsammans med Thomas Kyd. De hade skrivit några dramer tillsammans och var goda vänner, men när teatrarna stängts för pestens skull var de som dramatiker arbetslösa. Marlowe skrev episka dikter i stället, och Kyd skötte olika sekreterarjobb. Vid ett tillfälle genomsöktes deras bostad efter kriminella pamfletter mot den illegala invandringen av landsflyktiga flamländare, som tvingats lämna de spanska Nederländerna för sin tros skull, alltså flamländska hugenotter. Det hittades inga pamfletter, men man hittade i stället några ateistiska skrifter. Kyd sade att de var Marlowes fastän det var han själv som kopierat dem mot betalning. Marlowe var inte hemma, så Kyd häktades i stället och torterades. Han skyllde konsekvent ifrån sig på Marlowe. Om Kyd var medskyldig eller inte till de ateistiska avskrifterna så kunde det i alla fall aldrig bevisas, och ännu mindre har det kunnat bevisas att Marlowe skrivit dem. Det var alldeles illa nog att de påträffades i deras hem.

Så marken började bränna under Marlowes fötter. Han kallades senare till förhör hos Stjärnkammaren, den engelska inkquisitionen, och befalldes att hålla sig tillgänglig. Han fick många varningar, och hans studiekamrat John Penry hade redan dömts till hängning.

Krisen blev akut när en spionkollega till honom, en viss Richard Baines, en opålitlig typ, av någon sorts personligt hämndbegär inlämnade en angivarrapport till drottningens råd, där Marlowe anklagades för att vara ateist, homosexuell och falskmyntare, allt det värsta som någon engelsman kunde vara. Han måste alltså försvinna kvickt.

Naturligtvis var det beklagligt att det måste gå så. Här var Englands mest lysande dramatiker med fantastiska pjäser bakom sig och bara 29 år gammal och med oerhörda löften för framtiden. Oxford, Sidney, Spencer, Chapman, Raleigh — alla skulle ofelbart komma i skuggan av hans dramatiska överlägsenhet i språk och form och dynamisk människoskildring. Men han var kanske för överlägsen. Hur som helst, i stället för att tas om hand och tacksamt ges immunitet och kanske adlas för sina förtjänster blev han tillsagd att fly för sitt liv. Ingen kunde ta ansvar för honom. Han räcktes en lös och vansklig räddningsplanka, och det var allt.

Men Marlowe var framför allt en dramatisk begåvning med sinne för snillrika intriger och gjorde därför ett stort drama av saken — han iscensatte sin egen död.

Hans skepp stod klart i Deptford att föra honom till Holland, men han stämde träff dagen före sin avfärd med tre av sina medagenter i Walsinghams sold, för att prata genom saken med dem och göra sin sista föreställning så trovärdig som möjligt. Allt planerades i minsta detalj. Ingenting lämnades åt slumpen. Det var en vattentät intrig. Huset tillhörde Eleanor Bull, en släkting till en av drottningens närmaste kammarjungfrur, så drottningen var troligen insatt i vad som hände. Det är till och med möjligt att det var hon som krävde Marlowes räddning. Därför skickades hennes egen likbesiktningsman med obegränsade befogenheter att städa upp saken efteråt.

De fyra agenterna improviserade fram den föreställningen, att Marlowe skulle ha omkommit i ett plötsligt gräl. Ett annat färskt lik skulle få föreställa Marlowe, och för att göra det hela mera trovärdigt sårade sig en av dem i huvudet. Det andra liket kan mycket väl ha varit den nyss hängde John Penry, hans antikycklige meningsfrände, som plötsligt avrättades dagen innan. De tillbringade en hel dag med att diskutera detaljerna. Det var Marlowes bästa pjäs, som aldrig blev skriven.

När allt var klart kunde Marlowe försvinna, och de tre agenterna kunde tillkalla Eleanor Bulls medverkan i det hela. När drottningens likbesiktigare kom dit låg liket färdigt på bordet med ett djupt tillfogat sår i ögat in i hjärnan, som skulle ha varit dödsorsaken. Dråparen kom undan med självförsvaret, och coronerns utförliga rapport med sexton neutrala vittnen, som inte hade känt Marlowe, befäste saken. Marlowe förklarades död, och därmed skulle han lämnas i fred för vidare förföljelser och trakasserier. Likväl fortsatte de lömska puritanerna förtala honom långt efter hans död. Han hade ju förrätt kyrkan och religionen. Han skulle ha blivit teolog och präst men blev i stället diktare och ateist. Han hade förrätt ärkebiskopen av Canterbury, som gett honom stipendiet till Cambridge. Det kunde inte förlåtas.

Men var han än var kunde han nu fortsätta dikta i fred, och de underbara pjäserna slutade inte rinna till med hans bortgång."

"Så William Shakespeares pjäser är egentligen Marlowes?"

"Tror du verkligen att en diktare som Marlowe kunde avbrytas i sitt arbete när han stod på höjden av sin ungdoms utveckling och dess sprängkraft var som störst? Man tystar inte en diktare vid 29 års ålder. Endast en fatal olycka kan stoppa honom. Varje försök till undertryckande av en talang i den åldern kan bara leda till motsatsen — desto större skaparkraft. Det är som en naturlag."

"Jag igenkände några av Shakespeares titlar som tidigare pjäser av Oxford."

"Marlowe stod under Oxfords inflytande. Alla gjorde det. Oxford drog ifrån ridån för den engelska teatern. Hans pjäser har aldrig lämnat scenen men ständigt vidareutvecklats. Pjäser som Hamlet och Kung Lear, Romeo och Julia och Titus Andronicus spelades redan på Oxfords tid, men varje föreställning tillförde dem något nytt, och de blir därför aldrig färdiga. Vem är William Shakespeare? Bara en bricka i spelet. Han har varit en outhärlig administratör av pjäser för teatern, och han är världens pålitligaste skådespelare och kan hålla masken mer än väl, men jag tvivlar på att han skrivit ett enda ord själv. Få se vad han ska säga när Marlowes sonetter från de åren nu skall publiceras i hans namn. Deras innehåll strider nämligen mot allt vad Shakespeare står för. Antagligen drar han sig tillbaka då han vet, att han utan mask är ingenting."

Jag pauserade innan jag ställde nästa fråga.

"Var är Marlowe idag? Råkar du veta?"

Han skrattade till igen, ett litet kort *chuckle*. "Fördelen med att han var död och ändå fortfarande kvarstod under underrättelsetjänstens beskydd som diplomat, spion och agent var, att det äntligen gav honom obegränsad frihet. Han kunde anta vilken identitet som helst och fritt spela teater genom hela resten av livet. Han har

naturligtvis haft många andra namn sedan dess. Vanligen tar han sig helt intetsägande sådana. Som ledtråd var han är idag, kasta ett öga på dedikationen när sonetterna släpps ut nästa år. Det är Thomas Thorpe som trycker dem, som också tryckte hans "Hero och Leander" postumt med ett förord som säkerställde Marlowes oantastlighet som död. Den dikten tillägnades Thomas Walsingham, hans närmaste beskyddare, av Edward Blount troligen i samråd med Marlowe själv med bekräftelsen av sin död som försäkring. Men sonetternas dedikation kommer att skrivas av Thorpe själv och kommer att tillägnas hans vän diktaren själv men i hans aktuella förklädning som en viss hemlighetsfull pjäsprovidör vid namn William Hall, men inte ens detta falska agentnamn kommer att skrivas ut — bara initialerna."

"Så du har aldrig träffat på Marlowe bland dina vänner på andra sidan?"

"Naturligtvis inte."

"Hur upplever du andarna? Som älvor eller spöken eller något annat?"

Han var genast på defensiven. "Vågar du ifrågasätta deras existens?"

"Ingalunda. Jag undrar bara vem du träffar där och hur du känner igen dem."

"Låt mig bara säga detta. Jag är matematiker först och främst. Jag står med båda fötterna på jorden. Jag har alltid gjort det, och därför har jag överlevt. Jag är ingen charlatan som du, som vågar utge dig för att vara vad ingen kan vara. Ingen kan förneka andarnas existens, ty de som inte har upplevat deras existens kan lika litet yttra sig om den som de vet något om månens baksida, som ingen har sett. I stället finns det hur många som helst som har vittnat om både andarnas, änglarnas och älvornas existens. Jag medger, det är bara indicier som ej kan bevisas matematiskt och vetenskapligt utan en skugga av något tvivel, men indicier är ändå indicier. Ej heller kan jag ge dig något underlag för att min redogörelse för Marlowes fall och metamorfos är sann, men indicierna finns där och är oförnekliga. Antagligen kommer framtida forskare att för alltid fortsätta gräva i hans fall utan att nå botten, och troligen kommer det att uppstå en djungel av mytbildning om såväl honom som Oxford och William Shakespeare, som blivit Marlowes ombudsman. Detalj för detalj kommer noga att undersökas av trägna sanningssökare, men troligen kommer man aldrig ens att få faktiska bevis om Marlowes äkta eller oäkta börd, som kan bli en kritisk fråga för även många andra vittra berömdheter i vår tid, då hela den elisabetanska eran utmärks av en genomgående moralisk oreda. Så jag hoppas du inte för mitt vittnesmål vidare, om du inte råkar överleva mig med många år."

Han plirade vänligt mot mig som om han genomskådade mig, och ända sedan den dagen har jag undrat: trodde han verkligen att jag inte var den jag var eller inte?

Ahasverus besöker Oscar Wilde (ur samma roman)

Det var en av hans få trogna vänner som aldrig svek honom som övertalade mig att resa till Paris på missionen att "rädda Wilde". Problemet var att det var ännu färre som längre trodde att han kunde räddas och kanske minst av allt han själv.

Den stora komplikationen i fallet var att han var fullkomligt stukad och bruten som personlighet. Han var bara en skugga av sitt forna jag, och ändå var han fortfarande fullkomligt sig själv. Han hade bara tappat bort sin karaktär, ett utomordentligt dilemma för en skådespelsförfattare och boren aktör, för det var det han var född till och levde på att få vara: som posör var han oöverträffbar och fullständigt unik i sitt slag. Varken före eller efter honom har Storbritannien sett på maken.

Jag var fullkomligt öppen med honom när jag träffade honom i Paris och sade precis rakt ut vad jag var ute på för ärende. Han tog det med ro. ”Du är ute för att rädda livet på en patient, som redan är död. Problemet är att ingen kan acceptera att han är död, utom patienten själv, som helst inte vill bli återupplivad, ens om det skulle gå.”

Vi satt på ett av de mera obskyra kaféerna i Paris där han kände sig trygg för omgivningen och var ganska säker på att få bli lämnad i fred. Han började redan bli gubbig fast han bara var 45 år, men det mest beklämmande med honom var det ofrånkomliga faktum, att han definitivt hade gett upp. Han var mer än resignerad. Det enda han hade att se fram emot var sin sorti, som en skådespelare i en dålig roll som han är tvungen att genomföra mot sin vilja och tvingas uppträda i på scenen under ständigt tilltagande pinsamhet, i synnerhet som pjäsen hela tiden bara förlängs. ”Inte ens du har väl någon lösning på problemet,” sade han. ”Jag har fallit ut ur min roll och förlorat den och måste ändå fortsätta spela den, fastän den är död och ingenting har kvar att ge. Helst hade jag inte ens träffat dig, men Swinburne talade så hemlighetsfullt om dig, att jag inte kunde motstå att göra din bekantskap. Inte ens han blev klok på dig, och jag har inte ens försökt.”

Så mina vänner, de få jag har kvar och som ännu vågar känna mig, vill få mig tillbaka till verkligheten, den verklighet som våldfört sig på mig till oigenkännlighet. Det är naturligtvis omöjligt. Man har tagit ifrån mig allt vad jag var och har ingenting kvar utom min bestående vanära, som etablerats genom det viktorianska rättssystemet, som inte medger några kompromisser eller eftergifter för den mänskliga faktorn. Jag var bara mänsklig. Det var mitt enda brott. Var det så oerhört?”

”Käre Oscar, du är inte den första. För ganska exakt 300 år sedan satt en annan brittisk dramatiker i exakt samma klämma, anklagad för homosexualitet, ateism och allt möjligt och hotad med rättsliga åtgärder, som i hans fall bara kunde innebära döden.”

”Pratar du om Marlowe?”

”Vem annars. Jag drar upp hans fall därför att det plötsligt blivit aktuellt genom att en amerikan har kommit fram till den övertygelsen genom rigorösa forskningar, att Marlowe måste ha fortsatt verka som dramatiker under Shakespeares täckmantel.”

”En intressant teori. Swinburne hade också läckert kätterska tankar åt det hållet. Han skulle alltså ha undkommit rättvisan med att iscensätta sin död och sedan fortsatt som vanligt med förlusten bara av sitt goda namn, som var förverkat för alltid, precis som i mitt fall. Problemet i mitt fall var att jag inte undkom den så kallade rättvisan. Ännu ett problem i fallet var att den inte avrättade mig.”

”Bland anklagelserna mot Marlowe ingick också en för falskmynteri. Du var åtminstone ingen falskmyntare.”

”Skämt åsido, vad tycker du om hela rättsprocessen?”

”Absurd. Framtiden kommer att fördöma den.”

”Naturligtvis. Jag tycker synd om det viktorianska samhället. Genom detta justitiemord, för det är ingenting annat, har det dömt ut sig själv. Det kommer att gå under och försvinna, och om kanske 200 år kommer man att skratta åt det när det blir accepterat över hela världen att bisexualitet är något naturligt. Jag var aldrig homosexuell, men jag gav efter för frestelser från vänster. Kalla det vänsterprassel. I stället för kvinnliga älskarinnor bedrog jag min fru med manliga sådana. Var det så farligt? Ingen tog någon skada av det. Tvärtom. Jag var lika diskret som en fransman. Min fru hade ingen aning om det förrän man gjorde rättsprocess av det.”

”Ändå hade du kunnat undvika hela pinsamheten. Den enda som drev saken var Bosies far, en renodlad skurk.”

”Han var bara svartsjuk. Många fäder är sådana om sina söner och ännu mer om sina döttrar. Det är föräldragalenskap. Den känner inga gränser.”

”Men Bosie var en odåga. Han var inte värdig din kärlek. Ändå höll du fast vid den i ett slags sjuk och irrationell för att inte säga självdestruktiv fixering.”

”Han var vacker. Jag har alltid älskat skönheten högst av allt. Det är mitt enda brott och det enda som jag släpades inför rätta för.”

”Dock var det du själv som inledde rättegången.”

”Jag hade mig själv att försvara. Den gamle galne markisen var hur oförskämnd som helst. Det var han som gjorde väsen av saken och ställde till med skandalen med att öppet förtala mig å det skändligaste. Skulle jag bara tiggande finna mig i hans kränkande grovhet? Jag älskade Bosie, men allt han visade var bara meningslöst aggressivt hat.”

”Det hade varit säkrare att inte svara.”

”Det vet vi först nu. Hade jag inte stämt honom hade han fortsatt sitt förtal och gjort vad som helst för att skilja Bosie från mig, och det hade kanske slutat ännu värre än med min rättegång. Genom att driva i gång rättsprocessen visade jag mig ändå vara man nog att våga tala för mig själv och försvara mig offentligt, och det anser jag inte att jag misslyckades med.”

”Alltså har du någonting kvar att leva för. Du har ännu din integritet. Enligt amerikanen fortsatte Marlowe verka som dramatiker och det ännu mer oförblommerat än tidigare och blev ditt språks ovedersäglige mästare och kung för alla tider med bara några säkerhetsåtgärder vidtagna för sitt personliga skydd. Det kan du också göra.”

”Frågan är om jag vill det. Två års tukthus är inte roligt, bror. I mitt fall var det förödande, då det var så utstuderat grymt och direkt ägnat att förnedra mig. Man hade den onda viljan att straffa mig för min överlägsenhets och begåvnings skull och genomförde den, och ingen lade något hinder i vägen. Jag skulle kanske ha flytt före häktningen, men jag hade redan börjat försvara mig själv offentligt. En riktig skådespelare överger inte sin roll förrän han genomfört den. Ingen skådespelare kan lämna scenen förrän den kastar ut honom eller han faller ner från den eller han dör på den. Min roll var ännu inte genomförd, och att fly från scenen hade faktiskt varit fegt.”

”Allt det där hedrar dig och bara bidrar till mina argument att du har något att leva vidare för. Ge inte upp, Oscar. Fortsätt att dikta. Du behärskar språket. Du är fortfarande överlägsen genom din fantasi och intelligens.”

”Du fattar inte. Jag har en familj kvar i England. För min skull har de bytt namn. De kan inte visa sig offentligt. Mina barn trakasseras för min skull. Jag har gjort bort mig. Det är kärnan av problemet. Denna karaktär är förbrukad och måste bort från scenen. Mitt goda namn är förintat, och jag kan inte ersätta det med något annat. Jag har ingen Shakespeare att ty mig till, som kan låna mig och skydda mig med ett oförvitligt namn. Jag är förlorad. Det enda som återstår för mig är egentligen självmord, men det vore den slutgiltiga fegheten. Man löser inte livets problem med att fly från dem. Eller vet du något som jag inte vet? I östern tror man på reinkarnation. Tror du jag kan få en ny chans? Om jag återföds, skall jag då få ett bättre eller sämre liv? Har jag förbrukat min andes kapital? Swinburne sade att du visste allt om sådana saker.”

”Min vän, jag kan tyvärr inte uttala mig om saken, helt enkelt för att jag själv dess värre saknar någon erfarenhet av döden och vad som kommer efteråt. Jag är inte

bättre än du därvidlag: det gör vi alla. Jag kan inte garantera någon reinkarnation för din del, eller att din luttring i detta liv på något sätt skulle kunna innebära att du får ett lyckligare nästa liv. Det får man se då. Eller som en annan vivör sade till mig, som var ateist och inte väntade sig något annat efter döden än att få vara död i fred, 'men om det skulle bli en fortsättning och jag skulle få leva vidare i någon form, vilken angenäm överraskning det skulle bli!' Det är livet nu som räknas. Du har det kvar. Världen kan förändras. Du kan komma tillbaka. Här dekar du bara ner dig med patetiska bögar och ett liv i overksam slapphet, som bara kan vara skadligt i längden för den själ du har kvar."

"Även du dömer mig för min vällust. Är då vällusten något så stygt, att den måste fördömas? Är du puritan? Det finns inga tråkigare människor. Om det är något jag är stolt över, så är det att jag alltid gav efter för mina sexuella lustar, i vilken riktning de än drev mig. Det kallar jag för hälsosamt både för kropp och själ. Man känner sig alltid bättre efteråt, hur mycket man än har gjort ner sig. Det spelar ingen roll vilka uttryck sexualiteten tar sig, bara den tar sig uttryck. Att hålla inne därmed är lika skadligt som en forcerad förstoppning. Man måste dö av det. Man kan dö till och med bara av att avhålla sig från att släppa sig. Puritanismen var den engelska histriens mest förödande förstoppning."

"Så det är så du vill hanka dig fram, i misär, utan andra vänner än dubiösa sådana inklusive Bosie, utan att skriva fler pjäser, i overksamhet och apatisk resignation under slapp förgubbning, tills döden befriar dig. Är det så du ser på saken?"

"Precis så. Jag har lustan kvar, men den ebbar gradvis ut. Min musa togs ifrån mig med våld av det viktorianska rättssystemet. Oscar Wilde våldtogs ihjäl som diktare, då det faktum att han bara var en skönhetsälskande diktare och irländare dessutom inte togs någon hänsyn till vid rättegången. Man tog ifrån mig diktaren och satte honom på två års skändning på tukthus. Min enda protest däremot är den enda logiska och naturliga, att inte kunna dikta mer. Låt mig bara dö och se om det kanske kan ges en ny ridöppning på andra sidan för ett annat skådespel än detta förstörda och misslyckade, som viktorianismen gjorde om från en lyckad och framgångsrik komedi till en dålig och misslyckad fars. Samhället är sjukt. Låt det vara sjukt i fred. Jag har ingenting med det att göra, och det förtjänar inte en enda rad mer av mig.

Apropå det, en amerikan, sade du, hade upptäckt, att Marlowe levde vidare under Shakespeares täckmantel. Så kan man inte skriva i England. I Amerika tycks det ändå finnas någon tankefrihet. Vad tror du? Måste det vackra gamla aristokratiska och förädlade England gå under genom sin viktorianism för att ersättas av det vulgära och fula, grova och korrumpade Amerika?"

Den smärtan kunde jag inte utsätta honom för, att bekräfta, att hans misstankar och onda aningar tyvärr överensstämde med verkligheten. Hur illa det än hade behandlat honom älskade han sitt viktorianska samhälle, det var där han hörde hemma, det hade producerat honom, och han var ohjälpligt en del därav, och det låg någonting i det han sade, att när det förintade honom förintade det sig självt.

Dialog om Hamlet

Följande korrespondens utspann sig:

"Jag är hopplös när det gäller geografi, men jag undrar om du kan klargöra en detalj för mig.

Det finns en rad i "Hamlet" där Horatio nämner en "hög bergstopp" (1-a quarten, rad 124). I motsvarande tal i andra quarten nämner Horatio en "höglänt kulle".

Naturligtvis finns det inga berg eller kullar i Danmark öster om Helsingör, så vem som än företog sig att korrigera raden kan ha varit där och kanske sett en kulle (om det finns någon sådan) på andra sidan sundet i Sverige.

Jag har i åratal lovat mig själv att fara dit och kolla upp saken, men jag fick aldrig tid, och nu är det möjligt att jag inte kan resa mycket på ett tag.

I min uppfattning om hur det gick till, så kan Marlowe ha följt med Earlen av Rutland till Danmark sommaren 1603, vilket skulle stämma tidsmässigt med utgivningen av den andra Hamlet-quarten 1604. Om du har någon möjlighet att ta reda på om det finns någon sådan kulle synlig från Helsingörs slott, så skulle jag vara mycket tacksam om du lät mig veta resultatet."

"Angående din intressanta fråga om Helsingör, så har jag faktiskt undrat över den saken själv. Min mor och bror bor faktiskt i närheten av Helsingör, så jag har möjlighet att passera där förbi flera gånger om året.

Naturligtvis kan man inte se några höga kullar från Helsingör utom i mycket klart väder, och de kullar man då ser ligger rakt norrut från Helsingör, den svenska udden "Kullen" eller "Kullaberg", som man kan se hur den sträcker sig ut mot havet längs den svenska kusten norr om Helsingör. Även den är svår att se utom från vissa punkter, och, som jag sade, bara vid klart väder, som till exempel en kall vinternatt vid gryningen eller skymningen." (Inledningsscenen i Hamlet utspelar ju sig vid midnatt, och det är 'bittert kallt'.) "Liksom de talrika italienska observationerna, som vattenvägen från havet till Milano, så måste diktaren ha varit på plats och sett det själv.

Då den första versionen av 'Hamlet' skrevs långt före 1603 är det logiskt att anta, att diktaren måste ha varit där på ett tidigt stadium, möjligen tillsammans med Stanley vid invigningen av Kronborgs Slott av kung Frederik II år 1585. Det är inte omöjligt. Kemp var också där," (en av de äldsta och trognaste Shakespeareskådespelarna,) "de ingick i en trupp som gav föreställningar i Tyskland, som det danska hovet stod i nära kontakt med, och truppen skall ha bestått av sju medlemmar, det minsta möjliga antalet skådespelare för att kunna genomföra en föreställning av 'Hamlet'. Det är ett dokumenterat faktum att ett engelskt teaterkompani gav någon föreställning vid invigningen av Kronborgs Slott, och mycket av beskrivningen av dess inredning, som av gobelängerna, stämmer kusligt exakt med vad som står i 'Hamlet'."

"Av vad du säger framgår det, att den enda synliga höjden från Helsingörs tak ligger i norr, vilket inte skulle förklara förändringen under sommarmånaderna, om den inte blir synlig vid gryningen, vilket kan ha vilselett diktaren. Vad tror du?

Jag är fullständigt överens med dig om att Marlowe skrev den första versionen av Hamlet långt före 1603, enligt vad jag tror omkring 1587/88, reviderade den 1594, skrev om alltsammans och lade till dubbelt så mycket 1603/04. Jag är inte säker på om man verkligen kan omfatta tron på att han kan ha lämnat Cambridge för någon längre tid, utom för ärenden i underrättelsetjänsten, men han var de facto frånvarande från universitetet mellan april och september/oktober 1585. Han var borta igen under två veckor i sept/okt, men vi vet att han under den tiden var i Canterbury och bevittnade Catherine Benchkyns testamente.

Om du har några skäl för att förmoda att invigningen av Kronborg ägde rum mellan maj och september 1585, och om du har något skäl att förmoda att Sir Francis Walsingham hade behov av att skicka en agent dit, förklädd som en av

teaterkompaniet, vore det intressant att följa den tråden vidare. Finns det några hovdokument kvar om den saken? Hur var förhållandet mellan Danmark och drottning Bess på den tiden?

Min uppfattning är att Marlowe skrev den tidiga Hamlet utgående från Saxo Grammaticus material omkring 1587/88, reviderade och lade troligen till spöket 1594 och for med Rutland till Danmark 1603 där han bearbetade beskrivningarna, ändrade 'berget' till en 'kulle' av någon anledning men lämnade resten av den felaktiga geografien kvar, kanske för att undvika att skaffa Rutland problem. Hur som helst, det finns tillräckligt med material i Hamlet som pekar på Marlowe.

Jag tror det finns en stark möjlighet att Marlowe var den samme som en viss 'Christopherus Marlerus' i Valladolid från maj 1599 till mars 1603, under vilken tid han kan ha skrivit åtskilliga pjäser. Vad jag försöker få bevisat är, att det kom inga nya Shakespearepjäser under den tiden. Hamlet är den första som dyker upp sedan och utgör en stötesten därvidlag, men som vi båda tror, skrevs den många år innan den först publicerades."

"Invigningen av Kronborgs Slott ägde troligen rum 13 juni 1585, vilket evenemang troligen firades med en föreställning av "Prinz Hamlet" av ett engelskt teatersällskap som kom upp från Tyskland. Några av skälen till detta antagande är följande:

- 1) Enligt ett kontrakt från oktober 1584 skulle slottet vara färdigställt juni 1585.
- 2) Kung Frederik II befann sig i slottet några dagar i juni. Hans besök där i maj och juli var korta, byggmästaren lämnade stället under hösten, och kungen var inte där under augusti och september.
- 3) Både söndag och 13 juni refereras till i pjäsens text. Kungen var där från torsdag den 10 juni till följande måndag. Festligheter såsom bröllop och invigningar firades vanligen på söndagar, så söndag den 13 juni är med all sannolikhet den stora dagen.
- 4) Under sommartid i Skandinavien och särskilt i juni blir nätterna aldrig helt mörka, och gryningen börjar tidigt. Vid midnatt kan man ännu se en svag glöd rakt i norr, och kullar som Kullen borde ha varit helt synlig med sina konturer vid den belysningen.

Jag har inte funnit några länkar till Walsingham i detta sammanhang. Det danska hovet stod i mycket nära kontakt med Tyskland, det var protestantiskt, och det talades tyska vid hovet, medan jag ännu inte funnit några länkar till England.

Jag finner 'Christopherus Marlerus'-antagandet fullständigt övertygande.
Fler frågor?"

"Du nämnde Stanley. Menar du Lord Stranges män? Stanley var även kandidat till tronen och en landsflyktig katolik för en tid. Jag måste kolla upp mina data; om det är vad du menar kan det ha funnits ett agentuppdrag där.

Om å andra sidan dina data åsyftar den skådespelartrupp som gick under namnet Lord Stranges män och dessa uppträdde vid Kronborg kan jag bara tänka mig som den enda anledningen för Marlowe att ha riskerat en så lång frånvaro från universitetet för att resa till Danmark, att han var pjäsens författare!

Kan du vara mera specifik när det gäller referenser i pjäsen till söndag den 13 juni?"

"Referenserna i 'Prinz Hamlet' till söndag den 13 juni består av en åkallan till den helige Antonius av Padua, vars fest firades den 13 juni, och beskrivningen av slottet som ett "Sonntagskind" under den helige Antonius beskydd. Den 15 juni var för

övrigt den helige Vitus dag, skådespelarnas skyddshelgon, som också åkallas i sammanhanget.

Det var troligen William Stanley snarare än hans äldre broder Ferdinando ('Lord Strange'), eller kanske båda, som besökte Kronborg vid invigningen. William, som blev den 6-e earlen av Derby efter Ferdinando, var vid tillfället på sin stora *grand tour* under flera år omkring i Europa, och hans vistelse i Tyskland sammanträffade med juni 1585. Jag vet inte närmare om Ferdinando, men båda var involverade med Marlowe, Ferdinando som hans producent och William som antagligen en annan mentor, då han var både poet, kompositör och skådespelare och tog över Lord Stranges män efter sin broder. Det gäller att inte förväxla honom med den andre William Stanley, deras kusin, som var en landsförrädare i exil i Spanien.”

”Om du med 'Prinz Hamlet' åsyftar det anonyma *Der Bestrafte Brudermord* har jag förstått att det inte publicerades förrän 1781. Jag har en engelsk översättning som jag måste läsa på nytt innan jag kan gå vidare i detta.

Jag skall också uppdatera mig om Stanleys, men om dina uppgifter är riktiga måste vi finna reda på vilket engelskt skådespelarsällskap det var som reste till Kronborg 1585 och varför du tror det var en engelsk pjäs snarare än en tysk direkt baserad på Grammaticus' *Historiae Danicae*. Därmed är det inte sagt att Stanley inte kan ha gett Marlowe idén till Hamlet efter att ha sett den tyska föreställningen på Kronborg. Vi vet att Marlowe älskade utländsk historia, då de flesta av hans pjäser är förlagda till främmande länder med utländska karaktärer.”

”Ett av de främsta skälen till att förmoda att 'Prinz Hamlet' skrevs före de andra versionerna är, att redan här säger Hamlet till Ofelia att gå i kloster. Detta är ett sådant markant personlighetsdrag hos både Hamlet och pjäsen, att det är rimligt att förmoda att det kommer från originalet. Då 'Prinz Hamlet' bara är hälften så omfattande som den första quartoversionen, som knappast kan ha skrivits före 1603, medan den ändå berättar samma historia (med kopplingar till Helsingör 1585), är det knappast troligt att den inte kommer närmare originalet än quartoversionerna. Ingendera versionen har mycket med Saxo att göra, de berättar en helt annan historia, vilken, som många lagt märke till, företer märkliga paralleller till Earlen av Oxfords personlighet och aktivitet (som för resten var en av Marlowes gynnare – 'Skanderbeg', Marlowes första och förlorade pjäs, anses ha producerats av Oxford,) som det därför är logiskt att anta att hade något att göra med originalpjäsen och åtminstone i viss mån måste ha inspirerat den. Freud var en Oxfordian bland många. Det är också viktigt att komma ihåg, att Oxford var William Stanleys svärfar, och det är mycket troligt att ”En midsommarnattsdröm” producerades och uruppfördes till Stanleys bröllop med Oxfords dotter 1595 – Theseus anses vara en avbild av Stanley, och det är mycket av familjen Stanley i ”*The Phoenix and Turtle*”, en av de mera obskyra 'Shakespeare'-dikterna.

Pjäsen vid Kronborg 1585, troligen 'Prinz Hamlet', var troligen på tyska, men pjäsens tyska är inte naturlig utan mera som skoltyska. Vi vet inte vilka skådespelarna var, men vi vet att kung Frederik följande år inbjöd engelska skådespelare till hovet i Helsingör, bland vilka var Kemp, Bryan och Pope, för att framföra skådespel. Det är naturligt att anta att pjäsen återigen var 'Prinz Hamlet' och åter på tyska, då tyska talades av åtminstone halva det danska hovet. Men pjäsens tyska verkar underligt skruvad, som om den skrivits för att skådespelarna skulle få öva sig i tyska. Den inbegriper tre kvinnliga roller, vilka skulle passa precis in för hovets tre prinsessor –

dessa kvinnliga roller är inte särskilt krävande. Pjäsen konstiga tyska indikerar att den kunde ha varit en översättning från engelska.”

(Översättning från engelska.)

Kontakten, diskussionen och korrespondensen fortsätter.

Kung Lear

(Ur förordet till en personlig nyöversättning och nytolkning)

Första gången jag läste ”Kung Lear” var sommaren 1961 ute på vårt sommarställe Virhamn i den finländska skärgården. Jag hade varken sett någon föreställning av dramat tidigare eller hört det i radio, genom vilket medium jag dock redan var bekant med ett antal Shakespearetragedier, och ändå gjorde dramat ett så djupt intryck på mig, att det inte är för mycket sagt, att det är det litterära verk som kanske mest har influerat hela mitt liv, sagt exakt 50 år senare.

Det har således alltid haft en unik plats i mitt hjärta, varför jag alltid lystrat när dramat väckt kritik och invändningar. Till denna ”klagokör” har bland annat hört argumenten, att dramat skulle vara ofullbordat, man har frågat varför narren försvinner efter tredje akten, varefter man måste sakna honom, och framför allt grundade Leo Tolstoj sin förödande kritik av Shakespeare på dramat Kung Lears ”orimligheter, dumheter och nonsens”. Han fick föga medhåll i sin osympatiska kritik, och ändå måste man i viss mån ge honom rätt, vilket faktiskt i någon mån redan Samuel Johnson gjort långt tidigare.

Precis som i ”Hamlet” kan man inte bortse från att ”Kung Lear” uppvisar svagheter, ehuru ändå dessa båda verk kan vara författarens allra största och intressantaste. ”Vilket Shakespearedrama är utan svagheter?” kan man också fråga sig, medan kanske just dessa ”svagheter” i själva verket bidrar till författarens mångfacettering och dubbla bottnars djup, – precis som redan den gode Horatius konstaterade om den andre störste diktaren av alla: ”Ibland sover den gode Homeros”.

Det är svårt att förklara motivationen till denna privata nytolkning och nyöversättning av ”Kung Lear”, men de onda karaktärernas (Gonerils, Regans och Edmunds) drivkraft och motivering är lika intressant som Iagos och Claudius i ”Hamlet” – man blir aldrig färdig med att pejla onskans outrannsakliga djup och upprinnelse.

Samtidigt var det oemotståndligt att ta diktaren i försvar i synnerhet mot kritiker av ”Kung Lear” som Leo Tolstoj (som egentligen själv beskrev ett parallellöde) och invändningarna mot verkets ofullbordade skick. Just dess svagheter och ofullkomligheter har jag försökt bearbeta och förbättra, medan jag dock inte sett någon anledning att ifrågasätta narrens försvinnande efter akt III. Även för övrigt har jag funnit författarens komposition och logik vara så gott som fullkomlig och vattentät hela vägen trots mycket komplicerade och polyfona intriger, varför i princip Shakespearedramat lämnats helt intakt i denna personliga nytolkning, med endast några extra och nästan omärkliga additioner, som torde passa smidigt in i den oantastliga helhetens gigantiska arkitektur.

En annan som hade ett särskilt förhållande till kung Lear var Giuseppe Verdi, som under många års tid planerade göra en opera av dramat. Han hade ju tonsatt åtskilliga av världsdramatikens mästerverk, främst av Shakespeare, Schiller och Victor Hugo, men med kung Lear kämpade han förgäves. Det var stormsценerna som han saknade en Wagners sinne för dramatiska överdrifter för att våga tackla på allvar. Ändå blev det åtminstone en legend av det hela.

Legenden berättar, att Verdi ändå till slut lyckades fullborda operan "Re Lear" och reste inkognito till Venedig med partituret, där Wagner då befann sig 1883, för att med en dedikation till honom erbjuda den som ett försoningsverk för deras långa rivalitet, så att de äntligen kunde bli vänner och ha kontakt. Verdi tvekade länge i Venedig men vågade sig till slut fram till Wagners hus och ringde på. Då visade det sig att Wagner precis hade avlidit. Förtvivlad skrotade Verdi hela operan.

Så berättar legenden, som Franz Werfel gjorde till en hel roman. De flesta förnekar att historien kan vara sann, men den kan inte bevisas vara falsk, och ingen rök utan eld. Hur som helst så är det en bra historia och ett värdigt extrakapitel till kung Lears annaler.

Ursprungsversionen om kung Leir som delar sitt rike mellan sina två äldsta döttrar och förfördelar den tredje, som visar sig den enda trofasta, är från homerisk och för-romersk tid enligt urkunderna när Gallien var uppdelat i tio olika kungadömen. Hans säte skall ha varit i Leicester (Leircester), det är en keltisk historia, som dock ständigt går igen i andra folksagor och berättelser, till exempel den om Askungen, den mest filmade av alla historier. Redan i den version som diktaren har följt (Holinsheds krönika, från vilken ett otal Shakespearedramer hämtat sin stomme) slutar Cordelia som hängd i fängelset. Det är alltså ingen smaklös grovhet som diktaren har hittat på för den teatraliska effektens skull. Huvudanledningen till att narren försvinner efter akt III synes dock ha varit att samma skådespelare plögade spela Cordelia och narren, vilket också föranlett förväxlingen mellan dem i tolkningen av Lears sista sorgetal i akt V scen 3.

Ingen Shakespearepjäs har väl blivit så misshandlad som Kung Lear. När dramerna åter togs upp på teatrarna efter restaurationen 1660 fann man Kung Lears sorglighet alltför misshaglig, varför en viss Tate gjorde om pjäsen, utslöt narren, gjorde Edgar till Cordelias älskare och gav tragedin ett lyckligt slut genom ett bröllop mellan dessa och Lear frisk och kry som nybliven lycklig svärfar, som om ingenting av allt det tragiska hänt. Denna groteska komediversion av Kung Lear förblev förhärskande på de brittiska teaterscenerna ända tills den riktiga versionen äntligen togs till heders igen efter romantiken på 1840-talet efter 180 års misshandel. Tateversionen förekommer aldrig mer utom möjligen som spex.

Det förekommer en kuriös passus i dialogen mellan narren och kungen i akt III scen 7:

FOOL Prithee, nuncle, tell me whether a madman be a gentleman or a yeoman?

KING LEAR A king, a king!

FOOL No, he's a yeoman that has a gentleman to his son; for he's a mad yeoman that sees his son a gentleman before him.

i Åke Ohlmarks översättning:

Narren Kan du säga mig, farbror, om en dåre är adelsman eller bonde.

Lear Kung, kung!

Narren Nej, han är bonde med en adelsman till son, för den är en galen bonde som ser sin son adlad före sig själv.

Detta är en tydlig anspelning på William Shakespeares försök att skaffa sig status som gentleman genom en vapensköld, men varför skulle diktaren, om han var William Shakespeare, anspela på sin sedan några år avlidne egne far som en galning? Ingen naturlig son skulle göra det och allra minst offentligt på en teaterscen. Det förekommer en liknande anspelning på Shakespeares adliga aspirationer i Ben Jonsons *”Every Man Out of His Humour”* i dialogen mellan Puntarvolo och Sogliardo, där Shakespeare (Sogliardo) förlöjligas totalt för sin fåfänga. Anspelningen på samma sak i *”Kung Lear”* kan bara uppfattas som en liknande gliring och måste bidra till argumenten mot att William Shakespeare faktiskt var diktaren.

Och denna anspelande kuriositet är inte ensam. En annan förekommer i akt IV scen 6, där Lear vid sin entré som fulländad galning har följande öppningsreplik:

”Man kan ej gripa mig ens för falskmynteri, ty jag är kungen själv.”
(*”No, they cannot touch me for coining; I am the king himself.”*)

Den är desto mera anmärkningsvärd som öppningsreplik, då det är enda gången i pjäsen något sådant som falskmynteri över huvud taget nämns, och det är ungefär så irrelevant som något kan bli – ingenting kunde vara mera fjärran från allt vad pjäsen rör sig om. Hur i all sin dar lägger då diktaren en sådan replik i sin huvudpersons mun vid sin mest teatraliska entré i hela pjäsen?

William Shakespeare hade aldrig något med falskmynteri att göra, hela hans liv handlade bara om reda pengar, men en som hade det var Christopher Marlowe, som en gång blev arresterad för misstänkt falskmynteri och en annan gång blev angiven för det i Thomas Baines angivarinlaga, där Baines citerar Marlowe, att han menade sig ha ’lika stor rätt att slå mynt som drottningen av England’. Det var i samband med denna angivelse som Marlowe kort efteråt försvann genom det ökända och okända skeendet i Eleanor Bulls värdshus i Deptford den 30 maj 1593.

I vår stora Shakespearedebatt i Fritänkaren, som omfattade 13 år och vann sig om att försöka samla alla argument för de olika kandidaterna till det verkliga skaldskapet för att få en så bred överblick som möjligt, uppträdde bland andra Carl Olof Nordling, den egentliga inledaren av debatten, som förespråkare för William Stanley, earlen av Oxfords svärson, John Bede från Irland som förespråkare först för William Shakespeare själv, vilket han sedan övergav för att i stället tala för Bacon, medan även Laila Roth slog in på Oxford-Stanley-linjen. Båda dessa övergick till slut till Marlowe, vilken var vår linje, och vilken även var Johannes B. Westerbergs enda kandidat redan från början. I belysningen av Marlowes fall gick vi även in på hans okända familjeförhållanden med en eventuell koppling till William Parr som möjlig naturlig fader, drottning Elisabeths danslärare och favorit och yngre bror till Catherine Parr, drottning Elisabeths sista styvmor. Vi nöjer oss här med att hänvisa till den debatten.

Det största mysteriet med kung Lear är dock själva ämnet och varför diktaren skrev en sådan pjäs. Ingenting i Shakespeares liv indikerar någon koppling till någon galenskap, överväldigande förtvivlan och livsdesperation, någon total besvikelse på livet eller någon anledning alls till de utbrott och anklagelser om otacksamhet som fyller hela pjäsen med obegränsat ursinne. Kort sagt, ingenstans i Shakespeares liv finner man ett spår till någon motivation till en sådan pjäs. I stället kan man hitta sådant i Marlowes fall.

Efter kung Jakob I:s trontillträde 1603 bönade Francis Bacon hos honom bland annat om att han skulle se i nåd till förtäckta poeter. Det enda svaret på den bönen blev kungens inspärrande av Sir Walter Raleigh i Towern, en gång Marlowes mentor, för att 15 år senare ha honom avrättad. Då allting tyder på att Marlowes 'död' 1593 var iscensatt för att han skulle slippa avrättning till följd av bland annat Baines anklagelser mot honom för ateism, homosexualitet, hädelse och falskmynteri är det logiskt att anta, att Marlowe aldrig förlorade hoppet om återupprättelse, ett av nästan alla Shakespearepjäsers främsta teman. Med drottning Elisabeths död och Jakob I:s intolerans mot framför allt en diktare och lysande elisabetan som Raleigh måste det sista av Marlowes hopp ha dött, vilket kan ha gett upphov till den fullständigt lössläppta förtvivlan i 'Kung Lear', förmodligen den mest förtvivlade och extrema tragedi som någonsin skrivits. Lears inledningsdeklaration i denna hans mest demonstrativa scen och entré kan tolkas som ett förtäckt yttersta förtvivlat nödrop från diktaren med den tydliga innebörden: "Jag är Marlowe!" Dramat skrevs troligen mellan 'Othello' och 'Macbeth' omkring 1605.

En av de bästa essayer som skrivits om 'Kung Lear' är väl Helen av Enehjelms "Shakespeares dårar" i samlingen "Hemlängtan" från 1946. I den ådagalägger den amerikanska författarinnan en utomordentlig förståelse för Lears och diktarens föreställningsvärld med en psykologisk rundvandring i dessa extrema omständigheter av ytterst blandade motsatser av sjukdom och vishet, skönhet och groteskhet i de vildaste överdrifter om varandra som säkert varken Jung eller Freud kunnat överträffa henne i, samtidigt som det ger en ypperlig inblick i de mest fascinerande aspekter av denne oöverträffade dramatiska diktares mänskliga insikter.

Uppdatering av Shakespeareproblemet 2013

"Göteborg 22.10.2013

Käre Anders,

Tack för de båda breven, som ankom medan jag befann mig i nordligaste Indien, medan jag nu dessvärre står i beråd att återvända dit inom en vecka! Vill bara med några flyktiga ord i förbifarten erkänna mottagandet och tillgodogörandet av deras innehåll, och Alhambra skall jag absolut försöka ta kontakt med." (*ett konkurshotat bokförlag bland många.*)

"Problemet med "Shakespearedebatten" och anledningen till att den står och stampar och aldrig kommer ur fläcken åt något håll är den totala avsaknaden av slutgiltigt bindande bevis i någon riktning. Tills den dagen något sådant äntligen framkommer, om det någonsin gör det, måste vi dessvärre fortsätta lida av den provisoriska etiketten "Shake-speare", hur vi som vet något om saken än måste vara plågsamt medvetna om att ingen lögn kunde vara värre eller mera uppenbar, ungefär som en öletikett på en champagneflaska. I nästa nummer, som inte kan utkomma förrän i december, skall jag dock åtminstone försöka åstadkomma en blänkare om att "Shakespearedebatten" minsann inte är avslutad då forskningen helt enkelt oemotståndligen hela tiden måste fortsätta.

Allt gott så länge,

med tacksamma hälsningar,

Christian"

”Bollnäs 1.11.2013

”Hej Christian!

Du efterfrågar ”slutgiltigt bindande bevis” (vad du nu menar med det). Vad det rör sig om idag, 400 år senare eller så, är väl snarare indicier och belägg.

Som belägg kan Ben Jonsons privatnotiser (postumt, och efter hans frånfalle 1637, publicerade på 1640-talet,) ”*Timber, or Discoveries*”, säkert tjänstgöra.

I *Timber* talar den gode Ben på ett ställe om Shakspere skådespelaren och teaterdelägaren. På ett annat ställe säger han att Bacon var författare av Shakespeareproduktionen. Läs ord för ord båda ställena innan du kommer med påståenden om att det saknas ”slutgiltigt bindande bevis”.

Vad det rör sig om är att försöka vederlägga de belägg Ben Jonson, sig själv ovetandes, offentligt bidrog med för 350 år sen. Du måste m.a.o. vederlägga Jonsons identifikation av Bacon med ”Shakespeare” innan det alls skulle kunna bli tal om ”bevis”-föring eller redoboget belägg.

Att vederlägga Ben Jonsons ord om att det var Bacon som skapade Shakespeareproduktionen betyder inte att – som du själv gör och gjort – man glömmer bort, bortser från eller utan redovisade skäl dömer ut hans vittnesmål.

Ben Jonson bidrog med en hyllningsvers i början av 1623 års Folioutgåva av s.k. Shakespearepjäser.

Oavsett upphovsmanfrågan åtnjöt den gode Ben tydligen stort förtroende från deras sida som hade med utgivningen att göra, det är tydligt.

Vems höga hästar tror någon sig rida på om Jonsons vittnesmål redan på förhand döms ut som otillförlitligt, om inte de historieförfalskande Stratfordianerna?!

Ben Jonsons tillförlitlighet minskas inte av att han år 1623 inte bara bodde hemma hos Bacon utan även hade denne som sin arbetsgivare (i samband med översättandet av en utvidgad version av *The Advancement of Learning* till latin, en uppgift den gode Ben – trots alla missvisande påståenden om hur sprängläst han skulle ha varit – aldrig riktigt gick i land med, vilket däremot hans ersättare, Thomas Hobbes, gjorde).

Att det du kallar ”Shakespearedebatten” i *Fritänkaren* ”står och stampar” i ”den totala avsaknaden av slutgiltigt bindande bevis i någon riktning” bevisar inte annat än att du själv har en blind fläck i ditt eget synfält – en fläck med vars hjälp du helt godtyckligt anser dig sakna skyldighet gentemot sanningen eller åtminstone den potentiella sanning Ben Jonsons ord kanske bar på.

Om någonting ”står och stampar” här, så är det enbart därför att *Du* valt att göra det – ett val du i din marlovitiska återvändsgränd förmodligen kommer att hålla fast vid (exempelvis genom att så länge *Fritänkaren* lever inte ens kunna föreställa dig att publicera såväl ditt nyanlända brev som detta mitt svar: ska vi slå vad?)

Att det sedan finns vad jag frestas kalla för ”mängder” av i förhållande till Jonsons vittnesmål oberoende indicier, pekandes på Bacon som s.a.s. själva boven i upphovsman-skapsdramat, har i tidigare brev redan påpekats (brev som du inte heller ens i excerpt tagit och inte heller i framtiden tar med i *Fritänkaren* – ska vi slå vad?)

Din vän,

Anders Ekman”

Kommentar. Den anförda postuma skriften av Ben Jonson, *Timber*, har tills nu varit fullkomligt obekant i *Fritänkarens* ”Shakespearedebatt” sedan 1996, fastän denna debatt nogsnamt vinnlagt sig om att verkligen försöka belysa och framhålla *samtliga* aspekter och möjligheter i upphovsmanfrågan, (en ambition som oss veterligen

endast John Michell tidigare gjort sig skyldig till i sin *Who Wrote Shakespeare?*) med bidragande artiklar från *samtliga* parter som visat något intresse i mysteriet, börjades med *Carl O. Nordling* som startade det hela med sin bok "Hamlets hemlighet", lanserades den sjätte earlen av Derby, William Stanley, som den skyldige, vilket även flera andra författare, ex. J.O.Rohnström och en hel grupp franska akademiker gjort. Efter omfattande ventilering av denna teori och i brist på motargument försökte vi avsluta debatten, lämnades Carl O. Nordlings argument ovederlagda. Några år senare presenterade *Göran Michanek* i Göteborg kandidaten Marlowe i frågan med stöd av boken *The Man who was Shakespeare* av den amerikanske journalisten Calvin Hoffman 1955, där det för första gången presenterades klara indicier för att "krogbråket" som förpassade Marlowe ut ur den övervakade sinnevärlden i själva verket var en iscensättning av hans död för att han skulle kunna komma undan sina förföljare i den engelska inkquisitionen, som anklagat honom för hädelse, homosexualitet, falskmynteri och i stort sett alla de värsta brotten i England på den tiden på en gång. Denna teori har sedan dess ständigt om och om igen fått nytt stöd genom både nya böcker och filmer, den ena mera vederhäftig än den andra.

Namnet Marlowe står som det engelska dramatiska skapare genom pjäser som främst *Tamburlaine* och *Doktor Faustus* (senare parafraiserad av Goethe), han var utbildad i Cambridge, dit han sänts på ett stipendium för utbildning i teologi, men han hoppade av detta ämne som han tydligen fann tvivelaktigt för att i stället bli agent i Walsinghams underrättelseväsen och, som sagt, skriva och iscensätta de första engelska dramerna på blankvers i en utveckling av earlen av Oxfords tidigare försök. Walsinghams brorson blev hans mentor och beskyddare, och genom dessa kretsar stod han även i omedelbar kontakt med såväl Sir Walter Raleigh, en annan beskyddare som han skrev dikter med, och bröderna Anthony och Francis Bacon. Anthony fortsatte Walsinghams underrättelsetjänst efter dennes död 1590, och efter Anthonys död hade Francis Bacon alla dessa trådar i sin hand som drottning Elisabets mest tillförlitliga minister efter Burleigh, som han fick sin utbildning av.

Ben Jonson kommer in i ett långt senare skede som åtta år yngre än Marlowe och Shakspeare och egentligen först på 1600-talet. Han kan knappast bedömas som tillförlitlig i alla avseenden. Han var en tämligen burdus karaktär som alltid vände kappan efter vinden och gjorde sig bemärkt för dråp på en av sina skådespelarkolleger – Sir John Aubrey, den förste Shakespearebiografen och den mest tillförlitliga, påstår att det var Ben Jonson som dräpte Marlowe, medan de troligen aldrig träffades. Jonson var mest intresserad av sina egna pjäser och såg noga till att de blev utgivna i en Folioutgåva under sin egen levnad, och genom sitt företal i *The First Folio* med "Shakespeares" samlade verk har han alltid varit huvudvittnet och nästan det enda vittnet för William Shakspeare som den store diktaren. Det står tämligen klart idag att hans lovord över Shakspeare torde ha skrivits enbart för att göra boken mera attraktiv för köpare. Liksom Shakspeare var Ben Jonson mest intresserad av trygga inkomster, och hans beundran för sin kollega Shakspeare var ingalunda odelad – i en annan pjäs, *Every Man Out of his Humour*, går han svidande ironiskt illa åt sin kollega för hans fåfängas skull och karaktäriserar honom som en *fake*. Detta har vi skrivit om tidigare.

Det har varit bekvämt och tacksamt att pådyvla Marlowe huvudansvaret för Shakespeareproduktionen, då hans förfalskade död med övertydlighet skulle ha gett honom friheten att blomma ut som diktare mer än någonsin – det skulle helt enkelt ha varit en logisk följd, och allt fler forskare har med tiden blivit övertygade om att Marlowe och Shakespeare varit samma författare, då de stämmer så himla väl överens med varandra, Shakespeare som en mognare fortsättning längs samma spår, medan det inte finns ett ord bevarat av Shakespeare före Marlowes sorti, samtidigt som

ingenting tyder på att de stod i någon som helst kontakt med varandra. Det enda problemet med Marlowe som "Shakespeare" är följande: han försvinner spårlöst. Man har förgäves försökt lokalisera honom utomlands under ett antal olika *alias*, men man har aldrig riktigt hittat honom. Allra minst fick man någonsin veta vart hans eventuellt döda kropp tog vägen. Om han fortsatte skriva dramer under en längre landsflykt, hur fick han dem överförda till England, om han återkom till England borde någon någonstans ha sett honom eller bevarat någon vittnesbörd om honom, men han är konsekvent efter maj 1593 som uppslukad av jorden. Man har försökt identifiera honom genom sonetterna, som utgavs 1607, men dessa sonetter förblir det största mysteriet i hela Shakespearedebatten, en innerlig och förkrossande personlig bikt men utan att lämna en enda konkret ledtråd till verkligheten eller till några levande eller döda personer.

Utom Marlowe, Stanley och Bacon har Oxford varit den mest diskuterade kandidaten, en annan högre aristokrat inom samma fritänkarkrets och bevisligen en pionjär som teaterman, men han dog redan 1604, vilket borde utesluta honom från debatten från början, om inte hans svärson Stanley fortsatte där han slutade. Han stod i synnerhet Bacon mycket nära, då de växte upp tillsammans nästan som bröder, då de var kusiner.

Det finns alltså starka argument mot Oxford som Shakespeare, svagare mot Marlowe, men inga mot Stanley, utom att även han är fullkomligt osynlig och utanförstående i sammanhanget, då han mest höll till i sitt slott i nordvästra England, hade tre söner med Oxfords dotter Elisabeth, ett lyckligt äktenskap som sannolikt firades med "En midsommarnattsdröm" som det bröllopets teaterföreställning 1595, och var dessutom politiskt ansvarig i synnerhet för hela ön Man och dess styrelse, som var hans eget arvland.

Vad finns det då för eventuella argument mot Bacon, som dock verkar vara den mest insyltade av alla från början till slut, redan teatertagen i sin ungdom i *the Temples* studentspexliknande föreställningar och djupt engagerad i relationerna med alla de högsta elisabetanerna, främst Oxford, Raleigh, Walsingham, Burleigh och i princip alla andra, och med Ben Jonson som sin huvudsekreterare vid tillkomsten av *The First Folio* efter Shaksperes fullständigt ouppmärksammade bortgång, en samlingsvolym där bara häften av Shakespearepjäserna någonsin publicerats förut och med en helt ny version av *Otello* – sex år efter Shaksperes död! Detta måste ju verka misstänkt, i synnerhet som det enligt många är den formellt och litterärt mest lysande pjäsen av alla, och ändå är det bara renodlat "Shakespeare" hela vägen.

Argumenten mot Bacon har i huvudsak varit stilistiska – man har påpekat att Bacon som poet och författare, filosof och vetenskapsman aldrig använder en stil som kan jämföras med Shakespeares. Hans dikter verkar bleka och amatörmässiga i jämförelse, han är fullständigt odramatisk och nästan genomgående tråkig, hur vederhäftig, genomtänkt och korrekt han än är, kort sagt, där finns inte alls någon enda gemensam nämnare med Shakespeare, medan de gemensamma nämnarna mellan Marlowe och Shakespeare nästan är utan undantag. Dock är indicierna för att Bacon var Shakespeare, som Anders Ekman mycket riktigt påpekar, ändå oförnekligt anmärkningsvärda.

Baconianerna i England har alltid gjort ett stort nummer av Bacon som Shakespeare, vilket nästan bara åstadkommit motsatt effekt mot den avsedda. Han har framhållits som oäkta son till jungfrudrottningen, den egentliga författaren till "Don Quixote", huvudinstiftaren av 1600-talets frimureri och Rosencreutzare, en sorts universalöverstepräst inom filosofins, vetenskapens och religionens område, och det värsta av allt: man har påstått sig genom Bacons antagna hemliga chiffer ha i hans

skrifter kunnat utläsa i princip vad som helst. Allt detta har bidragit till en absurt överdriven och löjeväckande bild av Bacon, som ingen kunnat ta på allvar utom Baconfantasterna själva.

Om man avlägsnar allt detta, som Anders med berömlighet och nästan omedvetet lyckats med i sitt senaste brev, i betonet av de oavsiktligt så gott som avgörande orden av Ben Jonson i hans postuma skrift, som nu först framkommit för första gången efter nästan 18 års Shakespearedebatt och det plötsligt från två olika håll på en gång, så kommer man inte ifrån, att det finns argument för Bacon som saknas hos alla de andra kandidaterna. Redan på 1820-talet, när någon för första gången började betvivla äktheten i Shaksperes stipulerade författarskap, föll de första misstankarna på Bacon, och de har aldrig minskat sedan dess, även om hur många andra kandidater som helst kommit till. Framför allt var Bacon motiverad och det på ett helt annat sätt än Shakspeare och Jonson, som först och främst tänkte på pengar.

Bacon såg det som sin huvuduppgift i livet att utbilda sin omvärld genom upplysning. Han menade sig kunna göra detta genom fyra huvudkanaler: vetenskap, filosofi, politik och humanism. Som vetenskapsman var han nummer ett i England på sin tid, publicerade ett antal skrifter och artiklar och dog i princip som martyr för vetenskapen, då han ådrog sig en förkylning som 65-årig när han experimenterade med djupfrysning av kycklingkött. Som filosof har vi hans talrika filosofiska skrifter. Som politiker har vi hans huvudsakliga livsgärning, då han satt i parlamentet från början till slut, ända tills Jakob I fockade honom då han stod i vägen för kungens absoluta envælde, som ju hämnade sig genom hans son, Karl I, som omsider blev halshuggen som konsekvens. Shakespeareproduktionen skulle kunna stå som resultat av den tidens högsta utveckling av humanism. Samtliga nästan 40 pjäser handlar bara om människor i alla deras former, samhällsställningar, karaktärstyper, situationer och intriger – det är världslitteraturens mest omfattande, rika, nyanserade och mänskliga persongalleri. De är alla i huvudsak mänskligt uppbyggliga, då varenda person i alla pjäserna i princip är en personlighet som har något att komma med, och även de värsta tjänar bara till att höja handlingen och de ädlares status, lyskraft och integritet. Detta skulle ha kunnat vara Bacons syfte men ingen av de andras, om dock Marlowe skulle ha kunnat vara på samma linje, då hans mentor Sir Walter Raleigh var det. Här är den största stötestenen med Francis Bacon: hans delaktighet i förintelsen av Raleigh. Kung Jakob kan ha tvingat honom, han blev Raleighs åklagare i den sista orättfärdiga rättegången som ledde till Raleighs halshuggning efter 15 år i fängelse för misstankar utan bevis, Bacon var då rikets mäktigaste man efter kungen, men samtidigt kan man även spekulera i Bacons eget fall som konsekvens av kungens orättvisa, då han störtades med en baggis som ursäkt bara för att han blivit obekvämt för kungen. Bacon kan hemligen ha önskat detta själv, han hade allt att vinna på att själv bli av med kungen, då de fem åren efter hans fall blev hans mest produktiva, då han slut-redigerade alla sina egna verk – och även troligen Shakespeareverken, som han uppenbarligen hade intresse av att hålla så långt ifrån sig som möjligt i strävandet efter samma anonymitet som präglade Philip Sidneys, Oxfords och alla andra aristokraters författarskap från den tiden – Ben Jonson var den första av dem som frivilligt satte ut sitt namn under vad han skrivit, och han var motsatsen till aristokrat. Bacons förmyndare och läromästare, Elisabeths premiär-minister Burleigh, var liksom Walsingham känd för att aldrig avslöja de kort han spelade med, och Bacon lärde sig genom samma skola till kanske den mesta hemlighetsmakaren av alla, och det av nödtvång i en tid där vem som helst kunde bli halshuggen för ingenting. En annan som blev det var Marlowes klasskamrat och kollega, den frispråkige John Penry med

sina kritiska pamfletter mot den engelska kyrkan, hängd dagen innan Marlowe försvann.

Kort sagt, som sagt var, "Shakespearedebatten är minsann inte avslutad då forskningen helt enkelt oemotståndligen hela tiden måste fortsätta."

Med tack till Anders Ekman för att han bidragit till att hålla den vid liv under alla åren efter vårt stora Shakespearesymposium 2002 i Göteborgs Skrivarsällskaps regi med gäster både från England och Amerika, där Anders Ekman på god engelska (trots att han själv menade att den var bristfällig) representerade Bacon.

En Shakespearenotis

Några nya Shakespeareböcker har utkommit som recenserats i Svenska Dagbladet (3.1.2014). Ur recensionen:

"Så den ständigt återkommande frågan: skrev Shakespeare verkligen sina pjäser? Maguire och Smith avfärdar spekulatörens åsikter med att konstatera att tar man dem på allvar måste man negligera de fakta som finns tillgängliga om Shakespeare och i stället koncentrera sig på att fylla ut de tomrum där man inget vet. Peter Brook jämför argumentationen med en brottmålsadvokats, som vet vad hans plädering skall gå ut på och som med alla medel söker argument för att komma dithän. Brook säger att hela idén att Shakespeare inte skrev sina verk är utslag av hejdlöst snobberi."

Ur svaret: "Det är det gamla vanliga argumentet att avfärda alla alternativa Shakespeareteorier med att stämpla dem som snobberi utan att ens undersöka dem ordentligt, vilket om något torde vara rent snobberi, men sådana är stratfordianerna."

Stratfordianerna kan lugnt avfärda alla forskningar om andra tänkbara författare till Shakespeares verk då Shakespeare är etablerad och det därför inte behövs någon annan, medan det inte finns någon annan etablerad författare till Shakespeares verk och det då är onödigt att ens försöka forska efter någon sådan, fastän det faktum återstår, att 'Shakespeares' samlade verk publicerades först sju år efter hans död och då i påfallande annorlunda versioner än dem som hälften av dem redan publicerats i.

Kommentar till "Musikens makt", av Anders Ekman

Bollnäs 9.4.2014

"Låt mig betyga att ditt kammarspel Musikens makt i nr. 222 erbjöd trevlig och tänkvärd läsning bl.a. via dess antydning om att det finns en sorts sfärernas – som det brukar heta – musik vilken smäller högre än vad vår natur medger oss att få uppleva i jordisk skepnad.

Detta låt vara att ditt spels paradox är att det s.a.s. sfäriska blir upplevt i sunt jordiska former, varvid det uppstår en happy end! Musik snarare än ord, geometri, aritmetik eller numerologi t.ex. bildar direkt kontakten till det jordiska och det himmelskt eviga emellan.

Eftersom du även ventilerar reinkarnationstanken kommer jag i tanke om att fråga dig vad du känner till om Marlowe/Marley/Marlos tidigare existenser, ity att det ju uppenbart måste vara så att han haft en del för sig i sina tidigare inkarnationer för att alls ha kunnat vara i närheten av att skapa det du tror han åstadkom under sin tid som universitetsstuderad, tidvis spionengagerad och möjligen även ju skådespelande KO (kulturombudsman).

Han kan ju nämligen, lika lite som den engelska kulturens litterära uppblomstring, ha fallit ner på jorden som en blixtnedslag från klar himmel!

”Livet blir oväsentligt då man ju ändå inte kan dö” lyder en replik (sid.11) i förbifarten. Men givetvis är det i stället så att livet blir så mycket mer väsentligt i så fall! Och härav min undran om vad man vet om ”Marlowes” föregående liv...

Håller till fullo med dig om ditt språkrörs replik (sid.20) om att ”Vi har en hel värld av oljud att brottas med,” liksom även med språkrörets duplikation (sid.18) om att ”Man kan inte leva i denna tid utan att bli hjärntvättad, och jag vägrar finna mig i att bli hjärntvättad.”

Och eftersom man inte kan ta livet av sig ens om man försökte skrev jag för någon tid sen rentav själv reinkarnationistiskt (?) en liten ”diktsamling” av visst överlevnadsvärde för egen del: med udden riktad mot det du kallar en hel värld av oljud som man inte kan leva i...utan att bli hjärntvättad kallade jag den Om sanningen ska fram: från Shakespeare till 9/11 (som jag inte har minsta tanke på att publicera.)

Livet blir oväsentligt om man ändå inte kan dö? Just precis så tror jag att Bacon betraktade saken då han under sin dåvarande inkarnation lät det egna livet bli så oväsentligt och kortsiktigt att han föredrog att låta andra, oftast dåtida personer ta åt sig äran av vad som – paradoxalt nog enligt bl.a. Sonnets – ändå inte kan dö.

Den sortens s.a.s. ”generöst reinkarnationella” tanke är ingenting man återfinner i det man vet om de heteronymt lånta fjädrar som gång efter annan återanvändes via personer som Marlo, Ben Jonson, Greene, Nashe, Lodge, Peele, Lyly, Spenser, osv. – alla i olika grad utsatta för det du (sid.11) kallar för en sorts reinkarnationistisk ”personlighetsklyvning”!?

Har jag förstått dig rätt om jag angående ”personlighetsklyvning” tolkar din mening (i så fall i samklang med min egen syn) som att vi för var gång vi reinkarnerar bara bär med oss det vi orkar med som karma-bagage. För var gång förkroppsligas alltså bara en delaspekt av vårt jags sanna (?) identitet: för var gång hänvisas vi alltså till att spela endast en roll eller två av flera möjliga roller?

Det finns i reinkarnationsfilosofiska sammanhang ju inte minst den sortens snarast väl västerländska misstolkning som går ut på att den roll du spelar nu i stunden skulle vara en sorts identitet du i nästa omgång förde med dig och kunde kalla jag!

Den radda av namn Bacon använde sig av omfattade förvisso bl.a. flera sekreterare, ett antal skådespelare, tryckerilärjungar och andra som i viss utsträckning även tagits i anspråk som spioner (bl.a. i det nätverk som dirigerades via inte minst Anthony Bacons insatser som Walsinghams – tidvis Marlo/Marleys arbetsgivare).

Den Ben Jonson (deltidsheteronym på undanskymd plats i sammanhanget) vi vet mest om, bland alla dessa Lyly, Spenser, Munday, Lodge, Peele, Nashe, Greene, Chettle, osv., kom av allt att döma aldrig längre i livsvisdom än att han trodde sig ha bara ett enda liv.

Något tecken på att Marlo/Marley – som likt Ben umgicks i okultiverade miljöer där ingen var främmande för att ha ihjäl andra – skulle ägt någon insikt i livets djupare realiteter har aldrig uppdagats.

Gentemot detta kan ställas den bild av Bacons mer eller mindre bokstavligt sannolika eller reella inkarnationer som meddelats inom en viss del av den s.k. esoteriska traditionen.

När R. Steiner i Karmische Untersuchungen hävdar att Bacon omkr. 800-talet var en betydande arabisk statsman skulle man nog kunna tänka sig att ett spårminne – som fragment från en tidigare delpersonlighet – lever kvar i Bacons eljest svårbegripliga påstående om att romansen om Don Quixote ursprungligen utgick

från ett arabiskt manuskript som en viss (som det häpnadsväckande nog heter) "Lord Ham(-l)ete, Son of England": *Cid Hamete Ben Engeli*.

Intuitiv vetenskap eller intill visshet, ja, kanske vishet gränsande sannolikhet är vad sådant som detta rör sig om. Men det äger ingen likhet med vad vi kan kalla vetenskap eller litteraturhistoria (även om dessa berörs därav).

Om du är bekvämare med det kan du ju kalla det för en sorts o- eller undermedveten förbindelselänk mellan två "personlighetsklyvningar": persona-, d.v.s. maskförsedda inkarnationer under vilka den sanna identiteten bakom den Bacon som delperson var spelade sin särskilda uppsättning av roller på historiens tilja.

Självklart är att en som tror att Shakspers skrev Shakespeare, att Cervantes skrev Don Quixote, att Spenser skrev Faerie Queene (eller att förslagsvis Marlo/Marley skrev "Marlowe" och dessutom "Shakespeare"), osv., måste vara oemottagliga för dessa tillvarons subtilare och därför djupare sammanhang.

Dock gläder jag mig åtskilligt åt att ditt kammerspel visar dig icke stå alldeles förstockad inför sådana perspektivöppnande förståelseformer.

Så med tanke på att du förmodligen fortfarande har att brottas med den förståelsehandikappande eftersläpning som din Marlowitiska fotboja försenar dig med finns desto bättre hopp om framtiden!"

Kommentar. De oändliga spekulationerna kring Francis Bacons esoteriska verksamhet är välkända intill ökadhet genom de överdrifter de vanligen är belamrade med, där framför allt hans andliga inflytande av tidlös karaktär över bl.a. Frimurarrörelsen och Rosicrucianerna brukar framhållas och når närmast mystiska för att inte säga metafysiska dimensioner – det finns väl ingen vars oöverskådliga reinkarnationer så uttömmande har spekulerats i som Francis Bacons. Hur det *de facto* förhöll sig med den saken har varken någonsin kunnat bevisas eller motbevisas, varför det är nyktrast att lämna den saken i fred.

Klart är att Anders Ekmans inlaga, som vi för en gångs skull kunnat publicera i sin helhet genom sin begränsade längd, öppnar nya perspektiv och möjligheter för vidare spekulationer och forskning i ämnet.

Inga seriösa Shakespeareforskningar kan utesluta det sällsamma paret Roger Manners och Elizabeth Sidney, Philip Sidneys enda dotter, som blev gift med sagde earl av Rutland, som bara blev 35 år gammal (1576-1612). Ingen av Shakespearekandidaterna framstår i intimare samband med Hamlethistorien, och han har funnit en hel rad av mycket noggranna och framstående ryska forskare som förkämpar för honom som den enda tänkbara Shakespearekandidaten. Den senaste av dessa är Ilja Gililov, som i sitt mycket omfattande, noggranna och ytterst akademiska jättearbete på nästan 500 sidor utgår från den mest mystiska och svårtolkade av alla Shakespearedikter, *The Phoenix and Turtle*, en kort men innerlig och mästertlig dikt som alltid satt myror i huvudet på forskarna genom sitt svårtydbara innehåll över ett älskande och innerligt saknat par som tycks ha avlidit strax efter varandra utan att man kunnat begripa vem detta platoniska älskande par var, samt den bok som denna dikt med andra lika mystiska dikter i samma sammanhang för första gången förekom i under titeln *Love's Martyr* utgiven av en aldrig förr eller senare eljest känd person vid namn Robert Chester som ett slags *Requiem* över detta okända par omkring 1612-13. Ilja Gililov vill med sitt arbete påvisa att detta par var just Roger Manners och Elizabeth Sidney, hans argumentering och noggranna forskning är tillräckligt övertygande, och bara genom denna forskarbragd har han löst ett viktigt problem i Shakespearehärvan; men han går längre och menar att detta unga tragiska älskande par skulle ha kunnat varit ansvariga

för tillkomsten av hela Shakespeareproduktionen, antingen som dess direkta kreatörer men åtminstone som dess främsta inspiratörer.

Deras öde är nämligen något av det mest sällsamma i hela Shakespearevärlden av mänskliga under. Fastän de var gifta lär de konsekvent ha bibehållit sitt förhållande strikt platoniskt, och när Roger Manners av Rutland avled till följd av långvarig sjukdom begick hans änka, endast 25 år gammal, självmord blott en vecka efter hans begravning.

Ben Jonson hävdar att Elizabeth Sidney på intet sätt stod efter sin fader Sir Philip Sidney i sin insikt och konstfärdighet när det gäller poesi och universell allmänbildning. Philip och Mary Sidney var ju navet omkring vilket hela det elisabetanska litterära kottieret rörde sig. Earlen av Rutland, vars uppfostran och utbildning ombesörjdes av Francis Bacon, fick den förnämsta sådana som på den tiden kunde frambringas, han studerade i norra Italien och mötte där vem om inte Rosencrantz och Gyldenstern, och fram till 1603 var han på diplomatiska uppdrag i Danmark.

Vi har ännu inte kunnat tillgodogöra oss alla Ilja Gililovs forskningar, då hans bok bara finns delvis på nätet och då Göteborgs Universitetsbibliotek vägrat införskaffa den trots formella förslag. Vi får ge oss till tåls, och det kommer att kräva lika noggrann granskning som mycket tid, men med tiden skall vi nog komma därefter. Arbetets titel är *The Shakespeare Game, Or, The Mystery of the Great Phoenix*, och enligt våra första flyktiga undersökningar av detta imponerande verk står det helt klart att författaren Ilja Gililov ger fullt erkännande åt alla som var involverade i Shakespeareföretaget, inte minst de avgjort viktiga förläggarna Thomas Thorpe och Edward Blount, två av de värsta hemlighetsmakarna kring *The First Folio* (dedicerad, som alla vet, till Mary Sidneys båda söner och kusiner till Elizabeth), med andra därtill länkade publikationer; och denna mycket omfattande grupp av deltagare i Shakespeareföretaget verkar Ilja Gililov för första gången ha lyckats göra någorlunda överskådlig. Fortsättning följer.

Här är så länge en summering av Shakespeareproblemet i ett nötskal:

Hårda fakta i fallet Shakespeare

Redan tidigt på 1800-talet skrev Ralph Waldo Emerson att han inte kunde finna vad vi vet om Shakspeare förenligt med hans kreativitet. Ingen modern Shakespearebiograf kan undvika denna kontrovers, hur de än försöker förklara bort den.

Med att läsa Shakespeares dramatiska och poetiska arbeten kan vi lära oss mycket om mannen, framför allt få ett djupt intryck av hans mänskliga och andliga värderingar. Hans arbeten bär vittne om diktarens omätliga konstnärliga mästerskap inte minst genom rikedomen i hans språk. Hans ordförråd omfattar omkring 20,000 ord, vilket är två eller tre gånger mer än vad hans samtids mest lärda och högst utbildade män även inom litteraturen behärskade, inklusive även kommande generationer. (John Milton och Francis Bacon uppvisar ett ordförråd på omkring 8000 ord, vilket är mycket, William Thackeray 5000, Victor Hugo 9000, som jämförelse.) Våra samtida universitetsutbildade engelsmän använder inte mer än 4000 ord, och en normal litterär person i 1500-talets England rörde sig med ungefär högst 1000 ord, snarare hälften. Shakespeare introducerade 3200 nya ord i det engelska språket eller mer än Bacon, Jonson och Chapman tillsammans.

Hans arbeten vittnar om att han behärskade franska, latin och italienska, kunde läsa grekiska och kunde till och med skriva flytande franska. Många av hans verk är hämtade från utländska sådana som vid tillkomsten inte fanns tillgängliga i England, ännu mindre översatta, främst italienska och franska. Grundnovellerna för "Köpmannen i Venedig" och "Otello" översattes inte till engelska förrän på 1800-talet. Han kände till arbeten av Rabelais, Boccaccio, Montaigne, Ariosto, Montemayor (på spanska), han kunde sin Homeros, Plautus, Ovidius, Livius, Seneca, Plutarkhos och Appius i original (latin och grekiska) utom hela den engelska föregående litteraturen. Under de senaste 150 åren har de lärde funnit att Shakespeare var grundligt insatt i engelsk historia, juridik, retorik, musik, medicin, krigsvetenskap och sjöfart. Under hans tid kunde en sådan kunskap bara inhämtas genom privat undervisning på universitet och genom praktik i främst sjöfart och krigföring. Han var väl insatt i hovetikett, adelskretsar, släktträd och hovmäns och kungligheters språk. Hans flesta handlingar rör sig i sådana miljöer. Det förekommer 196 beskrivningar av adelns nöjen, spel och underhållning inklusive de mest kostsamma och exklusiva, som till exempel falkjakt, tennis och jakt med hundar, allt konster man inte kunde lära sig annat än i praktiken.

Han är väl förtrogen i utländska miljöer och fullständigt hemma i Venedig, Padua, Verona och Mantua med dess omgivningar. Hans italienska miljöer är mycket mera verkliga och övertygande än till exempel Ben Jonsons venetianska miljö i "Volpone". I "Kärt besvär förgäves" är han intimt förtrogen med Henrik IV:s franska hov i södra Frankrike, hans kanske mest lokala pjäs översållad med detaljer och fraser som bara kunnat uppfattas där inom de högsta hovkretsarna. Kort sagt, hans arbeten vittnar om en ytterst mångsidig och noggrann utbildning med encyklopediska kunskaper och ett omätligt ordförråd. Till detta kommer ett filosofiskt djup i ett poetiskt och dramatiskt mästerskap utan motstycke, som håller och förblir färskt och nytt genom seklerna.

De första kunskaperna vi har om Shakspeare från Stratford togs fram 50-100 år efter hans död. Så småningom fann man originaldokument från hans levnad, varmed man kunnat pussla ihop hans liv. Vid tiden för hans födelse var Stratford en småstad med mindre än 2000 invånare, hans namn skrevs Shakspeare eller Shaxsper, hans far John Shakspeare kom till staden som bonde och inledde en verksamhet som handskmakare men gjorde även affärer i timmer, havre och ylle samt lånade ut pengar. 1568 var han en kort period borgmästare. I Stratford vid denna tid fanns inga andra böcker än Bibeln, och den skola William fick gå i hade bara en lärare som fick ta hand om alla barnen i ett enda rum. Han gifte sig 18 år gammal med den åtta år äldre Anne Hathaway, som fick tre barn, Susanna och tvillingarna Judith och Hamnet, som dog 11 år gammal 1596. 1594 uppträder han i Landom som medlem av en skådespelartrupp, och året innan har namnet William Shakespeare för första gången dykt upp i publiceringen av två långa berättande dikter. Han lämnade sin familj i Stratford när han flyttade till London men besökte ofta Stratford i affärer. 1597 köpte han det näst största huset i Stratford och åkte fast för att inte ha betalat sina skatter. 1598 hade skörden varit dålig, varför innehavet för var och en av malt och säd begränsades, vilket Shakspeare struntade i. Åter befanns han ej ha betalat sina skatter, och hans restskatt blev inte reglerad förrän 1600.

Hans far John Shakspeare dog 1601. William köpte mera land i Stratford och blev ortens rikaste man. 1603 blev hans teatertrupp "Konungens män" med särskilda privilegier, och han var delägare i flera teatrar. 1604 stämde han sin granne Philip Rogers för en skuld på 35 shillings och 10 pence plus 10 shillings i expeditionskostnader. Han betalade en stor summa pengar, 440 pund, för rätten att få

uppbära skatter åt kronan, vilket var en lönsam verksamhet. 1607 gifte sig hans äldsta dotter med doktor Hall. Året därpå föddes hans dotterdotter, och hans moder Mary född Arden dog. Mellan augusti 1608 och juni 1609 stämde han en annan granne John Addenbrooke för en annan skuld på 6 pund plus ett pund och 5 shillings i expeditionskostnader. Addenbrooke kunde inte betala och flydde från stan, och då stämde Shakspeare i stället den smed som gått i borgen för gäldenären. Processen varade i nio månader.

1611 var han engagerad i andra liknande rättegångar rörande hans affärer som uppbördsmän. 1614 förekommer han åter i rättegångar i tvister om äganderätten till landområden. Han förekommer även i åtskilliga rättsliga dokument rörande hans deläggande i teatrarna i London.

I februari 1616 gifte sig hans yngsta dotter. Hon var inte skriv- och läskunnig men kunde göra sitt bomärke. Ingen i hans familj kunde läsa och skriva, varken hans föräldrar eller barn, och i hans testamente, där han fördelar alla sina ägodelar jämte sin näst bästa säng till sin änka, förekommer ingen och inte ens nämns ordet 'bok'. I hans sociala miljö var 50% analfabeter och av kvinnorna 90% som inte ens kunde skriva sina namn. Han dog 52 år gammal på sin födelsedag 1616. Hans bortgång föranledde inte ett enda eftermäle av någon, allra minst från samtida diktare eller från någon av hans kolleger inom teatern. Först sju år senare genom utgivningen av "The First Folio" blir han omskriven i publiceringen av 37 påstådda pjäser av honom av vilka 20 aldrig varit publicerade förut, medan flera som varit publicerade förut i hans namn uteslutits. En pjäs som "Otello" uppvisar långa avsnitt som tillkommit efter publiceringen under hans livstid.

Detta är i princip allt vad man vet säkert om William Shakspeare.

"Den som tror att Shakspeare från Stratford skrev "Hamlet", "Kung Lear" etc. är en däre."

– John Bright, brittisk politiker och författare, 1811-1889.

Ilja Gililovs slutsatser – Shakespearedebattens 114-e omgång

De första Shakespeareska dikterna presenterar diktarens dedikationer till earlen av Southampton, vars dåtida vänskap med Rutland finns väl dokumenterad, då det även senare vittnades om att de båda unga earlarna tillbringade alla sina dagar och nätter vid teatern. John Florio, som var båda deras lärare i italienska, presenteras i "Kärt besvär förgäves" som läraren Holofernes. Don Adriano de Armado, en annan karaktär i pjäsen, är en karikatyr av Antonio Perez, som var Rutland välbekant.

De första som erkände och hyllade Shakespeares höga diktkonst var Rutlands studiekamrater från Cambridge Weever, Barnfield, Covell och Meres.

Ett antal av shakespearepjäserna äger rum i just de städer i norra Italien som Rutland besökte och älskade – och icke i Rom, där han aldrig satte sin fot. Han studerade vid universitetet i Padua, där de båda danskarna Rosencrantz och Gyldenstern också studerade. Tranio i "Så tuktas en argbigga" beskriver Paduas kursprogram, och staden nämns även i andra av hans pjäser.

Olikheterna i de båda versioner av "Hamlet" som trycktes har förbryllat forskarna, men nu ser vi att ögonvitnesskildringarna av förhållanden och interiörer i Kronborgs slott tillkommit precis efter Rutlands besök i Helsingör.

I studentpjäsen "Återkomsten från Parnassen" visar sig masken och karikatyren av såväl Rutland som Shakespeare även vara en diktare av sonetter och tar åt sig de lovord som (Rutlands studiekamrat) Weever ägnar Shakespeare.

Rutland var en nära vän och anförvant till Essex, som Shakespeare visar stor sympati i "Henrik V". Rutland stred vid hans sida och ställde även upp för honom i hans stämplingar mot regeringen, som ledde till katastrof. Den tragiska brytpunkten i Shakespeares kreativitet, då han övergår från ljusa komedier till svarta tragedier, sammanfaller med denna kris, som blev ödesdiger för såväl Essex som Rutland.

Den epokgörande poeten Philip Sidneys enda dotter Elizabeth blev Rutlands hustru. Även hon var en begåvad skaldinna som alltid dolde sitt skaldskap. Rutland var hela livet en nära vän av hennes kusin earlen av Pembroke och hans moder Mary Sidney, syster till Philip Sidney. Det är antagligt att det var earlen av Pembroke som gav shakespearesonetterna till tryckning, då knappast någon annan hade kunnat ha mandat till det. *The First Folio* tillägnades som bekant earlen av Pembroke. Mary Sidney var dess sponsor och huvudsakliga redaktör, vilket förklarar alla tilläggen och frambringandet av så många tidigare okända pjäser.

Rutland var en av medförfattarna till den stora litterära farsen kring hovnarren Thomas Coryate, vars namn står som upphov till flera böcker och som angavs som den största resenären och författaren i världen.

I Shakespeares sonetter och i Ben Jonsons företal till Shakespeares minne i *The First Folio* är Rutlands familjenamn *Manners* ämnet för upprepade ordlekar. Jonson stod mycket nära Rutlands, han besökte deras hem, han kallade dem och deras sällskap *the poets of Belvoir vale*, och flera verk av Jonson riktar sig till Elizabeth (Sidney) Rutland, både öppet och förtäckt. (*Belvoir* i Leicestershire var och är fortfarande hemmet för familjen Manners och numera hertigarna av Rutland.)

Paret Rutlands nästan samtidiga hädangång sommaren 1612 sammanfaller med upphörandet i Shakespeares produktion. "Henrik VIII", som kom senare, fullbordades av John Fletcher.

Paret Rutlands bortgång och begravningar omgavs med mystik. Deras vänner kunde bara sörja dem i hemlighet under allegoriska namn i den poetiska samlingen *Love's Martyr*, som trycktes i en mycket begränsad upplaga utan att det registrerades och med falska datum. Den inkluderar även de poetiska verken av *the Turtle* (turturduvan, inte ödla,) som rimmar så väl med de shakespeareiska dikterna och sonetterna. Då Elizabeth begått självmord för att följa sin make, och då ett självmord för den tiden var det mest oacceptabla av allt, i synnerhet när det gällde den firade dottern och enda barnet till nationalhjälten och –poeten Philip Sidney, var de som kände till sanningen hänvisade till absolut tystnad av respekt.

Den första fullständiga samlingen av Shakespeares verk, tryckta som *The First Folio*, planerades för utgivning sommaren 1622 till tioårsminnet av Rutlands bortgång. *The Second Folio* kom ut 1632 till tjuoårsminnet. Av alla de föreslagna kandidaterna som diktare till Shakespeares verk är Rutland den enda som Shakespeare kände själv och vars hem han besökte.

I Rutlands familjekrypta i Bottesford pryds deras grav av en gravsten huggen av bröderna Janssen under åren 1617-20. Kort därefter utförde samma stenhuggare ett gravmonument i Stratford vid Shakespeares grav som är snarlikt det Rutlandska gravmonumentet.

Ett antal månader efter Rutlands frånfälle mottog Shakespeare en penningssumma från deras förvaltare och lämnade London för alltid. Rutlands är de enda av Shakespeares samtida som man vet att någonsin betalade Shakespeare för något.

Rutland var en av de högst utbildade personerna av sin tid. Han kände de utländska språk som man kan spåra i Shakespeares verk. Han passar i varje stycke in i varje karaktärsegenskap som man kan utläsa i Shakespeares verk av honom själv, i synnerhet sådana särmerken som hans svåra förhållande till kvinnor, tendenser till generositet och storsinhet, tolerans för katolicismen, excentricitet och en passionerat intresse för mystik och hemlighetsfullhet.

Nästan alla de verk som Shakespeare använt som källor ingick i Belvoirs bibliotek och finns kvar där fortfarande. Där finns också en manuskriptversion till sången i "Trettondagsafton" skriven av Rutland själv. Detta är det enda autentiska manuskript till en Shakespearetext som vi har.

Det troligen mest verklighetstroga porträttet av Roger Manners, 5-e earlen av Rutland, som tyckte om att framställa sig själv som en gycklare.

Ilja Gililov var i många år sekreterare för den ryska vetenskapsakademins Shakespearekommissions forskningsenhet. Han har studerat Shakespeare i hela sitt liv, lärde sig engelska på egen hand och började 1984 presentera sina

forskningsresultat. För dessa belönades han med ett stipendium till att forska vid Folgerbiblioteket i Washington med världens största samlingar av Shakespeariana. Ett liknande mandat fick han även till att studera vid London.

Hans 470 sidors redovisning av sina forskningar, *The Shakespeare Game – the Mystery of the Great Phoenix* kom ut i Ryssland 1997 och i Amerika sex år senare i översättning av ryssar, en översättning som är både lättläst, njutbar och värtalig i all sin metodiska, pedagogiskt klara och exakta utförlighet. När vi inte kunde få tag i den genom något universitet eller bibliotek i Norden, och Göteborgs universitet vägrade införskaffa den, var vi tvungna att köpa den genom nätet. En så viktig bok får man inte nonchalera.

Shakespearedebatten än en gång (115)

Ilja Gililov kan inte anses ha sagt sista ordet i Shakespearedebatten. Hans upptäckter och forskningar är epokgörande, men åtskilliga frågetecken finns kvar.

Det viktigaste i hans forskningsresultat är nästan hans bevisning av hur Philip Sidney blev tongivande för hela Shakespeareföretaget genom att insistera på total anonymitet, vilken sedan nästan undantagslöst alla hans efterföljare noggrant efterföljde. Portalfiguren måste dock även Oxford anses vara, som presenterade ett antal av de viktigaste grundversionerna till dramerna, som *Romeo och Julia*, möjligen *Kung Lear* och flera av komedierna. Hans svärson var ju William Stanley, den sjätte earlen av Derby, som förblir intimt förknippad med framför allt *Kärt besvär förgäves* men troligen även med *Ur-Hamlet*. Hans bror Ferdinando var Marlowes sponsor, som blev mördad, med all sannolikhet förgiftad, ett år efter Marlowes försvinnande, varför William Stanley hade synnerliga skäl för att hålla lägsta möjliga profil som dessutom katolikernas kandidat till tronen. Bacons intima koppling till hela verksamheten går som en röd tråd från början till slut och är på sitt sätt den viktigaste faktorn av alla, då han stod på intim fot med dem alla, nära släkt med Oxford, förtrogen med Sir Walter Raleigh, som han gjorde vad han kunde för i fängelset, beskyddare av åtskilliga andra poeter och inte minst som förmyndare och mentor åt Rutland. Problemet med Rutland är att Shakespeareverksamheten tar sin början medan han ännu bara är barnet, det är praktiskt taget bevisat att "författarna" till *Tamburlaine*, *Doctor Faustus*, *Dido*, *Hero and Leander*, *Venus and Adonis*, *The Rape of Lucrece*, *Edward II* och andra sena Marloweverk och tidiga Shakespeareverk bara kan vara skrivna av samma hand, och framför allt stämmer inte sonetternas innehåll in på Rutland, vilket tydligt ger en bild av en ofrälse i mogen ålder som ägnar en betydligt yngre aristokrat sin uppmärksamhet, tacksamhet och kärlek, som nästan bara kan vara den vackre och ädle Southampton, som var tre år äldre än Rutland. Inte heller stämmer Bacon in på sonetterna och allra minst på deras språk, medan hans stipulerade författarskap till dem förklarats med att "han hittade på alltihop", vilket inte är en övertygande förklaring. Den bästa förklaringen till sonetterna är och förblir den nogrannaste och mest utförliga, som är A.D.Wraights bok *The Story that the Sonnets Tell*, som utesluter alla andra möjligheter till deras författarskap än Marlowes, utgående från hans iscensatta låtsadöd av pur nödvändighet för att undkomma den engelska inkquisitionen, som redan satt klorna i hans partner Thomas Kyd och avrättat hans skolkamrat John Penry, en iscensättning som med största sannolikhet både Bacon och Stanley var införstådda med, då båda satt i rådet som mottog den angivelse mot Marlowe vars natur omöjliggjorde varje annan åtgärd än dödsstraff för homosexualitet, ateism och framför allt falskmynteri – vi har tidigare påpekat den spektakulära påminnelsen om denna detalj i *Kung Lear*.

Brottsrubriceringen i angivelsen möjliggjorde bara ett annat alternativ än dödsstraff – ett totalt förtigande av hela affären, som bara kunde undkommas genom levande begravning, alltså Marlowes officiella död. Han hade ju redan så att säga från början varit involverad i Walsinghams underrättelsetjänst, dennes kusin blev sedan Marlowes huvudbeskyddare, medan underrättelsetjänsten övergick i bröderna Bacons omhändertagande, och troligen förblev Marlowe i ständig kontakt med Bacon. Någon annan än Rutland måste slutligen ha skrivit dikten *The Phoenix and the Turtle* efter hans död, och ändå bär denna dikt kanske tydligare än någon annan märket Shakespeare.

Den dramatiska produktionen upphörde inte 1612 utan fortsattes under främst namnet John Webster och upphörde först efter Bacons död, och betecknande nog är kanske det allra sista dramat (som så många andra föregående) ett rättsspel, vars första version redan presenterades av Oxford 1576, medan den sista definitiva versionen är så sen som 1626, året för Bacons död.

Kort sagt, mysteriet är långt ifrån uppkärlat, och ju mer man uppdagar av dess hemligheter, ju fler avslöjanden man lyckas göra, desto mera djupgående blir komplikationerna.

Nytt kapitel i Shakespearedebatten (116)

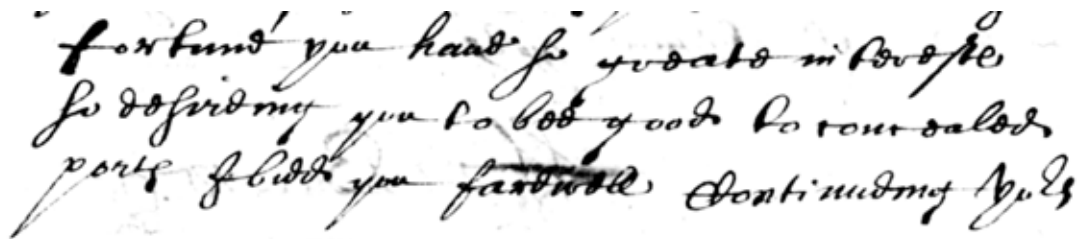
ut
 mbo
 I have god's pardon for
 my restraint of you
 for to his king god's grace
 oft doth oft justify, even and
 I hope, but your will, and will of to obey
 and to all complete matter to his
 I have god's pardon for
 his grace, but god's grace
 shall I to god on earth, with do you
 my king your god's grace, with do you
 but my god's grace, with do you
 in doing his, I do not see as you are
 way, your full mind, it stands and
 to you, your full mind, it stands and
 lift up for peace, and your
 shall make you your full mind, it stands and
 I do not see as you are
 as much as I do not see as you are
 can see his god's grace, with do you

Detta är en sida ur *Sir Thomas More* och anses vara det enda kända exemplet på den författarhand som skrev Shakespeares verk. Jämför de båda handstilarna. Skrivstilen är *the Secretary Hand* som användes av både Sir Francis Bacon, Marlowe och Shakespeare(?). Att det är den William Shakespeares verkliga handstil, som dog för 400 år sedan och under vars namn de flesta Shakespearepjäser lanserats, kan ifrågasättas när man studerar hans faktiska egna autografer:

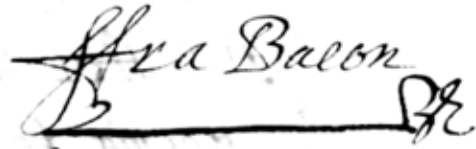
William Shakespeare
 William Shakespeare

Allt som allt finns det sex signaturer bevarade av honom, det enda man vet säkert att han skrev själv, och dessa två är de tydligaste. Hans signaturer har betecknats av expertisen som typiska exempel på en man som är ytterst ovan vid att skriva.

Skrivstilen *the secretary hand* användes främst vid behov av att skriva snabbt. Den var lättflytande och smidig och redan ett steg på väg mot stenografen. Francis Bacon utarbetade det första stenografiska systemet. Här är ett prov på hans skrivstil:

Fortune you had for you are in love
So do I wish you to be good to your
parts of love you have well continued you

Fra Bacon

Observera att lutningen är den samma i alla tre manuskriptproven. Vid första påseendet kan det förefalla självklart att det är samma hand bakom alla tre. Det är frågan.

För att utröna om det är samma författare bakom dem alla behövs det närmare expertutredning, som dessvärre *Fritänkaren* inte kan erbjuda, i synnerhet som det även ligger en avsevärd tidsskillnad mellan dem, som kan vara vad som helst upp till 15-20 år. Allt vi kan göra är att erbjuda dessa intressanta handskriftsprov, som kanske kan föra oss närmare Shakespearegätans lösning. När detta nummer utges i PDF kan man närmare granska handstilarna med hjälp av förstoring.

Kan tre olika personer ha samma skrivstil? Om endast två av stilproven stämmer överens uppstår andra frågor.

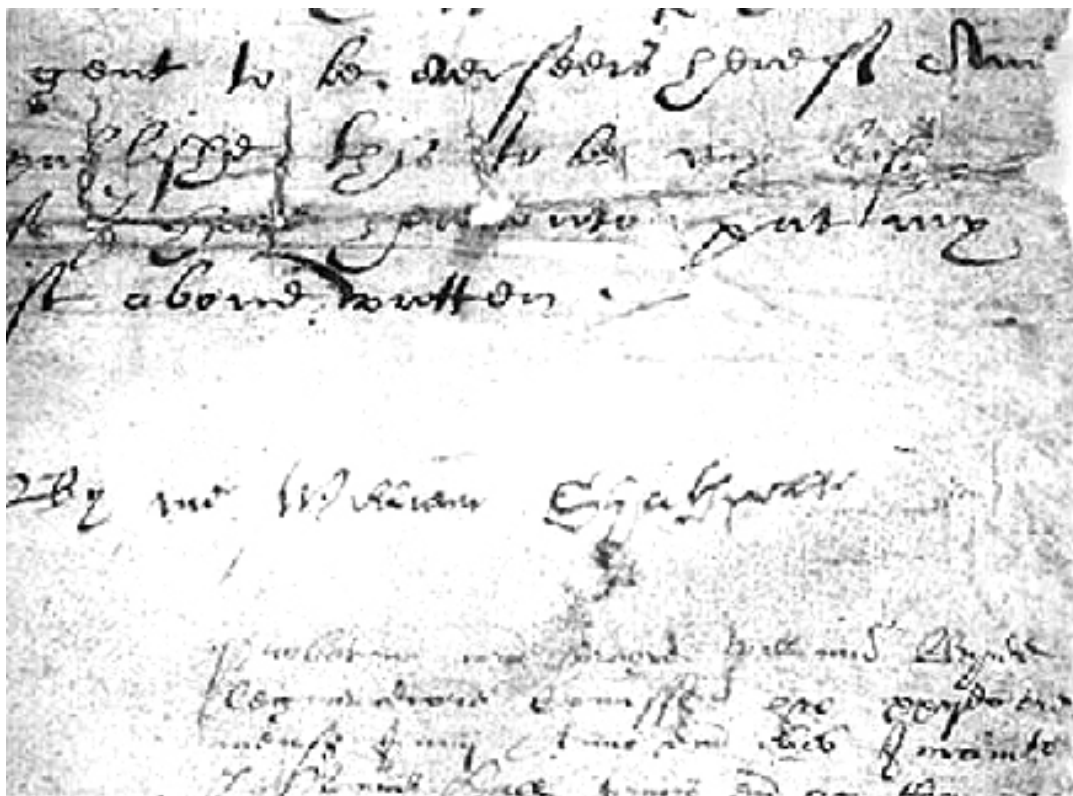
Vi hoppas naturligtvis på kommentarer med synpunkter och förslag.

Charles Hamiltons handstilsjämförelser

Charles Hamilton var en utomordentlig specialist när det gällde säkerställandet av autenticiteten i gamla dokument. Han avslöjade många förfalskningar, bland annat Hitlers så kallade dagböcker, och under många år undersökte han tusentals manuskript från den elisabetanska och jakobitiska epoken för att säkerställa Shakespeares identitet. Han kom till slutsatsen att samma hand hade skrivit Shakespeares testamente, de tre sidorna som brukar kallas "Hand D" ur dramafragmentet "Sir Thomas More" samt ett antal manuskript från Lord Francis Bacons sekretariat men inte skrivna av honom själv utan av hans sekreterare, som var ett antal under 1590-talet, av vilka inte alla kan identifieras. Stödd på det faktum att många skrev åt Bacon har man trots sig kunna bevisa att den som skrev Shakespeare även skrev åt Bacon och måste ha varit antingen Thomas Nashe, Sir Henry Neville och William Stanley, earlen av Derby, bland andra.

Den intressantaste manuskriptjämförelsen är Shakespeares testamente med ett antal Baconmanuskript. Det är inte Shakespeares hand som skrivit testamentet, då Shakespeare själv undertecknat det med en annan, sin egen hand, medan handen som skrivit testamentet med någon sannolikhet är samma gåtfulla hand som varit i sekreterartjänst hos Bacon under 1590-talet och verkar vara identisk med hand D i "Sir Thomas More".

Jämför här nedan testamentets handstil med Shakespeares egen underskrift:

Francis Bacon förde en anteckningsbok kallad *Promus* med talrika Shakespearecitrat, som ofta anförts som bevis för att Bacon var Shakespeare. Emellertid påvisar inte endast Hamilton men flera experter, att anteckningarna i *Promus* är skrivna av flera olika författare, troligen då sekreterare i Bacons tjänst, som haft tillgång till anteckningsboken. Det finns lika mycket citat ur Marlowe i den som ur Shakespeare.

Nu är det mycket vanskligt att jämföra handstilar med varandra, i synnerhet som (i detta fall) alla sekreterarna nyttjat *the secretary hand*, den typiska handstilen för effektiv skrivstil för den tiden, och då en handstil förändras under årens lopp, och Hamiltons omfattande undersökningar bevisar ingenting, i synnerhet som deras påstådda resultat aldrig kunnat verifieras. Emellertid har det i samband med firandet av Shakespeares 400-åriga frånfälle även framkommit nya upptäckter i samband med digitaliseringen av gamla manuskript, bland annat ett exemplar av *The First Folio* med en handskriven dikt vid Shakespeares Droeshout-porträtt, som utpekar Shakespeare som *fake* med indikationer och antydningar om Marlowe som den verkliga poeten. Detta torde närmare undersökas.

*Vem var Shakespeare? – av Göran Michanek.
Tre tjejer diskuterar.*

- Du, jag har en idé. Ett pjäsval, som skulle väcka mer uppseende än något annat.
- Verkligen. Vad då?
- En av Shakespeares sämsta pjäser. En av dem han kan ha skrivit själv.
- Du menar de där som han inte har skrivit. De där som inte ens stratfordianerna erkänner som äkta shakespearepjäser.

– Just de'. De där som kom före de stora pjäserna, men som uppenbart inte är skrivna av samma person. Men som finns med hans namn. Jag är övertygad om att det var den gode Bill, skådespelaren och teaterdirektören, som var den verkliga upphovsmannen den gången.

– Vad handlar de om?

– Ingen aning. Buskis och skvaller om den tidens kändisar, gissar jag. Han är världskändis för pjäserna man nu vet att han inte skrev, men världsdoldis för vad han verkligen kan ha skrivit. Klart alla blir nyfikna på dem, om vi kan spela nån av dem.

Pam – Va, går ni på sånt där trams? Det är ju bara konspirationsteorier. Där finns ju inga som helst bevis.

– Vad kräver du för bevis? Ett domstolsutslag? Alla inblandade hade ju intresse av att bluffen inte avslöjades. Men annars finns det massor av bevis.

– Först: William Shakspeare var analfabet. Det finns inte en rad skriven av honom. Han har skrivit sin namnteckning sex gånger, alla sex utan e i Shake. Och stavar olika! Tre av namnteckningarna är på hans testamente. Med olika stavning. Men hela texten är skriven med en annan handstil. Shakspeare kunde bara skriva sitt namn. Och vad innehåller testamentet? Fördelningen av hans prylar i minsta detalj. Vem som ska ha den fina sängen och vem den mindre fina! Men inte en enda bok! Om han varit författaren, skulle han ju rimligtvis ha ägt sina egna. Och den verkliga författaren är en beläst herre, som knyckt idéer och uppslag både här och där. Då borde han väl också ha ägt några av de böcker han knyckte ur.

– Han kanske ägde både det ena och det andra, men sålde dem innan han dog. De kan finnas lite varstans.

– Där var en prälle, som hade den idén och gick igenom alla gamla bibliotek och boksamlingar i Stratford on Avon och tio mil däromkring. Han hittade inte en enda. Det är inte vi som saknar argument. Det är stratfordianerna. De påstår att han gick i skola i Stratford. Ja, det fanns en skola i Stratford. Elevlistorna finns kvar. Ingen Shakespeare. Hans döttrar var analfabeter. Skulle vår störste författare inte ha låtit barnen lära sig läsa och skriva?

– Om han inte var skrivkunnig, hur kunde han då ha skrivit de där första ni dillar om?

– Inte skrivit. Dikterat. Det var ju så man gjorde på den tiden. För visst har han funnits. Han var skådespelare, teaterdirektör och fastighetsmäklare. På 1500-talet kunde mycket lämnas åt skådespelarna att improvisera, alltifrån gräl till kärleksförklaringar. Författaren skrev ner intrigen och en del nyckelrepliker.

– Och att alltsammans är en bluff, skulle hela engelska folket och hela världen ha gått på i fyrahundra år tills lilla du kom på hur det verkligen är. Hör du inte själv hur orimligt det låter?

– Tvärtom. När han dog 1616, kom där inte en enda dödsruna över honom. Åren däromkring kom femtio epitafer över smärre, nu glömda författare.

– Det gör detsamma hur många argument du hittar på, hela idén är lika orimlig som den låter. Vi har minst tjugo universitet i England med professorer i litteraturhistoria. Om din teori vore riktig, skulle de ju ha skrivit om det.

– Jodå. Det har några gjort. Men många litteraturvetare har ett speciellt hinder. Redan som unga har de skrivit om Shakespeare och då på ett sådant sätt, att de bundit sig som stratfordianer. För det andra – nej, för det första – är det farligt att trampa den engelska kulturens största ikon på tårna. För det tredje har tanken presenterats redan på 1800-talet. Har du verkligen inte hört talas om *Shakespeare, thy name is Marlow*? Den boken innehåller också frekvensanalyser och ordlängdsdiagram, som

jämför Shakespeares ordval med andra möjliga författares och klart visar, att åtminstone de första är skrivna av Marlow.

- Det finns en orimlighet till. Om någon skrev så bra som Så tuktas en argbigga, Rickard III och Romeo och Julia, så skulle han väl i all sin dar ge ut dem i sitt eget namn. Och förresten var Marlow död, när Shakespeare skrev.

- Du kan skolkursen. Då vet du också omständigheterna kring Marlows död?

- Han omkom i ett krogslagsmål.

- Inte riktigt. Han hyrde ett rum med tre vänner, som diskuterade något hela dagen. Sedan slutade det med att en av dem stack en kniv i honom. Officiellt, alltså. I självförsvar, sa han till polisen. Tidpunkten var mycket speciell. Marlow hade arresterats och förhörts tolv dar tidigare med anledning av en anklagelseskrift som påstod, att han utgivit en ateistisk skrift och att han hädat. Det var på den tiden synnerligen allvarliga anklagelser. Tre andra som vi vet namnen på ”med omstörtande idéer” hade blivit avrättade de senaste två månaderna för mindre än så. Han ”dog” den 30 maj. Hur kommer det sig, att han gick lös dagarna emellan, trots att han var anklagad för en förseelse, som var belagd med dödsstraff? Jo, säkert var han bevakad av spioner, som skulle skaffa vittnen på att han förledde folk med hädelser och kolla in vilka han umgicks med. Vad som skulle ha återstått av Marlows liv den dag han ”dog”, var ny arrestering, några dygns gruvlig tortyr på Towern, där han skulle avtvingas vittnesbörd – sanna eller inte – om sina vänner och så avrättning – om han inte lyckades försvinna innan dess.

- Var han bevakad, var det väl inte så lätt att försvinna.

- Det var därför man skaffade ett lik och fejkade hans död. Knivhugg i ansiktet gjorde den döde oigenkännelig, men tre vänner till honom identifierade liket, som begravdes samma dag på okänd plats.

- Starkast tänkbara motiv för att fejka hans död och svagast tänkbara bevis för att han skrivit Shakespeares dramer

- En sak till. Första gången namnet William Shakespeare nämns i samband med något av de verk som nu trycks under hans namn var med publicerandet av Venus och Adonis bara en vecka eller två efter Marlows påstådda död.

- Det är inte slut än. Han hade mäktiga beskyddare, två stenrika adelsmän med stora slott, bröderna Walsingham. Sir Francis Walsingham var officiellt diplomat, i praktiken chef för den hemliga underrättelsetjänsten. Till det behövde han informatörer. Marlow var inte nån vilsen och utfattig poet och författare, han var spion i Walsinghams tjänst. Och Walsingham hade alla resurser för att hjälpa honom ut ur landet med falska papper. Han skickades till Italien. William Shakspeare, skådespelaren, kunde inga språk, läste inga böcker och var aldrig utanför England. Den som skrev Romeo och Julia, Köpmannen i Venedig och Två ungherrar i Verona kände väl till miljön. Några år senare dök där upp i London en herre vid namn Monsieur LeDoux i vars dödsbo alla de böcker fanns, som Shakespeare har citerat ur.

Utdraget är ur en längre pjäs av Göran Michanek.

Det outgrundliga mysteriet

Om vi återgår till Charles Hamiltons utomordentligt omfattande och berömliga arbete med att jämföra handskrifter av Shakespeare och hans samtida är det främst Lord Francis Bacon's anteckningsbok 'Promus' som tilldrar sig vår omedelbara uppmärksamhet. Denna hemlighetsfulla anteckningsbok full med anteckningar med anknytning till Shakespeververk som offentliggjorts långt senare har ständigt anförts som det ovedersägliga beviset på att det var Bacon som skrev Shakespeare. Emellertid föreligger det komplikationer. Allt som står i anteckningsboken är inte skrivet av Bacon utan med olika handstilar, medan de anteckningar han själv gjorde sig skyldig till ofta är på utländska språk. Under den tid då anteckningsboken huvudsakligen kom till, gissningsvis 1593-95, hade han ett antal sekreterare i sin tjänst, som alla kan ha haft tillgång till anteckningsboken, vilket skulle förklara de varierande handstilarna. Charles Hamilton utgår från att en av dessa tillfälligt anställda sekreterare torde ha varit William Shakespeare.

Detta stödjer han på att han tyckt sig känna igen en och samma handstil i arbeten direkt anknutna till honom, främst hans testamente från mars 1616, pjäsen *Sir Thomas More*, som anses vara det enda autentiska exemplet på ett Shakespeareoriginal i pjäsform, Shakespeares ansökningar om en vapensköld för sin far från 1596 och 1599, några andra officiella handlingar, samt den besynnerliga pjäsen *The Second Maiden's Tragedy*, en apokryfisk Shakespearepjäs från 1611 som aldrig publicerats och bara finns i manuskriptform utan titel. Den har förmodats vara komponerad av Thomas Middleton och spelades först som *The Maid's Tragedy, part two*, i anslutning till Beaumont & Fletchers tidigare pjäs *The Maid's Tragedy*.

Nu finns det ju ett antal apokryfiska Shakespearepjäser, sex av dem publicerades i senare folioupplagor av Shakespeares verk men ströks sedermera för deras bristande kvaliteters skull – utom en, *Pericles*, en av Shakespeares mest diskutabla pjäser då den är så omöjlig att datera, som fick vara kvar i canon. Även *The Second Maiden's Tragedy* anses vara under Shakespearestandarden, och ändå är det praktiskt taget bevisat att den skrevs av hans hand. En förklaring till att en så dålig pjäs skrivits av barden skulle vara att den bara är en avskrift.

Charles Hamilton tar för givet att den handstil som förekommer mest i *Promus* utom Bacons egen måste ha varit Shakespeares, då anteckningar av den handstilen pekar mot senare utgivna verk av Shakespeare. Emellertid förekommer det lika rikliga citat och anknytningar till andra samtida diktares verk, främst Marlowe och Spenser bland andra.

I ett brev till brodern Anthony ber Bacon om mera sekreterarbete åt sina anställda, som tydligen behöver någonting att göra. Charles Hamilton drar den slutsatsen att Shakespeare inte fått tillräckligt betalt för dikterna "Venus och Adonis" och "Lucretias våldtäkt" och därför sökt anställning hos Bacon, som inte blivit av med honom just på grund av uteblivna arvoden. Detta är långsökt. Shakespeare torde under 1590-talet ha varit som allra upptagnast med teaterverksamheten och kan knappast ha varit sysslolös. Ingenstans står det bekräftat att Bacons anställda var just Shakespeare eller att just Shakespeare avfattat de skrivelser som Hamilton identifierat en och samma handstil i. Det är som allting i Shakespearedebatten bara lösa antaganden och spekulationer alltsammans.

Slutligen tycks Hamiltons Shakespeareidentifikation falla på det sällsamma faktum, att Shakespeares testamente, som av Hamilton fastställts vara skrivet av hans egen hand, dock är undertecknat med dessa sex skakiga autentiska autografer, som inte alls är av samma handstil som testamentet, och som dock måste vara av Shakespeare själv, då han uttryckligen bekräftat dem med "min egen hand". Han

tycks alltså med sin egen underskrift ha bekräftat att hans testamentes handstil inte är hans egen.

Då kommer vi till den olösliga frågan vems den handstil är som avfattat alla de "autentiska" Shakespearehandskrifterna, *Sir Thomas More*, de officiella ansökningarna, Northumberlandmanuskriptet, *The Second Maiden's Tragedy* med fler dokument av *the secretary hand*. Kan det ha varit Marlowe, som efter sin väl motiverade flykt från verkligheten genom en iscensatt hädanfärd gått i lag med Shakespeare i ett intimt samarbete som spökskrivare åt en affärsman, medan han samtidigt under Bacons beskydd varit behjälplig som sekreterare åt lorden och därunder även åtnjutit både Southamptons och Essex vänskap och beskydd?

Den enda definitiva slutsats man kan dra av alla de tänkbara möjligheterna i det mystiska fallet Shakespeare är, att alla möjligheterna är möjliga, vilket innebär att man inte med säkerhet kan förneka någon.

Shakespeare- (Bacon-)debatten

Bäste Christian!

Du har i flera nummer av Fritänkaren 2016 nämnt Charles Hamiltons insatser i hans egenskap av handstils- och handskriftsexpert. I fråga om manuskript från elisabetansk tid återfinns en viss tyngd som ingen s.k. Stratfordian mig veterligen uppnått.

Hans klargöranden uppnås via i stort sett tre steg.

Studiet av handskriften i Shaksper's tre bevarade testamentsigneringar relativt de otaliga tryckfelsnissiga felaktigheter som denna handstil gav föranledning åt i mången Shakespearetryckt publikation, kan kallas för de första två stegen; jämte analysen av de tre sidorna i det otryckta "Thomas More"-dramat. Det tredje steget består i att Hamilton även identifierade Shakesperes handstil på omslagspappret till en bunt Baconmanuskript.

Shaksper var m.a.o. på 1590-talet redan en av Bacons många sekreterare genom åren, ett faktum som naturligtvis inte ses med blida ögon utan snarast blundas inför av alla dem, som med näbbar och klor gör vad de kan för att lika futilt som strutsen både gömma sig för, att lika effektivt som ett fallerande korttidsminne, och glömma hela Baconhypotesen; alla dem som "rätteligen" och obönhörligen haft kosan ställd mot den historiens i bästa fall kompostartade skräpkammare ur vilken föga mera lärdom går att utvinna än det Bacons egen analys av vårt behov av idoler (i *Novum Organum*) redan återvann; alla dem som vi med deras rätta namn kan kalla Stratfordianer, Derbyiter, Oxfordianer, Rutlanditer, Marlowiter, m.m.; kort sagt alla dem som gjort sitt bästa för att med huvudet i sanden fåfängt motarbeta den sanning som ju förr eller senare ändå kommer i dagen. *Veritas temporis filia*: Sanningen är tidens dotter skrev Bacon samtidigt som han på sin tid hade skäl att kurrögömma sina skönlitterära lekar bakom heteronymer i stil med Shakespeare, Marlowe, m.fl.

En gång i tiden ansåg du likt Carl O. Nordling, att den som skrev Shakespeare också skrev Marlowe-produktionen; senare vände du på steken och fick det till att det var "Marlowe" som skrev "Shakespeare".

Varför det ena antagandet skulle vara bättre än det andra är mig en gåta; Carl O. Nordlings synsätt utgick hur som helst från den eklatanta missuppfattningen att det till att börja med var Bacons sekreterare sen 1590-talet som onödigtvis signerade sig som ömsom "Shaksper", ömsom "Marlowe".

Varför Shaksper – alias Derby – signerade sig ”Marlowe” är mer än gåtfullt, även i Carl O. Nordlings version, som är en s.k. *dead end*, samma *dead end* som samtliga ike-Baconska gissningslekar med tiden torde gå till mötes.

Har du plats för att publicera detta mitt lilla inlägg i *Fritänkaren* är det inte mig emot.

M.v.h., *Anders Ekman*

Kommentar. Det framgår ingenstans att den Bacons sekreterare som identifierats som samma handstil som vissa andra oidentifierade ”Shakespeare”-dokument skulle ha varit William Shakespeares, då alla dessa Bacondokument skrivna av en annan än Bacon och tydligen en Bacons sekreterare aldrig undertecknade sitt namn. Det kan alltså mera gärna ha varit Marlowe, som aldrig mera kunde uppträda under sitt rätta namn efter sin officiella sorti genom en fingerad död, som i egenskap av anställd internationell agent av Walsinghamfamiljen och Baconfamiljen, Francis Bacon hade haft all anledning att ge en skyddad tillvaro, än den utbildade illiterate Shakspere, som aldrig gått ut skolan och vars hela familj inklusive barn var mer eller mindre analfabeter, och som inte lämnade en enda bok efter sig eller något bevis på att han över huvud taget skrivit någonting utom vissa affärstransaktionsundertecknanden med olika stavingar, inklusive de berömda skakiga testamentsunderskrifterna, och som knappast i egenskap av aktiv teaterman och affärsman med huvudintresse av att tjäna pengar skulle ha trätt i en sådan avancerad och krävande intellektuell tjänst som Sir Francis Bacons.

Ett besök i Stratford

(ur pjäsen ”Krigarens själ”)

(De kommer till en lokal begravning i en by på landet.)

Illusia Är detta en begravning?

Agamemnon En av stadens ledande män har dött.

Illusia Det verkar snarare som en byhåla än som en stad.

Agamemnon Men mannen var viktig för staden. Han var dess rikaste man och hade en lång karriär i huvudstaden bakom sig.

Illusia Varför är vi här?

Agamemnon För att två andra är här som har med saken att göra.

Illusia Vilken sak?

Agamemnon Mannen som begravs här vid kyrkan var teaterman och har sitt namn under merparten av de bästa dramer som någonsin skrivits, ett om mig, även om han bara kallar mig general, och det går naturligtvis inte upp mot Homeros. Men här är vår man som haft med saken att göra.

Bacon Det är inte många som kommit till hans begravning, och ingen lär sörja honom. Varför har ni kommit hit, och vilka är ni? Ni verkar långväga härifrån.

Agamemnon Ja, vår resa har varit lång, men det är mest en utbildningsresa för min unga skyddsling här, som jag hjälpt på traven för att träffa alla möjliga levande och döda. Så ingen sörjer honom?

Bacon Han betydde mycket för sin by, även om han mest var ryktbar för sin girighet. Han levde bara för sina pengar. Han gjorde sig en förmögenhet på att hamstra säd när det var hungersnöd.

Illusia Ni verkar själv för fin för att vara här. Ni måste väl minst vara en lord?

Bacon Riktigt. Men jag hade hand om hans affärer och framför allt hans viktigaste affär, som inte handlade om pengar.

Agamemnon Det är den affären jag ville få belyst för Illusia.

Bacon Så hon heter Illusia? Hon verkar inte särskilt illusionerad.

Agamemnon Tvärtom. Hon är vaken till tusen.

Bacon Jag ser det.

Agamemnon Men kan ni berätta om Affären, eller är det en statshemlighet?

Bacon Då ni knappast kommer från England och ännu mindre kan ha något med några som helst politiska angelägenheter att göra och knappast ens vet något om samhället och hovet här i landet tror jag att vi kan anförtro er vår hemlighet.

Agamemnon 'Vår' hemlighet?

Bacon Ja, William Shakespeare är död, men hans spökskrivare lever. Han är här också.

Agamemnon Det ante mig.

Bacon Du kanske känner honom. – William, kom hit.

(En mindre man bland begravningsgästerna lystrar och lämnar begravningsällskapet och kommer fram.)

William Ja?

Bacon Dessa undrar vem du är.

William Och vilka är de?

Bacon Långväga gäster. Vi har ingenting att frukta av dem. De är här på tillfälligt besök och lämnar landet igen så fort de fått veta din historia.

William Ingen vill veta den. Den är levande begravd.

Bacon Berätta den i alla fall.

William Det kan nog ni göra bättre, Sir Francis.

Bacon (till Agamemnon och Illusia) William har hjälpt mig ända sedan han råkade illa ut för nära ett kvarts sekel sedan och nödgades iscensätta sin egen död för att undkomma myndigheternas förföljelser. En av hans vänner hade just blivit hängd, och en annan hade torterats och utsatts för utpressning. William här var rädd för att han blivit förrådd, men han förråddes av en annan.

Illusia Varför förföljdes de?

Bacon Fritänkeri förenat med frispråkighet, en livsfarlig kombination. William och vissa andra utmanade hela kristendomen med berättigade tvivel och invändningar mot Bibelns läror, det har aldrig funnits något allvarligare brott mot staten än ateism, och dessutom hade William här och vissa andra ingenting emot homosexuella förbindelser. Det har aldrig funnits en mera brottslig last än homosexualitet. För dessa friheter angavs William av en kollega inför stora rådet, och när en studiekamrat till honom blev hängd för kritik mot kyrkan fann han det säkrast att försvinna. Problemet var karriären. Han hade gjort en lysande karriär som skapare av det engelska dramat, och om han måste försvinna måste han lämna teatern och alla sina vänner och kolleger och gå under jorden för gott, för om han blev officiellt förklarad död, som var hans enda räddning och försäkring mot myndigheternas klåfingrighet, kunde han aldrig mera uppträda under sitt eget namn som sig själv.

Agamemnon Sådana problem hade vi aldrig i Grekland.

Bacon Det måste ha varit långt före kristendomens tid. Men vi fann på en lösning. William här kunde fortsätta skriva nya dramer under ett annat namn, och vi fann den perfekta bulvanen att kunna använda som skyltdocka för Williams fortsatta dramaturgi. Han lovade bevara hemligheten på villkor att han fick rättigheterna till alla pjäserna och sålunda kunde tjäna pengar på dem, vilket var hans huvudsakliga intresse. Han var neutral, och om han fick använda pjäserna kommersiellt skulle han gärna se till att inga frågor någonsin ställdes. Så kunde vi använda William Shakespeare för Williams fortsatta utveckling av teatern, men nu är bulvanen död, och frågan är

hur vi ska göra i fortsättningen. Vi kan ju inte fortsätta producera pjäser i en död mans namn. Vi måste hitta en ny agent eller avsluta verksamheten.

Agamemnon Hur många dramer blev det sammanlagt?

Bacon Nästan fyrtio.

Agamemnon Bara fyrtio? Aiskhylos skrev sjuttio, och Sofokles och Euripides skrev och satte upp ett hundratal.

Bacon Fyrtio nya klassiska dramer är i alla fall en god inledning till en ny teaterpok. Problemet med de grekiska dramerna är att väldigt få finns kvar. De flesta förstördes, som i branden i biblioteket i Alexandria.

Agamemnon Om nu denna verksamhet inte kan fortsätta måste ni åtminstone se till att dessa fyrtio dramer inte skattar åt förgängelsen.

Bacon Precis. Det måste vi göra.

Agamemnon (till William) Så du har kunnat överleva din egen död och hotet och förföljelsen från myndigheterna under alla dessa år, utan att någon kommit på dig?

Bacon Alla som känt till hemligheten, och de är endast ett fåtal, har varit förståndiga nog att inse vikten av dess plombering, till exempel hans förläggare. Själv har han vid sidan av skaldskapet verkat som min anonyma sekreterare i alla dessa år, så han har aldrig lidit någon nöd. Han har nästan konsekvent kunnat njuta av friheten att vara oåtkomlig för det världsliga eländet genom sin egen frivilliga om dock endast virtuella offerdöd.

Agamemnon (till William) Kommer hemligheten någonsin att bli känd?

William Helst inte. Låt Christopher Marlowe vara död och begravnen i sin obefintliga grav, men låt den engelska dramatiken få leva desto bättre som sig själv i mina dramer, då det egentligen inte spelar någon roll vem som skrev dem och hur, då meningen med dem är att de skall leva som sig själva.

Agamemnon Det vore synd att avbryta en sådan verksamhet.

William Ingen risk. En skald kan aldrig upphöra med att skapa så länge han lever, och än är jag inte död.

Agamemnon Men du bad oss just att låta Christopher Marlowe vara död.

William Och även William Shakespeare är nu död. Tror du deras poesi någonsin kan dö för det?

Bacon Vi måste hitta på något för hans gravsten, William. Vad sägs om en olöslig rebus för alla tider?

William Ja, Sir Francis, vi har mycket kvar att göra.

Bacon Tack för ert vänliga besök, mina långväga vänner. Jag hoppas ni hittar oss fler gånger.

Agamemnon I evigheten är det alltid lätt att hitta rätt, vem man än söker. Lita på oss. Vi återkommer. – Kom, Illusia. Jag tror vi är klara här.

Illusia Det var mycket intressant att lära känna er, William. Jag vågar hoppas att ni fortsätter dikta.

William Tyvärr är det ingen risk för att jag någonsin kan sluta. Har muserna dig en gång i sitt garn släpper de dig aldrig.

Bacon Kom, William. Formaliteterna väntar. *(De går tillbaka mot begravningsällskapet.)*

Hela pjäsen kan inte årerges här, men det förekommer andra historiska episoder av intresse. Fritänkaren kanske tar upp fler.

'William Hall' var troligen en av C. Marlowes post mortem pseudonymer.

Nya rön i Shakespearedebatten

(januari 2018)

Vad var "Hjälmens riddare" för ett sällskap, och vilka var dess medlemmar? Vad hade de för syfte? Vi vet än så länge alltför litet om detta idealistiska litterära sällskap, och allt vi vet egentligen är om dess ledare och grundare.

Han tillbringade sina kanske viktigaste ungdomsår i södra Frankrike vid Henrik IV:s hov, där han inhämtade troligen sitt livs viktigaste impulser och inspirationer. Detta hovs förehavanden finns intimt skildrade i *"Love's Labour's Lost"* eller "Kärt besvär förgäves", den kanske tidigaste Shakespearekomedin, som blev Earlen av Southamptons älsklingspjäs, som han lät fira sin frigivning från Towern 1604 med att iscensätta ett uppförande av. Pjäsen kan bara ha skrivits av någon som själv var med vid detta hov och deltog i dess intellektuella lekar.

Denna franska intellektuella krets hade bland annat som ambition att upphöja det franska språket litterärt och göra det till ett ledande litterärt språk i stället för latin, genom odling och utveckling av språket, som en sorts första ansats till den Franska Akademin, som kom till ett halvsekel senare. Den gästande engelsmannen som var där för sin utbildning tog med sig dessa ambitioner till England, och när han studerade juridik vid Gray's Inn instiftade han sällskapet Hjälmens Riddare (*The Knights of the Helmet*) just i detta syfte fast med det engelska språket, som då var ännu mindre långt kommet än det franska.

Vad var det då för en hjälm det handlade om? Hjälmens var Pallas Athenas, som skyddade mot insyn: den som bar Athenas hjälm gjorde sig osynlig. Men hjälmens var inte hennes enda signum. Hon avbildades också alltid med ett spjut, som symboliserade ett vapen mot okunnigheten. *The Knights of the Helmet* var även ett av de många maskspel som framfördes av juristerna vid Gray's Inn årligen vid omfattande festliga sammankomster, och denne jurist ansågs av sina kolleger som den ledande av dem – han skrev ett antal av de årligen återkommande festliga maskspelen, och Pallas Athena med sin osynlighetshjälm manande till diskretion och det spjut som "skakades" mot okunnigheten blev som en vägvisare för honom, liksom hon varit för Odysseus på dennes irrfärder. Som han själv skrev:

"The divine majesty takes delight to hide his work, according to the innocent play of children – surely for thee to follow the example of the most High God cannot be censored. Therefore, put away popular applause, and after the manner of Solomon the king, compose a history of thy time and enfold into enigmatical writings and cunning mixtures of the theatre."

Detta blev Shakespeare-programmet, och Shakespeare, ursprungligen Shakespeare, blev symbolen av det skakade spjutet mot okunnigheten.

Även Apollon framställs ofta med detta spjut som vapen mot okunnighetens drake, men Athena hade redan under grekernas tid titeln "Spjutskakerskan", alltså *the spear-shaker*, och när teateramatören William Shakespeare dök upp i London lysten på att göra goda affärer blev han en ypperlig agent för "spjutskakeriet" och tackade inte nej därtill, då herrarna i den högsta societeten som begagnade honom givetvis gav honom ordentligt betalt för det. Man ifrågasätter inte syftet bakom generösa inkomster som affärsman.

Det passade de diskreta herrarna ypperligt att ha en yttlig diletter från landet som galjonsfigur för deras omfattande företag att genom offentlig utbildning med teatern som medel utveckla det engelska språket till världens ledande universalspråk.

Vilka var då dessa herrar? Sannolikt ingick alla den tidens ledande intellektuella från kretsen kring Philip Sidney, som dog alldeles för tidigt, medan hans syster Mary troligen blev den som sju år efter Stratford-Shakespeares död gav ut den första

samlade upplagan tillägnad hennes båda söner. Ben Jonson, ledande teaterman även han och i nära förbund med både Stratford-Shakespeare och Bacon, som skrev det ledande förordet till den första samlade upplagan, var viktig i redigeringen. Andra ledande teaterlorder var bröderna Stanley, Ferdinando och William, båda earlar av Derby, den senare svärson till earlen av Oxford, som var en föregångsman i den elisabetanska dramatiken som teaterledare med ett eget sällskap. Som egentlig skapare av det elisabetanska dramat anges vanligen Christopher Marlowe, det enda tydliga geniet i sällskapet, intimt förknippad med Sir Walter Raleigh, drottning Elisabeths främsta och sista gunstling, diktare även han som även skrev en världshistoria, och som båda var ledande i ett annat gäng, *The School of Night*, som sysslade mycket med fritänkeri och ateism, som blev så farligt att Christopher Marlowe måste försvinna. Och så har vi Francis Bacons bror Anthony Bacon med kontakter över hela Europa som den som övertog Englands underrättelsetjänst efter Sir Francis Walsingham. Och så vidare.

Det förekom även många andra diktare och poeter i denna krets, som många av dem var anställda av Francis Bacon som hans sekreterare, och många har ställt frågan varför han anställde så väldigt många sekreterare och vad de alla egentligen sysslade med som krävde så mycket skrivarbete, samtidigt som man ifrågasätter att Bacon som aktiv politiker och arbetande jurist och rådgivare åt hovet, sedermera rikskansler och högst i landet efter kungen, kan ha haft tid och arbetsutrymme för ett så omfattande författarskap som Shakespeare.

Det är mycket man kan ifrågasätta i fallet Bacon, men faktum är att Shakespearepjäserna måste ha skrivits eller åtminstone redigerats av en utbildad jurist – det förekommer inte ett enda juridiskt misstag i någon av pjäserna, som ändå kryllar av juridik, och Bacon var den enda utbildade juristen i sammanhanget – utom William Stanley, 6:e earlen av Derby, som också studerade juridik vid Gray's Inn, inskriven redan från 1563 och som vistades vid Henrik IV:s hov i södra Frankrike en längre tid under sin stora Europaresa från 1582 och fyra-fem år framåt, som också inkluderar möjligheten att han troligen var närvarande kanske rentav som en av de sju skådespelarna vid den första Hamlets uruppförande vid hovet i Helsingör i det nyuppförda Kronborgs slott den 13 juni 1585, – vilket för oss tillbaka till denna Shakespearedebatts upprinnelse för 22 år sedan, då Carl O. Nordlings bok om William Stanley som Shakespeare startade debatten. Sedan dess har dock mycket hänt.

<https://www.youtube.com/watch?v=kTWlzBlMU1g&feature=youtu.be>

Allting talar för att Francis Bacon var en centralgestalt i tillkomsten av Shakespeareproduktionen, från början till slut. Många av pjäserna förekom redan före hans tid, som Romeo och Julia, Kung Lear och inte minst Hamlet, som utvecklades efter hand och inte fick sin slutgiltiga form förrän under kung Jakobs tid. Bacon hade många sekreterare och inte minst diktare bland sina sekreterare, och Ben Jonson samarbetade nära med honom som hans huvudsekreterare just vid tiden för utgivningen av *The First Folio*. Sedan har vi andra viktiga verk, som *The Spanish Tragedy*, Marlowes *Doctor Faustus*, ett antal helt anonyma pjäser som *Arden of Feversham* av lika väsentlig klass, medan sedan produktionen fortsätter efter Stratfordianens frånfalle under andra namn, som John Fletcher och John Webster. Den allra sista väsentliga Shakespeareaktiga pjäsen skrevs så sent som kanske 1626, året för Francis Bacons frånfalle, och är även den ett typiskt juridiskt drama om ett pinsamt rättsfall i det gamla Rom. Ämnet *Appius och Virginia* hade behandlats dramatiskt redan under earlen av Oxfords tid (1572).

Det är högst sannolikt att Christopher Marlowes officiella död 1593 var ett sätt att smussa undan honom från offentligheten, så att han kunde ostört fortsätta sin verksamhet. Det är också högst sannolikt att både Oxford och hans svärson William Stanley ingick i Shakespeareverksamheten – troligen var det ”En midsommarnattsdröm” som framfördes för att fira Stanleys och Oxfords dotter Elizabeths bröllop 1595. Det är inte troligt att Ben Jonson deltog i författarskapet Shakespeare men att han var viktig vid redigeringen. Hur mycket har Bacon skrivit själv? Allt eller intet? Även om han inte skrev någonting av dramatiken och poetiken själv – hans egen stil som författare tyder därpå – kan han inte uteslutas från ansvar och kan i själva verket ha varit den högsta ansvariga, då den viktigaste motivationen bakom författarskapet och dess lansering och koncept låg hos honom. Det enda helt säkra är att William Shakespeare från Stratford, som knappast ens kunde skriva sitt eget namn, inte skrev ett enda ord av hela Shakespeareproduktionen.

Redan den första utgåvan av hans samlade verk innehåller bevis för den saken. ”Othello”, den kanske främsta pjäsen av alla, hade utkommit tidigare, men i *The First Folio* har den berikats med betydande tillägg, som ändå uppenbarligen måste ha skrivits av samma diktare, men denna första samlade utgåva tillkom sju år efter Stratfordianens död. Ett stort antal av dess andra pjäser hade aldrig publicerats tidigare och var alltså helt okända Shakespearepjäser. Dessa fakta är tillräckliga för att ställa hela Shakespeareförfattarskapet på kant, vilket torde ha framstått som självklart redan 1623, när boken kom ut..

Argumenten mot Bacon som Shakespearediktaren har anförts tidigare i denna debatt. Det är svårt att kombinera den som ställde upp som kungens åklagare mot Sir Walter Raleigh i dennes sista rättegång, som ledde till hans justitiemord och avrättning efter 15 år i Towern, och den Bacon som 45 år gammal gifte sig med en 14-årig flicka (31 år yngre) som bara bedrog honom, med diktaren bakom Shakespearepoesin. Ej heller stämmer varken hans handstil eller stylometrik överens med diktarens. Christopher Marlowe stämmer bättre överens, men efter hans bortsmusslande från scenen i maj 1593 är hans existens som utplånad från verkligheten, medan endast William Stanleys extremt anonyma och osynliga litterära tillvaro kan mäta sig med Marlowes. Vi lanserade tidigt den teorin och möjligheten att Stanley kan ha tagit hand om Marlowe efter mysteriet i Deptford 1593 och att Shakespeare kan ha varit deras samarbete.

Faustgåtan

Egentligen är Goethes Faust inte så märkvärdigt, i synnerhet inte när man beaktar att han stal hela dramat från en annan. Han fick ambitionen att skriva dramat som ung när han såg det framföras i en dockteater. Denna dockteaterföreställning gjorde ett sådant intryck på honom att han sedan arbetade på sitt Faustdrama under hela resten av sitt liv.

Goethes berömmelse vilar främst på hans ungdomsroman ”Den unge Werthers lidanden” som han skrev helt ung i tjugooårsåldern som terapi för en olycklig kärleksupplevelse – han kunde inte få den han älskade, som gifte sig med en annan, och därför begår den arme Werther självmord, han skjuter sig; och romanen gjorde ett sådant intryck på hela Europa att den utlöste en självmordsepidemi – unga män klädde ut sig som Werther och sköt sig, och deras antal lär ha varit omkring 2000. Efter det blev Goethe betydligt försiktigare i vad han skrev och lät i stället Schiller ta över scenen, och det är egentligen bara Wertherromanen och Faust som Goethe är

känd för idag, medan huvuderkännandet för hans betydande litterära storhet nästan helt vilar på hans lyrik – som poet var han ledare för hela sin poetiska samtid, och poesikonsten har väl aldrig nått högre internationell status än under hans tid.

Pjäsen som Goethe apade, övertog och gjorde om var "Doktor Faustus" av Christopher Marlowe. Som original är den i vissa avseenden intressantare än Goethes version. Hos Goethe belönas Faust för alla sina brott med paradiset, men hos Marlowe störtas han obevekligt ner i helvetet – det är en metafysisk, ockult och teologisk tragedi. Det är egentligen den enda religiösa produktionen i hela den elisabetanska Shakespeareskolan, och Marlowe fick stipendium av ärkebiskopen i Canterbury för att studera teologi i Cambridge, då han var ett så lysande studentämne, men i Cambridge förfördes han av Sir Walter Raleigh och *the school of night* och föll för teatern, och så gick det som det gick.

"Doktor Faustus" sätts framför allt i samband med John Dee, drottning Elisabeths astrolog, rådgivare och ockulta orakel, som hon rådfrågade i allt, och som blev något av en förgrundsgestalt för hela det elisabetanska litterära fritänkarkotteriet. Han förföljdes aldrig och levde till en för den tiden mycket hög ålder, och "Doktor Faustus" är det litterära verk som mest röjer hans inflytande.

Christopher Marlowe är den egentliga skaparen av det elisabetanska dramat främst genom "Tamburlaine the Great" i två omfattande delar, som även introducerar *the theatre of cruelty* – vid ett tillfälle förolyckades en medlem av publiken under en föreställning då någon i dramat sköt fel. Andra grymma tragedier i dess efterföljd blev "Juden på Malta", där huvudpersonen till slut kokas levande, "Massakern i Paris" om Bartolomeinatten i Paris där 6000 protestanter mördades, och "Edvard II", hans mest lysande pjäs, där den kungliga huvudpersonen mördas genom att penetreras bakvägen med en glödgad eldgaffel – så gick det även till i verkligheten.

Marlowe tjänstgjorde även som hemlig agent vid Sir Francis Walsinghams underrättelsetjänst, därför var han väl informerad om hugenotternas läge i Paris – pjäsen bär autentisk prägel. Som politisk agent skaffade han sig även fiender, och i maj 1593 angavs han inför drottningens högsta råd för ateism, homosexualitet och allt det värsta man kunde anges för på den tiden, en angivelse som måste medföra hängning, som hans vän och skolkamrat John Penry råkade ut för i samma månad för sin predikan mot biskoparnas övervåld. Om Marlowe ville klara sig måste han försvinna, varför han troligen gjorde just det under sken av ett krogbråk utan vittnen, varvid han officiellt förklarades död, medan alla omständigheter kring detta dödsfall omgavs av en ogenomtränglig skumhet av mystik. Puritanerna, som sedermera blev den elisabetanska teaterns undergång, jublade dock skadeglatt över att han fått sina gärningar lön – de köpte utan vidare konceptet, så de fienderna slapp han.

Utom Sir Walter Raleigh hade han även andra vänner så högt man kunde komma på den tiden i drottningens omedelbara närhet, till exempel Walsinghams, och underrättelsetjänsten övertogs sedan av bröderna Bacon.

Detta ger en liten skiss av förgrunden till Shakespearemysteriet. William Shakespeare själv hade ingen utbildning, de autentiska dokument som bevisar hans verksamhet som affärsman är uteslutande intetsägande affärsdokument, som ensidigt vittnar om att hans enda intresse var pengar – han dog som en av Englands förmögna män, och en del av förmögenheten hade han gjort på att hamstra malt under nödtider när det var förbjudet att undanhålla denna bristvara – han skaffade sig hemligen lokalt monopol på det. Samtliga i hans familj var analfabeter, och han efterlämnade inte en enda bok.

Earlen av Oxford hörde till en tidigare generation, var kusin med Francis Bacon och en av drottning Elisabeths favoriter, skrev egna pjäser och hade ett eget

teatersällskap och är definitivt en av förgrundsgestalterna till det elisabetanska dramat. Hans svärson var den sjätte earlen av Derby, William Stanley, som också skrev pjäser och hade ett eget teatersällskap och som många högt stående akademiska auktoriteter, främst i Frankrike, menar att måste ha varit den verkliga Shakespearediktaren. Han var katolik och kan ha varit Marlowes beskyddare då hans bror, lord Strange, alias Ferdinando Stanley, producerat Marlowes pjäser men blev giftmördad 1594. Troligen framfördes "En midsommarnattsdröm" första gången vid William Stanleys bröllop 1595 med earlen av Oxfords dotter. Omedelbart efter William Stanleys död 81 år gammal 1642 stängde puritanerna alla teatrar i England.

Pusslet är stort, och dessa var bara några pusselbitar. De flesta har Fritänkaren presenterat redan tidigare ett antal gånger, men det finns alltid nya läsare.

Det är sedan årsskiftet möjligt att erhålla ett häfte om 60-talet sidor som heter

Shakespeare – till sist

en handskrift av

Anders Ekman,
Björkhamregatan 19,
821 31 Bollnäs,

erhålles enklast genom att skicka 80:- per brev till denna adress (inklusive portot på 36:-).

Liten summering av Shakespeareproblemet

Vi har nåtts av det beklagliga dödsbudet att Anders Ekman gått bort. Han var en av de främsta deltagarna i vårt omfattande Shakespearesymposium i Göteborgs Skrivarsällskap kring Pingst 2002, där han företrädde Francis Bacon som kandidat till Shakespeares verk dock utan att någonsin absolut hävda att Bacon var den verkliga diktaren, och denna linje höll han konsekvent: han nöjde sig med att presentera hållbara argument för Bacons delaktighet i *The First Folio*, utan att gå in på att han skulle ha varit den verkliga diktaren. Under årens lopp fortsatte vi hålla kontakt, och han skickade mig talrika brev och uppsatser i frågan, som alla finns sorgfälligt bevarade.

Och vad finns det då för argument för den etablerade diktaren William Shakespeare, utom hans namn på boken över hans samlade påstådda pjäser, med ett uppbåd av dikter i företalet som enkom skrivna för att etablera honom? Enligt etablissemangen finns det ingen anledning att ifrågasätta att Shakespearedramatiken inte kan ha skrivits av någon annan än Shakespeare, eftersom den utgavs i hans namn. Emellertid utgavs den tryckta standardupplagan av denna dramatik först sex år efter hans bortgång och nio år efter att han lämnat teatern för gott, och denna tryckta standardversion, *The First*

Folio, bestod nästan till hälften av dramer som aldrig utgivits tidigare, en del aldrig spelats tidigare; och en del av dramerna som faktiskt tryckts tidigare (i dålig *Quarto*-upplaga) förelåg i slutupplagan i förändrad eller rentav mycket förändrad form, främst *Hamlet* och *Othello*. Någon måste alltså ha bearbetat och berikat dramerna efter den officiella diktarens död och det i väsentligt hög grad.

Naturligtvis kan man inte helt fränkänna William Shakespeares delaktighet i de verk som bär hans namn, men tyvärr talar det mesta för att denna delaktighet faktiskt inskränkte sig till enbart lånet av hans namn. De urkunder vi har av honom själv är enbart affärshandlingar som definitivt bekräftar honom som slipad och framgångsrik affärsman – han dog som en av Englands rikaste män. Han gjorde affärer med fastigheter, han hamstrade malt när det var förbjudet på grund av nödtillgång för att sedan göra sig en förmögenhet på nästan ett maltmonopol, och framför allt var han affärsmässigt driftig när det gällde teaterverksamhet. Vi har bara sex egna signaturer av honom, som knappast är läsliga på grund av knapp och skakig handstil, han lämnade inga böcker efter sig när han dog, alla i hans familj var praktiskt taget analfabeter utom en svärson, som var läkare, och hans dotter använde ett bomärke som signatur. I hans hemstad Stratford kunde det aldrig lokaliseras något enda tecken eller bevis på att han någonsin bedrivit någon litterär verksamhet alls. Hans skolutbildning var nästan obefintlig, och ändå vittnar pjäserna i hans namn om en universell mångkunnighet i så vitt skilda ämnen som juridik, antik och brittisk historia, främmande länders geografi, sjömanskap och allt möjligt. Kort sagt, allt vi har i bevismaterial om mannen William Shakespeare tyder på att han inte var någon diktare. Hans testamente, ett av den tidens mest omfattande, handlar bara om ägodelar utan att en enda bok nämns, medan han ger sin hustru sin "nästbästa säng" och ingenting vidare. Inte ens det skrev han själv, utan testamentet dikterades.

Vad har vi då om Francis Bacon som kan binda honom till den enormt kvalitativa diktningen i Shakespeares namn? Åtminstone betydligt mer än vi har om Shakespeare. Även han var teaterbiten, han medverkade själv i sin ungdom i den tidens studentspex och var flitig och effektiv i denna verksamhet och skrev flera sådana pjäser själv, när han studerade juridik vid *Gray's Inn*, som producerade dessa spex under omfattande festligheter. Han var i sin ungdom mycket i Frankrike vid Henrik IV:s hov i Navarra och intimt förknippad med det franska kungahuset, och flera av Shakespeares pjäser förräder sådan intim kännedom om franska hov. Med sin bror Anthony Bacon arbetade han med den brittiska säkerhetstjänsten efter Sir Francis Walsinghams frånfälle med kontaktnät och brevväxling över hela Europa, en verksamhet som han aldrig släppte. Ben Jonson, Shakespeares åtta år yngre kollega, var en av Bacons viktigaste sekreterare, i synnerhet under den tid då *The First Folio* kom till, och i redigeringen av *The First Folio* är ingen hand i redigeringen tydligare än Ben Jonsons. Det ligger alltså nära till hands att anta att Francis Bacon hade en avgörande styrande hand i Ben Jonsons redigering av *The First Folio*.

Varför skulle då Bacon inte vara den verkliga diktaren? Det främsta problemet är, att Bacons stil är oförenlig med diktarens. Bacon var vetenskapsman, politiker och filosof och torr som sådan, han skrev knappast någonsin en enda dikt, medan diktaren är en varmt humanistisk poet med en blomstrande och oöverträffat högt

utvecklad stil, vars utomordentliga utsvävande fantasi och blomstring inte har någon beröringspunkt alls med vad Bacon skrev och gav ut. De är stilmässigt bjärt väsensskilda och oförenliga nästan som varandras motsatser.

Christopher Marlowe var efter att han övergivit sina teologiska studier i Cambridge agent i Sir Francis Walsinghams säkerhetstjänst och som sådan påfallande anlitas för uppdrag i främst Frankrike men även andra länder på kontinenten. Genom katedralskolan i hans hemstad Canterbury hade han fått en gedigen skolning från början, vilken han uppenbarligen tillgodogjort sig och tillämpat så väl, att han fick ett stipendium för fortsatta studier i Cambridge, där han träffade och blev vän med flera av tidens ledande intellektuella, främst Sir Walter Raleigh, drottningens enda alltid bestående gunstling, tillsammans med vilken Marlowe skrev en av tidens betydande herdedikter. Efter Sir Francis Walsinghams död blev dennes yngre kusin Sir Thomas Walsingham Marlowes beskyddare, välgörare, sponsor och vän.

Vi ska inte här gå in på alla de praktiska överensstämmelser med Shakespearediktarens personlighet och liv som Marlowes liv erbjuder, då vi gjort det så många gånger här tidigare i denna debatt, utan här nöja oss med det påtagliga i hur Shakespeares och Marlowes stilar stämmer överens. Marlowes episka dikt "Hero och Leander" och Shakespeares "Venus och Adonis" och "The Rape of Lucrece" erinrar så starkt om varandra som om båda diktarna kunde den andras dikt(er) utantill. Marlowes sista stora pjäs innan han försvann "Edward II" presenterar den fulla mognaden och utvecklingen av det elisabetanska dramat (som Marlowe var den som skapade) i dess definitiva och fullkomliga form, vars mall sedan alla Shakespearepjäserna noggrant följer enligt samma anda, stil och personlighet.

Kort sagt, ingenting i vad vi vet om människan William Shakespeare påvisar något spår av autenticitet i hans koppling till diktaren och hans diktning, hos Bacon finns det klara praktiska kopplingar till *The First Folio*, medan det endast hos Marlowe finns onekliga stylometrisk kopplingar till diktaren och hans verk.

Det nya Marlowe-Shakespeare-projektet

Ett försök till summering av Fritänkarens 22-åriga försök till uttrannsakning av mysteriet om Shakespearedramatikens upphov och ursprung.

Enligt etablissemang föreligger det inget mysterium. Det finns ingen anledning att ifrågasätta att Shakespearedramatiken inte kan ha skrivits av någon annan än Shakespeare, eftersom den utgavs i hans namn. Emellertid utgavs den tryckta standardupplagan av denna dramatik först sex år efter hans bortgång och nio år efter att han lämnat teatern för gott, och denna tryckta standardversion, *The First Folio*, bestod nästan till hälften av dramer som aldrig utgivits tidigare, en del aldrig spelats tidigare, och en del av dramerna som faktiskt tryckts tidigare (i dålig *Quarto*-upplaga) förelåg i slutupplagan i förändrad eller rentav mycket förändrad form, främst *Hamlet* och *Othello*. Någon måste alltså ha bearbetat och berikat dramerna efter den officiella diktarens död och det i väsentligt hög grad.

De inblandade aktörerna i dramat om Shakespeares dramer är i huvudsak de följande:

Earlen av Oxford, 1550-1604, en erkänd pionjär inom den elisabetanska teatern, som ledde ett eget teatersällskap och själv skrev pjäser, bland annat en tidig förlaga till *Romeo och Julia*, men ingenting av hans egen dramatik har bevarats.

Hans svärson William Stanley, 1561-1642, den sjätte earlen av Derby, som också ledde ett eget teatersällskap och var katolikernas ledare med lika stor arvsrätt till tronen som Mary Stuart, och huvudsakligen verksam i Lancashire i norra England – han ägde hela ön Man.

Hans äldre bror Ferdinando Stanley, den femte earlen av Derby, 1559-1594, känd som *Lord Strange*, som också ledde och ägde ett teatersällskap och producerade Marlowes pjäser. Han giftmördades av katolikerna för att han vägrade ställa upp som deras kandidat till tronen, vilket motiverade hans yngre bror till extrem försiktighet i det offentliga. Även denne avstod från alla anspråk på tronen för att hellre ägna sig åt teatern. Han hade problem i äktenskapet med sin hustru, Oxfords dotter, som bedrog honom och nästan ruinerade honom.

Christopher Marlowe, den egentliga skaparen av det elisabetanska dramat och av *the theatre of cruelty*, som kallades så för att det kunde gå vilt till på hans teaterföreställningar – vid ett tillfälle omkom en medlem i publiken genom rent om dock oavsiktligt våld. Den första av dessa pjäser var *Tamburlaine the Great*, som spelades 1588, men nästan alla hans pjäser var nästan lika grymma – i *Edward II* mördas kungen med en eldgaffel som han spetsas med genom ändan. Marlowe föddes två månader före Shakespeare och omkom officiellt genom ett krogslagsmål 30 maj 1593, som vi återkommer till här nedan.

Shakespeares namn dyker upp efter detta datum som författare till dikten *Venus och Adonis*, som dock redan tidigare legat färdigt för tryck och som påvisar klara likheter med Marlowes dikt *Hero och Leander*, som om ”båda diktarna kunnat den andras dikt utantill” enligt biografen John Bakeless.

Han var gift i Stratford med en sex år äldre dam, som han nödgats gifta sig med efter att ha gjort henne gravid, var son till en skinnhandlare och fick inte mer än en elementär utbildning, inte ens motsvarande vår realexamen. Han var dock en skicklig affärsman och dog som en av Englands förmögaste borgare, medan hans barn av allt att döma var analfabeter och han inte lämnade en enda bok efter sig eller något dokument alls med anknytning till dramatiken. När den sista Shakespeareproduktionen *Henrik VIII* 1613 vid premiären ledde till olyckan att hela hans teater brann ner lämnade han teatern för alltid. Han dog utan att det väckte några som helst minnestal, minnesskrifter eller någon uppmärksamhet, medan jämnåriga avlidna kolleger till honom hedrats med processioner och högtidliga eftermälen.

Samlingsupplagan av de verk som går under hans namn utgavs av Ben Jonson med andra av hans teaterkolleger, troligen under överinseende av Francis Bacon, vars sekreterare Jonson var, bekostad av sönerna till Mary Sidney, änkan efter den första stora elisabetanska diktaren Sir Philip Sidney, som inbjudit Giordano Bruno till England och som tyvärr stupade i strid alltför ung 32 år gammal 1586. Hans änka förde hans verk och verksamhet vidare och tjänade med sitt hem som ett slags parnass om inte rentav hov för de elisabetanska diktarna. Sir Philip Sidney var den första av dessa som insisterade på att förhålla sig anonym i sin diktning, vilket exempel nästan alla de andra följde, i synnerhet Sir Walter Raleigh, Marlowes främsta läromästare. Den första egentligen som började utge sig under sitt eget namn var Ben Jonson.

Marlowe föddes i Canterbury och upptäcktes tidigt i katedralskolan för sin begåvning och skickades för vidare utbildning på ett stipendium till Cambridge, där han snart kom i kontakt med den tidens ledande fritänkare, framför allt Sir Walter Raleigh, den främsta elisabetanen, den enda som ännu behöll drottning Elisabets

gunst vid hennes död. Meningen var att Marlowe skulle utbildas till teolog, men han kom teologin fullständigt på skam, utmanade kyrkan, predikade ateism och fann sin röst i teatern. Han fann en konkurrent i Thomas Kyd, som skrev den epokgörande *Spanska tragedin* med en pjäs i pjäsen som final, och de samarbetade troligen åtminstone även på *Arden av Feversham*, ett realistiskt drama taget ur verkligheten i Marlowes eget grannskap, ett sensationellt mord som resulterade i ett antal hängningar. Han samarbetade även med John Penry, en annan fritänkare som utmanade och hotade hela den etablerade kyrkan och därför ådrog sig förföljelse. De hade varit skolkamrater, men i maj 1593 åkte han fast, dömdes och blev hängd. Samtidigt blev Marlowe angiven av en medarbetare vid namn Richard Baines inför drottningen och hennes högsta råd för "ateism, homosexualitet och falskmynteri" bland mycket annat. Han var då en etablerad dramatiker under Ferdinando Stanleys beskydd, som producerade hans pjäser, och hans och William Stanleys far satt i drottningens högsta råd. Då båda levde mest för teatern torde de ha haft allt intresse av att Marlowes försattes i säkerhet.

Han arresterades och förhördes men befalldes att hålla sig i London, troligen i väntan på slutgiltig rättegång och avrättning som sin kollega John Penry, som avrättades 29 maj. Dagen därpå inträffar den så kallade Deptfordincidenten, där Marlowe uppges ha dräpts i ett bråk om en lunchnota av tre av hans välgörars anställda. Liket smusslades snabbt ner i en okänd grav, och drottningens egen undersökningsdomare skrev protokollet om hur allting gått till, där ingenting verkar övertygande och ingenting stämmer. Därmed var Marlowe officiellt och lagligt bekräftad som död, och protokollet försvann för att inte återfinnas förrän efter drygt 300 år.

Sedan börjar den enastående Shakespeareproduktionen.

Vi håller det för sannolikt att Marlowe räddades undan den engelska inkquisitionen genom sina höga beskyddares tillskyndan, kanske genom drottningen själv, och därigenom kunde fortsätta utveckla den engelska dramatiken under affärsmannen William Shakespeares varumärke.

Vårt nya Marlowe-Shakespeare-projekt handlar om åskådliggörandet av exakt hur det med hög grad av sannolikhet kan ha gått till. Den som utlöste detta intresse var Carl O. Nordling, som genom sin bok "Hamlets hemlighet" 1995 utgår från en föreställning av en tidig version av Hamletpjäsen den 13 juni 1585 efter invigningen av Kronborgs slott i Helsingör för kung Fredrik II, varvid det under gästbudet avfyrades kanoner "vid uttömmandet av varje skål". Skådespelarna var en trupp på sju personer från England, vi vet inte exakt vilka utom några av dem, men William Stanley kan ha varit en av dem och till och med Christopher Marlowe, som då redan var anställd av Sir Francis Walsingham i underrättelsetjänsten med uppdrag till kontinenten. Sedan dess har debatten rasat genom *Fritänkaren* genom alla åren, de två dramerna om "Komplotten" skrevs omkring sekelskiftet och håller nu på att översättas till engelska – *The Plot* finns redan tillgänglig. Samtidigt har även andra Marlowedramer bearbetats på svenska i versioner som också skall bli tillgängliga på engelska, främst den *Spanska tragedin*, *Arden av Feversham*, *Juden på Malta* och *Massakern i Paris* om Bartolomeinatten.

Shakespearehärvan – Ett försök till överskådlighet (föreläsning hos Cui Bono).

1. Mark Twains Shakespearebiografi.

"Han föddes den 23 april 1564.

Av goda bondföräldrar som inte kunde läsa, inte kunde skriva och inte kunde teckna sina namn.

I Stratford, en liten by på vischan som på den tiden var tämligen lortig och ruffig och utan någon som helst kultur. Av de nitton viktiga män som gjorde att byn fungerade var tretton tvungna att rita sitt bomärke som signatur, ty de kunde inte skriva sina namn.

De första aderton åren av hans liv är fullständigt okända.

Den 27 november 1582 tog William Shakespeare ut lysning för att gifta sig med Anne Hathaway. Hon var åtta år äldre.

William Shakespeare gifte sig med Anne Hathaway. Plötsligt. Till följd av att äktenskapet endast motvilligt och på nåder fått tillåtelse att ingås meddelades offentligheten det bara en gång.

Inom sex månader föddes det första barnet.

Ungefär två okända år följde under vilka *absolut ingenting hände William Shakespeare*, så vitt man vet.

Sedan kom tvillingar — februari 1585.

Två okända år följde.

Sedan — 1587 — gör han ett tioårigt besök i London och lämnar familjen bakom sig.

Fem okända år följer. Under denna period *hände ingenting i hans liv*, så vitt någon vet.

Sedan — 1592 — blir han omnämnd som skådespelare.

Nästa år — 1593 — förekommer hans namn i en lista över skådespelare.

Nästa år — 1594 — spelade han teater han inför drottningen. En högst oviktig parentes: många okända personer gjorde det varje år under hennes fyrtiofemåriga regering. Och förblev okända.

Tre år följde fulla av aktivitet. Aktiviteten var skådespeleri.

Sedan — 1597 — köpte han New Place i Stratford.

Tretton eller fjorton mycket upptagna år följde, varunder han samlade mycket pengar och även rykte som skådespelare och teaterdirektör.

Under tiden hade hans namn i olika stavningsformer blivit förknippat med ett antal stora dramer och poem som dessas upphovsman.

En del av dessa kom både under denna tid och senare ut i piratupplagor men utan protester från hans sida.

Sedan — 1610-11 — återvände han till Stratford och drog sig tillbaka för gott och sysselsatte sig med att låna pengar, göra sig förtjänster på ränteaffärer, göra mark- och fastighetsaffärer, vägra återbetala en skuld på 41 shillings, som hans hustru ådragit sig under hans långa frånvaro; stämma gäldenärer för några shillings och kopparslantar, bli stämd för skulder på shillings och kopparslantar; och tjänstgöra som medhjälpare till en granne som försökte beröva byn rätten till en viss tomt, vilket han misslyckades med. Han levde så i sex år — till 1616 — under förgyllande av sin tillvaro med sådana ädla sporter. Sedan gjorde han upp ett testamente, vars samtliga tre sidor han undertecknade med sitt namn — en noggrann affärsmans testamente. Han upptecknade därvid vartenda litet föremål han ägde i världen — fastigheter, tomter, svärd, silverskål, och så vidare — ända ner till sin nästbästa säng och sina möbler.

I detta fördelar han noga sina rikedomar bland sina familjemedlemmar utan att förbigå någon. Inte ens hans fru: denna fru som han såg sig tvungen att gifta sig med så plötsligt och som han lämnat ensam under så många år; denna fru som nödgats låna 41 shillings för att klara sig i hans frånvaro, vilka långgivaren aldrig fick tillbaka från maken utan måste dö utan att ha fått tillbaka. Till och med denna fru var noggrant ihågkommen i hans testamente. Han gav henne sin nästbästa säng.

Och *ingenting annat*, inte ens en penny som bidrag till hennes änkedom.

Det var uppenbarligen en affärsmans testamente och ingen poets.

Det nämnde *inte en enda bok*.

Böcker var vid denna tid mycket värdefullare än svärd och silverskålar och sekundära sängar, och när någon döende lämnade efter sig en bok upptog den en viktig plats i hans testamente.

Testamentet omnämnde *inget skådespel, inget poem, inget oavslutat verk eller något enda fragment av något manuskript*.

Många diktare har dött fattiga, men denne är den ende i historien som dött *så* fattig; alla andra lämnade efter sig litterära kvarlevor. Även en bok. Kanske två.

Han undertecknade sitt testamente på tre ställen.

Tidigare under sitt liv hade han underskrivit två officiella handlingar.

Dessa fem signaturer existerar fortfarande.

Det finns *inget annat exempel på hans skriftställer i sinnevärlden*. Inte en rad.

Hade han fördomar mot skrivkonsten? Hans dotterdotter, som han älskade, var åtta år när han dog, men hon fick aldrig någon utbildning, han skänkte henne inga medel för sin utbildning fastän han dog rik, och i sitt mogna liv kunde hon inte skriva och inte skilja sin makes manuskript från någon annans — hon trodde de var Shakespeares.

När Shakespeare dog i Stratford *var det ingen händelse*. Det väckte inte någon större reaktion än när vilken gammal glömd skådespelare som helst gick bort. Ingen kom ner från London; ingen skrev någon klagodikt, inga lovprisningar, inga nationaltårar — bara tystnad, och ingenting mer. Som kontrast till vad som hände när Ben Jonson, Francis Bacon, Spenser och Raleigh och de andra bemärkta litteratörerna från Shakespeares tid gick bort! Ingen eulogiserande röst höjdes inför Avons bards bortgång; och till och med Ben Jonson väntade i sju år innan han höjde sin.

Så vitt någon vet finns det inget som helst belägg för att Shakespeare från Stratford-on-Avon någonsin skrev en enda pjäs.

Så vitt någon vet finns det inget belägg för att han någonsin i sitt liv skrev ett enda brev.

Så vitt någon vet, så mottog han bara ett enda brev under hela sitt liv.

I ovanstående förteckning återfinns *alla kända fakta* om Shakespeares liv, hur mager den än är. Utom dessa data vet vi *absolut ingenting* om honom. Resten av hans formidabla historia, som kommit oss till del genom hans biografier, är helt uppbyggd på bara gissningar, teorier, spekulationer och förslag — ett Eiffeltorn av artificiell konstruktion som når himmelshögt från ett väldigt platt och mycket tunt fundament av betydelselösa fakta."

Denna lilla Shakespearebiografi av Mark Twain är ett psykologiskt mästerverk, men det intressantaste är Mark Twains analys av testamentet. Detta testamente är ju faktiskt bevisligen av William Shakespeare själv — det kan inte bestridas, även om han bara dikterade det. Då samme William Shakespeare fått äran för världslitteraturens mest framstående dramaproduktion måste detta testamente vara av högsta litterära intresse, vilket Mark Twain till fullo har insett och gripit sig verket an med att belysa

mot den bakgrunden. Och vad kommer han fram till? Hans logiskt ovedersägliga slutsats är att testamentet alltigenom är komponerat av en fullfjädrad affärsman med sinne enbart för trivialiteter. Och konsekvensen av detta är att denne småaktige affärsman omöjligt kan ha skrivit världslitteraturens mest framstående dramaproduktion.

Mark Twains inlägg har aldrig motsagts, och rent logiskt är det omöjligt att komma med invändningar mot det. Det är ett faktum att testamentet inte omnämner en enda bok och en enda pjäs eller dikt eller manuskript medan det desto ordentligare redogör för enbart timliga föremål utan något mänskligt värde.

Mark Twain bevisar ingenting, men hans framhållande av den uppenbara troligheten att William Shakespeare förvisso var en bra affärsman men ingen poet kan inte ignoreras. Hans testamente kan i själva verket betraktas som den enda svaga punkten i ett annars perfekt arrangemang av ett fuskförfattarskap. Om han inte hade gjort detta testamente hade hans legitimitet som upphovsman till alla dramerna kanske aldrig ifrågasatts, åtminstone inte av Mark Twain.

Frågan har ställts varför Shakespeare drog sig tillbaka från scenen så tidigt vid endast 47 års ålder, medan han inte producerade någonting alls under sina sista fem år. Nästan alla andra stora genier har fortsatt producera sig långt upp i ålderdomen och Verdi och Tolstoj ännu i 80-årsåldern, medan Michelangelo fortfarande arbetade på en ny pietágrupp vid 89. Det tycks vara standard för genier av Shakespeares format att aldrig kunna sluta arbeta, medan Shakespeare skiljer sig från detta mönster, vilket föranledde en närmare undersökning av fallet Shakespeare rent medicinskt:

Hammerschmidt-Hummel-undersökningen presenterar Shakespeares tre autentiska porträtt: Chandos-porträttet, Flower-porträttet och dödsmasken. Droeshout-porträttet är en senare kopia av Flower-porträttet. Professor Hildegard Hammerschmidt-Hummel upptäckte på båda de autentiska porträtten en svullnad på det vänstra ögonlocket, vilket antydde problem med tårkanalerna, vilket kunde vara ett tecken på en elakartad cancer. Vidare påfanns en liten karbunkeltumör i innerhörnet av vänsterögat samt i Flower-porträttet (av tio år senare datum än Chandos-porträttet) en knöl ovanför vänstra ögonbrynet, som en dermatologist diagnosticerade som en trolig bentumör. Alla dessa tecken på cancer bekräftades av ännu tydligare likadana symptom på dödsmasken, som därmed kunde identifieras som äkta. Denna dödsmask inköptes av en tysk i London under senare delen av 1700-talet och finns nu i Darmstadt. Dessa konstaterade symptom kan utgöra förklaringen till Shakespeares tidiga avsked från scenen och hans död vid endast 52 år.

Mark Twains korta kritiska Shakespearebiografi påvisar teatermannens bana som huvudsakligen en småaktig affärsman som vid sin död varken efterlämnade en enda bok, ett enda manuskript eller ett enda brev och vars sex namnunderskrifter tyder på att han knappt kunde skriva.

Amerikanen Pat Dooleys brutala statistik presenterar rikliga dokumentära bevis för 20 av Shakespeares dramatiska kolleger att alla dessa var "diktare till yrket" medan inte ett enda sådant skriftligt författarintyg eller -bevis kunde påvisas för William Shakespeare. Det finns fler bevis för hans existens än för någon av de andras genom juridiska dokument, transaktioner och andra olitterära handlingar men inte ett enda som utgör något bevis för att "han var diktare till yrket" medan sådana bevis finns i massiva mängder för 20 av hans kolleger. Statistik kan dock lätt fås till att ljuga genom manipulationer av dess framställare för att gagna dessas ändamål i vilken riktning de behagar.

Sonett 23 är kanske den mest personliga och självavslöjande av alla de 154 sonetterna, som ger bilden av diktaren som allt annat än en centralfigur som

kommenderar sin omvärld, utan snarare som en blyg och försagd bakgrundsfigur utan förmåga att kunna uttrycka sig utom skriftligt, en man som älskade för mycket för att det skulle kunna uttryckas — ett vemodigt fall av otillräcklighet, vilken bild inte alls passar in på någon domderande scenpersonlighet och framgångsrik affärsman.

Den som först började tvivla på Shakespeares författarskap var James Wilmot, en präst i senare hälften av 1700-talet, som i avsikt att åstadkomma den första detaljerade och vederhäftiga Shakespearebiografin reste omkring i hela Warwickshire för att samla material och minnen av skalden utan att finna någonting alls. Ändå fanns det åtskilliga familjer kvar nära Stratford som bott där i generationer och långt före Shakespeares dagar. Inga bevarade berättelser, inga traditioner, inga minnen av någon bard fanns det något spår av. Då han inte heller kunde finna något spår av någon Warwickshiredialekt eller någon hänvisning geografiskt till Stratford eller Warwickshire i dramerna drog James Wilmot den slutsatsen, att diktaren inte alls var från Warwickshire. Däremot kom han fram till att mycket i Shakespearedramerna vittnade om djupa kunskaper i ämnena juridik, medicin och vetenskap, vilka expertområden snarare var Francis Bacons. Innan han dog vid hög ålder överlät han alla sina kätterska dokument om saken åt lågorna men anförtrodde en viss James Cowell från Ipswich, en annan intresserad Shakespearebiograf som också kommit till Warwickshire på jakt efter Shakespeariana, sina misstankar om att Shakespeare inte skrivit Shakespeare. James Cowell framlade detta för sitt filosofiska sällskap i Ipswich men väckte därmed ett sådant ramaskri, att han aldrig mer vågade dryfta saken med någon. Först 1932 upptäcktes dokumenten om detta i Ipswich. James Wilmot kan därmed sägas ha varit den förste Baconianen.

Så har vi Cambridge-frågan, om att en hel del i Shakespeareproduktionen tydligt visar att författaren gått på universitetet i Cambridge. Här är några exempel:

I "Timon av Athen" säger Timon till Apemantus:

*"Hadst thou like us from our first swath proceeded
The sweet degrees that this brief world affords*

.....

Thy nature did commence in sufferance."

Endast Cambridgestudenter '*commence*' (börjar) i en fakultet, vilken ceremoni benämns '*the Commencement*'. Om han går vidare till en högre examen, så heter det där att han '*proceedeth*'. Samma utpräglade Cambridgeuniversitetsspråk står att finna i Henrik IV och i Kung Lear, där Lear rasande säger till Regan:

"'Tis not in thee to scant my sizes."

Vad i all sin dar menar han här med '*sizes*'? '*Size*' råkar vara en mycket specifik Cambridgeterm. Det är en liten dryckesportion som Cambridgestudenterna fick i handkammaren av sitt college. Att bli '*scanted of sizes*' var en bestraffning och förödmjukelse för blivande studenter av just en sådan oerhörd grad som skulle kunna göra vem som helst (i detta fall kung Lear) utom sig av vrede. Det var en unik Cambridge-företeelse, som man bara kunde bli initierad i den hårda vägen genom att själv råka ut för det, bara som blivande student, och bara i universitetet i Cambridge.

Det finns ett antal läkare i Shakespearepjäserna, men det finns bara en som det drivs gyckel med, och det är doktor Caius i "Muntra fruarna i Windsor". Denne doktor Caius fanns i verkligheten, han hette John Caius of Kay, han grundade Caius College i Cambridge och dog 1573, samma år som bröderna Bacon kom till

Cambridge och medan Oxford var där som allra aktivast som student. Doktor Caius av Cambridge var dock inte vilken doktor som helst. Han hade under många år varit drottningens privatläkare, och som auktoritet var han utan jämlike i hela riket. Men han tog sig själv för mycket på allvar. Han hade rest mycket på kontinenten och lagt sig till med utländska manér, vilka i synnerhet drottningen fann löjliga. Pjäsens doktor Caius är en fransk läkare och en mycket träffande karikatyr av en excentriker med affekterade utländska manér. Han var inte populär bland studenterna, och studenterna var inte populära hos honom: han satte i system att göra relegeringar till en personlig sport, och inte mindre än 20 studenter blev direkt relegerade av honom. Han var den idealiska gamla surpuppan och gubbstuten för studenter att förlöjliga och driva gyckel med bakom ryggen på honom, vilket måste ha legat väl för Oxford att delta i, och vilket bröderna Bacon måste ha hört många historier om efter gubbens död. Legenderna om honom torde säkerligen ha överlevt ända tills Marlowe kom till Cambridge tio år senare.

Men vad hade William Shakespeare för möjlighet att umgås med de inre kretsarna av Cambridges universitet för att kunna få sig en klar bild av den gamle excentrikern 20 år efter dennes död, om han någonsin kom till Cambridge? Det finns inget belägg för att Shakespeare någonsin kom till Cambridge. Cambridgesällskapet 'Parnassus' kände till Shakespearepjäserna, eftersom de omnämner dem, men deras kontakt var den gamle skådespelarveteranen Kemp, som ingick i Shakespeares teatertrupp, inte Shakespeare själv.

Så har vi problemet med Shakespeares båda döttrar. Liksom vi har sex krampaktiga namnunderskrifter av William Shakespeare själv, tydligt nerplitade med ansträngning, så har vi även hans döttrars namnunderskrifter. Susanna, som blev lyckligt gift med doktor John Hall 1607, kunde skriva sitt namn, men hennes autograf är som ett femårigt barns: hon skriver samma bokstav på olika sätt, hon blandar ihop bokstäverna och skriver dem ibland bakvänt, och handstilen är skakig och ytterst osäker, vilket allt tyder på att hon aldrig lärt sig skriva ordentligt. Efter sin makes död blev hon vid ett tillfälle tillfrågad om några anteckningar som han lämnat efter sig, varvid hon visade tecken på stor förvirring: hon kunde inte identifiera sin egen makes handstil eller förstå att den var hans.

Den andra dottern, Judith, kunde inte ens skriva sitt eget namn. Hon ritade ett bomärke, ungefär som ett tvåårigt barn.

Detta tyder på att deras far inte gav sina döttrar någon utbildning. Detta kontrasterar skarpt mot alla damerna i Shakespeares dramaproduktion, som i regel är kultiverade och intelligenta, lärda och nästan akademiska. På ett ställe skriver han rent ut, att "okunnighet är Guds förbannelse, medan vi på kunskapens vingar flyger till Himmelen". 1500-talets damer i England gavs i regel en mer än bara elementär utbildning, och det ansågs självklart att det var föräldrarnas plikt att ge dem en sådan. Från denna regel tycks skådespelaren-affärs mannen från Stratford vara ett skriande undantag.

Vår slutsats är att William Shakespeare från Stratford helt enkelt var i en så gyllene praktisk position att han kunde dra ekonomisk och social fördel av att den verkliga diktaren till varje pris ville vara anonym och okänd.

2. Sir Francis Bacon — försök till översikt

I sitt omfattande och mycket upplysande verk "*The History of a Character Assassination*" ("Historien om ett personlighetsmord") belyser Nieves Mathews det mycket märkliga öde som Francis Bacon mötte efter sin död. I två hundra år förblev han odelat beundrad och ärad som filosof, vetenskapsman och politiker, tills den suveräne stilisten Thomas Babington Macaulay (av alla människor) fick för sig att Francis Bacons ära borde ifrågasättas. Ungefär samtidigt började andra misstänka Bacon för att vara den verkliga författaren till Shakespeares verk. Parallellt utvecklades dessa båda skolor: Bacons belackare, vilka kulminerade med Lytton Stracheys biografi "*Elisabeth och Essex*" där Bacon utmålas som en infernaliskt lömsk och beräknande vänskapsförrädare, som lade sin välgörares huvud på stupstocken, och Baconianernas växande skara, som också kulminerade på 1920-talet när Bacon inte bara utmålades som Shakespeareförfattaren utan dessutom som författaren bakom de flesta (om inte alla) verken av Heywood, Peele, Greene, Marlowe, Ben Jonson, Lyly, Spenser och de flesta av Shakespeares dramatiska kolleger plus Miguel de Cervantes, vars "*Don Quixote*" Bacon inte skulle ha haft någon svårighet med att författa på spanska. Ett annat bisarrt uttryck för denna Baconvurm var uppfattningen att alla dessa verk var fullspäckade med chifferade hemliga budskap vari Bacon avslöjat djupt esoteriska hemligheter som endast de djupast invigda kunde begripa sig på, om ens de. Kort sagt, Bacon-fantasteriet kände inga gränser alls.

För att först gå till rätta med den första skolan, Bacons belackare, måste all skuld i fallet Essex uteslutande tillskrivas denne romantiske och nyckfulle earl själv genom hans omdömeslöshet och nästan maniska självdestruktivitet. Bacon gjorde i själva

verket allt han kunde för att rädda honom, och alla analyser av fallet har kommit till samma övertydliga slutsats: ingenting i Essex' tragiska fall kan Bacon pådyvlas något som helst ansvar för.

Beträffande Bacons eget fall som statsman, när han anklagades för korruption och dömdes förlustig allt utom själva livet och helt måste lämna det offentliga livet är meningarna mera delade, och faktum är att ännu idag har man inte kunnat få full klarhet i denna härva. Vad som är klart är att hans fall kom mest som en överraskning för Bacon själv, och han medgav att han begått misstag, vilket han djupt beklagade och ångrade. Ändå framstår han som politiker som den tidens mest renhåriga statsman som eftersträvade rättvisa och jämvikt och satt troget i parlamentet i nästan trettio år under oavlåtligt om dock långsamt politiskt avancemang som jurist och kunglig rådgivare under ständigt tilltagande förtroende från ovan, kulminerande med det faktum att han blev Englands mäktigaste man under Jakob I:s tid — tills denne behagade skrota honom. Rykten om vem som verkligen låg bakom detta sprids ännu idag. Somliga hänskriver Bacons fall till hertigen av Buckinghams intriger, medan andra påstår att hjärnan bakom det hela var den vackre Henry Wriothesley, earlen av Southampton, (som flera Shakespeareverk är tillägnade,) som hörde till Sir Walter Raleighs parti.

Därmed måste vi ta in Sir Walter Raleigh i bilden, drottning Elisabeths mest färgstarka favorit och den av dem som överlevde alla de andra och stod som suveränast när hans drottning gick ur tiden — varpå han omedelbart ådrog sig Jakob I:s intensiva misshag och nästan genast sattes i Towern av denne för att få försmäkta där i tretton år till följd av falska anklagelser och justitiemord, medan han författade sin "*World History*", ett av den elisabetanska litteraturens märkligaste verk, där han bland annat talar oförbehållsamt väl och beundrande om sin kollega Francis Bacon. Med Francis Bacons hjälp fick Walter Raleigh sin sista expedition utrustad och fick själv amnesti (utverkad av Buckingham) för att få segla med den till Sydamerika för att finna Eldorado åt kung Jakob. Kungens avsikt med detta blev dock uppenbar med tiden: att Sir Walter Raleigh aldrig skulle återkomma levande hem till England. På grund av Raleighs enorma popularitet hade kungen inte vågat avrätta honom, varpå, efter att Raleigh mot alla odds överlevt tretton år i Towern, kungen skickade honom till Venezuela i stället och förvarnade spanjorerna därom, så att de lätt skulle kunna genskjuta honom och göra slut på honom. Nu gick det inte riktigt som kungen tänkt sig.

I stället utspelade sig en tragedi av Shakespeareska mått nere vid Orinoco. När en rekognoceringsexpedition skickades upp för floden överraskades skeppet av en ny spansk förläggning som inte funnits där tidigare och som öppnade eld. Trots Raleighs eftertryckliga order att undvika strid med spanjorerna blev en sådan oundviklig, och engelsmännen tvingades erövra fortet San Tomé, men i denna strid omkom Sir Walter Raleighs son. Samtidigt fann engelsmännen i lägret brev från spanske kungen till guvernören varur det tydligt framgick hur engelsmännen blivit förrådda i förväg åt spanjorerna och det av engelske kungen själv: hela deras expeditionsplan med alla dess detaljer hade vidarebefordrats till spanjorerna genom kungens eget bemyndigande. Sir Walter Raleigh hade inte bara skickats ut av sin monark för att han skulle bli avrättad så långt hemifrån som möjligt, utan dessutom hade han inte själv blivit komplottens offer utan i stället hans son. Sir Walter skrev i sin dagbok, "*My brains are broken,*" och kunde sedan aldrig skriva något mer.

Expeditionen hade misslyckats, och Sir Walter kunde bara återvända hem till England, väl medveten om att han där inte hade något gott att vänta av den kung som förrått honom åt sin egen nations ärkefiende. Emellertid hade självaste Francis Bacon försäkrat honom om att han ägde immunitet och inte hade något att frukta om han återkom till England med eller utan expedition. Här börjar sedan versionerna om händelsernas vidare utveckling gå isär.

Enligt Sir Walter Raleighs anhängare var det Francis Bacon som gav kungen den juridiska möjligheten att låta avrätta Raleigh: "Ni kan lugnt döma honom till döden nu för de brott han redan dömdes för för femton år sedan." Om detta är sant var Francis Bacon en dubbelnatur, som samtidigt som han garanterade Sir Walter personlig säkerhet gav kungen juridiskt mandat till att låta avrätta honom.

Bacons anhängare försvarar Bacon med att Raleigh var en hopplöst självvåldig och omöjlig natur som det inte gick att resonera med och som grävde sin egen grav, ungefär som Essex. Men Bacons eventuella skuld i fallet Raleigh kan inte bortförklaras lika lätt som i fallet Essex. Faktum är att Raleigh hade kunnat ta sin tillflykt till Frankrike i stället för att återvända till England, men han litade på Bacons garantier och ville framför allt bevisa sin lojalitet mot kungen, hur mycket denne än svek honom. När han senare bereddes möjlighet att fly till Frankrike undan sin definitiva avrättning vägrade han utnyttja den möjligheten, då han satte sin ära högre än sitt liv. Det kan mycket väl hända att fallet Raleigh är den enda fläcken på Bacons hela karriär, och den fläcken går i så fall inte att tvätta bort. Raleigh, den mest lysande av elisabetanerna och den främste överlevaren, blev som bekant halshuggen i Tower den 29 oktober 1618. Han var 67 år gammal och hade under sin levnad skaffat den brittiska kronan kolonier som Virginia (namngiven av honom själv till sin drottningens ära 1584, den första och avgörande brittiska kolonin i Nordamerika,) Trinidad (erövrat från spanjorerna) och Brittiska Guyana. Han inledde bruket av såväl whisky (importerad från Irland) och tobak i England, och hans samlade litterära verk omfattar åtta band. Även han har ibland anförts som kandidat till att ha skrivit Shakespeare eller åtminstone som medarbetare i verkens tillkomst. Som ledare för de engelska fritänkarnas esoteriska skola "*The School of Night*" var han Christopher Marlowes förste beskyddare och mentor.

Till den andra skolan, alltså främst förespråkarna för att Bacon skrivit Shakespeare, anslöt sig aktningvärda och ledande litterära auktoriteter som Ralph Waldo Emerson, Nathaniel Hawthorne, Henry James, Mark Twain, Coleridge, Disraeli, Bismarck, Freud, Bernard Shaw och Daphne du Maurier bland många andra. Och inte bara hade Bacon skrivit alla Shakespeares verk utan även Marlowes, Kyds, Jonsons, Heywoods, Spensers, Lylys, Greenes, Peeles, Websters, Cervantes, Lope de Vegas 200 pjäser, Michel de Montaignes mastodontverk utom många andras. Och inte bara var han sin tids ledande filosof, författare och politiker utan även av kungligt blod: han var naturligtvis drottningens egen oäkta son med earlen av Leicester! Han hade i själva verket varit rättmätig arvtagare till Englands tron och fått den, om han inte kompromissat med Jakob Stuart av Skottland, hans kusin, som andra av politiska skäl hellre ville ha på tronen. Och naturligtvis hade ju drottning Margot av Frankrike, Henrik IV:s lättsinniga brud, vilket äktenskap inledde Bartolomeinattens massaker, varit den unge Francis Bacons käresta. Det var ju det "*Love's Labour's Lost*" handlade om. Och inte bara hade Bacon varit Shakespeareförfattaren och Englands rätta tronarvinge och diktare på sju språk — han var även upphovsmannen till både frimurarorden och Rociucianerna och deras förste och högste initiativtagare och mästare, som inte alls dött av en förkylning 1626 utan överlevt tills han blev över 100 år. Han hade behärskat även hebreiska och kaldeiska och var en ständigt återkommande reinkarnation som tryggt beskyddade sina intressen i liv efter liv, speciellt inom frimurarorden och andra hemliga sällskap av esoterisk natur. Han var således en reinkarnation av både Gud, Djävulen, Jesus och sin egen moder, alltså drottning Elisabeth, och grundförvaltaren av och upphovsmannen till den stora filosofiska traditionen som den manifesterat sig genom tidigare inkarnationer som Pythagoras, Sokrates, Thomas av Aquino, och så vidare. Baconbeundrarnas hysteri har alltid fortsatt att skena vidare längs ständigt mera halsbrytande banor.

Kort sagt, något liknande kan ej påträffas bland någon av de andra Shakespearekandidaterna. Bacon är inte bara självklar författare till Shakespeares verk utan Mästaren över alla andra, inte bara suverän filosof, diktare och politiker utan näst intill en västerländsk Buddha. De andra kandidaterna, som Shakespeare själv, Marlowe, Oxford och Derby, har aldrig framstått som mer än bara människor.

Mot argumentet att Bacon skulle ha skrivit Shakespeare framstår det tämligen klara faktum, att Bacons egna litterära verk (publicerade under hans eget namn) ej uppvisar samma kvalitet som Shakespeares. Framför allt saknas i alla Bacons verk Shakespeares speciella dramatiska intensitet. Om Bacon skrev Shakespeare har han givit sin pseudonyms verk en betydligt högre kvalitet än vad han kunde ge de verk (mest på latin) som han själv hoppades på evig berömmelse genom.

Francis Bacon har jämförts med den portugisiske diktaren Fernando Pessoa, som hemligen använde sig av ett antal pseudonymer för att uttrycka sig skriftligt. I slutet av sin levnads bana och kort före sin död avslöjade han sina pseudonymer och blev därigenom postumt erkänd. Bacon avslöjade aldrig sina pseudonymer utan tog dem med sig i graven. Några av dem kan ha varit Marlowe, Lyly, Shakespeare, Spenser och andra, och han kan även ha lånat Ben Jonsons namn.

Det finns bara en samtida illustration till "*Venus och Adonis*". Den påträffades inte i Stratford utan i St. Albans, i Bacons hemstad och inte långt från hans hem, en fresk i tavernan "*The White Hart*".

3. Fallet Oxford.

Var och en finner sin egen Shakespearekandidat hos den personlighet som passar henne bäst. Shakespeare kan därigenom i princip ha varit vem som helst, och vetenskapen kanske inte ens är den rätte kandidaten på spåren ännu.

De huvudsakliga auktoriteterna i fallet earlen av Oxford är Thomas Looney (som uttalas Louny) genom sin bok 1923 samt Carlton Ogburn 1984. Thomas Looney var lärare i Wales i ämnena Shakespeare och litteratur och kom liksom så många andra fram till att Shakespeares karaktär som den framstår i pjäserna var oförenlig med mannen från Stratford, medan han bara fann den förenlig med Edward de Vere, den 17-e earlen av Oxford, ett underbarn som tidigt producerade talrika dikter och pjäser och blev allmänt erkänd som framstående om inte ledande poet innan 1576 framför allt genom sin sonettkonst — en 30-40 stycken finns bevarade av honom från denna tid jämte andra dikter, främst den märkliga "*Kvinnor*", som långt före Shakespeares tid är som hämtad från *Hamlet* eller någon annan stor Shakespearetragedi. Diktaren Gabriel Harvey skrev i ett poem till Oxford: "Ditt ansikte skakar ett spjut..." ("*Thy countenance shakes a spear...*"). Författarnamnet Shake-speare förekommer tryckt alltid med ett bindelstreck, vilket aldrig förekom inom familjen Shakspere från Stratford.

Genomgående speglar Shakespearepjäserna ett ytterst ansvarslöst förhållande till pengar, medan Stratfordmannen var en solid och småaktig affärsman. Oxford var motsatsen: han förslösade sitt arv och struntade fullkomligt i pengar. Drottningen förärade honom med en livränta på tusen pund om året, vilket idag motsvarar närmare 270,000 pund, utan att man känner till någon anledning, kanske bara för att han var en dramatisk poet som tilltalade hennes sinne för extravagant romantik, medan han också hörde till landets allra äldsta adel.

Både den kvinno- och kärleksföraktande Bertram i "*Slutet gott allting gott*" och Hamlet kan sägas vara övertydliga självporträtt av Oxford. I sin ungdom

genomborrade även Oxford en tjänare i sin förmyndares hus (Elisabeths premiärminister Lord Burghley, förebilden till Polonius,) i tron att det var förmyndaren själv.

Kung Richard II hade en earl av Oxford som homosexuell favorit, men denne har uteslutits ur pjäsen.

Familjen Oxford hade fullgoda skäl till fiendskap mot kung Henrik VII, vilket kan ha bidragit till att det inte finns någon Shakespearepjäs om honom.

Redan 1583 skrev Oxford "Romeus och Julia", den första pjäsversionen av detta berömda kärleksdrama.

Under perioden 1594-1604, då alla de största Shakespeareverken skrevs, levde Oxford i nästan fullständig avskildhet, vilket torde ha varit en nödvändighet för den koncentration och dramatiska intensitet som alla dessa pjäser krävde, medan Stratfordmannen samtidigt arbetade som skådespelare hela dagarna och bara kunde ha skrivit pjäser i skenet av en talgdank om natten, vilket måste ha varit ett ytterst långsamt och mödosamt arbete, i synnerhet efter långa och stressande arbetsdagar på scenen. Skrivandet av Shakespearepjäserna måste ha krävt ett maximum av frihet och fritid, vilket Stratfordmannen minst av alla hade tillgång till.

Redan Oxfords far hade ett eget teatersällskap, som Edward de Vere förde vidare. Hans far var även John Bales beskyddare, den förste som började skriva brittiska historiska skådespel, som också var Shake-speares första genre.

Shake-speare måste ha haft tillgång till ett magnifikt bibliotek. Oxford uppfostrades hos en familj som ägde det bästa biblioteket i England och som även var ett av de främsta i hela Europa.

Shake-speares intima kännedom om de politiska mekanismerna och hur lagen fungerar har alltid förbryllat Shakespeareforskarna, då man inte ens vet om Stratfordmannen någonsin gick i skola, medan Oxford uppfostrades i Cecil House av landets premiärminister och fick landets gedignaste scholarer som lärare, främst Lawrence Nowell och Sir Thomas Smith, två gånger ambassadör i Paris och senare drottningens privatsekreterare.

De tre personer som tillägnats verk av Shake-speare, earlarna av Southampton, Pembroke och Montgomery, var alla tre kandidater till att gifta sig med Oxfords tre döttrar, och en av dem, earlen av Montgomery, blev också gift med Oxfords dotter Susan.

Två författare som anses intimt förknippade med Shake-speares verk var Anthony Munday och John Lyly. Båda var Oxfords privatsekreterare. Munday ingick även som skådespelare i Oxfords teatertrupp, och John Lyly satte upp pjäser tillsammans med Oxford.

Arthur Goldings översättning av Ovidius "Metamorfoser" anses ha haft en avgörande inverkan på Shake-speares stil i nästan lika hög grad som Genèveversionen av Bibeln. Oxford ägde ett personligt exemplar av denna Bibel, som är fullklottrat med marginella anteckningar av honom själv, som påfallande väl stämmer med Shake-speares bibelcitater i pjäserna. Arthur Golding var Oxfords onkel, som han bodde tillsammans med under tonåren, och Golding har vittnat om Oxfords djupa kunskaper i historia.

Genom Thomas Nashes förord till Greenes "Menaphon" vet vi att "Hamlet" spelades allmänt redan 1589, medan Stratfordmannen ännu satt kvar i Stratford. Alltså kan Shakspeare inte ha skrivit "Hamlet", medan det heller inte finns något bevis för att Thomas Kyd gjorde det, som allmänt har anförts som "Ur-Hamlets" författare.

George Baker utgav 1576 en medicinsk handbok som hette "*The New Jewel of Health*" ("Hälsans nya juvel") som anses ha varit av vikt för Shake-speares

medicinska kunskaper. George Baker var Oxfords husläkare.

Alla de geografiska platserna ute i Europa som förekommer hos Shake-speare besöktes av Oxford, medan Stratford-mannen ej någon veterligen besökte en enda av dem. I Italien lånade Oxford pengar av en viss Baptista Nigrone (500 coronas) och i Padua lånade han ännu mer av Pasquino Spinola. I "Så tuktas en argbigga" är Katarinas far en rik man som råkar heta Baptista Minola — en sammanslagning av Baptista Nigrone och Pasquino Spinola.

I ett brev till Oxfords förmyndare Lord Cecil (Burleigh) i maj 1573 anklagar två av Oxfords tidigare förtroendemän Oxford och hans vänner för att ha överfallit dem på vägen mellan Gravesend och Rochester. I första delen av "Henrik IV" överfaller prins Hal med Falstaff och fler vänner just ett sådant resesällskap på vägen mellan Gravesend och Rochester.

Den största invändningen mot Oxford som Shake-speare har varit den, att han dog redan 1604, när ett stort antal viktiga Shakespearedramer ännu inte hade skrivits. Här kommer hans svärson William Stanley, earlen av Derby, in i bilden. Oxford betecknades av sin samtid som "den bästa författaren av komedier" utan att man vet vilka komedier han eventuellt skrev. Även Derby omvittnades att flitigt ha skrivit komedier, men ej heller i hans fall vet man vilka komedier han skulle ha skrivit. Derby äktade Oxfords dotter Elizabeth, som earlen av Southampton egentligen skulle ha gift sig med. Även Derby hade liksom Oxford sitt eget teatersällskap, ålderskillnaden mellan dem var bara 10 år, båda var lika stora teaterentusiaster, och Derby kan ha varit med vid den första uppsättningen av "Hamlet" i Kronborgs Slott vid Helsingör år 1585.

4. De viktigaste argumenten för earlen av Derby

Ungefär 85% av Shakespeares dialektala ord och uttryck hör hemma i Lancashire, Yorkshire och Cheshire i norra England, ungefär 10% kommer ännu längre norrifrån som Skottland, medan endast ytterst få hör hemma i mellersta och södra England, varifrån Shakespeare kom (Warwickshire). Bland Shakespearekandidaterna var det bara Derby som kom från norra England. Han var svärson till earlen av Oxford och liksom denne en brinnande teaterentusiast. Han var ännu mera katolskt involverad än Oxford, då han var katolikernas kandidat till tronen — han var inte en mera avlägsen släkting till drottningen än kung Jakob av Skottland. Hans äldre bror Ferdinando, den femte earlen av Derby, även han mycket aktiv inom teatern, skolkamrat med Marlowe och producent av dennes pjäser, blev troligen förgiftad av katolikerna i april 1594 då han vägrade ta deras parti mot drottningen. Därigenom hade William Stanley, den 6:e earlen av Derby, alla tänkbara skäl att ligga lågt och undvika rampljuset. Av de tre kandidaterna Bacon, Oxford och Derby hade han de starkaste skälen till att dölja sitt författarskap om han skrivit så berömda pjäser som Shakespeares.

"En midsommarnattsdröm" torde ha skrivits för earlen av Derbys bröllop den 26 januari 1595, och ingen hade varit mera motiverad att skriva det än han själv. Karaktären Theseus med sina sportintressen är ett porträtt av honom, och styckets astrologiska detaljer binder det vid datumet för detta bröllop.

I "Kärt besvär förgäves" förekommer karaktären Holofernes, en pedantisk lärare, som är en karikatyr av Richard Lloyd, som var Derbys privatlärare och bevakare på dennes minst treåriga rundresa i Europa till bland annat Frankrike, Spanien och Navarra. Att Holofernes är en karikatyr av just Richard Lloyd bevisas av förekomsten av tablån "*The Nine Worthies*" ("De nio hjältarna") som gycklas med i

slutet av pjäsen, som i verkligheten var författad av Richard Lloyd, tryckt 1583 men framförd offentligt endast i norra England. Ingen annan hade varit motiverad att karikera Richard Lloyd än dennes överbeskyddade privatelev William Stanley, som led av sin lärares egenskap av förkläde under hela hans kanske fem år långa Europaturné.

Derby besökte eller genomreste alla de länder och platser som förekommer i Shakespeares pjäser, som ofta beskrivs med exakt eller intim lokalkunskap.

Pjäsen "Hamlets" premiär ägde av allt att döma rum i Helsingör den 13 juni 1585, och dess första version kan ha varit skriven på skoltyska av en engelsman, då tyska var det språk som talades vid det danska hovet. Bland dem som var med märks skådespelarna Kemp, Bryan och Pope, kärnan i alla Shakespeares teatertrupper, från Lord Stranges män (den äldre brodern Ferdinandos teatersällskap) till Lord Chamberlains män, som producerade nästan samtliga pjäser med Marlowe och Shakespeare som författarnamn. Redan "Ur-Hamlet" kännetecknas av exakt och intim kunskap om förhållanden vid det danska hovet 1585, vilket indikerar att pjäsen troligen skrevs på ort och ställe enkom för den högtidliga invigningen av Kronborgs Slott, som ägde rum denna dag. Vid denna tidpunkt var Oxford, Bacon och Shakespeare alla hemma i England, Marlowe förmodar man att då var i Rheims i Frankrike, medan Derby var i Tyskland med ärenden i Wittenberg och kan ha medföljt de engelska skådespelarna till Danmark för detta teaterhistoriskt utomordentligt intressanta tillfälle.

Den konsekvent ädla karaktären i alla Shakespeares verk, som bara förädlas ytterligare med åren, demonstrerar tydligt att deras författare måste ha varit adlig. I "Richard III" erbjuds kronan åt earlen av Richmond, senare Henrik VII, av en earl av Derby. Detta finns inte upptecknat i historieböckerna. Av kandidaterna var endast earlen av Oxford lika adlig som Derby.

Dikten "Fenix och sköldpaddan" skriven senast 1591 handlar om medlemmar av Derbys familj, närmare bestämt Williams halvsyster Ursula Halsall och hennes make Sir John Salusbury av Lleweni i Denbighshire, själv en diktare och främjare av diktare såsom Jonson och Chapman. Dikten kan ha skrivits redan så tidigt som 1586 till deras bröllop.

Det finns inga kopplingar från Shakespeare, Marlowe, Oxford eller Bacon till Lancashire.

Poeten säger själv i sonett 136 att "mitt namn är Will". Endast Will Stanley (W.S.) hade detta namn William bland kandidaterna utom Shakespeare.

När William Stanley, den 6-e earlen av Derby, dog i september 1642 vid 81 års ålder stängdes alla teatrar i England, och inbördeskriget bröt ut, i vilket puritanerna gjorde sitt bästa för att förintä allt som hört till den elisabetanska epoken. Bland annat brändes familjen Derbys gods och slott upp med dess berömda bibliotek, som vi därmed aldrig får veta vilka hemligheter det innehöll. Eftersom 'Shakespeare' hade så tydliga kopplingar med Lancashire och Derbys är det inte otroligt, att ett antal om inte alla originalmanuskript kan ha förvarats där. Man har aldrig påträffat något originalmanuskript av 'Shakespeare'.

5. *Fallet Marlowe.*

Angående fallet Marlowe har vi mysteriet och fenomenet Monsieur Le Doulx, en av Anthony Bacons agenter. I Lambethpalatsets arkiv i London har man på senare år påträffat Anthony Bacons papper, en massiv och helt intakt samling av historiska dokument och brev som tillhört Anthony Bacon, Francis Bacons bror och ansvarig för den dåvarande brittiska underrättelsetjänsten. Bland dessa påträffades även dokument rörande agenten Le Doulx och bland annat en uppseendeväckande lista på av honom inköpta böcker. Dessa språkböcker, historiska böcker och religiösa böcker visade sig vid närmare undersökning utgöra grundmaterialet för de flesta av Shakespeares pjäser, närmare bestämt för Othello, Cymbeline, Macbeth, Lika för lika, Slutet gott allting gott, Stormen, Kung Lear, Hamlet, Coriolanus, Titus Andronicus, Julius Caesar, Henrik IV, Henrik V, Henrik VI, Richard III, Kärt besvär förgäves, Förvillelser, Mycket väsen för ingenting, En midsommarnattsdröm, Så tuktas en argbigga, Köpmannen i Venedig, Trettondagsafton, Muntra fruarna i Windsor, En vintersaga, Timon av Athen, Troilus och Cressida, Antonius och Kleopatra, alltså samtliga utom Kung Johan, Richard II, Henrik VIII, Två ungherrar från Verona, Som ni behagar, Romeo och Julia samt Perikles, till vilka det dock även fanns möjliga källor i dessa böcker, bland vilka även originalhistorierna till Venus och Adonis, Juden på Malta, Tamerlan den Store, och till och med Edward III fanns, skådespel som tillskrivits Marlowe eller Shakespeare. Kort sagt, böckerna införskaffade av Monsieur Le Doulx utgjorde praktiskt taget källorna till nästan alla både Shakespeares och Marlowes verk. Detta skulle kunna betraktas som definitivt bevis för att Marlowe

och Shakespeare var samma författare och att han verkade under kodnamnet Le Doulx.

Vi vet att Marlowe under 1580-talet arbetade som hemlig agent för regeringen och att han varit skicklig som sådan och belönats för sina insatser. 30-e maj 1593 förpassades han officiellt ur tillvaron under så underliga omständigheter att de måste väcka misstankar om att det var ett arrangemang för att möjliggöra det för honom att komma undan sin arrestering och förhör av Stjärnkammaren, den engelska inkquisitionen, som redan torterat hans kollega Thomas Kyd och förstört dennes liv. Han skulle då ha kunnat lämna England på ett skepp från Deptford, scenen för "Marlowe-mordet", och kunnat fortsätta vara verksam som underrättelseagent och diktare från kontinenten, i synnerhet från Italien.

Marlowefallet och dess historia har rekonstruerats och demonstrerats av Calvin Hoffman och A.D.Wraight (*Anne Doris Warner-Wraight, kallad 'Dolly', 1920-2002*) i hennes bok "*The Story that the Sonnets Tell*", den enda bok som lyckats binda Shakespearesonetterna vid något skeende i verkligheten. Många sonetter behandlar de båda temata landsförvisning och död (en majoritet). Varken Shakespeare, Bacon, Oxford eller Derby kan ha haft någon anledning att djupare reflektera över dessa båda teman i relation till sina egna öden, medan endast Marlowe bland dem kan ha haft det, förutsatt att antagandet är riktigt att hans död iscensattes för att rädda honom till livet om dock priset därför blev en kanske livslång exil.

Konklusion. Det enda så gott som fullkomligt säkra i Shakespeareproblematiken är att William Shakespeare inte skrev någonting själv, utan att han användes som den bekvämaste, neutralaste och mest okontroversiella galjonsfiguren och firmamärket för verksamheten genom sina utmärkta egenskaper som smidig neutral affärsman och entreprenör. Den som skapade det engelska dramat var Christopher Marlowe, och redan genom hans mycket kontroversiella "Edward II" föreligger det engelska dramat utvecklat till fulländning, en standard som sedan alla Shakespearepjäserna upprätthåller konsekvent med samma utsökta språkkonst. Efter anklagelser inför drottningens råd om ateism, homosexualitet och falskmynteri var det nödvändigt för Marlowe att försvinna, varför en iscensättning av hans död infann sig nästan som en naturlig utväg, och troligen var det William Stanley, 6-e earlen av Derby, som gav honom en fristad i Lancashire. Alla de andra, Oxford, som troligen producerade Marlowes första pjäs "Scanderbeg" (som gått förlorad), Bacon (insatt i underrättelsetjänsten som Marlowe var anställd av), Derby och även Raleigh, hans första beskyddare, var troligen mer eller mindre delaktiga i produktionen. Delia Bacon (1811-59), den första i Amerika som ifrågasatte Shakespeares författarskaps autenticitet, höll Sir Walter Raleigh som den mest betydande i den grupp av diktare som sammansatte Shakespeare. Till denna grupp bör även räknas den unge Roger Manners, earlen av Rutland med intima kopplingar till Essex, hovet i Danmark, Frankrike och Italien och gift med Sir Philip Sidneys enda dotter. Sir Philip Sidney är portalfiguren till det hela, den unge hjälten som gjorde allvar av engelsk poesi och var den som först insisterade på anonymitet, vilket exempel hans efterföljare sedan i regel följde. Han stupade i strid mot spanjorerna i Holland 1586 endast 32 år gammal, men hans syster Mary fortsatte traditionen från honom och blev mor åt de båda earlar som Shakespeares verk tillägnades, Pembroke och Montgomery. Hon var kanske den som organiserade och ekonomiskt möjliggjorde den första utgåvan av Shakespeares samlade verk, *The First Folio*, tillsammans med Francis Bacon och Ben Jonson.

Men stilen är den samma i alla verken, och den stilen är fullt utvecklad redan hos Christopher Marlowe och förändras inte under årens lopp utan är omisskännligt från

en och samma diktarpersonlighet hela tiden, om dock ordförrådet, kunskaperna, psykologin och språket hela tiden fortsätter att utvecklas.

(Alla dessa artiklar har förekommit i 'Fritänkaren' sedan nummer 48 sommaren 1996 och har sorgfälligt återgivits i original utan beskrivningar. Denna samlings senaste artikel har publicerats i samma tidskrifts nummer 289 för november 2020)

Göteborg den 24 februari 2019

Christian Lanciai,
redaktör

Slutord

Detta är inte mer än en förundersökning utan definitiva resultat, ett försök till en kartläggning av de problem och tendenser som föreligger i frågan, en antydning av de diskussioner som förekommer och i möjligaste mån ett framläggande av bristfälliga fakta. Vissa väsentliga fakta tog det tre hundra år för att komma i dagen, och utan tvekan kommer nya intressanta fakta om denna verksamhet för 400 år sedan att upptäckas och väcka nya frågor och anledningar till återförnyande av den förbryllande debatten. Vi har här gjort ett försök till en orientering i en för 400 år sedan igenvuxen och levande begravningsdjungel, där alla viktiga spår för länge sedan utplånats, så bli inte besviken, om ni finner stigarna svåra att komma till rätta med.

Christian Lanciai har skrivit i hela sitt liv och bland annat gjort sig skyldig till mer än 400 dramer, 23 romaner, tusentals dikter samt talrika essayer och reseskildringar, utom tidskriften "Fritänkaren" sedan 28 år. Bland svenska författares föregångsexempel stödjer han sig mest på Selma Lagerlöf, Eirik Hornborg och Åke Ohlmarks.